नं० १०३९-घ
सौभाग्यरत्नाकरः
पत्राणि ३१४
———
३१६

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

नं० १०३६-घ

सौभाग्यरत्नाकरः

पत्राणि ३१४
३१६

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

३२६ ९

सौभाग्यरत्नाकर

नं० १०२५

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

श्री
सौर
१

ॐनमोगुरवेसरस्वतीचूर्णाय॥ ॐनमस्त्रिपुरसुंदर्यै॥ ॐनमोगणाधिपतये॥ ॐनमःश्रीशा
विकाभगवत्यै॥ श्रीगोपालानंदनाथपादुकाभ्योनमः॥ ॐआरंभेभगणोभंगोपक्वदस्य
दविंदवः॥ कारणानिप्रपंचस्यतंवदेवारणाननं॥ सच्चिदानंदनाथांघ्रिसरोरुहयुग्
गंभजे॥ यत्कटाक्षलवाणांत्स्यपाछिवाहंपंचकृत्यकृत॥ प्रकाशात्मरूपाप्रथयाणामन्तरूपि (मेघ)
णी॥ प्रतिप्रयाणतामेतःपदव्यांचित्कलांभजे॥ श्रीलोकसवेतत्राणायामलादीन्य
शेषतः॥ ज्ञात्वागुरुमुखाद्येषांरहस्यार्थांश्चतत्त्वतः॥ सच्चिदानंदनाथांघ्रिसरोजद्वय
षट्पदः॥ श्रीविद्यानंदनाथोहंवीतरागोविमत्सरधीः॥ विचार्यमेदिनीमेताविहद्भिःवि
मलात्मभिः॥ प्रयोगप्रार्थितःश्रीत्यैनषांलोकहितायच॥ पंचस्रोतःपयागाधेतन्त्र
रत्नाणिसंकुले॥ समस्तयोगिनीचक्रप्रवालललितोज्वले॥ नित्यामंडलहिंडीरस्फुरज्ज्योत्स्ने
जालविडंबिते॥ नवचक्रमहाद्वीपेस्मासजालतरंगके॥ श्रीनाथपादुकोपेतेच
तुर्वर्गफलामृते॥ प्रकाशायानिशेषाभाग्यरत्नाकरंमतिस्फुटं॥ श्रीविद्यायाःसभेदा (श्री १)
यास्तिस्रनेमित्तिकार्चने॥ काम्यार्चनेचदीक्षोगर्भेतेप्राच्यादिसाधने॥ दीक्षाभेदःपु
रश्चर्यांजलक्रमेनियमादिके॥ काम्यहोमविधिश्चैवसौभाग्यरत्नाकरविभवज्ज्ञः॥ समस्तक्रम

सौभाग्यरत्नाकरः
पृ० ३६

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्यायाजपात्काम्यफलोदयः॥ सदाचारादिकंचैवलिख्यतेरत्नवारिधौ॥ तत्रश्रीमान्
साधकोरजनीत्र्यंशेयामेविबुद्धस्त्वावश्यकंकृत्वास्नात्वापादौचप्रक्षाल्य॥ धौतवाससी
परिधायाचम्यसामन्तेसमुपविश्य॥ पूजाचक्रंनिर्माल्यमपाकृत्यप्रक्षाल्यस्वगुरुतः
पीठादौसंस्थाप्य॥ पूर्वदिनपूजावशिष्टपुष्पपत्रादिभिः मूलविद्यायात्रिःपुष्पाञ्जलि
नाभ्यर्च्य॥ वक्ष्यमाणसमष्टिविद्ययाचमत्कृत्यपुष्पाञ्जलिंदत्वा॥ स्वशिरसिब्रह्मरन्ध्रस्थ
श्वेतसहस्रदल॥ कमलकर्णिकायांसिंहासनेसमुपविष्टं॥ वामाङ्कगतयादेव्या
रक्तवर्णया॥ रक्तवस्त्राभरणभूषितयावामकरधृतलीलाकमलयादक्षिणभुजे-
नालिङ्गितंश्वेतवस्त्राभरणानुलेपितं॥ मुक्तादामादिभूषितंचन्द्रकान्तनिभंत्रिनेत्रं॥
स्मेराननंमुद्रापुस्तकवराभयकरंशान्तंसुप्रसन्नंशिवरूपिणंश्रीगुरुंध्यात्वा॥ तच्चरणार-
विन्दयुगलविगलदमृतधाराभिः स्वदेहंपरिप्लुतंविभाव्य॥ प्रणवत्रितारमुच्चार्य
वक्ष्यमाणश्रीगुरुपादुकान्तेश्रीस्वमुकानन्दनाथश्रीपादुकांपूजयामीतिमानसैरु-
पचारैःसंपूज्य॥ नमस्तेनाथभगवन्शिवायगुरुरूपिणे॥ विद्यावतारसंसिद्ध्यैस्वी-
कृतानेकविग्रह॥ नवायनवरूपायपरमार्थैकरूपिणे॥ सर्वाज्ञानतमोभेदभानवेचि-
द्घनायते॥ स्वतन्त्रायदयाक्लृप्तविग्रहायशिवात्मने॥ परतन्त्रायभक्तानांभव्यानांभ

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

श्रीः
सौर·
२

स्वरूपिणे ॥ विवेकिनां विवेकाय विमर्शाय विमर्शिनां ॥ प्रकाशिनां प्रकाशाय ज्ञानिनां
ज्ञानरूपिणे ॥ ७ नस्ताम्या पूर्वयोः पृष्ठेन मः कुर्यात्तु पर्यय ॥ सदाशिवस्थितरूपेण विधेस्त्रिभि
र्वदाम्यतः ॥ अतिप्राणामयहन्मन्त्रेणाब्जहृदि दलयं भावयेन् इति गुरुध्यानं विधाय ॥ स्वमूला
धारे चतुरस्रगृहीतवादिसान्तवर्णां चतुष्पत्रपुलकचतुर्दलयंकजं पीतवर्णं ध्यात्वा तत्र
कर्णिकायां मायामध्ये योग्निमध्यमकक्ष्यादित्रिरेखाङ्कुलस्य शृङ्गाले त्रिकोणे विभाव्य ॥ त
न्मध्ये कोटिसूर्यप्रतीकाशं चन्द्रकोटिसुशीतलं ॥ जपाकुसुमप्रभमत्युरजस्तमोरु
णं कान्तकामाख्यं लिङ्गं विभाव्य तद्वेष्टं कुण्डलिनीशक्तिं चिद्रूपां स्वशीर्षेण स्वकुलाग्र
कपंचाशद्वर्णविग्रहां विद्युद्विग्रहरूपिणीं ॥ तडित्कोटिप्रभादीप्तां बिसतन्तुतनीयसीं
प्रसुप्तभुजगीमिव सार्धत्रिवलयेन स्थितां ॥ स्वेच्छादशहन्तां कृत्वा उन्मत्याप्यमनुच्चपदिः
पृथिवीतत्त्वसुषुम्णामार्गेण ॥ मूलाधारस्वाधिष्ठानमणिपूरकानाहतविशुद्धाज्ञाख्य
षट्चक्रभेदक्रमेण ॥ ब्रह्मरन्ध्रस्थितसहस्रदलकमलं प्रापय्य ॥ ततः स्ववदमृतधार
याभ्रष्टवर्णायां वर्णमय्यां कुण्डलिनीं तामृतस्नाप्य ॥ पुनः स्वान्तःस्वरूपिणीमकुलामृतस्ना
वेन सुषुम्णामार्गेण ॥ तत्तदाधारतत्तद्वात्तत्तद्वर्णतत्तदधिदेवताः स्नावयन्तीमाज्ञावि
शुद्धादिक्रमेण मूलाधारनीता तथैव स्थापयेदित्यारोहावरोहक्रमेण परां शक्तिं

श्री
२

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ॐ ललितां ध्यात्वा विद्याकूटत्रयं ध्येयेत् । तत्र मूलाधारे वह्निमंडलं दशकलात्मकं विभा-
व्य ॥ तत्र मूलविद्यायाः प्रथमकूटं वाग्भवाख्यं स्फुरत्तडिल्लताभास्वरमनाहतपर्यंतं प्रसृतना-
दशिखं विभाव्य ॥ अनाहतेन सूर्यमंडलं द्वादशकलात्मकं ध्यात्वा ॥ तन्मध्ये मूलविद्यायाः
कामराजाख्यं द्वितीयकूटं उद्यदादित्यसंकाशमाज्ञापर्यंतप्रसृतनादशिखमथ कूर्ध्वग्रह-
नरप्रिमकं ध्यात्वा ॥ व्रजराजापोसोममंडलं षोडशकलात्मकं विभाव्य ॥ तन्मध्ये मूल-
विद्यायाः शक्तिकूटाख्यं तृतीयं खंडं शशिशुभ्रभ्रमरध्यानगतं बिंदुध्वंसमंडलपर्यंतप्रसृत-
नादशिखं ध्यात्वा ॥ ततो मूलादि ब्रह्मरंध्रांतं मूलविद्यामयं उदितदिनकरसहस्रभास्वरं
तेजोमयीमखंडं ध्यात्वा ॥ तत्तेजसा व्याप्तं स्वदेहं परिचिंत्य ॥ तत्तेजसा परिणतां श्रीपर-
देवतां हृदयकमले ध्यात्वा ॥ मानसैरुपचारैः संपूज्य ॥ मूलविद्यया प्राणायामत्रयं
मूलविद्यया वक्ष्यमाणऋष्यादिकरषडंगन्यासं च कृत्वा ॥ मूलविद्याया यथाशक्ति जपि-
त्वा तत्समर्प्य ॥ प्रातर्नमामि जगतां जनन्याश्चरणाम्बुजं ॥ श्रीमत्त्रिपुरसुंदर्या नमिताया
हरादिभिः ॥ प्रातस्त्रिपुरसुंदर्या नमामि चरणाम्बुजं ॥ हरिर्हरो विरिंचिश्च सृष्ट्यादीन्कु-
र्वते यया ॥ प्रातस्त्रिपुरसुंदर्या नमामि पदपंकजं ॥ यत्पादाम्बु शिरसि भाति गंगा महेशि-
तुः ॥ प्रातः पाशांकुशशराश्चापहस्तां नमाम्यहं ॥ उद्यदादित्यसंकाशां श्रीमत्त्रिपुरसुंदरं ॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

भैरव
३
3

री प्रातर्नमामि पादाम्बुजयुगे दंभासते जगत् ॥ नमामि त्रिपुरसुंदर्या यत्स्मारात्स्त्रिवर्तते ॥ यः श्लो
कपंचकमिदं प्रातर्नित्यं पठेन्नरः ॥ तस्मै दद्यादात्मपदं श्रीमत्त्रिपुरसुंदरी ॥ इति स्तुत्वा प्रण
म्य निजहृन्न्यस्तमर्पयेत् ॥ प्रातः प्रभृति सायान्तं सायादि प्रातरन्ततः ॥ यत्करोमि जगद्यो
ने तदस्तु तव पूजनं ॥ इति समर्प्य सकर्मानुष्ठानार्थं दिव्याज्ञां प्रार्थयेत् तद्यथा । त्रैलो
क्यचैतन्यमयीश्वरेशि श्रीसुंदरी त्वच्चरणाज्ञयैव ॥ प्रातः समुत्थाय तव प्रियार्थं संसार
यात्रामनुवर्तयिष्ये ॥ संसारयात्रामनुवर्तमानं त्वदाज्ञया श्रीत्रिपुरे परेशि स्पर्धातिरस्का
रकलिप्रमादभयानि मां माभिभवंतु मातः ॥ जानामि धर्मं न च मे प्रवृत्तिर्जानाम्यधर्मं न
च मे निवृत्तिः ॥ त्वया हृषीकेशि हृदिस्थयाहं यथा नियुक्तोस्मि तथा करोमि इति दिव्याज्ञा
प्रार्थयित्वा ॥ गुरूपदेशात् ज्ञानसहजसिद्धमजपाजपं तत्तद्देवताभ्यः समर्पयेत् ॥ अद्य
पूर्वेद्युरहोरात्राचरितं श्वासनिश्वासात्मकं षट्शताधिकमेकविंशतिसहस्रसं
ख्याकमजपाजपं ॥ मूलाधारस्वाधिष्ठानमणिपूरकानाहतविशुद्ध्याज्ञाचक्रब्रह्मर
ध्रेषु ॥ चतुर्दल षड्दल दशदल द्वादशदल षोडशदल द्विदल सहस्रदले सुवर्णविद्रु
मनीलपिंगलधूम्रविद्युत्कर्पूरवर्णाभिः स्थितेभ्यो ॥ गणपतिब्रह्मविष्णुरुद्रजीवात्मपर
मात्मश्रीगुरुपादुकाभ्यो यथाभागशः समर्पयामीति कृतांजलिः संकल्प्य समर्पयेत्

श्री
३

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

नश्रुपा ॥ ॐ ऐं ह्रीं श्रीं मूलाधारस्थाय गणपतये अजपाजपानां षट्शतानि समर्पयामि नमः ।
स्वाधिष्ठानचक्रस्थाय ब्रह्मणे अजपाजपानां षट्सहस्राणि समर्पयामि नमः ॥ मणिपूरचक्र
स्थाय विष्णवे अजपाजपानां षट्सहस्राणि समर्पयामि नमः ॥ अनाहतचक्रस्थाय रुद्राय ।
अजपाजपानां षट्सहस्राणि समर्पयामि नमः विशुद्धचक्रस्थाय जीवात्मने अजपाजपा
जपानां सहस्रं समर्पयामि नमः ॥ ४ ॥ सहस्रदलकमलकर्णिकामध्यस्थाय श्रीगुरुपादुका
येसहस्रं समर्पयामि नम इति समर्पयेत ॥ एतावत्कर्तुमशक्तश्चेत् ॥ ॐ ऐं ह्रीं श्रीं मयाऽहर्वैयकरहोरा
त्रावहितमुच्छ्वासनिःश्वासात्मकं षट्शताधिकमेकविंशतिसहस्रसंख्याकमजपाजपं ब्र
ह्मरंध्रस्थसहस्रदलकमलकर्णिकामध्यवर्तिने श्रीगुरुपादुकायै समर्पयामि नम इति स
वष्वसमर्पयेत् अन्यजपाजपं समर्प्य ॥ ॐ अद्य सूर्योदयादारभ्याहोरात्रेण उच्छ्वासनिःश्वासा
त्मकं ॥ षट्शताधिकमेकविंशतिसहस्रसंख्याकमजपाजपमहं करिष्ये इति कृतांजलि ।
पुटः संकल्प्य ॥ अजपामंत्रेण प्राणायामत्रयं कृत्वा स्वशिरसि ॥ ॐ ऐं ह्रीं श्रीं हंसात्मने ऋषये ।
नमः ॥ मुखे ॥ ४ ॥ अव्यक्ताय गायत्रीछंदसे नमः ॥ हृदये ॥ ४ परमहंसाय देवतायै नमः ॥ मूला ।
धारे ॥ ४ ॥ हं बीजाय नमः ॥ पादयोः ॥ ४ सः शक्तये नमः ॥ नाभौ ॥ ४ ॥ सोऽहं कीलकाय नमः ॥ हृ

४ आज्ञाचक्रस्थाय परमात्मने ऽजपाजपानां सहस्रं समर्पयामि नमः ५

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

नवः कं०६४ उदासीन १

मोर ४ दये ॥४॥ ॐकारानन्तायनमः ॥ मूर्ध्नि ॥४॥ नभःसंस्थानायनमः ॥ सर्वांगे ॥४॥ हैमायवर्णाय ॐत्रिगुणायनम

५ इतिविन्यस्य ममात्मार्थे जपे विनियोगः ॥ इतिकृताञ्जलिर्वदेत् ॥ ततश्चाङ्गुष्ठयोः ॥ ॐऐंश्रींहंसः ह्री २

सूर्यात्मने स्वाहा हृदयायनमः ॥ तर्जन्योः ॥४॥ ह्रीं सोमात्मने स्वाहा शिरसे स्वाहा ॥ मध्यमायं

४ ॥ ह्रूं निरञ्जनात्मने स्वाहा शिखायै वषट् ॥ अनामिकायं ॥४॥ ह्रैं निराभासात्मने स्वा-

हा कवचाय हुं ॥ कनिष्ठयोः ॥४॥ ह्रौं अतनुतनुः सूक्ष्मादेवी प्रचोदयात् स्वाहा नेत्रत्रयाय वौ-

षट् ॥ करतलकरपृष्ठयोः ॥४॥ ह्रः अव्यक्तबोधात्मने स्वाहा अस्त्राय फट् ॥ इति करयोर्वि-

न्यस्य ॥ हृदयादिष्वेतानेव मन्त्रान्विन्यस्य ॥ ध्यानं कुर्यात् ॥ तद्यथा ॥ द्यामूर्धानुयस्यविप्रावदं

तिखंवैनाभिंचन्द्रसूर्यौचनेत्रे ॥ दिशःश्रोत्रेयस्यपादौक्षितिश्चध्यातव्योसौसर्वभूतान्त-

रात्मा इति विराट्स्वरूपं स्वात्मानं ध्यात्वा ॥ तदनुसंध्यायी प्राणवायोर्निर्गमप्रवेशात्मक-

मजपामन्त्रे हंसः षट्पंचविंशतिवारं जपितं समर्प्य ॥ गुरूपदिष्टमार्गेण नादानुसंधान

पूर्वकं निरस्तसमस्तोपाधिनाकेनापि चिद्विलासेन प्रवर्तमानोस्मीति विभाव्य ॥ स्वका- श्री

यावष्टम्भनाय ॥ ॐसमुद्रमेखले देवि पर्वतस्तनमण्डले ॥ विष्णुपत्नि नमस्तुभ्यं पादस्पर्शं क्षम ४

स्वमे इति भूमिं प्रार्थ्य ॥ प्रवासानन्तसारेण तत्स्थापादं निधायास्याय पदे पदे समुच्चरन् ॥ गत्वा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

हिर्निर्गत्य ॥ ग्रामाद्बहिर्नैरृत्यां याम्यां वा दिशि शराक्षेपमात्रां भुवमतीत्य ॥ मलमूत्रोत्सर्गं
शौचाचमनादिकं यथाविधि विधाय ॥ निषिद्धदिनं विहितकाष्ठेन क्लीं कामदेवाय
सर्वजनप्रियाय नमः इति मन्त्रेण दन्तान्विशोध्य ॥ जिह्वामुल्लिख्य दन्तकाष्ठं प्रक्षाल्य ॥ ततः
शुद्धदेशे परित्यज्य वक्ष्यमाणवत् लक्ष्मीविद्यामिमां विप्रक्षाल्याचम्य ॥ तिलकुशगन्धा
दानाः । अभिमन्त्रितशौकुनाशुचिस्थानादुद्धृतमृत्स्नामयथोक्तवस्त्राण्यादाय ॥ नद्यादौ
गत्वा स्नानाभिमन्त्रितवारिणा तीर्थं गत्वा प्रक्षाल्य ॥ तत्र स्नानाभिमन्त्रितकुशादिकं निधाय
उद्धृतजलेन तीर्थाद्बहिः । कटिशौचं मृद्गोमयामलकादिविद्धतैनादिना मलापकर्षणस्नानं मृ
द्गोमयादिभिः ॥ स्वशाखोक्तविधिना वैदिकस्नानं च विधाय ॥ नाभिमात्रे जले स्थित्वा । अघ
स्यादिश्रीपरदेवताप्रीत्यर्थं तान्त्रिकविधिना स्नानमहं करिष्ये इति सङ्कल्प्य मूलविद्ययाश
णायामत्रयं कृत्वा मूलविद्यया करन्यासादिकं षडङ्गन्यासं विधाय ॥ हुं पुरतो जले हस्तमात्रं च
तुरश्रं श्रीपीठं परिकल्प्य ॥ ब्रह्माण्डोदरतीर्थानि करैः स्पृष्टानि ते रवे ॥ तेन सत्येन देवेश तीर्थं
देहि दिवाकर इति सूर्यात्तीर्थं प्रार्थ्य ॥ क्रोमित्यङ्कुशमुद्रया सूर्यमण्डलं भित्त्वा ॥ गङ्गे च यमुने
चैव गोदावरि सरस्वति । नर्मदे सिन्धुकावेरि जलेऽस्मिन्सन्निधिं कुरु ॥ इति सूर्यमण्डलात्तीर्थमा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सौर
५
5

कृष्णतत्त्वे लेपुरः कलिमिततीर्थमंडलेसंयोज्य ॥ पुनः सूर्यमंडलादिव ॥ ॐ ऐं ह्रीं श्रीं ह्रां ह्रीं ह्रूं ह्रैं ह्रौं
ह्रः सर्वानंदमये तीर्थशक्तिरेहि हि स्वाहा ॥ इति तीर्थशक्तिमावाह्य तस्मिंस्तीर्थमंडले तां ध्या।
येत् ॥ यथा सर्वानंदमयीमेषां बद्धरश्मिन्ध्वसां मृगांकप्रभां चन्द्रां चोर्ध्वकरद्वयेन दधतीं पा।
शाङ्कुशौ चक्रमात्रं ॥ दोर्भ्यां वामन्तरणे हेमकलशं सुलोद्दमालां वराङ्गनाभिर्युक्ता हि ह्रा
दिमहितां श्रीतीर्थशक्तिं भजे ॥ इति दत्वार्घ्ययोर्द्वयोरर्घमध्यमाभ्यां कलशं दत्वा यथः स्थ्येया।
त्मरूपेणायुयध्यानमिति ध्यात्वा ॥ ॐ नमो भगवति श्रीबंबालिके श्रीविके महामालिनि ऐं ऐं।
ह्रीं भगवत्य शोषतीर्थालवाले ॥ ह्रीं श्रीं शिवज्ञेटाधि हूं ठं गं गं गं गं विके स्वाहेति मंत्रेणमम
र्थाभिमंत्र्य ॥ ह्रीं कारेणालोक्य ॥ वमितिधेनुमुद्रयामृतीकृत्य ॥ मूलविद्यायाः प्रथमकूटमुच्चा
र्य ॥ आत्मतत्वात्मनेनमः ॥ द्वितीयकूटमुच्चार्य विद्यातत्वात्मनेनमः ॥ तृतीयकूटमुच्चार्य शि
वतत्वात्मनेनमः ॥ इति तत्वत्रयं जले विन्यस्य ॥ तत्र श्रीचक्रं विभाव्य ॥ हृदयकमलाद्देवीमावा ॥ श्री
ह्य ॥ षडंगन्यासेन सकलीकृत्य ॥ नामावरणं संपूज्य तां मूलविद्ययायोनिमुद्रया तज्जलम
ष्टधाभिमंत्र्य ॥ तस्मिन्गुरुदेवतामंत्रस्मरणपूर्वकं त्रिर्निमज्य मात्मानमाप्लुत्य ॥ कुंभमुद्रया मूलविद्यया ५
स्वशिरसि त्रिरभिषिच्य ॥ मूलेन देवीं त्रिः संतर्प्य ॥ देवीं विसृज्य वक्ष्यमाणप्रकारेण जलेनाच।

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

स्य॥ तीरमागत्य यथा तत्र वा तत्तीरे परिधायाचम्य तीर्थमृत्तिकादिनोर्ध्वपुण्ड्रं विधाय। चंदनादिना वै
त्रिपुण्ड्रं विधाय॥ वैदसंध्यां निर्वर्त्य॥ तांत्रिकसंध्यां जपेत॥ सा च तु विधा ज्ञेया। बाला कौमारी
यौवना प्रौढा चेति॥ महादेवि संध्या च तत्र विधा स्मृता॥ प्रातः काले महादेवि विद्या वागीश्व
रीमता॥ कामेश्वरी च मध्याह्ने सायाह्ने पुरभैरवी॥ मध्यरात्रे महादेवि ज्ञेया त्रिपुरसुंदरी इ
ति॥ तत्र विधिर्वदाचम्य मूलविद्यया त्रिर्विंदुं वद्धा॥ तथैव प्राणायामत्रयं कृत्वा॥ मूलविद्य
या ऋष्यादिकरषडंगन्यासान्विधाय स्वपुरतो पवमर्द्धया जलमभिमंत्रीकृत्य॥ मूलवि
द्ययाष्टवारमाभमंत्र्य तेन जलेन कुशैव कारादिहकारांतैर्नादैः सविन्दुःभिः मातृकाक्षरैः प्रत्य
क्षरं स्वशिरः प्रोक्ष्य॥ मूलविद्यया च त्रिः प्रोक्ष्य॥ सूर्यमंडले देवीं यथारूपां ध्यात्वा॥ दक्षि
णहस्तेन जलमादाय यलवरयहं इति पंचभौतिकमंत्रैः सप्तवारमभिमंत्र्य मूलविद्यया
त्रिरभिमंत्र्य॥ तज्जलबिन्दुभिर्वामांगुष्ठानामिकाभ्यां मूलविद्यया स्वशिरः त्रिः प्रोक्ष्य॥ अव
शिष्टजलं वामहस्ते निधाय॥ तेजोरूपं तज्जलं इडया कृष्य॥ स्वदेहांतःस्थितं सकलकल्म
षं प्रक्षाल्य॥ तज्जलं कृष्णवर्णं पिंगलया वहिर्निर्गतं मत्वा॥ पुनर्दक्षिणहस्ते कृत्वा स्ववा॰
मभागे ज्वलद्वज्रशिलां ध्यात्वा॥ ॐ श्री पशुं हुं फट् इति पाशुपतास्त्रमंत्रेण तस्यां शिलायां
मास्फाल्य। हस्तौ प्रक्षाल्य॥ मूलविद्यया जलमादाय ब्रह्मरंध्रात्सहस्रदलकमलगत

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सौर॰ ६
6

परमामृतेनैकीभूतं विभाव्य ॥ निर्गमय्य तेन जलेनामृतमालिनी स्वाहेति मंत्रेण ऊर्ध्वोः स्वशिर-
सि शोध्य ॥ ऐं ह्रीं श्रीं प्रथमकूटमुच्चार्य आत्मतत्त्वं शोधयामि स्वाहा ॥ द्वितीयकूटमुच्चार्य विद्या-
तत्त्वं शोधयामि स्वाहा ॥ तृतीयकूटमुच्चार्य शिवतत्त्वं शोधयामि स्वाहा ॥ पुनरेतेनैव परीते-
न त्रिराचम्य ॥ समस्तविद्यामुच्चार्य सर्वतत्त्वं शोधयामि स्वाहेति त्रिधा ॥ एवं तेनैव जलप्राशने-
न त्रिराचम्य ॥ जलमंजलिना दाय आप्याय ॥ ४ ॥ ऐं प्रथमकूटमुच्चार्य त्रिपुरेदेवि विद्महे ॥ क्लीं द्वि-
तीयकूटमुच्चार्य कामेश्वरि धीमहि ॥ सौः तृतीयकूटमुच्चार्य तन्नः क्लिन्ने प्रचोदयात् ॥ श्री-
महात्रिपुरसुंदरी श्रीपादुकायै एषोर्घः स्वाहेति ॥ सर्वाभिमुखमर्घ्यांजलित्रयं दत्वा ॥ मूलवि-
द्यया देवीं त्रिः संतर्प्य ॥ ह्रां ह्रीं सः श्रीसूर्याय तर्पयामि नमः इति त्रिःसंतर्प्य ॥ मूलाधारे प्रथमकूट-
तडित्कोटिसमप्रभं मूलादिब्रह्मरंध्रांतं संचिंत्य ॥ ततो जनः सुषुम्णावर्त्मना ब्रह्मरंध्रे नीत्वा ॥ ब-
हुत्वा साध्वत्वा आकाशस्थवह्निमंडले समावाह्य ॥ ततो जलमोद्भूतां वागीश्वरीं ध्यायेत् ॥ पीतां पी-
तांबरां पीतस्रगाभूषानुलेपनां ॥ तडित्कोटिसमाभासां बालामर्कसहस्रगुणोज्ज्वलां ॥ पुस्तका-
क्षकरां भोजां वह्निपीठनिषण्णां ॥ वाग्भवीं वाग्भवोद्भूतां चीद्राणां स्मितां स्मरेत् ॥ इत्याका-
शस्थवह्निमंडले ध्यात्वा ॥ ४ ॥ प्रथमकूटमुच्चार्य त्रिपुरावागीश्वरी श्रीपादुकां पूजयामीति गं- ६
धपुष्पदानैः त्रिःसंपूज्य पुनः ॥ ४ ॥ वक्ष्यमाणवाग्भवगायत्रीमुच्चार्य त्रिपुरावागीश्वरी श्रीपा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

कार्यै पाद्यं कल्पयामि स्वाहेति ॥ त्रिरञ्जलिं दद्यात् ॥ पुनस्तथैव ४ प्रथमकूटमुच्चार्य त्रि
पुरा वागीश्वरी श्रीपादुकां पूजयामि नमः इति त्रिः सन्तर्प्य ॥ श्रीगुरुं प्रणम्य षडङ्गं विन्यस्य प्राणायाम
ऋष्यादिकरषडङ्गन्यासान्विधाय ॥ मातृकान्यासस्थाने षोडशार्णां त्रितारमूलविद्यां नित्यावि २
ग्रहे समस्तं नमः इत्यादि मातृकां विन्यस्य ॥ ह्सौं गायत्रीं यथाशक्ति जपित्वा ॥ वाग्भवकूटगाय
त्रीं जपेत् ॥ सा यथा ॥ ऐं त्रिपुरे देवि विद्महे वागीश्वरि धीमहि ॥ तन्नो मन्त्रिः प्रचोदयात् ॥ इति ।
वाग्भवगायत्रीं यथाशक्ति जपेत् ॥ ततो मूलविद्यां प्रातर्नित्यं जपेत् ॥ ततः प्रातर्मूलाधारगते ।
कमले वह्निमण्डले ॥ वाग्बीजरूपां नित्यां तां विद्युत्पटलभास्वराम् ॥ पुष्पबाणेक्षुकोदण्डपाशा
ङ्कुशलसत्कराम् ॥ स्वेच्छागृहीतनवपुषं गां नित्यां त्वामात्मिकाम् ॥ वेदिकाचरणां पद्मां परितः
प्रज्वलीनघ ॥ ध्यानमन्त्रावरकमारभ्य बोधालितन्मरान ॥ नवनादान्स्मरेन्मूलपङ्कजेयोनि
मण्डले ॥ दक्षाधः करमारभ्य दक्षोर्ध्वकरपर्यन्तमायुधध्यानमित्यंशे ध्यात्वा बहुधा पिड् इति ध्या ।
त्वा ॥ दिननित्याविद्यां मूलविद्यां हसः ऐं आं ईं ऊं ओं क्रों ह्रीं श्रीं प्रकाशानन्द[illegible]देवनाथ
चरणौ श्रीमहात्रिपुरसुन्दरी श्रीपादुकां पूजयामि ॥ मूलविद्यामुच्चार्य प्रागुक्तदिननित्या
विद्यां ... ऐं ऐं ओं ओं अः ह्रीं श्रीं विमर्शानन्दनाथ श्रीपादुकां पूजयामि मूलं दिननित्या
विद्यामुच्चार्य चक्ले जकं नं ह्रीं श्रीं ज्ञानानन्दनाथ श्रीपादुकां पूजयामि ॥ मूलं दिननित्यावि

मूलं दिननित्याविद्यामुच्चार्य कं लं नं धं डः ह्रीं श्रीं ग्रानन्दानन्दनाथ श्रीपादुकां पूजयामि ।

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

मूले दिननित्याविद्यामन्त्राय तं यं दं दं यं नं ह्रीं श्रीं श्रीं सूर्यानंदनाथपादुकां पूजयामि १

यामन्त्राय दें दं उं दं ह्रीं श्रीं श्रीं सत्यानंदनाथपादुकां पूजयामि ॥ मूले दिननित्याविद्यामन्त्रं
यं यं यं वं भं मं ह्रीं श्रीं श्रीं स्वभावानंदनाथ ॥ श्री पादुकां पूजयामि ॥ यं रं लं वं ह्रीं श्रीं प्रतिभानंदना
थ ॥ मूले दिननित्याविद्यामन्त्राय यं यं षं सं हं ह्रीं श्रीं सुभगानंदनाथ चरणपीठ श्रीमहात्रिपुर
सुंदरीपादुकां पूजयामि इति नवनाथात्मकेन मूलविद्यां जपित्वा ॥ घटिकायामायाणां
त्वेन षष्टिजपं कुर्यात ॥ नवकं कं नवरात्रे ॥ आरभ्य मासादयमेकशो घटिकेक्रमात ॥ एकैकं
मातृकावर्णाः पंचाशत्परिवर्तिता ॥ दिवसैः पंचभिस्तस्याः षडाहुतिहदीरिता ॥ तस्या मा
तृकाया अयमर्थः चतुर्दशस्वपि युगेषु युगारंभदिने अकारादयो देवाः ॥ एकैकं घटिकय
यंतमेकस्मिन्नेकस्मिन्नहोरात्रे विसर्गसहितेषु पंचाशद्वर्णेषु क्रमेण अन्यत्वार्णपदैः हो
कं पंचाशद्घटिकायां पुनरकारमागत्य ॥ क्रमेण वर्तिष्यद्घटिकादशकेन लकारान्तपर्य
न्त ॥ द्वितीयदिनस्योदयकाले एकारमेत्योदेति ॥ एवमेव ककारान्त लकारान्तपर्यंतिपुन
रकारादिपंचदशस्वरान्त ककारादिहकारान्तं पंचवर्णान्तर्यं तस्य ॥ पुनस्तृतीयदिने च कारं
आरभ्याटतिरन्ते वर्णपुनरागपंचमिदिने मातृकायाः षडंगावृत्तिर्भवति ॥ षष्टदिने पुनरकारमारभ्य स्व
यादेन्यपुनः पुनरवर्तते ॥ पूर्यन्तीति तस्य कारा षट्पंचपते ॥ तथा ककारादि लकारान्ताः पंचाश
द्वर्णाविसर्गरहिता दशादशाभ्यन्ता पंचवर्गाः अतएव तत्पर्यन्तामानानाभवन्ति षष्टिजपः कार्यः त

सौर
२
7

श्री
२

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ऽकारान्तं ॥ मूलं लेख्यमाईं हें सः श्रं ५ मूलं लेख्यमाईं हें सं दन्तानां तं चायाहं वर्णानावर्त्य ॥ पुनरादिव
र्णमावर्तयेत् ॥ एवं षड्विंशावर्तयो मूलविद्यायां भवति ॥ द्वितीयदिने ५ मूलं कम्याईं हें सः एवं ष
न्तस्थाज्ञाना ॥ ऐं एवं दन्तानां अन्तरो वर्णानावर्त्य ॥ पुनरादि द्वितीयवर्णानावर्तयेत् ॥ एवं ष
ड्विंशावर्तयः ॥ तृतीयदिने ॥ ५ ॥ मूलं लखम्याईं हें सः चं एवं दन्तानां स्त्रो वर्णानावर्त्य पुनरादि स्त्री
नावर्तयेत् ॥ एवं षड्विंशावर्तयो मूलविद्यायां भवति ॥ चतुर्थदिने ॥ ५ ॥ मूलं गम्याईं हें सः उ एवं दन्ता
नां ह्रा वर्णान्या पुनरादि अन्तरो वर्णानावर्तयेत् ॥ एवं ष- ॥ पंचमदिने ॥ ५ ॥ मूलं चम्याईं हें सः
य एवं दन्तानवर्णमुच्चार्य ॥ पुनरकारादि अन्तानां चायाहं वर्णानावर्तयेत् ॥ एवं षड्- ॥ एवं ऽके
रादि नत्वाक्षरं म्याईं पल्लवितं कृत्वा ॥ घटिकापारायणं कुर्यात् ॥ एवं पंचकेपंचके क्रमः ऽ
हनीयः ॥ अथवा मूलविद्यातद्दिननित्याविद्यान्ते हें सः श्रं ५ ॥ मूलविद्यातद्दिननित्यावि
द्यान्ते हें सः आदिन्याद्रिश्रीगुरुपादुकां एवं घटिकापारायणं कुर्यात् ॥ इति घटिकापारायण
ष्टः षड्विंशजपः ॥ अथाधुनावर्तमानसमये साधकैः ज्योतिःशास्त्रोक्तप्रकारेण अहर्गण
नया कलियुगस्य गतदिनानि ज्ञात्वा ॥ स्वक्रमारंभदिनपर्यन्तं गणयित्वा पंचभिर्हृत्वा
शेषितद्दिने तदेषाद्वं शेषान्वा ॥ यस्मिन्दिने अकारादयो वर्णाः भवति ॥ तस्मिन्दिने आरभ्य क
क्रमेण घटिकाः ५ ॥ तत्तद्दिननित्याविद्यां यथाशक्ति जपेत् ॥ इति कालनित्याजपः ॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सो॰र॰
८
४

ततो मूलादि ब्रह्मरंध्रांतमद्यत्सूर्यसहस्रसमानप्रभां ध्यायन्मूलविद्यां अष्टोत्तरशतं जपि-
त्वा ॥ वह्निगकाराख्याग्निमंडले मूर्वीं तद्रूपां वाग्भवस्वरीं ध्यायन् ॥ वाग्भवकूटं अष्टोत्त-
रशतं जपेत् ॥ ततः प्राणायामाकापरायणं कार्यमिति ॥ त्रयं जप्त्वा दिक् रथडगस्यामो
मूर्ध्ना तं जपेद्देवमन्त्रिवेयधरणम्भस्तुता ॥ स्वयं मंडलाद्दृक्त्रिमंडलाच्च मूलं देवीं वाग्भवस्व-
रीं च स्वहृदि मूलाधारे च विसृज्य श्रीगुरुं प्रणमेदिति प्रातःसंध्याविधिः ॥ रुद्रयामले ॥ दीर्घ-
कालं यथा त्रुपसस्यानुग्रहकर्मणि ॥ इष्टे तते नभाव तद्ध्यायन् द्वाह्निकमाचरेदिति गुरो-
रितिशेषः ॥ एतत्कृत्वा ध्यानं प्रातः स्मरणं तिलकं स्थले कृते य ॥ प्रातःसंध्यमनीशानि स-
र्वकर्म सदा सर्वदा ॥ कर्तव्यानि नित्यानि नित्यमेतानि सिद्धिमहृदय ॥ प्रातःसंध्यां परित्यज्य कर्म-
कुर्यात् दुर्मत्यथः ॥ प्रातःसंध्यां परित्यज्य देवतापूजनं चरेत् ॥ अमुष्टः सद्गुराचारः सर्व-
कर्मबहिष्कृतः ॥ प्रातःसंध्यां परित्यज्य देवतापूजनं चरेत् ॥ मोहात्कृत्वा महेशानि ना-
रकी जायते नरः ॥ प्रातःसंध्यां परित्यज्य होमं वा तर्पणं शिवे ॥ कुर्वन् कारणं विप्रस्तत्स-
त्त्वश्वाचोपजायते ॥ पिशाचो जायते देवि अपि वेदान्तपारगः ॥ संध्यानामपि सर्वासां प्रा-
तःसंध्या गरीयसी ॥ तस्मात्तां न त्यजेद्विप्रः त्यजन्नरकमाप्नुयात् ॥ इति त्रिपुरार्णववचना-
त् ॥ तस्मादियमवश्यं कर्तव्येति शिवशासने ॥ अथ मध्यंदिनसंध्या ॥ तत्र प्राणायामादि

श्री॰
८

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

श्वरी श्रीपादुकां पूजयामि इति त्रिः संपूज्य ८

सर्वतर्पणेनानंदमयं ध्यायेद्देवविद्याबीजं मुख्यांकुर्यात् ॥ तद्यथा । तत्र मध्ये अनाहत
चक्रे मूलविद्यायाः कामराजकूटस्थककारं ध्यायेत् तेजः सुषुम्णामार्गेण वहिर्नासा
पुटाभ्यां निःसार्य सूर्यमंडले समावाह्य तन्मध्ये कामेश्वरीं ध्यायेत् । तद्यथा । रक्तां
रक्तांबरभूषणाढ्यां पाशांकुशाभीतिवरान्दधानां सुविस्मितां सदृशयौवनाढ्यां
कामेश्वरीं संस्मरत त्रिनेत्रां ॥ इति ध्यात्वा ॥ कामराजकूटमुच्चार्य श्रीत्रिपुराकामेश्वरी
श्रीपादुकां पूजयामि इति त्रिः संपूज्य ॥ पुनः ॥ ४ ॥ कामराजकूटगायत्रीमुच्चार्य श्रीत्रि-
पुराकामेश्वरीपादुकायै अर्घ्यं परिकल्पयामीति स्वाहा ॥ इति त्रिरर्घ्यांजलिमुत्क्षिप्य
पुनः कामराजकूटमुच्चार्य श्रीत्रिपुराकामेश्वरीश्रीपादुकां तर्पयामि नमः इति त्रिः सं-
तर्प्य ॥ प्राणायामादिपुरःसरं सर्ववन्न्यासकान्विन्यस्य । सर्ववत्तुरीयविद्यागायत्रीं जपि-
त्वा ॥ कामराजकूटगायत्रीं जपेत् ॥ तद्यथा ॥ ४ ॥ क्लीं त्रिपुरादेवि विद्महे ॥ कामेश्वरि धी-
महि ॥ तन्नः क्लिन्ने प्रचोदयात् ॥ इति कामराजकूटगायत्रीं यथाशक्ति जपित्वा । षट्त्रिं-
शत्तत्वात्मकत्वेन मूलविद्यां जपेत् ॥ तद्यथा ॥ नेत्रमध्ये हृदयांभोजकर्णिकासूर्य-
मंडले कामराजात्मिकां देवीं मलकुंकुमसमारुणां । शरसूनबाणपुंड्रेक्षुचापपाशांकु-
शान्वितां ॥ परितस्थात्मसद्वर्ग्याभिः ॥ रक्तमाल्यांबरालेपभूषाभिः परिवारितां ॥ युग

षट्त्रिंशत्तत्वशक्तिभिः १

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सौर॰ निम्नात्तरं संपीठ्य टिकाचरणं स्मरेत्॥पुष्पबाणांश्च कोदंडयन्त्राः स्तोणांबुधं वा॥ हस्सं क्ले
५ चनाः कामराजेयापालिपराशणाः॥इति देवीध्यानं॥४॥मूलं विद्यादिन नित्याविद्या हंसः
१ पदे चोज्ञार्य॥श्रीशिवतत्त्वरूपिणी श्रीमन्मत्रिपुरसुंदरी श्रीपादुकां पूजयामि॥४॥मूलं दि
त ह हंसः कं शक्तितत्त्वरूपिणी श्रीमहात्रिपुरसुंदरी श्रीपाया॥४॥मू॥दि॥हंसः खं सदाशिवरूपिणी
श्री॥पा॥४॥मू॥दि॥हंसः गं ईश्वरतत्त्वरूपिणी श्री॥पा॥४॥मूलं॥दि॥हंसः घं शुद्धविद्या
तत्त्वरूपिणी श्री॥पा॥४॥मूलं दि हंसः ङं मायातत्त्वरूपिणी श्री॥पा॥४॥मूलं दि॥हंसः चं
कलातत्त्वरूपिणी श्री॥पा॥४॥मूलं दिन॥हंसः छं विद्यातत्त्वरूपिणी श्री॥पा॥४॥मूलं दि
हंसः जं रागतत्त्वरूपिणी श्री॥पा॥४॥मू॥दि॥हंसः कं कलातत्त्वरूपिणी श्री॥पा॥४॥मू॥दि॥
हंसः ञं नियतितत्त्वरूपिणी श्री॥४॥मूलं दि॥हंसः टं पुरुषतत्त्वरूपिणी श्री॥पा॥४॥मूलं
दि॥हंसः ठं प्रकृतितत्त्वरूपिणी श्री॥पा॥४॥मूलं दि॥हंसः डं अहंकारतत्त्वरूपिणी श्री
पा॥४॥मूलं दि॥हंसः ढं बुद्धितत्त्वरूपिणी श्री॥पा॥४॥मूलं दि॥हंसः णं मनस्तत्त्वरूपि
णी श्री॥पा॥४॥मूलं दि॥हंसः तं श्रोत्रतत्त्वरूपिणी श्री॥पा॥४॥मूलं दि॥हंसः थं त्वक्
तत्त्वरूपिणी श्री॥पा॥४॥मूलं दि॥हंसः दं चक्षुस्तत्त्वरूपिणी श्री॥पा॥४॥मूलं दि॥हंसः धं ५
जिह्वातत्त्वरूपिणी श्री॥पा॥४॥मूलं दि॥हंसः नं घ्राणतत्त्वरूपिणी श्री॥पा॥४॥मूलं दि॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

हेस: ह्रंतेजस्तत्त्वह्रपिणीश्री ॥ पा ४ म्ललेदि ७

हेस: पंवाक्तत्त्वह्रपिणीश्री ॥ पा ॥ ४ ॥ म्ललेदि ॥ हेस: कंपाणितत्त्वह्रपिणीश्री पा ॥ ४ ॥ म्ललेदि
हेस: वंपादतत्त्वह्रपिणीश्री ॥ पा ॥ ४ ॥ म्ललेदि ॥ हेस: मंपायुतत्त्वह्रपिणीश्री ॥ पा ॥ ४ ॥ म्लले
दि ॥ हेस: मंउपस्थतत्त्वह्रपिणीश्री ॥ पा ॥ ४ ॥ म्ललेदि ॥ हेस: यंघ्राणतत्त्वह्रपिणीश्री ॥ पा ॥ ४ ॥
म्ललेदि ॥ हेस: रंस्पर्शतत्त्वह्रपिणीश्री ॥ पा ॥ ४ ॥ म्ललेदि ॥ हेस: लंरूपतत्त्वह्रपिणीश्री ॥ ४ ॥ म्ल
लेदि ॥ हेस: वंरसतत्त्वह्रपिणीश्री ॥ पा ॥ ४ म्ललेदि हेस: शंगंधतत्त्वह्रपिणीश्री ॥ पा ॥ ४ म्ल
लेदि ॥ हेस: षंआकाशतत्त्वह्रपिणीश्री ॥ पा ४ म्ललेदि ॥ हेस: संवायुतत्त्वह्रपिणीश्री ॥ पा
४ ॥ म्ललेदि ॥ लंजलतत्त्वह्रपिणीश्री ॥ पा ॥ ४ ॥ म्ललेदि ॥ हेस: दं: पृथ्वीतत्त्वह्रपिणीश्री ॥ पा
इति षट्त्रिंशत्तत्त्वयोगेन म्ललविग्रहो जपितव्या ॥ प्राणान्म्ललविग्रहमष्टोत्तरशतवारं जपि
त्वा ॥ हृदयकमले कामराजकूटे बालार्ककोटिसंनिभं हृदयादिब्रह्मरंध्रान्तं ॥ हृदयादिब्र
ह्मरंध्रान्तं च व्याप्तं कंदर्पं [illegible] ॥ कंध्यायन् कामकूटमष्टोत्तरशता
नवारं जपित्वा ॥ प्राणायामादि [illegible] मध्य [illegible] म्ललदेवं कामेश्वरी
चप्राग्वत् हृदये विसर्जयेदिति मध्याह्नसंध्याविधिः ॥ अथ सायंसंध्याविधिः ॥ प्राणायामादि
स्तर्पयेत् पूर्वोक्तं प्राग्वद्धृदयाद्वीजं संध्यो [illegible] ॥ तद्यथा ॥ सायमात्तावके [illegible]

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सौ० र०
१०

इत्येवं मूलविद्यायास्तृतीयकूटे पुरुहूतस्फटिकसंकाशं ब्रह्मरन्ध्रस्थं ह्रींकारं संस्मरेत् । एवं ध्यात्वा । व
हन्नासापुटेनाकाशस्थं सोममण्डलं समावाह्य तत्र रूपं नादं देवीं चूडायां ध्यायेत् ॥ मूलाग्र
न्तो वह्निलेखाग्निभूषाविभूषितां । जटाजूटधरां नेत्रत्रयोज्ज्वलितमुखाम्बुजां । इक्षुचाप
ट्टिनं दक्षिणे वामे वीरपमास्थितां ॥ जरापलितसंकीर्णां लम्बमानपयोधरां ॥ पाशाङ्कुशा
पुस्तकं च स्फटिकाक्षस्रजं करैः ॥ दधानां शान्तिवीर्यं सुमण्डले स्थितां ॥ आयो
पतां परां शान्तिं शान्तिमद्भिर्निषेवितां ॥ भोगमोक्षप्रदां शान्तां मन्त्रेनाममन्त्रेश्वरी ज
पार्द्ध्येयो वाच्येन दायपः स्वयोरान्त्यरूपापुधध्यानं ॥ इति ध्यात्वा मूलविद्यायास्तृती
यकूटं गच्छार्यं त्रिपुरामन्त्रेश्वरीश्रीपादुकां पूजयामीति गन्धादिभिः त्रिः संपूज्य ॥ वक्ष्य
न माणां तृतीयकूटगायत्रीमुच्चार्य ॥ त्रिपुरामन्त्रेश्वरीश्रीपादुकायै अर्घ्यं कल्पयामि स्वाहा
इति त्रिरर्घ्यं दत्वा ॥ पुनस्तानीयकूटं समुच्चार्य त्रिपुरामन्त्रेश्वरीश्रीपादुकां तर्पयामि न
मः इति त्रिः संतर्प्य ॥ प्राणायामादि पूर्ववत् कृत्वा तद्विद्यागायत्रीं यथाशक्ति जपित्वा ॥ शाक्तिकू पी
टगायत्रीं जपेत् ॥ सा यथा ॥ ॥ सौः त्रिपुरेश्वरि विद्महे शाक्तीश्वरी धीमहि ॥ तन्नो मन्त्रेश्व १०
री प्रचोदयात् ॥ इति शाक्तिगायत्रीमष्टोत्तरशतं वा जपित्वा ॥ सायाह्नपार्श्व शान्तिन्यासमकृत्वे

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

मूलविद्यां जपेत् । नित्यशः ॥ सायमाद्यासमारोप्य चंद्रेचंद्रसमप्रभं ॥ शक्तिबीजाग्निकोणाप
गाणपाशांकुशान्विता ॥ पूर्णानित्याह्वरादेवीचंद्रिकावरणामपरा ॥ चिंतयेन्नित्याभगवतीं नि
त्याभिः परिवारिता ॥ पुस्तकं चाक्षसूत्रं च दधानाः स्मेरवक्त्रकाः ॥ नित्याः षोडशचान्यासां
ये काले तत्समं स्मरेत् ॥ इति ध्यात्वा ॥ मूलेन दिनं नित्याविद्याचार्याय ॥ ॐ कामेश्वरी नित्या
विद्याचार्याय ॥ ॐ कामेश्वरी नित्याविद्यारूपिणी श्रीमहात्रिपुरसुंदरी श्रीपादुकां पूजयामि
नमः ॥ ४ ॥ मूलेन दि हेसः ॐ भगमालिनी विद्याचार्याय श्रीभगमालिनी नित्यारूपिणी श्री
पा ॥ ४ मूलेन दि । हेसः । ॐ नित्यक्लिन्ना विद्याचार्याय ॐ नित्यक्लिन्ना नित्यारूपिणी श्रीपा ४ मूले
ई दिनं । हेसः ॐ भेरुण्डा विद्याचार्याय ॐ भेरुण्डा नित्यारूपिणी श्रीपा ॥ ४ मूलेन दि हेसः ॐ वह्नि श्री
वासिनी विद्याचार्याय ॐ वह्निवासिनी नित्यारूपिणी श्रीपा ॥ ४ मूलेन दि ॥ हेसः ॐ महाव
ज्रेश्वरी विद्याचार्याय ॐ वज्रेश्वरी नित्यारूपिणी श्रीपा ॥ ४ ॥ मूलेन दि हेसः ॐ शिवदूती
विद्याचार्याय ॐ शिवदूती नित्यारूपिणी श्रीपा ॥ ४ ॥ मूलेन दि ॥ हेसः ॐ त्वरिता विद्याचा
र्याय ॐ त्वरिता नित्यारूपिणी श्रीपा ॥ ४ ॥ मूलेन दि ॥ हेसः ऌं कुलसुंदरी विद्याचार्याय ऌं कु
लसुंदरी नित्यारूपिणी श्रीपा ॥ ४ ॥ मूलेन दि हेसः ॡं नित्या विद्याचार्याय ॡं नित्या विद्या
रूपिणी श्रीपा ॥ ४ ॥ मूलेन दि । हेसः ऐं नीलपताका विद्याचार्याय ऐं नीलपताका रूपिणी

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सौर॰ ११ श्रीपा॥४॥मूलेदि॥ह्सः ऐं विजया विद्याम्बायै ऐं विजयानित्याश्रीपादुकां श्रीपा॥४॥मूलेदि॥ह्सः
ॐ सर्वमंगला विद्याम्बायै ॐ सर्वमंगलाश्रीपादुकां श्रीपा॥४॥मूलेदि॥ह्सः ॐ ज्वालामालि
नी विद्याम्बायै ॐ ज्वालामालिनीनित्याश्रीपादुकां श्रीपा॥४॥मूलेदि॥ह्सः [illegible] चित्रा विद्याम्ब
ायै [illegible] चित्रानित्याश्रीपादुकां श्रीपा॥४॥मूलेदि॥ह्सः अः मूलपंचदशी विद्याम्बायै अः
मूलपंचदशीनित्याश्रीपादुकां श्रीपा॥४॥मूलेदि॥ह्सः अः श्रीमहात्रिपुरसुंदरीनित्याश्री
पादुकां श्रीपादुकां पूजयामि॥ इति षोडश नित्या नामैकैकेन जपित्वा॥ एवं [illegible] नित्या
विद्यां मूलविद्यां च जपित्वा॥ अथ ध्यानादि [illegible] तेजनीय कूटे [illegible] कोटिनिभं॥
ध्यायन् [illegible] तेनानीय कूटे जपेत्॥ ततः प्राणायामं कृत्वा केजपेत् [illegible] त्वा
देवीं प्रणमेत्॥ ततः मंडलाच्च मूले देवीं [illegible] दिक्षुमध्ये च विसृजेत् इति [illegible]
विधिः॥ ततोऽर्घशोधनतर्पणं ध्यानमुपासीत॥ मायया॥ सर्वे मंडले देवीं ध्यात्वा विना प्राणाया
माद्याचमनपर्यंतं पूर्ववत् द्वितीयाय॥ सहस्रारकमले [illegible] बीजे मूलविद्यां त्रयोदशां [illegible] श्री
[illegible]॥ ध्यात्वा ब्रह्माण्डपुटेन [illegible] मंडलात् हरिः परमात्मा [illegible] ११
[illegible] श्रीमहात्रिपुरसुंदरी श्रीपादु
कां पूजयामीति त्रिः [illegible]॥ [illegible] श्रीमहात्रिपुरसुंदरी श्रीपाद

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

कायेस्मर्त्ये कल्पयामि स्वाहेति ॥ त्रिर्वेदं मा । पुनः तुरीयबीजमुच्चार्य श्रीमत्त्रिपुरसुं-
दरी श्रीपादुकां तर्पयामीति त्रिः संतर्प्य । प्राणायामादि पूर्ववत् कृत्वा मूलं तुरीयगाय-
त्री पश्चात् सकृज्जपित्वा ॥ कालनित्याविद्यां मूलविद्यामष्टोत्तरशतं वा तुरीयबीजं
वाष्टोत्तरशतं वा जपित्वा । प्राणायामादि पूर्ववत् कृत्वा जपं समर्प्य ॥ देवीं ध्यात्वा ब्रह्मरन्ध्रे
वी परमाकाशात्मकसहस्रदलकमलकर्णिकायां सुस्थाप्य ॥ कामकलारूपमात्मा-
नं ध्यायेदिति तुरीयसंध्याविधिः ॥ एतत्संध्याचतुष्टयमेतद्विद्योपासकानामावश्य-
कं वा यथाशक्ति ध्यानरूपमिति । अर्धरात्रसंध्योपासनं कार्यमिति । अथ कृते द्वितीय
दिने प्रायश्चित्तार्थमष्टोत्तरशतं मूलविद्यां जपित्वा पुनः क्रमं कर्तव्यमधिकारी भ-
वतीति शिववाक्यमतः ॥ ज्ञानसंध्याचतालेपत्रपदष्टोत्तरशतं ॥ इति तंत्रराजवचना-
त् ॥ तत्र मूलविद्यामिति शेषः ॥ अत्र संध्यालोपो न कर्तव्यः शंभोराज्ञैवमेव हि । दी-
क्षितः संध्याहीनो न दीक्षाफलमश्नुते इति वचनात् ॥ संध्याचतुष्टयं साधको-
वश्यं कर्तव्यमिति सिद्धम् ॥ अत्र प्रमादाद्यदि संध्यालोपो भवति तदा तत्संध्याम-
पूर्वकं मघप्रायश्चित्तपूर्वं संध्याक्रियां विधाय तत्कालसंध्यां कुर्यात् ॥ तदुक्तं त्रिपुरार्ण-
वे ॥ संध्याहीनोऽन्यसंध्यायाः पूर्वं संध्याक्रियामथ । विधायानन्तरं संध्यायाः क्रियां

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सौर
१२
12

कुर्यात्समाहितः ॥ श्रीविद्याने स्नायेन शिवयोः प्रियकृत्तमा ॥ कृते सौभाग्यवत्यादौ

न रोगः प्रथमागमत ॥ अथ संध्याविधायप्रकृते शान्तः संध्यानन्तरं पूजादिकं प्राणाग्नि

वृत्यन्तात्रिकान्तर्पणं कुर्यात् ॥ तत्र प्राणायामपूर्वकं मूलपूर्वं तोजने पूर्ववत्तीर्थमावा

ह्य ॥ विमलत्रिधेत्यमृतपात्रमृतीकृत्य मूलेनाष्टवारमभिमन्त्र्य ॥ तत्र श्रीचक्रं विभाव्य

तन्मध्ये वक्ष्यमाणप्रकारेण पीठपूजापूर्वं सदेवीमावाह्य ॥ षोडशोपचारैर्दे

वीं संपूज्य वक्ष्यमाणविधिना अंगावरणदेवताः संपूज्य ॥ ५ ॥ मूलविद्यामुच्चा

र्य श्रीमहात्रिपुरसुंदरी श्रीपादुकां तर्पयामि नमः इति अस्यां तर्पणान्ते तदष्टावि

शतिवारं यथाशक्ति ततो यन्त्रतले परदेवतामवकमले परमामृतवृष्ट्या संत

र्प्यावरणानां गुरुपंक्तिं च यन्त्रमध्ये दशविद्याभिः सहितां चतुरश्रहृतोपेतत्रिकोण

मंडलमध्यस्थां नातु यथात्रिकोणावरणशक्तियुतां मूलदेवीं तर्पयेत् ॥ तत्राप्यशक्तः सं

क्षेपतन्मूलदेवीं ध्यात्वा संपूज्य तर्पयेदिति तर्पणविधिः ॥ अथ वक्ष्ये प्रातःसंध्यावं

दनादिक्रियास्वगुरूपदिष्टविधिना षट्त्रिंशत्तत्त्वमयशताधिकविंशतिसह १२

स्रसंख्याभिः कालनित्याविद्याभिः सह मूलविद्यया पारायणं जपं कुर्यात् ॥ का

लनित्याविद्यास्तत्रतंत्रराजोक्ताः तद्विद्यते ॥ तत्र कालादिक्रान्ताः षट्त्रिंशत्तत्त्व

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

र्णाः षोडशनित्यात्मभिः षोडशस्वरैः प्रत्येकं संयोजिताः षट्सप्तत्युत्तरशतं च सानुस्वारैर्ग्वै
काः हल्लीमंडलाख्यो वर्णो भवति ॥ एते वर्णाः कालनित्याविद्यानामधारकं संख्या
नामसैकैकवर्णाः षट्त्रिंशद्विद्यानामाकारेण कृतसंधिकाः पुनः पुनः क्रमेण काम
राजाख्यो द्वितीयवर्णो भवति ॥ ईकारस्तु सर्वो सौ विद्यानामाक्षि कृत्वा तु स्वतो
यवर्णो भवति ॥ अथैताः विद्याः क्रमेण पारायणजपं परिपाट्येव प्रदर्श्यते ॥ तत्रा
दौ स्वार्थकोविविक्तेन यादितीरेण कानेत्रं वन्हे स्तासन नमास्तीर्य ॥ ह्रीं आधारशक्तिक
मलासनाय नमः इति संपूज्य ॥ तत्र प्राङ्मुखः स्वस्तिकाद्यासनेनोपविश्य गुरुगणे
पतिस्वेष्टदेवताः प्रणम्य प्राणायामत्रयं पूर्ववत्कृत्वा पन्नो भूतशुद्धिमातृकान्यास
च कृत्वा ॥ समस्तदेवताः हृन्मलादिषट्त्रिंशत्स्थानेषु प्रतिस्थानं षोडशधा दलपद्मे वि
भाव्य । तेषु ककारादित्तकारान्तान्षट्त्रिंशत्तत्ववर्णान्प्रत्येकं षोडशस्वरसंपुटान्विभा
व्य । मध्येनत्यग्रमातरं विन्यस्य ॥ स्वर्णादिदलेषु तत्तत्स्वरविकृतषोडशवर्णान्स्वदा
दिकान्संमेदेवं ॥ हल्लीमंडलवर्णान्विन्यस्य ॥ पुनस्तादिननित्याविद्यया प्राणायामत्रयं
कृत्वा ॥ शिरसि दक्षिणामूर्तये पंक्तिः ऋषये नमः हृदये कालविद्यात्म देवतायै श्रीमहात्रिपु
रसुंदर्यै देवतायै नमः इति ऋष्यादिकं विन्यस्य ममाभीष्ट्यं नामपारायणजपे विनि

ते

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

मौर
१३
13

योगः ॥ ततो ललितकान्तान्तदिननित्याविद्यादेवैः स्तुतिभिः द्विरावर्त्य ॥ यथाविधि करषडंगन्यासं
सवदनमाणचतरागनन्यासवामेवनाहकस्याविधाय ॥ ककारेकावरारकस्वाग्नि
भूषान्तलेपनां ॥ पाशांकुशौ च चक्रोदरं प्रसन्नविशिखो: स्मरेदिति कान्तिनित्या ध्यात्वा ॥ व
क्ष्यमाणविधिना हृदये श्रीचक्रो कालचक्रमध्यगतं विभाव्य ॥ तत्र देवीं सावरणां का
लनित्यामभ्यर्च्य विशेषतो ध्यात्वा मानसैरुपचारैः संपूज्य ॥ पाणायामजपमारभेत ॥ तत्रा
दावंगविद्याजपः ॥ ततो मूलं तत्र दिननित्याविद्या ऊं ह्रीं हंसः मूलं तत्र दिननित्याविद्या ॥ ऊं
ह्रां हंसः एवं तत् ह्रां हंसः ... तमेकपंचाशद्विद्याभिः सह मूलविद्यां जपित्वा ॥ ततः केव
लमूलविद्यां विज्ञे जपित्वा ॥ ऐं वद वद वाग्वादिनि ऐं क्लीं क्लेदिनि क्लेदय ॥ ४ ॥ महाक्षोभं कु
रु ह्रीं मोक्षं कुरु ॥ ४ ॥ सौः इति दीपिनी विद्यामेकवारं जपित्वा ॥ ततो वक्ष्यमाण
गुरुपादुकामप्येकवारं जपित्वा पुनः ... विंशद्विद्याभिः सह मूलं ॥ आं ह्रां हसौः हं
सः मूलं ॥ ईं लां हसौः हंसः ॥ मूलं ॥ ऊं ह्रां हसौः हंसः मूलं ॥ ऋं मां हसौः हंसः मूलं ॥ ॠं षां हसौः
हंसः मूलं ॥ ऐं शां हसौः हंसः मूलं ॥ ओं वां हसौः हंसः मूलं ॥ अं लां हसौः हंसः मूलं ॥ इं लां
हंसः ॥ मूलं ॥ उं लां हंसः मूलं ॥ ऋं हां हंसः मूलं ॥ ऌं हां हंसः मूलं ॥ ॡं सां हंसः मूलं ॥ एं षां हं
सः मूलं ॥ ऐं षां हंसः मूलं ॥ ओं शां हंसः मूलं ॥ औं वां हंसः मूलं ॥ अं पां हंसः म

श्रीः ऽ हंसः

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

१ ऐंघ्राइंहेमः इतिषोडशाधारां जपित्वा पुनर्मूलेनैव स्वकाईहेमः एवं मूलस्य चाईहेमः इत्याईहेमः आ
ताईहेमः अपाईहेमः एयाईउश्राईओलाइंहेमः इत्यष्टधा ॥ पुनर्मूलस्यादाईहेमः ॥ एवईं १
इत्र०श्रा लाईऊह्राँ ईअषाईऐधाइईऔवाँहेमः कार्यं । तत्र प्रथमदिने हेमूलविधानमुच्यते ॥ मू १
स्याईहेमः मू १ । अकाइंहेमः मू १ । आगाइहेमः मू १ अद्याइंहेमः मू १ अअमईहेमः इत्यादि
अह्लाईहेम इत्येतेन जपित्वा ॥ पुनः मूलस्याद्याईहेमः मूलस्याकाईहेम इत्यादि ॥ मूलाईहेम
इत्येतेन जपित्वा ॥ पुनः मूलस्याद्याईहेमः मूलस्याकाईहेम इत्यादि ॥ मूलस्यादाईहेम इत्ये
तेन जपित्वा पुनर्मूलेइस्याईहेमः मूलईकाईहेम इत्यादि ॥ मू १ इह्लाईहेम इत्येतेन जपित्वा १
पुनर्मूलेईस्याईहेमः मू ॥ ईकाईहेम इत्यादि मू १ ईह्लाईहेम इत्येतेन जपित्वा ॥ पुनर्मू १ ॥ उ
स्याईहेमः मू १ उकाईहेम इत्यादि ॥ मूलेउह्लाईहेम इत्येतेन जपित्वा ॥ पुनर्मू १ ऊस्याईहेम इ
त्यादि ऊह्लाईहेम इत्येतेन जपित्वा ॥ पुनर्मू १ । ऋस्याईहेम इत्यादि ॥ मू १ । ऋह्लाईहेम इत्येतेन
जपित्वा ॥ पुनः मू १ । ॠस्याईहेम इत्यादि ॠह्लाईहेम इत्येतेन जपित्वा ॥ पुनर्मू १ । ऌस्याईहेम
इत्यादि ऌह्लाईहेम इत्येतेन जपित्वा ॥ पुनः मू १ । एस्याईहेम इत्यादि एस्याईहेम इत्येतेन जपि
त्वा । पुनर्मू १ । ऐस्याईहेम इत्यादि ऐह्लाईहेम इत्येतेन जपित्वा ॥ मूले ओस्याईहेम इत्यादि ओ

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सौ र ओं आईहेमरत्यादि ओं द्राईहेमईस्वं तेन जपित्वा ॥ पुनर्मत्रे ओं आईहेमरत्यादि ओं द्राईहेउस्वं ते
१५ नजपित्वा ॥ पुनर्मत्रे । ओं आईहेमरत्यादि ओं द्राईहेमइस्वं तेन जपित्वा ॥ पुनः म्रः । म्रः आईहेम
इस्वं तेन जपेत् ॥ एवं षट्समस्तत्र पंचशतसंख्याकोजपो भवति ॥ मूलविद्यायास्त्रयपा
रायणो प्रथमे तत्तद्दिनयुगाक्षरान्योरस्याक्षरभिन्नाउत्तमत्रषष्टुसमस्तत्र पंचशतविद्याभिः
सह मूलविद्यां जपित्वा ॥ पञ्चान्तहीनाक्षरजनित्यविद्याभिस्तावत्संख्याभिः सह सोक
क्रमेण जपेत् ॥ युगाक्षरादिना क्षरेत्तत्तद्धितनित्याविद्यायाः प्रथमाक्षरे द्वितीयाक्षर
तो वाद्यं ॥ विद्याक्षरैक विद्याजपविशेषस्तु ॥ पुस्मिन्युगे यत्स्वरयुतं युगाक्षरं भव
ति । तत्स्वरमारभ्य प्रतिस्वरं षड्द्विशान्त्यक्रमेणानुस्वरां तितविद्यायं तेन जपित्वा ॥ पुनस्तद
क्षरस्य प्रथमस्वरमारभ्य आरोहरस्य प्रवेस्वरांतविद्याविधिं जपेत् ॥ तदा मूलविद्य
याः षट्समस्तत्र पंचशतसंख्याकोजपो भवति । अत्र युगाक्षरषड्द्विशहीनात्मको भवति
प्रागुक्तक्षणीमंडलवर्णेषु षट्समस्तत्र पंचशतसंख्याकं प्रत्येकैकस्मादक्षरस्यैकैकंयु
गं प्रति युगाक्षरं च भवति । एतत्सर्वं गुरुमुखादवगम्य विज्ञाप्य नारायणजपः कार्यः १५
दिननित्याविद्याक्रमस्तु गुरुमुखादेवावगंतव्य इति ॥ एवं द्विपंचाशदक्षरैकादशाक्षा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

नसंख्याको भवति॥ मूलविद्यायाः अंगविद्याजपस्यैकैकवर्णाद्युपादौ जपादशीत्यु
त्तरशतसंख्याको भवति॥ केवलमूलविद्याजपस्य वर्णाद्यंतयोर्विद्याद्विः क्रमेणावर्त
हृदयाद्यंतयोर्मिलित्वा द्वादशाधाजपो भवति॥ मूलविद्यायाएवमेव प्रत्येकं षडङ्गैर्वत्वाविद्या
द्रुत्वात्रिंशाताधिकमहासहस्रसंख्याको जपो भवति॥ मूलविद्यायाएवं ऊर्ध्वसंख्याज
पमुक्तविधिना कृत्वा पुनः केवलो मूलविद्याजपित्वा॥ आगमोक्तदीपिनीविद्यामूल
पादुकाविद्यां सकृज्जपित्वा॥ ऐं ह्लक सहेहस कलईं सहकलईं ओं नमः इत्युक्तां वि
द्यां सकृज्जपित्वा॥ ममसकलमनोरथान्साधय२ भ्यं नमः इति प्रामाकेनीं विद्यां कृत्वा
जलिं जपेत्॥ इति वर्णहृदयस्य प्रमेनो द्रष्टव्यं॥ इत्थं पारायणं जपं कृत्वा इदं स्तोत्रं जपेत्
द्गावरणोर्गणलोकेङ्यपदप्राप्यपुत्रगणस्वरैः॥ स्थानभैरववर्गा वंदे देवीं त्रिपुरभैरवीं॥ का
दिवर्णाष्टकाकाररमस्ताष्टकविग्रहां॥ अष्टमात्राष्टकां वंदे देवीं त्रिपुरभैरवीं॥ नवयोर
गकानां तु षट्त्रिंशाद्भिः परापरैः॥ षट्त्रिंशत्तत्वगां वंदे देवीं त्रिपुरभैरवीं॥ षट्त्रिंश
त्तत्वसंस्थां प्राक्शिवचंद्रकलात्मिकां॥ कादितत्त्वाननां वंदे देवीं त्रिपुरभैरवीं॥ आद्यमाया
द्वयोपाधिविचित्रैककलावतीं॥ चकोत्तिकाधरां वंदे देवीं त्रिपुरभैरवीं॥ बहुध्यायिपूर्वायो
निस्थानमंडलत्रयपंकजोदरलीं॥ लिंगत्रयात्मिकां वंदे देवीं त्रिपुरभैरवीं॥ त्रयं त्रहृदया वाण

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

मो॰ र॰ कामांनस्थितेन तं ते ॥ प्राप्त मन्त्र वितिं वं देदेवीत्रिपुरभैरवी ॥ महावानगंतारोपन्नाम रूप॰
१५ क्रियापरो ॥ प्राप्ति विशेष एव रीवं देदेवी त्रिपुरभैरवी ॥ वर्णांते पठितं मस्यानन्तात्र मेन त
15 त्समाहितः ॥ इति स्तुत्वा प्राणायामत्रयं कृत्वा दिन नित्यां तु कामकलविद्यां तद्दिननित्या
विद्यया साग्रं क्रमं षडंगन्यासं कृत्वा कृतं जपं देव्यै समर्पयेदिति ॥ एवं द्वितीयदिने प्राग्
दासनमध्याय गविद्याजपांते विद्यायम॰ ॥ कम्या ईं हसः म॰ ककाईं हसः मलेकखों ईं॰
हसः इत्यादि ॥ मलेकन्ता ईं हस इत्येतेन जपित्वा ॥ पुनः म॰ काम्या ईं हस इत्यादि म॰ ॥ का
का ईं हस इत्यादि ॥ म॰ कान्ता ईं हस इत्येतेन जपित्वा ॥ पुनः म॰ किम्या ईं हस इत्यादि कि॰
न्ता ईं हस इत्येतेन जपित्वा ॥ पुनः म॰ कीम्या ईं हस इत्यादि म॰ ॥ कीन्ता ईं हस इत्येतेन जपित्वा
पुनः म॰ कुम्या ईं हस इत्यादि म॰ ॥ कुन्ता ईं हस इत्येतेन जपित्वा ॥ पुनः मलकूम्या ईं हस इत्या
दि म॰ ॥ कून्ता ईं हस इत्येतेन जपित्वा ॥ म॰ ॥ कृम्या ईं हस इत्यादि म॰ ॥ कृन्ता ईं हस इत्येतेन ज॰
पित्वा ॥ पुनर्म॰ कॄम्या ईं इत्यादि कॄन्ता ईं इत्येते पुनर्म॰ ॥ कॢम्या ईं इत्यादि कॢन्ता ईं इत्येते
पुनर्म॰ ॥ कॣम्या ईं इत्यादि कॣन्ता ईं इत्येते ॥ पुनर्म॰ ॥ केम्या ईं इत्यादि केन्ता ईं इत्येते ॥ पुन १५
र्म॰ ॥ लृम्या ईं इत्यादि लृन्ता ईं इत्येते ॥ पुनर्मे केम्या ईं हस इत्यादि केन्ता ईं हस इत्येते ॥ पुन
र्मे कैम्या ईं इत्यादि कैन्ता ईं इत्येते ॥ पुनर्मे कोम्या ईं इत्यादि कोन्ता ईं इत्येते ॥ पुनर्मे कौम्या

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ईं इत्यादिकैर्वा ईं इत्यन्ते ॥ पुनर्मूले कस्था ईं इत्यादिकेर्वा ईं इत्यन्ते ॥ पुनर्मूले कस्था ईं इत्यादिकः र्वं
ईं हंसः इत्यन्ते जपेत् ॥ एवं तत्पिताग्रं मूलविद्यां जपेत्पिता । दीपन्यासादिकेत्रपादौ नेह
त्वासमापयेदिति ॥ ततस्तृतीयादिदिशा वदासत्तदृष्ट्वायगविद्यान्ते विधाय ॥ मूले खस्था ईं ह
सः मूले खकाईं हंसः मूले खर्वा ईं हंसः इत्यन्ते जपिताग्रा वहुशासमापयेत् । चतुर्थदि
ने मूले गस्था ईं हंसः इत्यादि गर्वा ईं हंसः इत्यन्ते जपिता समापयेत् ॥ ततः पंचमदिने मूले
घस्था ईं हंसः इत्यादि घर्वा ईं हंसः इत्यन्ते जपेत् ॥ षष्ठदिने मूले ङस्था ईं हंसः इत्यादि ङर्वा ईं
हंसः इत्यन्ते जपेत् ॥ सप्तमदिने मूले चस्था ईं हंसः इत्यादि चर्वा ईं हंसः इत्यन्ते ॥ अष्टमदिने छ
स्था ईं हंसः इत्यादि छर्वा ईं हंसः इत्यन्ते जपेत् नवमदिने मूले जस्था ईं हंसः इत्यादि मूले जर्वा
ईं हंसः इत्यन्ते जपेत् ॥ दशमदिने मूले झस्था ईं हंसः इत्यादि मूले झर्वा ईं हंसः इत्यन्ते जपेत् ॥ ए
कादशदिने मूले ञस्था ईं हंसः इत्यादि ञर्वा ईं इत्यन्ते जपेत् ॥ द्वादशदिने मूले टस्था ईं हं
सः इत्यादि मूले टर्वा ईं इत्यन्ते ॥ त्रयोदशदिने मूले ठस्था ईं हंसः इत्यादि मूले ठर्वा ईं इत्यन्ते च
तुर्दशदिने मूले डस्था ईं हंसः इत्यादि डर्वा ईं हंसः इत्यन्ते । पंचदशदिने मूले ढस्था ईं हंसः इत्या
दि ढर्वा ईं हंसः इत्यन्ते ॥ षोडशदिने मूले णस्था ईं हंसः इत्यादि णर्वा ईं हंसः इत्यन्ते ॥ सप्तदश
दिने मूले तस्था ईं हंसः । इत्यादि तर्वा ईं हंसः इत्यन्ते ॥ अष्टादशदिने मूले थस्था ईं हंसः इत्या

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सौर·
१८
16

टिं दत्वा ईं हंसः इत्यन्ते एकोनविंशादिने मूले दंन्या ईं हंसः इत्यादि दं दत्वा ईं हंसः इत्यन्ते विंशा-
तितमे दिने मूले धंन्या ईं हंसः इत्यादि मूले धं दत्वा ईं हंसः इत्यन्ते एकविंशतितमे मूले नंन्या ईं
हंसः इत्यादि मूले नं दत्वा ईं हंसः इत्यन्ते द्वाविंशतितमे दिने मूले पंन्या ईं हंसः इत्यादि मूले
पं दत्वा ईं हंसः इत्यन्ते त्रयोविंशतितमे दिने मूले फंन्या ईं हंसः इत्यादि मूले फं दत्वा ईं हंसः इ-
त्यन्ते चतुर्विंशतितमे दिने मूले बंन्या ईं हंसः इत्यादि मूले बं दत्वा ईं हंसः इत्यन्ते पंचविंश-
तितमे दिने मूले भंन्या ईं हंसः इत्यादि मूले भं दत्वा ईं हंसः इत्यन्ते षड्विंशतितमे दिने मूले मं-
न्या ईं हंसः इत्यादि मूले मं दत्वा ईं हंसः इत्यन्ते सप्तविंशतितमे दिने मूले यंन्या ईं हंसः इत्यादि
मूले यं दत्वा ईं हंसः इत्यन्ते अष्टाविंशतितमे दिने मूले रंन्या ईं हंसः इत्यादि मूले रं दत्वा ईं हं-
सः इत्यन्ते एकोनत्रिंशत्तितमे दिने मूले लंन्या ईं हंसः इत्यादि मूले लं दत्वा ईं हंसः इत्यन्ते ।
त्रिंशतमे दिने मूले वंन्या ईं हंसः इत्यादि मूले वं दत्वा ईं हंसः इत्यन्ते एकत्रिंशादिने मूले शंन्या ईं
हंसः इत्यादि मूले शं दत्वा ईं हंसः इत्यन्ते द्वात्रिंशतमे दिने मूले षंन्या ईं हंसः इत्यादि मूले षं दत्वा
ईं हंसः इत्यन्ते त्रयस्त्रिंशतमे दिने मूले संन्या ईं हंसः इत्यादि मूले सं दत्वा ईं हंसः इत्यन्ते चतुस्त्रिंश- १८
तमे दिने मूले हंन्या ईं हंसः इत्यादि मूले हं दत्वा ईं हंसः इत्यन्ते पंचत्रिंशतमे दिने मूले ळंन्या ईं
हंसः इत्यादि मूले ळं दत्वा ईं हंसः इत्यन्ते षट्त्रिंशतमे दिने मूले दःन्या ईं हंसः इत्यादि मूले दः दत्वा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

लेखरूपं तेन जपेन अत्र षट्त्रिंशद्दिनेषु च शाम्भवक्रमपरिपाट्या प्रत्यहं द्विपंचाशदुत्तरैकादश
शतजपसंख्या भवति तथा जपं कृत्वा वर्गेष्टवर्गस्याप्यादौ शाम्भवक्रमविद्याजपेन यो नेच
ल्लात्र पाठं कुर्यादिति अत्र पारायणे पर्यायभेदः पंचधा भवति ॥ तथा च तन्त्रराजे ॥ दिनतो
वारतः पक्षान्मासात्त्रिंशद्दिनाद्दिनैः जपेत्तावारमेकं तु विद्यां नित्यां तिथिक्रमात्तुतः
श्रीगुरोर्गणेशस्वर्गं विजयं वाञ्छितं क्रमात् लभते ललितापादिभिः संप्रदायवती भवेत्
एकस्मिन्दिवसे द्वे वा वारत्रयं तु विधिवत्स्वयं मध्याह्ने तु समारभ्य मध्यरात्रे समापयेत् वा
रेषु चैकथा जापप्रथमे रविवारके वर्षान्याः प्रथमे वर्गे कामेश्वर्याह्वितीयके जपं
वर्गेष्टयमेत्रीमासमवाराद्दिषट्कवि दिनेषु मद्दिनो वर्गाष्टकैकैक प्रजपेत्सुधीः पद्देपि
चैकथा जापप्रथमात्तिथिष्वपि प… विद्यां स्वप्रजपेन्नित्या वासरं पंचमीदशा
मीपंचदशीषु तिथिषु क्रमात् पूर्णामप्रजपेद्विद्यां चतुर्दशीभवानसुधीः मासेषु तिथि दि
नेविस्थानैकैकयोनिमेवत पूर्णा विद्विषो जपेत्स्वसुधिनाः क्रमात् षट्त्रिंशद्दिवसे
षेवमेकैकयोनिमेवत जपेत्तत्तिदिने विद्वानेवं पूर्णाभवति ताः नैताभिः सदृशी
काप्पिविद्यालोकेषु विद्यते तस्मादाभिः कृपापेः सेसाधयेत्तावेमीष्पिते यद्युत्रि
नेष्पिनेतेनतडः करस्थकरं भवेत् जपत्तपं तत्होमावामेकैः संततं योन्स्थिरः पंचाश

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

मौर ष्टारमाहात्म्यविद्याभक्तिसमन्वितः मद्ध्यानेनिरतैः सद्भिः वैरिरोधैः सदाहतैः श्रुतवाक्य
१ माहात्म्यविद्याविविधैर्भवा लभतेतेनयानेध्यात्मविभवं गणान्वितान् अस्याध्ययनेनवा
17 रेनविद्यास्त्राहात्म्यशक्तिजः गुणरूपादिसंपन्नाभार्यांविदन्त्ययत्नतः तावदाहात्म्यकन्या
वाप्तिंसद्गुणान्वितां लभतेपुत्रपौत्राद्यैरयुतेसंपदान्वितां द्विपाठेनाः समाहात्म्यदारि
द्र्यान्मुच्यतेध्रुवं त्रिपाठेनैर्मिमिमस्यादौश्रुतत्वंश्चपाठेर्धनी पंचभिश्चपाठेर्न्नं पामभेवत्य
द्भिः पाठैर्नृपः समभिन्नपाठेनसमनमुवत्यनवर्धनं अष्टभिःनवपाठैःनामाहृपाः सर्वे
स्याकिंकराः नवभिन्नपाठैरेवकन्दर्पोवनितानने एवंनवपाठेनसाम्राज्यं सर्वान्कामान्
नवाप्नुयात् समनमनतनेनामाऽऽक्रमर्वार्थसिद्धिदमिति अथपठेचाविधमपर्यव्या
ख्यादिनतत्वस्यादिभवेदित्यनतःसार्धेद्वपश्लोकः सदृशार्थः एकवारंहतोपद्रु पा
द्रुतस्समशतानामधिकविंशतिसहस्रसंख्याभिः कालनित्याविद्याभिः सहमूलविद्या
यास्तावन्तः ख्याजपेशोकादिविघ्नानाधन्यहक्रियमाणेऽस्यपाठः वारेषुरविवारादिषान
वारानेषुसमेवमेतस्यादौनावगोप्त्वयेत्यासप्रकारेणस्फुटीकरिष्यामः वर्गः पंक्ति १
योनिविनियोपः सेकाभिषेकः स्थिरः निश्चलभक्तिमान्चापादित्यादिभिः श्लोकैः
प्रपंचितः काम्यजपः केवलनित्याविद्यानामेवास्यपिकाम्यप्रयोगावहवः सन्ति ।

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

तेन ग्रन्थे यथा गोत्वमप्याम्नायाभिर्लिखिताः गुरुतः प्राप्तव्य एव बोद्धव्यः अथ कालचक्र

प्रस्तारप्रथमः कथ्यते द्विरष्टकृत्वा पङ्क्तिः षट्त्रिंशत्प्रमाणेन वृत्तं कृत्वा तद्द्विरष्टकेकाराः

लातरमानतः षट्त्रिंशत्कोष्ठानीति प्रथमकृतवृत्तेन नवमत्रासप्तदशाष्टत्रिंशद्विषष्ट्यादिता

सी प्रथमकृतवृत्तेन नवमत्रासप्तदशाष्टत्रिंशद्विषष्ट्यादिनाति वृत्तानि षट्त्रिंशद्रेखा

तिविभज्य कोष्ठाः षोडशकोष्ठयुक्ताः षट्त्रिंशद्वीथीनिष्पाद्यतास्वेतासु प्रथमवीथ्याम

वर्णात्मककोष्ठमारभ्य अवर्गस्य अ आ इ ई उ ऊ ऋ ॠ ऌ ॡ ए ऐ ओ औ अं अः इति वि

लिख्य प्रादक्षिण्येन क्रमशः प्राप्य द्वितीयवीथ्यां तथैव वर्णात्मकोष्ठमारभ्य क का कि की

कु कू कृ कॄ कॢ कॣ के कै को कौ कं कः एवं तृतीयवीथ्यां खवर्गः चतुर्थवीथ्यां गवर्गः

कृ षष्ठवीथ्यां ङवर्गः सप्तमवीथ्यां चवर्गः अष्टमवीथ्यां छवर्गः नवमवीथ्यां जव

र्गः दशमवीथ्यां झवर्गः एकादशवीथ्यां ञवर्गः द्वादशवीथ्यां टवर्गः त्रयोदश

वीथ्यां ठवर्गः चतुर्दशवीथ्यां डवर्गः पञ्चदशवीथ्यां ढवर्गः षोडशवीथ्यां ण

वर्गः सप्तदशवीथ्यां तवर्गः अष्टादशवीथ्यां थवर्गः एकोनविंशवीथ्यां दव

र्गः विंशतिवीथ्यां नवर्गः एकविंशतिवीथ्यां पवर्गः द्वाविंशतिवीथ्यां फवर्गः

धवर्गः

पंचमवीथ्यां घवर्गः

चनाप्र

कार

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

त्रयोविंशतिदीर्घ्यां ववर्णः चतुर्विंशतिदीर्घ्यां भवर्णः पंचविंशतिदीर्घ्यां मवर्णः षड्वि-
शतिदीर्घ्यां यवर्णः सप्तविंशतिदीर्घ्यां रवर्णः अष्टाविंशतिदीर्घ्यां लवर्णः एकोन-
त्रिंशद्दीर्घ्यां ववर्णः त्रिंशत्तमदीर्घ्यां शवर्णः एकत्रिंशत्तिदीर्घ्यां षवर्णः द्वात्रिंश-
द्दीर्घ्यां सवर्णः त्रयस्त्रिंशद्दीर्घ्यां हवर्णः चतुस्त्रिंशद्दीर्घ्यां ळवर्णः पंचत्रिंशद्दीर्घ्यं
षट्त्रिंशद्दीर्घ्यां क्षः वर्णः एवं षट्त्रिंशद्दीर्घीषु षट्सप्तत्युत्तरपंचशततमेभ्यो का-
न्तार्णमेरुलवर्णान्नालिख्य कर्णिकायां अ इ ह स इति वर्णांश्चतुष्टयं विलिख्य स-
र्वेभ्यः स्वहनाद्बहिर्द्वेतत्रयनिष्पाद्य सकेसराष्टदलकमलमुपविश्य तद्बहिश्च-
तुरस्रचक्रं प्रोत अस्य वर्णविन्यासे मध्यमस्य देवताभिमतोः सर्ववर्णा यथा भवंति
तथा लेख्याः तथा कालरचनाप्रकारः एतच्चक्रस्य षट्सप्तत्युत्तरपंचशतभेदाः
संति तत्सर्वं तत्र देव्याः पूजनप्रकारं तत्फलानि च ग्रन्थः शास्त्रतश्च बोद्धव्यं ग्रंथ
गौरवभयान्नात्र लिखितं एवं नामपारायणं जपविधायं ततो गुरुं दिक्पतिं ग्रहां-
श्च गणं मध्ये होदकं प्राण्यादमाद्यपरदिक्षु देवता मात्रकं मूलमंत्रेणैतात्रवाज्ञ
पेनमोनीस्वपदमात्रदृष्टिः स्वगृहं गत्वा हाविरिष्यिता नानानानेसपापस्मरास्य

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

णवमुच्चार्य देवदेवं प्रकृत्वा त्रिनेत्रापाक्रान्तमभ्रमम नत्रिः मार्गपविन्नात्मे पार्श्वक
ट्फट्फट्स्तेनेनमः सूर्यसोमोयमकालो महाभूतानि एववा एतेशुभाशुभस्येह
कर्मणो नवसाक्षिणः इति पठित्वा त्रूपकृति तिको अथ रक्षा याऽवद्धपमक्ष्येमध्य
त्साऽज्ञावलोकासहस्रमाभूता गृहीतः प्रविश्य परस्त्री पादोयसाल्य गृहीगतेषु
सम्मेणोपप्रलिप्ते गन्धदेशे सिंधुरादिना कृतरत्नमंडलोत्तः श्यामसनमासीनःपे ह्री
ण्याधारशक्तिकमलायनमः श्यामसनेसमृत्य नत्वापाग्गुरवे उपविश्य वस्थमा
णमानीश्वरभैरवमन्त्रेणगायत्र्यामन्त्रपकृत्वा शिरसि ५ देवमागायत्र्यपयेनमः
मुखे ५ देवीगायत्रीछन्दसेनमः हृदये ५ श्रीमानीश्वरभैरवाय देवतायै नमः इति
विन्यस्य ममसर्वाभीष्टसिद्धयेसर्वपीडादाने विनियोगः इति कृतांजलिर्वदेत ॐ
२ श्रांह्रांहृदयायनमः ५ श्रीह्रींशिरसेस्वाहा ५ श्रूंह्रूंशिखायैवषट् ५ श्रैं
ह्रैंनेत्रत्रयायवौषट् ५ श्रःह्रःअस्त्रायफट् इत्येमन्त्रानगुष्ठादिनलानकरयो
विन्यस्य हृदयादिषु विन्यसेत् ततो ध्यानं हेमाम्भोजप्रवालप्रतिमहविभा
हवक्त्रांगपंच चक्रंशोभिचयाशातिमपिदविशमदमालोकपालं हस्तो

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

भैर
१९

भोजैर्दधानां त्रिनयनविलसद्वक्त्रकोणां मितां केमानीं रक्तपुष्पांकमणिमयमकुटां ना

रदीं समनुज्ञामः इति ध्यात्वा पूर्ववद्यागायतनदायधः स्थापयेत्तत्र तदायधः स्थापयित्वा

रेखाभिस्त्रिकोणध्यानमावाहनमावाह्य ज्योतिर्नामपादिपात्रे सिंधूरकुंकुमादिना त्रिको

णवृत्तिकर्णिकेषु केसरमष्टदलकमलं विलिख्य तद्बहिश्चतुर्द्वारोपेतं चतु

रस्रं च कृत्वा तद्बहिर्बहिस्त्रयं भ्रामयेदिति कृत्वा मंडलं कृत्वा तत्र स्थापनं त्रिकोणपुष्पं

दत्वा वस्त्रमालादि विधिना सामान्यार्घ्यं विधाय तत्पंचत्रिणदशार्धाभिमंत्र्य तेनो

दकेन मंडलं स्वात्मानं पूजोपकरणानि चाभ्युक्ष्य तत्र ५ मंडूकाय नमः ५ का

लाग्निरुद्राय नमः ५ मूलप्रकृत्यै नमः ५ आधारशक्त्यै नमः ५ कूर्माय नमः

५ अनंताय नमः ५ वराहाय नमः ५ पृथिव्यै नमः ५ क्षीरसमुद्राय नमः ५ श्वे

तद्वीपाय नमः ५ मणिमंडपाय नमः ५ कल्पवृक्षेभ्यो नमः ५ रत्नवेदिकायै

नमः ५ रत्नसिंहासनाय नमः इति पूजयित्वा पश्चात् चतुरस्रे पूर्वादिचतुर्दिक्षु मध्ये श्री

च ५ पद्मनाभाय नमः ५ विमलाय नमः ५ मायाध्यक्षाय नमः ततः आग्नेयादिकोणेषु १९

५ धर्माय नमः ५ ज्ञानाय नमः ५ वैराग्याय नमः ५ ऐश्वर्याय नमः ततः प्रागादिदि

४ सारायनमः २ ४ परमसुखायनमः २

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

र्दिक्षु ५ अधर्माय नमः ५ अज्ञानाय नमः ५ अवैराग्याय नमः ५ अनैश्वर्याय नमः ५
अनंताय नमः ५ पद्माय नमः ५ आनंदकंदाय नमः ५ संविन्नालाय नमः ५ प्रकृति
मयपत्रेभ्यो नमः ५ विकारमयकेसरेभ्यो नमः ५ पंचाशद्वर्णबीजाढ्यसर्वतत्त्वरूपायै
कर्णिकायै नमः ५ सं सत्वाय नमः ५ रं रजसे नमः ५ तं तमसे नमः ५ आं आत्मने न
मः ५ अं अंतरात्मने नमः ५ पं परमात्मने नमः ५ ह्रीं ज्ञानात्मने नमः ५ मं वह्निमंड
लाय नमः ५ ॐ सोममंडलाय नमः ५ अं सूर्यमंडलाय नमः ततो हृद्दलकेसरेषु म
ध्ये च ५ रां दीप्तायै नमः ५ रीं सूक्ष्मायै नमः ५ रूं जयायै नमः ५ रैं भद्रायै नमः ५
रैं विभूत्यै नमः ५ रों विमलायै नमः ५ रौं अमोघायै नमः ५ रं विद्युतायै नमः ५ रः
सर्वतोमुख्यै नमः इति पीठशक्तीः संपूज्य ॐ ब्रह्मविष्णुशिवात्मकाय सौराय।
योगपीठाय ५ इति संपूज्य तत्कर्णिकायां पश्चिमादि चतुर्दिक्षु ५ ॐ उषायै नमः ५ प्र
ज्ञायै नमः ५ प्रं प्रभायै नमः ५ सं संध्यायै नमः ततः शक्तीः संपूज्य मध्ये मार्त
ण्डभैरवमंत्रमुच्चार्य श्रीमार्तण्डभैरवं निकल्पयामीति मध्ये मूर्तिं परिकल्प्य पुन
र्मंत्रमुच्चार्य मार्तण्डभैरवमूर्तये नमः इति मूर्तिं संपूज्य कराभ्यां पुष्पांजलिमादाय।

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सौर॰ हृदयकमले देवं तेजोरूपं ध्यात्वा सुषुम्नामार्गेण ब्रह्मरन्ध्राद्विनिर्गतं तेजः कर
२· स्थपुष्पाञ्जलिं चानीय सूर्यमंत्रमुच्चार्य भगवन्सूर्य इहागच्छ इहागच्छेति तस्मिन्पु
२० ष्पाञ्जलिरूपेण तत्तेजः समावाह्य यथोक्तरूपं देवं ध्यात्वा षडंगन्यासेन
सकलीकृत्य प्राणप्रतिष्ठां विधाय विसर्गमुद्रां प्रदर्श्य मंत्रमुच्चार्य मार्तण्डभैरवाय
तत्ते आसनेन नमोऽस्तु एवमेव तेऽर्घ्यः स्वाहा एतत्ते पाद्यं नमः पादयोरेतत्ते आ
चमनीयं स्वधेति मंत्रेण एतत्ते मधुपर्कः स्वधेति मंत्रेण एतत्ते आचमनीयं स्वधेति·
मंत्रेण एवं स्नानेन नमः आचमनीयं स्वधा वाससी नमः पुनराचमनीयं स्वधा उप
वीतं नमः आचमनीयं स्वधा अलंकारेण नमः गंधो नमः पुष्पाणि वौषट् इति पुष्पो
तानुपचारान्कृत्वा आवरणपूजां कुर्यात् माययाकर्णिकायां पूर्वादिचतुर्दिक्षु ह्रीं सू॰
A ह्रीं भास्कराय नमः ह्रीं भानवे नमः ह्रीं रवये नमः ततः आग्नेयादिचतुर्दिक्षु ह्रीं दिवा पृ॰
कराय नमः इति पंचमूर्तीः संपूज्य अष्टदलकेसरेषु आग्नेये ५ ह्रां धां हृदयाय नमः २·
५ नैरृत्ये ह्रीं धीं शिरसे नमः ५ वायव्ये ह्रूं धूं शिखायै नमः ५ ईशान्ये ह्रैं धैं
कवचाय नमः ५ देवाग्रे ह्रौं धौं नेत्राय नमः ५ पूर्वादिचतुर्दिक्षु ह्रः अस्त्राय

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

नमः ततोष्टदलेषु देवाग्रदलमारभ्य ५ सं सोमाय नमः ५ मं मंगलाय नमः ५ बुं
बुधाय नमः ५ बृं बृहस्पतये नमः ५ शुं शुक्राय नमः ५ शं शनैश्चराय नमः
५ रां राहवे नमः ५ कें केतवे नमः ततो दिक्पालदशायुधानि संपूजयेत ५ लं इंद्राय
नमः ५ रं अग्नये नमः ५ टं यमाय नमः ५ क्षं निर्ऋतये नमः ५ वं वरुणाय न
मः ५ यं वायवे नमः ५ सं सोमाय नमः ५ हं ईशानाय नमः इंद्रेशानयोर्मध्ये नि
र्ऋतिवरुणयोर्मध्ये चतुर्दिक्ष ५ आं ब्रह्मणे नमः ५ ह्रीं अनंताय नमः ततो
दिक्पालानां पार्श्वेषु ५ वज्राय नमः ५ शक्तौ ५ दंडाय ५ खड्गाय ५ पाशा
य ५ अंकुशाय ५ गदायै ५ त्रिशूलाय ५ पद्माय ५ चक्राय इत्यष्टमावरणं।
विसृज्य तस्मिन् ग्रहमंडलासने भगवतीं ध्यात्वा पूजयित्वा तदात्मना ...
घात तद्ग्रहमंडलास्य नाममध्ये वक्ष्यमाण विशेषार्घ्यं विधाय सर्वोपचारैरन्
लषडंगाभ्यां पूजयित्वा सर्वमेतन्मूलविद्याभ्यामभिमंत्र्य ग्रहमंडले श्रीचक्रं ध्या
त्वा तत्र वक्ष्यमाणयागपीठपूजाप्रकारः सरं देवीमावाह्य वाहनादि शाणप्रति
ष्ठान्तेन तोषनादिमुद्राः प्रदर्श्य मूलविद्यया पुष्पांजलित्रयेण देवीं संपूज्य वि

सौर॰ शेषार्घ्यबिन्दुपरमामृतनन्द्यावर्त्यमानविधिना देवीं त्रिः संतर्प्य आद्यादिभिः पर्व
२१ वैः संपूज्य पुनः पुष्पाञ्जलिं कृत्वा लयाङ्गमन्त्रेण षडङ्गानि देव्यङ्गे संपूज्य संतर्प्य मा
21 नीं भैरवाय देव्यै पुष्पाञ्जलिं कुर्यात् तद्यथा ५ सर्पमन्त्रमूलविद्यां चोच्चार्य मा
नीं भैरव श्रीभैरव प्रकाशशक्तिसहितसग्रहराशिनक्षत्रतिथिवारयोगकरण
परिवारसहितामनन्तस्थितश्रीमहात्रिपुरसुन्दरीश्रीपादुकां पूजयामि इति पुष्पा
ञ्जलित्रयं दत्वा तेन मन्त्रेणानर्पयामीत्यनेन त्रिः संतर्प्य पुनस्तोह्रत्ताकारमण्डले
निर्माय ५ मंमा नीं भैरवश्रीपरदेवतायै मण्डलाय नमः इति मण्डलं संपूज्य पश्च
मात्रजलमाहितान्यन्यत्रममवदृयत्नालिनपात्रमाधारं तत्रिधाय सर्पमे
ण्डलेन ध्यायन् सर्पमण्डले मूलविद्यां चोच्चार्य विशेषार्घ्यबिन्दुमिश्रितशुद्धोद
कैः संपूर्य कुशतिलयवशालिसर्षपमाक्तण्डुलकुङ्कुमचन्दनरोचनाकरवी 16
रपुष्पादि च निक्षिप्य कुशोत्तालय सर्पमन्त्रमूलविद्यां च प्रत्येकमष्टोत्तरश २१
तवारं तत्पात्रं स्पृशन् जपित्वा देवीं मेदादुद्धाप्य मानीं भैरवमन्त्रमूलविद्यां चो
च्चार्य मानीं भैरवाय प्रकाशशक्तिसहिताय द्वादशकलात्मने सग्रहराशिन

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

तत्रतिथिवारयोगकरणपरिहृतामनसेस्थिताय श्रीसूर्यायार्घ्यंकल्पयामिस्वाहे
तिमंत्रेणार्घ्यंदत्वा मन्त्रात्मद्रव्यात्मदृष्टिपद्ममाच्छाद्य मार्तंडभैरवस्वरूपिणीं देवीं
तदङ्गाम्भूतपरिखिता विभावयन्सूर्यानकमन्त्रेणपुष्पाञ्जलिंदत्वा प्राणायामादि
पूर्वकंसूर्यमन्त्रमलविद्याञ्चयथाशक्तिजप्त्वा प्राणायामादिपूर्वकंजपंसमर्प्य
स्तुत्वाप्रणम्यस्वस्मैस्वेति मार्तंडभैरवमंडलादेवीस्वाहा देवींविसृज्यमार्तंडभै-
रवंचसपरिवारंविसृज्य रुपान्ते ५ तेजश्चण्डायनमः इतिनिर्माल्यंदिशेत ॥ इति
सूर्यार्घ्यदानविधिः ॥ अथवाल्पः कल्पः तत्रशाक्तोसूर्यमंडलएवध्यात्वानिमावव
णंमार्तंडभैरवंतत्रैवपरदेवताभेदेनध्यायन्सूर्यानकविधिनार्घ्यंदद्यादितिमध्य
मः कल्पः केवलमन्त्रमात्रेणार्घ्यदानंपकल्पः एवंपूजायाः सर्वस्यार्घ्यदानमा
वश्यकमिति ततः शिवपूजांकृत्वामेरपहारपूजांकुर्वीत ततःपार्थिवंसर्वसि
द्धिदमित्यागमोक्तेः पार्थिवलिङ्गपूजनेप्रथमंतत्पूजनप्रकारस्तु गोमयापा
लिमसृचौदेशेकृतपूजाकविधिनास्नानमनेनमन्त्रेण तत्रोदङ्मुखउपविश्यम्र
द्वैन्यादितिमृद्ग्रहणेतेनातेश्रीपरदेवतार्चनाधिकारसिद्ध्यर्थंपार्थिवशिवलिंगपू

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सो॰ ज्ञतमहेकानिष्पइतिसिकत्स्यहरायनमः इति शुचिस्थाना त्कुंभोपरि रयोमृदमादाय
२२ सेनाध्यमहेश्वरायनमः इतिलिंगमंचटनेविधाय स्नपुरतः पीठादौसंस्थाप्य शि
22 वपंचाक्षरमंत्रेणप्राणायामत्रयंकृत्वा शिरसिवामदेवऋषयेनमः मुखेपंक्ति
छंदसेनमः हृदयेमहाशिवायदेवतायैनमः इतिविन्यस्य परदेवतार्चनाधिका
इतिहृदयेपार्थिवलिंगार्चनेविनियोगः कनोजलिर्दत्वा ॐ हृदयायनमः नेशि
रसेस्वाहा मः शिखायैवषट् शिकवचायहुं वानेत्रत्रयायवौषट् यमस्त्राय
फट् इतिषडंगमंत्रानंगुष्ठादितलांतकयोर्विन्यस्य हृदयादिषडंगेष्वपिवि
न्यस्यध्यानं कामभयवरेषुस्रक्कपालाजिनोवरे चंद्रचूडंत्रिनेत्रंचपंचवक्त्रंशिवंभजे
इतिध्यात्वामानसैःसंपूज्यपित्वा वक्ष्यमाणमान्याद्यविधिनाशिवपंचाक्षरमंत्रेण
शर्वायपाद्यादिपात्राणिसंस्थाप्य वक्ष्यमाणविधिनाशिवपीठंसंपूज्य पुष्पांज
लिमादाय हृदिस्थितेजोरूपंध्यात्वा वहन्नासाध्वनावहिः निःसार्य करस्थपुष्पांज
लौनिवेश्यतेजःसंयोज्य पिनाकधृगिहागच्छ गच्छत्तिष्ठत्तिमल्लिंगे पुष्पांजलिंदत्वा पाण २२
वाहन शूलपाणेइहतिष्ठ तिष्ठेतिसंस्थाप्य प्राणस्थापनषडंगन्यासपूर्वकं सकलीकृ

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

न्य पशुपतये नमः इत्यर्घ्यादिवस्त्रान्तानुपचर्य शिवाय नमः इति गंधपुष्पं निवेद्य वे-
द्यां वामावर्त्तेन प्राग्रमारभ्य ॐ शर्वाय क्षितिमूर्त्तये नमः ॐ भवाय जलमूर्त्तये नमः
ॐ रुद्रायाग्निमूर्त्तये नमः ॐ उग्राय वायुमूर्त्तये नमः ॐ भीमायाकाशमूर्त्तये नमः ॐ
पशुपतये यजमानमूर्त्तये नमः ॐ महादेवाय सोममूर्त्तये नमः ॐ ईशानाय सूर्य-
मूर्त्तये नमः इति संपूज्य प्रणालिकायां ॐ उमायै नमः इति संपूज्य ततः सांगाय
सपरिवाराय श्रीशिवाय नमः इति त्रिः संपूज्य शिवाय नमः इति त्रिः धूपादितांबूला-
न्तानुपचारान् कृत्वा पंचाक्षरमंत्रं यथाशक्ति जपित्वा जपं समर्प्य ॐ सर्वज्ञ ज्ञानवि-
ज्ञानप्रदानैकमहात्मने नमस्ते देवदेवेश सर्वभूतहितेरत अनंतकीर्तिसंपन्न ।
अनंतासनसंस्थित अनंतकान्तिसंपन्न परमेशान नमोऽस्तु ते परापरपरातीत उत्प-
त्तिस्थितिकारक सर्वार्थसाधनोपाय विश्वेश्वर नमोऽस्तु ते स्वभावनिर्मलाभोग
सर्वव्याधिविनाशन योगियोगिमहायोगि योगीश्वर नमोऽस्तु ते कृत्वा लिंग-
प्रतिष्ठान्ते स्तवमेनमुदीरयेत् लिंगस्तवं महापुण्यं यः शृणोति सदा नरः नोत्प-
द्यते च संसारे स्थाने प्राप्नोति शाश्वते तस्मात्सर्वप्रयत्नेन शृणुयाल्लिंगसंस्तवं ।

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सौर० पापकंचुकनिर्मुक्तः प्राप्नोति परमं पदं इति श्रुत्वैकाग्रमना स्तोत्रमंत्रमिदं पठेत् ।
२२ मंत्रहीनं क्रियाहीनं विधिहीनं महेश्वर पूजितोसि मया देव तत्क्षमस्व ममान्धकृ
23 त यद्यत्पुष्पहतैः पुष्पैर्म्लानैर्वा दूषितैः केशकीटावपन्नैश्च पूजितोसि मया
प्रभो अन्यध्यानसक्तचित्तेन क्रियाहीनेन वा प्रभो मनोवाक्कायदुष्टेन पूजितोसि ।
त्रिलोचन पश्चात्पहतमात्रेण कृतमर्घ्यादिकं मया तामसेन च भावेन तत्क्षमस्व ।
मम प्रभो मंत्रेणाक्षरहीनेन पुष्पेण विकलेन च पूजितोसि मया देव तत्सर्वं क्ष
म्यतां मम ध्यानेन स्मरणेनापि यत्फलं चाक्षयं लभेत् इति पठित्वा प्रदक्षिणानम
स्कारैः सम्यक्कारितोथ श्रीमहादेवं तं मन्त्रेणात्मनि संहारमुद्रया विसृज्य नि
र्माल्यमादाय चंडेश्वराय नमः इति ईशानकोणे निक्षिप्यन्ते लिंगनिर्माल्यपुष्पा
दिकं च जलमध्ये न पादौ विसृजेत् अत्र पार्थिवलिंगपूजायां पार्थिवलिंगे यथा
यथा बृहत् तथा तथा फलबाहुल्यं यथा यथा स्वल्पं तथा तथा फलमल्पं स्वहेमापि प ।
लत्रयान्न्यूनं न कार्यमिति पार्थिवपूजनप्रकारः ॥ अथ द्वारपूजा ॥ तत्र सर्वेषां प्रकारस्य २२
पूर्वं द्वारेणान्तः प्रविश्य साधकः पूजयेद्देवीमिति क्रमस्त्वेवं क्रमेण द्वारपूजनमिति

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

यागमेरुपस्यप्राकारान्तेमध्येमेरुपस्यस्वर्णद्वारायनमः ततःमध्येयागमेरुपस्यपश्चि
मद्वारिमेरुपार्श्वमध्येगोमयोपलिप्तायांयागभूमैः पश्चिमभागेकोणेस्थित्वा
सामान्यार्घ्यंविधायैवंकल्पयित्वाक्रमेणपूजयेत् तद्यथा कोटिकोटिप्र
ज्वलविस्तीर्णसुधार्णवचतुष्पार्श्वगते कोटियोजनविस्तारायामेमहाद्भुते
नवरत्नमयेद्वीपे सहस्रादित्यतेजसे तन्मध्येतृतीयायाममदनोन्मादननाम
नानापुष्पलताकुले कदंबकाननगर्भेनंदनोद्याने तन्मध्येतृतीयायामहेमको र्प
टिप्रतीकाशांज्वलत्स्वर्णप्राकारवेष्टितेनानामृगपक्षिशालितोरणद्वारेनानार
त्नमंडिते पवित्रेःस्वकायान्तेद्वारादिदेवगणसमाकुलेमाणिक्यमंडपश्रीमेरुपृष्ठे
त्वा सामान्यार्घ्योदकेनाभ्युक्ष्यपुष्पादिभिः क्रमेणपूजयेत् तद्यथा ॐसुधा
र्णवचतुष्टयायनमः ॐ नवरत्नविराजितायनवरत्नमयद्वीपाय ॐनं
दनोद्यानायनमः ॐस्वर्णप्राकारायनमः तद्वारस्यदक्षिणेनवायव्ययोरुप
र्यधस्तु ॐगंगणेशायनमः ॐक्षांक्षेत्रपालायनमः ॐह्रांद्वारश्रियैनमः ॐदे
हलीयेनमः इतिसंपूज्य प्राकारान्तःप्रविश्य दक्षिणदिक्क्रमेणद्वारादिदिक्पाला
न्सर्वदिक्षुसंपूज्य मणिमेरुपस्यपश्चिमद्वारेगत्वासामान्यार्घ्येवक्ष्यमाणवि

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सो॰ पिनास्थाप्य तेनोदकेनास्त्रमंत्रेण तोरणद्वारमभ्युक्ष्य सामान्यार्घ्यकरणा
२५ र्थं कौशाम्भादिपात्रस्थजलेन मूलेनाष्टवारमभिमंत्र्य धेनुमुद्रां प्रदर्श्य तीर्थं कृ
25 त्वा तेनोदकेन वा पूजयेत् ततः कदंबकाननायनमः श्रीरत्नमंडपाय नमः
इति संपूज्य तोरणद्वारस्य पश्चिमभागे द्वाराभिमुखमुपविश्य वा तिष्ठन्वा हृदय
मार्गेणरूपां ध्यात्वा तद्विग्रहमभ्यर्च्य तद्द्वारमस्त्रेणाभ्युक्ष्य द्वारस्योर्ध्वशाखायां
दक्षिणे ५ सोमहालक्ष्म्यै नमः वामे ५ सोमसरस्वत्यै नमः मध्ये ५ दुं दुर्गा
यै नमः ५ द्वां द्वारश्रियायै नमः द्वारस्य दक्षिणवामशाखयोरधोधः क्रमे
ण ५ विं विघ्नेशाय नमः ५ गं गंगायै नमः ५ यं यमुनायै नमः ५ धं धात्रे नमः
५ विं विधात्रे नमः ५ दे देहल्यै देहल्यै नमः ५ द्वाराग्रे ब्रह्मणाय नमः पश्चि
मद्वारं संपूज्य ततो नैर्ऋतद्वारं गत्वा तदेवाभ्युक्ष्य तत्स्योर्ध्वशाखायां दक्षिणवा
मपार्श्वयोः प्राग्वन्महालक्ष्मीसरस्वत्यौ संपूज्य मध्ये ५ वं वटुकाय नमः ५
द्वां द्वारश्रियै नमः ५ पुनः पूर्ववत् शाखयोर्निम्नादि देहल्यन्तं संपूज्य द्वाराग्रे सो
मायनमः इति संपूज्य ततः पूर्वद्वारं गत्वा तदेवाभ्युक्ष्य तत्स्योर्ध्वशाखायां २५
दक्षिणवामपार्श्वयोः प्राग्वन्महालक्ष्मीसरस्वत्यौ संपूज्य क्षेत्रपालाय

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ध्यादि

नमः द्वारश्रियै नमः पुनः प्राग्वत् प्रोक्षणादि देहल्यन्तं संपूज्य द्वाराग्रे ५ लं इन्द्राय न
मः ततो दक्षिणद्वारं गत्वा ऊर्ध्वोदकेनाभ्युक्ष्य तत ऊर्ध्वं प्राग्वो याद दक्षिणवाम
योः प्राग्वत् महालक्ष्मीसरस्वत्यौ संपूज्य मध्ये ५ लों गणनाथाय नमः द्वा
द्वारश्रियै नमः इति संपूज्य प्राग्वत् प्रोक्षणादि देहल्यन्तं संपूज्य द्वाराग्रे ५
हं यमाय नमः ततः पुनः पश्चिमद्वारं गत्वा वामपादपुरःसरेण तत्रागत्य ततः प्रवि
श्य ५ रत्नसोपानपंक्तये नमः इति सोपानपंक्तिं संपूज्य तामारुह्य मण्डपस्य प
श्चिमद्वारादि चतुर्द्वारेषु मेचकसदेवताः पूजयेत् तत्र प्रथमं ऐं नमो भगवति
माहेश्वरि पशुपते मम शुद्धसिद्धिकारणं कुरु स्वाहा इति षडक्षराणां देवीनिर
क्तकां ध्यात्वा पश्चिमद्वाराग्रे किं विघ्नहर्तृ द्वारेषु ५ गंगागौरीदेवीश्रीपा
दुकां पूजयामि १५ ततस्तत्रैव यो द्वितीयोऽपी १४ सिद्धेश्वरी १४ मामा
नवौचश्री ततः उत्तरद्वारं गत्वा तत्रैवाभ्युक्ष्य ५ मामायाश्री ५ दुंदुगीश्री
ततः -- पूर्ववत् गौर्यादि पूजनं ततः पूर्वद्वारं गत्वा वाममागयोः स्वाहा
हाश्रीः शुभंकरीश्री ततो गौर्यादि पूजनं पूर्ववत् ततः पश्चिमद्वारं गत्वा पं
क्तिं वहिर्दिदृक्षः परमे सर्वपेशाभिते प्रपद्ये पश्चिमद्वारं मध्यान्यामदिरमन्त्र

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सौ र इति ध्यात्वा पश्चिमद्वाराय मणिमेरुपादाय नमः इति मेरुपदं संपूज्य तालत्रयपूर्वकं तद्द्वा
२५ रमुद्घाट्य नीललतांगमयि हसत्शोभमाना नीलांशुकाभरणमाल्यविभूषणा
25 द्याविद्यापुटेन भवता निति रोदधाना त्वं यया भगवती परिपाल्यत्व चास्मान्
निह्यापात्दर्शनकृतसमानि नाराचास्त्रप्रयोगेन ५ अपक्रामंतु भूता निपिशा
चाः येन गुह्यकाः ये चात्र निवसंत्यन्ये देवता भुवि संस्थिताः अपसर्पंतु ते भूता
ये भूता भुवि संस्थिताः ये भूता विघ्नकर्तारस्ते नश्यंतु शिवाज्ञया इत्यनेन मं
त्रेण मेरुपादः प्रतिष्ठितस्तस्मान्निर्गच्छतो विघ्नसंघान् नाराचवामांकसंकोचेन मा
रयित्वा त्रिविधविघ्नानुत्सारयेत् तद्यथा पार्थिवा उत्कारिणो भूता भूमौ ये चांतरि
क्षगाः दिवि लोके स्थिता ये च तेन श्यंतु शिवाज्ञया इत्यनेन मंत्रेण वामपा
र्ष्णिघातत्रयेण भौमान् तालत्रयेणांतरिक्षगान् नीलावलोकनेन दिव्या
न्विघ्नानुत्सार्य वामपादपुरःसरं मेरुपादः प्रविशेदिति द्वारपूजा अत्र यति द्वारे
गमनाभव पश्चिमद्वार एव स्थित्वा तद्द्वाराणि कल्पयित्वा पूजयेत् ॥ श्रीवि
द्यानंदनाथेन शिवयोः प्रियसूनुना कृते सौभाग्यपद्धत्यां जोतरंगो गणाद्वितीयकः २५
२ ततो मेरुपादः प्रविश्य पवित्राणि द्वारमाच्छाद्य घंटावादनपूर्वकं पंचगव्यादि

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

तोयाभ्यामलमंडपमेवं पानैः प्रोक्ष्य नानावर्णैरंजश्छिन्नैः पुष्पमाल्यवितानाद्यै
र्मंडपमलंकृत्य लाजाक्षितधूपादिभिर्भित्तिस्तंभादिकमलंकृत्य देवीपवित्रैः
विरस्थापितैः प्रदीपान्प्रज्वाल्य कालागरुधूपादिभिर्धूपयित्वा तदभावे ताम्रपात्रा
वा ततो मंडपस्य मंडपकोणे ५ वास्तुपुरुषाय नमः ५ वास्तुधीशाय ब्रह्मणे न
मः ईशानभागे ५ कुलनाथश्रीपाद ५ रक्तवर्णा द्वादशारा त्रिकसहितश्रीदीप
नाथश्रीपादुकां पूजयामीति दीपनाथं संपूज्य अस्मिन्नेवं दीपनाथ निर्वि
है घ्नसिद्धिं देहि श्रीचक्रक्रमपूजार्थं यत्नतो दीपं ताम यिष्ठितिदीपदानं ततः प्रा
ततः पश्चिमादिद्वारचतुष्टयमध्ये च ५ रंभाश्री ५ कंदर्पवाश्री ५ स्तंभवा
श्री ५ विद्रूपावाश्री ५ विमलावाश्री ५ अनंतपावाश्री ५ वरदावाश्री ५ पुरंद
रवाश्री इति द्वारस्य वामदक्षिणयोर्देवताः संपूज्य मध्ये ५ पुष्पमेदिरवाश्री
त्रो प इति संपूज्य ततस्तोत्रादेव महाकाय कल्पांतदहनोपम भैरवाय नमस्तुभ्यमनु
ज्ञां दातुमर्हसीति पठित्वा भैरवाज्ञामादाय अथ वितिहज्जावेदीगत्वा शिरसि स्रु प
मेरुपृष्ठऋषये नमः मुखे सुतलछंदसे नमः हृदये पृथिवी देवतायै नमः इति
विन्यस्य पृथ्वीप्रार्थने विनियोगः इति कृतांजलिकृत्वा ध्यायेत् ...

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सौर. २६

काटेविलेविस्तरार्थतः तेचधारयमादेविघविचेऊरुहचासनमितिहर्षवीयाख्य
नपस्थानेमूलमंत्रेणवीत्याहुणप्राह्याहुणवऊर्ध्वाख्यिः संहारक्रमेत्रेण
भुत्वा वक्ष्यमाणपीठपूजाक्रमेणमंडकालाग्निरुद्रादिवेदिकांतमंत्रस्य त
स्यावेदिकायां पश्चात्कमासनेस्वासनस्थानेस्थाल्यां तद्दक्षिणभागे ह्रीमा
धारशक्तिकमलासनायनमः इत्यासनेन पूजयआसनस्यामेयादिकोणेषु ५
गंगणपतयेनमः ५ दुंदुर्गायैनमः ५ सं सरस्वत्यैनमः ५ क्षां क्षेत्रपालायनमः
इति संपूज्य तत्रप्राङ्मुखः पद्मासनेनोपविश्य रंयंगंधावरसमाभरणाभू
षितनोमूलाहृतिनमः कर्पूरमृगनाभिसुवासितोगः प्रसन्नचित्तः शि
वोहमितिभावयन् गुरूपदिष्टविधिनासुखरतः समंभूतलेनिर्मितसो यादि
स्थंडिलेसिंधूरादिनावक्ष्यमाणश्रीचक्रराजमुद्धृत्य स्वर्णवासुवर्णादिपटेनि
र्मितेनवक्ष्यमाणविधिनाप्रतिष्ठिते चंदनादिपीठपुवतः तस्याग्र वक्ष्यमाण
तमंत्रयोगिनीमंत्रेणपुष्पांजलिंक्षिपेत ॥ ततः प्रतिष्ठाप्रकारस्तु श्रीतंत्रराजे ॥ चक्रे २६
देव्यास्तथाशिष्यप्रतिष्ठाविधिर्वोच्यते साचतत्वविदाकार्यामंत्रदायात्तथाविना
चक्रेपूजाचक्रेदेव्यादेवीमंत्रैस्तत्वविदाप्रतिष्ठाविधिज्ञेनपूर्णाभिषिक्तेनगुरुणा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ग्रासमानत्वेन ॥ तदुक्तं तंत्रराजे ॥ गुर्वन्तमूलमन्त्रेण मोहाद्वा लोभाद्वा कुरुते यदि सपुत्रदारो।
निधनं याम्यवक्त्रिरयं त्र्ययेन ततः पूर्णाभिषेकेन ग्रासमानत्वतः समाचरेदिति एवंवि
धेन क्रियमाणायां प्रतिष्ठायां ॥ कालविशेषस्तत्रैव ॥ स्थिरेषु भग्रहेष्वेते कुलेतुना
णधालिति महत्तैर्कारयेच्च द्वाह पूर्णायां वा शुभोदये अन्तरत्रयमेयानदिने पूर्णा
दिनत्रये प्राक्केषु पंचरत्नेषु सर्वदा वा शुभोदये पूर्णाभिषेकोऽभिमतो अन्तरत्रयमे
यानदिने एकस्मिन्वा नरस्य दिवानक्तं वेनोदयान्तरत्वेन च स्थितिर्यस्मिन्दिने स्मन्यु
शुभे चम्पके च गुरोर्जन्मदिन विधाणस्मिन्दिने स्वजन्मादिन दीक्षागुरु मरणादिने
ष्विति पूर्णाभिषेकविशेषमाहपंद्धेति एवं कलचक्रागुणदिनादि ते हो पूर्णाभिषेक
स्यात्मनः चैकस्य शुभोदये कुर्यादिति यथैः ॥ पश्चान्तरमाह ॥ सर्वदा वा शुभोदये इति
तत्र तत्र विरोधकलनातंत्रसंज्ञात्मकेषु शाकतिथिवारादिकं सर्वमनवेक्ष्य स्वात्म
नः स्वात्मस्य शुभोदये इत्यर्थः अयमपरः किं विशेषोनान्यस्य कुर्यान्नतिष्ठाति
द्धात्मानवस्थानात्मनागर्भिन इति तत्रैवात्मकवातन ततोऽपि मे मन्दायान्नरायिना विहित
त्वेनापि नित्यत्वेऽमितिकोपाधिनिरोधेन तथा दीक्षा चक्रादि करणानि ॥ अथ

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

27

द्रयामले॥ ततः कुंकुमसिंदूरैः कार्यं यंत्रं तु योगिना सौवर्णे राजते ताम्रे स्फाटिके।
वैद्रुमे तथा चक्रे यथाशक्तिविधिना कृत्वा देवीं न रोगभैरिति॥ तथा मंत्रराजे॥ रत्ने हेम
निर्मिते वा ताम्रपट्टादिके क्रमात् कृत्वा च क्रमसंनिर्माणं स्थापयेन्मंत्रयेदपि लक्ष्मी
कांतिवशः पुत्रधनारोग्यादिसिद्धये हृष्टादिगंडकीशिलायां गंडकीभवपाषा
णे स्वर्णे राजते ताम्रे वा रीतिटद्धिताणामु तिसे हितावचनात् अथ धातुविशेषस्य
कालसंख्याविशेषमाह॥ रत्नसागरे॥ यावज्जीवं स्वर्णे स्यात् रुप्ये वा विंशतिः
ताम्रे द्वादशाब्दके वर्षे तदर्धं त्रपुचक्रकं शतं॥ सारसंग्रहे॥ ताम्रे द्वादशके वर्षे
स्फाटिका देवसदा तेषां मध्ये स्फाटिके तु सर्वसिद्धिप्रदं भवेत् श्रीचक्रमि।
ति अथाधिकरणविशेषफलविशेषमाह॥ लक्ष्मीसागरे॥ भूमौ सिंदूररजसा र।
सुवर्णे चिते यंत्रे सर्वराज्यवशंकरं रजतेन कृते यंत्रे आयुरारोग्यकामदं ताम्रे तु रवि
रचिते ते यंत्रे सर्वैश्वर्यप्रदं मतं यंत्रं वै स्फाटिके देवि मनोभिलषितप्रदं माणिक्यालिखि
ते यंत्रे राज्यदं भक्तिमुक्तिदं गोमेदरचिते यंत्रे सर्वैश्वर्यप्रदं मतं तत्र मरकते य
त्रे सर्वशत्रुविनाशकं लोहयंत्रे पोडवयंत्रे सर्वसिद्धिकरं मतं॥ देव्युवाच॥ लोहयं।

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

योऽद्य वेधयेच्चक्रं कथं कार्यं महेश्वर । तन्मे वद सकृपया यद्यहं तव वल्लभा ॥ **ईश्वर उवाच** ॥
भागा दश सुवर्णस्य रजतस्य तु षोडश । ताम्रस्य विभागेन पीठं कुर्यान्मनोहरं । त
स्मिन्पीठे तु निर्माणं श्रीचक्रस्य तु कारयेत् । शान्तिदं पुष्टिदं प्रोक्तं सर्वशत्रुनिसू ।
दनं । आयुरारोग्यजननं कान्तिदं पुष्टिदं मतमिति । अथ चक्रस्य प्रस्तारभेदेन त्रैविध्ये
तत्रैव त्रैविध्यमुक्तं चक्रस्य प्रस्तारोर्ध्वमेरुकं । पातालवासिनो देवि प्रस्तारो नि
म्नरेखकः । ऊर्ध्वरेखे महेशानि मर्त्यलोकनिवासिनां । स्वर्गलोकाधिवासिनां
पैत्र्याणां मेरुप्रस्तारकः । भूपुरान्तु समारभ्य बिन्दुं यावन्महेश्वरि । क्रमात्समुन्नतं सर्वमे
रुरूपं मयोदितं । समोपरि लिखेच्चक्रमूर्ध्वरेखं प्रकीर्तितं । निम्नरेखा समायोगा
द्भूप्रस्तारो मयोदितं । पञ्चराजसमायुक्तं मया स्नेहात्प्रकाशितं । गोपनीयं त्वया
भद्रे स्वगुह्यमिव सन्ततं । अथैतत्प्रस्तारत्रयस्य फलानि ॥ **प्रस्तारभेदवृत्तत्रयाणि** ॥ च
तुरंशसमाहृत्य न वेच कारणं तु क्रमात् । उक्तेनोन्नतसामान्याच्चक्रस्याधिपनेपते
द्विसिद्धिः क्रमादुन्नतेनैव प्रजनं त्वेभिः फलमेव । एकद्वित्रिषट्कमानाम प्रियेऽकीर्त्यै चक
स्थिते न वा निषमरूपं वा सर्वाभीष्टार्थसिद्धये इति ॥ **तथा कुलमूलावतारे** ॥ उक्तिः ।

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सौर॰ २८ तेजस्सेशो देवि वित्तमाप्निलयानृतिः अंबुचक्रे बाऽश्मारे चाप्यष्टारं च समं भवेत् शोषम्
नेत्रमीशानी चाप्याप्यप्रजं दे भवेत् चतुरश्रं समं देवि वायुश्मारादिविंदुकं मित्र॰
समनुत्रं ते देवि प्रिये कीर्त्यै च कल्पते चतुरश्रं समारम्भं विंदुं तं समभैरविकं तथा श्रीः
कीर्त्तिरारोग्यमनन्तायोपकल्पते अथ श्रीचक्रकरणे निषिद्धधातून्याह नि
षिद्धादिकरणानि चाह ॰॰॰ मका ॰॰॰ स्यादिषु पुनः पूर्वोक्तविपरीतमुक्तफ
लकायां पूर्णाभिर्नैऋत्याप्यपेन न कदाचनस्याप्यपि मदि मोहतलोभेनाज्ञानतो॰
पि वा कुलं वित्तमपत्यं च निर्मूलयति भैरवेयाश् इति ॥ तथा लक्ष्मसागरे ॥ वंगोत्थसी॰
सकं लोहं न कर्त्तव्यं कदाचनेति श्रीचक्रस्य पीठमानं च प्रमाणं च ॥ कुलमूला
र्णवे ॥ अङ्गुलैर्गुरविस्तारंभाकारत्पद्दिगुणोन्नतं पलप्रमाणेकर्त्तव्यं श्रीचापीठम
नोहरं यवा ग्राह्य पञ्चबीजं चतुरश्रं समं ततः तस्मिन्पीठे तु निर्माणे श्रीचक्रस्य च
कारयेत् ॥ सौभाग्यमणितंत्रे ॥ स्फुरेखाभवेह स्मीवक्रे रेखादरिद्रता अङ्गुरंगुलिः
विस्तारेण यथा धनोच्छ्रितिर्भवेत् इति ॥ लक्ष्मसागरे ॥ अङ्गुरंगुलिर्हेमस्य रजतस्य तथै २८
व च ताम्रस्य त्वं भोग्यं नानाफलादापयत्येति अङ्गुरंगुलिविस्तारायामस्य

वाचस्प
त्यठश
वै ४

धेः पले विंशत्युत्तरत्रिंशतांगुलानामुपरि मितेष्वादिपदेन पुष्पनीलादयो रत्नविशे-
षा उच्यंते ॥ अंगुलविस्तारत्वमानोत्तरांगुलमाने न वेदिकापीठशिविकापल्ल-
वादीनां विधिः पुनः मानोत्तरांगुले नैव भवेत्तास्मिन्न केन विदितिमहाकपिलपं-
चरात्रवचनात् । श्रीचक्राधिकरणस्य पीठमात्रं प्रतिपादकवचनानि शास्त्रे बलि-
खितानि । मानोत्तरांगुललक्षणं पंचरात्रे एव । विस्तरेण लिंगेशाग्रहणाभिधेयमानो-
त्तरांगुले शालिभिर्व्रीहिभिस्तन्मानैस्तिलैर्मानोत्तरं भवेदिति । अथैतन्यत्प्रतिष्ठाप्र-
कारः ॥ अथ श्रीतंत्रराजे ॥ वौदाज्यसद्गैधैः प्रथमं नारिकेलांभसा ततः अभिषिच्या-
यतो येन कपिलेनाहरणाद्यैः श्रावास्याभिव्यक्तलिंगं च त्रिसंस्थाप्य प्रजयेत् । ति-
त्यानन्ताभिकाले यविद्यापाभ्युक्ता क्रमात् । स्ववशात्तेपकवाणेषु श्रीचक्रपू-
जा येद्वपि । एवं दिनत्रयं कृत्वा ततो नित्यक्रमं भजेत् । गंधैः पुष्पैर्नैवेद्यधूपैर्नैवेद्यैस्त-
र्पणैस्तथा । त्रिवारं पूजये देवीं योगिनीयोगिभिः सह । एवं देवीप्रतिष्ठायाः क्रमः
सान्निध्यकारकः । अथैतत्प्रयोगः यथोक्तमानं निर्मितं चक्रं सुवर्णादिधातुनिर्मि-
तं वेदस्थरेणैव गृहे प्रक्षालितं वेदोक्तविधिना कृतारम्भं नारणं कृत्वा । पात्रेषु

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सौर० स्थाप्य तत्राग्रे दीक्षां यः करोति वक्ष्यमाणशुभमासपक्षे तिथिवारयोगकरणमुहू-
२९ र्तविशिष्टस्थिरलग्ने साधकस्य च दत्ताराशिचन्द्रबले द्विकेमध्याज्यपञ्चगव्यकुशोदकेना-
29 दिकलशैः स्नपयित्वाभिषिच्य सुगन्धसलिलेनाभिषिच्य पञ्चामृतादिसर्वौषधि-
कायजलेनाप्यभिषिच्य पुनः सुगन्धसलिलैः प्रक्षाल्य एवं द्वारपूजादिपी-
ठपूजां च कृत्वा तस्मिन्पीठे तच्चक्रं संस्थाप्य तत्रैव पीठमन्त्रान्योगपीठं संपू-
ज्य तस्मिंश्चक्रे देवीमावाह्य मनादिपुष्पोपचारान्नवदिनं नित्याविधिना विद्या-
त्मनीयपञ्चकेन मूलविद्याया नवप्रत्येकं त्रिवारं समभ्यर्च्य यथाशक्ति विधिना नवावर-
णपूजां विधाय देव्याः षडङ्गं तत्सम्प्रदानादिकं विधाय तिसृभिः सहस्रसंख्या-
भिः कालनित्याविद्याभिश्चक्रस्य शान्तिमृत्युंजयपुनः श्रीचक्रपूजाक्रमेण गन्धपु-
ष्पधूपदीपादिनैवेद्यताम्बूलादिपञ्चोपचारैर्देवीं संतर्प्य बलिदानादिना दिनत्रयं म-
होत्सवं कृत्वा चतुर्थदिने नित्यपूजानन्तरं देवीविसर्जनं शक्तिसामयिकाश्च २९
तथैव सम्पूज्य प्रणाम्य विसर्जयेत् दिनत्रयं देवीं न विसर्जयेत् प्रत्यहं त्रिसंध्यं क्रमा-
र्चनं च कुर्यात् इति प्रतिष्ठिते चक्रे नित्यार्चनादि कुर्यादिति स्वतिप्रतिष्ठायाम

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

आद्य

ष एव विधिस्तेषः तस्मिन्नस्थिरायां विसर्जनेनतालीति विशेषः इति चक्रराजे सम
हृत्पद्मवामामवतृप्यमाणाविधिनामर्घ्यं भक्तवलिं दत्त्वा इति पठित्वा भक्तानि वि
सृजेत् भक्तानि पानीहबनेति भक्तेले बलिंगृहीत्वा विधिवत्स्मपूर्वकं अस्मत्रवा
मेपविकल्पयेत्तत्त मंत्रश्चात्र नमोस्तु तेभ्य इति पठित्वा भक्तानि विसृजेत् व

पदं लिस्थानान्निर्गतः अष्टात्रिंशत्पत्तिनिर्मलराजतेकुंकुरताटकपदेत्कटे तेना
गसंगीकृतपद्मरागं चतुष्कोणाशिखरावारविंदस्थितानलेरुचः तिराजमानेन
त्रयोदशाभिनपद्मरागे नीलाश्मटीमाविलसेरोमबंधे पीताश्मविशतालि
जातमागे विधाहिरुद्रवहोतमकपिशाजटाभारमध्यस्थगंगाभंगाकोनेतान
नमोगक्रमगलितदृष्टक्रचतनाभिरामे ... ग्रागवधक्रमयादितजटाश्रि
पंगोगलोयस्तुकस्याग्रथि [illegible] हद्भवभुजगगुणोलाभिमालाभिरामे
कस्मासंवहंवैपपा हिपपुगलमजुइनीश्रांशुलीलावेटाटोपाकुलाशादशा
कपतिजलवैरिसंधैककाले पाथाकारामलोलहृषलकूलभवाशीविषा
टोपाभोगेसृजेत्कृत्काखचोरेखरवटनिकरत्त्वसर्वमहोते भवांपतेपति

विः
ल

सौर· रूपं भक्तानां वैरिसंक्षयं शालभं शान्तरूपं च ध्यायेदेकाग्रमानसः इति शालभरूपं शि
३· व ध्यात्वा ॐ नमो भगवते शालभ शाल्वाय पक्षिराजाय मम शत्रून्नाशय हौं हुं हुं·
30 हुं फट् स्वाहा श्रीशालभरुद्रश्रीपादुकां पूजयामि शालभस्य वामपार्श्वे शालभ
महर्षी शालभी ध्यात्वा नमो भगवति शालभि शाल्वि मम शत्रून्नाशय हूं फट्
स्वाहा श्रीशालभीदेवीश्रीपादुकां पूजयामीति शालभमिथुनं संपूज्य पूर्वदि
शि कल्यानालकप्रकाशं त्रिभुवनमखिलं तेजसा पूरयन्तं रक्ताङ्गं पिङ्गकेशं
रिपुकुलभयदं भीमदंष्ट्राट्टहासं वक्रं शांखगदाचक्रपृथुतरभुजैर्मेखलचापपाशां
कुशानं विभ्राणं दोर्भिरायधमनिशमरिपुभावयेऽहं कमञ्जे इति श्रीसुदर्श·
नं ध्यात्वा ॐ महसार हुं फट् श्रीसुदर्शनाय नमः इति संपूज्य दक्षिणस्यां दिशि·
सजलघनसमानं भीमदंष्ट्रं त्रिनेत्रं भुजगधरमघोरं रक्तवस्त्राङ्गरागं परशुडु·
मरुखट्वाङ्गखेटकं बाणपाशांत्रिशिखनरकपालं बिभ्रतं भावयामि इत्याघोर्ध्वे
योरघोरतरायधः स्थ्योरनेत्रायधः स्थ्योरपेवत्रायधः स्थ्योगितिरस्त्रायधुं· ३·
ध्यानमित्यघोररूपं ध्यात्वा ह्रीं स्फुर स्फुर प्रस्फुर प्रस्फुर घोरघोरतरतनुरूप चट चट चटक·

प्रचट प्रचट

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

हनहनदहदहपचपचमथमथविध्वंसयविध्वंसययावन्महेफट् अघोररुद्रायनमः इत्यघोररुद्रंसंपूज्य
पश्चिमे मेघवर्णांभुजगमध्यगांविजयमानांसौदामिनीसन्निभां घोरांवंचकवराभ
यान्वितधनोमिदेवः कलेविभ्रतीं शैवेमांगदहारकुंडलधरामाविद्रलाद्यैः स्व
नो ध्यायेद्धिमविवास्विनींशाविमंत्रोपार्श्वस्थपंचाननां इतिदुर्गांध्यात्वा॰
इतिदुर्गांविकिरविधिमयमेसमुपस्थिते पदिशाकामेशांकांवानमेमश॰
वतिपामयस्वाहा श्रीदुर्गायैनमः इतिसंपूज्यसर्वदक्षिणभागेगंधपुष्पादिसंपूर्णं
पकरणंनिधाय हांहंफडितिमंत्रेःस्मरन् नाराचमुद्रांप्रदर्श्यदृष्ट्वाचपूर्ण
दिकेविलोक्य वामभागस्थजलकुंभेदृष्ट्वामिति आमितिवामहस्तेनस्पृष्ट्वा ।
दौं इतिदक्षिणकराग्रेणकुंभस्थजलंस्पृष्ट्वा इमितिदीपशिखांस्पृष्ट्वानवं नेत्रं
करोपलाल्य वामे ५ऐंगुरुभ्योनमः दक्षिणेगंगणपतयेनमः अग्रे ५श्रीप
रदेवतायैनमः इतिकृतांजलिःप्रणम्य मस्तकेवदनमुद्रांविधाय हौंसहक्ष
मलवयरीं सहक्षमलवयईं सहक्षमलवयरीं हांश्रीपरप्रासादकर्मवीराध्य
सर्वमूर्ध्वेश्वरनाथसर्वगुरु श्रीगुरुनाथ रहक्षमलवयईं हौंसहक्षमलव

स्वपगुरु

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

श्रीर
३१
31

पूरी सहदलमलवयरं सहदलमलवयरांश्रीशांभवक्र स्त्रौंसहदलमलवयरं श्रीअ
मृतकानंदनाथश्रीपादुकांपूजयामीति शिरसिश्रीपादुकांविन्यस्य पुनरन्ये
वविद्यया गंधाक्षतकुसुमैः संपूज्य गंधादिपंचमुद्राः प्रदर्श्य नमोस्तुगुरवेतस्मै इ
ष्टदेवस्वरूपिणे यस्यवागमृतंहंतिविषंसंसारसंज्ञकमिति नमस्कारमुद्रयास
म्यक्प्रणम्य ५ ऐंक्लींसौः इतिकरशुद्धिविद्ययासुगंधद्रव्यमर्दनेनकरौसुरभीकृ
त्यसुगंधपुष्पैर्मर्दयित्वा वामकरेणनिर्मंच्याघ्राय ५ तेसर्वेविलयंयांतुयेमांहिंस
तिहिंसकाः मृत्युरोगभयक्लेशाः पतंतुरिपुमस्तके इतिपठित्वा नाराचमुद्रया
तत्पुष्पमैशान्यांदिशिदूरेक्षिपेत ततः पुनः करशुद्धिविद्ययाकरावन्योन्यम
र्दनेनसंशोध्य मध्यमयोः ५ ऐंनमः अनामिकयोः ५ क्लींनमः कनिष्ठकयोः ५ सौः
नमः अंगुष्ठयोः ५ ऐंनमः तर्जन्योः ५ क्लींनमः करतलकरपृष्ठयोः ५ सौः श्री
नमः इतिविन्यस्य ऐंक्लींसौः नमस्त्रिपुरसुंदरि मांरक्षरक्षेतिमंत्रेणमूर्धादिपादांतं ३१
त्रिर्व्यापकंविन्यस्य पुनरुत्थायोर्ध्वोर्ध्वेनातलत्रयंततोन्यंगुष्ठाभ्यांशांतिदेशादिग्बंधनं
त्रिशूलकरयोर्व्यस्तयोःकरयोः ५ स्वमूर्धानंपरितः त्रिप्रमाणेनवह्निप्राकारंच

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

पंचकृत्वा मूलविद्यया प्राणायामत्रयं कृत्वा भूतशुद्धिं कुर्यात् तद्यथा पादादिजानु
पर्यंते पृथिवीस्थाने चतुरस्रे वज्रलांछिते पीतवर्णे ब्रह्मदैवते निवृत्तिकलाधिष्ठिते ल
बीजयुते ध्यात्वा जान्वादिनाभिपर्यंतमपांस्थाने शुक्लवर्णमर्धचंद्राकारे स्रग्द्वयपद्म
मलांछिते विष्णुदैवते प्रतिष्ठाकलाधिष्ठिते वीजयुक्तं ध्यात्वा नाभ्यादिकंठपर्यंते व
ह्निमंडले स्वस्तिकोपेते त्रिकोणाकारे रक्तवर्णे रुद्रदैवते विद्याकलाधिष्ठिते वीजयुक्तं
ध्यात्वा कंठादिभ्रूमध्यपर्यंते वायुमंडले षट्कोणाकारे षड्बिंदुलांछिते हेतोपेते कृस्न
वर्णे ईश्वरदैवते शांतिकलाधिष्ठिते यंवीजयुक्तं विचिन्त्य भ्रूमध्यादिब्रह्मरंध्रांत
माकाशस्थाने वृत्ताकारे ध्वजलांछिते धूम्रवर्णे सदाशिवदैवते शान्त्यतीतकला
क.पं धिष्ठिते वीजयुक्तं ध्यात्वा तत्र पंचभूतमयं देहं धर्मसमुद्भूतं ज्ञाननालकमैश्वर्या
ष्टदलोपेते ज्ञाननालकमैश्वर्याष्टदलोपेते परवैराग्यकर्णिके स्वहृत्पद्मारविंदे विभाव्य त
त्कर्णिकायां जीवात्मानं श्यामाकमात्रं दीपकलिकाभास्वरमनादिमलसंछिन्नं
परस्वरूपं विचिन्त्य प्राणरूपेण मूलाधारात्कुंडलिनीमन्यया सुषुम्णावर्त्मना
मूलाधाराद्यनाहतांतस्थवर्णादिदेवताप्रमेतो हृदयकमलमानीय तयाकवली

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सौर॰ ३२ कृतजीवात्मानं ध्यायन् सुषुम्णावर्त्मना विष्णुस्थादिव ब्रह्मस्थवर्त्मना दिव्यतां यान्तं तेनैव ब्रह्मरंध्रं
नीत्वा तत्रस्थितं सहस्रदलकमलकर्णिकामध्यवर्तिनि परमात्मज्योतिषि संवेष्टिते देव
32 तारूढं चैकं जीवात्मानं हंसः इति मंत्रेण सुषुम्णायां कुंडलिनीसहस्थानमानीयतत्र संहारक्र
मेण तत्र पृथिवीस्थाने पादेंद्रियगमनक्रियां गंधतन्मात्रं घ्राणं पृथिवीं स्वनिवृत्तिसमा
नवायुं संस्मृत्य ॐ ह्रां ब्रह्मणे पृथिव्यधिपतये निवृत्तिकलात्मने हुं फट् स्वाहा इति मंत्रे॰
ण तान्कुंडलिनीद्वारा स्वपाणमध्ये संहरेत् ततो पास्थाने हस्तादाने [illegible] तत्र समरसनाजं॰
लविस्वप्रतिष्ठादानात्मचिंत्य ॐ ह्रीं विष्णवे जलाधिपतये प्रतिष्ठाकलात्मने हुं फट् स्वा
हा इति तान्सर्वान्कुंडलिनीद्वारा वह्नितत्वे संहरेत् ततो वह्निस्थाने पायुविसर्ग [illegible] विस
ना र्जनीयत्रूपचक्षुर्वह्निरुद्रविद्यादीन्संस्मृत्य ॐ ह्रूं रुद्राय तेजोधिपतये विद्याकलात्मने हुं
फट् स्वाहा इति मंत्रेण तान्सर्वान्वायुमंडले संहरेत् ततो वायुस्थाने उपस्थानंदनंहिष
यस्पर्शं त्वग्व्यवायुश्चेश्वरशान्तिपदान्संस्मृत्य ॐ ह्रैं ईश्वराय वायवधिपतये शांतिकला ३२
त्मने हुं फट् स्वाहा इति तान्सर्वानाकाशस्थाने संहरेत् तत्राकाशस्थाने वाग्वदनव॰
क्तव्यशब्दश्रोत्राकाशसदाशिवशान्त्यतीतप्राणान्संस्मृत्य ॐ ह्रौं सदाशिवायाकाशा॰

व

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

धियस्तयेशांतातीतकलात्मने हूं फट् स्वाहा इति तानान्वीन ॐ उल्लिख्यांसेरत्य
तान्विंदुशक्तौ विंदुशक्तिं नादशक्तौ नादशक्तिं परशक्तौ प्रणवेन संस्थाप्य ॐ ।
ह्रीं हुं फट् स्वाहा इति तां परशक्तिं स्वात्मक परमात्मनि संयोज्य केवलशरीरो ।
वामकुक्षौ पापपुरुषं विचिन्तयेत् तद्यथा वामकुक्षिस्थितं पापपुरुषं कज्जलप्र
भं ब्रह्महत्याशिरः स्कंदं स्वर्णस्तेयभुजद्वयं सुरापानहृदायुक्तं गुरुतल्पकटि
द्वये तत्संसर्गिपदद्वंद्वमंगप्रत्यंगपातकं उपपातकरोमाणं रक्तश्मश्रुविलो
चनं नरवड्गचर्मकुंठपापं कुक्षौ विचिन्तयेत् इति पापपुरुषं संचिन्त्य वामना ।
सारंध्रेण यंबीजेन सह वायुमापूर्य नाभिस्थाने धूम्राणाकारं वायुमंडलं संयोज्य
तत्र तत्र यमिति वायुबीजं कृष्णवर्णं संचिन्त्य ॐ कुंभकेन यमिति वायुबीजमावर्त्त
पुस येत्तदुत्थिते ४ तेन सह वायुना स्वपापं शरीरं संशोध्य तेवायुं दक्षिणनासना
षस्व सया रंबीजेन सह वायुमापूर्य मूलाधारे संयोज्य तत्रस्थानवह्निमंडलं रमिति व
ह्निं रक्तवर्णं विचिन्त्य ॐ कुंभकेन रमिति बीजमावर्त्तयेत् तदुत्थितमहावह्निना स्व
पापपुरुषं स्वदेहस्थं संदह्य पापपुरुषभस्मना सह तेवायुं वामनासया विरेच्य

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ॐभकेन वं बीजमावर्त्तयंस्तत्रस्थितामृतधारया स्वदेहे भस्म विचिन्त्य २

सौर॰ पुनर्वामनासया वं बीजेन सह वायुमापूर्य ब्रह्मरंध्रे संयोज्य तत्रस्थ विधुमंडलेव
२२ स्थितामृतबीजं शुक्लवर्णं विचिन्त्य ✓ तं वायुं दक्षिणनासया विरेच्य पुनर्दक्षिणना
सया लं बीजेन तेन वायुमापूर्य मूलाधारस्थ पार्थिवमंडले संयोज्य तत्र लमिति
पृथिवीबीजं पीतवर्णं संचिन्त्य ॐभकेव लं बीजमावर्त्तयंस्तदुद्भूतेन तेजसा मू
लस्था विन्न भस्म व नीकृत्य तं वायुं वामनासया विरेच्य पुनर्वामनासया विरेच्य
बीजेन वायुमापूर्य मूलाधारस्थ बिंदुमध्ये मायाबीजं स्फुरज्ज्वालकवर्णं संचिन्त्य
ॐभकेन मायाबीजमावर्त्तयंस्तेन करचरणाद्यवयवसमेतं स्वदेहं निष्पन्नं वि
भाव्य तं वायुं दक्षिणनासया विरेचयेदिति स्थूलशरीरं निःपाद्य सूक्ष्मशरी
रं निःपादयेत् तद्यथा तत्र पूर्वोक्तसहस्रारकमलस्थपरमात्मनः सकाशा
त्सकलजगत्सिसृक्षया विजृंभितपरब्रह्मस्वरूपिणीं परशक्तिं ॐ ह्रीं नम
इति परमात्मनः सकाशात्सकलजगत्सृष्टिहेतुभूतां कुंडलिनीं प्रणवेन निःसृ २२
त्य ततः ॐ ह्रीं सदाशिवाय आकाशाधिपतये शान्त्यतीतकलात्मने नमः शा
न्त्यतीतसदाशिवाकाशश्रोत्रशब्दवाक्यवदनवागाकाशस्थानेभ्यः

स्वस्थानमानीय ततो नादशक्तिं ततो विंदुशक्तिं प्रणवेन सृष्ट्वा विंदुशक्तेः सकाशात्

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

पयेत् ततः आकाशमंडलात् ॐ ह्रीं ईश्वराय वाय्वधिपतये शान्तिकलात्मने नमः इ
ति शान्तिं शान्तीश्वरं वायुस्थं हृत्कमलस्थं शीतं हिमपातं तेदापस्यात्तान्सुस्थाने स्थापयेत्
ततः ॐ हूं रुद्राय तेजोऽधिपतये विद्याकलात्मने नमः इति मंत्रेण ध्याने विद्यां रुद्र
तेजस्थं दीप्तरूपं विसर्जनीयं विसर्गं पायुं च स्थाने स्थापयेत् ततः ॐ ह्रीं विष्णवे
जलाधिपतये प्रतिष्ठाकलात्मने नमः इति मंत्रेण दानप्रतिष्ठां विष्णुं जलं रसमना
स्थाने रसदानं व्यादानं हस्तान् पां स्थापयेत् ततः ॐ ह्रां ब्रह्मणे पृथिव्यधिपतये निवृत्ति
कलात्मने नमः इति मंत्रेण ब्रह्माणं निवृत्तिं ब्रह्म पृथिवीं घ्राणं गंधं गतव्यागमनं
क्रयापादेंद्रियाणि पृथिवीस्थाने स्थापयेत् ततः प्रणवेन ॐ इति लिंगीस्वस्थाने स्था
पयित्वा नादशक्तिविंदुशक्तिपरशक्तीनां प्रणवेन स्वदेहे व्याप्तिं विभाव्य सो
हमिति मंत्रेण ब्रह्मरंध्रस्थं परमात्मनः सकाशात् ॐ इति लिंगत्वा जीवात्मानं मेरु
न्य वर्णं वर्णाधिदेवतासहितमात्राचक्रे प्रततं तत्तद्वर्णं वर्णाधिदेवताः स्थाप
यन् हृदयकमले मानीय हृदयकमले जीवात्मानं स्थापयित्वा ॐ इति लिंगीस्व
सुषुम्णामार्गेण मणिपूरादिचक्रे प्रततं तद्वर्णं वर्णाधिदेवताः स्थापयन्मूलाधारे

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

मोर नीत्वोत्तरस्यामथ येन ततः शरीरे निरस्तसकलकल्मषं तेजोरूपं देवनारायणं ध्यायेत्‌ ।
३५ विभाव्य प्राणप्रतिष्ठां कुर्यात्‌ शिरसि ब्रह्मविष्णुशिवेभ्यः ऋषिभ्यो नमः मुखे ऋ-
34 ग्यजुःसामेभ्यः छन्दोभ्यो नमः हृदये पराप्राणशक्त्यै देवतायै नमः गुह्ये आं बीजाय
नमः पादयोः ह्रीं शक्तये नमः नाभौ क्रों कीलकाय नमः इति विन्यस्य मम प्राण-
प्रतिष्ठार्थे विनियोग इति कृताञ्जलिर्वदेत्‌ ततः ॐ आं ह्रीं क्रों अं कं ५ आकाशवा-
य्वग्निसलिलपृथिव्यात्मने आं हृदयाय नमः ॐ आं ह्रीं क्रों इं चं ५ शब्दस्पर्शरूप-
रसगन्धात्मने ईं शिरसे स्वाहा ॐ आं ह्रीं क्रों उं टं ५ श्रोत्रत्वक्चक्षुर्जिह्वाघ्राणात्म-
ने ऊं शिखायै वषट्‌ ॐ आं ह्रीं क्रों एं तं ५ वाक्पाणिपादपायूपस्थात्मने ऐं कवचा-
य हुं ॐ आं ह्रीं क्रों ओं पं ५ वचनादानमनोबुद्ध्यहंकारविज्ञानात्मने अः अस्त्राय फट्‌ इति
मन्त्रान्ते षडङ्गादिकलान्ते करयोर्विन्यस्य हृदयादिष्वङ्गेषु विन्यसेत्‌ ततो नाभ्यादि-
पादद्वयान्तं आं नमः हृदयादिनाभ्यन्तं ह्रीं नमः मूर्धादिहृदयान्तं क्रों नमः हृदयक-
मलमध्ये यं त्वगात्मने नमः पूर्वदले रं असृगात्मने पश्चिमदले लं मांसात्मने आग्ने- २५
यदले वं मेदात्मने वायव्यदले शं अस्थ्यात्मने ईशानदले षं मज्जात्मने नैरृतदले

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विद्याप्र

मेषुरूात्मने उत्तरदले हं प्राणात्मने दक्षिणदले लं जीवात्मने पुनः कर्णिकायां
ॐ परमात्मने नमः इति न्यसेत ततो ध्यानं रक्तांबुधीनाहृणपद्मसंस्थापाशांकुशौ
बिभ्रती शरासनं च शूलं कपालं दधती कराब्जैः रक्ता त्रिनेत्रा प्राणमयि देवी इति
ध्यात्वा हृदि हस्तं निधाय ॐ आं ह्रीं क्रों यं रं लं वं शं षं सं हौं हंसः सोहं मम प्राणा इह
प्राणाः ॐ आं इत्यादि मम जीव इह स्थितः ॐ आं इत्यादि मम सर्वेंद्रियाणि इह स्थितानि
ॐ आं इत्यादि वाङ्मनश्चक्षुःश्रोत्रघ्राणप्राणा इहागत्य सुखं चिरं तिष्ठंतु स्वाहा इ
ति प्राणप्रतिष्ठामंत्रं त्रिर्जपित्वा निजवपुर्ज्योतिर्मयं ध्यायेदिति प्राणप्रतिष्ठावि-
धिः ॥ श्रीविद्यानंदनाथेन शिवयोः प्रियसूनुना कृते सौभाग्यरत्नाकरे तरं-
गोऽभूत्तृतीयकः ३ ॥ अथ मातृकान्यासः स चात्र विद्यायां शुद्धकलाद्यपंचया
गभेदयुतविधः शुद्धादयोऽप्यस्यां विद्यायां त्रयोदश विद्याः शुद्धो बिंदुयुतो विस
र्गयुतो विसर्गयुक्तो हृल्लेखायोगः लद्याद्यः कामबीजाद्यो मायाद्यः श्रीकामबीजाद्यो
विं हु बालासंपुटितः श्रीविद्यान्वितः हंसान्वितः परमहंसादिकश्चेति कलायुक्तो हि
विधः नादात्मककलान्यासः तेजस्तत्त्वीयात्मककलामातृकान्यासश्चेति मूर्तिन्या
सहितौ हृल्लेखया श्रीयुतं बालासंपुटितं तथैव परया श्रीविद्ययालंकृतं ग्प्रारोहादवरोहरात्मकजपया न्यासं पुन
र्मालिनीयो जानाति स एव सर्वजगतां सृष्टिस्थितिध्वंसकृत्

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

मो॰र॰ सोपि द्विविधः केशवादिश्रीकंठादिभेदात् चतुर्थः प्रपंचयागः तत्रादौ मातृकावर्
२५ णैः प्राणायामत्रयं कृत्वा न्यासमारभेत् तत्र स्वरैः पूरकः पंचवर्गैः कुंभको यागा
(335) दिभिः रेचकः इति मातृकाप्राणायामः अयं प्राणायामत्रयं कृत्वा न्यासं कुर्यात् त
त्रादौ मे शुद्धमातृकान्यासः अस्य श्रीशुद्धमातृकान्यासस्य ब्रह्मा ऋषिः गाय
त्री छंदः श्रीमातृकासरस्वती देवता हलो बीजानि स्वराः शक्तयः अव्यक्तिः की
लकं मम श्रीविद्यात्मत्वेन न्यासे विनियोगः इति ऋष्यादिकं सत्वा मूर्धादिषु
विन्यस्य दक्षकरतले अं नमः वामे आं नमः दक्षकरपृष्ठे इं वामे ईं दक्षकरतले
उं वामे ऊं दक्षांगुष्ठमारभ्य वामांगुष्ठावधि दशांगुलिषु ऋकारादि विसर्गान्ता
न् विन्यस्य पुनः वामांगुष्ठादि दक्षिणांगुष्ठपर्यंतेषु दशांगुलिषु ऋकारादि
विसर्गान्तषोडशस्वरान्संहाररीत्या सविंदून् विन्यस्य पुनः दक्षिणांगुष्ठादि वामां
गुष्ठपर्यंतेषु दशांगुलिषु ऋकारादि विसर्गान्तान् सविसर्गान् विन्यस्य पुनः दक्षि
णांगुष्ठादि तत्क निष्ठान्तेषु पंचांगुलिषु ऋकारादि ऐकारान्तान् पंच स्वरान् बिंदुविस २५
र्गयुक्तान् विन्यस्य पुनर्वामांगुष्ठादि तत्क निष्ठान्तेषु पंचांगुलिषु ऐकारादि विसर्गा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

तान्यं च स्वरान्बिंदुविसर्गयुक्तान्विन्यस्य पुनर्दक्षिणांगुष्ठस्य मूलपर्वाग्रमध्यवा-
मांगुष्ठस्याग्रपर्वावधि उत्रिंशत्स्थानेषु ककारादिशकारान्तान्स्त्रिंशद्वर्णा-
न्प्रतिपर्वैकैकशो विन्यस्य अवशिष्टषकारादिलकारान्तान्पंचवर्णान्क-
रद्वयस्यांगुष्ठादिकनिष्ठान्तेषु अंगुलिद्वये ५ रतलद्वये युगपदेकैकमन्त्यं स-
बिंदुविसर्गौ न्यसेदिति मातृकान्यासैः करशुद्धिं विधाय ॐ ऐं ह्रीं श्रीं अं कं खं गं घं
ङं आं हृदयाय नमः ५ इं चं छं जं झं ञं ईं शिरसे स्वाहा ५ उं टे ५ ऊं शिखायै वषट्
५ एं तं ५ ऐं कवचाय हुं ५ ओं पं ५ औं नेत्रत्रयाय वौषट् ५ अं यं ६ अः लं क्षं अस्त्रा-
य फट् इति षडंगमन्त्रान् अंगुष्ठादितलान्तकरयोर्विन्यस्य हृदयादिषडंगेषु वि-
न्यसेत् ततो ध्याने तत्र प्रथमं सद्यत्नरूपां ध्यात्वा मातृकान्यसेत् तत्र ध्याव्या-
मैद्दोरसनाणिकर्णिकपट्टटैः स्फुरत्केसरं पत्रान्तर्गतपंचवर्गायशलाणादि
त्रिवर्गैक्रमात् याशास्त्रिपुलां रक्लियुजा दोणिपुरस्कृतं वर्णांबुजोदरस्थि-
स्थितं विघ्नगदप्रध्वंसिनिम्नपुजपे मूलाधारध्वनिस्फुलाग्र बुद्ध्याभानिकुंडली ज्वल-
न्पावकसंकाशा प्राणन्याजेनः स्वरूपिणी मूलाधाराद्विरं पद्मसंस्थानी विघ्न.

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

मोर
२६ दाकृतिं तयास्पृष्टशिरः पद्मादमृतौघसंतृप्तगात्रां निर्गतान्मातृकावर्णान्स्वसु
म्नावर्त्मना ततं व्याप्य पिताप्लावितात्मशरीरं ध्यात्वा प्रविन्यसेत् इति सकलमन्त्रेषु
36 ध्यात्वा न्यसेत् तत्र विशुद्धौ षोडशदलकमलमूर्ध्वमुखं ध्यात्वा तद्दलेषु प्रा
गादिप्रादक्षिण्येन ॐ ऐं ह्रीं श्रीं अं नमः ॐ ऐं ह्रीं श्रीं आं नमः एवं षोडशस्वरान्न्य
सेत् ततोनाहतचक्रे द्वादशदलकमले ध्यात्वा तत्रैव ककारादिठकारान्ता
न्वर्णान्प्रणवश्रितानाग्नेयान्तात्प्रादक्षिण्येन न्यसेत् ततो नाभौ मणिपूरकच
क्रे दशदलकमले ध्यात्वा ततो डकारादिफकारान्तान् दशवर्णान्पूर्ववन्न्य
सेत् ततो लिङ्गमूले स्वाधिष्ठानचक्रे षट्दलकमले ध्यात्वा तद्दलेषु बकारादि
लकारान्तान्षड्वर्णान्पूर्ववन्न्यसेत् ततो मूलाधारे चतुर्दलकमले ध्यात्वा तद्
गद्दिस दलेषु वकारादिसान्तांश्चतुरो वर्णान्न्यसेत् ततो भ्रूमध्ये आज्ञाचक्रे द्विदलकमले
ध्यात्वा तद्दलयोः लक्षौ पूर्ववन्न्यसेत् इत्थं अन्तर्मातृकान्यासं कृत्वा बहिर्मा
तृकान्यासं कुर्यात् तत्र ध्यानं पञ्चाशद्वर्णभेदैर्विहितवदनदोःपादयुक्कु २६
क्षिवक्षोदेशां भास्वत्कपर्दाकलितशशिकलामिन्दुकुन्दावदातां अक्षस्रक्कुं

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

भं हेतालिखितवरकरां त्रीक्षणां पद्मसंस्थामच्छां कल्यां नमच्छलनजघ
नभरां भारतीं तां नमामि दक्षोर्ध्वकरमारभ्य दक्षाधःकरपर्यन्तमापुस्तध्यं
ने चिन्तालिखिते ज्ञानकमिति वर्णाश्रविदे ततो दोरहसौः अथोत्यादिम
मूलमातृकामहाचार्यहसौ नमः इति मूर्धादिपादान्तं विन्यस्य (ॐ ऐं ह्रीं) श्रीं मित्य
(दिस मलमातृकामहाचार्यहसौ नमः इति मूर्धादिपादान्तं विन्यस्य) ॐ ऐं ह्रीं श्रीं मि
त्यादि मर्वं त्रशिरसि अं नमः मुखवृत्ते आं नमः दक्षनेत्रे इं वामे ईं दक्षकर्णे उं
वामे ऊं दक्षनासापुटे ऋं वामनासापुटे ॠं दक्षकपोले लृं वामे लॄं ऊर्ध्वोष्ठे एं
ले अधरोष्ठे ऐं ऊर्ध्वदन्ते ओं अधरदन्ते औं मूर्ध्नि अं जिह्वाग्रे अः दक्षबाहु
मूले कं दक्षकपोले खं दक्षमणिबन्धे गं दक्षाङ्गुलिमूले घं दक्षाङ्गुल्यग्रे
एवं वामबाहुमूलकपोलमणिबन्धाङ्गुलिमूलाग्रेषु ङ-चवर्गं न्यसेत् ततो द
क्षिणोरुमूलजानुगुल्फाङ्गुलिमूलाग्रेषु टवर्गं न्यसेत् ततो वामोरुमूलजा
नुगुल्फाङ्गुलिमूलाग्रेषु तवर्गं न्यसेत् ततो दक्षवामपार्श्वपृष्ठनाभिजठरेषु
पवर्गं न्यसेत् ततो हृदयदक्षांसककुद्वामांसेषु यवर्गं न्यसेत् ततो हृद

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

स्तो॰ र॰ याद्विपाणि हृदये हृदादिपादहृदये हृदादिना भोर हृदादि ब्रह्मरंध्रे भावयेन्न्यसेत ॥ इति
३० शुद्धमातृकान्यासः ॥ अथ शुद्धे त्वे बिंदुयुक्तं तव वर्णानां वीर्ययोजनार्थं भिन्नितेऽप्र
37 दायः ॥ अथ बिंदुयुक्तमातृकान्यासः ॥ तत्र ऋष्यादिकं प्राग्वत् ध्याने परं विशे
षः तद्यथा अरुणसज्जे हरिणपोतमदृष्ट्रंकेटंके विद्याकरैरविरतेंदु श्रीत्रिनेत्रा
स्मर्धेंदुमौलिमहणाम विंदुवासाव वीणावरं गीप्रणमत तत्तवभास्वतां दद्याधः
करमारभ्य वामाधः करपर्यंतमायुधध्याने विद्याधुक्तकेटंकेमायुधविशेषः
इति वर्णारविंदे ध्यात्वा न्यसेत् तद्यथा हृदयादि ब्रह्मरंध्रांते दंतनमः हृदयादि
नाभ्यंते लं नमः इत्यादि शिरसि यं नमः इत्यंते सेहारक्रमेण तत्तत्स्थाने षु न्य
सेत् ॥ इति बिंदुमातृकान्यासः ॥ अथ विसर्गमातृकान्यासः तत्र ऋष्यादि ध्या
नांते शुद्धमातृकावदेव न्यासे च ते तु विसर्गान्वितं तव विशेषः तद्यथा सिंदू
रकांतममिताभरणां त्रिनेत्रं विद्याक्षसूत्रमृगपोतवरं दधानं पार्श्वस्थितां
गावनीमपि कांचनाभो ध्यायेत्करावबुधृत पुस्तकवर्णमालां वामाधः करमा
रभ्य वामाधः करपर्यंतमायुधध्याने शिवसदाशिवेशानो वामादि इति ध्यात्वा न्य ३०

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सेन तद्यथा दक्षिणगुल्फे ॐ ऐं ह्रीं श्रीं ऌं नमः अंगुलिमूले ५ ॡं नमः इत्यादि शुण
वत्रिनारादि ठं नमः इत्यंते शुद्धमातृकास्थानेष्वेव विन्यस्य अं नमः इत्यादि षं
नमः इत्यंते ऊर्ध्वादि दक्षिणजानुके शुद्धमातृकास्थानेषु न्यसेदिति स्थिति
न्यासविंदुर्विसर्गमातृकान्यासः तत्र शाक्तिऋषिः गायत्रीछंदः हल्लेखा
रूपिणी सरस्वती देवता इति ऋष्यादिकं स्वतालुविन्यस्य ॐ ह्रीं ऐं श्रीं अं कं खं गं
घं ङं आं हृदयाय नमः ५ इं चं ५ ईं ह्रीं शिरसे स्वाहा ५ उं टं ५ ऊं हूं शिखायै व
षट् ५ एं तं ५ ऐं हैं कवचाय हुं ५ ओं पं ५ औं ह्रौं नेत्रत्रयाय वौषट् ५ अं यं ५
अः क्षः अस्त्राय फट् इति करषडंगन्यासः ततो ध्यानं उद्यत्कोटिदिवाक
रप्रतिभटां तेजोनपीनस्तनी वक्षोर्ध्वे कोकिरीटहाररशनामंजीरसंशोभिता
बिभ्राणा करपंकजैर्जपवटीं पाशांकुशौ पुस्तकं दिव्यमंजुलगदीपवती
त्रिनयनापद्मे निषण्णा सदा वेदताथः करमारभ्य वामाधः करपर्यंतमित्या
युधध्याने वर्णोर्विविधध्यात्वा ॐ ऐं ह्रीं श्रीं अं नमः ५ ह्रीं आं नमः ५ ह्रीं इं नमः
एवं तत्कालं तत्वगुणान शुद्धमातृकास्थानेषु न्यसेदिति हल्लेखादिमातृका

श्रं

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

रमारम्यवामाधः करपर्यन्तमायुधध्यानमिति ध्यात्वा श्रीं ग्रें श्रीं आमित्यादि न्यसेत्। अथ कामबीजादिमातृकान्यासः॥
तत्रास्य संमोहनऋषिः गायत्रीछंदः मातृकामयी संमोहनीदेवता न्यासे विनियोगः इति विन्यस्य षड्दीर्घयुक्तकामबीजो
त्थैः षडंगैः प्राग्वत् करषडंगन्यासं विधाय बालार्ककोटिरुचिरां स्फटिकाक्षमालां कोदंडमिक्षुजनितं सुरपंचबाणान् विद्यो
चहस्तकमले दधती त्रिनेत्रां ध्यायेत्समस्तजननीं नवचंद्रचूडां वामाधः करमारभ्य करपर्यंतमायुधध्यानं च कारादक्षमाला

मोर ३८ 38 न्यासः॥ अथ बीजादिमातृकान्यासः॥ तत्र भृगुऋषिः गायत्रीछंदः मातृकामयी लक्ष्मी
देवता न्यासे विनियोगः इति ऋष्यादिकं स्मृत्वा यथाविधि विन्यस्य ५ श्रं कं ५ श्रं
श्रीं हृदयाय नमः इत्यादि षड्दीर्घ [illegible] युक्तश्रीबीजोत्थैः षडंगैः कर
षडंगन्यासं विधाय विद्युद्दामसमप्रभां हिमगिरिप्रख्यैः चतुर्भिर्गजैः शुंडादंड
समाहृतामृतघटैरासिच्यमानां श्रियम् विभ्राणां करपंकजैर्जपवटीपद्मद्वयं
पुस्तकं भास्वद्रत्नसमुज्वलांकुचनतां ध्यायेज्जगन्मोहिनीं दक्षाधःकर्मा
नमन्त्रापि एवं वक्तव्या बोद्धव्या इति ध्यात्वा ५ ह्रीं श्रीं क्लीं ग्रं नमः॥ अथ बाला
लक्षपुटितमातृकान्यासः॥ तत्र दक्षिणामूर्तिऋषिः गायत्रीछंदः बालात्रिपु
रा मातृकामयी सरस्वती देवता इति स्मृत्वा विन्यस्य अथ बालाकरांगन्यासं
कुर्यात् तद्यथा ॐ ऐं ह्रीं श्रीं ग्रं कं ५ ग्रां ऐं हृदयाय नमः ५ ईं चं ५ ईं क्लीं शिर
से स्वाहा ५ ऊं टं ५ ऊं सौः शिखायै वषट् ५ ऐं तं ५ ऐं सौः कवचाय हुं ५ ओं पं ५
औं क्लीं नेत्रत्रयाय वौषट् ५ अं यं ५ अः अः अस्त्राय फट् इति करांगन्यासं विधाय ध्या ३८
नं कुर्यात् मुक्ताभां शशिखंडमौलिममलां रत्नांगदमालिकाद्यैर्विभूषितां त्रिनेत्रां दलपादिक

र्यस्तेर्य पुस्तकैर्वीणां व्यइति ध्यात्वा ५ क्लीं ग्रं नमः ५ क्लीं ग्रों नमः इत्यादि न्यसेत्। अथ त्रिबीजादिमातृकान्यासः॥ तत्र महासंमोहन
ऋषिः गायत्रीछंदः मातृकामयी महासंमोहिनी देवता न्यासे विनियोगः इति विन्यस्य द्विरुक्तत्रिबीजोत्थैः षडंगैः प्राग्
वत्करषडंगन्यासं विधाय ध्यायेयमुत्तवलये द्युशरासपाशपद्मद्वयांकुशशरान्नवपुस्तकं च आविभ्रतीं निजकरैररु
णांकुचां तां समोहिनीं त्रिनयनां नवचंद्रचूडां वामाधः करमारभ्य दक्षाधः करपर्यन्तमायुधध्यानं ६

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

देवरूं

कणत्कांचीसत्कोमलकर्णपूरां माणिक्यकोटीरवेपुरत्ननूपुराभिदोः कलांविभ्रतीपा
शांसांकुशौपुस्तकान्तवलयानक्षेत्रोर्ध्वबाहाद्विन्ताः एवंबिन्दुप्रतिमप्रसन्नवदनांनेत्र
त्रयोद्भासिनामिंदुश्रीरवलदद्गात्रवितसत्कान्त्यानलेपा वरोपवापाहिपिन्नेनि
नादिवल्लन्नगहांगद्वत्रोमिलाधारसमंतांभगवतीमलांबुजेचिंतयेत इतिवर्णों
रविंदेध्यात्वान्यसेत तद्यथा ॐऐंह्रींश्रींऐंक्लींसौः अंसौः क्लींऐंनमः ५ऐंक्लींसौः
आंसौः क्लींऐंनमः ५ऐंक्लींसौः क्लींऐंनमः एवंहकारांतानांवर्णानांबालासंपुटिता
मुद्गमातृकास्थानेषुन्यसेत ॥इतिबालासंपुटितमातृकान्यासः॥ अथपरासंपुटित
मातृकान्यासः॥ अत्रब्रह्माऋषिः गायत्रीछंदः परारूपिणीमातृकासरस्वतीदेव
ता न्यासेविनियोगः अंकं ५ आंसौःहृदयायनमः इंवं ५ ईसौः शिरसेस्वाहा एवमंग
न्यासंकृत्वाध्यानंकुर्यात अकलंकशशांककाभांत्र्यक्षांचंद्रकलावतीं मुद्रापुस्तक
सद्वाहंप्रणमामिपराकलां इतिवर्णाभविदेध्यात्वा तद्यथा ॐऐंह्रींश्रींसौः अं
सौः नमः ५सौः नमः एवंमातृकास्थानेषुन्यसेत ॥इतिपरासंपुटितमातृकान्यासः
अथश्रीविद्यासंपुटमातृकान्यासः॥ तत्रदक्षिणामूर्तिऋषिः गायत्रीछंदः श्रीमातृ
कात्रिपुरसुंदरीदेवताइतित्र्यादिकंस्मृत्वाविन्यस्यकरांगन्यासंकुर्यात ॐऐंह्रींश्रीं।

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

दे ५ ऋं ॠं ...यै नमः दक्षगण्डे ५ ...यै नमः वामनेत्रे ५ ऊं ऊं ऊर्ध्वकेश्यै नमः
५ दक्षकर्णे ५ लृं लॄं ले लै रोहिण्यै नमः वामकर्णे ५ एं मृगाधिरसे नमः दक्षनासापुटे
५ ऐं ऐश्वर्यै नमः वामनासापुटे ५ ओं ओं ...वनमः कण्ठे ५ कं ...यै नमः दक्ष
स्कन्धे ५ ... नमः वामस्कन्धे ५ ... नमः दक्षहस्ते च पूर्वफलायै
नमः वामे ५ ... फलायै नमः दक्षमणिबन्धे ५ ... वामे ५ ...
यै नमः दक्षस्तने ५ ... नमः वामे ५ ... नाभौ ५ ... नाभ्याः
यै दक्षकट्यां ५ ... वामे ५ ... दक्षोरौ ५ ... वामोरौ भं ५५
...यै दक्षजानुनि ५ ... वामे ५ ... दक्षजंघायां ५ ...

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

तामिश्रेत्ते वामे ५ वें वां सर्वभयप्रदायै दक्षपार्श्वे ५ षें षं हे उत्तरभयप्रदायै वामे ५ लें लं
श्रें श्रः देवैव्यै नमः **॥ इति न्यासः ॥ अथ महायोगिनीन्यासः ॥** तत्र विशुद्धौ षोडशदलक
मलकर्णिकायां तन्मध्ये देवमोडाकिनीं ध्यायेत् तद्यथा रक्तां रक्तत्रिनेत्रां पशुजन
भयप्रदां खट्वाङ्गहस्तां वामे विभ्रतीं दधानां चषकमपि रक्ताक्तं बिभ्रतीं चैकवक्त्रां अमृत ।
मामृतपदं हृतमति कैलमध्यनीपायपानेशसक्तां कद्रूस्थानेऽमृताद्यैः परिवृतवपुषमा
वयेत् डाकिनीनां दक्षोर्ध्वाधः शूलखट्वाङ्गे वामोर्ध्वाधः विटकचषके इत्यायुधध्यान
इत्याद्यात्मन्यसेत् तद्यथा ॐ ऐं ह्रीं श्रीं डः मलवरयूं डाकिनी मोहन्यमतत्यान्तरहत
स्सर्वमत्तवशंकरि देवि आगच्छागच्छ इमां पूजां गृहाण गृहाण ऐं घोरे देवि ह्रीं सः परमघो
रे हूं घोररूपे एह्येहि नमश्चामुण्डे डलकसहे श्रीमहात्रिपुरसुन्दरि देवि विवरटे विच्चे ।
१५ विशुद्धपीठस्थ विशुद्धडाकिनि विशुद्धनाथदेव श्रीपादुकां पूजयामि नमः इत्यङ्गु
ष्ठानामिकाभ्यां कर्णिकायां विन्यस्य उदयादिपरितः तदाकारणानन्तरशक्तीर्न्यसेत्
तद्यथा ॐ ऐं ह्रीं श्रीं अं आं अमृतायै नमः ५ आं आकर्षिण्यै नमः ५ इं इं इन्द्राण्यै नमः ५ ईं ईशा
न्यै नमः ५ उं उमायै नमः ५ ऊं ऊर्ध्वकेशिन्यै नमः ५ ऋं ऋद्धिदायै नमः ५ ॠं ॠषये
नमः ५ लृं लृकारायै नमः ५ ॡं ॡपायै नमः ५ एं एकपादायै नमः ५ ऐं ऐश्वर्यात्मि
कायै नमः ५ ओं ओंकारात्मिकायै नमः ५ औं औषधात्मिकायै नमः ५ अं अंबिकायै नमः

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

गौर ५क्षः स्थानलाम्बिकायै नमः इति षट्दलेषु न्यसेत् एताः शाकयो डाकिनीचक्षेयाः ततो
५० नाहते द्वादशदलकमले रक्ताधातु देवतां राकिणीं सावरणां ध्यात्वा न्यसेत् तद्यथा श्यामां
50 शूलाब्जहस्तां स्मरकसहितं तीक्ष्णचक्रं वहन्तीं ह्यास्यां रक्तत्रिनेत्रां भुजङ्गडादिवलिलसत्
स्तद्देत्तप्रभाभिः दीप्तास्याद्देवदेवी हृदयकमलगां रक्तधेन्वेकनाथ्यां शुद्धां नेत्रप्रसन्नां
मधुमदमुदितां चिन्तयेद्राकिनीं तां दलाद्यः करमारभ्य दक्षोर्ध्वकरपर्यन्तमायुधध्यानमि
ति ध्यात्वा तन्मन्त्रं कर्णिकायां न्यसेत् तद्यथा ॐ ऐं ह्रीं श्रीं रां रीं रूं रैं रौः रः रमलवरयूं राकिणि
मां रक्ष रक्ष मम रक्तधातुं रक्ष रक्ष सर्वसत्ववशंकरि देवि आगच्छ आगच्छ इमां पूजां गृह्ण गृ
ल ह्ण ऐं घोरे देवि ह्रीं सः परमघोरे हुं घोररूपे एह्येहि नमश्चामुण्डे डरलकसहैः श्रीमहासंवदति वि वर
ओंपे १ अनाहतपीठस्थ अनाहत राकिनि अनहतनाथ देव श्रीपादुकां पूजयामि नमः देवि
इति कर्णिकायां विन्यस्य दलेषु प्रतिदलदावर्णान्तदेवता न्यसेत् ५ कं कालराज्यै
नमः ५ खं खण्डितायै ५ गं गायत्र्यै ५ घं घण्टाधारिण्यै ५ ङं ङणालिकायै ५ चं चामुण्डा
यै ५ छं छायायै ५ जं जयायै ५ झं झंकारिण्यै ५ ञं ञानालिकायै ५ टं टंकहस्तायै
५ ठं ठंकारिण्यै इति द्वादशदलेषु विन्यस्य ता राकिनीचक्षेया ततो मणिपूरे दशदल ५
कमले मांसधातु देवतां लाकिनीं सावरणां ध्यात्वा न्यसेत् तद्यथा स्रस्तादेवी त्रिवक्त्रां त्रिन

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

घनलसितां देष्ट्रिणीमुग्ररूपां वज्रं शक्तिं च वदेऽभयवरं दधतीं दहनवामे दधानां ध्यात्वा नाभि ।
स्थपद्मे दशदलविलसत्कर्णिके लाकिनीं तां मांसस्था गौडनम्रा प्रमुकहृदयवती विन्यसे ।
त्माथ के हृः दला गृध्वे यो मा यनदा यथः स्थयोरन्येन दाथः स्थयोरपरे इत्यायुधध्याने इति
ध्यात्वा न्यसेत ४ लां लीं लूं लैं लौं लः लमरवरयं लाकिनि मांसदात्रह्न मांसयाहवेत्तु २ सर्व
तत्त्ववशंकरि देवि विमागच्छागच्छ मां रक्ष रक्ष ऐं घोरे देवि ह्रीं सः परमघोरे हूं घोर
रूपे एहि एहि नमश्चामुण्डे ऽऽ रलकस हैं श्रीमहात्रिपुरसुन्दरि देवि वरदे देवि ३ ८ मणिपूरकपी
ठस्थे मणिपूरकलाकिनि मणिपूरकनाथ देवश्रीपादुकां पूजयामि नमः इति कर्णिकायां
विन्यस्य परितस्तद्दलदेवतां न्यसेत ४ डं डामर्यै नमः ४ ढं ढंकारिण्यै नमः ४ णं णाकारि
ण्यै ४ तं तामस्यै ४ थं स्थानदेव्यै ४ दं दाक्षायिण्यै ४ धं धात्र्यै ४ पं पार्वत्यै ४ फं फट्कारिण्यै
नमः इति न्यसेत एतल्लाकिनी वह्नेयाः ततः स्वाधिष्ठाने षड्दलकमलकर्णिकायां काकि
नीमावर्तां ध्यात्वा न्यसेत तद्यथा स्वाधिष्ठानाध्यान पद्मे रसदललसिते वेदवक्त्रां त्रिने
त्रां पीतां भां धारयन्तीं त्रिशिखिवरगदां कपालाभयान्यानगर्वा मेदोधातोः प्रविष्टाममलमतदि
तां वेदिनीं त्यादिपीतां दध्यन्नेमत्तचित्तां ग्रसिमतफलदां काकिनीं भावयेऽत्रा दलो ध्वके ।

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

मेरु
पा
51

रमारमदद्राधः करयपैतमायुधध्यानमितिध्यात्वान्यसेत् ५ कां कीं कूं कैं कौं कः कमल
वरपुष्कांकिनिमां रुद्र २ ममभेदाधारवरदा २ सर्वसत्ववशंकरि देवि अग्नागच्छ गच्छ इमां पूजां
गृह्ण २ ऐं चोरे देवेश्रीं सः परमचोरे हूं चोर २ पेपे एहि एहि नमश्चामे उरल कसहे श्रीमहात्रि
पुरसुंदरि दिदिविवरे देविच्चे वेभेमे ये रंलं स्वाधिष्ठानपीठस्य स्वाधिष्ठानकाकिनि स्वाधिष्ठान
नाथदेवश्रीपादुकां पूजयामि नमः इति काकिनीं कान्याविन्यस्य पवितलदले पुष्परिवारदेव पुरेसा
तान्यसेत् ५ वं वं पिस्यै नमः ५ मं भद्रकाल्यै ५ मं महामायायै ५ यं यशस्विन्यै ५ लं लं वा
दयै नमः इति ताविन्यस्य काकिनीं वद्ध्यायेत् ततो मूलाधारे चतुर्दलकमलकर्णिकायामु
स्थिधात्रदेवताशाकिनीं ध्यात्वा न्यसेत् तद्यथा देवीं ज्योतिःस्वरूपां त्रिनयनविलसत्पं
चवक्त्रां सुदंष्ट्रां हस्ताभासवज्रचापश्रीणि [illegible] मपिदधतीं पुस्तके ज्ञानमुद्रां मूलाधार[illegible]
पद्मे निविलयपशुजनोन्मादिनी अस्थिसंस्थानस्माज्ञान प्रीतिशुक्रां मधुमदसदिता चिंतयेच्छा
किनीं तां वामायूर्ध्वयोरायेत्तद्धः स्थयोरस्त्र इत्यायुधध्यानं [illegible]चापग्रहणात्तत्रै
वपुष्पबाणानपि ध्यायेत् धनुर्बाणयोः रक्त्येन साहचर्यात् इतिध्यात्वा तत्कर्णिकायां न्यसेत् पा
सां सीं सूं सैं सौं सः समलवरयूं ५ शाकिनि मां रक्ष २ ममास्थिधातेरदे २ सर्वसत्ववशंकरि देवि

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

आगच्छ २ इमां पूजां गृह्ण २ ऐं ओं रे दे विच्चे ह्रीं नमः परमयोगेहे योगरूपे एह्येहि नमस्ते मे रवल
कसहे श्रीमहात्रिपुरसुन्दरि देवि वरदे विच्चे वेधां षं मे मूलाधारपीठस्थमूलाधारशाकि
नि मूलाधारनाथदेवश्रीपादुकां पूजयामि नमः इति विन्यस्य तद्दलेषु तन्त्रपरिवारदेव
ताः परिन्यसेत् ५ वं वरदायै नमः ५ शं शाङ्खिन्यै नमः ५ षं षण्डायै नमः ५ सं सर
स्वत्यै नमः इति विन्यस्य एताः शाकिनीवद्ध्येयाः ततो भ्रूमध्यस्थाज्ञाचक्रे मज्जाधाम्नि देव
तां हाकिनीं ध्यात्वा न्यसेत् तद्यथा भ्रूमध्ये बिन्दुपद्मे द्विदलसललिते शुक्लवर्णां
करात्त्वैर्बिभ्राणां ज्ञानमुद्रां डमरुक सहितां मदमालां कपालं षट्वक्त्रां मज्जसंस्थां त्रि
नयनलसितां हंसवन्यादियुक्तां हाकिनीं ध्यानेष्टसंकामसकलफलदां हाकिनीभावयुत द
ताम् ऊर्ध्वे योगाये नदायधः स्थपाने इत्यायुधध्यानं इति ध्यात्वा न्यसेत् ५ हां हीं हूं हैं
हौं हः हमलवरयूं हाकिनि मां रक्ष २ मम मज्जाधात्वं रक्ष २ हां सर्वसत्ववशंकरि देवि
आगच्छ २ इमां पूजां गृह्ण २ ऐं ओं रे दे विच्चे नमः परमयोगेहे योगरूपे एह्येहि नमस्ते
मगाशरलकसहे श्रीमहात्रिपुरसुन्दरि देवि वरदे विच्चे ... आज्ञापीठस्थाज्ञाहा
किनि आज्ञानाथदेवश्रीपादुकां पूजयामि नमः इति विन्यस्य तद्दलयोः ५ लं हंस
वत्यै नमः ५ क्षः क्षमावत्यै नमः इति विन्यस्य ते हाकिनीवद्ध्यायेत् ततो ब्रह्मरन्ध्रस
हस्रदलकमलकर्णिकायां शुक्रधाम्नि देवतां सावरणां याकिनीं ध्यात्वा न्यसेत् म

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

भैर० ५२ 52

ॐ ह्यो मस्य पश्चिमे हसवदलमुते याकिनीं नोय ह्रिं ॥ एषा यो समस्ता मुधन्तत्लितकरोमर्वं
वर्णानमनाहिं ॐ आदीनां सर्वं वज्रो मकलश्चावेक रीमर्वं धातुस्व रूपां सवीजे सत्क वितो
परशिवरमितां भावयेत् सर्वं व रूपां इति ध्यात्वा न्यसेत ॥ योयीं हूं यैं योंय: यमलवरयूं या
किनिमां रत्नरमम मत्त्वादि सर्वं धातुन रत्नरमलवं मतवगो कविदि विग्राणाच्छु रज्ञमा
मूर्ज्ञां ॥ रक्ता २ ऐं चो रेदे विद्धीमः परमयो रेहे योर रूपे ए ऐ ह्यहिन मस्राामे उ उरलकमहे श्री
महात्रिपुरसुंदरि देवि दरदो वि ॐ स्याद्यादि दाते ५ १ वक्ष्यरयपीठस्य वलारयया किनि
वल रंयनाय देवश्रीपाद ॐ काम्ज यामि नमः इति विन्यस्य पतितः पंचाशद्वर्णदेवतान्य
सेत ५ अं अमृतायै नमः ५ आं आकर्षिण्यै ५ इं इन्द्राण्यै ५ ईं ईशान्यै ५ उं उमायै ५
ॐ ऋं ऋद्धयै ऊं ऊर्ध्वकेश्यै ५ ऋं ऋद्धिदायै ५ लृं लृकारात्मिकायै ५ ॡं ॡषायै ५ एं एकपादायै ५
ऐं ऐश्वर्यात्मिकायै ५ ओं ओंकारात्मिकायै ५ औं औषधात्मिकायै ५ अं अम्बिकायै
५ अः अक्षरात्मिकायै ५ कं कालरात्र्यै ५ खं खेचरीतायै ५ गं गायत्र्यै ५ घं घण्टाधारि
ण्यै ५ ङं ङार्णात्मिकायै ५ चं चामुण्डायै ५ छं छायायै ५ जं जयायै ५ झं झंकारिण्यै ५
ञं ज्ञानात्मिकायै ५ टं टंकहस्तायै ५ ठं ठंकारिण्यै ५ डं डामर्यै ५ ढं ढक्कारिण्यै ५ ५२
णं णंकारिण्यै ५ तं तामस्यै ५ थं स्थाणवे देव्यै ५ दं ददनायै ५ धं धात्र्यै ५ नं नन्दायै
५ पं पार्वत्यै ५ फं फट्कारिण्यै ५ बं बन्धिन्यै ५ भं भद्रकाल्यै ५ मं महामायायै ५ यं य

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

शास्त्रिन्यै ५ रंरमायै ५ लंलंबोधी ५ वंवंवरदायै ५ शंशंशाङ्खिन्यै ५ षंषंपीठायै ५ संसंसरस्वत्यै
५ हंहंसवित्र्यै ५ क्षंक्षंतमावत्यैनमः इति विन्यस्य राशिन्यासं कुर्यात् तत्र ध्यानं रक्तश्वेतः
हरितकुन्नीपाण्डुचित्रसितं स्मरेत् पिशङ्गपिङ्गलौ कद्रुकबभ्रुराहुलाख्यम रान् इति ध्यात्वा न्यसे
त् दक्षिणगुल्फे ५ अंआंइंईं मेषायनमः दक्षजानुनि ५ उंऊंऋं वृषाय दक्षवृषणे
५ ॠंऌं मिथुनाय दक्षकुक्षौ ५ एंऐं कर्कटाय दक्षस्कन्धे ५ ओंऔं दक्षस्कन्धे सिंहाय द
क्षशिरोभागे ५ अंअः शंषंसंहं कन्याराशये वामकुक्षौ ५ कं ५ खंगंघंङं तुलाराशयेनमः
५ चं ५ वृश्चिकाय वामजङ्घौ ५ टं ५ धनुषे वामवृषणे ५ तं ५ मकराय वामजानुनि ५
पं ५ कुम्भाय वामगुल्फे ५ यंरंलंवं लंक्षः मीनायनमः इति राशिन्यासः अथ पीठ
न्यासः तत्र ध्यानं सितासितारुणश्यामलहरित्पीतान्यतत्क्रमात् पुनः पुनः क्रमादेः
विपर्यासात्स्यानमेच्चये पीठानि संस्मरेद्विद्वान्सर्वकामार्थसिद्धये इति ध्यात्वा न्य
सेत् ५ अं कामरूपपीठायनमः ५ आं वाराणसी ५ इं नेपालपी ५ ईं पौण्ड्रवर्धनपी
५ उं उरःस्थितपी ५ ऊं कन्यकुब्जपी ५ ऋं पूर्णगिरिपी ५ ॠं अर्बुदपी ५ लृं आम्रा
तकेश्वरपी ५ लॄं एकाम्रपी ५ एं त्रिस्रोतःपीठाय ५ ऐं कामकोट ५ ओं कैलास ५
औं भृगुनगर ५ अं केदार ५ अः चन्द्रपुर ५ कं श्रीपुर ५ खं ओंकार ५ गं जालन्धर ५ घं

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

श्रीर·
५२
53

मालव ५ ऽं· कुलान्तक ५ चें देवीकोट ५ छं गोकर्ण ५ जें महन्तेश्वर ५ फें अट्टहास ५ जं वि
रह ५ टें राजगृह ५ ठं महागिरि ५ डं कोल्लगिरि ५ ढं एलापुर ५ णं कालेश्वर ५ तं जयं
तिका ५ थं उज्जयिनी ५ दं चरित्रापुर ५ धं क्षीरिका ५ नं हस्तिनापुर ५ पं उड्डीश ५ फं प्रयं
ग ५ बं षष्ठीश ५ भं माया ५ मं जलेश्वर ५ यं मलयगिरि ५ रं श्रीशैल ५ लं मेरु ५ वं गि
रिवर ५ शं महेन्द्र ५ षं वामनपुर ५ सं हिरण्यपुर ५ हं महालक्ष्मीपुर ५ लं ओं·· पुरपीठा
यनमः ५ क्षः छायाछत्रपीठायनमः ॥इतिपीठन्यासः॥ शुद्धमातृकास्थानेषुन्यसनीयः
इतिषोढान्यासः ॥ज्ञानार्णवे॥ षोढान्यासः स्वयंप्रोक्तः सर्वत्रैवापराजितः एवंयोन्य
स्तगात्रस्तस्यपूज्यः सर्वयोगिभिः नास्यस्यात्पूज्योलोकेषुपितृमातृसुखोजनः सएवपूज्यः
सर्वेषांसत्यंपरमेश्वरः षोढान्यासविहीनेनयःप्रणमेद्विपादपि सोचिरान्मृत्युमाप्नोति
नरकंचप्रपद्यते षोढान्यासेन्यस्तमंत्रीयदिकुर्यात्प्रमादिकः क्रमात्परीक्षार्पितः पत्रेपित्रा
दौविदधीतनं निजेष्टदेवताबुद्ध्यानत्वमानवबुद्धिना कुर्यात्स्वज्ञानमेव सोचिरान्मृत्युमवा
प्नुयात् ॥ श्रीविद्यातिदनाथनाशिवयोः शिष्यस्तुना कृतेस्तोभागपारज्ञोयोऽग्रगान्यहस्त
रंगकः ६ अथश्रीविद्यायाः प्राणायामत्रयंकृत्वा ॥योगपीठन्यासंकुर्यात्॥ तत्रप्राणायाम ५२
विधिः विलिनयमास्तेनामूलाधारादिपिनचित्तवृत्तिः मूलविद्यास्मरन्निडयावायुमापूर्यमूला

न

दो ३ अं
ते च प्रा

धारं प्राणपर्य्यां गुष्ठनामिकाकनिष्ठादिनासापुटौ विधृत्य तन्मेवायुं कुंभयित्वा ॐ भकम
मयेदेवी स्मरेन् मूलविद्यायथाशक्ति जपित्वा पिंगलया शनैस्तं वायुं रेचयेदित्येकः प्राणा
यामः पुनस्तथैव पिंगलया वायुमापूर्य तथैव कुंभयित्वा तथैवेडया रेचयेदित्यन्यः ए
वं वैपरीत्येन विंशति वारं षोडश द्वादश वा त्रिर्वा यथाशक्ति जपेत् प्राणायामाः कार्याः अ
थ सर्वत्र प्राणायामेनैव सर्वेषां कामाधिकारः प्राणायामं विना यद्यत्कृतं कर्म निरर्थ
कं अतो यत्नेन कर्तव्याः प्राणायामाः शुभार्थिभिः अन्यकरणे निंदा श्रुतेरावश्यकोऽप
मिति प्राणायामविधिः इत्थं प्राणायामं विधाय मूलविद्यायाः ऋष्यादिन्यासान्कुर्यात्
तद्यथा शिरसि ॐ ऐं ह्रीं श्रीं दक्षिणामूर्तये नमः मुखे ५ पंक्तिछंदसे नमः हृदये ५ श्रीम
हात्रिपुरसुंदर्यै नमः गुह्ये ५ ऐं बीजाय नमः पादयोः ५ सौः शक्तये नमः नाभौ ५ क्लीं
कीलकाय नमः इति विन्यस्य मम चतुर्विधपुरुषार्थसिद्धये न्यासादौ विनियोगः इति
कृतांजलिर्वदेत् ततोऽङ्गुष्ठयोः ५ ऐं हृदयाय नमः तर्जन्योः ५ क्लीं शिरसे स्वाहा मध्यम
योः ५ सौः शिखायै वषट् अनामिकयोः ५ ऐं कवचाय हुं कनिष्ठिकयोः क्लीं नेत्रत्रया
य वौषट् करतलकरपृष्ठयोः ५ सौः अस्त्राय फट् इति षडंगमेवानेनांगुष्ठादिना तत्तत्करयो
विन्यस्य हृदयादिष्वपि विन्यसेत् तेन तालत्रयं दत्वा दशदिग्बंधनं च कुर्यात् ॥ इति ऋष्यादि न्यासः

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सौर अथयोगपीठन्यासः तत्रांसद्वयोरूरुद्वयकल्पितपादचतुष्टयेमुखनाभिपार्श्वद्वयक
५५ ल्पितगात्रचतुष्टयंयोगपीठं निजदेहेध्यात्वा तत्रयोगपीठदेवतान्यसेत् तद्यथा ५मूला
54 धारेमण्डूकायनमः स्वाधिष्ठानेकालाग्निरुद्रायमणिपूरके ५मूलप्रकृत्यै अनाहते ५
आधारशक्त्यै हृदये ५कूर्मायनमः तत्रैव ५अनन्तायनमः वाराहायनमः तद्दंष्ट्रा
ग्रे ५पृथिव्यैनमः तत्रपश्चिमादिविलोमेनओंऐंह्रींश्रीं इक्षुरससमुद्रायनमः ५मदि
रासमुद्रायनमः ५घृतसमुद्राय ५दुग्धसमुद्राय ५तन्मध्येसुधाब्ध्यादिलकारां
तेनमसुवर्णखंडविराजिताय नवरत्नमयद्वारपालायनमः तत्पश्चिमे ५अंआंइंईंउं
ऊंऋंॠंपुष्परत्नायनमः नैरृत्ये ५लृंलॄंएंऐंओंऔंअंअः नीलरत्नायनमः दक्षिणे ५कं
५वैदूर्यरत्नायनमः आग्नेये ५चं५विद्रुमरत्नाय पूर्वे ५टं५मौक्तिकरत्नाय ईशाने
५तं५मरकतरत्नाय उत्तरे ५पं५वज्ररत्नाय वायव्ये ५यं५गोमेदरत्नाय मध्यदेशे ५
पद्मरागरत्नायनमः तन्मध्येसुमेरुमध्यस्वर्णपर्वतायनमः ५तदुपरिनंदनोद्यानाय
तन्मध्ये ५कल्पवृक्षेभ्योनमः तन्मध्ये५वसंतादिषडृतुभ्योनमः तत्पश्चिमे५इंद्रिया
श्वेभ्योनमः तत्पूर्वे५इंद्रियार्थगणेभ्योनमः तन्मध्ये ५विचित्ररत्नभूमिकायै तत्सा ५५
कालचक्रेश्वर्यै नैरृत्ये ५मुद्राचक्रेश्वर्यै ५ दक्षिणामातृकाचक्रेश्वर्यैनमः आग्नेय

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

देशाचक्रेश्वर्यै नमः सर्वे ५ रत्नचक्रेश्वर्यै नमः ईशाने ५ गुह्यचक्रेश्वर्यै नमः उत्तरे ५ तत्त्वच
क्रेश्वर्यै नमः वायव्ये ५ ग्रहचक्रेश्वर्यै नमः मध्ये ५ मूर्तिचक्रेश्वर्यै नमः करणाणीत्यपत्रिय
ये नमः स्वर्णप्राकाराय नमः तन्मध्ये मणिमण्डपाय नमः तस्मिन् रत्नादिचतुष्कोणवा
मावर्तेन ५ कालतत्त्वपिशाचेभ्यो नमः ५ देशतत्त्वपिशाचेभ्यो ५ अकारतत्त्वपिशाचेभ्यो ५ शा
ब्दतत्त्वपिशाचेभ्यो मध्ये ५ संगीतयोगिनीभ्यो नमः तत्रैव ५ समस्तगुप्तप्रकटसिद्धयोगिनी
चक्रेभ्यो नमः तन्मध्ये मणिमयवेदिकायै नमः ध्वजच्छत्राय नमः तस्याः ५ रत्नसिंहास
नाय नमः इति हृदये एवं विन्यस्य देहं पूर्वोक्तसिंहासनरूपं भावयन् दक्षिणांसवामांस
वामोरुदक्षिणोरुसर्वाङ्गेषु वक्ष्यमाणपंचपंचमंत्रविन्यस्य पुनर्दक्षिणांसे ५ धर्माय न
मः वामांसे ५ ज्ञानाय नमः वामोरौ ५ वैराग्याय दक्षोरौ ५ ऐश्वर्याय मुखे ५ अधर्माय
वामपार्श्वे ५ अज्ञानाय नाभौ ५ अवैराग्याय दक्षपार्श्वे ५ अनैश्वर्याय नमः इति विन्यस्य
पुनर्हृदये ५ मायायै नमः तत्रैव ५ विद्यायै ५ अनन्ताय ५ पद्माय ५ आनन्दकन्दाय ५
संविन्नालाय ५ प्रकृतिमयपत्रेभ्यो नमः ५ विकृतिमयकेसरेभ्यो नमः ५ पंचाशद्वर्ण
बीजाढ्यसर्वतत्त्वरूपायै कर्णिकायै नमः तस्यामेव अं अर्कमण्डलाय नमः उं सोममण्डला
य नमः मं वह्निमण्डलाय नमः इति विन्यस्य कर्णिकायामेव सप्रबोधात्मने सत्त्वाय नमः ५

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सौर ५५ रेयमकृत्यात्मने रजसे नमः ४ तमो हात्मने तमसे नमः ४ मंथेयेतरात्मने नमः ४ कलातत्त्वात्मने नमः
५५ ४ विद्यातत्त्वात्मने नमः ४ परतत्त्वात्मने नमः इति पश्चिमादिप्रादक्षिण्येन विन्यस्य ह्रीं सर्वशक्तिक
55 मलासनाय नमः इति व्यापकं विन्यस्य तन्मध्ये श्रीचक्रे विभाव्य ४ समस्तप्रकटगुप्तगुप्ततरसं
प्रदायकुलकौलनिगर्भरहस्यपरापररहस्यपरापरातिरहस्ययोगिनीचक्रश्रीपादुकाभ्यो नमः
इति सर्वांगे व्यापकं विन्यस्य ४ प्रथमकूटमन्त्राय पशरीरात्मने नमः ४ द्वितीयकूटमन्त्राय बुद्ध्या
त्मने नमः ४ तृतीयकूटमन्त्राय प्राणात्मने नमः इति व्यापकत्वेन सर्वांगे विन्यस्य हृदयत्रिकोण
स्याग्रकोणे ४ मूलविद्याद्यवाग्भवकूटमन्त्राय कामरूपपीठाय नमः आग्नेयकोणे ४ कामरा
जकूटमन्त्राय जालंधरपीठाय नमः ईशानकोणे ४ तृतीयकूटमन्त्राय पूर्णगिरिपीठाय नमः त
न्मध्यस्थविंदौ ४ तुरीयविद्यामन्त्राय महोड्यानपीठाय नमः इति पीठचतुष्टयं विन्यस्य मध्यस्थ
विंदुचक्रे सहस्रदलकमलाय नमः इति विन्यस्य दक्षांसपृष्ठदक्षकर्णपृष्ठचक्रललाटभागदक्ष
नेत्रचिबुकदक्षभागहृदयत्रिकोणेषु [illegible] त्रिकोणेषु वक्ष्यमाणषशमनादि विन्यस्य
त्थके ३६ शिवशक्तिसदाशिवेश्वरशुद्धविद्यामायाकलाविद्यारागकालनियतिपुरुषप्रकृत्य
हंकारबुद्धिमनः श्रोत्रत्वक्चक्षुर्जिह्वाघ्राणवाक्पाणिपादपायूपस्थशब्दस्पर्शरूपरसगन्धाकाश ५५
वाय्वग्निसलिलपृथिव्यात्मने षट्त्रिंशत्तत्त्वरूपाय श्रीमहात्रिपुरसुन्दरीयोगपीठाय नमः इति

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

इति सर्वाङ्गे व्यापकं न्यसेदिति योगपीठन्यासः ॥ अथ श्रीचक्रन्यासः ॥ ततो मूलविद्यायाः एवं ऋष्या
दिकरषडङ्गन्यासान् कृत्वा ध्यानं कुर्यात् तद्यथा शरीरं चिन्तयेदादौ निजं श्रीचक्ररूपिणं नवग
याकारतिमिरं ज्वलत्कालाग्निसन्निभं इति स्वशरीरे श्रीचक्ररूपं ध्यात्वा न्यसेत् तद्यथा दक्षपा
दाङ्गुष्ठे ॐ ऐं ह्रीं श्रीं लं इन्द्राय नमः ५ दक्षजानुनि रं अग्नये नमः दक्षिणपार्श्वे ५ टं यमाय नमः
दक्षिणांसे ५ क्षं निर्ऋतये नमः वामांसे ५ वं वरुणाय वामपार्श्वे यं वायवे वामजानुनि ५
सं सोमाय नमः वामपादाङ्गुष्ठे ५ हं ईशानाय नमः ब्रह्मरन्ध्रे ५ आं ब्रह्मणे नमः मूलाधारे ५
ह्रीं अनन्ताय नमः वामजानुनि ५ गं गणेशाय नमः वामांसे ५ क्षां क्षेत्रपालाय नमः दक्षजा
नुनि ५ वं वटुकाय नमः दक्षांसे ५ यां योगिनीभ्यो नमः ५ अं आं सौः त्रैलोक्यमोहनचक्रा
य नमः इति सर्वाङ्गे व्यापकत्वेन विन्यस्य ५ वामचरणाग्रे ...ये नमः इति च व्यापकं विन्य
स्य दक्षिणांसपृष्ठे ५ अणिमादिसिद्ध्यै नमः दक्षिणकराग्रे ५ लघिमासिद्ध्यै नमः दक्षिण
स्फिजि ५ महिमासिद्ध्यै नमः दक्षपदाग्रे ५ ईशित्वसिद्ध्यै नमः वामस्फिजि ५ प्राकाम्य
सिद्ध्यै नमः वामकराग्रे ५ भुक्तिसिद्ध्यै नमः वामांसपृष्ठे ५ इच्छासिद्ध्यै नमः पृष्ठवंशे ५ प्रा
प्तिसिद्ध्यै नमः ऊर्ध्वः ५ सर्वकामसिद्ध्यै नमः इति दश सिद्धीः विन्यस्य ५ चतुरस्रमध्यरेखा
यै नमः इति व्यापकं कृत्वा पादाङ्गुष्ठद्वये ५ आं ब्राह्म्यै नमः दक्षिणपार्श्वे ५ ईं माहेश्वर्यै न
मः मूर्ध्नि ५ ॐ कौमार्यै नमः वामपार्श्वे ५ ऋं वैष्णव्यै नमः वामजानुनि ५ लृं वाराह्यै नमः द

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सौ॰ ५८ 56 नजानुनि ५ ऐं ह्रीं द्राविण्यैनमः दक्षांसे ५ क्लीं वामेश्वर्यैनमः वामांसे ५ ब्लूः महालक्ष्म्यैनमः नतः ५
श्रीत्रिपुरसुन्दर्यैनमः इति व्यापकं कृत्वा पादांगुष्ठद्वये ५ द्रां सर्वसंक्षोभिण्यैमुद्रायैनमः द
क्षपार्श्वे ५ द्रीं सर्वविद्राविण्यैनमः मूर्ध्नि ५ क्लीं सर्वाकर्षिण्यैनमः वामपार्श्वे ५ ब्लूं सर्ववे
शंकर्यैनमः दक्षजानुनि ५ सः सर्वोन्मादिन्यैनमः दक्षांसे ५ क्रों सर्वमहांकुशायैनमः वा
मांसे ५ ह्स्रैं ह्स्क्ल्रीं ह्स्रौः त्रिखण्डायैनमः वामजानुनि ५ ह्सौं बीजमुद्रायैनमः मूर्ध्नि ५ ह्स्खफ्रें सर्वखे
चर्यैनमः पादांगुष्ठद्वये ५ ऐं योनिमुद्रायैनमः इति विन्यस्य हृदये ५ अं आं सौः त्रिपुराचक्रे
श्वर्यैनमः नाभ्यादक्षिणे ५ अणिमासिद्ध्यैनमः वामे ५ द्रां सर्वसंक्षोभिणीमुद्रायैनमः इति
विन्यस्य एताः प्रकटयोगिन्यः त्रैलोक्यमोहने चक्रे समुद्राः ससिद्धयः सायुधाः सवाहनाः
सपरिवाराः सर्वोपचारैः पूजिताः सन्तु नमः इति व्यापकं विन्यसेत् ॥ इति प्रथमावरणन्यासः ॥
नमः ५ ऐं क्लीं सौः सर्वाशापरिपूरकचक्राय नमः इति व्यापकं विन्यस्य दक्षिणकर्णपृष्ठे
५ अं कामाकर्षिणी नित्याकलायैनमः दक्षांसे ५ आं बुद्ध्याकर्षिणी नित्याकलायैनमः
दक्षिणकूर्परे ५ इं अहंकाराकर्षिणी नित्याकलायैनमः दक्षिणकरपृष्ठे ५ ईं शब्दाक-
र्षिणी दक्षिणोरौ ५ उं स्पर्शाकर्षिणी दक्षजानुनि ५ ऊं रूपाकर्षिणी दक्षिणगुल्फे ५
ऋं रसाकर्षिणी दक्षिणपादाग्रे ५ ॠं गन्धाकर्षिणी वामपादाग्रे ५ लृं चित्ताकर्षिणी वाम- ५८
गुल्फे ५ ॡं धैर्याकर्षिणी वामजानुनि ५ एं स्मृत्याकर्षिणी वामोरौ ५ ऐं नामाकर्षिणी वा-

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

मकरपृष्ठे ५ ऊं बीजाकर्षिणि वामकूर्परे ५ ओं आत्माकर्षिणि वामांसे ५ अं अमृताकर्षि
णि वामकरपृष्ठे ५ अः शरीराकर्षिणि नित्याकलायै नमः हृदये ५ ऐं क्लीं सौः त्रिपुरे
श्वरीचक्राय नमः तद्दक्षिणे ५ लघिमासिद्ध्यै नमः वामे ५ ह्रीं सर्वविद्राविणीमुद्रायै नमः
इति विन्यस्य एता गुप्तयोगिन्यः सर्वाशापूरकचक्रस्वामिन्यः ससिद्धयः सायुधाः सवाहनाः
सर्वोपचारैः पूजिताः संतु नमः इति व्यापकं विन्यसेत ॥ इति द्वितीयावरणन्यासः ॥ ततः ओं
ऐं ह्रीं श्रीं ह्रीं क्लीं सौः सर्वसंक्षोभणचक्राय नमः इति व्यापकं विन्यस्य दक्षिणशंखे ५ अनंग
कुसुमायै नमः दक्षजानुनि ५ चं ५ अनंगमेखलायै नमः दक्षिणोरौ ५ टं ५ अनंगमदना
यै नमः दक्षगुल्फे ५ तं ५ अनंगमदनातुरायै नमः वामगुल्फे ५ पं ५ अनंगरेखायै नमः
वामोरौ ५ यं ५ अनंगवेगिन्यै नमः वामजानुनि ५ शं ५ अनंगांकुशायै नमः वामशंखे ५
लं ५ अनंगमालिन्यै नमः इति विन्यस्य ५ ह्रीं क्लीं सौः त्रिपुरसुंदरीचक्रेश्वर्यै नमः त
स्याः दक्षिणे महिमासिद्ध्यै नमः वामे क्लीं आकर्षिणीमुद्रायै नमः इति विन्यस्य एता गुप्त
तरयोगिन्यः सर्वसंक्षोभणचक्रस्वामिन्य इत्यादि व्यापकं कुर्यात् ॥ इति तृतीयावरणन्यासः ॥
ततः ५ हैं ह्क्लीं ह्सौः सर्वसौभाग्यदायकचक्राय नमः इति व्यापकं विन्यस्य ललाटदक्षिण
पार्श्वे ५ कं सर्वसंक्षोभिणीशक्त्यै नमः दक्षकपोले ५ खं सर्वविद्राविणीशक्त्यै नमः दक्षि

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सौ० ५० से ४ गं सर्वाकर्षिणीशक्त्यै नमः दक्षिणपार्श्वे ४ ङं सर्वाह्लादिनीशक्त्यै नमः दक्षोरौ ४ ङं स
र्वसंमोहनीशक्त्यै नमः दक्षिणजंघायां ४ चं सर्वस्तंभिनीशक्त्यै नमः वामजंघायां ४ छं
सर्वजृंभिणीशक्त्यै नमः वामजानौ ४ जं सर्ववशंकरीशक्त्यै नमः वामपार्श्वे ४ झं सर्व
रंजनीशक्त्यै नमः वामांसे ४ ञं सर्वोन्मादकारिणीशक्त्यै नमः वामकपोले ४ टं सर्वार्थ
साधनीशक्त्यै नमः ललाटवामपार्श्वे ४ ठं सर्वसंपत्प्रपूरणीशक्त्यै नमः ललाटे ४ डं स
र्वमंत्रमयीशक्त्यै नमः त्र्यधः ४ ढं सर्वद्वंद्वक्षयंकरीशक्त्यै नमः इति विन्यस्य हृदये ४
हैं ह्क्लीं ह्सौः त्रिपुरवासिनी चक्रेश्वर्यै नमः तत्पादक्षिणे ४ ईशित्वसिद्ध्यै नमः वामे ४
ह्स्रूं सर्ववशंकरमुद्रायै नमः इति विन्यस्य ४ एताः संप्रदाययोगिन्यः सर्वसौभाग्यदायकच
क्रे समुद्राः इत्यादि व्यापकं विन्यसेदिति चतुर्थावरणन्यासः ॥ ततः हसैं हसकलीं हसौः सर्वार्थ
साधकचक्राय नमः इति व्यापकं विन्यस्य दक्षनेत्रे ४ णं सर्वसिद्धिप्रदादेव्यै नमः नासामू
ले ४ तं सर्वसंपत्प्रदादेव्यै नमः वामनेत्रे ४ थं सर्वप्रियंकरीदेव्यै नमः वामकर्णोपरि ४ दं
सर्वमंगलकारिणीदेव्यै नमः वामकर्णाधः ४ धं सर्वकामप्रदादेव्यै नमः वामजानुनि
४ नं सर्वदुःखविमोचिनीदेव्यै नमः गुदे ४ पं सर्वमृत्युप्रशमनीदेव्यै नमः दक्षजानुनि
४ फं सर्वविघ्नविनाशिनीदेव्यै नमः दक्षकर्णाधः ४ बं सर्वांगसुंदरीदेव्यै नमः दक्षकर्णो० ५०

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ह्रपे ५ ष्मं सर्वसौभाग्यदायिनी देव्यै नमः इति विन्यस्य हृदये ५ हसैं हसक्लीं हसौः त्रिपुराश्रीच
क्रेश्वर्यै नमः तस्याः दक्षिणे ५ वशित्वसिद्ध्यै नमः वामे ५ मः सर्वोन्मादिनी मुद्रायै नमः इति
विन्यस्य एताः कुलकौलयोगिन्यः सर्वार्थसाधके चक्रे समुद्राः इत्यादि व्यापकं कृत्वा ॥
इति पंचमावरणन्यासः ॥ ततः ५ ह्रीं क्लीं ब्लें सर्वरक्षाकरचक्राय नमः इति व्यापकं
विन्यस्य दक्षिणनासापुटे ५ मं सर्वज्ञा देव्यै नमः दक्षिणसृक्किणि ५ यं सर्वशक्तिदे
व्यै नमः दक्षनेत्रे ५ रं सर्वैश्वर्यप्रदा देव्यै नमः दक्षभुजे ५ लं सर्वज्ञानमयी देव्यै नमः ग्री
वायां ५ वं सर्वव्याधिविनाशिनी देव्यै नमः वामभुजे ५ शं सर्वाधारस्वरूपा देव्यै नमः वा
मनेत्रे ५ षं सर्वपापहरा देव्यै नमः वामसृक्किणि ५ सं सर्वानंदमयी देव्यै नमः वामे
नासापुटे ५ हं सर्वरक्षास्वरूपिणी देव्यै नमः नासाग्रे ५ क्षं सर्वेप्सितफलप्रदा देव्यै नमः
इति विन्यस्य हृदये ५ ह्रीं क्लीं ब्लें त्रिपुरामालिनी चक्रेश्वर्यै नमः तस्याः दक्षिणे ५ प्रा
काम्यसिद्ध्यै नमः वामे ५ क्रों महांकुशामुद्रायै नमः इति विन्यस्य ५ एता निगर्भयोगिन्यः
सर्वरक्षाकरे चक्रे समुद्राः इत्यादि व्यापकं कृत्वा ॥ इति षष्ठावरणन्यासः ॥ ततः ५ ह्रीं श्रीं सौः
सर्वरोगहरचक्राय नमः इति व्यापकं विन्यस्य चिबुके दक्षिणपार्श्वे ५ अं आं १६ ह्रूं वशि
नीवाग्देवतायै नमः कंठदक्षिणभागे ५ कं ५ क्ल्ह्रीं कामेश्वरीवाग्देवतायै नमः हृदय

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

दक्षिणभागे ५ न्ब्लीं मोदिनीवाग्देवतायै नमः नाभिदक्षिणपार्श्वे ५ य्लूं विमलावाग्दे-
वतायै नमः नाभिवामपार्श्वे ५ ज्म्रीं अरुणावाग्देवतायै नमः हृदयवामपार्श्वे ५ ह्स्
ल्व्यूं जयिनीवाग्देवतायै नमः कंठवामपार्श्वे ५ झ्म्र्यूं सर्वेश्वरीवाग्देव-
तायै नमः चिबुकवामपार्श्वे ५ क्ष्म्रीं कौलिनीवाग्देवतायै नमः इति विन्यस्य हृ-
दये ५ ह्रीं श्रीं सौः त्रिपुरासिद्धाचक्रेश्वर्यै नमः तस्माद्दक्षिणभक्तिसिद्ध्यै नमः वामे ५ ह्
सखफ्रें खेचरीमुद्रायै नमः इति विन्यस्य ५ एतद्रहस्ययोगिन्यः सर्वयोगमहाचक्रे स
मुद्राः सन्त्या दिव्यापके कुर्यात **॥ इति समस्तमातृकान्यासः ॥** ततः ५ ह्स्रैं ह्स्क्लीं ह्सौः स
र्वसिद्धिप्रदायचक्राय नमः इति विन्यस्य व्यापके हृदये त्रिकोणस्य बहिः दक्षवामवाम
दक्षेषु ५ द्रां द्रीं क्लीं ब्लूं सः यां रां लां वां सां जंभनेभ्यः कामेश्वरकामेश्वरीबाणेभ्यो नमः
५ थं धं मोहनीभ्यां कामेश्वरकामेश्वरीचापाभ्यां नमः ५ आं ह्रीं वशीकरणाभ्यां कामे
श्वरकामेश्वरीपाशाभ्यां नमः ५ क्रों क्रों स्तंभनीभ्यां कामेश्वरकामेश्वर्यंकुशाभ्यां
नमः त्रिकोणस्याग्रकोणे ५ प्रथमकूटमुच्चार्याग्निचक्रे कामगिरिपीठसिद्धेशनाथा-
त्मके जाग्रद्दशाधिष्ठायके इच्छाशक्त्यात्मकरुद्रात्मशक्तिश्रीकामेश्वरीदेव्यै नमः त्रि ५८
कोणस्य वामकोणस्य वामकोणे ५ द्वितीयकूटमुच्चार्य सूर्यचक्रे जालंधरपीठषष्ठीश

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

नाथात्मके सप्तदशाधिष्ठायके ज्ञानशक्त्यात्मक विश्वात्मशक्ति श्रीवज्रेश्वरीदेव्यै न
मः दक्षकोणे ५ त्रैलोक्यमोहनमुद्रायै सोमचक्रे पूर्णगिरिपीठे ईशाननाथात्मके सप्तमि
दशाधिष्ठायके क्रियाशक्त्यात्मक ब्रह्मशक्ति श्रीभगमालिनीदेव्यै नमः इति विन्यस्य हृ
दये ५ हसैं हस्क्लीं हसौः त्रिपुरेशीचक्रेश्वर्यै नमः तस्या दक्षिणे ५ इच्छासिद्ध्यै नमः वा
मे ५ हस्रौं बीजमुद्रायै नमः इति विन्यस्य एताः परापररहस्ययोगिन्यः सर्वसिद्धिप्रदेच
क्रे समुद्रा इत्यादि व्यापकं कुर्यात ॥ इत्यष्टमावरणन्यासः ॥ ततः मूलपंचदशाक्षरीमु
द्रायै सर्वानंदमयचक्राय नमः इति व्यापकं विन्यस्य हृदये त्रिकोणस्य बिन्दुमध्ये ५ तुरीय
विद्यामुद्रायै ब्रह्मचक्रे उड्याणपीठे श्रीचर्यानाथात्मके तुरीयातीतदशाधिष्ठायके परब्र
ह्मात्मशक्ति श्रीमहात्रिपुरसुंदरीदेव्यै नमः इत्येव हृदयानंदवह्निन्यस्य मूलपंचदशी
मुद्रायै श्रीमहात्रिपुरसुंदरीचक्रेश्वर्यै नमः तस्या दक्षिणे ५ प्राप्तिसिद्ध्यै नमः वामे ५
ऐं योनिमुद्रायै नमः इति विन्यस्य पुनः ५ मूलविद्यामुद्रायै समस्तचक्रेश्वरी श्रीमहा
त्रिपुरसुंदरीदेव्यै नमः तस्या दक्षिणे ५ सर्वकामसिद्ध्यै नमः ५ हसैं हसक्लीं हसौः त्रिखंडा
मुद्रायै नमः इति हृदय एव विन्यस्य ५ एषा परापरापराति रहस्ययोगिनी सर्वानंदमय
महाचक्रे परब्रह्मस्वरूपिणी परामृतशक्तिः सर्वमंत्रेश्वरी सर्वविद्येश्वरी सर्वपीठेश्व
री सर्वयोगीश्वरी सर्ववागीश्वरी सर्वविद्येश्वरी सर्वसिद्धेश्वरी सकलजगदुत्पत्तिमा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सौ॰र
५९
59

त्कामश्चकामदेवी तास्समुद्राः ससिद्धिः सायुधाः सासनाः सवाहनाः सपरिवाराः सं
लंकाराः सर्वोपचारैः श्रीमहात्रिपुरसुन्दरीपरयावापरयापरापरयासपर्ययासं
जितास्सन्तु नमः इति व्यापकं विन्यस्य हृदयत्रिकोणएवाग्रादिवामावर्तेन प्रणव
त्रितारादिचतुर्थीनमोन्तेनः तत्तिथ्यानामानं तन्नित्याविद्यया नित्याषोडशार्णकं विन्य
स्य हृदयत्रिकोणस्य पृष्ठभागे रेखात्रयं विभाव्य तत्र पूजाप्रकरणे वक्ष्यमाणगुरु
पंक्तित्रयं न्यसेत् ततो हृदयत्रिकोणस्याष्टकोणस्यान्तराले पूजाप्रकरणे वक्ष्य
माणप्रकारेण षडंगयुवतीर्विन्यस्य बिन्दुचक्रमध्ये वक्ष्यमाणप्रकारेणैव पंचक
देवताविन्यस्य इत्थं सहस्रतः पादतलान्तं दनमाद्युष्ट विन्दुकाहृदयावधि
चषडंगदर्शनदेवताविन्यस्य बिन्दुचक्र एव वक्ष्यमाणप्रकारेणाचतुःसमयदेवता वि
न्यस्य तुरीयविद्यया सर्वांगे न्यस्य व्यापकं विन्यस्य ततो मूलविद्यास्वाधे महोद्यानपीठ
निलयसर्वचक्रेश्वरीध्यानं तत्र च श्रीपंचकं ग्रायचक ल्ल लतापंचकामदुघापंचरत्नं
हृदमेरुसिंहासनमास्थितं सर्वदर्शनसेवितं षडंगयुवतीभिरन्वितं चतुःसमयदेवताराजि
तं महासौभाग्यजननं महामोहप्रदं शून्याशून्यविवर्जितं शक्तिः सच्चिदानंदपरब्रह्म ५९
श्रीमन्महात्रिपुरसुन्दरीश्रीपादुकायै नमः इति मूर्धादिपादपर्यन्तं त्रिर्व्यापकं न्यसेत्
ततो ब्रह्मरन्ध्रे स्वगुरुपादुकां विन्यस्य मूलाधारे स्वगुरुक्रमं तत्तन्नाम विन्यस्य ततो

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वमहाकामकलाध्याने कुर्यात् ॥ इति महाषोढान्यासः ॥ तत्र शिरसि त्रिकोणं विभाव्य
ॐ ऐं ह्रीं श्रीं मूलविद्यामन्त्रार्णैः सर्वानन्दमयचक्राय नमः इति व्यापकं विन्यस्य तत्र शिर-
सि त्रिकोणस्य महाबिन्दौ तान् ४ तत्रीयविद्यामन्त्रार्णैः ब्रह्मचक्रे महोड्यानपीठ इत्यादि
पूर्ववद्विन्यस्य मध्ये मूलविद्यामन्त्रार्णैः श्रीघनामबचक्रे पूर्ववरीविन्यस्य तद्दक्षि-
णयोः पूर्वयोः प्राग्निसिद्धिं सर्वकामसिद्धि योनिमुद्रां त्रिखंडे सर्वद्रावयामपूर्वद्विन्यस्य ॐ ऐं
ह्रीं श्रीं एतायपरातिरहस्ययोगिनी सर्वानन्दमयमहाचक्रे इत्यादि प्राग्वद्व्यापकं विन्यसे-
त् ॥ इति त्रिखंडन्यासः ॥ ततः शिरसि त्रिकोणस्य दक्षभागे रेखात्रयं विभाव्य तत्र ऋजाः
यक्रमेणव ब्रह्मादि चतुर्थीनमोऽन्तः ततस्त्रिस्यानामा ततस्त्रिस्या विद्यया तिस्याषोड
शाकं विन्यस्य ४ ह्सौः सर्वसिद्धिप्रदायचक्राय नमः इति व्यापकं विन्यस्य त्रिको-
णाद्य कोणयोः श्रोत्रालवृह्वापाणकामखाद्यायुधदेवतान्यसेत् तद्यथा दक्षनेत्रे ४
द्रां द्रीं क्लीं ब्लूं सः जंभनेभ्यः कामेश्वरबाणेभ्यो नमः वामनेत्रे ४ यां रां लां वां सां जं-
भनेभ्यः कामेश्वरीबाणेभ्यो नमः दक्षभ्रुवि ४ धं मोहनाय कामेश्वरचापाय नमः
वामभ्रुवि ४ धं मोहनाय कामेश्वरीचापाय नमः दक्षकर्णे ४ म्वं वशीकरणाय का- १

णगुरुपंक्तित्रयं न्यसेत् ततो मातृकाक्षरैः षोडशाक्षरन्यासस्थानेषु हमवत्रितारादि

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सौर ६
60

मेश्वरबाणाय नमः वामकर्णे ५ ह्रीं वशीकरणाय कामेश्वरीबाणाय नमः दक्षनासायां
५ क्रों स्तम्भनाय कामेश्वराङ्कुशाय नमः वामनासायां ५ क्रों स्तम्भनाय कामेश्वर्यङ्कु
शाय नमः इत्यायुधदेवता विन्यस्य त्रिकोणस्य कोणत्रयेषु ऐं क्लीं सौः कामेश्वर्यादि ट्टं
बीजत्रयं प्राग्वद्विन्यस्य हृदये श्रीचक्रे त्रिपुराम्बिकाचक्रेश्वरीं विन्यस्य तद्दक्षिणवामयो
रिच्छासिद्धिं बीजमुद्रां च विन्यस्य ५ एताः प्रकटतररहस्ययोगिन्यः सर्वसिद्धिप्रदे चक्रे
समुद्राः इत्यादिव्यापकं कुर्वीत ततः ५ ह्रीं श्रीं सौः सर्वरोगचक्राय नमः इति व्यापकं
विन्यस्य शिरःपुरोभागमारभ्य मस्तकान्तं क्रमेण बाह्यादिरेखानाष्टसु स्थानेषु ह्सूं वा
कवशिन्यादिवाग्देवताष्टकं विन्यस्य तद्दक्षिणवामयोर्मेति सिद्धिं खेचरीमुद्रां च
विन्यस्य ५ एता रहस्ययोगिन्यः सर्वरोगहरे चक्रे समुद्राः इत्यादिव्यापकं न्यसेत् त
तः ५ ह्रीं क्लीं ब्लें सर्वरक्षाकरचक्राय नमः इति व्यापकं विन्यस्य हृदन्ते च मूलं
तदग्रे चक्षुः श्रोत्रत्वग्जिह्वारूपं दक्षपार्श्वे वामपार्श्वे वामश्रोत्रे दक्षवामा
श्रोत्रवामापाङ्गवामनेत्रमूलेषु दशसु स्थानेषु प्राग्गुरु सर्वज्ञादि दशशक्तीर्विन्य
स्य स्वाधिष्ठाने चक्रे ऐं क्लीं सौः त्रिपुरमालिनी चक्रेश्वरीं विन्यस्य तद्दक्षिणवामयोः ६

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

प्राकाम्यसिद्धिमहांकुशामुद्रांच प्राग्वद्विन्यस्य ४ एता गर्भयोगिन्यः सर्वरक्षाकरे चक्रे समस्तद्वार
स्यादि व्यापकं न्यसेत ततः ह्सैं ह्स्क्लीं ह्सौः सर्वार्थसाधकचक्राय नमः इति व्याप
कं विन्यस्य कण्ठे विशुद्धचक्रे षोडशदलेषु एकस्मिन्नयो पुनरेकस्मिन् पुनः दलत्रये पर
स्मिन्नेवं क्रमेण समष्टी शाकि पर्यन्तेन विन्यस्यावशिष्टदलत्रये षोडश शाकित्रयं न्यसेदिति प्राहद्वि
लेन सर्वसिद्धिप्रदादि दश शाक्तीर्विन्यस्य मूलाधारे त्रिपुराश्रीचक्रेश्वरी प्राग्वद्विन्य
स्य तद्दक्षिणवामयोर्वशित्वसिद्धिमुन्मादिनीमुद्रां च प्राग्वद्विन्यस्य ततः ४ ह्रैं ह्क्लीं ह्सौः
सर्वसौभाग्यदायकचक्राय नमः इति व्यापकं विन्यस्य हृदये अनाहतचक्रे द्वादशदल
कमले द्वादशदले सर्वसंक्षोभिण्यादि दश शाक्तीर्विन्यस्यान्तिमदलद्वये प्रतिदले शक्तिद्व
यं शक्तिद्वयमिति त्रिशिष्ट शाक्तिचतुष्टयं विन्यसेदिति चतुर्दश शाक्तीर्विन्यस्याहृदये सर्व
क्षोत्रिपुरवासिनीचक्रेश्वरी प्राग्वद्विन्यस्य तद्दक्षवामयोः ईशित्वसिद्धिं वशमुद्रां च प्राग
द्विन्यस्य ४ एता संप्रदाययोगिन्यः सर्वसौभाग्यदायके चक्रे समस्तद्वारस्यादि व्यापकं न्य
सेत ततः ४ ह्रीं क्लीं सौः सर्वसंक्षोभणचक्राय नमः इति व्यापकं विन्यस्य पृष्ठवंशवाम
पार्श्वे पुनस्तस्मानेषु पूर्वोक्ताः सेनेन क्रमेणाद्याः चतः शाक्तीर्विन्यस्य पृष्ठवामपार्श्व
योर्मध्ये वामपार्श्वोदरयोर्मध्ये उदरदक्षिणपार्श्वयोर्मध्ये दक्षिणपार्श्वपृष्ठवंशयोर्मध्ये

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सौर॰ वंस्थानचतुष्टये अनंगरेखादिचतःशक्तीर्विन्यस्य जानुद्वये पूर्वोक्तां त्रिपुरसुंदरीं चक्रे-
८१ श्वरीं पूर्ववत्सिद्धिं विन्यस्य ततः त्रिकोणवामपार्श्वयोः महिमासिद्धिं आकर्षिणीमुद्रां च विन्यस्य
61 ५ एताः गुप्ततरयोगिन्यः सर्वसंक्षोभणकरे चक्रे समुद्रा इत्यादि व्यापकं न्यसेत् ततः ४ऐं १
क्लीं सौः सर्वाशापरिपूरकचक्राय नमः इति व्यापकं विन्यस्य स्वाधिष्ठाने षड्दलकमलेषु द
वादि सादिवर्णैः पंचसु दलेषु प्रतिदलेषु शक्तिचतुष्टयं निःसंदेले एकां शक्तिमिति कामा-
कर्षिण्यादि षोडशशक्तीर्विन्यस्य जंघयोः पूर्वोक्तां त्रिपुरेश्वरीं विन्यस्य ततः तद्वाम-
योः लघिमासिद्धिं द्राविणीमुद्रां च विन्यस्य एताः गुप्तयोगिन्यः सर्वाशापूरके चक्रे स-
मुद्रा इत्यादि व्यापकं न्यसेत् ततः ४ऐं क्लीं सौः त्रैलोक्यमोहनचक्राय नमः इति व्याप-
कं विन्यस्य अंतश्चतुरस्ररेखायै नमः इत्यादि व्यापकं विन्यस्य मूलाधारे चतुर्दलकमल-
स्य दलचतुष्टये तदंतरालचतुष्टये पूर्वदले शानांतरालयोर्मध्ये पश्चिमदललेन संतरा-
लयोर्मध्ये च पूर्वोक्त सर्वसंक्षोभिण्यादि मुद्रादशकं न्यसेत् ततः ५ चतुरस्रमध्यरेखा-
यै नमः इति व्यापकं विन्यस्य दक्षजंघायां दिक्विदिक्क्रमेण पूर्वोक्ता ब्राह्म्याद्यष्टशक्तीः पा-
दहस्तेषु न्यसेत् ततः वामचतुरस्ररेखायै नमः इति व्यापकं विन्यस्य वामजंघायां दिग्वि- ८१
दिक्क्रमेण अणिमादिसिद्ध्यष्टकं विन्यस्य पादद्वये प्राग्वत्त्रिपुराचक्रेश्वरीं विन्यस्य ततः हि-

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ण वामयोरणिमादिसिद्धिं सर्वसंक्षोभिणीमुद्रां च विन्यसेत् ४ एताः प्रकटयोगिन्यः त्रैलोक्य
मोहने चक्रे समुद्रा इत्यादिव्यापकं विन्यसेत् सर्वात्मक श्रीमहात्रिपुरसुन्दरीभेदेन स्थानं
न्यासायेदिति सृष्टिश्रीचक्रन्यासः ॥अथ स्थितिश्रीचक्रन्यासः॥ सर्वविद्याचक्रचक्रे श्व
रीत्यंगत्रयात्मकः तत्र प्रथमं मस्तकादापदं वक्ररश्मि हृदि विद्यया करशुद्धिं विधाय तो
तयैव विन्यसेत् तयैवात्मरक्षां कृत्वा न्यासमारभेत ॥तत्रादौ विद्यान्यासः॥ सपद्यामू
र्ध्नि ४ प्रथमकूटेन नमः गुह्ये ४ द्वितीयकूटेन नमः हृदये ४ तृतीयकूटेन नमः दक्षनेत्रे ४
प्रथमकूटेन नमः वामे ४ द्वितीयकूटेन नमः भाले ४ तृतीयकूटेन नमः दक्षकर्णे ४ प्र
थमकूटेन नमः वामे ४ द्वितीयकूटेन नमः मुखे ४ तृतीयकूटेन नमः दक्षांसे ४ प्रथमकू
टेन नमः वामांसे ४ द्वितीयकूटेन नमः पृष्ठे ४ तृतीयकूटेन नमः जानुनि ४ प्रथमकूटेन नमः
वामे ४ द्वितीयकूटेन नमः नाभौ ४ तृतीयकूटेन नमः पादयोः ४ अं आं सौः नमः जङ्घ
योः ४ ऐं क्लीं सौः नमः जान्वोः ४ ह्रीं क्लीं सौः नमः ऊर्वोः ४ हसें हस्क्लीं हसौः नमः स्फि
जोः ४ सौः ह्सक्लौः ह्सौः नमः लिंगाग्रे ४ ह्रीं क्लीं ब्लें नमः मूलाधारे ह्रीं श्रीं सौः नमः इति
मूर्तिविद्याविन्यसेत् नसां हसौं हसकें ह्लीं हसौः नमः इत्यावाहनी विद्याविन्यसेत् मू
लविद्यया मूर्धादि पादान्तं पादादि मूर्धान्तं व्यापकं न्यसेत् ततो मूलाधारादिः स्थि
तो वंशं तत् सहस्रदलकमलकर्णिकायां ४ अं आं सौः त्रैलोक्यमोहनचक्राय नमः

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सौ० र०
६२
62

मूलाधारे ऐं क्लीं सौः सर्वाशापूरकचक्राय नमः स्वाधिष्ठाने ४ ह्रीं क्लीं सौः सर्वसंक्षोभणचक्रा
य नमः मणिपूरके ४ हैं हक्लीं ह्सौः सर्वसौभाग्यदायकचक्राय नमः अनाहते ४ हसैं
हसकलीं सौः सर्वार्थसाधकचक्राय नमः विशुद्धिचक्रे ४ ह्रीं क्लीं ब्लें सर्वरक्षाकरचक्राय
नमः लंबिकाग्रे ह्रीं श्रीं सौः सर्वरोगहरचक्राय नमः आज्ञायां ४ हसैं हसकलीं हसौः स
र्वसिद्धिप्रदचक्राय नमः बिंदौ ४ मूलपंचदशाक्षरीमुच्चार्य सर्वानंदमयचक्राय नमः इति
नवचक्राणि विन्यस्य ॥नवचक्रेश्वरीन्यासं कुर्यात्॥ तत्र मूलाधाराधः प्राग्वत्त्रैलोक्यमोह
नचक्रे ४ अं आं सौः त्रिपुराचक्रेश्वर्यै नमः मूलाधारस्य सर्वाशापरिपूरकचक्रे ४ ऐं क्लीं ह्रीं
सौः त्रिपुराचक्रेश्वर्यै नमः स्वाधिष्ठाने स्थित सर्वसंक्षोभणचक्रे ४ क्लीं सौः त्रिपुरेश्वरीच
क्रेश्वर्यै नमः मणिपूरस्थित सर्वसौभाग्यदायकचक्रे ४ ह्रीं क्लीं सौः त्रिपुरसुंदरीचक्रेश्व
र्यै नमः तत्रैव हैं हक्लीं ह्सौः त्रिपुरवासिनीचक्रेश्वर्यै नमः अनाहतस्य सर्वार्थसाधके
चक्रे ४ हसैं हसकलीं हसौः त्रिपुराश्रीचक्रेश्वर्यै नमः विशुद्धिस्थित सर्वरक्षाकरचक्रे
४ ह्रीं क्लीं ब्लें त्रिपुरमालिनीचक्रेश्वर्यै नमः लंबिकाग्रस्थ सर्वरोगहरचक्रे ४ ह्रीं श्रीं सौः त्रि
स्य विंदु पुरासिद्धाचक्रेश्वर्यै नमः महाबिंदुचक्रे ४ मूलपंचदशाक्षरीमुच्चार्य महात्रिपुरसुंदरी
महाचक्रेश्वरी श्रीपादुकायै नमः इति विन्यस्य ततः चक्रपरस्परसंबंधेन तत्तच्चक्रेश्वर्यधि ६२
ष्ठितसमष्टिं ध्यात्वा पुनः करशुद्धिं विधाय विन्यस्य वाग्भवं मूलाधारे कामराजं हृदये त

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

तीयं च मध्ये समस्तविद्यां ब्रह्मरंध्रे च विन्यसेत् ४ समस्तचक्रचक्रेशीयुतामत्र स्थेप्रदाय कलकौं
लनिगर्भे रहस्यपरापरहस्य परापरातिरहस्य श्रीचक्रे योगिनी श्रीपादुकाभ्यो नमः इति
स्वस्वशरीरे श्रीचक्ररूपं ध्यायन् न्यासं कुर्यात् ॥ इति स्थिति श्रीचक्रन्यासः अथ श्रीचक्रन्यास
फलं ॥ तत्र रुद्रयामले ॥ एवं विन्यसेद्देहे साधकः स्थिरमानसः विमुच्यमानं सर्वभावेभ
स्वयं शिवतां व्रजेत् त्रिकालं धारयेद्यस्तु तस्य सर्वागमे गतं मन्ततेभाससतेदं विमलं
योगिनीपदं भूतप्रेतपिशाचाद्यैर्बाधितैर्नैव शक्यते सिद्धवद्वर्तते लोके तापत्रयवि
वर्जितः यत्र योगीश्वरो न्यस्तस्तस्मात् दशसु सर्वेषाः धरणि देवता यान्ति यावद्द्वादश
योजनं एतेन क्षितिमंडलन्यासं त्रैलोक्यदुर्लभं शिष्याय भक्तियुक्ताय साधकाय प्र
काशयेत् अदृष्टः साधकेभ्यो वा बाधवेभ्यो न दर्शयेत् इति वेत्ति सिद्धिहानिः स्यादित्या
त्वां ब्रह्माकरी मता मंत्राः पराः प्रबोधयान्ति कुर्वाम भवति सुंदरीस्व शुभं च भवेन सतस्मा
यत्नेन गोपयेत् ॥ इति त्रिविधश्रीचक्रन्यासः ॥ श्रीपिशानंदनाथेन शिवयोः प्रियसूनु
ना कृते सौभाग्यरत्नाकरोत्तरंगः समभोगमत् २ ॥ अथ करशुद्ध्यादिन्यासः ॥ तत्र प्रथमं
प्रागुक्तप्रथमचक्रेश्वरी विद्यया अंगवकरयोः स्थितिक्रमेण मध्यमादिनांगुला
विन्यासान् न्यासं कुर्यात् स विद्विविधः चतुरासनं न्यासः षडासनन्यासश्चेति तत्रा
दौ चतुरासनन्यासः तद्यथा यादयोः ४ ह्रीं क्लीं सौः त्रिपुरसुंदरीदेव्यासनाय नमः जे

स्मा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सौर- ६३ 63

तयोः ५ हैं हल्क्लीं हसौः त्रिपुरवासिनी सर्वचक्रायनमः जान्वोः ५ हसैं हसकल्रीं हसौः त्रिपुरा-
श्रीसर्वमंत्रासनायनमः मूलाधारे ५ ह्रीं क्लीं ब्लें त्रिपुरमालिनी साध्यसिद्धासनायनमः ॥ अ-
थ षडासनन्यासः ॥ तत्र पादयोः ५ अं आं सौः त्रिपुरासुधार्णवासनायनमः जान्वोः ५ ऐं क्लीं सौः
त्रिपुरेश्वरी पोतांबुजासनायनमः ऊर्वोः ५ ह्रीं क्लीं सौः त्रिपुरसुंदरी देव्यात्मासनायन-
मः स्फिजोः ५ हैं हल्क्लीं हसौः त्रिपुरवासिनी सर्वचक्रासनायनमः गुदे ५ हसैं हसक्लीं ह-
सौः त्रिपुराश्री सर्वमंत्रासनायनमः मूलाधारे ह्रीं क्लीं ब्लें त्रिपुरमालिनी साध्यसिद्धासना-
यनमः ॥ अथ षडंगन्यासः ॥ स च द्विविधः ॥ रत्नषडंगन्यासो मूलषडंगन्यासः षडंगयुवतीन्या-
सश्चेति तत्रादौ रत्नषडंगन्यासो यथा ५ ऐं क्लीं सौः नमः श्रीत्रिपुरसुंदरि मां रक्ष रक्ष हृदया-
यनमः एवं षडंगेषु तत्तन्मुद्रासहितं तत्तन्मंत्रेण न्यसेत् ॥ अथ मूलषडंगन्यासः ॥ स च मूलकू-
टत्रयस्य द्विरावृत्त्या षडंगस्थानेषु प्राग्वन्न्यासो ज्ञेयः ॥ षोडशार्णायां सकलेतु ॥ आद्यबीजपंच-
केन हृदयं तदुत्तरबीजत्रयेण शिरः तदूर्ध्वगतकूटत्रयेण शिखा वादिनेत्रांतमेगत्रयं अस्त्रमिति म-
बीजपंचकेनास्त्रमिति मूलषडंगन्यासः कार्यः ॥ अथ षडंगयुवतीन्यासः ॥ स च द्विविधः ॥ वा-
लामूलविद्ययोर्योगभेदात् तत्रादौ बालायोगन्यासः तत्र ५ ऐं सर्वज्ञतायै हृदयायनमः ५
क्लीं नित्यतृप्तायै शिरसे स्वाहा ५ सौः अनादिबोधायै शिखायै वषट् ५ ऐं स्वतंत्रायै कवचा- ६३
य हुं ५ क्लीं नित्यमलुप्तायै नेत्रत्रयाय वौषट् ५ सौः अनंतायै अस्त्राय फट् ॥ अथ मूलषडंग

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

युवतीन्यासः॥ तत्र ५ प्रथमकूटेन श्रीमहात्रिपुरसुंदरीसर्वज्ञताशक्तिधाम्ने हृदयाय नमः ५ द्वि
तीयकूटेन श्रीमहात्रिपुरसुंदरीनित्यतृप्तिशक्तिधाम्ने शिरसे स्वाहा ५ तृतीयकूटेन श्रीमहा
त्रिपुरसुंदरीअनादिबोधशक्तिधाम्ने शिखायै वषट् ५ पुनराद्येन श्रीमहात्रिपुरसुंदरीस्वतं
त्रशक्तिधाम्ने कवचाय हुं ५ द्वितीयेन श्रीमहात्रिपुरसुंदरीनित्यमलुप्तशक्तिधाम्ने नेत्र
त्रयाय वौषट् ५ तृतीयेन श्रीमहात्रिपुरसुंदरीअनंतशक्तिधाम्ने अस्त्राय फट् ॥ इति षडंग
युवतीन्यासः॥ अथ कामकलाध्यानपूर्वं न्यासः॥ तत्र प्रथमं प्राग्वत् शिरसि गुरुपादुकां ५
ध्यात्वा मूलं त्रयं प्रणम्य दक्षिणांसे ५ प्रथमकूटे हंसः प्रकाशचरणाभ्यां नमः वामां
से ५ द्वितीये सोहं विमर्शचरणाभ्यां नमः हृदये ५ तृतीये हंसः सोहं प्रकाशविमर्शच
रणाभ्यां नमः मूर्ध्नि ५ तुरीयविद्यामध्ये हंसः शिवः हंसः सोहं निर्वाणचरणाभ्यां न
मः इति कृतांजलिः गुरुचरणचतुष्टयं प्रणम्य कामेश्वर ऋषिः पंक्तिश्छंदः परमशिव का
ला श्रीमहात्रिपुरसुंदरी देवता मम सदा सिद्ध्यर्थे विनियोगः इति ऋष्यादिकं सन्नावि
न्यस्य च ओं ऐं इत्यादि षट् दीर्घस्वरैः करषडंगन्यासं कृत्वा प्रणवं संपुटितया कामकलाक्ष
रया श्रीमूलविद्यया आपादकं विन्यस्य ध्यानेन तु पातं तद्यथा प्रकाशमध्यस्थितविश्वरू

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सौर
६५
क
65

पीतवर्णाभयेसनृधतीत्रिनेत्रा सिंदूरवर्णामतिकोमलांगींमायामयींतत्त्वमयींनमामि इति
ध्यात्वामन्त्रात्रिरस्त्ररंध्रांतेश्रीमूलपंचधान्तरीयागुरुरूपांध्यात्वा तस्याएकैकाक्षरल
येनतत्पंचस्वरूपांमेतिमंत्रोब्रह्मरंध्रगतामवशोषयेत ततस्तामेवपंचदशाक्षरगर्भीहृ
त्पानन्दभवरूपसच्चिदानंदरूपिणींतत्पंचस्वरस्यैनपरिणतांकामकलांनाभौध्यायन्न्यसेत
ततोनाभौ ५ ईंनमः इत्यंगुष्ठतर्जनीमध्यमानामभिर्न्यसेत ततोनाभेर्वामपार्श्वे ५ सच्चि
दानंदपरमसंवित्ईंनमः नाभेर्दक्षिणे ५ सच्चिदानंदपरमसंवित्ईंनमः इत्येतत्त्रयंम
ध्यमानामांगुष्ठैर्न्यसेत ॥ततश्चरणचतुष्टयन्यासः॥ तत्रशिरसित्रिकोणस्याग्रकोणे ५ ईंप्र १प्रकुट
काशचरणाम्बांनमः वामकोणे ५ ईं द्वितीयेसोऽहं विमर्शचरणाम्बांनमः दक्षको
णे ईंतृतीये ५ हंसःसोऽहंप्रकाशविमर्शचरणाम्बांनमः मध्ये ५ ईंतुरीयपरिस्थितामनुर्ये
हंसःशिवःसोऽहंनिर्वाणचरणाम्बांनमः इतिचरणचतुष्टयंशिवशक्त्यात्मकंदक्षि
णवामकरक्रमतःसंपुटमुद्रयाविन्यस्य
ततस्त्रिकोणहृदयेबालायोः ५ सकला ६५
नंदनाथ

श्रीपादुकां पूजयामि नमः ५ त्रिकलानंदनाथश्रीपादुकां पूजयामि नमः ५ नवा-
त्मानंदनाथश्रीपादुकां पूजयामि नमः ५ अकुलानंदनाथश्रीपादुकां पूजयामि न-
मः इति गुरुचतुष्टयं पंक्तिक्रमेण द्विशो दिवामांते विन्यस्य शिरस्त्रिकोणमध्ये ५ ईं परम
शिवकलाश्रीमहात्रिपुरसुंदरीश्रीपादुकां पूजयामि नमः सर्वेमंडले ५ ईं सपरार्धक-
लानंदनाथायो विंदुरूपस्तनद्वयाय नमः इत्येतद्वयमंगुष्ठाभ्यामध्यमानामिकाभिर्विन्य-
स्य योनिस्थाने ५ ईं सपरार्धकलानंदनाथव्यंजितरेखायोनये नमः इति योनिमुद्रया
न्यसेत् ततः प्रागुक्तऋष्यादिन्यासान् षडंगकरऋष्यादिक्रमेण वैपरीत्येन विन्यस्य ए-
वं स्वभगवतीरूपं स्वात्मानं ध्यात्वा यथाशक्ति कामकलाविद्यां जपेदिति ॥ कामक-
लापादंपन्यासः । ध्यानन्यासः ॥ पूर्णाभिषिक्तैरेव कार्यो न्यासोऽन्यैरिति शिवशासने ॥ अ-
थातः कामकलान्यासः ॥ सच परापश्यंतीमध्यमावैखरीभेदाच्चतुर्विधः ॥ तत्रादौ-
परान्यासः ॥ स यथा ब्रह्मरंध्रे अरुणयोमवेसहस्रदलकर्णिकायामरुणपूर्णचंद्रम-

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सौर॰ सेविभाव्य तन्मध्येउद्यदादित्यसंकाशंपीठंविचिन्त्यमूलाग्रेशृंगाटंध्यात्वा तदंतर्गतमक
८५ थादिक्रमेणसमस्ताक्षरमयमकुलामृतंवाग्भवंध्यात्वा तन्मध्येहृत्पार्श्वमादिकलोक
65 कदंबकंदीमसवर्णारूपमनन्तरमनर्कंतत्त्वहात्मकंविचिन्त्य तन्मध्याडयंतीविसतेत्रसि
भोसितोहार्धकलारूपिणीं महाकामकलामसृतकुंडलिनींध्यात्वामूलाधारेचतुर्द
लकमलकर्णिकायामपिवह्निमंडलेत्रिकोणस्याग्रकोणाग्रेपूर्ववत् शृंगाटंध्यात्वा
तदंतःपूर्ववद्वाग्भवंकुलामृतंविभाव्य तत्रस्वात्मकमनसा विचिंत्यतन्मध्याडयंती
सपरार्धकलामयीमग्निकुंडलिनीकामकलोज्वलदग्निनिभांमध्यमार्गेप्रविश्य ग्रंथि
संचयंभित्त्वातदकुलपदावधूर्ध्वेशशांकंध्यात्वा अकुलांबुधिमध्यगतदंशकार
तदंशलिंगेनप्रवेशयित्वा तयोरमृतानलकुंडलिन्योर्योनिलिंगरूपयोर्मथनसंभ
वैर्निरंतरनिबिडस्रवदरुणामृतसपूरैरात्मानंपूरयित्वा तयोःसमानुपादेकनादरूपिणीं सामरस्ये ८५
परांशक्तिंभावयेदिति परान्यासः ॥ तत्त्वसंग्रहेभैरवयामले ॥ तरस्य

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ततमध्यस्थं ततः स्थितं ततमध्यगं ततं ततं तु मध्यस्थं योजनातीतं कौलिकः शीर्षपाणिचरणे

विवर्जितं तद्रूपं भवनजाग्रहेपरं यस्य हृत्कुहरगं संवर्तितं नैनम् त्रुरपिमस्य सान्द्रगः

शिवे चैव तत्स्थाने शाक्तं सामरस्यं तत्मध्यमं एकीभूतं तत्कालेन दानं हर्षोन्मत्तं मं स्थ

मात्स्य समरस्य मध्यत्वे सम सारात्क्रम कालकं अकालान्तं तच्च मुत्पत्ते विश्वं यस्य च यथा स्थितं ।

ध्यानस्थानविहीनो येन रूपो चारविवर्जितः अनाहतो नदत्यन्तं तत्स्वान्तेव

हे स्थितः धामत्रयाद्बहिर्हितो योगीनां हृद्यस्थितः ॥ सत्यं तत्कथितं नाभिस्थय

मध्यरन्ध्रमः पञ्चनाडी मूलतत्त्व शक्तिः शक्तेर्धामत्रयात्मकं ॥ प्रभवेच्च ततः स

र्वमादिवर्णोकारं वक्रं अनन्तरं तदेवाक्रमं सदा कौलिकमिति दिवं ॥ तत्र हं च ततदेव

स्याच्चंद्रभास्करमध्यगे तत्कारः सोमधाम स्याद्घोररूपः सतभास्करः ॥ हेरवद्रम

तेव वह्निरेकीभूतेन तत्त्वात्मकमिति ॥ अथ पपरपनीन्यासः ॥ तथा कुलपञ्चब्रह्मरंध्रे

ब्रह्मरंध्र सभति तमाद्येव [illegible] कंदेवके ध्यात्वा तन्मामरस्यादे कारश्च पपश्यं नीरसम

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

श्री॰
सौ॰र॰
६५
66

रितं सरत्वान्यसेत् तत्र शिरसि स्वाभिमुखाग्रं त्रिकोणं विभाव्य तस्य वामरेखा-
ग्रादि दक्षिणरेखाग्रपर्यन्तं त्रिकोणचक्रं त्रिकमिति क्रमेण एकादशाक्षरान्न्य-
सेत् तद्यथा ॐ वामायै नमः ॐ ज्येष्ठायै नमः ॐ रौद्र्यै नमः इति वामरेखायां नमः
ॐ अंबिकायै नमः ॐ इच्छायै नमः । ॐ ज्ञानायै नमः ॐ क्रियायै ॐ शान्तायै इति दक्ष-
रेखायां ॐ अकारात्मिकायै नमः । ॐ हकारात्मिकायै नमः अक्षरमात्मिकायै न-
मः इति दक्षिणरेखायां न्यसेदिति पशुपतिन्यासः ॥ अथ मध्यमान्यासः ॥ स च द्वि-
विधः सकलसकलभेदात् तत्र ब्रह्मरन्ध्रे ॐ अनकात्मने अविकृतनारायणनमः ल-
लाटे ॐ अकारात्मने शून्यनारायणनमः भ्रूमध्ये ॐ बिन्दुरूपात्मने स्पर्शनारायण-
नमः नेत्रत्रिकाग्रे ॐ षट्कोणात्मने नादनारायणनमः विशुद्धे ॐ अर्धचन्द्रात्मने ध्वनि-
नारायणनमः हृदये ॐ धृतात्मने बिन्दुनारायणनमः नाभौ ॐ एकारात्मने शक्ति-
नारायणनमः स्वाधिष्ठाने ॐ हृद्रात्मने बीजनारायणनमः मूलाधारे ॐ हंसात्मने ६५

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

अतरनात्मायनमः शिरसि ४ ऋं ॠं ऌं ॡं नमः ललाटे ४ एं ऐं ओं औं नमः भ्रूमध्ये
४ यं रं लं वं नमः त्रिकाग्रे ४ ङं ञं णं नं मं नमः विशुद्धौ ४ कं चं टं तं पं नमः
हृदि ४ खं छं ठं थं फं नमः नाभौ ४ घं झं ढं धं भं नमः स्वाधिष्ठाने ४ गं जं डं दं बं नमः
मूलाधारे ४ शं षं सं नमः ॥ इति मध्यमान्यासः ॥ अथ वैखरीन्यासः ॥ तत्र षडाधारे त्रि
धा विभक्तं त्रिबीजं संगते कुर्यात् तद्यथा वाग्भवकूटपाणिमूलाधारादि आज्ञा
तानि षट्चक्राणि ध्यात्वा तत्र वर्णमालान्यासमेलविद्यायां वाग्भवे विन्यासं वि
चिन्त्य तद् हृल्लेखा स्वाग्राद्धिमादिति एवं तद्वर्णान् शिवशक्तियोगेन न्यसेत् तद्यथा
४ वं हसैं नमः ४ शं हसैं नमः ४ षं हसैं नमः ४ सं हसैं नमः इति मूलाधारे ततः ४
४ बं हसैं नमः ४ भं हसैं नमः ४ मं हसैं नमः ४ यं हसैं नमः ४ रं हसैं नमः ४ लं ह
सैं नमः इति स्वाधिष्ठाने ततोऽष्टवर्गान् योकामराजकूटं रक्तवर्णं ध्यात्वा तद्
लेखां तद्वर्णान् सर्वं न्यसेत् तद्यथा मणिपूरे स्वाद्हल्लेखा सर्वां द्विमादिति एवं ४ डं ह
सौं नमः ४ ढं हसौं नमः ४ णं हसौं नमः ४ तं हसौं नमः ४ थं हसौं नमः ४ दं हसौं

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

श्री
सौ
९

नमः ४ धहसौं नमः ४ नहसौं नमः ४ पहसौं नमः ४ फहसौं नमः ततो नाहते हृ
दयारविन्देषु पूर्वादिप्रादक्षिण्येन ४ कहसौं नमः ४ खहसौं नमः ४ गहसौं नमः
४ घहसौं नमः ४ ङहसौं नमः ४ चहसौं नमः ४ छहसौं नमः ४ जहसौं नमः
४ झहसौं नमः ४ ञहसौं नमः ४ टहसौं नमः ४ ठहसौं नमः ततः प्राक्सर्गो हृ
ताब्जयोर्मध्यगतीयकूटे शुद्धे वाणीं ध्यात्वा नाहते षड्दलसमेत तथथा ४ अहसौः नमः
४ आहसौः नमः ४ इहसौः नमः ४ ईहसौः नमः ४ उहसौः नमः ४ ऊहसौः नमः
४ ऋहसौः नमः ४ ॠहसौः नमः ४ ऌहसौः नमः ४ ॡहसौः नमः ४ एहसौः
नमः ४ ऐहसौः नमः ४ ओहसौः नमः ४ औहसौः नमः ४ अंहसौः नमः ४ अः
हसौः नमः ततो भ्रूमध्ये आज्ञाब्जस्य दलद्वामदलयोः ४ हहसौः नमः ४ क्षह
सौः नमः ॥ इति वैखरीन्यासविधानम् ॥ अतः स्वधाम्नि कुंकुमपद्मरागप्रभं वनकदंब
के ध्यायेदिति वैखरीन्यासः ॥ इत्येतत्कामकलान्यासः ॥ अथ बहिः कामक
लान्यासः ॥ तत्र कामकलाम्नायस्य सबिन्दुत्रयस्य स्वरूपादि बिन्दुदेवीरूपस्यात्मनः ५२

67

केशाकर्णनेत्रनासिकाद्यवयवसमेतं वक्त्रं परिकल्प्य तस्याधो बिन्दुद्वयं बाहुच
तुष्टयाद्यवयवीवहंसमेतवक्त्रं परिकल्प्य तस्याधो बिन्दुद्वयं बाहुचतुष्टयाद्यवयव
समेतस्तनद्वयं ध्यात्वा तस्याहार्धकलां पादद्वयाद्यवयवसमेतां योनिं विचिन्त्य ।
ॐ वाग्भवकूटस्य स्वार्थैकारस्य ऊर्ध्वबिन्द्वात्मने श्रीमहात्रिपुरसुन्दर्याः केशाद्या
द्यवयवसमेतवक्त्राय नमः ॐ कामकूटस्य स्वार्थैकारस्याधोबिन्दुद्वयात्मने
श्रीमहात्रिपुरसुन्दर्याः बाहुचतुष्टयाद्यवयवसहितस्तनद्वयाय नमः ॐ शक्ती
यकूटस्य स्वार्थैकारस्याहार्धकलात्मने श्रीमहात्रिपुरसुन्दर्याः पादद्वयाद्यवय
वसहितायै नमः इति मूर्धादिकण्ठपर्यन्तं कण्ठादिनाभ्यादिपादद्वयाग्रपर्यन्तं ।
व्यापकत्वेन विन्यस्य ॐ सकलविद्यानुस्वार्थैसमस्तकामकलात्मनी श्रीमहात्रि
पुरसुन्दर्याः सर्वावयवेभ्यो नमः इति व्यापकं विन्यस्य समष्टिकामकलात्मकं तत्पर
मात्मस्वरूपं सर्वावयवसम्पूर्णां परमसौन्दर्यवतीं कामेश्वराङ्कनिलयां सर्वाभरण
सम्पन्नां देवीं स्वात्मानं ध्यायेदिति बहिष्कामकलान्यासः ॥ अग्न्यायुधन्यासः न

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

श्वरकामे

श्री· सा· ५८ 68 दक्षिणाधःकरे ४ द्रां द्रीं क्लीं ब्लूं सः यां रां लं वां सां जंभनाभ्यः कामेश्वरकामे
श्वरीबाणाभ्यां नमः वामाधःकरे ४ धं थं मोहनाभ्यां कामेश्वरीपाशाभ्यां नमः ४ द्रां द्रीं क्लीं क्लीं क्रौं स भनभ्यां कामेश्वरकामेश्वर्यं कुशाभ्यां नमः २
इत्यंगन्यासः ।। ततः मन्त्रयाकार्थः ।। इत्यायुधन्यासः अथ मातृकान्यासः ।। तत्र
तत्र स्वं गन्धमूर्धाणाधियामालकावर्णान्वह्नमातामध्यानेषन्यसेत् तद्यथा ४ शि
रसि अं नमः ललाटे ४ आं नमः दक्षभ्रुवि ४ इं नमः वामे ४ ईं नमः दक्षकर्णे
४ उं नमः वामे ४ ऊं नमः दक्षनेत्रे ४ ऋं नमः वामे ४ ॠं नमः नासायां ४ लृं नमः
दक्षगण्डे ४ लॄं नमः वामे ४ एं नमः ऊर्ध्वोष्ठे ४ ऐं नमः अधरे ४ ओं नमः ऊर्ध्वदन्ते ४ औं
नमः अधोदन्ते ४ अं नमः जिह्वायां ४ अः नमः चिबुके ४ कं नमः गले ४ खं
नमः कण्ठे ४ गं नमः दक्षपार्श्वे ४ घं नमः वामे ४ ङं नमः दक्षस्तने ४ चं नमः
वामे ४ छं नमः दक्षांसे ४ जं नमः वामे ४ झं नमः दक्षकूर्परे ४ ञं नमः वामे ४
टं नमः करतलयोः ४ ठं नमः करपृष्ठयोः ४ डं नमः नाभौ ४ ढं नमः लिङ्गे ४
णं नमः दक्षोरौ ४ तं नमः वामे ४ थं नमः दक्षजानुनि ४ दं नमः वामे ४ धं नमः ५८

३

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

दक्षजंघायां ४ तं नमः वामे ४ पं नमः दक्षिस्फिजि ४ फं नमः वामे ४ बं नमः दक्षपा
र्श्वतले ४ भं नमः वामे ४ मं नमः दक्षपार्श्वे गुह्ये ४ यं नमः वामे ४ रं नमः कक्षायां ४
लं नमः ग्रीवायां पृष्ठे ४ वं नमः वक्षसि ४ शं नमः हृदि ४ षं नमः गुदे ४ सं नमः दक्ष
कुक्षौ ४ षं नमः वामे ४ सं नमः मस्तके ४ हं नमः ॥ इति भूषणान्यासः अथ कामरति
न्यासः ॥ तत्र ध्यानं अथ कामान्स्मरेद्देवि सिन्दूराभीककुसुमोपमान् वामांकशक्ति
सहितान्पुष्पबाणेक्षुकार्मुकान् शक्तयः कुंकुमनिभाः सर्वाभरणभूषिताः ।
नीलोत्पलकराध्येयाः स्वैस्वैर्लोकान्तवक्षसि तैर्णोमाः इति ध्यात्वा न्यसेत् तद्यथा ४ अं कामा
य रत्यै नमः ४ आं कामदाय प्रीत्यै नमः ४ इं कान्ताय कामिन्यै ४ ईं कान्तिमते मोहिन्यै ४
उं कामगाय कमलायै ४ ऊं कामचाराय विलासिन्यै ४ ऋं कामिने कल्पलतायै ४ ॠं
कामकाय श्यामायै ४ ऌं कामवर्धनाय शुचिस्मितायै ४ ॡं कामाय विस्मितायै ४
एं रामाय विशालाक्ष्यै ४ ऐं रमणाय लेलिहानायै ४ ओं रतिनाथाय दिगम्बरायै ४ औं र
तिप्रियाय वामायै ४ अं रात्रिनाथाय कुब्जिकायै ४ अः रमाकान्ताय कोलायै ४ कं रम

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

श्री·
सौ·र·
५६
69

मालाय नित्यायै ४ वं विनिशाचराय कलायै ४ गं नेहकाय भोगिन्यै ४ वं नेस्ताय·
कामदायै ४ जं नेत्रे त्रिनेत्र लोचनायै ४ चं नं चपिलेत्र सलायिन्यै ४ कं पंचबाणाय मर्दि
न्यै ४ जं रतिसखाय कलहप्रियायै ४ कं पुष्पधन्वने वरास्यै ४ त्रं महाधनुषे सम
र्वा ४ टं भ्रामकाय परमायै ४ ‒ ‒ ‒

४ यं भृंगाय भ्रमायै ४ इं भ्रांतचाराय लोलायै ४ धं भ्रमावहाय चंचलायै ४ नं मोहना
य दीर्घजिह्वायै ४ पं मोहकाय रतिप्रियायै ४ फं मोहाय लोलाक्ष्यै ४ बं मोहवर्धना
य भृंगिण्यै ४ भं मदनाय पाटलायै ४ मं मन्मथाय मटनायै ४ यं मातंगाय मान्ता
यै ४ रं भृंगनायकाय हंसिन्यै ४ लं गायकाय विश्वतोमुखायै ४ वं गीतिज्ञाय जगदा
नंदिन्यै ४ शं नर्तकाय रमायै ४ षं खेलकाय कोन्यै ४ सं उन्मत्ताय कलकंठ्यै ४ हं म
त्तकाय हृत्कोटर्यै ४ लं विलासिने मेघश्यामायै ४ क्षं लोभवर्धनाय ‒ पात्रमायेन
मः इत्येवं प्रचारं शाम्भिपूजानि मुद्रमान्यकाम्यानेपुमसेहि इति कामरतिन्यासः श्री· ५६

५

अथ पंचाशत्त्रिपुरान्यासः ॥ तत्र ४ अं कामिने त्रिपुरायै नमः ४ आं मोहिनी त्रि ४ इं मदना
लनी त्रि ४ ईं उन्मादिनी त्रि ४ उं द्राविणी त्रिपुरायै ४ ऊं खेचरी त्रि ४ ऋं चेलिका त्रि ४ ॠं
कलावती त्रि ४ ऌं क्लेदिनी त्रि ४ ॡं [illegible] त्रि ४ एं सुभगा त्रि ४ ऐं भगा त्रि ४ ओं वि
श्वेशा त्रि ४ औं महालक्ष्मी त्रि ४ अं मोहिनी त्रि ४ अः सर्वेश्वरी त्रि ४ कं कुलामा
लिनी त्रिपुरायै ४ खं व्यापिनी त्रि ४ गं भगानंदा त्रि ४ घं वागीश्वरी त्रि ४ ङं वष
ट्कारी त्रि ४ चं पिंगला त्रि ४ छं भगसर्पिणी त्रि ४ जं सुंदरी त्रि ४ झं नीलपताका
त्रि ४ ञं त्रिपुरा त्रिपुरायै ४ टं सिद्धेश्वरी त्रि ४ ठं अमोघी त्रि ४ डं रत्नमालिनी त्रि ४
ढं मंगला त्रिपुरायै ४ णं भगमालिनी त्रि ४ तं विद्या त्रि ४ थं गौरी त्रिपुरायै ४ दं सो
मेश्वरी त्रि ४ धं अंबिका त्रि ४ नं महाहासा त्रि ४ पं आप्यायनी त्रि ४ फं वज्रेश्वरी
त्रि त्रि ४ बं क्षोभिनी त्रि ४ भं शोभा त्रि ४ मं स्तंभिनी त्रि ४ यं अनामा त्रि ४ रं रक्ता त्रि ४ लं ल
ला त्रि ४ वं अपराजिता त्रिपुरायै ४ शं सर्वनिका त्रि ४ षं विमला त्रि ४ सं अघोरा त्रि ४ हं
अघोरा त्रि ४ लं विरूपाक्षी त्रि ४ क्षं सर्वाकर्षिणी त्रिपुरायै नमः इति नामातृका

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

श्री॰
सौ॰
७॰
70

ध्यानेपुष्पहस्ताः ॥ इति षोढाशक्तिपुरान्यासः ॥ अथ षोडशकामकलान्यासः तत्र द-
क्षिणपादे ५ अं श्रद्धाकलायै नमः दक्षजंघायां ५ आं प्रीतिकलायै दक्षजानुनि ५
ईं रतिकलायै नमः दक्षोरौ ५ ईं धृतिकलायै नमः दक्षवक्षसि ५ उं कांतिकलायै ।
५ दक्षबाहुमूले ऊं मनोरमाकलायै मस्तकदक्षिणे ५ ऋं मनोहरीकलायै दक्षमू-
र्ध्नि ५ ॠं मनोभवाकलायै वामशिरोभागे ५ लृं मदनोन्मादिनीकलायै मस्तकवा-
मे ५ लॄं मोहिनीकलायै वामबाहुमूले ५ एं दीपिनीकलायै वामवक्षसि ५ ऐं शो-
षणीकलायै वामोरौ ५ ओं वशंकरीकलायै वामजानुनि ५ औं रंजिनीकलायै
वामजंघायां ५ अं सुभगाकलायै वामपादे ५ अः प्रियदर्शनीकलायै नमः इति वि-
न्यसेत्ताः सुरक्तवर्णाः सोत्पलकराः ध्येयाः ॥ इति षोडशकलान्यासः ॥ अथ सोम-
कलान्यासः ॥ तत्र पृष्ठदक्षिणभागे ५ अं पूषाकलायै नमः दक्षांसपृष्ठे ५ आं वा-
माकलायै दक्षग्रीवापृष्ठे ५ इं सुमनाकलायै दक्षकर्णे ५ ईं रतिकलायै दक्षनेत्रे ७॰
५ उं प्रीतिकलायै दक्षनासायां ५ ऊं धृतिकलायै दक्षललाटे ५ ऋं ऋद्धिकलायै

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

दस्तमूर्धनि ४ ॐ अं सोमप्रभाकलायै वाममूर्धनि ४ ऌं मरीचिकलायै वामललाटे ४
ॡं अं अंशुमालिनिकलायै वामनासापुटे ४ ऐं अंगिराकलायै वामनेत्रे ४ ऐं शशि
नीकलायै वामकर्णे ४ ॐ छायाकलायै । वामग्रीवापृष्ठे ४ ॐ संपूर्णमंडलाक
वामांसपृष्ठे ४ अं तुष्टिकलायै वामपृष्ठे ४ ॥ अः अमृताकलायै नमः एताः शुभ्राः
सोत्पलकराः ध्येया इति सोमकलान्यासः ॥ अथ वशिन्यादि वाग्देवतान्यासः ॥ तत्र
शिरसि ४ अं आ मिति १६ वं ल्वं वशिनीवाग्देवतायै नमः ललाटे ४ कं ४ क्लह्रीं का
मेश्वरीवाग्देवतायै भ्रूमध्ये ४ चं ४ ज्रीं मोदिनीवाग्देवतायै कंठे ४ टं ४ ब्लूं विमला
वाग्देवतायै हृदि ४ तं ४ ज्म्रीं अरुणावाग्देवतायै नाभौ ४ पं ४ हसमरयवऊं जयि
नीवाग्देवतायै मूलाधारे ४ यं ४ झ्म्र्यूं सर्वेश्वरीवाग्देवतायै मूलाधारादिपादांते
४ शं ४ क्ष्म्रीं कौलिनीवाग्देवतायै नमः ॥ इति वाग्देवतान्यासः ॥ अथ पञ्चपीठन्या
सः ॥ तत्र मूलाधारे ४ प्रथमकूटमुच्चार्य त्रिकोणे चक्रे कामगिरिपीठे मित्रीशनाथात्म
के जाग्रद्दशाधिष्ठायके इच्छाशक्त्यात्मकरुद्रात्मप्राप्तिश्रीकामेश्वरीदेव्यै नमः ह

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

श्री
सो
७१
71

हृदये ४ द्वितीयकूटस्थ स्वार्थसर्वचक्रे जालंधरपीठे षष्ठीशनाथात्मके स्वप्नदशाधिष्ठाय
के ज्ञानशक्त्यात्मक विष्ण्वात्मशक्तिश्रीवज्रेश्वरीदेव्यै नमः भ्रूमध्ये ४ तृतीयकूटस्थ
स्वार्थसोमचक्रे पूर्णगिरिपीठे उड्डीशनाथात्मके सुषुप्तिदशाधिष्ठायके क्रिया
शक्त्यात्मक ब्रह्मात्मशक्तिश्रीभगमालिनीदेव्यै नमः ब्रह्मरंध्रे ४ तुरीयविद्यास्थ
स्वार्थब्रह्मचक्रे उड्यानपीठे श्रीचर्यानाथात्मके तुर्यातीतदशाधिष्ठायके परब्र
ह्मात्मशक्तिश्रीमहात्रिपुरसुंदरीदेव्यै नमः ॥ इति चक्रपीठन्यासः ॥ अथ कामेश्व
र्यादिन्यासः ॥ तत्र वामपादांगुष्ठाद्भ्रूमध्यपर्यंतं ॐ त्रुं प्रथमकूटं कामेश्वर्यै नमः
नाभेः कंठपर्यंतं ॐ त्रुं ह्रीं द्वितीयकूटं वज्रेश्वर्यै नमः कंठाच्छिरःपर्यंतं ॐ त्रुं स्त्रैः
तृतीयकूटं भगमालिन्यै नमः ॐ इति वामभागविन्यासः दक्षिणपादांगुष्ठान्नाभि
पर्यंतं ॐ त्रुं हसैं आत्मतत्त्वाधिपतये ब्रह्मणे नमः नाभेः कंठपर्यंतं हसक्लीं विद्या
तत्त्वाधिपतये विष्णवे नमः कंठाद्ब्रह्मरंध्रांतं ॐ त्रुं हसौः शिवतत्त्वाधिपतये रुद्राय
नमः ॥ तत्त्वादिदेवतान्यासः ॥ अथ चक्रस्थन्यासः ॥ नाभ्यादिपादांतं ४ प्रथम ७१

६

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

कूटमन्त्रार्थस्यात्मतत्त्वात्मने श्रीमहात्रिपुरसुन्दर्यै नमः । कंठादिनाभ्यंते ४ द्वितीय
कूटमन्त्रार्थविद्यातत्त्वात्मने श्रीमहात्रिपुरसुन्दर्यै नमः । मूर्धादिकंठांते ४ तृतीयकू
टमन्त्रार्थशिवतत्त्वात्मने श्रीमहात्रिपुरसुन्दर्यै नमः । सर्वांगे ४ तुरीयकूटमन्त्रा
र्थसर्वतत्त्वात्मने श्रीमहात्रिपुरसुन्दर्यै नमः ॥ इति चतुस्तत्त्वन्यासः ॥ अथ मूला
धारे ४ प्रथमकूटं नमः । हृदि ४ द्वितीयं भ्रूमध्ये ४ तृतीयं ब्रह्मरंध्रे ४ तुरीयं विद्या
त्रविन्यस्य प्रागेवं समस्तविद्यां व्यापकत्वेन न्यसेत् ॥ इति मूलविद्यान्यासः ॥ अथ नव
योनिन्यासः । स च बालयैव कार्यः । तत्र यथा वामकर्णे ४ ऐं नमः । दक्षकर्णे ४ क्लीं
नमः । चिबुके ४ सौः नमः । एवं वामांसे दक्षांसे पृष्ठे च द्वितीया योनिः । वामदक्षने
त्रयोः नासापार्श्वयोश्च तृतीया । वामदक्षस्तनहृदयेषु चतुर्थी । वामदक्षकूर्परनाभिषु पंच
मी । वामदक्षजानुलिंगेषु षष्ठी । वामदक्षपादेषु सप्तमी । वामदक्षपार्श्वकक्षस्थलेष्ट
मी । वामदक्षस्तनकंठेषु नवमी ॥ इति बाह्यनवयोनिन्यासः । तत्र मूलाधारादिषट्च
क्रललाटसीमन्तब्रह्मरंध्रेषु नवस्थानेषु चतुरस्रवेष्टितान् नवयोनीः परिकल्प्य

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

श्री
सौ॰ २॰
१२
न
72

तारस्वाग्राग्रपादन्तिर्यक्क्रमेण प्रभाङ्गबीजत्रयं मनसा ध्यायेत् तत्र ह्स्रां ह्स्रां गगस्पर्शयो
र्गमागव्रज्ञमेरिति ततेवयोनिन्यासः॥ अथ शृंखलान्यासः॥ स्वशिखायां ४ प्रथमं क्रूं
नमः एवं चिबुके द्वितीयं भाले तृतीयं पुनर्भाले प्रथमं कंठे द्वितीयं चिबुके तृतीयं।
पुनश्चिबुके प्रथमं हृदये द्वितीयं कंठे तृतीयं पुनः कंठे प्रथमं नाभौ द्वितीयं हृद
ये तृतीयं पुनर्हृदये प्रथमं स्वाधिष्ठाने द्वितीयं नाभौ तृतीयं पुनर्नाभौ प्रथमं।
२ मूलाधारे द्वितीयं स्वाधिष्ठाने तृतीयं पुनः स्वाधिष्ठाने प्रथमं ऊर्वोर्द्वितीयं मूला
धारे तृतीयं पुनर्मूलाधारे प्रथमं जान्वोर्द्वितीयं ऊर्वोस्तृतीयं पुनरूर्वोः प्रथमं पा
दयोः द्वितीयं जान्वोस्तृतीयं ॥ इति शृंखलान्यासः॥ अथ प्रकटादिन्यासः॥ तत्र मू
लाधारे ४ अं आं सौः त्रैलोक्यमोहनचक्रस्वामिन्यः प्रकटयोगिनीभ्यो नमः स्वाधि
ष्ठाने ४ ऐं क्लीं सौः सर्वाशापरिपूरकचक्रस्वामिन्यो गुप्तयोगिनीभ्यो नमः मणिपूरके ४ ह्रीं
क्लीं सौः सर्वसंक्षोभणचक्रस्वामिन्यो गुप्ततरयोगिनीभ्यो नमः हृदये ४ हैं ह्क्लीं ह्सौः
सर्वसौभाग्यदायकचक्रस्वामिन्यो संप्रदाययोगिनीभ्यो नमः विशुद्धे ४ ह्सैं १२

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ह्स्क्लीं ह्स्सौः सर्वार्थसाधकचक्रस्वामिन्यः कुलकौलयोगिनीभ्यो नमः आज्ञायां ४
ह्रीं क्लीं ब्लें सर्वरक्षाकरचक्रस्वामिन्यै निगर्भयोगिनी नमः ललाटे ४ ह्रीं श्रीं सौः
सर्वरोगहरचक्रस्वामिन्यै रहस्ययोगिनीभ्यो नमः शिरसि ४ हसैं हसक्लीं हसौः
सर्वसिद्धिप्रदचक्रस्वामिन्यः परापररहस्ययोगिनीभ्यो नमः ब्रह्मरंध्रे ४ मूलं पंच
दशाक्षरीमन्त्रार्थसर्वानंदमयचक्रस्वामिन्यः परापरातिरहस्ययोगिनीभ्यो नमः
इति विन्यस्य ४ समस्तमकेत्याद्ययोगिनीसमष्टीविद्यायाम् सर्वांगे व्यापकं वि
न्यसेदिति ॥ प्रकटादिन्यासः अथ मातृकान्यासः ॥ तत्र शिरसि ओं ह्स्रः स्वस्त्यै नमः ल
लाटे ह्रीं पार्वत्यै नमः दक्षनेत्रे ओं महाविद्यै नमः वामनेत्रे ओं पशुपतये नमः मुखवृत्ते
ते चंद्रमसे नमः जिह्वायां श्रीं प्रियायै नमः कपोलयोः स्वाहा हाटकिने नमः ॥ इत्यंग
न्यासः ॥ अथ न्यासफलं ॥ त्रिकालं यः द्विवारं वा पंचवारं च सप्तधा कुर्यात् द्वादशधा
वा प्रस्माप्नुत अस्य फलं शिवे कांतिः मेधा यशः सौख्यमुत्कृष्टं श्री लभ्यते ज्ञायते श्रीवि
द्यानंदनाथ नरो विवधः प्रियसत्वना हृत्तो मोभाग्यरः नाचौ नरोगगामहत्रमः ८

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

श्री॰
सौ॰२॰
७३
73

अथमहाशक्तिन्यासः ॥ तत्रप्रथमंजगत्कूर्मात्काशंतिरा लं वं ध्यात्वा हूं पृथिव्यैनमः
इतिन्यासमनाधः पृथिवींसंपूज्य न्यासमनं वामहस्तेनस्पृशन् भुवनेश्वरीबीजं
समवासनमित्वा ॐ जयायैनमः ॐ विजयायैनमः ॐ अजितायैनमः ॐ अ
पराजितायै ॐ ह्सं गमायै ॐ रंभायैनमः इतिन्यासं मेरुमध्ये ह्रीः संपूज्य मूल
विद्ययामाणायामत्रयं कृत्वा अस्यश्रीमहाशक्तिन्यासस्य परमशिवऋषिः अति
जगतीछन्दः श्रीपराशक्तिर्देवता ऐं बीजं श्रीं शक्तिः सौः कीलकं श्रीविद्यांगत्वे
नमहाशक्तिन्यासे विनियोगः इतिऋष्यादिकं न्यस्त्वा यथाविधिविन्यस्य त्रितारैः
हृदाद्यङ्गाकरषडङ्गन्यासं विधाय न्यासं कुर्यात् तत्रयोनौ ॐ ऐं ह्रीं श्रीं नमः ।
नाभौ ॐ ह्रीं श्रीं हूं नमः करयोः ॐ ह्लं हां ह्रीं फलहूं नमः हृदये ॐ ह्लीं ह
लीं हूं नमः ललाटे ॐ सां सीं सूं नमः कर्णयोः ॐ ह्रीं ह्रीं हूं नमः ध्वजमूले ॐ
ह्रां ह्रीं हूं नमः चिबुके ॐ सौः श्रीं सौः नमः ब्रह्मरन्ध्रे ॐ ऐं ईं सौः ॐ नमः इति वि
न्यस्य अकारादिक्षकारान्तानां वर्णानां तत्तन्मकारं सर्वेषु ऊर्ध्वस्थमपि च न्यस्य ७३

८

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

तत्त्वेणास्थितं विभावयन् तन्मयानन्यवर्णान्त्यसमाख्यानेष्वप्येतत् नेत्रता
लुकेॐ ३ ऐं ई सौः क्रों नमः नाभाग्रेॐ ३ ३ं नमः पश्चिमलिंगशिवत्वान्मूलाधा
रगतत्वानि लिंगवान् ॐ ३ ऐं ई सौः ईं नमः गुह्येॐ ३ ऐं ई सौः नेनमः ह
ह्मध्येॐ ३ ३ं नमः कटिसंधौॐ ३ ३ं नमः वृषणान्तेॐ ३ ३ं नमः हृद
मध्येॐ ३ ३ं नमः लिंगिकाख्यानिॐ ३ ३ं नमः सर्वांगेॐ ३ ३ं नमः ॥
नः विंदुरूपलिंगानत्रिंशवाच्यो योनौ न्यासभावनया सर्वांगेॐ ३ ३ं नमः इति विन्य
स्य योनिलिंगमुच्चरते शक्तिरेषा ब्रह्माण्डभेदिनी लयंचिंतनात्यैरहहेरफोबिंदुरि
ति स्मृतः ह्रामसमात्मसहस्रेषु नाडीभेदेषु पंजरं व्याप्यमाना महाशक्तिः कामिनी
नामसुक्रमे नाडीचक्रागतेरंध्रे योनिमार्गनिपातितं पृथ्वीभूतेमहात्म्ये
मासपत्रादिषुक्रमात् योनिरेखागतं बिंदुरत्नं जानीहि पंकजे मारुतो यमि
ताकारे ऐकारे संस्थितो विन्दुः ऐकारोपि स्वयं योनिर्नात्र कार्याविचारणा त्वत्तं
वाप्यत्र हेदेवेशात्रैलोक्यं सचराचरमिष्यते त्रैलोक्यं समस्तदायत्स्य चिंतयन् महा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

२

श्री· सौ· २· ७५ 74

कामकलायां ब्रह्मरंध्रस्थायां त्वयेभावयित्वा ब्रह्मरंध्रे ॐ ह्र हुँ नमः नाभिध्ये ॐ ह्र ह्र
ॐ नमः नासांते ॐ ह्र ह्रँ नमः कंठे ॐ ह्र ह्रः नमः हृदि ॐ ह्र ह्वं नमः मस्त
के ॐ ह्र ह्वं नमः जंघयोः ॐ ह्र ह्गं नमः स्तनयोः ॐ ह्र ह्वं नमः नासिकांते ॐ ह्र
ह्रं नमः आज्ञायां ॐ ह्र ह्वं नमः वामकुक्षौ ॐ ह्र ह्रं नमः दक्षकुक्षौ ॐ ह्र ह्रं
नमः ऊरुमूलयोः ॐ ह्र ह्वं नमः केशपंक्त्योः ॐ ह्र ह्रं नमः जिह्वाग्रे ॐ ह्र ह्रं न
नः मुखे ॐ ह्र ह्ठं नमः कक्षयोः ॐ ह्र ह्रं नमः अस्थिमध्यभुजे ॐ ह्र ह्ठं नमः ग्री
वायों ॐ ह्र ह्णं नमः चिबुके ॐ ह्र ह्तं नमः ललाटे ॐ ह्र ह्थं नमः कर्णरंध्रयोः
ॐ ह्र ह्दं नमः कपोलमूलयोः ॐ ह्र ह्धं नमः नयनयोः ॐ ह्र ह्नं नमः सहस्र
दलकमले ॐ ह्र ह्पं नमः हृत्पद्मे ॐ ह्र ह्फं नमः स्कंधयोः ॐ ह्र ह्वं नमः मूर्ध
ये ॐ ह्र ह्भं नमः हनुमूले ॐ ह्र ह्मं नमः तालुमूले ॐ ह्र ह्यं नमः लिंगगुदयोर्म
ध्ये ॐ ह्रीं ॐ ह्रीं हंसः ह्रं नमः जिह्वायां ॐ ह्र ह्लं नमः सर्वांगे ॐ ह्र ह्वं नमः वामा
दिदक्षिणपार्श्वयोः ह्यं नमः पादतलवेष्टनेषु ॐ ह्र ह्शं नमः तालुमूले ॐ ह्र ह्षं ३४

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

नमः सर्वांगे ॐ ४ ३ सं नमः ब्रह्मरंध्रे ॐ ४ ३ हृं नमः हस्तपादयोः सर्वांगुलिषु ॐ ॐ
ॐ ॐ ऐं ईं सौं हं नमः प्राग्वत् मूलाधारस्थितकुंडलिन्यां ॐ ४ ३ ॐ नमः इति विन्यस्य
ॐ ४ ३ समस्तमातृकामन्त्रमयं तं ॐकुंडलिनीं सुषुम्णामार्गेण षट्चक्रभेद
क्रमेदक्रमेण ब्रह्मरंध्रं नीत्वा तत्रस्थाकुलसहस्रदलकमलकर्णिकामध्यस्थ
परमात्मनि शिवे विलीनां विभाव्य ॐ ४ ३ स्ततरतत्सृ तेनि त्रैलोक्यानंददायिनि
त्रिपुरे देवि रक्तमां त्रिपुरे परिरक्ष रक्ष महादेवि विश्वमातर्मदीयमिदं वपुः ऐं ह्रीं श्रीं ह
नक्लें हसौः हसौः हसक्लें श्रीं ह्रीं ऐं श्रीं समयिनि मदिरानंदसुंदरि समस्तसुराग्र
वंदिते भुजंगभूपालमौलिमालालंकृतचरणकमले विकटवदनचंद्रहासे
पनिवारिणि महा : : भोजश्चार्णां नाडिनमो नामं अंगुष्ठानामिकाभ्यां ब्र
ह्मरंध्रे विन्यस्य मणिबंधद्वये तलवारे विन्यसेदिति संमोहनन्यासः अथ
श्रीषोडशार्णवीजैः संहारन्यासः नेत्रपादयोः ४ प्रथमं बीजं नमः जंघयोः
४ द्वितीयं जान्वोः ४ तृतीयं कमोः ४ चतुर्थं लिंगे ४ पंचमं ए ऐ ४ षष्ठं नाभौ

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

श्री॰ सौ॰ र॰ ७५ 75

४ सप्तमे पार्श्वयोः ४ अष्टमे स्तनयोः ४ नवमे अंसयोः ४ दशमे कर्णयोः ४ एकाद
दशे ब्रह्मरंध्रे ४ द्वादशे वदने ४ त्रयोदशे चक्षुषोः ४ चतुर्दशे कर्णशष्कुल्योः स
मीपे ४ पंचदशे कर्णवेष्टयोः ४ षोडशे बीजं नमः इति षोडशार्णो महान्या
सः अथ षोडशार्णो सृष्टिन्यासः तत्र ब्रह्मरंध्रे प्रथमे बीजं नमः ललाटे द्वि
तीये नेत्रयोस्तृतीये कर्णयोः चतुर्थे घ्राणरंध्रयोः पंचमे गंडयोः षष्ठे द
न्तयोः सप्तमे ओष्ठयोः अष्टमे जिह्वायां नवमे पृष्ठे एकादशे सर्वांगे द्वादशे ।
हृदये त्रयोदशे स्तनयोश्चतुर्दशे कुक्षौ पंचदशे लिंगे षोडशे बीजं नमः प्र
णवत्रितारादि सर्वत्र इति वर्णान्विन्यस्य सप्तमविद्यया व्यापकं विन्यसेदिति ।
सृष्टिन्यासः अथ स्थितिन्यासः सप्तदशार्णः तत्र करद्वयांगुष्ठयोः ४ प्रथमे बीजं नमः
तर्जन्योर्द्वितीये मध्यमयोस्तृतीये अनामिकयोश्चतुर्थे कनिष्ठयोः पंचमे ब्रह्मर
न्ध्रे षष्ठे ग्रीवायां सप्तमे हृदि अष्टमे नाभ्यादिपादांतेन नवमे कंठादिनाभ्यंते दशमे ।
ब्रह्मरंध्रादि कंठांते एकादशे पादांगुष्ठयोः द्वादशे तर्जन्योः त्रयोदशे तन्मध्यम ७५

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

याम्रकुर्दशं तद्दण्डेनमध्ययोः पंचदशं तत्कनिष्ठयोः षोडशं बीजेनमः इतिस्थितिन्यासः
अथश्रीषोडशार्णावाः पंचविधवर्णन्यासः तत्रशिरसि ४ प्रथमेबीजेनमः एवंमु
खेद्वितीये दक्षनेत्रेतृतीये दक्षकर्णे पंचमे वामषष्ठे दक्षनासायांसप्तमे वामायां
अष्टमे दक्षगंडेनवमे वामेदशमे ओष्ठेएकादशे अधरेद्वादशे मुखाभ्यंतरेत्रयोद
शे ऊर्ध्वदंतेचतुर्दशे अधोदंतेपंचदशे तद्दन्तेषोडशेबीजेनमः इत्येकः प्रकारः ततः
शिरसि ४ प्रथमेबीजेनमः सीमंते ४ द्वितीये ललाटे ४ तृतीये भ्रूद्वये ४ चतुर्थे ना
सायांपंचमे वदनेषष्ठे दक्षबाहुमूलेसप्तमे तन्मध्येष्टमे तन्मणिबंधेनव
मे तदंगुलिमूलेदशमे तदग्रेएकादशे वामबाहुमूलेद्वादशे तन्मध्येत्रयोदशे
मणिबंधेचतुर्दशे अंगुलिमूलेपंचदशे तदग्रेषोडशे इतिद्वितीयःप्रकारः त
तः शिरसि ४ प्रथमे एवंललाटेद्वितीये दक्षनेत्रेतृतीयेवामेचतुर्थे मुखेपंचमे ।
जिह्वाग्रेषष्ठे दक्षोरुमूलेसप्तमे जानुन्यष्टमे गुल्फेनवमे अंगुलिमूलेदशमे अं
गुल्यग्रेएकादशे वामोरुमूलेद्वादशे जानुनित्रयोदशे तद्गुल्फेचतुर्दशे तदंगुलि

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

श्री·
सौ·र·
७५

मूर्ध्नि पंचदशे नटग्रे षोडशे बीजे नमः इति तृतीयः प्रकारः शिरसि प्रथमे बीजे नमः
मुखवृत्ते द्वितीये दक्षनेत्रे तृतीये वामे चतुर्थे दक्षकर्णे पंचमे वामे षष्ठे दक्षघ्राणे
सप्तमे वामे अष्टमे दक्षगंडे नवमे वामे दशमे ओष्ठे एकादशे अधरे द्वादशे ऊर्ध्वदंते
त्रयोदशे अधोदंते चतुर्दशे मूर्ध्नि पंचदशे जिह्वाग्रे षोडशे बीजे नमः इति चतु
र्थः प्रकारः अथ ललाटे प्रथमे बीजे नमः एवं गले द्वितीये हृदि तृतीये नाभौ
चतुर्थे लिंगाधारे पंचमे ब्रह्मरंध्रे षष्ठे मुखे सप्तमे मूलाधारे अष्टमे पुनर्मूलाधारे न
वमे हृदि दशमे ब्रह्मरंध्रे एकादशे दक्षकरतले द्वादशे वामे त्रयोदशे दक्षपादे च
तुर्दशे वामे वै पंचदशे हृदये षोडशमिति पंचमः प्रकारः इत्थं न्यासं विधाय प्र
णवं संपुटितां श्रीषोडशीं सर्वांगव्यापकत्वेन विन्यस्य पुनस्तथा विधां जातो हृदये विन्य
सेत् एतन्न्यासः षोडशीरूपा सर्वैरेव कार्यो नान्यैरिति गुरुशासनं ॥ ॥ इति क
रष्डाधारयोन्यासः ॥ श्रीविद्यानेदनाप्येनाशिवयोः प्रियस्तु ना कृते सौभाग्यरत्ना
वैनांगेन नवमो गमनः ॥ ९ ॥ अथोर्ध्वाम्नायन्यासः ॥ स च त्रिविधः ॥ महाषोढान्यासः ७५

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

शंभुचरणारविंदोज्ञशाम्भवविद्यांषडंगधारविद्यान्यासशांभवन्यासश्चेति तत्रपरप्रसा
देनोर्द्ध्वाम्नायदीक्षितानांमहाषोढान्यासमात्रेधिकारः चरणारविंदादीक्षितानां
तत्सादिन्यासेष्वेवाधिकारः तत्रमहाषोढान्यासे षडेवयःशांभवदीक्षितानांतद्वि
षयकन्यासेधिकारः विधिदीक्षितानांसर्वत्रैवाधिकारइति तत्रादौमहाषोढा
न्यासः तत्रास्यश्रीमहाषोढान्यासस्य ब्रह्माऋषिः जगतीछंदः श्रीअर्धनारि
श्वरोदेवता श्रीविद्यांगत्वेनन्यासेविनियोगः ऋष्यादिकंसंन्यस्य मूर्धादि
षुविन्यस्यांगन्यासंकुर्यात् अंगन्यासस्त्वंगुलीदेहद्वयात्मकः तत्रादावंगुलि
न्यासः तत्रांगुष्ठयोः ॐऐंह्रींश्रींहसौःहसिस्हौः ईशानायनमः तर्जन्योःॐ एहसे
सहैतत्पुरुषायनमः मध्यमयोःॐ एहसंसहुंअघोरायनमः अनामिकयोःॐ
एहसिंहहिंवामदेवायनमः कनिष्ठिकयोःॐ एहसंसहंसद्योजातायनमः मूर्ध्नि
ॐएहौंईशानायनमः मुखेॐ एहसेसहैतत्पुरुषायनमः हृदयेॐ एहसंसहुं
अघोरायनमः गुह्येॐ एहसिंसहिंवामदेवायनमः पादयोःॐ एहसंसहंसद्यो

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

श्री· मा· ११ 77 जातायनमः मूर्ध्नि ॐ प हसौं सहौः ईशानायोर्ध्ववक्त्रायनमः मुखे ॐ प हसें सहें तत्पु
रुषाय पूर्ववक्त्रायनमः दक्षिणकर्णे ॐ प हसुं सहुं अघोराय दक्षिणवक्त्रायनमः वाम
कर्णे ॐ प हसिं सहिं वामदेवायोत्तरवक्त्रायनमः घोरकूपे ॐ प हसं सद्योजाताय पश्चिम
वक्त्रायनमः इत्यंगन्यासः अथ पंचवक्त्रन्यासः क्रमेणांगुष्ठादिपंचांगुलिभिरेकैका
ङ्गुलिनाएकैकवक्त्रे न्यसेत् इत्यंगन्यासं विधाय ततो हसौं हसीमित्यादिभिः करषडं
गन्यासं कृत्वा देवं ध्यात्वा न्यसेत् ॥ तत्त्वार्णपंचन्यासः ॥ तद्यथा ॐ ऐं ह्रीं श्रीं हसौः सहौः
अं प्रपंचरूपायै श्रियैनमः ६ आं द्वीपरूपायै रमायैनमः ६ इं जलधिरूपायै कमला
यैनमः ६ ईं गिरिरूपायै विश्ववल्लभायैनमः ६ उं पत्तनरूपायै पद्मधारिण्यैनमः ६
ऊं पीठरूपायै समुद्रतनयायैनमः ६ ऋं क्षेत्ररूपायै लोकमात्रे नमः ६ ॠं वनरूपायै
कमलवासिन्यैनमः ६ लृं आश्रमरूपायै हिरण्यायैनमः ६ ॡं गुहारूपायै मायायैनमः
६ एं नदीरूपायै उमायैनमः ६ ऐं चत्वररूपायै पद्मायैनमः ६ ओं उद्भिज्जरूपायै नाराय ११
ण्यै प्रियायैनमः ६ औं स्वेदजरूपायै सिद्धलक्ष्म्यैनमः ६ अं अण्डजरूपायै राजलक्ष्म्यैनमः

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ॐ अः जरायुजरूपायै महालक्ष्म्यै नमः ॐ कं लवरूपायै आर्यायै नमः ॐ खं त्रुटिरूपा-
यै उमायै नमः ॐ गं कलारूपायै चण्डिकायै नमः ॐ घं काष्ठारूपायै दुर्गायै नमः ॐ
ङं निमेषरूपायै शिवायै ॐ चं श्वासरूपायै अपर्णायै नमः ॐ छं घटिकारूपायै अ-
म्बिकायै नमः ॐ जं मुहूर्तरूपायै समयायै नमः ॐ झं प्रहररूपायै ऐश्वर्यै नमः ॐ ञं
दिनरूपायै शाम्भव्यै नमः ॐ टं संध्यारूपायै ईशान्यै नमः ॐ ठं रात्रिरूपायै पार्वत्यै न-
मः ॐ डं तिथिरूपायै मंगलायै नमः ॐ ढं वाररूपायै नारायण्यै नमः ॐ णं नक्ष-
त्ररूपायै हैमवत्यै नमः ॐ तं योगरूपायै महामायायै नमः ॐ थं करणरूपायै माहे-
श्वर्यै नमः ॐ दं पक्षरूपायै मृडान्यै नमः ॐ धं मासरूपायै रुद्राण्यै नमः ॐ नं राशिरूपायै श-
र्वाण्यै नमः ॐ पं ऋतुरूपायै परमेश्वर्यै नमः ॐ फं अयनरूपायै काल्यै नमः ॐ बं सं-
वत्सररूपायै कात्यायन्यै नमः ॐ भं युगरूपायै गौर्यै नमः ॐ मं प्रलयरूपायै भवान्यै नमः
ॐ यं पंचभूतरूपायै ब्राह्म्यै नमः ॐ रं पंचतन्मात्ररूपायै वागीश्वर्यै नमः ॐ लं पंचकर्मेन्द्रि-
यरूपायै वाण्यै नमः ॐ वं पंचज्ञानेन्द्रियरूपायै सावित्र्यै नमः ॐ शं पंचप्राणरूपायै सरस्व-

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

श्री त्यै नमः ६ वं गुणत्रयव्यापायै गायत्र्यै नमः ६ मं अन्तःकरणचतुष्टयव्यापायै वायुरूपायै न
मा मः ६ हं अवस्थात्रयव्यापायै शारदायै नमः ६ लं सप्तधातुव्यापायै भारत्यै नमः ॐ ऐं ह्रीं श्री
७८ हसौंः सहौंः हंः दोषत्रयव्यापायै विद्याम्बिकायै नमः इत्येकपंचाशत्पात्रीमातृका
न्यासेन भवितव्यम् नमः ॐ ऐं ह्रीं श्रीं हसौंः सहौंः अकारादिक्षकारान्तमातृकावर्णात्म
मकलमपंचाधिदेवतायै श्रीपराम्बादेव्यै नमः सहौंः हसौंः श्रीं ह्रीं ऐं ॐ इति सर्वांगे
व्यापकं कुर्यादि ॥ तिम पंचन्यासः ॥ अथ भुवनन्यासः ॥ तत्र पादयोः ॐ ऐं ह्रीं श्रीं हसौंः
सहौंः अं आं रं अतललोकनिलयशतकोटिगुह्ययोगिनीमूलदेवतायुताधारश
क्ति बालेश्यै नमः गुल्फयोः ६ इं ईं उं ऊं वितललोकनिलयशतकोटिगुप्ततरानन्तयो
गिनीमूलदेवतायुताधारशक्तिबालेश्यै नमः जंघयोः ६ ऋं ॠं लृं सुतललोकनि
लयशतकोटिनिगुप्तचिन्त्ययोगिनीमूलदेवतायुताधारशक्तिबालेश्यै नमः जान्वोः
६ लॄं एं ऐं महातललोकनिलयशतकोटिमहागुप्तस्वतन्त्रयोगिनीमूलदेवतायुता
धारशक्तिबालेश्यै नमः ऊर्वोः ६ ओं औं तलातललोकनिलयशतकोटिपरमगुह्यैका ७८

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

योगिनीमूलदेवतायुताधारशक्त्यंबादेव्यैनमः शिरोजे ॐक्रों ग्रः रसातललोकनिल
यशानकोटिरहस्यतान योगिनीमूलदेवतायुताधारशक्त्यंबादेव्यैनमः मूलाधारे ॐव
वंशंषंसं पाताललोकनिलयशानकोटिरहस्यतरक्रिया योगिनीमूलदेवतायुताधा
रशक्त्यंबादेव्यैनमः स्वाधिष्ठाने ॐबं६ भूर्लोकनिलयशानकोद्यतिरहस्ययोगिनी
योगिनीमूलदेवतायुताधारशक्त्यंबादेव्यैनमः मणिपूरके ॐडं६ भुवोलोकनिल
यशानकोटिमहारहस्यशाकिनी योगिनीमूल अनाहते ॐकं१२ स्वर्लोकनिलयशा
नकोटिपरमरहस्यलाकिनी योगिनीमूल विशुद्धौ ॐअं१६ महर्लोकनिलयशान
कोटिगुप्तकाकिनी योगिनीमूल आज्ञायां ॐहंक्षं जनोलोकनिलयशानकोटिगुप्त
शाकिनी योगिनीमूल ब्रह्मरंध्रे ॐशं५०सं तपोलोकनिलयशानकोट्यतिगुप्तमहा
किनी योगिनीमूल नेत्रेव ॐलंक्षं सत्यलोकनिलयशानकोटिमहागुप्तयाकिनी योगि
नीमूलदेवतायुताधारशक्त्यंबादेव्यैनमः इति विन्यस्य ॐसमस्तमातृकामध्यात्मक
लभुवनाधिपायै श्रीपरांबादेव्यैनमः सहौः हसौः श्रीं ह्रीं ऐं ॐ इति व्यापकं कुर्यात् ॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

श्री· सो· १८ 79

इति भुवनन्यासः अथ मूर्तिन्यासः ॥ नेत्र शिरसि ॐ ऐं ह्रीं श्रीं ह्सौंः सहौंः अं केशवाय तरुणाङ्गो
नमः भाले दं आं नारायणाय कान्त्यै नमः दक्षिणांसे दं इं माधवाय पुष्ट्यै नमः वामां
से दं ईं गोविन्दाय शान्त्यै नमः दक्षपार्श्वे दं उं विष्णवे उग्रायै वामपार्श्वे दं ऊं मधुसूदना
य ऊर्ध्वनयनायै दक्षकट्यां दं ऋं त्रिविक्रमाय क्रमेश्यै वामकट्यां दं ॠं वामनाय क्षपिण्यै
दक्षोरौ दं लृं श्रीधराय तमायै वामोरौ दं ॡं हृषीकेशाय तन्देशायै दक्षजानुनि दं एं पद्म
नाभाय एकनायिकायै नमः ·· ·· दक्षपार्श्वे दं ऐं पद्मनाभाय जनप्रभायै नमः वा
मपार्श्वे दं अः अनिरुद्धाय स्थिमालाधरायै नमः दक्षपादाग्राङ्गुलिपर्यन्ते दं कं भ
यकरभद्रायै वामपादाग्राङ्गुलिपर्यन्ते दं खं वेणवीयाविगवलायै दक्षपार्श्वे दं गं फे
रुह्राघगारिमफलमहायै वामपार्श्वे दं घं पशुपतये घोरपादायै दक्षबाहुमूले दं ङं ने
उग्राय पञ्चनामायै वामबाहुमूले दं चं धंमहादेवाय चं द्राधंधारिण्यै कण्ठे दं छं भीमाय छ
त्रमैथा वरदे दं जं पञ्चैशानाय जगत्स्थानायै दक्षकर्णे दं केजनकरुषाय फंकृतौ वामे दं जे
त्यं अघोराय ज्ञानदायै भाले दं टं मघोजाताय वेदधारायै शिरसि दं ठं वामदेवाय ठं· १८

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

१८

कृतिमूर्त्यै मूलाधारे ह्रंयं ब्रह्मणे घृणिने ऐं स्वाधिष्ठाने ह्रंरं प्रजापतये रंजिताय मणि
पूरके ह्रंलं वेधसे लक्ष्म्यै अनाहते ह्रंवं परमेष्ठिने वाजिताय विष्णवे ह्रंशं पितामह
घयणालिधराय आज्ञायां ह्रंषं विधात्रे षडाधारस्तंभाय अघोरे ह्रंसं विरिंचये स
र्वनायिकाय रोधिन्यां ह्रंहं स्वयंभुवे हसितानननाय नादे ह्रंलं चतुराननाय ललिताय ।
नादान्ते ह्रंक्षं हिरण्यगर्भाय हंसमाय नमः इति विन्यस्य ॐ ऐं ह्रीं श्रीं ह्सौः सहौः सकल
मानवकामस्वरूपाय सकलत्रिमूर्त्यात्मकाय श्रीपरावाग्देव्यै नमः सहौः ह्सौः श्रीं ह्रीं
ऐं ॐ इति व्यापकं कुर्यात् ॥ इति मूर्तिन्यासः ॥ तत्र मूलाधारे ॐ ऐं ह्रीं श्रीं ह्सौः सहौः
श्रं श्रां एकलक्षकोटिभेदभिन्नप्रणवाद्येकादशात्मिकाधिष्ठितमंत्राधिदेवताय सकल
फलप्रदायै एककूटेश्वर्यै वाग्देव्यै नमः स्वाधिष्ठाने ह्रं ह्रं ह्रूं द्विलक्षकोटिभेदहस्ता
घस्वद्वादशात्मिकाधिष्ठितमंत्राधिदेवताय सकलफलप्रदायै द्विकूटेश्वर्यै वाग्देव्यै न
मः मणिपूरके ह्रं ह्रौं त्रिलक्षकोटिभेदवह्न्यादित्र्यादशात्मिकाधिष्ठित त्रि
कूटेश्वर्यै वा अनाहते ह्रं लं ऐं ऐं चतुर्लक्षकोटिभेदवह्न्यादिचतुर्दशात्मिका

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

श्री
मा
८
९७

खेचरः कूटेश्वर बिन्दुर्दो द आं ओं औं अं अः पंचलक्षकोटिभेदः सूर्योदिपंचात्वरात्मिका
विल पंचकूटेश्वर आज्ञायां द कं खं गं घं लक्षकोटिभेदः स्केदारिखजलरात्मिवि
त षट्कूटेश्वरर्यंबा ब्रह्मरंध्रे द ङं चं छं जं सप्तलक्षकोटिभेद --- णायत्यादिसमात्ता
त्मिकाविल सप्तकूटेश्वरर्यंबा अर्धेन्दो द झं ञं टं अष्टलक्षकोटिभेदः वक्त्राद्यष्ट
रात्मिकाविल अष्टकूटेश्वरर्यं रोधिन्यां द ञं टं ठं नवलक्षकोटिभेदः ब्रह्मादिन
वात्तरात्मिकाविल नवकूटेश्वरनादे द डं ढं णं दशलक्षकोटिभेदः विष्ण्वादिद
शात्तरात्मिकाविल दशकूटेश्वर नादान्ते द तं थं दं एकादशलक्षकोटिभेदः रुद्रा
द्येकादशात्तरात्मिकाविले एकादशकूटेश्वर शक्तौ द धं नं पं द्वादशलक्षकोटि
भेदः वामादिद्वादशात्तरात्मिकाविल द्वादशकूटेश्वर व्यापिकायां द फं बं भं
त्रयोदशलक्षकोटिभेद लक्ष्म्यादित्रयोदशात्तरात्मिकाविल त्रयोदशकूटेश्वर
समनायां स्थाने द मं यं रं चतुर्दशलक्षकोटिभेदः सोमादिचतुर्दशात्तरात्मिकाविल
चतुर्दशकूटेश्वर उन्मन्यां द लं वं शं पंचदशलक्षकोटिभेदः उग्रादिपंचदशात्तरा ८

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

५

त्मिकाखिल पंचदशाक्षरेश्वर भुवमंडले ६ षं सं हं लं सं: षोडशात्मककोटिभेद त्रिपु
रादिषोडशात्मकात्मिकाखिलमंत्राधिदेवतायै सकलफलप्रदायै षोडशाक्षरेश्व
र्यंबादेव्यै नमः ततः ॐ ऐं ह्रीं श्रीं ह्सौं: स्हौं: सकलमातृकाक्षराय सकलमंत्राधि
देवतायै श्रीपराम्बादेव्यै नमः स्हौं: ह्सौं: श्रीं ह्रीं ऐं ॐ इति व्यापकं कुर्यात् ॥ इति मं
त्रन्यासः ॥ अथ देवतान्यासः ॥ दक्षपादे ॐ ऐं ह्रीं श्रीं ह्सौं: स्हौं: अं आं सहस्रको
टि ऋषिकुलसेवितायै निवृत्त्यंबादेव्यै नमः वामपादे ६ इं ईं सहस्रकोटि योगिकुल
सेवितायै प्रतिष्ठांबादेव्यै नमः दक्षगुल्फे ६ उं ऊं सहस्रकोटि तपस्विकुलसेवितायै
विद्यांबादेव्यै नमः वामगुल्फे ६ ऋं ॠं सहस्रकोटि शांतकुलसेवितायै शांत्यंबादे
व्यै नमः दक्षजंघायां ६ लृं लॄं सहस्रकोटि मुनिकुलसेवितायै शांत्यतीतांबादेव्यै
नमः वामजंघायां ६ एं ऐं सहस्रकोटि देवकुलसेवितायै हृल्लेखांबादेव्यै नमः द
क्षजानुनि ६ ओं औं सहस्रकोटि राक्षसकुलसेवितायै गगनांबादेव्यै नमः वामजानु
नि ६ अं अः सहस्रकोटि विद्याधरकुलसेवितायै रक्तांबादेव्यै नमः दक्षोरौ ६ कं खं

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

श्री·
मा·
८१
81

हस्रकोटिसिद्धकुलसेविनायैमहा-- ग्रोबादेव्यैनमः वामोरौ १२ गोचेसहस्रकोटिसा
ध्यकुलसेविनायैकालिकांबादेव्यैनमः दक्षोरुमूले १३ जं चंसहस्रकोटिऽप्सरःकुलसेवि
नायैजयांबादेव्यैनमः वामे १४ छंजंसहस्रकोटिगंधर्वकुलसेविनायैविजयांबादे
व्यैनमः दक्षपार्श्वे १५ कंञंसहस्रकोटियक्षकुलसेविनायैअजितांबादेव्यैनमः वा
मे १६ टंठंसहस्रकोटिगुह्यककुलसेविनायैअपराजितांबादेव्यैनमः दक्षस्तने १७ डं
सहस्रकोटिकिन्नरकुलसेविनायैवामांबादेव्यैनमः वामे १८ णंतंसहस्रकोटिपन्न
गकुलसेविनायैज्येष्ठांबादेव्यैनमः दक्षरोमूले १९ थंदंसहस्रकोटिपितृकुलसे
विनायैरौद्रांबादेव्यैनमः वामे २० धंनंसहस्रकोटिगणेश्वरकुलसेविनायैमायांबा
देव्यैनमः दक्षभुजे २१ पंफंसहस्रकोटिभैरवकुलसेविनायैकुंडलिन्यंबादेव्यैनमः वा
मे २२ बंभंसहस्रकोटिवटुककुलसेविनायैकाल्यंबादेव्यैनमः दक्षांसे २३ मंयंसहस्रको
टिक्षेत्रेशकुलसेविनायैकालरात्र्यंबादेव्यैनमः वामे २४ रंलंसहस्रकोटिप्रमथकुलसे ८१
विनायैभगवत्यंबादेव्यैनमः दक्षकर्णे २५ वंशंसहस्रकोटिविद्याकुलसेविनायैसर्व

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

श्वर्यैवारेव्यैनमः वामदृष्टसंसहस्रकोटिविस्रकुलसेविनायेसर्वज्ञोवारेव्यैन
मः भालेदृष्टेलसहस्रकोटिरुद्रकुलसेविनायेसर्वकर्त्र्यैवारेव्यैनमः ब्रह्मध्रे
ध्रर्न्ते सहस्रकोटिचराचरकुलसेविनायेकुलशङ्कीवारेव्यैनमः ततः ऊँऐंह्रींश्री
ह्स्रौंः सहौः सकलमान्तकमुञ्चार्यसमस्तदेवताधिपायैश्रीपरावारेव्यैनमः स
हौः ह्स्रौः श्रीह्रींऐंऊँ इति व्यापकं कुर्यात् ॥ इति देवतान्यासः ॥ अथ मातृकान्यासः ।
तत्र मूलाधारे ऊँऐंह्रींश्रीह्स्रौंः सहौः कं षष्टानन्तकोटिभूचरीकुलसेविनायै श्री
ह्लां मंगलावारेव्यैनमः श्रीं ह्लां ब्राह्मण्यै वारेव्यै अनन्तकोटिभूतकुलसहिताय
अनन्तमंगलनाथाय श्रीं ह्लां तत्र असितांगभैरवायनमः स्वाधिष्ठाने दृ चं षष्ठानन्तको
टिखेचरीकुलसेविनायै ईं ह्लां चर्चिकांवारेव्यै ईं ह्लां माहेश्वर्यैवारेव्यै अनन्त
कोटिवेतालकुलसहिताय ईं ह्लां चर्चिकनाथाय ईं ह्लां रुरुभैरवायनमः मणिपूर
के दृ टं षष्टानन्तकोटिपातालचरीकुलसहितायै ऊँ ह्लां योगेश्वर्यैवारेव्यै ऊँ ह्लां कौमा
र्यैवारेव्यै अनन्तकोटिपिशाचकुलसहिताय ऊँ ह्लां योगेश्वरनाथाय ऊँ ह्लां चण्डभैरवाय

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

श्री· हो· ८२ 82

नमः हृदि ६नेष अनंतकोटिश्चरीकुलसहितायेअं सांहरिसिद्धांबादेव्यै अं सां वैस
र्वबादेव्यै अनंतकोटिप्पारकुलसहितायअंसंहरसिद्धानाथायअं संक्रोधभैरवा
यनमः विशुद्धो ६षे६ अनंतकोटिसहचरीकुलसहितायेलं छांमहिन्यंबादेव्यै
लं षंवाराहिबादेव्यै अनंतकोटिब्रह्मराक्षसकुलसहितायलं षंभद्रनाथायलं
षंउन्मत्तभैरवायनमः आज्ञायां६षे२ अनंतकोटिगिरिचरीकुलसहितायेऐंशां
किलिकिलाबादेव्यै ऐंशांइन्द्राण्यंबादेव्यै अनंतकोटिचेटककुलसहितायऐंशं
किलिकिलनाथायऐंशंकपालीभैरवायनमः भाले ६शां२ अनंतकोटिवनचरीकु
लसहितायेऊँवांकालरात्र्यंबादेव्यै ऊँवांचामुण्डाबादेव्यै अनंतकोटिप्रेतकुलस
हितायऊँवंकालरात्रिनाथायऊँवंभीषणभैरवायनमः ब्रह्मरंध्रे ६लं१ अन
न्तकोटिजलचरीकुलसहितायेअंलांभीषणाबादेव्यै अंलांमहालक्ष्म्यंबादेव्यै
अनंतकोटिकूष्माण्डकुलसहितायअंलंभीषणनाथायअंलंसंहारभैरवायनमः ८२
ततः ऐं ह्रीं श्रीं ह्स्रौंः स्हौः समस्तमातृकामण्डलाय समस्तमातृभैरवाधिदेवताये

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

श्रीपरांबादेव्यैनमः सहौंः हसौंः श्रींह्रींऐंॐ इतिव्यापकंकुर्यात् इतिमहाषोढान्यासः
ततः एवंकृत्वाषडंगन्यासंविधाय योनिलिंगधनुकपालज्ञानात्रिशूलपुस्तक
वनमालानसंपुटा महावराहाभयमुद्राबद्धा देवींध्यायेत् यथा अमृतार्णवम
ध्येयस्वर्णद्वीपेमनोरमे कल्पवृक्षवनांतस्थे नवमाणिक्यमंडपे नवरत्नमयेश्री
मत्सिंहासनगतांबुजे त्रिकोणांतःसमीचीनचक्रसूर्यशतप्रभे अर्धांबिकासमायु
तेऽप्यविभक्तविमर्षाणि केयूरकिरीटलावण्यमहाघोजश्रवाधिकं मेरुस्मितमहासौभा
जेत्रिनेत्रेचंद्रशेखरे दिव्यांबरस्रगालेपे दिव्याभरणभूषिते पानपात्रेचविन्यस्ते
त्रिपुरंलेपुस्तकेकरेः विद्यासौभाग्यविभ्राणांसदानंदमुदितां महाबीजादिनाशाय
एवंतांगणेसेविते एवंविद्यांबुजेध्यायेदर्धनारीश्वरंशिव ऐक्यरूपेवासमरेह्लिविद्वी
हृदयंवाविविधिंतयेत् अथवानिःकलंध्यायेत्सच्चिदानंदलक्षणं सर्वतेजोमयंध्या
येत्सचराचरविग्रहं इतिसामान्यध्यानंशिरसिश्रीगुरुंध्यायेत् यथा सहस्रदल
तपंकजेसकलशीतरश्मिप्रभंवराभयकरांबुजे विमलगंधपुष्पांबरंप्रसन्नवदने

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

श्री तां सकलदेवताधिरूपिणी सारक्षिरसिसंततेनतदभिधानएवंगुरु इति श्रीगुरुं ध्या
मो त्वातद्दिव्ययातत्पादुकांशिरसिविन्यस्य प्रणाम्यततस्तन्मानमात्मानं ध्यायेत ॥ अथ
८३ श्रीमहाघोरन्यासपटले श्रीकुलार्णवे ॥ एवंन्यासेकृतेदेवि साक्षात्परशिवोभवेत
मंत्रीनचात्रसंदेहो निग्रहानुग्रहक्षमः महाघोरहृदयंन्यासंयः करोतिदिनेदिने
83 देवाः सर्वेनमस्यंतितंनमामिनसंशयः महाघोरस्यहृदयंन्यासंयत्रमंत्रीन्यसेत्ततः
दिव्यादिव्यंसमहिष्ठसमंताद्दशयोजनं कृत्वान्यासमसि मेदेवि यत्रगच्छति मानवः
तत्र श्रीविजयोलाभः समानः पुरुषः प्रिये महाघोरहृदाकृतन्यासः तदीहायामि
वदिने समासान्नरसमाप्नोति यदि शिवाशिवः स्वयं वज्रपंजरनामानमेनंन्यासं
करोति यः दिव्यांतरिक्षभूगतजलारण्यनिवासिनः यक्षानुभूतवेतालदेव
रक्षोग्रहाद्यः भयग्रस्तनमनमानेतत्तेधारकं प्रिये महाघोरहृदयंन्यासंवज्रसविस्त
शिवाद्यः देवाः सर्वे प्रकुर्वंति अथ पश्य मुनीश्वराः बहुनोक्तेनकिंदेवि स्तुशिष्या
यप्रकाशयेत अन्यथाभते सिद्धिहिंस्यात न्यासमाचरेत अस्मात्परतरः सातादेव। ८३

ताभावस्थितिः लोकेनालिनमेदेहः सत्यं सत्येन मे शपे ॥ ऊर्ध्वाम्नायप्रवेशस्य परामा
मर्शचिंतने महौघौघपरिज्ञानेनाल्पस्य तपसः फलं ॥ इत्थं महौघाभ्यासं विधाय
चरणं विमुक्तस्थिन तद्विषयकन्यासं कुर्यात् ॥ तत्रादौ विश्रांतिचरणन्यासः ॥ तत्र शि
रसि ॐ ऐं ह्रीं श्रीं हंसः शिवः हंसः सोहं तुर्यविद्यामुच्चार्य सच्चिदानंदज्योतिरहं ॐ ऐं
ह्रीं श्रीं हंसः शिवः हंसः सोहं तुर्यविद्यामुच्चार्य सच्चिदानंदज्योतिरहमेव ॐ ऐं ह्रीं श्रीं
हंसः शिवः हंसः सोहं तुर्यविद्यामुच्चार्य सच्चिदानंदज्योतिरहमेवास्मि इति चरणत्रयं
वदन्मुद्रयाविन्यस्य तत्पौर्णविश्रम्य शंभुचरणन्यासं कुर्यात् तत्र शिरसि ऐं ह्रीं श्रीं ॐ सो
हमस्मि अहमस्मि ब्रह्माहमस्मि सोहं स्वप्रकाशपरिपूर्णपरापरमहाप्रकाशपरि
पूर्णानंदनाथश्रीपादुकां पूजयामि इति संवदन्मुद्रयाविन्यस्य स्वात्मानं सकलप्रपं
चातीतं संविदेकरसभावं सच्चिदानंदमयं विचिंत्य ॥ पंचांबान्यासं कुर्यात् ॥ तत्र शिरसि
ॐ ऐं क्लीं श्रीं आदिनाथव्योमातीतांबाश्रीपादुकां पूजयामि ६ अनादिनाथव्योमस्व
यंबाश्रीपादुकां ६ अनामयनाथव्योमगांबाश्री ६ अनंतनाथव्यानचारिण्यंबा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

श्री सौ॰ र॰ ८४ 84

श्री ॐ चिदाभासानंदनाथयोगमहाचौघाश्री ॥ इति पंचौघान्यासः ॥ अथ नवाकाशनाथ
न्यासः ॥ तत्र शिरसि ॐ हंसनवनाकाशानंदनाथश्री ॐ सुमनाकाशानंदनाथश्री ॐ हंसः
व्यापकाकाशानंदनाथश्री ॐ अंशरुक्माकाशानंदनाथश्री ॐ अवधूत्याकाशानंदना
थश्री ॐ वधतिमात्राकाशानंदनाथश्री ॐ रंग्रनाहतनाकाशानंदनाथश्री ॐ पंइवा
काकाशानंदनाथश्री ॐ कुंचिन्नाकाशानंदनाथश्री ॥ इति नवाकाशनाथन्यासः ॥
अथ यामानंदादिनवनाथश्री ॐ लीलानंदनाथश्री ॐ संभ्रमानंदनाथश्री ॐ चिदानं
दनाथश्री ॐ प्रसन्नविश्वानंदनाथश्री ॐ मत्रोर्ध्वाम्नायपंचौघादिव्यौघः नवाका
शनाथाः सिद्धौघः यामानंदनाथादयो मानवौघः ॥ इति गुरुपंक्तिन्यासः अथ
स्वपारंपर्यन्यासः ॥ तत्र ॐ ह्रीं श्रीं यज्ञेश्वरानंदनाथपमोः सच्चिदानंदनाथश्री ॐ ह्रीं
श्रीं यज्ञेश्वरानंदनाथपमोः सचिदानंदनाथश्री ॐ ह्रीं श्रीं चिदानंदनाथपमो सचिदानं
दनाथश्री ॐ ह्रीं श्रीं ब्रह्मानंदनाथपमोः सचिदानंदनाथश्री ॐ ह्रीं श्रीं ब्रह्मानंदनाथप
मोः सचिदानंदनाथश्री ॐ ह्रीं श्रीं शर्वाणीनंदनाथपमोः सच्चिदानंदनाथश्रीपादुकां पूज ८४

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

यामिनमः ततः स्वगुरुपादुकां मा गवत्र्येसेदिति ॥ स्वपरोपर्यन्यासः ॥ ततोमूलाधा
रे स्वगुरुहृन्मन्त्रनामविन्यस्य षोडशाम्नूलविद्यान्यासं कुर्यात् ततः शिरसि ॐ स्व
च्छप्रकाशपरामृतिपरापरमहाशिवविद्याकुलयोगिनीं ह्रीं कुलयोगिनीमूल
विद्याश्री ॐ हसौः स्वात्मानं बोधय परमहौः ममाहं परांबावि मूलविद्याश्री ॐ ऐं क्लीं
क्लिन्ने क्लेदिनि महामदद्रवे तोदय क्रों ह्रीं मोहय मोहय क्लीं नमः स्वाहा ऋतिरह
स्ययोगिनीमूलविद्याश्री ॐ हसः स्वच्छानंद [illegible] परमात्मने स्वाहा महदैं योगि
नीमूलविद्याश्री ॐ ह्रीं निमस्फुरंती चैतन्यानंदमयि महाबिंदुव्यापकमातृ
स्वरूपिणि ऐं ह्रीं श्रीं ईश्वितावाम्नूलविद्याश्री ॐ ऐं ह्रीं श्रीं स्वच्छप्रकाशात्मिके ह्रीं
कुलमाहात्मालिनि ऐं कुलगर्भमान्तके ह्रीं ऐं मम यथाविमले श्रीं मम यविमलाम्नू
लविद्याश्री ॐ हसः नित्यप्रकाशात्मिके कुलकुंडलिनि श्रीं ज्ञाना सिद्धिं महा मे पव
स्वात्मानं बोधय बोधय च्छे भगवति ह्रीं हुं प्रबोधिनीमूलविद्याश्री ॐ मातं
कुलकुलपंचानलीमूलविद्याश्री ॐ लोपामुद्राख्यपंचदशान्तरीमन्त्रार्यैचैतन्यवि

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

श्री॰ प्रणमत्तविद्याश्री ॐ ऐं शुद्धसत्त्वा निराकारा निर्विकल्पा परब्रह्मस्वरूपिणि ह्रीं
सौ॰ र॰ परानंदशक्तिः सौः शांभवानंदनाथ श्रीअनुत्तरकौलिनी मत्तविद्याश्री ॐ हंसः
८५ सोहं स्वच्छानंद परमहंस परमात्मने स्वाहा गुरुचरणविमर्शिनी मत्तविद्याश्री
85 ॐ अनामाख्याव्योमातीतनाथ परापरव्योमातीतव्योमेश्वर्यंबा अनामाख्या मत्त
विद्याश्री ॐ ऐं ई ईं ॐ संकेतसमा मत्तविद्याश्री ॐ ह्रीं भगवति विश्ववागवादिनि ह्रीं
महाह्रीं महाहूं महामातंगिनि ऐं क्लीं त्रैवल्लभा श्री अनुत्तरवाग्वादिनी मत्तविद्या
श्री ॐ ह्स्रैं सकलह्रीं ह्सौः अनुत्तरशोकरी मत्तविद्याश्री ॐ नर्य विद्यामहाचार्यम
यीनंदमय महाचक्रे वैरवेपरब्रह्मस्वरूपिणि परामृतशक्तिः सर्वमंत्रेश्वरी सर्व
पीठेश्वरी सर्ववीरेश्वरी सर्वयोगीश्वरी सर्ववागीश्वरी सर्वसिद्धेश्वरी सकल
जगदुत्पत्तिमातृकाम चक्रा सदेवता सम्प्रदायसिद्धिः सायुधा सपरिवारा साल
कारा सर्वोपचारैः संपूजिता ॥ श्रीमहात्रिपुरसुंदरी मत्तविद्याश्रीपादुकां पूजया
मि इति चरणादि पीठ ज्ञानविद्यान्तां संचितुमुद्दिश्य शिरसा वन्दमेत सेचहृमहामसि ८५

वशाज्ञात्मकदलिनीवामकरयोः एषा कृतिश्च महिमोद्गतिश्च चक्रे यायाद्योगनूपादु
गपदयोस्तयोर्विशिरसि निहिता भवति ॥ अथ षडाधारविद्यान्यासः तत्र मूलाधारे
ॐ हं सः स्वात्मने श्रीमूलेशाय मूलाधारविद्याम्बा श्री स्वाधिष्ठाने ॐ सोहं परमहंस विमले
स्वात्म स्वाधिष्ठानविद्याम्बा श्री मणिपूरके ॐ हंसः सोहं स्वच्छानन्द परमहंस परमात्म
ने स्वाहा मणिपूरकविद्याम्बा श्री अनाहते ॐ हं सः स्वात्मने बोधय बोधय परमात्मने स्वा
नाथ अनाहतविद्याम्बा श्री विशुद्धे ॐ सोहं परमात्मने बोधय बोधय स्वात्मानन्दनाथ
विशुद्धविद्याम्बा श्री आज्ञायां ॐ हंसः सोहं स्वच्छानन्दनाथ चिन्मकाशामृतहेतवे स्वाहा
आज्ञाविद्याविद्याम्बा श्रीपादुकां पूजयामि नमः इति षडाधारमन्त्रानेवमुख्येनानासिका
ग्रात्तन्त्र चक्रभावनया तत् " वाग्भवेश्वरी विन्यस्य पुनः संवर्तमुद्रया शम्भुचरण
मात्रं विन्यस्य ततः स्वात्मानं शिवरूपं ध्यायेत ॥ इति चरणादिन्यासः ॥ ॥ श्री
विद्यानन्दनाथेन शिवयोः प्रियसूनुना कृते सौभाग्यरत्नाकरे तरंगोऽत्र शाम्भोगमन
१ अथ षडुत्तरशाम्भवीतायामेक्षत्वं नयोक्तन्यासानपि कुर्यात यथा ॐ ह्रस्फ्रें

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

श्री· सौ· र·
८५
86

ह्सौः ह्सह्नमम्लवरयूंस्त ह्नमम्लवरयूं अमुकानंदनाथ ह्सौः ह्सफ्रें श्रीं ह्रीं
ऐं ङें श्रीपादुकां पूजयामीति श्रीभवनेशोक्त मूलपादुकां शिरसि संपूज्य मूलया
विन्यस्य ध्यात्वा गंधादिभिः संपूज्य इति णम् ऐं ह्रीं श्रीं ह्सफ्रें ह्सौः ग्लौं ह्सौः
ह्सफ्रें श्रीं ह्रीं ऐं हेरंबाय नमः वामांसे ऐं ह्रीं श्रीं ह्सफ्रें ह्सौः दुं दुर्गायै नमः द
क्षोरौ ऐं वां ऐं वटुकभैरवाय नमः वामोरौ ऐं सं ऐं सरस्वत्यै नमः हृदये ऐं ह्रीं हूं
हे तं ज्वालामुखि मे स्वाज्ञया भीमाज्वहद्दद ताके स्वाहा ऐं क्षेत्रपालाय नमः
मुखे ऐं पं ऐं परमात्मने नमः इति विन्यस्य पूजयित्वा ऐं ॐ नमो भगवति नील
वज्रामृते मम शरीरं रक्ष रक्ष हुं फट् स्वाहा ऐं आत्मासनाय नमः इति स्वास
ने संपूज्य दक्षवामहस्तौ शिवपाशात्मकौ ध्यात्वा ह्सह्स्ख्फ्रेंः अस्त्राय फट्
इति मंत्रेणाताडितत्रयेण शोधिते धतं अंगु[illegible]मुकारत्रयं च कृत्वा कनिष्ठयोः ऐं गं ल
गगनरत्नाय गं ऐं नमः अनामिकयोः सं हूं खं क्रूं रत्नाय सं हूं ऐं नमः मध्यमयोः
म्लं मर्त्यरत्नाय म्लं ऐं नमः तर्जन्योः ऐं पं लं पातालरत्नाय पं लं ऐं नमः अंगुष्ठयोः ८५

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

परत्वंनागरत्नायरत्नं ५ नमः। करतलकरपृष्ठाभ्यां ॥ ५ गलंमत्वंमलूंपलंरलूं ५ पंचर
त्नाय ५ नमः ॥ इति पंचरत्नान्यासः ॥ ततः ५ सहहसौं ऐं फें इति परमेश्वरपरमेश्वरी
विद्याम्नायं करयोर्व्यापकं कृत्वा मूर्धादिपादांतं सर्वांगे व्यापकं कुर्यात ततः ५ स
हसांफां ५ हृदयाय नमः ॥ सहहसींफीं ५ शिरसे स्वाहा ॥ ५ सहहसूंफूं ५ शिखायै
वषट् ५ सहहसैंफैं ५ कवचाय हुं ॥ ५ सहहसौंफौं ५ नेत्रत्रयाय वौषट् ॥ ५ सहहसः
फः ५ अस्त्राय फट् इति कनिष्ठादितलांतं करयोर्विन्यस्य हृदयादिषु च न्यसेत
अथ वक्त्रन्यासः ॥ तत्र चूलाधः ५ सहहसांफां ५ पश्चिमवक्त्राय नमः शिरसि ५ सह
सौंफौं ऊर्ध्ववक्त्राय नमः ब्रह्मरंध्रे ५ सहहसः फः ५ परवक्त्राय नमः ॥ इति अंगन्या
सः ॥ अथ बीजषोढान्यासः ॥ तत्र चूलीमूले ५ सजूं नमः ब्रह्मरंध्रे ५ हूं ५ नमः।
भाले ५ रवट्कसमस्वरसं ५ नमः दक्षशंखे ५ सहहसां ५ नमः वामे ५ रह लैंऊं ५ न
मः दक्षभुवि ५ सहहफ्रें ५ नमः वामभुवि ५ सहूं ५ नमः मध्ये ५ स्लूं ५ नमः जिह्वा
यां ५ सहीं ५ नमः तालुनि ५ तारत्वं ५ नमः दक्षकर्णे ५ फट् ५ नमः वामे ५ सहहं ५

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

श्री·
मा·र·
८१
87

नमः चोरकूपे प त्लमयक्षूं प नमः गलगंडे प म्लूं प नमः कंठगलै प नयूं प नमः दक्ष
स्तनोपरि प जूं य ऽ प नमः वामे प नयूं प नमः दक्षस्तनमंडले प ह्मौः प नमः वा
मे प ज्रूं प नमः दक्षकक्षे प मज्रीं प नमः वामे प पैं प नमः नाभौ प ह्मौः प नमः दक्ष
पाणितले प फ्रूः प नमः वामे प फ्रं नमः लिंगाग्रे प मही प नमः लिंगमूले प ह्रौः प न
मः मेढ्रमि प ह्मौ प नमः दक्षांसे प फ्रें प नमः वामे प मदक्षस्तम्भवयक्षूं प नमः ब्र
ह्मरन्ध्रे प हूं प नमः ऊर्ध्वलिंगे प मह्रूं प नमः वामे प हस्तनयूं प नमः पायुमार्गे
प ह्रौं प नमः दक्षजानुचक्रे प ह्रौं प नमः वामे प तरयूं प नमः दक्षगुल्फे प ब्रें प नमः
वामे प ग्रूं प नमः दक्षगुल्फाधः प ह्रूं तपट् प नमः वामे प ग्रें प नमः दक्षयमद्वारे
प नफ स्वैरी प नमः वामे प नजतह्रौं प नमः दक्षपादतले प हह्लं प नमः वामे प ह
रफट् प नमः पृष्ठवंशे प लमह्रौं प नमः दक्षपार्श्वे प महह्लगं प नमः वामे प ल
वाघहहे प नमः दक्षांसे प हेमफ्रें प नमः वामे प लफट्तत्रं प नमः दक्षचिबुके प ध्रे
मै प नमः वामे प लमयक्षूं प नमः दक्षनेत्रे प हरफट् ह्रौं प नमः वामे प तरयूं प नमः ना ८१

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

साग्रे प हं सं प नमः दक्षतर्जन्यंगुष्ठसंधौ प सों प नमः वामे प हमकलक्ष्रीं प नमः द
क्षनासिकायां प ह्रीं प नमः वामे प मह्लकलह्रीं प नमः इति विन्यस्य मूर्धादिपादांतं
पादादिमूर्धांतं व्यापकत्वेन पंचप्रणवपुटितैः ककारादितकारांतैर्मातृकाक्षरैः सह
सप्रकृत्य स्तेन ॥ इति बीजषोढान्यासः अथ मालिन्यादिषोढान्यासः तत्र प्रथमं मा
लिन्याख्यासः शिखायां प नं नादिन्यै प नमः पश्चिमास्ये प ऋं निवृत्यै प नमः उ
त्तरास्ये प ॠं प्रतिष्ठायै प नमः दक्षिणास्ये प लृं विद्यायै प नमः पूर्वास्ये प ॡं शा
न्त्यै प नमः ऊर्ध्वास्ये प थं ग्रसिन्यै प नमः नेत्रयोः प धं प्रियदर्शिन्यै प नमः नासायां
प ईं गुह्यशक्त्यै प नमः ऊर्ध्वनेत्रे प चं चामुंडायै प नमः वदने प वं वज्रिण्यै प नमः
दक्षोर्ध्वदंतपंक्तौ प कं करालायै प नमः वामे प खं कपालिन्यै प नमः ऊर्ध्वमूले प गं
शिवायै प नमः अधःमूले प घं घोरायै प नमः रसनायां प वं वीरायै प नमः जि
ह्वायां प रं मायायै प नमः वाचि प श्रं वागीश्वर्यै प नमः कर्णयोः प णं नारायण्यै प
प नमः दक्षकर्णबिले प उं मोहिन्यै प नमः वामे प ऊं प्रज्ञायै प नमः कंठे प हं

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

श्री· शिखिवाहिन्यै प नमः दक्षांसे प सं भीषणायै प नमः वामांसे प पं वायुवेगायै प नमः द
सो· २· क्षभुजे प जं भीमायै प नमः वामे प कं विनायकायै प नमः दक्षपाणौ प ठं पूर्णिमायै प
८८ नमः वामे प लं श[illegible]यै प नमः दक्षकराङ्गुष्ठे प फं फट्कार्यै प नमः वामे प ञं कुटिल्यै प न
४४ मः दक्षनख[illegible] प टं कालिकायै प नमः वामे प [illegible] प कं क्रोधात्म्यै प नमः ।
वामे प लेखनायै प नमः दक्षस्तनोपरि प [illegible] ग्रासायै प नमः वामे प हं परमशा
क्त्यै प नमः प्राणे प हं आवायै प नमः विन्दौ प [illegible] प [illegible] प नमः नितंबद्वये
प मं महाकाल्यै प नमः उदरे प [illegible] व्यापिन्यै नमः हृदि प [illegible] सर्वस्वायै प नमः ऊरुद्व
ये प तं तारायै प नमः दक्षजानुनि प एं ज्ञानशक्त्यै प नमः वामे प ऐं क्रियाशक्त्यै नमः
दक्षजंघायां प ऊं गायत्र्यै प नमः वामजंघायां प ऊं सावित्र्यै प नमः दक्षपादे प दं दह
न्यै प नमः वामे प कं [illegible]कार्यै प नमः ऐं ह्रीं श्रीं हसफ्रें हसौः ने फ्रों हुं ह्रीं मालि
नीं सर्वाङ्गेषु उच्चरन् यामि नमः इति सर्वाङ्गे व्यापकं कुर्यात् ॥ इति मालिनीन्यासः ॥ अ
थ शब्दराशिन्यासः मन्त्रप्राण[illegible]श्रीकण्ठादिन्यासवदेव तत्र [illegible] बीजमपहाय पं ८८

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

चप्रमाणवक्षंयुतः कार्यः तत्रोंऐं ह्रीं श्रीं ह्स्फ्रें ह्सौः श्रं श्रीकंठेशाय परोर्ध्वाय ह्सौः ह्स्फ्रें
श्रीं ह्रीं ऐं नमः इत्यादि ॥ इति शाहराशिन्यासः ॥ अथ त्रिविद्यान्यासः ॥ नाभौ ऐं श्रीं ह्स्फ्रें
ह्सौः ऐं ह्रीं अघोरे ह्रीं नमः ह्सौः ह्स्फ्रें श्रीं ह्रीं ऐं नमः हृदये प परमघोरे हूं घोररू
पे ह्सौः घोरमुखि भीषणे वमवमपि — — हः फें नुहरर ह्रीं ह्रूं ह्सौः प नमः
भ्रूमध्ये प परस्वरूपे प नमः ॥ इति त्रिविद्यान्यासः अथाघोरिकाष्टकन्यासः ॥ तत्र शि
रसि प ऐं ह्रीं अघोरे ह्रीं नमः घोरायै प नमः भाले प परमघोरे हूं प परमघोरायै नमः
भ्रूमध्ये प घोररूपे ह्सौः घोररूपायै प नमः मुखे प घोरमुखि नमः घोरमुख्यै प नमः
कंठे प भीमे नमः भीमायै प नमः हृदये प भीषणे नमः भीषणायै प नमः उदरे प वम
नः वमन्यै प नमः नाभौ प पिब नमः पिबन्यै प नमः ॥ इत्यघोरिकाष्टकन्यासः अथ
द्वादशांगन्यासः ॥ तत्र पादयोः ह्स्ख्फ्रें ह्सौः शिवायै प नमः कंठे प महें स्तुमहाबला
यै प नमः मुखे प महें मालिन्यै प नमः कर्णयोः प महें नेत्रायै प नमः नेत्रयोः
प महें हयवेगायै प नमः भाले प महामहाविद्यायै प नमः शिखायां प महें विश्वेश्वरायै प नमः

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

इति दशांगन्यासः ॥ अथ षडंगन्यासः ॥ तत्र हृदि ५ सह्रीं सर्वज्ञाय हृदयाय नमः ५
८६ सह्रीं अमृते तेजोमालिनि ५ शिरसि स्वाहा ५ सह्रूं वेदवेदिनि अनादिबोधाय शि
खायै वषट् ५ सहैं वज्रिवज्रधराय स्वाहा स्वतंत्र ५ कवचाय हुं ५ सह्रौं नित्यमलुप्त
शक्तये ५ नेत्रत्रयाय वौषट् ५ सह्रः अनन्तशक्ति [illegible] कायपाशुपताय स्वाहायहुं फट् ५ अस्त्रा
य फट् ॥ इति षडंगन्यासः इति लिप्यादिषोढान्यासः ॥ अथ पंचरत्नमहान्यासः ॥
तत्राज्ञाचक्रे ५ गल्लूं गगनरत्न गगनपीठ गगनलोकगर्भगामिनी गगननाथ गग
नांबा गगनेश्वरी [illegible] शत कोटि [illegible] योगिन्यं बा गलूं ५ श्रीपादुकां पूजया
मि नमः विशुद्धचक्रे ५ सल्लूं स्वर्गरत्न स्वर्गपीठ स्वर्गलोकगर्भगामिनी स्वर्गनाथ स्व
र्गांबा स्वर्गेश्वरी [illegible] शत कोटि योगिन्यंबा सलूं ५ श्रीपादुकां पूजयामि नमः अ
नाहतचक्रे ५ मल्लूं मर्त्यरत्न मर्त्यपीठ मर्त्यलोकगर्भगामिनी मर्त्यनाथ मर्त्यांबा मर्त्ये
श्वरी [illegible] शत कोटि योगिन्यंबा मलूं ५ श्रीपादुकां पूजयामि नमः मणिपूरकचक्रे
५ पल्लूं पातालरत्न पातालपीठ पाताललोकगर्भगामिनी पातालनाथ पातालांबा पा ८६

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

तात्तेश्वरी अम्बा हस्तलकोरियोगिन्यंबा ह्लूं प श्रीपादुकां पूजयामि नमः तत्र नागरत्नना
गपीठ नागलोकगर्भगामिनी नागनाथ नागेश्वरी नागांबा चन्द्रलहस्तकोरियोगिन्य
बानन्तं प श्रीं पादुकां पूजयामि नमः ॥ इति पंचमहारत्नन्यासः ॥ अथ परादिविविधन्या
सः तत्राङ्गुष्ठयोः प ऐं परायै ऐं प नमः तर्जन्योः प ज्म्रूं रक्तायै ज्म्रूं प नमः मध्यमयोः प ऐं
ज्ञानायै ऐं प नमः अनामिकयोः प श्रीं क्रियायै श्रीं प नमः कनिष्ठिकयोः प ह्रीं कुंजति
न्यै ह्रीं प नमः करतलकरपृष्ठयोः प फ्रें मातृकायै फ्रें प नमः इति करन्यासः अथ हृद
यादिषडंगेषु भिरवमेत्रैः सजातिभिर्न्यसेत ततः पश्चिमवक्त्रे प ऐं परायै ऐं प नमः ।
उत्तरवक्त्रे प ह्रूं रक्तायै ह्रूं प नमः दक्षिणवक्त्रे प ऐं ज्ञानायै ऐं प नमः पूर्ववक्त्रे प श्रीं क्रि
यायै श्रीं प नमः ऊर्ध्ववक्त्रे प ह्रीं कुंजतिन्यै ह्रीं प नमः परवक्त्रे प फ्रें मातृकायै फ्रें प न
मः ॥ इति परादिविविधन्यासः ॥ अथ गुरुपारंपर्यन्यासः तत्र शिरसि प हसक्षमलव
रयूं सहक्षमलवरयूं श्री अमुकानन्दनाथ प श्रीपादुकां पूजयामि नमः इति सच
हृमहृयाम गुरुपादुकां विन्यस्य ब्रह्मरंध्रे प अः हं सः सोहं अः श्रौं हौः ज्योतिष्मतां

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

श्री· सौ·२· ८·

वानिर्वाणे वानंदनाथमोः शोः अंः सोहं हंसः आः ५ निर्वाणचरणश्रीपादुकां पूज
यामि नमः इति मंत्रद्वयमुच्चरेयेव न्यसेत् ब्रह्मरंध्रे ५ हसक्षमलवरयूं श्रीपरपावकश्री
पादुकां पूजयामि नमः इति मंत्रद्वयमुच्चरन्न्यसेत् ततश्च ५ ॐ ह्रीं कामदुघे अमोघे वरदे
विच्चे स्फुर स्फुर श्रीं श्रीं श्रीं ५ कुलकामधेनुश्रीपादुकां पूजयामि नमः ततस्तत्रैव द
क्षभागे ५ हसौं शुक्लविद्या महापीठ शुक्लपुष्प महापीठ शुक्लमंजल महापीठ शु
क्लचलत्पद्म महापीठ शुक्लमेघ महापीठ शुक्लदीप महापीठ शुक्लश्मशान महापीठ ८
श्रीनति महापीठ महाप्रकाशानंदनाथ हसौं ५ शुक्लचरणश्रीपादुकां पूजयामि
नमः वामभागे ५ सहौं रक्तविद्या महापीठ रक्तपुष्प महापीठ रक्तमंजल महापी
ठ रक्तचलत्पद्म महापीठ रक्तमेघ महापीठ रक्तदीप महापीठ रक्तश्मशान महापीठ र
क्तनति महापीठ महाप्रकाशिनी परांबा सहौं रक्तचरणश्रीपादुकां पूजयामि न
नमः मध्ये ५ हसौं सहौं मिश्रविद्या महापीठ मिश्रपुष्प महापीठ मिश्रदीप महापी ६·
ठ मिश्रश्मशान महापीठ मिश्रनति महापीठ महाप्रकाश महाप्रकाशिनी सामरस्यानंद

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

नाथसिद्धपादस्य ह्सौं ह्स्रौं सिद्धचरणाश्रीपादुकां पूजयामि नमः इति सिद्धचतुष्टयसमुदायान्व
येइ तिचरणत्रयन्यासः अथ दिव्यौघादिगुरुपादुकात्रयन्यासः ॥ तत्र शिरसि प ल्लेंब्र
ह्ममहाप्रेतपद्मासनाय नमः ल्लें प ब्रह्मश्रीपादुकां पूजयामि नमः तत्रैव प वैं विष्णुम
हाप्रेतपद्मासनाय नमः वैं प विष्णुश्रीपादुकां पूजयामि नमः तत्रैव प रं महाप्रेतरु
द्रपद्मासनाय नमः रं प रुद्रश्रीपादुकां तत्रैव प यं ईश्वरमहाप्रेतपद्मासनाय नमः
यं प ईश्वरश्रीपादुकां पूजयामि नमः प हं सदाशिवप्रेतपद्मासनाय नमः हं प स
दाशिवश्रीपा प सं हिरण्यगर्भमहाप्रेतपद्मासनाय नमः सं प हिरण्यगर्भश्री प ऐं परायै
ऐं प पराम्बाश्री प ह्रूं हकारायै ह्रूं प हकाराम्बाश्री प ऐं ज्ञानायै ऐं प ज्ञानाम्बाश्री प श्रीं क्रि
यायै श्रीं प क्रियाम्बाश्री प ह्रीं कुण्डलिन्यै ह्रीं प कुण्डलिन्यम्बाश्री प फ्रें मातृकायै फ्रें
प मातृकाम्बाश्रीपादुकां पूजयामि नमः ॥ इति दिव्यौघः अथ सिद्धौघः ॥ प श्रों श्रा
दिनाथानन्दनाथ श्रादिनाथपराम्बा श्रों प श्रीपादुकां पूजयामि नमः प श्रीं श्रीचि
त्यानन्दनाथ श्रीचित्यापराम्बा श्रीं प श्रीपादुकां पूजयामि नमः प ग्लं ग्लव्यक्तानन्द

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

श्री॰
मो॰ २
६१
९१

नाथ्याख्यात्मकापरांबा अं ५ श्रीपादुकां पूजयामि नमः ५ कुंकुलेश्वरानंदनाथ कु
लेश्वरी परांबा कुं ५ श्रीपादुकां पूजयामि नमः ॥ इति सिद्धौघः अथ मानवौघः ५ व
योत्सीशानंदनाथ मिद्रा परांबा ५ श्रीपादुकां पू ५ विचित्रानंदनाथ कुब्जि
का परांबा श्रीपा ५ गगनानंदनाथ चादुली लावली परांबा ५ श्रीपादुकां पू ५ चंद्र
गर्भानंदनाथ वालिभागी परांबा ५ श्रीपा ५ प्रकाशानंदनाथ महिला परांबा ५ श्री
पा ५ ललितानंदनाथ शोभा परांबा कमला परांबा रत्नादेवी परांबा ५ श्रीपा ५ श्री
रत्नानंदनाथ ज्ञानादेवी परांबा ५ श्रीपा ५ ब्रह्मानंदनाथ नाहिनी परांबा ५ श्रीपा
५ ग्रजेशानंदनाथ महिला परांबा ५ श्रीपा ५ प्रतिष्ठानंदनाथ सहजा परांबा
५ श्रीपा ५ शिवानंदनाथ प्रतिभा परांबा ५ श्रीपा ५ चिदानंदनाथ सहजा परां
बा ५ श्रीपा ५ श्रीकंठानंदनाथ विद्याशक्तिः परांबा ५ श्रीपा ५ शिवानंदनाथ सह
जा परां ५ बा ५ श्रीपा ५ सोमानंदनाथ सहजा परांबा ५ श्रीपा ५ श्रीसंविदानंदना
थ अनंद परांबा ५ श्रीपादुकां पू इति गुरुपंक्तिचयं ब्रह्मरंध्रपद्मे संचरन्महद्ध्यावि ६१

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

न्यस्य पुनः श्रीमद्वमकरागोक्रमगुरुपादुकां वद्ध्या स्वगुरुपादुकां विन्यस्य गुरुक्र
मस्य नाम मनुत्वा धीरस्त्रं रेहिति ॥ गुरुक्रमन्यासः अथ षड्न्वयमेवन्यासः ॥ श्रीज्ञा
या ५ सहौं ऐं कें श्री परेश्वरी नहनाथ परेश्वरी परांबा ५ श्रीपादुकां ए विशुद्धे ५
हस्त्रूं ऐं कें ज्रिं कें श्री विद्येश्वरी नेह नाथ विश्वेश्वरी परांबा ५ श्रीपा अनाहते ५
हसक्षूं ऐं कं ज्रिकाये हसक्षम्लें विच्चे हसे श्वरी नेह नाथ हसेश्वरी परांबा ५ श्रीपा
स्वाधिष्ठाने ५ ह्रां ह्रीं ह्रूं हस्वां हस्त्रं हस्त्रीं त्वां दूं त्वीं किणि रमक्षीं हसक्षूं हसत्क्रीं
विच्चे हौं हसहसहमहमक्षें हसत मत मत्तवय ऐं ओं हमत मत्तव यरां हमत मत्तवय
रूं हमल्व मत्तवयं रीं ऐं हस्त्रीं हस्त्रीं हस्रां ह्रीं ह्रूं ह्रौं ऐं नित्य भगवति हसक्षें कुले
श्वरी ह्रां ह्रूं ह्रीं ल्हां ल्वीं ह्रूं हौं हहौं इ ज्ञान मे तां त्वं त्वं त्वं श्रीपादु हसौं क्षें
अघोरमुखि कुब्जिकायै कों हूं क्षीं घोरे अघोरे परां त्वं वं हसं किणि किणि महा
किणि विच्चे संवर्त्तेश्वरी परांबा ५ श्रीपादुकां पूजयामि नमः मणिपूरके ५ ह
सक्ष्रूं परिंग रिपि गारि कें प्रि विच्चे विपेश्वरी वंदनाथ द्वीपेश्वरी परांबा ५ श्रीपा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

श्री· सौ· र·
62
92

मूलाधारे पद्मसहस्रमूलत्रयच्छ्रपेन मां भगवति हंसफ्रें कुब्जिकायै ह्रीं हूं ह्रौं ङ ञ ण न मेऽ
घोरमुखि छ्रैं छ्रूं छ्रीं किणि किणि विणि विणि विच्चे नवात्मप्रव्वरी नवनाथनवात्मप्रव
रीपरांबापश्रीपादुकां पूजयामि नमः॥ इति षडङ्गत्रयमेलन्यासः॥ ततः षडे प्रव्वरीप
देवतां मूलविद्यया व्यापकन्यासं कृत्वा देवं ध्यायेत् तद्यथा सहस्रसूर्ययतकां
शोमहृष्णदीप्तिधरोग्रहः षडूर्ध्वचेश्वरः श्रीमान् रक्तपांशुरजोन्मयः षडानन
स्फुरत्त्रैनत्रयषट्कसमन्वितः द्वीपिचर्मकटिस्फारमुंडमालाविभूषणः न
नाभियत्वपारिजातपुष्पमालासमावृतः बंधनाभिकजानुष्टो देहसुविर
नलापनः विचित्राभरणोपेतः सर्वाविसभाषायाम् इत् मूलाभीप्सुपाङ्किसोऽ
वधारिमहातनुः कपालफलचापारि पाशाभयकराम्बुजः देवादृतः पितृवने
बीजाहृतनमानसोत्तरे एवं परे प्रव्वरीं ध्यायेत् नमारविराजितां इत्तोर्ध्वकमारभ्य
दतावधःकरपर्यन्त वामोर्ध्वकरमारभ्य वामाधःकरपर्यन्तं आयुधध्यानमिति ध्यात्वा
मिहंप्रज्य मूलविद्याहृदयं पुनः समभ्यस्य समर्प्य पंचरात्राद्वितीयस्मारेदिति द्वे 62

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

केन ध्यात्वा मानसं संजपित्वा यं च प्राणं वसंपुटितं परेश्वरीबीजं यथाशक्ति जपित्वा
तथैव परेश्वरीमंत्रं च जपित्वा देवाय जपं समर्प्य षडङ्गन्यासं शांभवाधिदेवतां ललि
तां स्वात्मानं ध्यायेत ॥ ॥ श्रीविद्यानंदनाथेन शिवयोः प्रियसूनुना क्रमेणैषो
भासिता स्तोत्रं गोरक्षसंज्ञकः ॥ ॥ इति न्यासं कृत्वा षडङ्गन्यासं शांभवं शिवस्मर
णं कुर्यात् तत्र प्रथमं मानसपरमेश्वरक्रमः तत्राज्ञाचक्रे हिरण्यगर्भं विज्ञानं तत्व
र्णं वर्णं शवासने ध्यात्वा तस्य नाभिपद्मकर्णिकायां सदाशिवमिति परेश्वरकूटं बा
लार्कवर्णं ध्यात्वा तदूर्ध्वे ध्यानेन तद्रूपं परेश्वरदेवतात्मानं ध्यात्वा तं सर्वगुरुस्वरू
पं सदाशिवासने परेश्वरं ब्रह्मरंध्रे संचिंत्य मूलाधारे वात्तवाक्यं परेश्वरी ध्यानात्म्यं रू
पां पंचदशाक्षर्या युक्तां ह्रींकारस्य मध्ये कुण्डलिनीं ध्यात्वा पुनस्तां तेजोरूपां ब्रह्मरंध्र
पर्यंतं ध्यात्वा तेन तेजसा सावयवीकृत्य परेश्वरेण संयुज्य न्यासं तेन कीलकं तत्
मंत्रेण देवं देवीं मानसोपचारैः पूजयेत् ततस्तं परितः शिरसि षट्कोणं विभाव्य
तस्य कोणेषु ईशानादि वायव्यान्तेषु चतुष्कोणादि वायव्यान्तेषु चक्रादि क्रमेण प्राह

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

श्री
सौः
६२
93

तिरेपनद्वात्रिंशद्दृश्यमयोमिथुनरूपीरूप्याः ततैशानकोणमध्यमिथुनचतुष्कं र
क्तवर्णं ध्यात्वा ऐं ह्रीं श्रीं ह्सफ्रें ह्सौः ऐं परानंदनाथपरापराम्बा ऐं ह्सौः ह्सफ्रें श्रीं
ह्रीं ऐं श्रीपादुकां पूजयामि नमः ५ ऐं भानंदनाथभापराम्बा ऐं ५ श्रीपादुकां पू ५ ऐं
चिदानंदनाथचित्पराम्बा ऐं ५ श्रीपादुकां पूजयामि नमः ५ ऐं महामायानंदनाथ
महामायापराम्बा ऐं ५ श्रीपादुकां पूजयामि नमः इति चतुष्कं अथ पूर्वकोणे मि
थुनपंचकं धूम्रवर्णं ध्यात्वा ५ ह्रूं इच्छानंदनाथ इच्छापराम्बा ह्रूं ५ श्रीपादुकां पूज
यामि नमः ५ ह्रूं सृष्ट्यानंदनाथ सृष्टिपराम्बा ह्रूं ५ श्रीपा ५ ह्रूं स्थित्यानंदनाथ स्थि
तिपराम्बा ह्रूं ५ श्रीपा ५ ह्रीं दीसानंदनाथ दीसापराम्बा ५ श्रीपा ५ ह्रूं निरोधानंदना
थ निरोधापराम्बा श्रीपा ५ ह्रूं मुक्त्यानंदनाथ मुक्तिपराम्बा ह्रूं ५ श्रीपा अथाग्नेय
कोणे मिथुनचतुष्कं धूम्रवर्णं ध्यात्वा ५ ऐं ज्ञानानंदनाथ ज्ञानापराम्बा ऐं ५ श्री
पा ५ ऐं सत्यानंदनाथ सतीपराम्बा ऐं ५ श्रीपा ५ ऐं असत्यानंदनाथ असतीपरा
म्बा ऐं ५ श्रीपा ५ ऐं सदसत्यानंदनाथ सदसतीपराम्बा ऐं ५ श्रीपा अथ नैरृतकोणे मिथु ६२

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

नमस्कं कृत्स्नवर्णाधात्वा ५ श्रीं क्रियानंदनाथ क्रियापरांबा श्रीं ५ श्रीपा ५ श्रीं आत्मानं
दनाथ आत्मवतीपरांबा श्रीं ५ श्री ५ श्रीं रंद्वियानंदनाथ रंद्वियापरांबा श्रीं ५ श्रीपा ५ श्रीं
गोचरानंदनाथ गोचरापरांबा श्रीं ५ श्रीपा ५ श्रीं लोकमुद्रानंदनाथ लोकमुद्रा
परांबा श्रीं ५ श्रीपा ५ श्रीं वेदानंदनाथ वेदापरांबा श्रीं ५ श्रीपा ५ श्रीं संविदानंदना
थ संविन्परांबा श्रीं ५ श्रीपादुकां पूजनं ततः पश्चिमकोणे मिथुनचतुष्कं पीतवर्णाधा
त्वा ५ ह्रीं कुंडलिन्यानंदनाथ कुंडलीपरांबा ह्रीं ५ श्रीपा ५ ह्रीं सुषुम्णानंदनाथ सु
षुम्णापरांबा ह्रीं ५ श्रीपादु ५ ह्रीं प्राणसूत्रानंदनाथ प्राणसूत्रापरांबा ह्रीं ५ श्रीपा ।
५ ह्रीं स्पंदानंदनाथ स्पंदापरांबा ह्रीं ५ श्रीपा ततो वायव्यकोणे मिथुनाष्टकं पीतव
र्णाधात्वा ५ फ्रें मानरकानंदनाथ मानरकापरांबा फ्रें ५ श्रीपा ५ फ्रें शह्वानंदनाथ श
ह्वापरांबा फ्रें ५ श्रीपा ५ फ्रें वर्णानंदनाथ वर्णापरांबा फ्रें ५ श्रीपा ५ फ्रें स्वरोद्भवानंद
नाथ स्वरोद्भवापरांबा फ्रें ५ श्रीपा ५ फ्रें वर्णजानंदनाथ वर्णजापरांबा फ्रें ५ श्रीपा ।
फ्रें ५ वर्गजानंदनाथ वर्गजापरांबा फ्रें ५ श्रीपा ५ फ्रें संयोगानंदनाथ संयोगापरांबा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

श्री· सौ॰ र॰ ७४ ऐं ५ श्रीपा ५ क्लें ५ खर्गमानेन … नाथमंत्रविग्रहायपरोबाक्लें ५

श्रीपादुकां पूजयामि नमः इति रश्मिक्रमं संपूज्य विन्यस्य पूजनं देवं हृदयं पूजयेदि

ति मानसपरेश्वरचक्रः ॥ अथ नाभस्थविच्चेश्वरक्रमः ॥ तत्र विसर्गं हृदि च क्रे हस्खें

९५ इति विच्चेश्वरीबीजे शुद्धस्फटिकसंकाशं ध्यात्वा तदुक्तं वदवमानन्मानं स्फुटस्फ

टिकसंकाशं षट्चक्रं द्वादशांगविके भैरवाभं मूलचक्रांकुशपाशशरान्वरं

दधते च वामके तद्वत् खट्वांगध्वजादिन् … चापाभयं च बिभ्राणं तं देवी … एव देवी

री सदोर्ध्ववामोर्ध्वक्रमतः … ध्याने इति संस्थापितमनामनःस्थविच्चेश्वरस्व

यमात्मानं ध्यात्वा ५ हस्रां ५ हृदयाय नमः ५ हस्रीं ५ शिरसे स्वाहा ५ हस्रूं ५ शिखा

यै वषट् ५ हस्रैं ५ कवचाय हुं ५ हस्रौं ५ नेत्रत्रयाय वौषट् ५ हस्रः ५ अस्त्राय फ

ट् इति षड्दीर्घयुक्तबीजेन कलषडंगं वक्त्रन्यासं प्राग्वद्विधाय मूलाधारे देवीम

न्त्रस्थां तिमेके मितिबीजे शुद्धस्फटिकसंकाशं ध्यात्वा तदुक्तं तो हृद्देवीविच्चेश्वरस ९४

हशीं ध्यात्वा षट्दीर्घयुक्तमेक मितिबीजेन पंचप्रणवं संपुटितेन प्राग्वद्भारष

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

पाशांकुशवरव्याहारत्वाविर्द्धं रिं त्रिमत्र महवज्र घंटा त्रिशूल लपाकिपाल्य कुंभमर्धयज्ञ
मालाख्यान्याधुधानियध्यायषेरधानांमवर्तेष्वरीस्वाभेदेनध्यात्वा कनिष्ठिकयोः
ॐ ऐं नित्ये भगवति हस्फें कुलेश्वरी ॐ नमः अनामिकयोः ॐ ह्रां ह्रूं ह्रीं ह्लूं ह्रूं फ्रूं हैं
हैं ज्ञानाय नमः ॐ नमः मध्यमयोः ॐ त्लां त्लूं त्लीं त्लः त्लं श्रीं फट् हसौः ॐ नमः तर्जन्योः
ॐ अघोरमुखि किकृत्रिकायै ॐ नमः अंगुष्ठयोः ॐ क्रां क्रीं क्रूं घोरे अघोरे ॐ नमः करत
लकरपृष्ठयोः ॐ यं रं लं वं हं सं किणि किणि महाकिणि विच्चे ॐ ऐं नमः इति करन्या
सः अथैतैरेव मंत्रैः षडंगन्यासः पुनरेतैरेव मंत्रैः पश्चिमादि वक्त्रन्यासः ॥ अथ षट्
षाद्वक्त्रन्यासः ॥ तत्र पश्चिमवक्त्रे ॐ ऐं नित्य भगवति ॐ नमः उत्तरवक्त्रे ॐ हस्फ्रें कुलेश्व
रि ॐ नमः दक्षिणवक्त्रे ॐ ह्रीं ह्रूं ह्रीं ह्ल्वीं ह्रीं ह्रूं हैं हैं ॐ नमः पूर्ववक्त्रे ॐ ज्ञानाय
ॐ नमः वायव्ये ॐ त्लां त्लीं त्लं श्रीं फट् हसौः ॐ नमः निर्ऋतिवक्त्रे ॐ अघोरमुखि किकृ
त्रिकायै ॐ नमः ईशानवक्त्रे ॐ क्रां क्रीं क्रूं ॐ नमः आग्नेये ॐ घोरे अघोरे ॐ नमः ऊर्ध्व
वक्त्रे ॐ यं रं लं वं हं सं ॐ नमः परवक्त्रे ॐ किणि किणि महाकिणि विच्चे ॐ नमः ॥ अथर्वि

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ॐ सर्वैश्वर्यप्रदा श्री ॐ सर्वैश्वर्यप्रदश्री ॐ सर्वज्ञानमयी श्री ॐ सर्वज्ञानमयश्री ॐ सर्वव्याधि
विनाशिनी श्री ॐ सर्वव्याधिविनाशनश्री ॐ सर्वाधारस्वरूपा श्री ॐ सर्वाधारस्वरूपश्री
ॐ सर्वपापहरा श्री ॐ सर्वपापहरश्री ॐ सर्वानन्दमयी श्री ॐ सर्वानन्दमयश्री ॐ सर्वरक्षा
स्वरूपिणी श्री ॐ सर्वरक्षास्वरूपिणश्री ॐ सर्वेप्सितफलप्रदा श्री ॐ सर्वेप्सितफलप्रदश्री
ॐ सर्वरक्षाकरचक्रस्वामिनी श्री ॐ सर्वरक्षाकरचक्रस्वामी श्री ॐ निगर्भयोगिनी श्री ॐ
निगर्भयोगी श्री ॐ वशिनी श्री ॐ वशी श्री ॐ कामेश्वरी श्री ॐ कामेश्वर श्री ॐ मोदिनी
वि श्री ॐ मोदि श्री ॐ विमला श्री ॐ विमल श्री ॐ अरुणा श्री ॐ अरुण श्री ॐ जयिनी श्री ॐ ज
यी श्री ॐ सर्वेश्वरी श्री ॐ सर्वेश्वर श्री ॐ कौलिनी श्री ॐ कौली श्री पादुकां पूज
यामि नमः इत्याकाशचक्रेऽष्टसमस्तिप्रीतात्मा नमः ततो भ्रूमध्ये मानसचक्रं बिंदु
रूपं त्रिकोणे समस्तमर्मं ध्यात्वा तत्र चक्रं षट्शीर्षलमध्ये जिनेकमलं ध्यात्वा तत्र
शिकायां श्रीपरदेवतोपरि नमःलहलेख्यमाना विमर्दाहिकोपन्नतदेगमेभूतात्मा
माकाराः सर्वरोगहरचक्रस्वामिन्यादिमहामहाशयानाः चक्रं षट्छेदेवतान्य

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

श्री
सौ॰ र॰
१०६

109

मन नयणा ४ सर्वरोगहरचक्रस्वामीनी श्री ४ सर्वरोगहरचक्रस्वामी श्री ४ रहस्य
योगिनी श्री ४ रहस्ययोगी श्री ४ द्राविणी श्री ४ बाणी श्री ४ चापिनी श्री ४ चा
पी श्री ४ पाशिनी श्री ४ पाशी श्री ४ अंकुशिनी श्री ४ बाणी श्री चापिनी श्री ४ चा
पी श्री पाशिनी श्री ४ पाशी श्री ४ अंकुशनी श्री अंकुश श्री ४ महाकामेश्वरी
श्री ४ महाकामेश्वर श्री ४ महावज्रेश्वरी श्री ४ महावज्रेश्वरीश श्री ४ महाभग
मालिनी श्री ४ महाभगमाली श्री ४ महात्रिपुरसुंदरी श्री ४ महात्रिपुरसुंदर श्री ४
४ सर्वसिद्धिप्रदचक्रस्वामिनी श्री ४ सर्वसिद्धिप्रदचक्रस्वामी श्री ४ अतिरहस्ययो
गिनी श्री ४ अतिरहस्ययोगी श्री ४ श्रीभट्टारिका श्री ४ श्रीभट्टारिक श्री ४ सर्वा
नंदमयचक्रस्वामिनी श्री ४ सर्वानंदमयचक्रस्वामी श्री ४ परापररहस्ययोगिनी
श्री ४ परापररहस्ययोगी श्री ४ त्रिपुरा श्री ४ त्रिपुर श्री ४ त्रिपुरेश्वरी श्री ४ त्रिपुरेश्व
र श्री ४ त्रिपुरसुंदरी श्री ४ त्रिपुरसुंदर श्री ४ त्रिपुरवासिनी श्री ४ त्रिपुरवासी श्री
४ त्रिपुरा श्री ४ त्रिपुर श्री ४ त्रिपुरमालिनी श्री ४ त्रिपुरमाली श्री ४ त्रिपुरासिद्धा १०६

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

श्री ५ त्रिपुरासिद्धश्री ५ त्रिपुरांबाश्री ५ त्रिपुरांवश्री ५ महात्रिपुरसुंदरीश्री ५ महा
त्रिपुरसुंदरश्री ५ महामाहेश्वरीश्री ५ महामाहेश्वरश्री ५ महामहाराज्ञीश्री ५
महामहाराजश्री ५ महाशक्तिश्री ५ महाशक्तश्री ५ महागुप्ताश्री ५ महागुप्त
श्री ५ महामहानंदाश्री ५ महामहानंदश्री ५ महास्पंदाश्री ५ महास्पंदश्री ५ महा
महाशयाश्री ५ महामहाशय श्रीपादुकां पूजयामि नमः इत्याम्नायोचक्रः षष्टिर ८
श्मिन्यासः इत्येवषष्ठ्युत्तरं त्रिशतेनमसाव जातेविन्यस्य तेषांमवैषांडुपरिद्वादशां
तेचरणाद्वयंन्यसेत् तत्रब्रह्मरंध्रस्यसहस्रदलकमलकर्णिकायां श्रीपरदेवतां
ध्यात्वा तस्यामेवश्रीमन्महाश्रीचक्रनामसभाधात्रीम् श्रीपादुकांपूजयामिन
मः इतिब्रह्मरंध्रस्यदक्षिणभागे विन्यस्य वामभागे ५ श्रीमन्महाश्रीचक्रनगरस
म्राट्श्रुत्ते श्रीपादुकांपूजयामिनमः इतिपादांबुजयुगंन्यसेत् इतिश्रीविद्या
सेमवषष्ठ्युत्तरत्रिशतात्मरश्मिक्रमन्यासः अत्रन्यासेसमाहेर्यंतेनमोतनामानस
पूजयेत् श्रीसमाहरीमात्रमेव अत्रवे विन्यासेमोतकरश्मिणां तत्रत्रामनमोन्ते

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

श्री-सौ
१२१०
110

त्याङ्गः यथागन्तूपदेशो कार्यं इति एवं रश्मिक्रमं कुर्वन्साधको विजितेन्द्रियः धन
धान्यायुरारोग्यभोगमोक्षफलं लभेत् अथ त्र्यक्षर्यादिकरषडङ्गन्यासान्विधाय
शिवोऽहमितिभावयन्वक्ष्यमाणसंक्षोभणादिनवमुद्राः पाशादिचक्रमुद्राश्च ब
द्ध्वा स्ववीव्ययवभावेन कामकलारूपमात्मानं ध्यात्वा शक्त्यान्यासेन स्वहृदावह्या
यानः स्मरणमात्मकमकारणम् मलाधारात्कुण्डलिनीं समुत्थाप्य तथैव षट्चक्रभे
दक्रमेण ध्यायन्तत्र तयोर्योगं विधाय तत्तेन सापरिणतां श्रीपरदेवतां हृदयकमले
गतसिंहासने श्रीचक्रराजे कामेश्वराङ्कस्थां सर्वाभरणयुक्तां त्रिखण्डामुद्राम
द्विनवरोध्यायेत् श्रीविद्यानेन नाथेन शिवयोः प्रियसूनुना कृते सौभाग्यर
त्नाकरे तरङ्गो भगवत्र्योदशः ॥१३॥ ततो ध्याने तत्र श्रीवामकेश्वरतन्त्रे उयत्स्वत्र
हयदत्स्वरत्नपीतस्थवारिधेः मध्ये हेममयीं भूमिं स्मरेन्माणिक्यमण्डितां तस्य
ध्याने रत्नोद्याने मदनोन्मादनं महत् नित्यावस्तु दिन एषौं उज्येत्प्रासाजालविराजि
ते सदासहवसन्तेन कामदेवेन रतिन कर्देववन्तृतय प्रागनागकेसरचम्पकैः १२०

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

बकुलैः पारिजातैश्च सर्वर्तुकुसुमोज्ज्वलैः । झंकारमुखरैर्भृंगैः कूजद्भिः कोकिलैः
शुकैः नानावर्णैश्च पान्यैश्च द्विजसंघैर्निषेविते शिखिकारंडहंसाद्यैर्नानापक्षि
भिरावृते नानापुष्पलताकीर्णशोभिते वृक्षषण्डकैः पर्यन्तदीर्घिकोत्फुल्लकम
लोत्पलसंभवैः रजोभिर्धूसरैः समपकैर्वितमलयानिलैः धाम्ने वने स्वनोद्याने
र्गतः प्रांगने स्मिन् रत्नशुद्धकाञ्चनसंकाशवसुधाभिरलंकृते प्रांगने वितानपीतवेश्मप
रसिद्धमुनिसेविते तन्मध्ये मंडपं ध्यायेद्ब्रह्मब्रह्माण्डमंडलं सहस्रादित्यसंकाशं च
न्द्रसूर्याग्निशोभनं रत्नतेजःप्रभापुञ्जपिञ्जरीकृतदिङ्मुखं मध्यस्तंभविनिर्भिन्नं
कोणस्तंभसमन्वितं महामाणिक्यवैदूर्यरत्नकाञ्चनभूषितं मुक्ताहारसवितानाद्य
ढ्यरत्नसोपानमंडितं मंदवायुसमाक्रान्तगन्धधूपतरंगितं छत्रचामरघंटादिवि
मानैरुपशोभितं जातीचम्पकपुन्नागकेतकीमल्लिकादिभिः रक्तोत्पलसितां
भोजमाधवीभिः सुपुष्पकैः बद्धाभिः चित्रमालाभिः सर्वत्र समलंकृतं तिर्यगू
र्ध्वसमन्तमन्त्रलोकोटिमंडितं नानारत्नादिभिर्दिव्यैर्निर्मितं विश्वकर्मणा ।

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

श्री
गौ॰ र॰
१११

तन्मध्ये विपुलां ध्यायेद्द्विंशन्नयोजनां महसा दीप्यसंकाशां कोटिमाणिक्यसमं
जितां वज्रहीरमणिसोपानमाणिक्यहारतोरणां प्रदीपैः पूर्णकुंभैश्च समर्चनैः समन्त
तान्तां हेमभिभिः पालिकाभिश्च समकुलाभिरलंकृतां रत्नपीठस्थिते दिव्ये रागमैः प
रिशोभितां महेन्द्रनीलमाणिक्यचन्द्रकांतिप्रभामेघतलां मधुरोल्लासविविधवेषां यत्रवल्लो
त्तरेहितां श्रृंगारसमसन्निवेशैर्वेदोधनलेपनैः प्रसरीनकौरैर्नानामणिमयभूषण
भूषितैः वीणावीणमृदङ्गादिवादनैनृत्यवैः श्रीणायषिर्महादेवीपपिता
परितः महारत्नसिंहासनेतस्यावेयाम ध्येस्मरेद्बुधः विविधंविविश्लकेशैः समा
पादवक्षेपे महाशिवमयमाताकृत्स्नित्यशिवात्मके पुष्पपर्यंकमास्थापयेत्
श्रीचक्रनायके तन्मध्ये योनिमध्यस्यमहेनोद्यानपीठके पर्यंकबंधे विलसत्
न्मालिकामनशालिते ध्यायेत्परशिवांकस्थां पद्ममध्योज्ज्वलाकृतिं तत्र ध्यानेम
वक्ष्यामि त्रिदशैः सेवनीयकं ध्यायेत्परमविमां देवीं बालार्ककिरणारुणां जपाकु
सुमसंकाशां दाडिमीकुसुमोपमां पद्मरागमतीकाशां कुंकुमोदकसन्निभां स्फुर १११

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

न्मकुटमाणिक्यकिंकिणीजालमंडिता कालालिकुलसंकाशकुटिलालकपल
वा मत्तग्राहगणसंकाशवदनांभोजपल्लवा किंचिदर्धेंदुकुटिलललाटमृदुप
पट्टिका पिनाकधनुराकारभ्रूलतापरमेश्वरी आनंदमुदितोल्लोललीलान्दो
लितलोचना स्फुरन्मयूखसंघातविलसद्धेमकुंडला सुगंडमंडलाभोगजितें
दुमंडलमंडला विश्वकर्मादिनिर्माणसूत्रसुस्पष्टनासिका ताम्रविद्रुमबिंबाभ
पक्वोष्ठी ममस्तोपमा दाडिमीबीजवज्जाभदंतपंक्तिविराजिता स्मितमाधुर्यवि
जितमाधुर्यरससागरा अनौपम्यगुणोपेतचिबुकोद्देशशोभिता कंबुग्रीवाम
हादेवी मृणाललतितैः भुजैः मणिपर्यंककेयूरभोगैश्चवपशोभिता रक्तोत्प
लदलाकारसुकुमारकरांबुजा करांबुजनखज्योतिवितानितनभस्थला म
क्ताहारलतोपेतसमुन्नतपयोधरा त्रिवलीवलनायुक्तमध्यदेशसुशोभिता
लावण्यसरिदावर्ताकारनाभिविभूषिता अनर्घ्यरत्नघटितकांचीयुक्तनितंबि
नी नितंबबिंबाद्विरदरोमराजीवरांकुशा कदलीललितस्तंभसुकुमारोरुमीश्वरी

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

श्री·
सौ·२·
११८
118

लावण्यकल्लोलिनीं त्वनंचापगात्तमंभिंतोगाढगल्यापलक्षं तक्षप्रपलाजिलकक्षपो
द्भमविस्मयशिरोरत्ननिर्घृष्टचरणांबुजां नन्दरीचीं गल्लीमाख्यत्रत्वचेद्वविराजि
तां शीतांशुशतसंकाशकांतिसंतानहासिनीं लोहित्यजितसंध्यारजपासाजिम
णिमांहीं चक्रवस्तुपरीधानां पाशांकुशकरांबुजां पुष्पबाणानि विद्यांचारक्लामर
णां हिजितां चन्द्रभुजां त्रिनेत्रां च पंचबाणधनुर्धरां कर्पूरशकलोन्मिश्रतांबूला
पूरितानना महामृगमदोद्दामकुंकुमारुणविग्रहां सर्वशृंगारवेषाढ्यां सर्वा
लंकारभूषितां जगदाह्लादजननीं जगद्रंजनकारिणीं जगदाकर्षणकरीं ज
गत्कारणरूपिणीं सर्वमंत्रमयीं देवीं सर्वसौभाग्यसुंदरीं सर्वलक्ष्मीमयीं नि
त्यां परमानंदनंदितां एवं ध्यायेत्परेशानीं महात्रिपुरसुंदरीं इति देवीध्यानं ध्यात्वा
मूलविद्यया स्वशिरसि पुष्पांजलिं दत्त्वा पुनर्हृदयकमले यथोक्तरूपां भगव
तीं ललितां स्वात्माभिन्नां ध्यात्वा वक्ष्यमाणप्रकारेण पीठपूजादिपूर्वकं सांगोपांगसावर
णां देवीं मानसोपचारैः संपूज्य नैवेद्यन्त्राभोजनावसरे तत्रैव प्रदेवकुर्यात न

११२

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

मूलाधारे स्वात्मानं परमात्मेत्यात्मचक्रस्थं यक्षालक्ष्मीवत्सरश्रं कुंडलाग्निसमज्व
लं वै कुंडे ध्यात्वा तत्र श्रीपरदेवतानन्तमुखे मूलविद्यां नेत्रग्रहेनोज्जे हानि स्वाहा इत्यादि
ग्रहेत्ताः सत्यं पैशुन्यं कामं क्रोधं लोभं मोहं मदं मात्सर्यं पापं शुभमाणिस्वं समस्तमनः
स्वं वर्णमात्मकं हुत्वा पुनर्हृदयकमले मध्ये वर्तिनीं देवीं ध्यात्वा उत्तरापोशनादि सर्वो
पचारैः संपाद्य मूलविद्यां यथाशक्ति जपित्वा प्राणायामादि पूर्वकं वक्ष्यमाण।
विधिना जपं समर्प्य श्रीगुरुं प्रणम्य स्वदेहे गंधादिभिरलंकृत्य चोदिपात्रस्थापनं
कुर्यात् तत्र स्ववामाग्रे वक्ष्यमाणविशेषार्घ्यमण्डलं संवत्रोत्तरे विरच्य तस्यैव मध्ये
ज्यन तत्र वक्ष्यमाणविधिना पद्मत्रितत्त्वमाधारं संस्थाप्य तस्यैव मध्ये ज्यहवर्णान्हिंपवि
लं कलशं धूपवासितं हुं हुं स्वेत्ताऽस्त्रचक्रकायमन्त्रं स्वाहा इति वामकरेणमत्रालितं ऐं स
दीपनिज्वालामालिनि ह्रीं इति संदीपनो विधया योनिमुद्रया संदीपितं कवचेना
वगुण्ठितं ॐ नमः ह्रीं नमः जूं नमः हं नमः सः नमः इति विन्यस्य पंचमंत्रान् ॐ नू
श्रीमहात्रिपुरसुंदर्या महाकलशं स्थापयामीति तत्र कलशं संस्थाप्य तत्र वक्ष्य

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

श्री
मा॰ र॰
११३
113

मार्गविशेषार्घ्यपात्रवत्सर्थैकत्रैतान्संपूज्य तत्र वक्ष्यमाणविधिनैव कर्पूरादिना
वासितापपुष्पितपरिस्तुकाघः समापयेत्· तत्राभ्रादिके निक्षिप्य वक्ष्यमाणवि
धिनाभ्रामकतैलं संपूज्य तत्र मध्ये विशेषार्घं वक्ष्यमाणमंडलेत्वविभाव्य तत्र
त्वरघटप्रपरितः ॐ ह्रूं हः सः खफ्रें पशुपतिकेश्वनाभ्यां हुं फट् स्वाहा नमः ॐ ह्रूं हः सः ख
फ्रें ग्रामचेज्वालिनि हुं फट् स्वाहा नमः ॐ ह्रूं हः सः खफ्रें क्रोधचेज्वालिनी हुं फट् स्वा
हा नमः ॐ ह्रूं हः सः खफ्रें हृष्टिचेज्वालिनी हुं फट् स्वाहा नमः ॐ ह्रूं हः सः खफ्रें सत्सृष्टिचे
ज्वालिनी ॐ ह्रूं हः सः खफ्रें घण्टचेज्वालिनी ॐ ह्रूं हः सः खफ्रें जपनैवेधचेज्वालिनी ॐ
ह्रूं हः सः खफ्रें ——— दीवंचेज्वालिनी ॐ ह्रूं हः सः खफ्रें सर्वजनदृष्टिस्पर्शदोषावज्वा
लिनी ॐ ह्रूं हः सः खफ्रें पशुपाशचेज्वालिनी हुं फट् स्वाहा नमः इति स्वाग्रपादिप्राह
हिण्यनसंपूज्येदिति हृदयाप्रेतिरस्य ॐ ह्रूं कां कीं कूं कैं कौं कः विकारशोधि
नि सर्वविकारान् हन हन स्वाहा इति मध्ये संपूज्य स्वादिष्टुपादिभिः पूर्वमन्त्रैः
पशुभिरापनः विलयोतिं त्रयेणैव त्रिभिष्टुप्तादि त्रयेणैव इममम्मर इति च द्वाभ्यां । ११३

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

नाभ्यां मंत्रीनैकयानया श्रोणिमेकेनिषेकेणघ्र्वापांपेविमोचयेत् इतिकृत्तार्थ
कवचनान् उन्नपंचदशमंत्रैः सकृत्सकृत् दभिमंत्रयेत् तेत्रात्र ऋग्वेदपाठा
स्वादिष्ठया मदिष्ठया पवस्व सोम धारया इंद्राय पातवे सुतः १ रक्षोहा विश्वचर्षणिर
भियोनिमयोहतां द्रोणा सधस्थमासदत् २ वरिवोधातमो भव मंहिष्ठो वृत्रहंतमः
पर्षि राधो मघोनां ३ अभ्यर्षमहानां देवानां वीतिमंधसा अभिवाजमुत
श्रवः ४ त्वामच्छा चरामसि तदिदर्थं दिवेदिवे इंद्रो त्वे न आशसः ५ विष्णु
र्योनिं क— त्वष्टा रूपाणि पिंशतु आसिंचतु प्रजापतिर्धाता गर्भं दधातु
ते १ गर्भं धेहि सिनीवालि गर्भं धेहि सरस्वति गर्भं ते अश्विनौ देवावाधत्तां २
पुष्करस्रजा हिरण्ययी अरणी यं निर्मंथतो अश्विना तं ते गर्भं हवामहे दश
मे मासि सूतवे ३ त्रिभिष्ट्वं देव सवितर्वर्षिष्ठैः सोम धामभिः अग्ने दक्षैः पु
नीहि नः १ पुनंतु मा देवजनाः पुनंतु मनसा धिया विश्वे देवाः पुनीत मा जात
वेदः पुनीहि मा २ प्र प्यायस्व प्र स्यंदस्व सोम विश्वेभिरंशुभिः देवेभ्य उत्तमं हविः

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

श्री॰
भैर॰
११४

114

२ २ ममेमंगंगे यमुने सरस्वति शतद्रु स्तुमे मच नापरोष्णा असिक्न्या मरुहृधे वितस्त १
याचिकीय १ सुषोमया १ सिनासिते सरिते यत्र संगमे तत्राप्लुता सिहिव छन्तं तति
यवेनत्वा विसृजंति धीरा स्तोमेमं अनामेश्रमक्न त्वेभजेते २ ॐ नामरेसा नोमनषो
ड्डुणआधत्तेरविसहवीरेववस्पवेहजेनीचंमप्रापत १ धुमस्मतीष्याणएयप्पेष्टा
सपड्डुमैतिहतेश्रणामेकमस्केगामवाजेतिमासमेकः पिशतिमृनयामनोआ
तिसवेचः सहृदेकोअयामवत्किं हिनुत्रेभ्यः यिनरावपावलः २ ॐ २ ह्रां ह्रीं ह्रूं १
कैंक्कं अमजेअमनोऽह्वेअमनवर्षिताअमनस्तवृपितिअमजेस्मावयर २ भुजौ १
प्राणाम्नशंगमोचयरमेविकायेनमः ॐ ह्रीं जृमः स्वाहा इति विघया० ष्टवारमभि
मंत्र्य ॐ २ सिद्धायेनमः ॐ २ रक्तायेनमः ॐ २ अमुक्तायेनमः ॐ २ नीलायेनमः २१
तिचनदिदमातदिताणनस्त्वापावितनः सपूज्य तन्मध्ये त्रिकोणे विशावार्चे वत्समा
णनूपे विभाव्य ॐ २ हमतमत्वरसे आनंदभैरवाय वौषट् आनंदभैरवश्रीपादुका
पूजयामितर्पयामिनमः ॐ २ सहत्तमत्वरक्षी आनंदभैरव्यै वौषट् आनंदभैरवी

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

श्रीपादुकां पूजयामि तर्पयामि नमः ॐ ह्रं सहजानन्द भैरवाय वौषट् ॐ ह्रं सहजानन्द भैर
व्यै वषट् ॐ ह्रं ग्रमज्ञानन्द भैरवाय ॐ ह्रं ग्रमनानन्द भैरव्यै श्रीपादुकां ॐ ह्रं नरुणान
न्द भैरवाय ॐ ह्रं नरुणानन्द भैरव्यै ॐ ह्रं उन्मनानन्द भैरवाय ॐ ह्रं उन्मनानन्द भैरव्यै
ॐ ह्रं ज्ञानानन्द भैरवाय ॐ ह्रं ज्ञानानन्द भैरव्यै ॐ ह्रं मङ्गलानन्द भैरवाय ॐ ह्रं मङ्गलान
न्द भैरव्यै ॐ ह्रं परमानन्द भैरवाय ॐ ह्रं परमानन्द भैरव्यै ॐ ह्रं काल भैरवाय ॐ ह्रं का
ल भैरव्यै श्रीपादुकां पूजयामि तर्पयामि नमः ॥ इति भैरव मिथुनं नवकं मध्ये इष्टदे
वं समभ्यर्च्य मूलविद्यया वीक्षणामुद्रया संवीक्ष्य अस्त्रमन्त्रेण प्रोक्ष्य स्वमन्त्रेण ।
कुशैः त्रिसंताड्य कवचमन्त्रेणाभ्युक्ष्य ग्रावपच वाम नासारंध्रेणा आविश्य ब्रह्मरंध्रं ग
त्वा तत्रस्थ विशदं द्रुमे जनमध्यगतं परमामृतं वारि धारि निर्वाणाम्भ यं नागनन्दे
न विवरा नेत्रमार्गेणा विनिर्गतं जलं विभाव्य संरोधनमुद्रया संरोध्य कवचमन्त्रेणा
वगुंठनमुद्रया वगुंठ्य विनिधेनुमुद्रया मृतीकृत्य परमीकरणामुद्रया परमामृ
तीकृत्य तत्र देवीं ध्यात्वा पुष्पाद्भिः संपूज्य मूलविद्यया अष्टवारमभिमंत्र्य ॐ ह्रं न

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

श्री
श्री॰र॰
११५
115

ओं भगवति ग्रामेश्वरि वाराणि जलमूर्ते येऽर्धविंदुग्राहिणि महालक्ष्मीश्वरी
परमधाम्नि परमाकाशभास्वरि सोमसूर्याग्निभक्षिणि आगच्छ आगच्छ विश विश
स्वभोगहंस्य गं हूं स्वाहा इति मंत्रं कलशे हिंडे वामांगुष्ठानामिकाभ्यां धृतेन
द्वितीयखंडेनाहार्यार्धमुद्रितेन ततः कलशावहनेपात्रान्तरेणाच्छाद्याहर
णपात्रमालय ओं रं अग्निमंडलायनमः ओं उं सूर्यमंडलायनमः ओं रं अग्निमंडलायनमः ओं
रं शोन्येनमः इति त्रिधा मकल्प्य तस्मिन्पात्रे शक्तिं चतुष्टयेन संपूज्य कुंभस्याच्छा
दनपात्रस्थोपरि स्थापयेदिति कलशस्थापने विधाय ततः केसरहिणमा
मागेघुष्टो रुकेन चतुरस्रं वृत्तं त्रिकोणमर्कमंडलं चेष्टनालिमभूमौ वल्वा
माकरोधंपुरस्य त्रिनाङ्स्वरेन निर्मायमाणं च त्रिनारादिनमौ तयाम
ल वियुयात्रिकोणमध्ये संपूज्य कृत्वा येण त्रिषुकोणेषु संपूज्य चतुरस्रेश्व
ग्नीशानिर्ऋतिवायुकोणेषु हृदयादि षडंग चतुष्पमध्ये नेत्रं प्राग्नादिवलं दैत्यस्त्र
मिति षडंगमंत्रैः संपूज्य ततस्तेन तातिलमाधारे संस्थाप्य ओं ऐं ह्रीं श्रीं

११५

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

५९

कुण्डमध्ये स्वार्थं रे वह्निमण्डलाय धर्मप्रद दशकलात्मने श्रीपरदेवतायाः सामान्यार्घ्य
धारायनमः इति संपूज्य तत्र च वक्ष्यमाणप्रकारेण वह्नेर्दशकलाः पूजयित्वा तत्राह
रणमानीतं शोधयेत्निधाय ५ द्वितीयकुंडे सूर्यार्कमण्डलायार्थप्रद द्वादशकलात्मने
श्रीपरदेवतायाः सामान्यार्घ्यपात्रायनमः इति संपूज्य तत्र च वक्ष्यमाणप्रकारेण सू
र्यस्य द्वादशकलाः संपूज्य गंधादिभिर्वामिश्रितमूर्द्धतोयेन प्रणवत्रितारमूलवि
द्योतेवितत्सामानकामृद्यारन तन्मात्रमापूर्य मंथानादिमुद्रामिलय ५ तृतीय
कुंडे सोममण्डलाय कामप्रद षोडशकलात्मने श्रीपरदेवतायाः सामान्यार्घ्यामृ
तायनमः इति संपूज्य तत्र च वक्ष्यमाणप्रकारेण सोमस्य षोडशकलाः संपूज्य
तत्र मागवत्यभिमन्त्रितं जलं तीर्थमावाह्य कलशामृतबिन्दुं दत्वा तत्र मूलेन गंध
पुष्पादिकं निक्षिप्य मागवत्यंगैः संपूज्य हूंमतमतवषट् मह्स मनघर यीमि
ति नवात्मकमिथुनमंत्रेण त्रिरभिमंत्र्य नमो वरुणाय महौघवाहिन्यै स्वाहा नमः
ति वरुणमिथुनमंत्रेण च त्रिरभिमंत्र्य मूलेनाष्टधाभिमंत्र्य धेनुयोनिमुद्रे

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

श्री
तारा
१९६

116

प्रदर्श्य मत्स्यमुद्रयाच्छादयेदिति सामान्यार्घ्यं विधाय तत्समीपे सामान्यार्घ्यजलेन
यन्त्रकर्देमात्रिगंधद्रव्यमिश्रितेन तन्मूमिं विलिप्य तत्र वामहस्यमोर्ध्वपद्महस्ताभ्यां चतु
रस्रवृत्तषट्कोणत्रिकोणात्मकं मण्डलं विधाय तन्मण्डले शंखमुद्रया मुद्रितेन वाम
करेण वह्नेर्भूय तन्मध्ये त्रिकोणमध्येन्येमस्वरूपकामकलां विलिख्य ऐं ऐं ह्रीं श्रीं
परदेवताया विशेषार्घ्याधारमण्डलाय नमः इति मण्डलं संपूज्य तन्मध्ये मूलेन त्रिको
णमध्ये संपूज्य त्रिकोणाग्रकोणे ऐं प्रथमकूटाय नमः वामे ऐं द्वितीयेनमः दक्षिणे
ऐं तृतीयेनमः इति त्रिकोणं संपूज्य षट्कोणकोणेषु प्रादक्षिण्येन स्वाग्रमारभ्य
मूलकूटत्रयमावृत्तिगाण्यापूजयित्वा चतुरस्रे प्रागाद्यवके गणेनि संपूज्य चतुरस्रे
स्वाग्रादि चतुर्दिक्षु मध्ये च ऐं गगनरत्नाय नमः ऐं स्वर्गरत्नाय नमः ऐं
मर्त्यरत्नाय नमः ऐं पातालरत्नाय नमः ऐं नागरत्नाय नमः इति पं
चरत्नानि संपूज्य पुनः षट्कोणेषु स्वाग्रादि प्रादक्षिण्येन षडंगानि
संपूज्य चतुरस्रवृत्तषट्कोणत्रिकोणेषु ऐं कामपीठाय नमः ऐं जालंधरपी

१९६
५

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ठाय नमः ॐ पूर्णगिरिपीठाय नमः ॐ उड्यानपीठाय नमः इति पीठचतुष्टयं संपूज्य ।
शोभवदीतावोष्ठेन चक्रश्रेष्ठावाग्रादिचतुर्दिक्षु मध्ये च पंचप्रणवपुटितैः प्रणवपं
चकैः पूजयेत् तद्यथा ऐं ह्रीं श्रीं सहफ्रें हसौः ऐं हसौः हसफ्रें श्रीं ह्रीं ऐं नमः एवं पह
सफ्रैंः ५ नम इति पूजयित्वा ततः ५ मूलं सर्वशक्तिमयीं श्रीपादेवतायाः पीठचक्राम
तेषु ध्यात्वा नमस्ते पाणिनस्समनधारां संयोज्य धर्मितिधेनुमुद्रां प्रदर्श्य ॐ ह्रीं हंसः सो
हं स्वाहा इत्यमानतराश्च मंत्रेण त्रिरभिमंत्र्य पुनरुच्चार्य आत्मशक्तिश्रीपादुकां
पूजयामीति संपूज्य पुनः प्रणवेन त्रिरभिमंत्र्य पुनरुच्चार्य आत्मशक्तिश्रीपादुकां
पूजयामीति संपूज्य पुनः प्रणवेन त्रिरभिमंत्र्य प्रणवमुच्चार्य परनिष्कलशांभवी ।
श्रीरिति संपूज्य हंस इति मंत्रेण त्रिरभिमंत्र्य पुनर्हंसमुच्चार्य मातृकासरस्वती श्रीः
इति संपूज्य मूलमंत्रतृतीयकूटेन दशधाभिमंत्र्य पुनः तृतीयकूटमुच्चार्य त्रिपुराम
नेश्वरी श्रीरिति हंसमध्ये संपूज्य ॐ हंसहसमलवरयूं सहसमलवरयीं इत्यानेनैकभैरव
मिथुनं विद्याम्भां त्रिरभिमंत्र्य हसहसमलवरयूं आनंदभैरवाय वौषट् सहसमलव

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

श्री·
सौ·र·
११७

117

रंयीं आनंदभैरवाय वौषट् आनंदभैरव श्रीपादुकां पूजयामि तर्पयामि नमः इति त्रिः सं
पूज्य संतर्प्य ४ सहक्षमलवरयीं स्फ्रां हैं वौषट् सुधादेवी श्री इति त्रिः संपूज्य सं
तर्प्य ह्सौः वरुणाय नमः सहौः वारुणीदेव्यै नमः इति वरुणमिथुनविद्याभ्यां त्रिरभि
मंत्र्य ४ पुनः पृथग्ज्ञानार्थं वरुण श्री वारुणीदेवी श्रीपादुकां पूजयामीति संपूज्य ४ जां
जीं जूं जैं जौं जः जमलवरयूं जगिनी श्रीपादुकां पूजयामि तर्पयामि नमः एवं ४ रां रीं रूं रैं
रौं रः रमलवरयूं राकिनी श्री ४ लां लीं लूं लैं लौं लः लमलवरयूं लाकिनी श्री ४ कां कीं
कूं कैं कौं कः कमलवरयूं काकिनी श्री ४ शां शीं शूं शैं शौं शः शमलवरयूं शाकिनी श्री
हां हीं हूं हैं हौं हः हमलवरयूं हाकिनी श्री इति संपूज्य संतर्प्य नेत्राबालाया वरुणा
णावोन्मत्तानित्यमैत्रे श्रमहृल्लहूह अभिमंत्र्य ततः हितिनिस्या विघ्ययात्मत्रिष्विनीभ्यावि
घयाच दृष्टयाभिमंत्र्य परामृतासृतसृता परां मंत्राभ्यां मूर्धामृताया ह्रीति तत्र ह्सौः
सहैः इति मंत्राभ्यां त्रिरभिमंत्र्य ततस्त्र्यक्षरं हि ह्रीति तत्र त्र्यक्षर कुलयोगिनी विद्याभ्यां
त्रिखित्रिरभिमंत्र्य ततः सारित्पदत्रयपरा विद्यया ह्रीति तत्र नयात्रिरभिमंत्र्य

११७
पा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

न्य यशोभवद्दीनाघुत्तासृत्तद्धिष्ठेन मरत्याद्विमागन्नकलामान्तकान्याक्षमकारे।
णा कचवर्गकलाः संपूज्य श्रीहंसः सुचिषद्वसुरंतरिक्षसद्धोतावेदिषदतिथिर्दुरो
णसत् नृषद्वरसहतसद्व्योमसदब्जा गोजा ऋतजा अद्रिजा ऋतं बृहदित्यनया त्र्य
वासहृदभिमंत्र्य संपूज्य सृष्ट्यादीनां प्राणप्रतिष्ठां विधाय। ततः टतवर्गाभ्य जरा
दिदशकलाः संपूज्य प्रतद्विष्णुः स्तवते वीर्येण मृगो न भीमः कुचरो गिरिष्ठः यस्यो
रुषु त्रिषु विक्रमणेष्वधिक्षियंति भुवनानि विश्वा इत्यनया त्र्यवासहृदभिमंत्र्य सं
पूज्य जरादीनां प्राणप्रतिष्ठां विधाय पुनः पवर्गचवर्गाभ्यां कलाः पूज्य तीक्ष्णाद्याः संपू
ज्य त्र्यंबकं यजामहे सुगंधिं पुष्टिवर्धनं उर्वारुकमिव बंधनान्मृत्योर्मुक्षीय मामृ
तात् इत्यभिमंत्र्य संपूज्य तीक्ष्णादीनां प्राणप्रतिष्ठां विधाय पुनः षकारादिलकारां
तं पंचवर्गाभ्याः पीतादिषष्ठकलाः संपूज्य गायत्र्याभिमंत्र्य संपूज्य पीतादीनां प्राण
प्रतिष्ठां विधाय ततः स्वरेभ्यो निवृत्त्याद्याः षोडशकलाः संपूज्य विष्णुर्योनिं कल्पयतु
त्वष्टा रूपाणि पिंशतु आसिंचतु प्रजापतिर्धाता गर्भं दधातु मे इत्यभिमंत्र्य संपूज्य नि

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

श्री· सौ· र· ११८
118

हृन्मादीनां प्राणप्रतिष्ठां विधाय मातृकया हृदि स्पृशेत् मंत्रः मातृका सरस्वती श्री इति मंत्र
ज्य ऐश्य ऐं ऐकार मानंदकारे परस्य धाम्नि स्पृक्के सम्पूरणामंत्र निधे साकुल रूपिणि ॰
इत्यनेन त्रिः स्पृशेत् मंत्रः ह्रीं अकुलस्था मता कौ सिद्धिज्ञानकौपरे अमृतत्व निधे सु
क्लिन्नवस्तु निक्लिन्न रूपिणि इति च त्रिः स्पृशेत् यात्मकार्घं मंत्र लायनमः इति समस्त्य
उत्तमेषु पूज्य तत्रमन्त्रेन प्रतालितमाधारं गृहीत्वा ॐ श्रीपरदेवताया विशेषार्घाधार
स्थापयामीति संस्थाप्य प्रथमकूटमुच्चार्य मंत्रहृिमेतत्तायधर्मप्रदद शकलात्मने
श्रीपरदेवतायाः विशेषार्घ्यपात्राधाराय नमः इत्याधारं संपूज्य तत्तु पश्चिमादारभ्य
वह्नेर्दशकलाः पूजयेत् तद्यथा ॐ यं धूम्रार्चिषे नमः ॐ रं ऊष्मायै नमः ॐ लं ज्वलि-
न्यै नमः ॐ वं ज्वालिन्यै नमः ॐ शं विस्फुलिंगिन्यै नमः ॐ षं सुश्रियै नमः ॐ सं सुरूपा-
यै नमः ॐ हं कपिलायै नमः ॐ ळं हव्यवाहायै नमः ॐ क्षं कव्यवाहायै नमः इति संपू-
ज्य तासां प्राणप्रतिष्ठां कुर्यात् तत्र एवं तत्प्राणप्रतिष्ठामंत्रे समस्तपरस्याने धूम्रार्चि-
रादीनामिति पदं निधाय प्राणप्रतिष्ठामंत्रमाधारस्य स्पृशन् पठेदिति प्राणप्रतिष्ठां ११८

५२

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विधाय स्वर्णादिरचिते पात्रमस्त्रेणप्रक्षाल्य ४ श्रीपरदेवताया विशेषार्घपात्रं

मे स्थापयामीति तत्र संस्थाप्य ४ द्वितीयकूटमन्त्रेणार्घपात्रं त्र्यर्कमंडलायार्घमस्त्रहा

दशकलात्मने नमः श्रीपरदेवताया विशेषार्घपात्राय नमः इति संपूज्य तत्र पूर्वो

के मंडले विभाव्य पूर्ववत्संवरन्तेति संपूज्य तत्रैव पंचप्रणवे संपाद्य तत्र वह्न्याका

रणान्त्ये स्वाहा दशकलाः संपूज्य पात्रं तथा ४ कं भं तपिन्यै नमः ४ खं बं तापिन्यै

नमः ४ गं फं धूम्रायै नमः ४ घं पं मरीच्यै ४ ङं नं ज्वालिन्यै ४ चं धं रुच्यै ४ छं दं सु

षुम्णायै ४ जं थं भोगदायै ४ झं तं विश्वायै ४ ञं णं बोधिन्यै ४ टं ढं धारिण्यै ४ ठं डं

क्षमायै नमः इति संपूज्य प्राग्वत्त्र्यामपरः सप्तकलात्मपात्रमपि शं विधाय कल

शस्थं जलं पात्रे निरीक्ष्य द्वन्द्वमूलविद्यान्ते विलोममातृकामुच्चरन् तत्पात्रमा

पूर्य तत्तन्मिथुनगुणानाभिवाश्योद्य षोडशनपात्रस्थं जलमालोक्य तत्रषोडशनिर

स्य त्रीमिति चेन्द्रनागुरुकर्पूरचोरकुंकुमरोचनाजयमांसीशिलारसान्मक

गंधाष्टकपंकलोलितं पुष्पं निक्षिप्य हारिति नामयुक्त्या निरीक्ष्य ४ तनी

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

श्री सौ० र० ११९

119

यकं दत्वा सोममंडलाय काममद षोडशकलात्मने श्रीपरदेवतार्घ्यपात्रविशेषार्घ्यामृ
ताय नमः इति संपूज्य तत्र देवीं तन्मंडले विभाव्य एवं वह्न्यर्कचन्द्रमंडलानि संपूज्य शांभ
वीं तामुक्तमुद्राः प्रदर्श्य पंचमायाः पूजयेत् ततस्तत्र सोमस्य षोडशकलात्मका
रणा स्वागतादिभिरिति गंधेन पूजयेत् तद्यथा ४ अं अमृतायै नमः ४ आं मानदा
यै ४ इं पूषायै ४ ईं तुष्ट्यै ४ उं पुष्ट्यै ४ ऊं रत्यै ४ ऋं धृत्यै ४ ॠं शशिन्यै ४ ऌं चन्द्रिकायै
४ ॡं कान्त्यै ४ एं ज्योत्स्नायै ४ ऐं श्रियै ४ ओं प्रीत्यै ४ औं अङ्गदायै ४ अं पूर्णायै ४ अः
पूर्णामृतायै नमः इति संपूज्य मामथज्ञा साम्प्रतिष्ठां विधाय एवं पूजितमंडल
मध्ये त्रिकोणाकमध्यादि त्रिरेखां विभाव्य तत्कोणत्रये मूलविद्याखण्डत्रयं
मध्यस्य बिंदौ कामकलां तत्पार्श्वयोः सविंदू हकारौ तत्पृष्ठे लकारं तत्पार्श्वयोर्हं
सः वर्णौ विभाव्य पुष्पाक्षततन्मिश्रितं योनिमुद्रां बद्ध्वा गुरूपदिष्टप्रकारेण मूलाधारा
त्कुंडलिनीमुत्थाप्य षट्चक्रक्रमभेदेन सुषुम्णावर्त्मना ब्रह्मरंध्रस्थ बिंदुचन्द्रमं
डलं नीत्वा तत्रस्थितपरमशिवे संयोज्य तयोः शिवशक्त्योः सामरस्यमहलानुभ ११९

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

५२

वगात्निमामम्स्नधारांसंविन्य राजहंसविवरानपनवक्षेनानिः सतांयोतिमुद्रो
हसितैनकरेणानीय ४ मूलविद्यांतेग्रसांउं ह्रेंउंमं मूलमशेषरससमेतं ग्रा
ऍ इतेनमहापात्रे पीयूषरसमावहे ऐं अमृते अमृतोद्भवे अमृतेश्वरी अमृत
वर्षिणि अमृतं स्रावय २ जूं सः स्वाहा १ इति नमि त्रामंत्र्य सौः तद्रूपेणाकारमंत्र
दत्वा चैतन्य रूपिणि मूला पराममृताकारामपि विन्यस्य पाककरइति विवि त्रिरभिमं
त्र्य ऐं पल्ल सांजूंसः अमृतोद्भवे अमृते श्वरि अमृतवर्षिणि अमृतं स्रावय
२ स्वाहा २ इत्यमृतेश्वरी विद्यया वक्रं वीक्ष्य अभिमंत्र्य पुनः स्वाहा ये अमृतेश्व
री श्री ४ इति संपूज्य ततः ऐंवद वद वाग्वादिनि ऐं क्लीं क्लिन्ने क्लेदिनि क्लेदय
महाक्षोभं कुरु २ क्लीं सौः मोक्षं कुरु कुरु सौः नमः इति हृदीपानी विद्यया पंचवा
रमभिमंत्र्य ततस्तत्र मूलविद्यामष्टधा जपित्वा तन्मध्ये चक्र श्रीपादुकामहा
रविविचिंत्य तदग्रे पात्रं यो कुलावर्तकनापयन दत्वा आश्री इति दत्तिणावा
मपाः मेरुज्यततः प्राग्वत्पद्कोणं पूजा सनानिसंपूज्य ततः धात्रिको

श्री· मा· १ १२० 120

णामध्यस्य बिंदुमध्ये कामकलायां वक्ष्यमाणप्रकारेण स्वीमात्मानं ध्यात्वा च
द्वे गन्धमये पात्रे नमः कलीकृत्य गंधादिभिः संपूज्य वक्ष्यमाणविधिना देव्यो
त्वयोर्अं संपूज्य तिथिनित्याचक्रशक्तिमां यक्षपंक्तिचयं पंचदे गायत्रीं मीमुद्रं संपूज्य
वक्ष्यमाणक्रमसिद्धियोगिनीमन्त्रेण त्रिः संतर्प्य पुष्पाञ्जलिं दत्त्वा धूपदीपौ नि
वेद्यः पात्रनिधिं तु महापात्रं शिवशक्त्यात्मकं संतो भक्तावलोकनं तत्राह महांकुशौ बि
चरीबीजयोनि पाशांकुशधनुर्बाणाख्या मुद्राः प्रदर्श्य सम्प्रदर्श्य नमस्कार
महापात्रमणिमेतत् अत्र नवाकर्षणमपात्रः चेत् आत्मानं हृत्यरंजनं कृत्वा आने
दभैरवमिथुनं संपूज्य संपूज्यादिकं तापूजामारभ्य शेषं सामान्यमासमापयेदिति
विशेषार्घ्यस्थापनविधिः तत्र तन्त्रान्तरे तेनैव विधिना श्रीपात्रं पात्रान्तरे
स्थापयेत् तेन मन्त्रे देव्यतिरिक्तान् आवरणदेवतास्तर्पयेत् पूजासमर्पणादिकम्
तद्देव्यास्तर्पणं च विशेषार्घेणैव तत्रान्ते गंधादिनैवेद्यान्तमावरणपूजा
समर्पणमर्घ्यदानं च सामान्यार्घ्येण तत्तद्देवकुर्यात् इति श्रीपात्रस्थापनविधिः १२०

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ततस्तस्य क्रमेणावनस्थः पंक्त्याकारेण पाद्याचमनीयमधुपर्कार्घ्यपात्रत्रयं सामान्या
र्घविधिनैव स्थापयेत् तत्र शक्तो त्रिकोणमंडलत्रये साधारे पात्रत्रयं निधाय तत्र
पात्रद्वयं शुद्धजलेनापूर्य तृतीयं मधुपर्कद्रव्येणापूर्य तेषु विशेषार्घजलं किंचि
त्किं विन्दुमात्रं मूलविद्यया पाद्यचक्रेणाद्यं वा समभिमंत्रयेत् मधुपर्कं कांस्यपात्रे प्र
शस्तं ताम्रं वर्ज्यं अन्यतरं वा पात्रान्तरेण क्षालितं कुर्यात् ततः सामान्यार्घपात्रे गंधपु
ष्पाक्षतयवकुशाग्रतिलसर्षपदूर्वाः निक्षिपेत् आचमनीयपात्रे जातीफललवं
गकक्कोलचूर्णानि निक्षिपेत् उक्तद्रव्यालाभे तत्तद्वस्तुभावनया तन्मात्रं निक्षिपे
त् मधुपर्कपात्रे दधिमधुघृतशर्कराणि निक्षिप्य विशेषार्घबिंदुना मेलं कुर्यात् तद
लाभे जलेनैव तत्तद्भावनया पूरयेत् ततः स्वदक्षिणाग्रे अर्घ्यादिपात्राविधानेनैव
पुनराचमनीयपात्रं प्रोक्षणीपात्रं च संस्थाप्य संस्कुर्यात् तत्राप्यशक्तो पाद्यादित्रि
यमेकस्मिन्नेव पात्रे दद्यात् ततः स्वगुरुमंडलवर्गतर्पणनियमविधौ पात्रं च तस्य
ये सामान्यार्घविधिना प्रोक्षणीपात्राणि परतः स्थापयेत् तेषां नामानि तु गुरुपात्रं

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

श्री शक्तिपात्रं वटुकपात्रं आत्मपात्रं चैव गुरुपात्रं को विद्यापात्रं गुरुपात्रे बाला विद्यया
सौ॰ २॰ शक्तिपात्रं वटुकपात्रं तत्त्वं त्र्यात्मपात्रं आत्माष्टाक्षरमन्त्रेण एवं तितत्तं मन्त्रेणा
१२१ नन्यां च मष्टधाभिमन्त्रयेत ततः श्रोत्रणीपात्रात् एकेन पात्रान्तरोद्धृतेन ॐ ऐं ह्रीं श्रीं ऐं
121 प्रथमकूटमन्त्रार्थात्मानं त्वात्मने नमः ॐ क्लीं हि नीयं विद्यात त्वात्मने नमः ॐ सौः तृ
तीयकूटं शिवतत्त्वात्मने नमः ततः ॐ ऐं क्लीं सौः सममलम त्वमुच्चार्य सर्वतत्त्वात्मने
नमः इति स्वात्मानं प्रोक्ष्य पुनर्मूलेन यागभूमिं यागोपकरणानि च प्रोक्ष्य सर्वं वस्तु
शुद्धं नमस्कृत्य स्पर्शयेत इत्यर्घ्यादिपात्रस्थापनविधिः अथ श्रीपात्रस्थापनाशक्तो
विशेषार्घ्येणैव मानसपूजादिकं कुर्यादिति अथ मानसपूजा तत्र स्वपुरतस्त्रिकोणवृत्त
चतुरस्राधारं पात्रं संस्थाप्य कलशं एकेनापूर्य विशेषार्घ्यबिन्दुं दत्वा स्वदेहं चंद
नादि स्वगोपचारैरलंकृत्य आत्मानं मिष्टदेवतारूपं ध्यायेत् गुरुगणायतिप
रदेवताः प्रणम्य मूलाधारादि ब्रह्मरंध्रान्तं बिसतन्तुतनीयसीं विद्युत्कोटिसमप्रभां स्वा
कुंडलिनीं मनोलयपर्यंतं ध्यात्वा परमानंदनिर्भरमहात्मकत्वेन मूलविद्यामपि १२१

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

लाधारादिब्रह्मरंध्रांतं तेजोमयीं विभाव्य तत्तेजसा परिणतं स्वदेहं देवतारूपं स्वदेहं भा
वयन्नात्मपूजां कुर्यात् तत्पश्चात्तत्र मायायुक्तयोगपीठन्यासमकरोणा क्रमकारणा
स्वदेहं सिंहासनत्वेन परिकल्प्य मध्ये शिरसि प्रणवत्रितारादौ श्रीगुरुपादुकां
विधाय समुच्चार्य श्रीअमुकानंदनाथश्रीपादुकां पूजयामि तर्पयामि नमः इति संपू
ज्य संतर्प्य मूलाधारे गणपतिश्री नमः इति संपूज्य मायायुक्तयोगपीठन्यासक्र
मेण मूलकायान्मूलाधारादि तत्तत्स्थानेषु प्रणवत्रितारसंपुटितं तत्तन्नामभि
र्नमो नमः सिंहासनाय संपूज्य हृदि ॐ सवामो सवामो हृदि ॐ ह सर्वांगेषु कल्प
मानां पंचप्रेतासनं संपूज्य पुनर्हृदि ॐ आधारशक्त्यादिस्थानेषु धर्मादि चतुष्टयं तदाधारे
छ स्थानेषु धर्मादि चतुष्टयं ॐ आधारशक्त्यादिस्थानेषु धर्मादि चतुष्टयं तत्र पंचमं संपूज्य पुन
हृत्पद्मकमलपत्रं मायादिशेषं संपूज्य मध्ये पंचदशफणालिंगनमनं तं ध्यात्वा तन्म
ध्ये फणामायामध्ये हृत्कमले कामेश्वरीपीठं ध्यात्वा अनंतपद्मादि परतत्त्वांतं
संपूज्य तत्त्वे सर्वभगमालिनी आदि मोहिनी श्री ॐ मोहिनी श्रीपीठवर्षिणी श्री

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

श्री॰ सौ॰ र॰ १२२

४क्षोभिणीश्री ४आकर्षणीश्री ४द्राविणीश्री ४आह्लादिनीश्री ४क्लिन्नाश्रीपादुकां पू
जयामि तर्पयामि नमः इति संपूज्य मध्ये ४क्लेदिनीश्रीपादुकां पू॰ न॰ इति संपूज्य त्रै
सर्वशान्तिकमलासनायनमः इति योगपीठं सर्वेनपुष्पाञ्जलिना समस्तदेहं संपू
ज्य तन्मध्ये कर्णिकायां श्रीचक्रं विभाव्य समस्तमकरेत्यादियोगिनीसमष्टि
यर्घीत्रिः स्वदेहे संपूज्य मातृकायोगपीठन्यासक्रमेण षडासनपर्यन्तं प्राग्विन्यस्तस्था
नेषु संपूज्य ४हृदि कर्णिकामध्ये हृल्लशांविंदलतलतलाद्यक्षनेत्रललनामाण्डल्लतात्विवु
वाहृदयेषु ४नादशक्तिश्री ४बिन्दुशक्तिश्री ४कलाशक्तिश्री ४ज्येष्ठाशक्तिश्री ४रौ
द्रीशक्तिश्री ४वामाशक्तिश्री ४विषघ्नीशक्तिश्री ४हृन्नेत्रीशक्तिश्री ४सर्वानन्दशक्ति
श्री पू॰ इति संपूज्य अग्रे केइत्यादि २६ शिवशक्तिमहाशिवेत्यादिन्यासोक्तसम
ष्टिपीठमन्त्रेण सर्वाङ्गं संपूज्य हृदयकमलेयथोक्तरूपां भगवतीं ध्यायेत्तत्तेजसा व्या
प्तस्वदेहं श्रीभगवतीरूपं विचिन्त्य समस्तसार्यश्रीमहात्रिपुरसुन्दरीश्रीपादुकां पू
न इति शिरसि त्रिः पुष्पाञ्जलिना संपूज्य तदग्रे स्थापितपात्रोदबिन्दुभिः संतर्प्य पुनः १२२

५६

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

प्राग्वन्मूलेन शिरो हृदयगुह्यपादद्वयमर्वांगेषु पंचषु धांजलिभिः संपूज्य संतर्प्य हृ
दयत्रिकोणे शिरस्त्रिकोणे वा वक्ष्यमाणप्रकारेण त्वयांगतिथिनित्याश्चाज्ञानित्या
गुरुपंक्तित्रयं षडंगायुवतीमन्त्रन्यासान् वक्ष्यमाणप्रकारेण संपूज्य संतर्प्य हृदय
त्रिकोणे पूजायां संहारसृष्टी चक्रोक्तन्यासप्रकारेण नवावरणशक्तीः पूजयेत् शिर
स्त्रिकोणे पूजायां तु सृष्टिश्रीचक्रन्यासक्रमेण नवावरणशक्तीः चक्रेश्वरीश्च पूज।
येत् न पूजयेत् एतावत्त्र्यंमशक्तौ षडंगायुवती पूजां तन्मन्त्रमात्रकं न्यासादि समष्टिवि
धयाङ्क्षि संपूज्य चतुः समयषड्योगिनीचक्रं आम्नायषट्कस्थानदेवताः वक्ष्यमाण
श्रीचक्रपूजाक्रमेण पूजयेत् ऊर्ध्वाम्नायदीक्षितस्तु महापीठन्यासोक्तरूपस्था
नेषु ध्यात्वा तद्विधया वक्ष्यमाणप्रकारेण त्रिः संपूज्य शक्तश्चेन्महापीठोक्तदेव।
२। ताः तत्तन्मन्त्रस्थाने एव संपूज्य संतर्प्य शिरसि पंचमातृकां मन्त्रगुरुं पंक्तित्रयं पूजयेत् त
तस्तदक्षिणे देहे दिनस्थं मार्गं तु कचरणादिविद्याभिः तत्तन्मन्त्रस्थाने एव संपूज्य तर्पयेत्
ततः पूर्णाभिषिक्तश्चेत् वक्ष्यमाणप्रकारेण शिरसि कामकलां पारंपर्येण संपूज्य

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

श्री· सौ·र· १२३ 123

सेतर्पणं शोभवतीतायन्नस्मतन्मिथुनमष्टकं तत्र तत्क्रमेतद्विभिचक्रेचपारगुक्रमस्मस्या
नेत्रसंप्रज्ञातर्पयेत् अत्रसर्वत्रात्मप्रजायोविह्वलाराधाक्रोतत्तत्त्वम् तद्देवतालत्तत्त्व
क्रमेचसंप्रज्ञसेतर्पयेदिति सितेषः ततः पूर्ववन्मुष्टांजलिपंचवंसंरुहेहेमलिका
दिगुपारगुक्रमस्या नेत्रविधाय धूपदीपौ निवेद्यानहंवन्नेकुर्यात् नेत्रमूलाधारेत्य
क्षकुंडे विभाव्य तन्मध्यस्थकालाग्निमेवकामाग्निवामनानूपं धून मज्वलितं माणा
दिपंचवायुभिः संधुक्षितं कुंडलिनीरूपपरदेवताधिष्ठितं चित्तग्निमंडलं विभाव्य
मणिवज्रिताराहितमूलविद्यांते धर्माधर्महविर्दीप्ते आत्माग्नौ मनसासुचाहरुषुम्ना
वर्त्मनानित्यमनुतहत्प्री जुहोम्यहं स्वाहा इति पुण्यपापवात्मकसंक
ल्पविकल्पधर्मात्मकं हविः समर्पयामास्यात्हुत्वा ततः मणिवज्रिताराहितमूलविद्यां
ते प्रकाशामर्शहस्ताभ्यां अववृत्तव्योममनोसुवं धर्माधर्मकलामेनहंहविषा वह्नौ जुहो
म्यहं अधर्मं जुहोमि स्वाहा इति पूर्णाहुतिं हुत्वा निरस्तनिखिलतमपंचोनिःकलाव
स्थारूपः साधकः किंचित्कालं तिष्ठेत् ततोदेवीरूपमात्मानं ध्यात्वा श्रीगुरुपादुकां प्रण १२३

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

स्य शिरस्यन्त्रहर्णौ ध्यात्वा तन्मंत्रैर्गौ तां संपूज्य संतर्प्य पूजावशिष्टं तत्पात्रस्य तत्त्वं
गुरुपादुकामूलविद्यापर्यंतं उत्तिन्यात्मकं श्रीपरदेवतां मन्त्रविज्ज्ञो हामीति वुद्ध्या
मन्त्राद्वितीयत्वं तेन तत्त्वमयापूत श्रीपरदेवतारूपमात्मानं ध्यायन् प्राणायाममत्रयथा
दिकरषडंगन्यासपूर्वकं मूलविद्यामष्टोत्तरशतवारं जपित्वा पुनः प्राणायामपू
र्वकं जपं समर्प्य स्तुत्वा प्रणाम कुर्यात्मपूजा श्रीविद्यानंदनाथेन शिवयोः प्रि
यसूनुना कृते सौभाग्यरत्नाचौ तरंगोगाच्चतुर्दशः ॥१४॥ अथ पंचमयागवि
धिः तत्र साधकः कृतानसूजनविधः स्वशिरसि गुरुपादुकां ध्यात्वा संपूज्य प्रणा
म्य भगवन् श्रीगुर्वाज्ञामादाय सर्वतत्त्वगणं पंचब्रह्मस्वविद्यादीतितां हृती मातंः
३ मंत्रितां माहृदे स्वयं गत्वा प्रणम्य सतोहूयानीय पूजास्थाने हस्तामसने समुपवेश्य
तस्याः पादावुक्षाल्य तेन प्रतालप्त्वोपविष्टां तां प्रणम्य कृतांजलिः सन्नवति
श्रीपरदेवतापूजनार्थं त्वं मे हृती भव मां कृतार्थं कुर्विति प्रार्थ्य देव्यग्रतः स्वासने
समुपविश्य कृतांजलिरेवेन्याहि श्रीपरदेवतार्थीतन्यर्थं हृती यजनं करिष्ये इति

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

श्री॰ कृत्वा मूलविद्यया प्राणायामत्रयं कृत्वा ऋष्यादिकरषडङ्गन्यासान्विन्यस्य स्ववाम
गौ॰ र॰ भागे हस्तौ समरूपेण मूलविद्यया सुगन्धतैलेनाभ्यङ्गं कृत्वा सुगन्धामलकघ-
१२५ र्षणेन विधाय सोष्णेन स्नापयित्वा वक्ष्यमाणविधिना नीराजनं कृत्वा सूक्ष्मव-
१२४ स्त्रेणाङ्गप्रोञ्छनं विधाय रक्तपट्टवस्त्रयुग्मं परिधाप्य कञ्चुकं च परिधाप्य नानाविधा
भरणैरलंकृत्य केशान्विरचय्य धूपयित्वा संयम्य सिन्दूरालक्तकादि-
भिः सीमन्तनयनचरणादि रञ्जयित्वा वक्ष्यमाणरत्नेश्वरीविद्यया सकुङ्कुमचन्द-
नेन त्रिपुण्ड्रयुक्ते ललाटे सिन्दूरतिलकं कृत्वा सुगन्धकुसुममालाभिः सुगन्धानुलि-
प्तेनालंकृत्य स्ववामभागे महासने समुपवेश्य स्वासने समुपविष्टः प्राणा-
यामत्रयं ऋष्यादिन्यासांश्च विधाय हस्तौ देवीं रूपां ध्यायन् प्राक्स्थापितशक्ति-
पात्रस्थं स्वपुरतः पात्रान्तरे कलशस्थहेतुना पूर्य समलंकृत्य ॐ ह्रूं नमः इत्यनेन पात्रेणा-
नुत्य भोगपात्रेण कृत्वा तद्द्वितीयं भोगपात्रेणास्य पुनः पुनस्त्रिविध तरुणोल्लास-
युक्तं ज्ञात्वा चषकं स्वोत्सङ्गभागे सुवर्णरूप्यविद्रुमहेमादिनिर्मितं मंचकं सहस्रोऽनवे १२५
५८

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

पद्मसूत्ररचितं स्वर्णपट्टिकाभिर्वेष्टितं पर्यंकमाह्लीय तदुपरि पट्टवस्त्ररचितां व
हुतरत्नमाणिक्यरचितां तूलिकामाह्लीय तदुपरि धूपधूपितां कोपवर्हैणाहिकं निवे
श्य तत्र सुगंधपुष्पाणि बधुरजोसि च विकीर्य तत्र वक्ष्यमाणविधिना योगपी
ठं संपूज्य तदुपरि श्रीचक्रं विभाव्य तेषु वसं हस्य मेचकस्य पश्चिमभागे यामिनी वर्ति
एवं ते त्रपात्तवलिं दत्त्वा गणेशाय बलिं उन्मेरवडुकबलिं चेति बलिं च वक्ष्ये यथा वक्ष्य
माणविधिना दत्त्वा पर्यंकोपरि देवीं पश्चिमाभिमुखीं समुपवेश्य स्वयं पूर्वाभि
मुख उपविश्य मूलविद्यया प्राणायामत्रयं कृत्वा ध्यात्वा तां स्वहृदि न्यासं कृत्वा इति देहे मातृ
का विधिना मातृकां विन्यस्य ततः पञ्चबाणान् विन्यसेत् विन्यस्य ॐ द्रां द्राविणबाणा
य नमः पादयोः ॐ द्रीं क्षोभणबाणाय नमः मुखे ॐ क्लीं वशीकरणबाणा
य नमः मूर्ध्नि ॐ ब्लूं आकर्षणबाणाय नमः सः संमोहनबाणाय नमः इति
पञ्चबाणान् विन्यस्य तस्या ललाटे ॐ ह्रीं कामाय नमः गले ॐ क्लीं मन्मथाय
नमः हृदि ॐ ऐं कन्दर्पाय नमः नाभौ ॐ ब्लूं मकरध्वजाय नमः मूलाधारे ॐ स्त्रीं

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

श्री
सौरः
१२५
125

मीनकेतवे नमः इति विन्यस्य तस्यादे हे पूर्वां क्लीं कामकला मोमव त्वाञ्च विन्यस्य
तस्याः शिरसि हभागाय ऋषये नमः मुखे गायत्री छन्दसे नमः हृदये भगमालिन्यै
देवतायै नमः गुह्ये ऐं बीजाय नमः पादयोः ह्रीं शक्तये नमः नाभौ ह्रूं कीलकाय
नमः इति ऋष्यादिकं विनिस्य वक्ष्यमाणं भगमालिनीविद्यया तस्या मूर्धादिपाद
पर्यन्तं त्रिर्व्यापकं विन्यस्य तस्याः शिरसि त्रिकोणं विभाव्य शिरस्त्रिकोणमध्ये वक्ष्य
माणविधिना बालां ध्यात्वा तद्विद्यामुच्चार्य श्रीबालादेवी श्रीपादुकां पूजयामि
अग्रकोणे क्लीं कामेश्वरी श्री वामकोणे ऐं वागीश्वरी श्री दक्षकोणे कुलगणपति
श्री इति संपूज्य तस्या दक्षिणस्तने क्लीं कामदेव श्री वामे वं वसन्त श्री योनौ श्री
रति श्री नाभौ श्रीप्रतिदेवी श्री पुनः शिरस्त्रिकोणाद्बहिः ॐ ऐं गंगणनाथ श्री ॐ
ऐं सिंहपाद श्री ॐ ऐं विजयपाद श्री ॐ ऐं भुजंगपाद श्री ॐ ऐं चित्रपाद श्री ॐ ऐं कन
कपाद श्री ॐ ऐं वनकाधातपाद श्री इति संपूज्य परितः पादत्रिकोणे न शिरस्त्रिको
णस्य वामकोणे ऐं श्रीं ह्रीं मां महालक्ष्म्यै दद्ते ॐ ऐं सरस्वत्यै ॐ ऐं तस्या रोमराजिभुवे १२५

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

हृन्नेत्रायानाय इति संपूज्य हृत्वा शिरसि द्विकोणमध्ये नवयोन्यादिकर्णिकं सकेसराष्ट
दलकमलं तद्दलाग्रेषु त्रिषु त्रिशूलयुक्तं तद्बहिर्वृत्तं तद्बहिश्चतुर्द्वारयुक्तं चतुर
स्रवेष्टितं विभाव्य तत्र वक्ष्यमाणविधिना मंडूकादिपरतत्त्वांतं योगपीठं संपूज्याष्ट
दलकमलकेसरेषु ॐ ह्र वामायै ॐ ह्र ज्येष्ठायै ॐ ह्र रौद्र्यै ॐ ह्र अम्बिकायै ॐ ह्र इ
च्छायै ॐ ह्र ज्ञानायै ॐ ह्र क्रियायै ॐ ह्र कुब्जिकायै ॐ विघ्न्यै ॐ ह्र विषघ्न्यै ॐ ह्र दूत्यै
ॐ ह्र सर्वानन्दायै नमः इति स्वाग्रादिप्रादक्षिण्येन संपूज्य मध्ये हसौः सदाशिवम
हाप्रेतपद्मासनाय नमः इति संपूज्य तत्र बालामहार्च्यायै श्रीबालामूर्तिं परिकल्प्य
कराभ्यां पुष्पांजलिमादाय हृत्पद्मकमले वक्ष्यमाणरूपां देवीं ध्यात्वा पुनस्तेजोरूप
तामापाद्य तत्तेजः सुषुम्णामार्गेण ब्रह्मरंध्रं नीत्वा बहिर्वामनासापुटाद्धनाब हिर्निः
सार्य करस्थपुष्पांजलौ संयोज्य ऐं क्लीं सौः श्रीभगवति इहागच्छागच्छेति हृत्वा शि
रसि पुष्पांजलिं निःक्षिप्याद्याय आवाहनीमुद्रां प्रदर्श्य स्थापनादिसन्निधीकरणां
तत्तन्मुद्रया विधाय प्राणप्रतिष्ठां कृत्वा वरदाभयपुस्तकाक्षमालापाशांकुशाधर

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

श्री
मा० १०
१२६
126

वीणाङ्कपालकमलाश्योरश्रामरुद्राः मरकतश्यामसुमरनीलालकधम्मिल्लामलपक्ष्मिणीं
ब्रह्मोर्ध्वसमुत्कृष्टन्वमहाकालोत्तालावलिविराजितां सम्पृथ्वीभास्वन्महारत्नकुण्डलालंकृतां परा
मणिकाकारस्फुरन्माणिक्यहाराभूषणाभूषितां ग्रैवेयांगदपत्रावलीस्फुरत्कांतिविराजितां
गंगातरंगकर्केरस्फुरद्भावाविभ्रमविशिष्टश्रीविंजवलीमरशाबाहुवल्लीविराजितां
कंकणावलिसमुत्पन्नमणिबन्धतलमत्प्रभा प्रवाललतालिनाकारपाणिपल्लवशोभ
भितां वज्रवैडूर्यमरकतालीमेखलाविमलप्रभा रक्तोत्पलदलाकारपादपल्लवशो
भितां नक्षत्रमालामेकाग्रमुक्तामंजीरमंडितां वामेनपाणिनैकेनपुस्तकंचापरे
णाक्षमालांचपरमकंतीसाधकायवरान्नेन अक्षमालांचवरदांदक्षपाणिद्वयेनच
दधतींचिन्तयेद्देवीं वरप्रमोभागपदाकरां तीरकुंदेन्दुधवलामसत्रांसस्मेरसुप्रिये॰
इतिध्यात्वाबालाविद्यामन्त्रार्थंभगवतिएतत्तेआसनंनमः एषतेअर्घ्यंस्वा
हा एतत्तेपाद्यंनमः एतत्तेआचमनीयंस्वधा एषतेमधुपर्कःस्वधा एतत्तेस्नानंन
मः पुनराचमनीयंस्वधा एतत्तेवाससीनमः पुनराचमनीयं रमानितेभूषणा

१२६

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

निनमः एषतेगंधोनमः इमानित्तपुष्पाणि वौषट् । इति पुष्पांजलिं दत्वा वौः संपूज्य
प्रमथानिमध्ये योन्योरंतराले ऐं परमगुरुभ्यो नमः ऐं अपरगुरुभ्यो नमः ऐं परापरगु
रुभ्यो नमः इति गुरुपंक्तित्रयं संपूज्य योनिमध्ये बिंदुं हृदि मध्ये भ्रूमध्ये ललाटे
ब्रह्मरंध्रे संस्थाप्य ध्यात्वा यजेत् ततस्त्रिकोणस्य वामकोणे ऐं रत्यै नमः इति दक्षिणे क्लीं प्री
त्यै नमः अग्रे सौः मनोभवायै नमः इति संपूज्याष्टदलकेसरेषु अग्नीशानि ऋतिवा
युकोणेषु अग्रे च चतुर्ष्वयं देव्याग्रे नेत्रं तदग्रादिचतुर्दिक्षु त्रिमिति प्रागादिदलेषु नपूजे
गानि संपूज्य अष्टकोणे त्रिकोणांतराले पूर्वे व्याप्यमारभ्य वामदिशि प्रागादितो
नंद्रीं ज्ञाविण्यै नमः ह्रीं शोभिण्यै नमः क्लीं वशीकरिण्यै नमः ब्लूं आकर्षिण्यै
नमः अग्रे सः संमोहिन्यै नमः एषु केसरेषु ह्रीं कामाय नमः क्लीं मन्मथा
य नमः ऐं कंदर्पाय नमः ब्लूं मकरध्वजाय नमः स्त्रीं मीनकेतवे नमः इति संपूज्य
पूर्वादि षट्दलेषु तिषु ऐं क्लीं ब्लूं स्त्रीं सः सुभगायै एवं भगायै भगमालिन्यै भगस
र्पिण्यै अनंगमालिन्यै अनंगायै अनंगकुसुमायै अनंगमेखलायै अनंगमदनायै

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

श्री· इति संपूज्य अष्टदलेषु अं असितांगभैरवाय नमः ॐ ब्राह्म्यै इं रुरुभैरवाय ईं माहेश्व
तारा· र्यै उं चण्डभैरवाय ऊं कौमार्यै ऋं क्रोधभैरवाय ॠं वैष्णव्यै लृं उन्मत्तभैरवाय ॡं वा
१२१ राह्यै एं कपालभैरवाय ऐं इन्द्राण्यै ओं भीषणभैरवाय औं चामुण्डायै अं संहारभैरवा
१२१ य अः महालक्ष्म्यै इति संपूज्य अष्टदलान्तरालेषु कामरूपाय मलयाय कोलगिरये
कुलान्तकाय चौराहाय जलंधराय उड्याणाय देवीकोटाय इति संपूज्य बहिर्दले
देव्यग्रादि प्रादक्षिण्येनाष्टदिक्षु हेतुकाय त्रिपुरान्तकाय वेतालाय अग्निजिह्वा
य कालान्तकाय कपालिने एकपादाय भीमरूपाय इन्द्रेशानयोर्मध्ये हाटकेश्वराय
निर्ऋतिवरुणयोर्मध्ये मलयायेति संपूज्य तद्बहिर्दशदिक्षु इन्द्रादीन्सायुधान्सं
पूज्य धूपदीपनैवेद्यानि समर्प्य नवभेदेषु ह्या हन्त्येहेवं समर्प्य स्वदेहे मागवक्त्री
केदारिमान्यकां विन्यस्य स्वशिवे ॐ ह्रीं कं पहस ४ शिवायनमः इति रश्मागोया
विधया संपूज्य शिवाग्रे हेतं ईशानायनमः इति तत्पूर्वभागे ह्रीं तत्पुरुषाय दक्षिणे
ह्रीं अघोराय वामे ह्रीं सद्योजाताय तत्पृष्ठे ह्रीं वामदेवाय इति संपूज्य एतेषु वक्त्येन। १२१
६।

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

श्री-
मोर-
१३१

131

मूर्वेनमस्थितामेघश्यामोवपुषामानरंजस्वता रंजस्वताचमातंगीमाहेशीसर्वमंगला इति
श्रोक्तेत्वयापूर्वमित्यामेतोनहिपर्ययः नचवाक्यममश्रुत्तमेन तद्दपितामह ब्रह्मो।
वाच माकुरुघोरंमेसंदेहंवेदोत्तमपरायणे अस्ति सर्वज्ञकल्पेसौमातंगीमहेनि।
पुंगवः वर्णानामघुनेवत्सनपदंगूचक्षारहः तेनप्रीताभमहादेवीदेवानांहितकारिणी
वरंवृणीष्वभावन्दस्याभितवयोक्ते नकृत्वाहिजवर्यप्राच्यपायाचधर्मसाधने हे
देविजगतांमातः प्रीताचेयदिमेभवने अपनेतांसमांसाद्यमन्त्रतात्तत्वनेकहरस्य
भ्यर्च्यभक्तिश्रेष्ठजनयामासतांसूतांरूपामतांचारुवदनांवीणांस्फुकसमन्वि
तां पाशिकोदंडसंपन्नांजपमालाकरांबुजेः धरायंतीविशालाक्षीशेखवृता
टकशोभिनी साक्षाद्भवमहादेवीमातंगकुलनंदिनी मातंगीतिनदादेवीवि
ख्यातावरदायिनी तांविलोकातनदांशंभुर्हृदेनीचक्रेसुस्तत्एणां त्रिपुराम्नेहकरा
मेनयोनिर्प्रजातस्याश्चता मत्यात्तीठामिपनादेवीप्रजांसखीहत्यानिश्चला नदा
दृष्ट्वाजोमत्वातांवत्रेशंकरप्रियां नतामभक्तिमेजातांतांदृत्वायोगामनोहरः।

१३१
९५

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

मातृकान्तैर्मातृकान्यासस्थानेषु देव्या देहे सुगंधपुष्पाद्यैः संपूजयेत् यथा ॐमूलेनां
गुलमूले पुनर्मूले पुनर्वैपरीत्येन तमूलेन नम इत्यादि ततो देव्या हृदयादिषडंगस्थानेषु ॐ ऐं हृदयाय
नमः ऐं क्लीं शिरसे नमः सौः शिखायै नमः ऐं कवचाय नमः क्लीं नेत्रत्रयाय नमः सौः
अस्त्राय नमः इति षडंगपूजां विधाय श्रीचक्रे श्वेतो भगणादित्रयोदशमुद्राः प्रदर्श्य प्रा
ग्वद्धिपेषार्घ्यविन्दुभिस्त्रिवारमहस्तेन संतर्प्य चरणपूजां कुर्यात् तत्र कृतांजलिर्मूल
मुच्चार्य श्रीमहात्रिपुरसुंदरि सविन्दुभिः पादे विषयामृतन वहप्रिये सर्वतः त्रिपुरे देहि
परिवारार्चनाय मे इत्युक्त्वा मध्ये सच्चिदानन्दलक्षणां श्रीमहात्रिपुरसुंदरीमेव श्रीच-
क्रदेवतारूपेण परिणतां ध्यात्वा तां देवताः पूजयेत् तत्रादौ विन्दुचक्रे ॐ ऐं मूलपंचदशी
मुच्चार्य अः महात्रिपुरसुंदरी नित्या श्रीपादुकां पूजयामि तर्पयामि नमः इति गंधादिभि-
त्रिः संपूज्य विशेषार्घ्यामृतविन्दुभिः संतर्प्य मूलदेव्यामेव तत्तिथिनित्या विद्यामुच्चार्य ति
अमुकी अमुक तिथिनित्यां संपूज्य नित्यमंडलं पूजयेत् तत्र तिथिनित्यापूजायां शुक्लपक्षे
प्रतिपदमारभ्य पौर्णमास्यंतं कामेश्वर्यादि चित्रांतानां पंचदश नित्यानां एकां नित्यां ति-
थिनित्यात्वेन पूर्वोक्तविधिना पूजयेत् कृष्णपक्षे प्रतिपदमारभ्यामावास्यांतं चित्रादि
कामेश्वर्यंताः पंचदश नित्या विलोमेन पूर्वोक्तप्रकारेण पूजयेत् अत्र तिथिवृद्धौ एका

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सौर॰ तिथ्यादिनित्यापूजा हसेमूलएकसंपाति यो नित्यादिपूजयेत् अत्र सर्वेषु कलावर्तिनी तिथि-
१४१ देवा हा राज्यापिनी तिथिनामिका सिद्धान्तः इति । तिथिनित्यापूजाविधाय तत्रिकोणगमावर्तनेनद-
141 क्षिणरेखायामेवास्यां ईई इति पंचदश वेरेखायां ऊऊं अंलृ लृं इति पंचदश नवरेखायां एऐ ओऔं अंअः इ-
ति पंच इत्यं पंचदशाक्षरा नित्यास्थाने शुक्लरेखु कामेश्वर्यादि पंचदश नित्या तत्र द्वितीया
पूजयेत् तद्यथा अंऐं सकलह्रीं नित्यक्लिन्ने मदद्रवे सौः अं श्रीकामेश्वरी नित्या श्रीपादुकां
पूजयामि तर्पयामि नमः आं ऐं भगभुगे भगिनि भगोदरि भगमाले भगावहे भगगुह्ये भगयो-
नि भगनिपातिनि सर्वभगवशंकरि भगरूपे नित्यक्लिन्ने भगस्वरूपे सर्वाणि भगानि मे ह्यान-
य वरदे रेते सुरेते भगक्लिन्ने क्लिन्नद्रवे क्लेदय द्रावय अमोघे भगविच्चे क्षुभ क्षोभय सर्वस-
त्त्वान् भगेश्वरि ऐं ब्लूं जं ब्लूं भें ब्लूं मों ब्लूं हें ब्लूं हें नित्यक्लिन्ने सर्वाणि भगानि मे वशमा-
नय स्त्रीं हं ब्लें ह्रीं अं भगमालिनी नित्या श्रीपा पूज तर्प नमः इं ह्रीं नित्यक्लिन्ने मदद्रवे स्वा-
हा ईं नित्यक्लिन्ने नित्या श्री पूज नमः उं ॐ क्रों भ्रों क्रौं झ्रौं छ्रौं ज्रौं स्वाहा ईं भेरुंडा नित्या श्रीपा पू-
त नमः ४ ऊँ ह्रीं वह्निवासिन्यै नमः ऊँ वह्निवासिनी नित्या श्रीपा पूत नमः ४ ऊं ह्रीं
क्लिन्ने ऐं क्रौं नित्यमदद्रवे ह्रीं ऊं महावज्रेश्वरी नित्या श्रीपा पूत नमः अस्य महाविद्येश्व-
री तिसंप्रदायान्तरे ष ह्रीं नित्याया नमः तदा तत्सम्प्रदाय विधिः ४ ऊं ऊँ ह्रीं शिवदूत्यै नमः नित्यक्लिन्ने

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

मदद्रवे स्वाहेति विद्यया षष्ठीनित्या पूज्या ॐ ऐं ह्रीं शिवदूत्यै नमः ॐ शिवदूतीनित्याश्रीपा
पू त नमः ४ ॐ ह्रीं ह्रूं खेचछेक्षः स्त्रीं हूं क्षें ह्रीं फट् ॐ त्वरितानित्याश्रीपा पू त नमः
४ ब्लूं ऐं क्लीं सौः ॐ कुलसुन्दरीनित्याश्रीपा पू त नमः ४ ह्स्क्लें हसकलरडैं हसकलरडीं हौः
ह्स्क्लें नित्यानित्याश्रीपा पू त नमः ४ ऐं ह्रीं ग्रं क्रों ग्रौं क्रों म्रों ह्रीं ऐं ब्लूं नित्यमदद्रवे हूं फें ह्रीं ऐं
नीलपताकानित्याश्रीपा पू त नमः ४ भमरयऊं ऐं विजयानित्याश्रीपा पू त नमः ॐ
ह्रीं ॐ सर्वमंगलानित्याश्रीपा पू त नमः ॐ ॐ नमो भगवति ज्वालामालिनि देवदेवि
सर्वभूतसंहारकारिके जातवेदसि ज्वालिनि ज्वल ज्वल प्रज्वल प्रज्वल ह्रीं ह्रीं ह्रीं र र र र र
र ज्वालामालिनि हूं फट् स्वाहा ॐ ज्वालामालिनीनित्याश्रीपा पू त नमः इति पञ्चदश
विद्याक्षरैर्नित्याः संपूज्य श्रीपादुकाबिन्दुभिः संतर्प्य मध्ये बिन्दुचक्रे विसर्गस्वरं विभाव्य तद्
परि ४ अः मूलं पञ्चदशीमुच्चार्य अः श्रीमहात्रिपुरसुन्दरीनित्याश्रीपा पू त नमः ततः
ततः अः तुर्यविद्यामुच्चार्य अः श्रीमहाषोडशीकलातीतानित्याश्रीपा पू त नमः इति
पूजा षोडशकलातीतां नित्यां संपूज्य विशेषार्घ्यबिन्दुभिः संतर्प्य पुनः प्रागुक्ततिथिनित्यां
संपूज्य तिथिनित्यायै गन्धपुष्पधूपदीपादि निवेद्य तत्तिथिनैवेद्यं निवेदयेत् तत्र प्रतिपदि
घृतं द्वितीयायां शर्करा एवं दुग्धं अपूपं कदलीफलं माध्वीकं गुडं नारिकेलिफलं

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सौ र
१५२

लाजाः तिलाः दधि पृथुकाः चणकाः मुद्गाः पायसं तिथिनैवेद्यं पञ्चहृदये पिण्डेश्वमिति
नित्यामंडलपूजां विधाय गुरुपंक्तित्रयपूजनेन ॥ श्रीविद्यानंदनाथोक्तशिवयोः
प्रियसूनुना कृते सौभाग्यरत्नाकरे तरंगः षोडशो गतः १६ अथ गुरुपंक्तिपूजा अथ
प्रथमं श्रीमूलविद्यया श्रीमूलदेवीं संपूज्य संतर्प्य मध्यत्रिकोणस्य पूर्वरेखाया बहिः
रूपेणेशे विमलाज्ञपिन्यामध्यस्थितान्तराले दक्षिणोत्तरायततरेखात्रयं विभाव्य तत्रा
धोधः क्रमेण दिव्यौघसिद्धौघमानवौघान्पूजयेत् तत्र प्रथमरेखायां ४ ऐं दिव्यौघे
भ्यः परापराभ्यो गुरुभ्यो नमः इति प्रथमतः समुदायेन पुष्पाञ्जलिं दत्वा ४ ऐं परमप्र
काशानंदनाथश्रीपादुकां पूजयामि तर्पयामि नमः ४ ऐं परशिवानंदनाथश्रीपा
पू. त नमः ४ ऐं पराशक्तिदेव्यंबाश्रीपादुकां पू. त नमः ४ ऐं कौलेश्वरानंदनाथ
श्री पू त नमः ४ ऐं शुक्लेश्वरानंदनाथश्रीपा पू. त नमः ४ ऐं कामेश्वरीदेव्यंबाश्री
पू त नमः ४ ऐं शुक्लादेव्यंबाश्री ४ ऐं कुलेश्वरानंदनाथश्री इति दक्षिणोत्तरा
यतपंक्तिक्रमेण संपूज्य द्वितीयरेखायां ४ ऐं सिद्धौघेभ्यः परापराभ्यो गुरुभ्यो नम
इति पुष्पाञ्जलिं दत्वा ४ ऐं भोगानंदनाथश्री ४ ऐं क्लिन्नानंदनाथश्री ४ ऐं समयानंद
नाथश्री ४ ऐं सहजानंदनाथश्री इति पंक्तिक्रमेण प्रागेवं संपूज्य तृतीयरेखायां ४ ऐं मा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

नवौघेभ्यः पराख्येभ्यो गुरुभ्यो नमः इति पुष्पांजलिं दत्वा ५ ऐं गगनानंदनाथ श्री ५ ऐं विम
लानंदनाथ श्री ५ ऐं सदानंदनाथ श्री ५ ऐं भुवनानंदनाथ श्री ५ ऐं लीलानंदनाथ ॰
श्री ५ ऐं स्वात्मानंदनाथ श्री ५ ऐं प्रियानंदनाथ श्रीपादुकां पूजयामि नमः इति संपूज्य
ततः षट्कावकगुरुपादुकात्रये निजगुरोः पूर्वं नवमगुरुमारभ्य ५ ऐं अमृतकानंदनाथ श्री ॰
पा पू त नमः इत्यादि ततः कुरुकुल्लसौकलिकनाम निजगुरोर्मुखाल्लब्धनाय ततः नाम श्री
समाप्य नःपीठगुरुपादुकां तेन पूजयेत नवानां नामानि ते परमेष्ठिगुर्वादि गुरुत्रयं पूज
येत् तेषामपि विशेषनामात्तानि स्वगुरुपादुकमेव पूजयेत् उक्तं द्वादशानां नितिसंप्र
दायेकामराज विद्यासंप्रदायेगुरुपंक्ति पूजा अथ लोपामुद्रागत्य संप्रदायेन गुरुपं ॰
क्ति पूजा यथा तत्र दिव्यौघाः ५ ऐं परमशिवानंदनाथ कामेश्वर्यादि देव्यादि दिव्या
द्यानंदनाथ महोद्यानंदनाथ प्रसादेव्यं बादि प्रकाशानंदनाथ इति दिव्यौघः देव्या
नंदनाथ चित्रानंदनाथ कैवल्यादेव्यं वा महोदयानंदनाथ इति सिद्धौघः ततः ॰
चिदानंदनाथ विश्वशात्क्यानंदनाथ पद्मानंदनाथ कमलानंदनाथ परानंदना
थ मनोहरानंदनाथ स्वात्मानंदनाथ प्रतिभानंदनाथ इति मानवौघः संप्रदायग
गुरुपंक्तित्रये लोपामुद्रागतसंप्रदायप्रभुभिः पूज्यं अथैतत् द्विधात्रयातिरिक्तश्रीविद्या

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

भेदोपासकानांगुरुक्रमोलिख्यते तद्यथा प्रकाशानंदनाथ परविमर्शानंदनाथ का
मेश्वरीदेव्यंबा पेत्तानंदनाथ अमृतानंदनाथ पुरुषानंदनाथ अघोरानंदनाथ॥
इतिदिव्यौघः ऐश्रकाशानंदनाथ सदानंदनाथ सिद्धौघानंदनाथ उत्तमानंदनाथ
इतिसिद्धौघः उन्नतानंदनाथ परमानंदनाथ सर्वज्ञानंदनाथ सर्वानंदनाथ सि-
द्धानंदनाथ गोविंदानंदनाथ शंकरानंदनाथ मानवौघानंदनाथ इतिमानवौघः
एतदंतेस्वगुरुपारंपर्यंप्रजपेत् इति संप्रदायानंतरं अथान्ताम्नायगुरुपंक्तिः तत्रस्वपारंपर्य गुरुक्रमः॥
णामुपासकानांसामान्यगुरुक्रमोलिख्यते यथा ५ऐंगुरुभ्योनमः ५ऐंगुरुपादुका-
भ्योनमः इति दिव्यौघः॥ ५ऐंपरमगुरुभ्योनमः ५ऐंपरमगुरुपादुकाभ्योनमः इति-
सिद्धौघः॥ ५ऐंआचार्येभ्योनमः ५ऐंआचार्यपादुकाभ्योनमः ५ऐंपूर्वसिद्धेभ्योनमः ५
ऐंपूर्वसिद्धपादुकाभ्योनमः इतिमानवौघः अत्रापिस्वपारंपर्यंप्रजपेत् तत्रविशेषस्तामा
न्ये ५ परमेष्ठिगुरुभ्योनमः ५परमगुरुभ्योनमः अस्मद्गुरुभ्योनमः॥इ गुरुक्रमत्रय-
प्रजपेत॥ यत्रलिखितगुरुत्रयेदक्षिणामूर्तिपारंपर्येसंप्रदायवशात्मेवान्येध्यानेदमेरवा-
दयः संप्रदायभेदाबहवः संतितत्रगुरुक्रमोपिबहुतरः स्वस्वगुरुमुखाज्ज्ञातव्यः कादिम
तगुरुवंशस्यध्यानप्रकारस्तुमार्गेलिखिताः तंत्रसंप्रदायविभिःतएवात्रस्मर्याः इतिगुरुपंक्ति

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

पूजा ॥ अथ षडङ्गयुवतीपूजा ॥ ५ तत्र मध्यत्रिकोणाद्बहिराग्नेये ५ ऐं सर्वज्ञहृदयशक्ति श्रीपा-
दुकां पूजयामि तर्पयामि नमः एवमन्यो ५ ह्रीं नित्यतृप्तमाशिरःशक्ति श्री नैरृत्ये ५ सौः
अनादिबोधाशिखाशक्ति श्री वायव्ये ५ ऐं स्वतन्त्राकवचशक्ति श्री नैरृत्ये ५ सौः अना-
दिबोधाशिखाशक्ति श्री वायव्ये देव्याः त्रिकोणाद्बहिः ५ ह्रीं नित्यमलुप्तानेत्रशक्ति श्री
सर्वादिचतुर्दिक्षु शरादिलिखेत ५ सौः अनन्ताः स्वशक्ति श्री इति षडङ्गयुवतीपूजा अत्र श्री
शाम्भवावाप्यमध्ये दिक्षु गन्धजननमिति संहिता चानयोर्ववचनेन विन्या तत्र सके-
तपरिपालाद्देव्यग्रस्य पश्चिमतेनन्यथोक्तमाग्नेयादिकं वदति तत्र पूर्वे तवावरणपू-
जाक्रमशास्त्रे देवताग्रन् इति तत्त्वोत्तरवचनेन देव्यग्रमेवावरणपूजेत्युक्तत्वादावर-
णेऽपि मामान्यगमोक्तरीत्या देव्यग्रस्य प्राचीकल्पयित्वा वायव्यकोणे सैवाग्नेयत्वकल्पः
नेयुक्तमिति यदावश्यानुक्रमेण पूजयेत् ॥ इति षडङ्गयुवतीपूजा ॥ अथ नवावरणपूजा ॥ तत्र
५ ह्स्लें हसकलहसकहलहसकहलहसकहलहसकलरें शमदाय उल्लकौलवतिगर्भरहस्यपरापरहस्य
परापरातिरहस्ययोगिनी श्रीपादुकां पूजयामि तर्पयामि इति श्रीचक्रे पुष्पाञ्जलिं दत्त्वा ५
मातृकाद्यक्षरमेतितं मूलाक्षरणपातवर्णा विविचित्रतच्चदितिसमस्यस्तहृपं चतुरस्त्रयं
ध्यात्वा ५ ऐं ह्रीं श्रीं सौः त्रैलोक्यमोहनचक्राय नमः इति चतुरस्त्रस्य समुदायेन पुष्पाञ्जलि

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सौभ॰ नाम्नैव पूज्य पुनश्चतुरस्राद्यरेखायै नमः इति पुष्पांजलिनासंपूज्य तस्यां देव्याः द्विद्वारचतु॰
१४४ ष्टये देवीदक्षिणाग्रादिकोणचतुष्टये इंद्रईशानयोर्मध्ये निरृतिवरुणयोर्मध्ये वायव्यां
144 दिदशसिद्धीः पाशांकुशपायसद्रव्ययुक्करा रक्तवर्णाः शक्तिशोभितानिधिवाहनस्था ध्यात्वा पूजये
त् तत्र यथाणिमादिद्वारचतुष्टयस्य दक्षिणभागे ५ अणिमासिद्धिश्री ५ लघिमासिद्धिश्री ५ म
हिमासिद्धिश्री ५ ईशित्वसिद्धिश्री ५ ततो वायव्यादिकोणेषु ५ वशित्वसिद्धिश्री ५ प्राकाम्यसिद्धिश्री
५ इच्छासिद्धिश्री निरृतिवरुणयोर्मध्ये ५ प्राप्तिसिद्धिश्री इंद्रईशानयोर्मध्ये ५ सर्वकामसिद्धिश्री।
५ चतुरस्रमध्यरेखायै नमः इति संपूज्य तत्र रक्तोत्पलकपालहस्ता नीलवर्णा सर्वाभरणाढ्या
स्तास्याष्टकमातॄर्ध्यात्वा द्वाराणां वामभागेषु आग्नेयकोणेषु च प्राक्चतुरस्रा ५ ब्राह्मीश्रीपा ५ मा
हेश्वरीश्री ५ कौमारीश्री ५ वैष्णवीश्री ५ वाराहीश्री ५ इंद्राणीश्री ५ चामुंडाश्री ५ महाल॰
क्ष्मीश्री अत्राष्टमातरो दीर्घस्वरयाः इति केचित् ततः ५ अंतश्चतुरस्ररेखायै नमः इति संपूज्य पा
शांकुशपाशस्वमुद्रांकितचतुर्भुजारक्ताः सालंकारा दशमुद्रादेवीर्ध्यात्वा प्रथमरेखावत्प्रादक्षि
ण्येन पूजयेत् यथा ५ द्रां सर्वसंक्षोभिणीमुद्राश्री ५ द्रीं सर्वविद्राविणीमुद्राश्री ५ क्लीं सर्वाक
र्षिणीमुद्राश्री ५ ब्लूं सर्ववशंकरीमुद्राश्री ५ सः सर्वोन्मादिनीमुद्राश्री ५ क्रों महांकुशामुद्राश्री।
५ हसैं हसकलरीं हसौः त्रिखंडामुद्राश्री ५ हसौः बीजमुद्राश्री ५ ऊं ऐं हसखफ्रें खेचरीमुद्राश्री ५

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

अथः ऐं योनिमुद्राश्री ५ चतुरस्रत्रये दिग्विदिक्क्रमेणाष्टाविंशतिदेवताः पादुकाविधानेन संपूज्यः
अणिमासिद्धिरग्निभागे गुप्तकाद्यास्त्रयपञ्चदुपकरास्फटिकाभान्मुक्ताभरणा त्रिपुराचक्रेश्व
रीं ध्यात्वा ५ अं आं सौः त्रिपुराचक्रेश्वरीश्रीपा इति चक्रेश्वरीं संपूज्य तस्या वामे ५ द्रां सर्वसं
क्षोभिणीमुद्राश्री तद्दक्षिणे ५ अणिमासिद्धिश्री इति संपूज्य ५ द्रां इति मूलदेवीं सर्वक्षोभ
णीमुद्रां प्रदर्श्य गन्धाक्षतकुसुमानि तत्सामान्यार्घ्योदकं गृहीत्वा ५ एताः प्रकटयोगिन्यः
त्रैलोक्यमोहने चक्रे समुद्राः ससिद्धयः सायुधाः सावरणाः सवाहनाः सर्वोपचारैः पूजि
ताः तर्पिताः सन्तु नमः इति चक्रेश्वर्या वामहस्ते तज्जलदानेन ततो गुरुमध्ये मूलविद्यया
मूलदेवीं संपूज्य तन्मध्ये पुष्पाञ्जलिमादाय मूलमुच्चार्य देवीं संबोध्य अभीष्टसिद्धिं मे देहि
शरणागतवत्सले भक्त्या समर्पये तुभ्यं प्रथमावरणार्चनं इति देव्याश्चरणयोः पुष्पाञ्जलिं द
त्वा ५ प्रकटयोगिनीमुद्राबीजाय श्रीमहात्रिपुरसुन्दर्यै नमः इति योनिमुद्रया प्रणमेत् ॥ इति प्र
थमावरणपूजा ॥ ततः षोडशदलं पूर्णचन्द्रनिभं सर्ववर्णीस्वरूपं ध्यात्वा ५ ऐं क्लीं सौः सर्वाशापरिपू
रकचक्राय नमः इति पुष्पाञ्जलिं निक्षिप्य तत्र पाशांकुशामृतपूर्णस्फटिकचषकवराङ्कितक
कराः शुक्लाः पीतवर्णिनीर्ध्यात्वा देव्यग्रदलमारभ्य वामावर्तेन षोडश नित्याकलाः पूज
येत् तद्यथा ५ अं कामाकर्षिणीनित्याकलाश्री ५ आं बुद्ध्याकर्षिणीनित्याकलाश्री ५

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सौर.
१५५
१४५

ईं अहंकाराकर्षिणीनित्याकलाश्री ५ ईं शब्दाकर्षिणीनित्याकलाश्री ५ उं स्पर्शाकर्षिणीनि-
त्याकलाश्री ५ ऊं रूपाकर्षिणीनित्याकलाश्री ५ ऋं रसाकर्षिणीनित्याकलाश्री ५ ॠं गं-
धाकर्षिणीनित्याकलाश्री ५ लृं चित्ताकर्षिणीनित्याकलाश्री ५ ॡं धैर्याकर्षिणीनित्याक-
लाश्री ५ एं स्मृत्याकर्षिणीनित्याकलाश्री ऐं नामाकर्षिणीनित्याकलाश्री ५ ओं बीजा-
कर्षिणीनित्याकलाश्री ५ औं आत्माकर्षिणीनित्याकलाश्री ५ अं अमृताकर्षिणीनित्या-
कलाश्री ५ अः शरीराकर्षिणीनित्याकलाश्री इति संपूज्य कामाकर्षिणीपुरतः पाशां-
कुशवराभयहस्तां शुभ्रां वराभरणां रक्तमुकुटां त्रिपुरेश्वरीं ध्यात्वा ५ ऐं ह्रीं सौः त्रिपुरेश्व-
रीश्रीपा पू त नमः तस्या वामे ५ ह्रीं सर्वविद्राविणीमुद्राश्री तद्दक्षिणे ५ लं अणिमासिद्धि-
श्री इति संपूज्य पाद्यविंदुभिः संतर्प्य श्रीं इति मूलदेव्यै सर्वविद्याविद्राविणीमुद्रां प्रदर्श्य सा-
मान्यार्घोदकं गृहीत्वा ५ एता गुप्ततरयोगिन्यः सर्वाशापरिपूरके चक्रे समुद्रा इत्यादि पठित्वा स-
र्वोपचारैः पूजितास्तर्पिताः सन्तु नमः इति चक्रे प्रवर्ष्य वामहस्ते तज्जलदानेन पूजां समर्प्य
मूलदेवीं संपूज्य विशेषार्घोदकेन संतर्प्य पुष्पांजलिमादाय मूलमन्त्राद्यं देवीं संबोध्य अभी-
ष्टसिद्धिं मे देहि शरणागतवत्सले भक्त्या समर्पये तुभ्यं द्वितीयावरणार्चनं इति देव्याः श्रीचरणयोः
पुष्पांजलिं दत्वा ५ गुप्ततरयोगिनीमहाविद्यायै श्रीमहात्रिपुरसुंदर्यै नमः इति योनिमुद्रया प्रणमेत्

१५५ १२

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

इति द्वितीयावरणपूजा ततोऽष्टदलकमलं जपाकुसुमप्रभं ध्यात्वा ५ ह्रीं क्लीं सौः सर्वसंक्षोभण
चक्राय नमः इत्यष्टदले पुष्पांजलिं दत्वा तत्र पाशांकुशानीलरक्तनीलोत्पलकराः रक्तवर्णा
ध्यात्वा देव्याः पृष्ठभागस्थपूर्वदलमारभ्य दिग्दलचतुष्टये प्रादक्षिण्येन ५ कं खं गं घं ङं अनं
गकुसुमाश्रीपा ५ चं छं जं झं ञं अनंगमेखलाश्री ५ टं ठं डं ढं णं अनंगमदनाश्री ५ तं थं दं धं नं
अनंगमदनातुराश्री ५ आग्नेयदले पं फं बं भं मं अनंगरेखाश्री नैर्ऋत्ये ५ यं रं लं वं अनंगवेगि-
नीश्री वायव्यदले ५ शं षं सं हं अनंगांकुशाश्री ५ ईशानदले लं क्षः अनंगमालिनीश्री इति
संपूज्य पात्रबिंदुभिः संतर्प्य रक्तवर्णाः सर्वालंकारभूषिताः पुस्तकाक्षमालावराभयक-
रा ध्यात्वा ५ ह्रीं क्लीं सौः त्रिपुरसुंदरी चक्रेश्वरीश्री इति चक्रेश्वरीं संपूज्य संतर्प्य तस्या वामे ५
सर्वाकर्षिणीमुद्राश्री दक्षिणे ५ महिमासिद्धिश्री इति संपूज्य श्रीपात्रबिंदुभिः संतर्प्य क्लीमि-
त्याकर्षिणीमुद्रां प्रदर्श्य ५ एता गुप्ततरयोगिन्यः सर्वसंक्षोभकारके चक्रे समुद्राः ससिद्धयः सा
[illegible] दक्षिनचक्रेश्वरीहस्ते पूजां समर्प्य मूलेन मूलदेवीं संपूज्य संतर्प्य पुष्पां-
जलिमादाय मूलविद्यां तद्देवीं संबोध्य अभीष्टसिद्धिमित्यादि तृतीयावरणार्चनमिति पुष्पां-
जलिं क्षिप्त्वा ५ गुप्ततरयोगिनीमयसर्वाबाये श्रीमहात्रिपुरसुंदर्यै नमः इति योनिमुद्रया प्रणमे-
दिति तृतीयावरणपूजा ततो दाडिमीकुसुमप्रभं चतुर्दशारचक्रं ध्यात्वा हसैं हसकलीं हसौः

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सौ॰ १४५ सर्वसौभाग्यदायकचक्राय नमः इति चतुर्दशारचक्रे पुष्पांजलिं दत्वा तत्र रक्तवर्णाः सर्वाभर-
णभूषिता पाशांकुशादर्पणपानपात्रकराः चतुर्दश शाक्तीर्ध्यात्वा देव्यग्रकोणमारभ्य वा-
मावर्तेन ५ कं सर्वसंक्षोभिणीशक्तिश्रीपा ५ खं सर्वविद्राविणीश्री ५ गं सर्वाकर्षिणीश्री ५ घं सर्वा-
ह्लादिनीशक्तिश्री ५ ङं सर्वरंजनीशक्तिश्री ५ चं सर्वस्तंभिनीशक्तिश्री ५ छं सर्ववशंकरी
शक्तिश्री ५ जं सर्व---- शक्तिश्री ५ झं सर्वरंजनीशक्तिश्री ५ ञं सर्वोन्मादिनीशक्तिश्री
५ टं सर्वार्थसाधनीशक्तिश्री ५ ठं सर्वसंपत्प्रपूरणीशक्तिश्री ५ डं सर्वमंत्रमयीशक्तिश्री ५
ढं सर्वद्वंद्वक्षयंकरीशक्तिश्री इति संपूज्य श्रीपात्रबिंदुभिः संतर्प्य सर्वसंक्षोभणशक्त्या-
गे रक्तवर्णां पुस्तकाक्षमालावाभयकरां त्रिपुरवासिनीं ध्यात्वा ५ ह्सैं ह्स्क्लीं ह्सौः त्रिपुरवासिनी
चक्रेश्वरीश्रीपा तस्या वामे ५ वंलं सर्वमुद्राश्री दक्षिणे ५ ईशित्वासिद्धिश्री इति संपूज्य श्री-
पात्रबिंदुभिः संतर्प्य वल्लभमिति वषट्पमुद्राप्रदर्श्य ५ एताः संप्रदाययोगिन्यः सर्वसौभाग्य-
दायके चक्रे समुद्राः इत्यादिना विशेषार्घ्यजलेन चक्रेश्वरीहस्ते चक्रपूजां समर्प्य मूलेन नमः-
ल देवीं संपूज्य विशेषार्घ्येन संपूज्य पुष्पांजलिमादाय ५ मूलविद्यान्ते देवीं संबोध्य अभी-
ष्टसिद्धिमित्यादि चतुर्थावरणार्चनमिति तदावरणार्चां देव्यै समर्प्य ५ संप्रदाययोगिनीम-
यचक्रायश्रीमहात्रिपुरसुंदर्यै नमः इति योनिमुद्रया देवीं श्रीललितां प्रणमेदिति चतुर्थावर॰

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

णपूजा ततो बाह्यदशारे सिन्दूरवर्णां ध्यात्वा ह्रैं ह्स्क्लीं ह्सौः सर्वार्थसाधकचक्राय नमः इ
ति पुष्पाञ्जलिं निक्षिप्य तत्र जपाकुसुमवर्णाः पाशाङ्कुशबालेक्षुकार्मुकहस्ताः सर्वाभरण
भूषिताः शुभ्रवर्णां ध्यात्वा देव्यग्रकोणमारभ्य वामावर्तेन ५ णं सर्वसिद्धिप्रदायिनी श्री ५
तं सर्वसंपत्प्रदा देवी श्री ५ थं सर्वप्रियंकरी देवी श्री ५ दं सर्वमङ्गलकारिणी देवी श्री ५ फं सर्व
विघ्नविनाशिनी देवी श्री ५ वं सर्वाङ्गसुन्दरी देवी श्री ५ भं सर्वसौभाग्यदायिनी देवी श्री इति
दश देवीः संपूज्य श्रीपात्रबिन्दुभिः संतर्प्य सर्वसिद्धिप्रदाग्रे उद्यद्भानुसमप्रकांतिं सर्वालंक
रभूषितां मदाघूर्णितनेत्रां पाशपुस्तकाक्षमालावराभयकरीं चक्रेश्वरीं ध्यात्वा ह्सैं ह्स्क्लीं
ह्सौः त्रिपुरश्रीचक्रेश्वरी ५ तस्या वामे सर्वोन्मादिनीमुद्रा श्री दक्षिणे वशित्वसिद्धि श्री
इति संपूज्य श्रीपात्रबिन्दुभिः संतर्प्य ५ सः इति सर्वोन्मादिनीमुद्रां प्रदर्श्य ५ एताः कुलकौ
लयोगिन्यः सर्वार्थसाधकचक्रे समुद्राः इत्यादिना विशेषार्घ्यजलेन चक्रेश्वरीहस्ते चक्रमुद्रां
समर्प्य मूलेन मूलदेवीं संपूज्य संतर्प्य ५ मूलविद्यां देवीं संशोध्य अभीष्टसिद्धिमित्यादि
पूर्ववदावरणदेवतानामिति देव्यै पुष्पाञ्जलिं दत्वा कुलकौलयोगिनीमहत्वायै श्रीमहात्रिपुरसुं
दर्यै नमः इति योनिमुद्रया प्रणमेत् इति पंचमावरणपूजा ततो दशारचक्रे जपाकुसुमवर्णां
ध्यात्वा ह्रीं क्लीं ब्लें सर्वरक्षाकरचक्राय नमः इति पुष्पाञ्जलिं निक्षिप्य ततो बालार्कवर्णाया

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सौः पाटे कज्ञानमुद्राभयकराभुक्ताविभूषणा ध्यात्वा दैव्यग्रकोणमारभ्य वामावर्तेन ५ मे सर्वज्ञा
१४० देवी श्री ५ पें सर्वशक्तिदेवी श्री ५ रं सर्वैश्वर्यप्रदादेवी श्री ५ लं सर्वज्ञानमयीदेवी श्री ५ वं स
र्वव्याधिविनाशिनीदेवी श्री ५ शं सर्वाधारस्वरूपादेवी श्री ५ षं सर्वपापहरादेवी श्री ५ सं
147 सर्वानंदमयीदेवी श्री ५ हं सर्वरक्षास्वरूपिणीदेवी श्री ५ क्षं सर्वेप्सितफलप्रदादेवी श्री इति
दशादेवीः संपूज्य श्रीपात्रविन्दुभिः संतर्प्य सर्वज्ञाग्रे रक्तवर्णां पाशांकुशकपालाभयधारि
णीं त्रिपुरमालिनीं ध्यात्वा ह्रीं क्लीं ब्लें त्रिपुरमालिनी चक्रेश्वरी श्री तस्या वामे ५ क्रों मह
कुशामुद्रा श्री दक्षिणे ५ प्राकाम्यसिद्धि श्री इति संपूज्य संतर्प्य श्रीपात्रविन्दुभिः क्रोमिति
महांकुशामुद्रां प्रदर्श्य ५ एता निगर्भयोगिन्यः सर्वज्ञा करे चक्रे समुद्राः सन्त्वादिना चक्रे
श्वरीहस्ते विशेषार्घोदकेन चक्रपूजां समर्प्य मूलेन मूलदेवीं संपूज्य संतर्प्य मूलविद्यां
नेसंबोध्य अभीष्टसिद्धिमित्यादि षष्ठमावरणार्चनं इति देव्याः पुष्पाञ्जलिं दत्वा पूजां सम
र्प्य निगर्भयोगिनीमयूखायै महात्रिपुरसुंदर्यै नमः इति योनिमुद्रया प्रणमेत् ॥ इति षष्ठावरण
पूजा ॥ ततोष्टारचक्रे पद्मरागप्रभं ध्यात्वा ५ ह्रीं श्रीं सौः सर्वरोगहरचक्राय नमः इति पुष्पां
जलिं दत्वा तत्र रक्तवर्णां रक्तवस्त्राभरणानुलेपनां पंचबाणधनुः पुस्तकवरकरां ध्यात्वा
देव्यग्रकोणमारभ्य वामावर्तेन ५ अं २५ ब्लूं वशिनीवाग्देवता श्री ५ कं ५ कलह्रीं का १४५

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

नेश्वरीवाग्देवताश्री ५ वं ५ क्लीं मोदिनीवाग्देवताश्री ५ टं ५ यलें विमलावाग्देवताश्री
५ तं ५ ज्म्रीं अरुणावाग्देवताश्री ५ पं ५ ह्स्ल्व्यूं जयिनीवाग्देवताश्री ५ यं ५ झ्म्र्यूं सर्वे
श्वरीवाग्देवताश्री ५ षं ५ क्ष्म्रीं कौलिनीवाग्देवताश्री ५ यं ५ झ्म्र्यूं सर्वेश्वरीवाग्देव
ताश्री ५ षं ५ क्ष्म्रीं कौलिनीवाग्देवताश्री इति सेचयेत् श्रीपात्रबिन्दुभिः संतर्प्य वशिन्याद्य
शुभ्रवर्णां पाशांकुशकपालाभयधारिणीं त्रिपुरासिद्धाचक्रेश्वरीं ध्यात्वा ५ श्रीं ह्रीं सौः
त्रिपुरासिद्धाचक्रेश्वरीश्रीपा तस्या वामे ५ ह्सखफ्रें खेचरीमुद्राश्री दक्षिणे भक्तिसिद्धि
श्री इति सेचयेत् श्रीपात्रबिन्दुभिः संतर्प्य ह्सखफ्रें इति खेचरीमुद्रां प्रदर्श्य ५ एतावद्रहस्य
योगिन्यः सर्वयोगिन्यश्च चक्रे समुद्रा इत्यादिना चक्रेश्वरीहस्ते विशेषार्घोदकेन चक्रपूजा
समर्प्य मूलेन मूलदेवीं संतर्प्य मूलविद्यां तद्देवीं संबोध्य अभीष्टसिद्धिं मे इत्यादि समस्ता
वरणावृते इति देव्यै पुष्पाञ्जलिं दत्वा पूजां समर्प्य रहस्ययोगिनीमयूखावृते श्रीमहात्रि
पुरसुन्दर्यै नमः इति योगिमुद्रया प्रणमेत् इति समयाचक्रपूजा ॥ १ ॥ ततो नत्रिको
णावर्धक ज समारुह्य ध्यात्वा ह्स्रैं ह्स्क्लीं ह्सौः सर्वसिद्धिप्रदचक्राय नमः इति सम्पू
ज्य त्रिकोणमध्यकोणाधोदेवतालेखायम्येशानाग्नेयकोणचतुष्टये वामावर्तेन रक्तवर्णा
वराभयकरान् बद्धरत्नविभूषणाः ह्रायुधम्‌ सितमल्लकायो बनोन्मनविग्रहा ध्यात्वा ।

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सौर
१४८

५ यां रां लां वां सां द्रां द्रीं क्लीं ब्लूं सः यां रां लां वां सां जंभणकामेश्वरबाणदेवताश्रीपा ५ द्रां
द्रीं क्लीं ब्लूं सः यां रां लां वां सां द्रां द्रीं क्लीं ब्लूं सः जंभणकामेश्वरीबाणदेवताश्रीपा ५ यां
रां लां वां सां यां रां लां वां सां मोहनकामेश्वरचापदेवताश्री ५ ह्रीं क्लीं ब्लूं सः थं द्रां पमोह-
नकामेश्वरीचापदेवताश्रीपा ५ यां पश्मां पां पवशीकरणकामेश्वरपाशदेवताश्री ५
द्रां प ह्रीं द्रां पवशीकरणकामेश्वरपाशदेवताश्री ५ यां प क्रौं पां पस्तंभनकामेश्वरांकुश
देवताश्रीपादुकां ५ द्रां प क्रौं द्रां पस्तंभनकामेश्वरांकुशदेवताश्री ५ इत्यायुधदेवताः संपू
ज्य संतर्प्य त्रिकोणवामावर्तेन कामेश्वर्यादिदेवीचयं पूजयेत् तत्राग्रकोणे शुक्लां शुक्लाव
स्त्रादिभूषणां मिलद्धनःपुष्पबाणपुस्तकाक्षमालापरां त्रिनेत्रां चंद्रचूडां कामेश्वरीं ध्यात्वा
५ जलविद्यायाः प्रथमकूटमुच्चार्य अग्निचक्रे कामरूपपीठेत्यादि कामेश्वरदेवीश्रीपा
दुकां पूजयामि तर्पयामि नमः इति संपूज्य संतर्प्य त्रिकोणस्य वामकोणे नीलवर्णां र
क्तवस्त्राभरणां इक्षुचापपुष्पबाणवराभयकरां त्रिनेत्रां वज्रेश्वरीं ध्यात्वा ५ द्वितीयकूटं
सूर्यचक्रे जालंधरपीठ इत्यादि श्रीवज्रेश्वरीदेवीश्री दक्षिणकोणे शुभ्रां पाशांकुशाजपमा
लापुस्तककरां त्रिनेत्रां चंद्रचूडां भगमालिनीं ध्यात्वा ५ तृतीयकूटं सोमचक्रे पूर्णगिरिपी
ठ इत्यादि श्रीभगमालिनीदेवीश्रीपा इति संपूज्य श्रीपंचविंशतिभिः संतर्प्य कामेश्वर्यादि

१४८

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

येसहस्राभां त्रिनेत्रां चंद्रांककमकुटोरस्कां वक्षोरस्कालंकारभूषितां पीनोन्नततुंगस्तनीं शो
णितपिंछिलमालाधरां पुस्तकाभयजपमालावरकरां ध्यात्वा हस्रैं हसक्लीं हस्रौः त्रिपु
रेविकाचक्रेश्वरी श्री तस्या वामे ५ हसौं बीजमुद्राश्री दक्षिणे ५ रक्ष्मासिद्धिश्री इति दे
न्य हसौं मिति निवृत्तदेव्यौ बीजमुद्रां प्रदर्श्य एताः परापररहस्य योगिन्यः सर्वसिद्धिप्रदे चक्रे
समुद्रा इत्यादिना पूजां समर्प्य मूलेन मूलं संपूज्य मूलेन देवीं संबोध्य अभीष्टसिद्धिं मे दे
हि श्रद्धमावरणं चेतनमित्यादि पुष्पांजलिं निक्षिप्य तदावरणार्चनं समर्प्य ५ परापररहस्य
योगिनीमयं त्वा श्री महात्रिपुरसुंदर्यै नमः इति योनिमुद्रया प्रणमेदिति अष्टमावरण
पूजा ततो बिंदुचक्रं परब्रह्मात्मकं ध्यात्वा ५ तत्र पंचदशाक्षरीमुच्चार्य सर्वानंदमयचक्रं
यनमः इति पुष्पांजलिं विक्षिप्य तत्र महोड्याणपीठे साध्यसिद्धासनेन स्वसमानाकामेश्वरांके स्व
स्तिकासनेनोपविष्टां शांतदितो श्रीललितां पूर्वोक्तरूपां ध्यात्वा ५ तुरीयकूटमुच्चार्य ब्र
ह्मरंध्रे महोड्याणपीठे इत्यादि श्रीमहात्रिपुरसुंदरी श्रीपादुकां पूजयामि तर्पयामि नमः इति
संपूज्य विशेषार्घ्यामृतबिंदुभिः संतर्प्य पुनः पंचदशीमुच्चार्य श्रीमहात्रिपुरसुंदरी चक्रेश्व
री श्रीया इति संपूज्य संतर्प्य तस्या वामे ५ ऐं महायोनिमुद्राश्री दक्षिणे ५ या सि सिद्धिश्री
तद्रूपे मिति योनिमुद्रां प्रदर्श्य ५ एताः परापरातिरहस्य योगिन्यः सर्वानंदमयमहाचक्रे वे

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सौ०र० इवेपरब्रह्मस्वरूपिणि महामन्त्रयात्रिके: सर्वमंत्रेश्वरी सर्वविद्येश्वरी सर्वपीठेश्वरी सर्ववीरेश्व
१५८ रीसर्वयोगीश्वरी सर्ववागीश्वरीसर्वसिद्धेश्वरी सकलजगदुत्पत्तिमातृकासचक्रासदेव
तासमुद्रासिद्धिः सायुधासासनासवाहनासपरिवारासालंकारासर्वोपचारैः श्रीम
149 हात्रिपुरसुंदरीपरयापरयापरापरया च सपर्यया पूजितास्तर्पितास्सन्तु नम इति विशे
षार्घ्योदकपुष्पाक्षतैर्नवमीचक्रेश्वरीहस्ते चक्रमुद्रांसमर्प्य ४ हसैं हसक्लीं हसौः इति
त्रिखंडमुद्रां प्रदर्श्य मूलेनमूलं संपूज्य संतर्प्य पुष्पांजलिमादाय मूलांते देवीसंबो
ध्य अभीष्टसिद्धिं मे देहि शरणागतवत्सले भक्त्या समर्पये तुभ्यं नवमावरणार्चनमिति
देव्याश्चरणकमले पुष्पांजलिं निक्षिप्य ४ परापरातिरहस्ययोगिनीमयूखावोपेश्री
महात्रिपुरसुंदरीपादुकाभ्यो नमः इति योनिमुद्रया प्रणमेदिति नवमावरणपूजा अत्र
पूजितवाणदेवतानां चक्रेश्वरीणांच प्रागुक्तध्यानकरणाशक्तो कामेश्वरीकामेश्व
रानेविनादेवीरूपध्यानमेव कार्यं अत्र पूजिताः सर्वावरणदेवतामूलदेव्यभिमुखो
पविष्टाज्ञातव्या इत्यं पूजयित्वा नववक्रमेकरूपं ध्यायन्त्यागत्य सर्वं संवेत्ताभूषणादिवेषाद
शामुद्राः प्रदर्श्य विशेषार्घ्यामृतोदबिंदुभिः श्रीगुरुदेवीत्रिः संतर्प्य योनिमुद्रया प्रणमेदि
ति एतन्नवमावरणं नित्यमावश्यकं श्रीविद्यानंदनाथेनशिवयोः प्रियसूनुना कृतेस १५८

१८

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

मदपाः आगान्त रंगो रत्नवा विधौ ॥ १८ ॥ अथ पंचपंचिका विधानं मंदीक्षितत्रे हिंड वज्रे सिंहास
नाकारेण मध्यवायव्यधानानां पंचपंचैत्यै पंच श्रीपंचकोशाश्वरीः पंचकल्पलताः पं
चकामदुघाः पंचरत्नदेवताश्च तत्र हिरण्यावस्थामाण विधिनाह्वजपेत् तत्र प्राग्दलं पंच
दशीमुच्चार्य श्रीमहालक्ष्मीश्वरी इंदमे इत्ता सवसंस्थिता सर्वसौभाग्यजननी श्रीमहा
त्रिपुरसुंदरी श्रीविद्यालक्ष्म्यंबा श्रीपादुकां पूजयामि तर्पयामि नमः इति मध्ये समस्तवि
शेषाद्धेविद्भिः सेतय्य ततो वायव्यकोणे लक्ष्मीं तप्तकांचनकांतिदेहां ध्योर्दिनद्धो
धेकरौः पद्मद्वयकरां शुक्लांबरपरीधानां शुभाभेशुक्लभिर्गजैः कुर्वत्कनककलश
विनिर्गतामृतधाराभिर सिच्यमानां सर्वाभरणभूषितां ध्यात्वा श्रीश्रीमहालक्ष्मीश्वरी
इंद्रे मे इत्ता सत्तसंस्थिता सर्वसौभाग्यजननी श्रीमहात्रिपुरसुंदरी महालक्ष्मीलक्ष्म्यंबा
श्रीपादुकां ईशाने सिंदूरवर्णां त्रिनेत्रां वामाधः कराद्दक्षाधः करान्तपुरत्नपात्रस्वर्णपद्म
द्वयरत्नादर्शधरां शुक्लांबरसानलेपनां सर्वाभरणभूषितां महालक्ष्मीं ध्यात्वा ॐ श्रीं ह्रीं श्रीं क
मले कमलालये प्रसीद प्रसीद श्रीं ह्रीं श्रीं ॐ महालक्ष्म्यै नमः महालक्ष्मीश्वरी इंदमे इत्ता
सत्तसंस्थिता सर्वसौभाग्यजननी श्रीमहात्रिपुरसुंदरी लक्ष्मीलक्ष्म्यंबा श्रीपा ततश्चैव त्रि
शक्तिलक्ष्मीं नवहेमवर्णां वामोर्ध्वादिदक्षिणद्धः करादि वामपर्यादेश क्रमेण पद्मद्वयपाशां

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सौभ॰ ऊरुद्वयन्तु वर्णेषु पार्श्वयोः सर्वालङ्कारभूषितां ध्यात्वा ५ ह्रीं श्रीं क्लीं महालक्ष्मीश्वरी ह्रूं देव्यादि त्रिशक्ति
१५२ लक्ष्म्यं वा श्री ततो नेत्रे सर्वसाम्राज्यलक्ष्मीं नीलवर्णां नेत्रां शंखचक्रगदापद्मशार्ङ्गधा
वराभयपुस्तकहस्तां सर्वालङ्कारभूषितां ध्यात्वा ५ श्रीं सहकल ह्रीं श्रीं श्रीं महालक्ष्मीश्वरी
150 ह्रूं देव्यादि साम्राज्यलक्ष्म्यं वा श्रीपा इति मे हृदयं एतच्चतुष्टयं श्रीपात्रामृतेन तर्पयेत् ततः पु
नर्मध्ये ५ मलपंचदशीमुद्रायै महाकोशेश्वरी ह्रूं देव्यादि श्रीविद्याकोशं वा श्री इति देवीं
ध्यात्वा मेरुजप विशेषाख्ये बिन्दुभिः सन्तर्प्य पुनर्वायव्यकोणे परेन्यासि पंचलक्षवर्णां वामो
र्ध्वेतदाधयः करैः पाशांकुशवराभीतिधरां त्रिनेत्रां रक्तपुष्पावतंसालेपाभरणां ध्यात्वा ५
ॐ ह्रीं हसः सोहं स्वाहा महाकोशेश्वरी ह्रूं देव्यादि परेन्यासिः कोशं वा श्री ततः ऐशाने ।
परनिःकलदेवतां शुक्लां वरालपाभरणां वामजानुन्यस्तवामकरां दक्षिणे ज्ञानमुद्रां ।
दधतीं ध्यात्वा ५ ॐ हंसः महाकोशेश्वरी ह्रूं देव्यादि परनिष्कलकोशं वा श्रीपा ततस्त्वा
ग्नेय्यमजपाकोशेश्वरी रक्तपीतवामदक्षिणे गद्वर्णां वामोर्ध्वादिदोर्ध्वान्तकरैः पाशा
भयवरदपरशुपरामधनादीश्वरचापाणिं त्रिनेत्रां सर्वाभरणभूषितां ध्यात्वा ५ हंसः श्री
महाकोशेश्वरी ह्रूं देव्यादि अजपाकोशं वा श्री ततो नैर्ऋत्यां मातृकारूपां मातृकाक्ष
रमालिनीं ध्यात्वा ५ अं आं इत्यादि महाकोशेश्वरी ह्रूं देव्यादि श्रीमातृकाकोशं वा श्रीपा ३
१५२

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

येनच्छ्रुतसूर्यं श्रीपादाभ्यां तेन तत्पर्ययेत् ॥ अथ पंचकल्पलताः ॥ तत्र मध्ये कल्पदेवीं ध्यात्वा कल्पं
चतुर्दशी मन्त्रायै महाकल्पलते प्रवरी हूं देव्यादि श्रीविद्याकल्पलतावाग्भी ततो वायव्य-
कोणे पंचकामेश्वरीं रक्तां रक्तांबरालेपमाल्याभरणां वामोर्ध्वयोः तदाधःस्थ-
योः तदाधधःस्थयोः तदाधःस्थयोश्च करयोः पाशांकुशपुष्पबाणपुस्तकाक्षमाले-
वराभयपरां ध्यात्वा ४ ह्रीं श्रीं ऐं क्लीं सौः महाकल्पलते प्रवरी हूं देव्यादि पंचकामेश्वरी
कल्पलतावाग्भी अथ पंचकामेश्वरीस्थाने त्वरितानित्यां नेत्रोक्तरूपां ध्यात्वा कल्प-
लतावेन यद्दितिकेचित् अथाग्निसंगमे तमादयागेयं तत्र स्थाने पारिजातेश्व-
रीं शुभ्रां वरालेपाभरणां चंद्रचूडां वामाधः करादिदक्षाधः करांतेषु पुस्तकवीणामर्थ-
कुंभाक्षमालाधरां सर्वाभरणभूषितां ध्यात्वा ॐ ह्रीं क्लीं हसकलह्रीं ॐ नमः ... नमो
महाकल्पलते प्रवरी हूं देव्यादि पारिजातेश्वरीकल्पलतावाग्भी ततश्च ... कुमारी
उद्यत्सूर्यसहस्रप्रभां वामोर्ध्वयोः तदाधःस्थयोः करयोः इक्षुधनुः पुष्पबाणपुस्त-
काक्षमालाधरां रक्तमाल्यांबरालेपनां रत्नमुकुटादिनानाभरणां ध्यात्वा ह्रीं श्रीं क्लीं
सौः महाकल्पलते प्रवरी हूं देव्यादि कुमारीकल्पलतावाग्भी अथ त्रिपुराकल्पलतेति
केचित् तदा ... त्रिशक्तिमेव त्रिपुटात्वेन ध्यात्वा तद्विद्यामेवोर्ध्वपरांतस्य वक्त्रयेत्।

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

अथापि सम्यगष्टमनन्ते समाणि ततो नैर्ऋत्ये पंचबाणेश्वरीं बालार्कसंकाशां नानालंकार
कृमाल्याबरालेपनां चामादीन्सकोदंडपुष्पबाणांकितकरद्वयां ध्यात्वा ऐं ह्रां ह्रीं क्लीं
ब्लूं सः महाकाललल्लेनेश्वरीं हृदेत्यादि पंचबाणेश्वरीकल्पलतां वा श्रीपा इति सेतु।
दृष्टश्रीपात्राम्रतविंदुभिस्तर्पयेत् सप्तपंचकामदेव्याः ततः मध्ये मलदेवीं ध्यात्वा पंच
दशीमन्त्राय महाकामदुघेश्वरीं हृदेत्यादि श्रीविद्याकामदुघां वा श्री ततो वायव्ये अम्
मृतपीठेश्वरीं कर्पूराभामक्तभूषां ज्ञानमुद्राञ्चितकरद्वयां शुक्लांबरमाल्यानुलेपं
भरणां ध्यात्वा ॐ ह्रीं नमः हंसः संजीवनि जीवं प्राणग्रंथिस्थं जूं हं जूं हं स्वाहा सर्वकाम
दुघेश्वरीं हृदेत्यादि अमृतपीठेश्वरीकामदुघां वा श्री ततः ईशाने सुधाम्बुः कामदुघां
शुक्लांबरालेपहारविभूषणां पुस्तकाक्षमालान्वितवामदक्षकरद्वयां कुमारिकां ध्या
त्वा घा--- वद वद वाग्वादिनि ह्सौं क्लिन्ने क्लेदिनि महाक्षोभं कुरु कुरु ह्स्क्लीं सौं ह्सक
लह्रीं ॐ मोक्षं कुरु कुरु ह्सौं महाकामदुघेश्वरीं हृदमेत्यादि सुधाश्रीकामदुघां वा
श्री अथाग्नेये अमृतेश्वरीं सुधासृतिसुधासारिवं ध्यात्वा ऐं ब्लूं झ्रौं जुं सः अमृते अमृतो
द्भवे अमृतेश्वरि अमृतवर्षिणि अमृतं स्रावय स्रावय स्वाहा महाकामदुघेश्वरीं हृदे
त्यादि अमृतेश्वरीकामदुघां वा श्री नैऋत्ये अमृतेश्वरीं रक्तवर्णां विचित्रवाघाभरणां

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

त्र्यणोदवीरग्यान्नभूषणैरत्नपात्रदक्षवामकरद्वयां ध्यात्वा ॐ ह्रीं श्रीं क्लीं नमो भगवति माहेश्वर
यन्त्रभूषणिखात्मा महाकामदेवेश्वरीश्रीदेव्यादि अन्नपूर्णाकामदुघावाग्श्री इति सम्पूर्णश्री
पात्राम्भृतविन्दुभितयजेत ॥अथ पञ्चरत्नम्॥ नवमध्यमण्डलदेवीं ध्यात्वा पञ्चदशीमन्त्राये
महारत्नेश्वरीश्रीदेव्यादि श्रीविद्यारत्नोवाग्श्री वायव्ये सिद्धलक्ष्मी सर्वाणवर्णामृतकामा
णिकाभूषणामालिङ्गवराभयनदक्षवामकरद्वयां ध्यात्वा ५ जनन्यै महावैश्वनेनः सक
षिणिकालिम्यचनेहः महारत्नेश्वरीश्रीदेव्यादि सिद्धलक्ष्मीरत्नोवाग्श्री ईशाने मातङ्गीं श्यु
मोहिनीं जावीणावादनतत्परां कदम्बपुष्पालङ्कृतवेणीं शङ्खकुण्डलपरीगुक पद्मामलाङ्कं
यु का ध्यात्वा ऐं क्लीं सौः ऐं ह्रीं श्रीं ॐ नमो भगवति श्रीमातङ्गेश्वरि सर्वजनमनोहारि सर्व
मुखरञ्जिनि क्लीं ह्रीं श्रीं सर्वराजवशङ्करि सर्वस्त्रीपुरुषवशङ्करि सर्वदुष्टमृगवशङ्करि स
र्वसत्त्ववशङ्करि सर्वलोकवशङ्करि त्रिभुवनजनं मे वशमानय स्वाहा श्रीं ह्रीं ऐं सौः क्लीं ऐं महा
रत्नेश्वरीश्रीदेव्यादि श्रीमातङ्गेश्वरीरत्नोवाग्श्री आग्नेये भुवनेश्वरी मद्युन्मत्तसहस्रांशुत्रिने
त्रां रक्ताम्बरानुलेपनमाल्याभरणां वामोर्ध्वादिवामाधः करे पुष्पाङ्कुशपाशवराभयधरां ध्या
त्वा ५ श्रीमहारत्नेश्वरीश्रीदेव्यादि भुवनेश्वरीरत्नोवाग्श्री नैरृत्ये वाराहीं नीलवर्णा दंष्ट्रो
ध्वादितदधोनः करे खड्गखेटकपालमुसलवरपरां त्रिनेत्रां मुण्डमालादिनानाभूषणां वद्धवाव

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सौभ
१५२

गेदंष्ट्राकरालकोलवदनां ध्यात्वा ऐं नमो भगवति वार्त्तालि वार्त्तालि वाराहि वाराहमुखि वरा
हमुखि अंधे अंधिन्यै नमः रुंधे रुंधिन्यै नमः जंभे जंभिन्यै नमः मोहे मोहिन्यै नमः स्तंभे स्तं
भिन्यै नमः अमुकं स्तंभय २ सर्वदुष्टप्रदुष्टानां सर्वेषां सर्ववाग्जिह्वा स्तंभं कुरु कुरु शीघ्रं वश्यं कुरु कुरु
ह्रैं ऐं ग्लौं ठः ठः हुं फट् स्वाहा महाभक्त्येश्वरीं हृदे मेरिनामनमेभ्यः स्थिता सर्वसौभाग्यजननी
श्रीमहात्रिपुरसुंदरी वाराहीरत्नां वा श्रीपा इति संपूज्य श्रीपात्रामृतैर्विंदुभिः तर्पयेत्
इति पंचपंचिकात्मकपंचसिंहासनपूजा अथ चतुःसमयपूजा तत्र विंदुचक्रे एव मूल
देव्यग्रे ५ ऐं क्लीं सौः ॐ नमो कामेश्वरि इच्छाकामफलप्रदे सर्वसत्ववशंकरि सर्वजगत्क्ष
ोभंकरि हूं हूं द्रीं क्लीं ब्लूं मः सौः क्लीं ऐं कामेश्वरी समयदेवता श्रीपा देव्या वामे ५
ऐं ह्रीं सर्वे कं टं घंटाधिनि वज्रेश्वरि वज्रपदे वज्रपंजरमध्यगे ह्रीं क्लिं त्रें ऐं क्रों नित्यमदद्र
वे ह्रीं वज्रनित्यायै नमः वज्रेश्वरी समयदेवता श्री दक्षिणे एवं बीजं भगमालिनी विद्या
मुच्चार्य भगमालिनी समयदेवता श्री इत्येतत्त्रयं समष्ट्यात्मकं केवलं पुष्पैः पूजयित्वा श्री
पात्रामृतविंदुभिस्तर्पयित्वा मूलमूले देव्या मेव ५ ब्लें भगवति वल्लिनित्ये कामेश्वरी
ह्रीं सर्वसत्ववशंकरि समस्तत्रिपुरभैरवि ऐं वित्ते क्लीं महात्रिपुरसुंदर्यै नमः श्रीमहात्रिपुर
सुंदरी समयदेवता श्री इति समयचारे केवलपुष्पैः संपूज्य विशेषार्घ्यविंदुभिः संतर्प्य ।

१५२

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ह्रीमिति शान्तस्वरूपा पञ्चमस्तोवह्नि मल्लविद्यया शवरूपहूमिति मुचेत् इति चक्रः समयपूजा ।
ध्यं यजे ५ ऽ आं आं ईं ऊं ऐं अः रमलवरयूं डाकिनीश्री तोयपतिः ५ अं अमृतनाथश्री ५ आं आकर्षिणि
श्री एवमेवं षोडशस्वाम्यो काः षोडशशाक्तीः पूजयेत् तर्पयेत् ततो दशारवह्नये ततः श्रुतः
दशारे ५ कं ५ रां रीं रूं रैं रौं रः रमलवरयूं राकिनीश्री तोयपतिः ५ कं कालरात्रिश्री ५ इ-
त्यादि षोडशस्वामीन्कद्वादशशाक्तीः पूजयेत् तर्पयेत् ततः श्रुतदशारे ५ टं ५ कां कीं कूं कें
कौं कः कमलवरयूं काकिनीश्री तोयपतिः ५ वं वेपिनीश्री इत्यादि षट्शाक्तीः पूजयेत्
तर्पयेत् ५ चं ५ लां लीं लूं लैं लौं लः लमलवरयूं लाकिनीश्री तोयपतिः ५ डं डामश्री इत्या-
दि नवशाक्तीः पूजयेत् तर्पयेत् ५ नं ५ शां शीं शूं शैं शौं शः शमलवरयूं शाकिनीश्री तो-
यपतिः ५ वं वरदाश्री इत्यादि चतुःशाक्तीः पूजयेत् तर्पयेत् ५ ए ५ यां यीं यूं यैं यौं यः यमल
वरयूं याकिनीश्री तोयपतिः ५ पंचाशद्रण्डेवताः पूजयेत् तर्पयेत् ५ १५ हां हीं हूं हैं हौं हः
हमलवरयूं हाकिनीश्री इति संपूज्य तत्पार्श्वयोः हंसवतीं क्षमावतीं संपूज्य श्रीपात्रवि-
न्दुभिस्तर्पयेत् एतासामावरणपूजा शक्तीनामेव केवलं पूजयेत् तत्र पश्चिमद्वारे ५ ऐं ह्रीं
श्रीं सर्वयोगिनीभ्यः सर्वभूतगणेभ्यः सर्वभूताधिपतिडाकिनीभ्यः शाकिनीभ्यश्चामुं
बलिं गृह्ण गृह्ण स्वाहा सर्वयोगिनीबलिः इति नानावाद्यगन्धधूपादिकाद्यैवासनाभरणाः

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सौर॰ १५३

153

त्रियो ध्यात्वा पूजयेत् ततः पूर्वद्वारे क्षां क्षेत्रपालाय नमः क्षेत्रपालश्रीः इति हूं नेत्रो ध्वशि
नेत्रं विंशो ध्वकेशो नीलवर्णो गदाकपालधरो दिगंबरः सर्वभूषणः उग्रदंष्ट्रः ध्यात्वा पूजयेत्
दक्षिणद्वारे महागणपतिं प्रपंचयागस्याशेषात्मकरूपं ध्यात्वा ५ ॐ श्रीं ह्रीं क्लीं ग्लौं गणपत-
ये वरद वरद सर्वजनं मे वशमानय स्वाहा महागणपतिश्रीपा ततः उत्तरद्वारे वटुकं भै-
रवं बालं स्फटिकनिभं दिव्यालंकारभूषितं त्रिनेत्रं दंडवामकरयोः शूलदंष्ट्रपात्रं
ध्यात्वा ५ ह्रीं वटुकाय आपदुद्धारणाय कुरु कुरु वटुकाय ह्रीं स्वाहा वटुकभैरवश्रीपा इति
संपूज्य श्रीपात्रं विंदुमिलयेयत् इति योगिन्यादिपूजा ॥ अथ ध्यानपूजा ॥ ततः त्रैलोक्यमोहन
सर्वाशापरिपूरकसर्वसंक्षोभकारकाख्येषु त्रिचक्रेषु पूर्वाम्नायदेवता मणिकानपत्रच्छाया
याश्रुतविद्याप्रयरागाहृणांबरकाभरणावस्त्रमाल्यानुलेपना पाशांकुशवराभयपद्मा
रत्नमुकुटापिनचंद्रलेखा ध्यात्वा ५ हसौः सकलह्रीं पूर्वाम्नायदेवता उन्मनी देवी श्री ततस्त्व
त्वं द्वारे हृदयाधारात्मके स्थितिचक्रे दक्षिणाम्नायदेवता मयूरवत्स्थेम हसप्रभा नाना
लंकारभूषिता रक्तवस्त्रानुलेपना वामा ऊर्ध्वयोः तदाधः स्थयोः पाशांकुशपाशोऽलुका
हस्ता मालाधरा ध्यात्वा ५ ऐं क्लीं क्लीं महद्देवं क्लौं हसक्षों हसौः नमो भगवति हसक्षीं क्रीं
ये ह्रीं ह्रीं हुं अघोरे घोरे अघोररूपे किलि किलि किलि किलि विच्चे हसौः हस वश्रीं ह्रीं पाश्री १५३

माम्नायदेवतां कुब्जिका श्रीपा ततः समहिह्ये श्रीचक्रे उत्तराम्नायदेवतां कालीं पंचमं उ
मतां वंधूककुसुमारुणां देहवस्त्राभरणानुलेपनां चंद्रचूडां मुंडमालाधरां त्रिनेत्रां वा
मोर्ध्वीदितदर्पां तंपुस्तकां जपमालावराभयकरां ध्यात्वा ५ हूं मां च्छ्रेमहाचंडयोगेश्वरि
उत्तराम्नायाधिदेवता कालीदेवतां श्री इति चतुराम्नायपू ततो मूलदेवीमेवं प्रथम ग्र
मूलविद्यया संपूज्य संतर्प्य ततो रक्तवर्णां सर्ववर्णां देवीं उग्रयाव्रभरितां स्वर्णपात्रं चद
धानां त्रिनेत्रां चंद्रचूडां विचित्रवस्त्राभरणां सर्वसुलक्षणां ध्यात्वा ५ ह्रीं सौः श्रीं क्लीं
ॐ नमो भगवति भगवत्यम्बे सर्वसिद्धिप्रदे हितास्वाहा यन्महालक्ष्मीसुंदरी श्री इति त्रिः संपू
ज्य विद्यावाक्यामृतविंदुभिः संतर्प्य पुनः मूलेन मूलदेवीं संपूज्य संतर्प्य मूलदेवीं
मेवानुत्तराम्नायदेवतां रूपामकलेकशशांककोटिकलाप्रभां ज्ञानमुद्रापुस्तक
करां त्रिनेत्रां चंद्रचूडां शुभ्रवस्त्राभरणवस्त्रमाल्यानुलेपनां ध्यात्वा ५ सौः अनुत्तराम्ना
यदेवताश्रीपादुकां श्री इति संपूज्य विद्यानितवारं त्रिवारं संपूज्य विद्यावाक्यैर्विंदुभिः संतर्प्य
पुनः मूलदेवीं यथोक्तरूपां ध्यात्वा मूलेन संपूज्य संतर्पयेदिति ॥ अनुत्तराम्नायदेवतापूजा ॥
अथ विद्यानरदेवतां श्रीकामकलां पूजयेत् ॥ तत्र प्रथममेविंदुचक्रमध्ये प्रणवादि नमोंतया
मूलविद्यया मूलदेवीं षोडशधा वारं संपूज्य तमेवं पंचदशीं तत्र वीजं प्रणपरिणतां ध्यात्वा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सौर
१५४

पुनस्तां पंचदशावृत्तीरेकैकां हृल्लेखां नां तिमन्तुर्यस्वरावशेषेणानन्तरूपां कामकलां प्रका-
शमानात्मकं परशिवानन्दगतं विषवद्रूपां प्रकाशविमर्शात्मकत्वेन बहिः प्रकाशमा-
नां बिन्दुरवर्णात्रिमूर्त्या पीनोन्नतस्तनतटीरक्तवस्त्राभरणामरागामतिकामलागी
नवाभयांकितनकवहुयोध्यात्वा ५ ईं परमहंसविमर्शकलाश्री महात्रिपुरसुन्दरीश्री इति त्रिः
संहृत्य विशेषार्घ्यबिन्दुभिस्त्रिः संतर्प्य पुनस्तामेव मूलेन षोडशवारं संहृत्य संतर्प्य वि-
न्दुवक्त्रवाग्भवामदत्तमध्ये ५ ईं विद्याप्रथमपादे हंसः प्रकाशाचरणश्री ५ ईं द्वितीयपदे
हंसोऽहं विमर्शाचरणश्री ५ ईं तृतीयविश्वमध्यपादे हंसः शिवः हंसो सोऽहं निर्वाणाचरण-
श्रीपा इति चरणचतुष्टयं संहृत्य विशेषार्घ्यबिन्दुभिः संतर्प्य श्रीगुरुकमपंक्तिं यजेत
स्याने प्रथमरेखापादुकनाथे ५ सकलानन्दश्री द्वितीयरेखापादुकनाथे निःकलानं-
दश्री तृतीयरेखापादुकनाथे ५ नवात्मानन्दनाथश्री ५ मूलकरानन्दनाथश्री इत्येवं
गुरुचतुष्टयं दिव्यौघसिद्धौघमानवौघत्वेन पूजयेत् इति गुरुपंक्तिं संपूज्य श्रीपादुकाबि-
न्दुभिः संतर्प्य पुनर्बिन्दुमध्ये मूलदेवीं श्रीगुरुं कामकलां ध्यात्वा ५ ईं सच्चिदानन्दना-
थपरमहंसबिन्दुनाथश्री इति त्रिः संपूज्य विशेषार्घ्यबिन्दुभिः संतर्प्य ५ ईं परमहंसविमर्शकला
महात्रिपुरसुन्दरीश्री इति चतुःसंपूज्य संतर्प्य तस्यामेव ५ ईं पराप्रकाशानन्दनाथा-

१५४ स

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ध्वं बिंदुचक्रे श्रीपा ५ ईं स परार्धकलायो बिंदुयुगलं तन्हृदयश्री ५ ईं स परार्धकलानं-
दनाथ अंबाजनरेखायां निश्रीपा इत्यनेनाचनं हृदयमवधवत्तितव्येन संहृत्य वि-
शेषाद्यं बिंदुभिः संतर्प्य एवं कामप्रकारेण कामकलामंहृदये संहृत्य विशेषाद्यं
बिंदुभिः संतर्प्य यागहृत्कमलगुरूहृत्पूजाभ्यामेनगुरू पादुकाविषयाशयंतं स्वगुरू सं
पूज्य श्रीपादुकां बिंदुभिः संतर्प्य इति कामकलापादे पूजा अथोर्ध्वाम्नायपदानि
तो बिंदुचक्रे मूलं तन्मूलदेवी त्रिः संपूज्य संतर्प्य नाम ऊर्ध्वाम्नायदेवतां पाणिमहा
षोडाक्षमानलिविंन ध्यानेनान्यकं धनादी गवर्व वृपा वस्त्राणा हृदये संहृत्य ध्या
न त्रिकोणमध्ये सिंहासनोपविष्टां ध्यात्वा ५ हसौः सहौं तत्र विद्यां तत्र श्रीम
त्रिपुरसुंदरीपरांबाश्री इति त्रिः संपूज्य विशेषाद्यं बिंदुभिः संतर्प्य पुनः ५ हसौः श्री
महादयादिपरांबाश्री ५ सहौं श्रीपरापरामहादयापरांबाश्री इति च संपूज्य विशेषाद्यं बि
दुभिः संतर्प्य बिंदुचक्र एव प्रथमम् हृद्दलकमले तद्बहिः षोडशदले तद्बहिः
षोडशाले तद्बहिस्त्रिशद्दले तद्बहिरेकपंचाशद्दलमिति षट्स्रो हृत्पद्मकं म-
हावक्रे ध्यात्वा सर्ववाक्संगतैकपंचाशद्दलकमले एकपंचाशद्दलपद्मायतनम् इति
पुष्पांजलिं दद्यात् एवमेव पितृत्यं संपूज्य पितृनाचनं दावरणं पूजयेदिति ततो देव्या-

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

श्रीरे ग्रदलमारभ्य ५ ॐ अष्टपंचरूपश्री ५ ओंह्रीपूमाश्री एवंपूपंचन्यासोक्तैकपंचाशद्देवतावामाव
१५५ र्तेनसंपूज्य श्रीपात्रविंदुभिः संतर्प्य ऐंह्रींश्रीं ह्सौः सहौः ॐअंश्रीं इत्यादिहंसिन्यन्तमष्टापंचाशन्म
155 त्प्रपंचरूपिणीश्री इतिमूलदेवींसंपूज्य श्रीविशेषार्घ्यविंदुभिः संतर्प्य पुष्पांजलिमा
दाय ॐऐंह्रींश्रींह्सौः सहौः अभीष्टसिद्धिमित्यादिश्लोकंपठित्वा अष्टमार्चनार्चनमितिपु
ष्पांजलिंदत्वा अष्टपंचदेवतायैमहाकालायपंचरावाद्येनमः इतियोनिमुद्रांप्रदर्शयेत् इत्य
ष्टस्वस्यावरणपूजांतेमहाषोढान्यासेनतन्न्यासावाससातोलकव्यापकमेत्रेणैकपुष्पा
मध्येमूलदेवीपुष्पांजलिनासंपूज्य संतर्प्य उक्तपुष्पैर्वतन्तदावरणपूजांसमर्प्य तथै
वतत्तन्मध्येसर्वरूपांश्री एवंदेवतायोनिमुद्रांप्रदर्शयेदिति तदेनचतुर्दलकमलदलेषुदे
व्यग्रादि ५ ॐ मेललाककिलयेन्यादिदेवताधारशान्तंवादेवीश्री इतिभुवनन्यासोक्त
चतुर्दशदेवतावामावर्तेनसंपूज्य तत्तदष्टात्रिंशाष्टदलकमलदलेषुदेव्यग्रदलमारभ्य ।
५ अंकेशावादलाश्री एवमष्टात्रिंशद्देवतावामावर्तेनसंपूज्य तदेनःषोडशदलेषुअश्री
३० कलनकेकाटिसैदेन्यादिएककूटपर्वयवादेवीश्री एवंवामावर्तेनषोडशदेवताःसं
पूज्य तदेतःषट्त्रिंशाष्टकमलदलेषुदेव्यग्रमारभ्य ॐअंश्रांसहस्रकोटिन्यादितिषु
येवादेवीश्री इतिषट्त्रिंशतिदेवतावामावर्तेनसंपूज्य तदेनरष्टदलेषुदेव्यग्रदलमा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

रम्भ ५ कंकणेननकोटीतमादित्यसन्निभो गौरभैरवश्रीपा एवं वामावर्तेन न्यासो कार्य भैरवनाथः सेहु
त्र देवताप्रभागे ऊर्ध्वाम्नायगुरून् दिव्यसिद्धमानवौघक्रमेण शाम्भवमंत्रितरूपेण त्रिको
णाष्टदलयोरेन तल्ले पूजयेत् प्रथमरेखायां ५ आदिनाथपरशिवश्री ५ आदिशक्ति
परशिवश्री ५ सदाशिवपरशिवश्री ५ सदाशिवापरशिवाश्री ५ ईश्वरीपरशिवा
श्री ५ रुद्रपरशिवश्री ५ रुद्राणीपरशिवाश्री ५ विष्णुपरशिवश्री ५ वैष्णवीपरशिवं
श्री ५ ब्रह्मापरशिवश्री ५ ब्रह्माणीपरशिवाश्री ॥इति दिव्यौघः॥ ततो द्वितीयरेखायां ५ सन
कसदाशिवश्री ५ सनन्दनसदाशिवश्री ५ सनातनसदाशिवश्री ५ सनत्कुमारस
दाशिवश्री ५ सनत्सुजातमहाशिवश्री ५ ऋतनमहाशिवश्री ५ दत्तात्रेयमहाशिव
श्री ५ रैवतकमहाशिवश्री ५ वामदेवमहाशिवश्री ५ व्यासमहाशिवश्री ५ शुकमहा
शिवश्री ॥इति सिद्धौघः॥ ततः तृतीयरेखायां ५ नृसिंहसदाशिवश्री ५ महेशसदाशिव
श्री ५ भास्करसदाशिवश्री ५ महेन्द्रसदाशिवश्री ५ माधवसदाशिवश्री ५ विष्णुसदा
शिवश्री इति मानवौघः अन्येष्वपि मंत्रितं संपूज्य श्रीपादुकाविद्यादिभिः सेनयथ पुनः स्ववाम्न
रूपोर्ध्वाम्नायदेवतां ध्यात्वा एवं वक्ष्यमाणैः महौघैः तर्पविधानेन्या दिव्यश्रीप्रसादपरां वाङ्
मंते संपूज्य संतर्प्य चरणविंदीतां गुरुकश्च नवैषाभ चरणं दिव्यपादविधानेन्या सो कं
प्रकारेण पूजयेत्तर्पयेत् तत्र निःकलमध्ये मानसमानमेय विवर्जितं शांभवचरणध्या

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

श्रीर त्वा प्रागुक्तविधया त्रिः संपूज्य संतर्प्य चतुरस्रान्तराः पंचाशत्संख्यात्मकदेवताः संपूज्य विशेषार्घ्य
१५६ बिन्दुभिः संतर्प्य तद्बहिर्मूलेन संपूज्य तर्पयेदिच्छाशक्तिमायाप्रसूता ॥ श्रीविद्यानन्दनाथेन शि
वयोः प्रियसूनुना कृतेस्मिन्नागमरत्नावलीनवरात्रास्वादसंयोगागमन १८ अथ षट्कवर्णात्मवा
र्ग्योन्मायेन दीक्षायुक्तः स्वान्तेन संत्रोक्तमातृकादिक्रमषट्कं पूजयेत् तद्यथा तत्र बिन्दुच
क्र एव तेन मन्त्रपूज्य स्वीयं पश्चिमे वा तेषु षट्सु षट्कोणषट्के विभाज्य तेषु षट्सु
षट्कोणेषु न्यासात्मकपरमेश्वर्यादिमिथुनषट्कं मरीचिकं पूजयेत् तत्र प्रथमं मध्यमू
लदेवीं सकामेश्वरीं ध्यात्वा मूलेन त्रिः संपूज्य संतर्प्य पुनस्तामेव षडुत्तरशाम्भवादिदे
वतामयं तारीश्वरस्वरूपां ध्यात्वा प्रागुक्तमुक्तरक्तमिथुनवर्णविद्याभिस्त्रिस्त्रिः संपूज्य प्र
तिचरणं विशेषबिन्दुभिः संतर्प्य तेनन्त्यादिगतषट्कोणमध्ये तामेव सकामेश्वरीं भ
गवतीं प्रागुक्तपरमेश्वरपरमेश्वरीस्वरूपाणां प्रतिमां ध्यात्वा ऐं ह्रीं श्रीं हसौः हसौः ऐं श्री
परमेश्वरानन्दनाथपरमेश्वरीपरांबा हंसः हसक्षं श्रीं ह्रीं ऐं श्रीपादुकां पूजयामि तर्पया
मि नमः इति संपूज्य विशेषबिन्दुभिः संतर्प्य षट्सु कोणेषु ईशानादिवायव्यान्तेषु प्राग्
क्रमतः सक्रमगतद्वात्रिंशद्विमिथुनं प्रत्येकं क्रमतस्त्रिविभागेन संपूज्य श्रीपात्रबिन्दु
भिः तर्पयेत् ततः पश्चिमषट्कोणमध्ये मूलदेवीं भुवनात्मसक्रमाधिदेवतां विश्वेश्वर
विश्वेश्वरीरूपां ततोक्तधर्मात्मकरूपां ध्यात्वा ऐं ह्रीं श्रीं हसक्षीं हसौः हसख्फ्रें ऐं ऊं त्रिके
१५६

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विच्चेश्वरानंदनाथ विच्चेश्वरीपरांबा श्री हसौः हसप्रं श्रीं ह्रीं ऐं श्रीपादुकां पूजयामि तर्प
यामि नमः ततः ईशादीशानांतेषु कोणेषु त्र्यास्रोत्क्रमेण षट्त्रिंशद्वर्णमिथुनेन संपूज्य
श्रीपात्रबिंदुभिस्तर्पयेत् ततस्त्वाग्नेयषट्कोणमध्ये देवतानवात्मेश्वरीं चतुष्पीठपरदेवतां
प्राग्वद्ध्यात्वा हसक्षमलवयरूं नमो भगवति हसखफ्रें कुब्जिकायै ह्रां ह्रूं ह्रीं इमहूं मञ्जूं ङञण
नमे अघोरमुखि छ्रां छ्रीं छ्रूं किणि किणि विच्चे नवात्मेश्वरानंदनाथ नवात्मेश्वरीप
रांबा श्रीपादुकां पूजयामि तर्पयामि नमः इति संपूज्य विशेषार्घबिंदुभिः संतर्प्य तस्य पश्चिमादिनिरृत्यंतेषु कोणे
षु त्र्यास्रोत्क्रमेण द्वाविंशतिवर्णमिथुनेन संपूज्य श्रीपात्रबिंदुभिस्तर्पयेत् प्राग्वन्मध्ये
चतुरस्रत्रयेणाग्निःसंतर्प्य संपूज्य पुनर्यथाक्रमं पादुकां भगवतीं श्रीललितां ध्यात्वा मूलेन त्रिः संपू
ज्य विशेषार्घबिंदुभिः तर्पयेत् अत्र समावरणपूजायां क्रमोत्क्रमपञ्चमिथुनमेव शोध्यक्रमेण पू
जयेत् तत्राप्यैशान्यकोणे सकाम्येश्वरीं भगवतीमेव परमेश्वरपरमेश्वरीरूपेण ध्यात्वा तद्वि
ग्रहाभिः पूजयेत् इति श्रीमहाकालयोगाम्नायपूजा इत्यमाम्नायपूजां विधाय षट्दर्शनानि पू
जयेत् तत्र त्रैलोक्यमोहनचक्रे चतुरस्रपंक्तिके बौद्धदर्शनसमयदेवतां तारादेवीं ध्यामवर्णां
त्रिनेत्राहिभूषां दक्षवामकरयोः वरपंकजेधानां नानाभरणभूषितां तत्पादुकां संत
पादुकान्तत्पादयो ध्यात्वा ॐ तारे तुत्तारे तुरे स्वाहा तारादेव्यापि छिन्नबौद्धदर्शनश्री त

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सौर० नः षोडशदले वैदिकदर्शनाधिदेवतं ब्रह्माणं चतुर्वक्त्रं शतिवक्त्रं त्रिलोचनं रक्तवर्णं रक्तव
१५९ स्त्रायलंकृतं रक्तमाल्यपद्मासनस्थं दक्षाधःकरादितः ऊर्ध्वैः करैः वराभयकमण्डलुअक्षमालाध
157 रं ध्यात्वा ॐ ब्रह्मणे नमः ब्रह्मदेवताधिष्ठितं वैदिकदर्शनं श्री ततो षट्दलचक्रे पाशुपतदर्श
नाधिदेवतं रुद्रं रक्तवर्णं त्रिनेत्रं रक्तवर्णया देव्या रक्तोत्पलयुक्तवामकरया वृतं हृदं
हे ह्योपरिन्यस्तवामपादहस्तेन पादहस्तभुजेनाश्लिष्टं वामाधःहस्तमृगं दक्षिणोर्ध्वे परशुं द
क्षिणाधोहस्ते वरं च दधानं चन्द्रार्धं नानाभरणभूषितं ध्यात्वा ॐ ह्रां शिवाय ह्रौं नमः रुद्र
देवताधिष्ठितं शैवदर्शनं श्री ततश्चतुर्दशारे सौरदर्शनाधिदेवतं भास्करं रक्तवस्त्राभरण
हितं नानाभरणभूषितं वामाधोदितः पाशाङ्कुशवराभीतिकरं त्रिनेत्रं चण्डं सूर्यं भगि
नेगासनस्थं जगन्मातुः स्वरूपं ध्यात्वा ॐ ह्रीं हंसः सूर्यदेवताधिष्ठितं सौरदर्शनं श्रीपा ततो
दशारद्वये वैष्णवदर्शनाधिदेवतं विष्णुं बालार्ककोटिसमप्रभं वामाधोदितो दक्षिणोर्ध्वान्तं करेषु शङ्ख
चक्रगदापद्मचक्रधरं श्रीमहीभ्यां शोभितं वामदक्षिणपार्श्वद्वये नानाभरणभूषितं कौ
स्तुभश्रीवत्सशोभितवक्षसं पीतदुकूलपरिधानं ध्यात्वा ॐ नमो नारायणाय विष्णुदे
वताधिष्ठितं वैष्णवदर्शनं श्री ततो नवयोनिचक्रे शाक्तदर्शनाधिदेवतां श्रीभुवनेश्वरीं बा
लार्ककोटिकान्तिं रत्नाद्युपस्तादारभ्य ऊर्ध्वान्तं वराभयपाशाङ्कुशालङ्कृतचतुर्भुजां च

१५९

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

शोणे स्थितरत्नसङ्कुलदीप्तीनोत्तुङ्गगवनत्सलं नीरक्तांबरमाल्यानुलेपनाभरणां त्रिनेत्रां स्मित-
नम्रवदनां ध्यात्वा ५ ह्रीं भुवनेश्वरीदेवताधिष्ठितं धारकदर्शनं श्रीपा इति दर्शनानि निर्दि-
ष्ट श्रीपात्रबिन्दुभिस्तर्पयेदिति निर्दिष्टदर्शनमुद्रा ततः ५ मूलविद्यानेन समस्तप्रकटगुप्तगुप्तत-
रसंप्रदायकुलनिगर्भरहस्यपरापररहस्यपरापरातिरहस्ययोगिनीहृदयसंस्थितश्री-
चक्रगतसमस्तदेवता श्रीपादुकां पूजयामि तर्पयामि इति पुष्पाञ्जलिं निक्षिप्य पुनः
५ मूलेन प्रकटाद्यादिसमस्तदेवताः सर्वोपचारैः संपूजिताः संतृप्ताः सन्तु नमः इति पुष्पाञ्ज-
लिं निक्षिप्य श्रीचक्राद्बहिर्दिग्द्वारादयो वनितावृताः पूज्याः तद्यथा ५ लं इन्द्रशक्तिश्री ५
रं अग्निशक्तिश्री ५ टं यमशक्तिश्री ५ क्षं निर्ऋतिशक्तिश्री ५ वं वरुणशक्तिश्री ५ यं वा-
युशक्तिश्री ५ सं सोमशक्तिश्री ५ हं ईशानशक्तिश्री इन्द्रेशानयोर्मध्ये ५ आं ब्रह्मश-
क्तिश्री निर्ऋतिवरुणयोर्मध्ये ५ ह्रीं अनन्तशक्तिश्री इति दशदिक्षु संपूज्य तद्बहिरिन्द्रा-
दीनां समीपे ५ वज्रशक्तिश्री ५ शक्तिशक्तिश्री ५ दण्डशक्तिश्री ५ खड्गशक्तिश्री ५ पा-
शशक्तिश्री ५ अङ्कुशशक्तिश्री ५ गदाशक्तिश्री ५ त्रिशूलशक्तिश्री ५ पद्मशक्तिश्री ५ च-
क्रशक्तिश्री इति संपूज्य श्रीपात्रबिन्दुभिः संतर्पयेत् पुनर्मूलेन मूलदेवीं संपूज्य संतर्प्य पु-
नर्गन्धादिदीपान्तैरुपचारैरुपचर्य प्राग्वन्नैवेद्यं निवेदयेत् वक्ष्यमाणप्रकारेण कामकलारूप

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

मोर १५८ 158

मात्मानं ध्यात्वा मूलविद्यां दशधा जपित्वा समर्प्य योनिमुद्रया देवीं प्रणम्य नित्यहोमं
कुर्यात् अत्र कुण्डं वा मण्डलं वा स्वे स्थाने भागे गोमयेनोपलिप्य तत्र मूलमन्त्रेण ॐ वा पूर्वको-
णं वा मण्डलमात्रं हस्तमात्रं वितस्तिमात्रं वा बालुकाभिः स्थण्डिलं गौरमृत्तिकाभिर्वेदि-
कां वा चतुरस्रं त्रिकोणं पीठं लोहमयमन्यतमं वा ताम्रकटाहं वा बृहद्वा यथासम्भवं होम-
स्थानं विधाय तत्र प्राङ्मुखः आसने समुपविश्य पञ्चकुशं वा वेदवस्त्रं स्थाप्य पार्श्वे पात्रं च
जलं कुशान् घृतं चरुं स्रुक्स्रुवं धूपदीपादिकमाज्यादिकं च यथाविभवं दद्यात् कु-
शाग्राद्युदकं गन्धं सिन्दूरं भस्म चामरं यथा यथोक्तं आदि सर्वविधिं स्थापयेत् ततो दे-
वीं हृदि चिन्तयित्वा मूलेन प्राणायामत्रयं कृत्वा मूलविद्यया करषडङ्गन्यास-
पूर्वकं करशुद्धिं च तत्रासनं षडङ्गयुवतीं वाग्देवतान्यासान् विधाय देवीं ध्यात्वा मानसैः
पूजयित्वा मूलविद्यया कुशोदकेन कुण्डं संप्रोक्ष्य पात्रं संस्थाप्य वा
समभागे जलपात्रं निधाय मूलेनाभिमन्त्र्य तत्र देवीं ध्यात्वा ततः स्वद-
क्षिणस्थं पात्रे निक्षिप्य कुशैः ॐ कं प्रोक्ष्य ॐ मूलवि-
द्यादि विलिख्य कुशामूलेन विलिख्य पुनस्तथैव
प्रोक्ष्य वह्निमानीय ऐं ह्रीं श्रीं क्रव्यादेभ्यो हुं फट् इति क्रव्यादांशमेकं मा-

१५८
२५

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

रैनेनत्र्यां परिस्तीर्य स्ववामभागे देवीं धां सशुवेतो निधाय मूलेनाभिमन्त्र्य धेनुमुद्रयामृतीकृत्य
ज्ञानुभ्यामवनीं गतः तत्पात्रं कराभ्यामादाय ॐ उद्धेहरुपरिस्पृष्टदक्षिणावर्तैः परिभ्राम्य तन्मध्य
कोष्ठे तं वह्निं निक्षिपेत् ततस्तदुपरि ज्वलन्तं शुष्ककाष्ठानि निक्षिप्य मूलेदिनत्याविद्यां
वोच्चारन्मुखं कृत्वा त्र्यैश्वर्यैः प्रज्वालयेत् ततो व्यजनादिना तमनलं प्रकटं कृत्य ऐं ह्रीं श्रीं अग्न
ये श्रुत्वा लिंगं वेदजातवेदः हुताशने सर्वाणि कर्माणि लेमसिद्धसर्वेनोम स्वाहा इत्यनेन प्रणाम
तु ततः सप्तजिह्वामुद्रां बद्ध्वा ऐं ह्रीं श्रीं सकलजगत्कारणं वह्निं गर्भाधानादिकाः क्रियाः सप
येनामिति सप्तजिह्वामुद्रां दर्शयेत् ततः पात्राण्युत्तानीकृत्य प्रोक्षणीपात्रं प्रक्षा
ल्य स्वस्त्राय फडिति कुशोदकेनापूर्य तत्राप्ततः पवित्रमेकं च निक्षिप्य उत्तानहस्तद्वया
नामिकाङ्गुष्ठाभ्यां तत्पवित्राग्रमूले विधृत्य सोविस्तृतं मन्त्रेण पवित्रमध्येन ततजलविन्दुभिः भू
मौ निक्षिपेत् ततस्तत्रोध्नं विन्दुभिः निक्षिप्य स्ववामाग्रे कुशसमीपे कुशोपरि स्थापयेत् इति प्रो
क्षणीपात्रप्रणयनं कृत्वा प्रोक्षणीपात्रे प्रक्षाल्योदकेनापूर्य तत्र किञ्चित्प्रणीताजलं नि
क्षिप्य तेनोदकेन सर्वाण्युपकरणानि प्रोक्षयेत् ततस्तत्पात्रे त्रिभागजलापूर्णे प्रणीतादिस्
वै कुशाग्रदिग्निर्गमिति सर्वेषां पात्राणां धारणार्थं कुशोपरि स्थापयेत् ततो मूलविद्यया दिनत्यादिवि
द्यया च वह्निं त्रिः परिषिच्य दर्भैः शोधनादीशानपर्यन्तं परिस्तीर्य स्वदक्षिणे ब्रह्मासनमा

© Dharmartha Trust J&K..Digitized by eGangotri

मोर॰ स्रीयं अथ कहोमकर्माणि कृत्वा कृत्वा वेत्तकतेनं तं ब्रह्मा भवेति ब्राह्मणमुपवेशय तदभावे कु
१५८ शा वटुकाः स्थुर्तेनानिधाय प्रपूजयेत् ततो वह्निहोमवर्गांदेत्वा यूर्ध्वे योऽस्तदायपः करयोः
पाक्षिस्वस्तिकवराभयान्वितं हेमभूषितं मलदेवीरूपं ध्यात्वा अथेत्वमिहागच्छेत्यावाहनं
159 दिपरमीकरणं तेन कृत्वा ॐ ऐं ह्रीं श्रीं अग्निं श्रीपादुकां पूजयामि इति पुष्पाञ्जलिनाग्निः संपू
ज्य एवमग्रये आसनं कल्पयामि नमः अर्घ्यं कल्पयामि स्वाहा पाद्यं कल्पयामि नमः आ
चमनीयं कल्पयामि स्वधा मधुपर्कं कल्पयामि स्वधा पुनराचमनीयं स्वधा स्नानादिनै
वेद्यान्तानुपचारांस्तन्मात्रानेव कल्पयेत् ततः पूर्वादि सप्तकोष्ठेषु आ दक्षिणेन वह्नेः सप्त
जिह्वाः प्रपूजयेत् तद्यथा ऐं ह्रीं श्रीं हिरण्यपादुकां पूजयामि नमः एवं कनका रक्ता कृ
ष्णा सुप्रभा अतिरिक्ता बहुरूपा चेति जिह्वाः संपूज्या स्रुवं त्वालिना यामाज्यस्थाल्यां पवित्र
मेकमाज्ये च मूलेन त्रिरभिमंत्र्य पत्रमध्ये यामन्तीकृत्य दक्षिणकरे पवित्रं वामकरे आमपि
धृत्वा दक्षिणेन स्रुवमादाय जुहुयात् तद्यथा ऐं ह्रीं श्रीं अग्नये स्वाहा अग्नय इदं नमः ५
सोमाय स्वाहा सोमायेदं ५ अग्निषोमाभ्यां स्वाहा अग्निषोमाभ्यामिदं ५ अग्नये स्विष्टकृ
ते च इदं नमः इति वह्नेर्दक्षिणनेत्रवामनेत्रललाटनेत्रमध्येषु एकैकामाहुतिं हुत्वा स्रुवस्थि
तशेषहविः प्रोक्षणीपात्रेऽस्य धारणपात्रे निक्षिपेत् ततः ॐ भूः स्वाहा अग्नय इदं नमः ॐ भुवः

स्वाहा अग्नये स्विष्टकृते २

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

स्वाहा वायवे इदं न मम। ॐ स्वः स्वाहा सूर्याय इदं न मम। ॐ भूर्भुवः स्वः स्वाहा प्रजापतये इदं
न मम। इत्येकैकामाज्याहुतिं हुत्वा यथाक्रमं समस्तिहोमं च कुर्यात्। तद्यथा ॐ ऐं ह्रीं श्रीं
हिरण्याय स्वाहा एवं तैः क्रमेण तत्तन्नामभिः प्रत्येकमेकैकामाहुतिं कुर्यात्। ततस्तत्र
श्रीचक्रं विभाव्य तत्र पीठपूजापुरःसरं देवीमावाह्य यथावदासनादिभिरुपचारैः सं
पूज्यावरणदेवताश्च यथावदभ्यर्च्य वह्निदेवतयोरैक्यं विभाव्य पञ्चैकीकरणार्थं प
ञ्चविंशत्याज्याहुतीर्नेत्रस्थानार्थं एकादशाहुतीर्मूलविद्यया हुत्वा ततः स्रुवमा
दाय स्रुवेण तत्र चतुरंगुलमात्रं निक्षिप्य पुष्पं दत्वा होमं च स्रुवेणान्यत्र विधाय तिष्ठे
त्। ॐ ऐं ह्रीं श्रीं मूलमन्त्रार्थं षट्कर्मैकामाहुतिं दद्यात्। इति मंत्रेण पूर्णाहुतिं दत्वा
प्राप्य महाहोमं तत्सिद्ध्यर्थं समयेन स्त्रुवेनाग्रे चरुं पचेत्। ग्रहशान्तिं यथाशक्ति भवेत् पञ्चमाद
नमात्रेण तत्सिद्ध्यर्थं स्रुवेनाग्रे नित्यहोमं कुर्यात्। तत्र नित्यहोमद्रव्याणि घृतान्नपाय
सतिलतण्डुलयवपुष्पगन्धपुष्पाणि चेति नित्यहोमद्रव्याणि। तत्र प्रथमं पञ्चापत्त
नीचरुं एणशालायां विल्वाशाखा वैश्यजातं पञ्चैकमाहुतिं चं हुत्वा घृतादिना मूले
न मूलदेव्याः षोडशाहुतीर्हुत्वा पञ्चाङ्गं मेणागदेवताः षोडश नित्याः गुरुपंक्तिं त्रयं षडंगा
वर्णानवावरणशक्तीनां मन्त्रान्नाम्ना स्वाहान्तेनैकैकामा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सौर १६२ हुतिं दत्वा न्यूनातिरिक्तप्रायश्चित्तार्थं महाव्याहृतिहोमं कुर्यात् तद्यथा भूरग्नये च पृथिव्यै
च महते च स्वाहा अग्नये इदं न मम ओं भुवो वायवे चान्तरिक्षाय च महते च स्वाहा प्रजापतये इदं न-
मः इति महाव्याहृतिहोमः ततः ऐं ह्रीं श्रीं इतः पूर्वप्राणबुद्धिदेहधर्माधिकारतो जाग्रत्स्वप्नसु-
षुप्त्यवस्थासु मनसा वाचा कर्मणा हस्ताभ्यां पद्भ्यामुदरेण शिश्ना यत्स्मृतं यदुक्तं यत्कृतं तत्स-
र्वं ब्रह्मार्पणं भवतु स्वाहा इत्याहुतीरष्टाविंशतिं वा जुहुयात् ततः पूर्णाहुतिं दत्वा ततः ऐं
ह्रीं श्रीं मलविषयपाशत्रयेण न मम इति अग्निं संपूज्य ओं ऐं ह्रीं श्रीं न्यूनातिरिक्तसिद्ध्यर्थं से घृतति-
लैर्होमं कुरु कुरु स्वाहा इत्यादि प्रायश्चित्ततिलैरेकामाहुतिं जुहुयात् ततः सहस्रार्चिषे
हुतेजा न महेश वह्निरूपधृक् सर्वौषधीन् सर्वगा यथा पावकाय नमोस्तु ते तवेत्र चारेकर्मा-
चयोरहत्वान माममिते विसृजन्तु लोकपाला सिद्धा इति मन्त्रण गच्छमे इत्यग्निंशान्त्यै घृतेन
स्रुचमापूर्य तदुपरि पुष्पं दत्वा अधोमुखं स्रुवं निधाय ... पुटाभ्यां स्रुक्स्रुवौ कर-
भ्यां गृहीतोत्थाय तयोर्मूलेन ... निधाय प्रणवादिवषडन्तपाशमलविषयाहुतित्रयं जुहु-
यादिति पूर्णाहुतिः ततो देवीं संपूज्य ... वह्नेः सकाशाद्धिंडं चक्रे विसृज्याग्निं
पूज्य भो भो वह्ने महाशक्ते सर्वकर्मप्रसाधक कर्मान्तरेपि संप्राप्ते सन्निधिं कुरु सादरं इति
वह्निं प्रार्थ्य संहारमुद्रया स्वात्मन्युद्वासयेत् ततो विभूतिधारणं कृत्वा यज्ञीनापात्रजले-

१६०

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

नसुष्टिारस्मिमार्जनेन विधाय पद्मनास्थाने गत्वा स्वासने सम्पविश्य बलिदाने ऊं योन. एवमाव
कतेमसम्पथेश्रेन. अथाधानादिकं कर्म नित्यहोमेन विधानेन इति वशिष्ठसंहितावचनात्.
लौकिकाग्निमेव मूलविद्यादिना नित्याविद्याभ्यामभ्युद्याभिमृष्टे वा त्र्यध्यात्वा स्थि
त्वा वह्निदेवतयोरैक्यं विभाव्य एवं त्रितारमूलविद्यामुच्चार्य श्रीमहात्रिपुरहृदयपरे
येनम इति संख्यादिकमानीय वर्मितियेनमउपामृतीकृत्य समूलविद्यया त्रिरभिम
न्त्र्य तेन हविषा मूलविद्यया स्वाहान्तया षोडश प्राहुतीः हुत्वा समस्तप्रकटेत्यादि समष्टि
मंत्रेण स्वाहान्तेनैकामाहुतिं जुहुयात्. तत्तिथिनित्याषोडशनित्यां जुहुयात्. अत्रापि प्रा
कोपूर्वं गणपुवल्लीहोमान्तं नत्वेसमस्तप्रकटेत्यादि समष्टिमंत्रेणाहुतित्रयं दत्वा प्राग्वन्न
मापयेत्. इति **नित्यहोमविधिः॥** अथ देव्याः पार्षदेभ्यः ऊरुकुल्लादिभ्यो बलिं दद्यात्. तत्रा
दौ ऊरुकुल्लाबलिः॥ तत्र देव्याग्रे किंचिन्नवैमभूमौ चंदनादिना सिंदूरेण वा एवा नवयोन्यं
त्वाकर्णिकमष्टदलकमलं कृत्वा तद्बहिः प्राकारत्रिमहाद्वारचतुष्पथं चतुरश्रद्वयं मितिवं
लिमण्डले निधाय ऊरुकुल्लविद्यया प्राणायामत्रयं कृत्वा अस्या विद्यायाः दक्षिणामूर्तिऋ
षिः पंक्तिश्छंदः श्रीऊरुकुल्लादेवता बलिदाने विनियोगः इति ऋष्यादिकं कृत्वा मूर्धा
दिषु विन्यस्य बालाबीजत्रयेण मूलविद्याया वक्र करषडंगन्यासान्कृत्वा ऊरुकुल्लाविद्यया।

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सौर
१२५ व्यापकं कृत्वा विकीर्णं कृत्वा लोलनशेषं कृत्वा मानेन्द्रविग्रहो दक्षानोर्वितनयेद्बाणचापपाशारु
णिकटैः ततस्समानादायुधाकारं वर्णादेव्यास्तत्वात्म्यशगाः अनन्तस्यान्ताः स्फुरेयान्यः सदानन्दा।
कृणोदयाणः दत्ताय: कमारभ्य दत्तोर्ध्वकरपर्यन्तमायुधध्याने इति विवेकेन ध्यात्वा मानसैः सं
स्थापित्वा प्रोक्षणीपात्रजलमभ्यर्च्य शुद्धजलेनार्घ्यं तत्र विशेषार्घ्यबिन्दुं दत्वा षडङ्गेन संस
कृत्य: कुरुकुल्लाविद्याष्टवारमभिमन्त्र्य तेनोदकेन मण्डलमभ्युक्ष्य तत्र मण्डूकादिमूर्ध्वान्त
श्रीचक्रपीठपूजावदभ्यर्च्य तत्रैव पश्चिमादिविलोमेन सत्वमदिराद्यैस्तत्तुरगपादीन्सम्पूज्य उ
त्तरसमागरनीवद्वीपसमेतत्रिकोणे ॐ ऐं ह्रीं श्रीं वाराहीविद्यामुच्चार्य श्रीवाराहीदेवी
श्रीपादुकां पूजयामीति मूलदेव्यभिमुखोपविष्टां वाराहीं संपूज्य ततो वाराहीमन्त्रपा
ॐ ऐं ह्रीं श्रीं ह्रीं रत्नपात्राय नमः इति रत्नपात्रं संपूज्य तदुपरि रत्नसिंहासनादि मन्त्रात्मनो
शान्तं तत् श्रीचक्रपीठपूजाक्रमेण संपूज्य ततस्तन्मध्ये प्रणवत्रितारान्ते ह्रीं बलिचक्राय
२ नमः इति बलिचक्रं संपूज्य ततस्तन्मध्ये `` देव्यायनमः इति देव्या भक्त्या भूतं पूर्णपात्रं संपूज्य
तत्र पञ्चविंशतिवर्णाद्यात् कुरुकुल्लाविद्यया त्रिखण्डामुद्रया चतोममावाह्य ह्रीं मिति स्थापनादि
परमीकरणान्तमुद्राः प्रदर्श्य तस्याः प्राणप्रतिष्ठां विधाय पाद्यादि चतुर्मुद्राः प्रदर्श्य आ
सनादिपुष्पान्तैरुपचारैः संपूज्य श्रीकुरुकुल्लापरिवारपूजार्थमनन्तरोदेवीं तिमाध्य तदा १५८

161

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

नतः पाशपाशधकः स्वयं तत्पोनमाहृत्य तत्र तस्य पूर्वपश्चिमकोणे ॐ ह्रीं भामण्यै श्री ॐ
ह्रीं द्राविण्यै श्री इति संपूज्य पश्चिमद्वारस्य दक्षिणशाखायां मातृभ्यन्तर पार्श्वः प्रादक्षि
णेन पूजयेत् तथा पश्चिमद्वारदक्षिणशाखायां ॐ ह्रीं स्वयंभूरूपिणीशाकिन्यै श्री वाय॰
व्यकोणे ॐ ह्रीं सोमरूपिणीशाकिन्यै श्री उत्तरे ॐ ह्रीं निधिरूपिणीशाकि॰ ईशाने ॐ ह्रीं
वारिरूपिणीशाकिन्यै श्री पूर्वद्वारस्योत्तरशाखायां ॐ ह्रीं योगरूपिणीशाकिन्यै श्री दक्ष
शाखायां ॐ ह्रीं क्रतुरूपिणीशाकिन्यै श्री आग्नेये ॐ ह्रीं करणरूपिणीशाकिन्यै श्री दक्षि॰
णे ॐ ह्रीं पक्षिणीरूपिणीशाकिन्यै श्री नैरृत्ये ॐ ह्रीं तारारूपिणीशाकिन्यै श्री ततोष्टदलेषु दे
व्यग्रादिप्रादक्षिण्येन ॐ ह्रीं व्योमरूपिणीशब्दशाकिन्यै श्री ॐ ह्रीं वायुरूपिणीस्पर्शशाकि
श्री ॐ ह्रीं अग्निरूपिणीरूपशाकिन्यै श्री ॐ ह्रीं तोयरूपिणीरसशाकिन्यै श्री ॐ ह्रीं क्ष्मारूपि॰
णीगन्धशाकिन्यै श्री ॐ ह्रीं प्राणरूपिणीशाकिन्यै श्री ॐ ह्रीं बुद्धिरूपिणीशाकिन्यै श्री ॐ ह्रीं॰
शाकिरूपिणीशाकिन्यै श्री इति संपूज्यान्तरष्टयोनिनेमिषु दिव्यग्रादिप्रादक्षिण्येन प्राग्वत्क्व॰
शिन्यादिवाग्देवताष्टकं संपूज्य तदन्तर्योनेर्बहिर्द्व्यादक्षिणाभ्यजाग्रमातृभ्यवामावर्तेन
दक्षिणोर्ध्वमग्रपर्यन्तेषु चतस्थानेषु ॐ ह्रीं वामारूपिणीशाकिन्यै श्री ॐ ह्रीं चापरूपि॰
णीशाकिन्यै श्री ॐ ह्रीं पाशारूपिणीशाकिन्यै श्री ॐ ह्रीं अंकुशारूपिणीशाकिन्यै श्री ततो मध्य॰

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

गौर· यानौदेव्यग्रादिग्रादक्षिणेन ॐ ह्रीं रक्तरूपिणीशाकिनी श्री ॐ ह्रीं ज्ञानरूपिणीशाकिनी श्री
१५६ ॐ ह्रीं दयारूपिणीशाकिनी श्री ततो मध्ये ग्रासं बलिं विदाय तत्र पूज्य तस्मिन् कुरुकुल्लां श्यामवर्ण-
रूपां ध्यात्वा पंचविंशतिमूलविद्यया गंधादिभिः पुनः संपूज्य धूपदीपौ निवेद्य तदग्रे
पात्रत्रयं समाधाय तत्र घृतव्यंजनतंडुलपूर्णं गंधपुष्पं चत्वरं अत्र त्रिकोणमंडले संस्थाप्य
तत्र विशेषार्घ्यबिन्दुं दत्वा ॐ श्री कुरुकुल्लादेव्यै बलिद्रव्याय नमः इति संपूज्य सव्यामादि
क्रमेण ॐ ॐ कुरुकुल्ले स्वाहा श्री कुरुकुल्ले एष ते बलिः इति प्रथमपात्रं दद्यात् ॐ कुरुकु-
ल्लायाः ॐ कुरुकुल्ले ह्रीं स्वाहेति द्वितीयपात्रं तथैव विशेषार्घ्याधारे दद्यात् ततः कुरुकु-
ल्लायै ॐ कुरुकुल्ले ह्रीं मम सर्वजनं वशमानय ह्रीं स्वाहेति तथैव तृतीयपात्रं वि-
शेषार्घ्याधारे दद्यात् इत्थं बलिदानं कृत्वा नाराचमुद्रया बलिदानं ग्राहयित्वा पंचविं-
शतिमूलविद्यया पुष्पाञ्जलिं दत्वा प्रणमेत् अत्र सावरणपूजाशक्तौ आगमक्रमेः
ले देवीमेव पंचविंशतिमूलविद्यया गंधादिदीपान्तैरुपचारैः धूपपुष्पादानैर्वा संपूज्य पित्वा
उक्तविधिना बलित्रयं दद्यात् इति कुरुकुल्लाबलिः अत्र देव्यग्रे बलिदाने पूजायां दे-
वीसम्मुखेन तत्पूर्वाभिमुखेन उपविश्यापि कुरुकुल्लायाः पश्चिमाभिमुखेन तदग्र-
स्थेव पश्चिमे वा वा द्वयं स्थितेत्र पूजायां तु कुरुकुल्लायाः पश्चिमाभिमुखेन तदग्रस्थेव पश्चि

162

१५६

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

मतेचेति ॥ अथ वाराहीबलिः ॥ तत्र देव्यग्रे किंचिद्भूतले त्रिकोणं त्रिकोणं तत्र षट्कोणं तत
श्च चतुरश्रात्मके मंडले निर्माय ५ वाराहीबलिमंडलाय नमः इति संपूज्य ऐं ह्लौं ल्
वाराहीयोगपीठाय नमः इति योगपीठे आधारपात्रस्थादित्यादीनामाचैनेव संपूज्य तत्र वा
राहीं तद्विद्यया समावाह्यावाहनादि परमीकरणान्तेन तन्मुद्रया विधाय तस्याः प्राण
प्रतिष्ठां विधाय वाराहीमुद्रां योनिमुद्रां च प्रदर्श्य वाराहीविद्यया गन्धादिपुष्पान्तैरु
पचारैर्धूपादिपुष्पान्तैर्वा संपूज्यावरणानि पूजयेत् तद्यथा त्रिकोणस्य वामकोणे ॐ
क्रोधिन्यै नमः दक्षे ॐ स्तम्भिन्यै नमः अग्रे ॐ दं ॐ जृम्भिण्यै नमः ततः षट्कोणकोणेषु
देव्यग्रादिप्रादक्षिण्येन ॐ आं ब्राह्म्यै नमः ॐ ईं माहेश्वर्यै नमः ॐ ऊं कौमार्यै नमः ॐ
ऋं वैष्णव्यै नमः ॐ ऐं इन्द्राण्यै नमः ॐ औं चामुण्डायै नमः इति संपूज्य बहिस्तद्वये ॐ
अः महालक्ष्म्यै नमः इति देव्यग्रे पूजयेत् ततः चतुरश्रे इन्द्रादीन् लोकपालान् वज्रादींश्च सं
पूज्य पुनर्मध्ये वाराहीं तद्विद्यया संपूज्य तदग्रे मांसबहुलं बलिपात्रं निधाय ५ वाराहीबलि
द्रव्याय नमः इति संपूज्य वाराहीविद्यामुच्चार्य श्रीवाराहि एष ते बलिर्नमः इति मांसबहुलि
मन्त्रस्य पुनस्तद्विद्यया तां संपूज्य नाराचमुद्रया बलिं ग्राहयित्वा योनिमुद्रां प्रणमेदि
ति वाराहीबलिः ॥ श्रीविद्यानन्दनाथेन शिवयोः प्रियसूनुना कृते सौभाग्यरत्ना

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सौर· चौतरंगोऽस्तत्विंशतिः ॥१८॥ अथ वटुकादिबलिः तत्र शुद्धोदकेन चंदनादियुक्तेन वहन्त्यां
१२९ सनेन ·· करोर्ध्वपुटहस्ताभ्यां श्रीचक्रे सुधानाडिनैव तिवायव्यकोणे श्रीचक्रस्यान्तर
भागे च त्रिताररसच्चरन् चतुरश्रवृत्तत्रिकोणात्मकमंडलं चक्रे निर्माय ॐ ऐं ह्रीं व्यापक
मंडलाय नम इति प्रतिप्रति मंडले संपूज्य ॐ वां वटुकभैरवाय नमः इति मंत्रेण धानादि
163
मंडले वटुकभैरवायाह्य वां वीं वूं इत्यादि षडंगबीजषडंगन्यासेन सकलीकृत्य कपालयोनि
मुद्रां प्रदर्श्य प्रोक्तमंत्रेण गंधादिभिः संपूज्य तदग्रे प्राग्वद्बलिपात्रं निधाय ॐ वटुकभै
रव बलिद्रव्याय नम इति बलिद्रव्यं संपूज्य ॐ एह्येहि देवीपुत्र वटुकनाथ कपिलजटा
भारभासुर त्रिनेत्र ज्वालामुख सर्वविघ्नान् नाशय सर्वोपचारसहितं बलिं गृह्ण गृह्ण स्वाहा इति मंत्र
मुच्चरन् भ्यागतं च रूपं वटुकं ध्यायन् वामांगुष्ठानामिकाभ्यां सर्वैद्रकधारादानेन बलि
मस्मै दत्त्वा पुष्पांजलिमादाय ॐ बलिदानेन संतुष्टो वटुकः सर्वसिद्धिदः शांतिं करोतु मे
नित्यं भूतवेतालसेवितः इति पुष्पांजलिं दत्त्वा प्रणमेदिति वटुकबलिः ततो द्वितीयमं
डले ॐ यां योगिनीभ्यो नमः सर्वयोगिन्य इहागच्छत इहागच्छतेति योगिनीरावाह्य प्राग्वत्
ध्यात्वा यां यीं इत्यादिना षडंगमंत्रेण सकलीकृत्य योनिमुद्रां प्रदर्श्य ॐ यां योगिनीभ्यो
नमः सर्वयोगिनीश्रीपादुकाः पूजयामीति गंधादिदीपांतैरुपचारैः संपूज्य प्राग्वद्बलि १२९

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

पात्रे निधाय ॐ ऊर्ध्वब्रह्माण्डतो वा दिवि गगनतले भूतले निष्कले वा पाताले वा नले वा स-
लिले पवने यत्र कुत्र स्थिता वा क्षेत्रपीठोपपीठादिषु च कृतपदा धूपदीपादिकेन
प्रीता देव्यः सदा नः शुभबलिविधिना पान्तु वीरेन्द्रवन्द्याः यां योगिनीभ्यः सर्वयोगि-
नीभ्यो हूं फट् स्वाहा इति वामकरे गृहीतमध्यमानामिकाङ्गुष्ठान्याकारेण योगिनी-
भिर्विन्दुधारादानेन बलिमुत्सृज्य पुष्पाञ्जलिमादाय ॐ या काचिद्योगिनी रौद्रा सौम्या
घोरतरापरा खेचरी भूचरी व्योमचरी प्रीतास्तु मे सदा इत्यनेन पुष्पाञ्जलिं दत्वा योगिनीमुद्रया
प्रणमेदिति योगिनीबलिः ॥ अथ क्षेत्रपालबलिः ॥ तत्रैव त्रिमण्डले ॐ क्षीं क्षेत्रपालाय स्वाहा
गन्धं स्वाहा गन्धोतिस्मावाह्य क्षां क्षीमित्यादि षडङ्गमन्त्रेण सकलीकृत्य क्षां क्षेत्रपाला-
य नमः इति गन्धादिदीपान्तैरुपचारैः संपूज्य तत्र प्राग्वद्बलिपात्रे निधाय क्षेत्रपालब-
लिं ध्यायन् मन्त्रेण बलिमुत्सृज्य प्रागुक्तरूपं क्षेत्रपालं ध्यायन् ॐ क्षां क्षीं क्षूं क्षैं क्षौं क्षः
स्थानक्षेत्रपाल धूपदीपादिसहितं बलिं गृह्ण गृह्ण स्वाहा इति वामकरोद्धृततर्जनीभ्यां
मच्छोदकधारादानेन बलिमुत्सृज्य पुष्पाञ्जलिमादाय ॐ योऽस्मिन् क्षेत्रनिवासी च क्षेत्र-
पालः सकिंकरः प्रीतोऽयं बलिदानेन सर्वरक्षाकरो भवेत् इति पुष्पाञ्जलिं दत्वा योनि-
मुद्रया प्रणमेदिति क्षेत्रपालबलिः ॥ अथ गणपतिबलिः ॥ तत्र वायव्यमण्डले गणपत-

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

मेम ये नमः गणपते इहागच्छ इहागच्छेति समावाह्य गां गीं गूं इत्यादिना षडङ्गमन्त्रेण गन्धादिदी
१६४ पान्तैरुपचारैः संपूज्य तत्र प्राग्वद्बलिपात्रे निधाय श्रीगणपतिबलिद्रव्याय नम इति ब
164 लिं संपूज्य ॥ ॐ गां गीं गूं गणपतये वरवरद सर्वजनं मे वशमानय बलिं गृह्ण गृह्ण स्वाहा
इति मन्त्रेण वामकरमध्यमाङ्गुष्ठाभ्यां गृहीतोदकधारादानेन प्रागुक्तरूपाय गणपतये ब
लिं दत्त्वा ॥ सर्वदा सर्वकार्याणि निर्विघ्नं साधयन्मम शान्तिकरो भव सततं विघ्नराजः
ससात्त्विकः इति पुष्पाञ्जलिं दत्त्वा योनिमुद्रां प्रदर्शयेदिति गणपतिबलिः अथोत्तर
मण्डले ॥ सर्वभूतेभ्यो नमः सुरासुरनरादयाः सर्वभूतगण इहागच्छ आगच्छेत्यावाह्य
नानारूपान् ध्यायन् ह्रीं ह्रीं इत्यादि षडङ्गमन्त्रेण सकलीकृत्यात्मकमन्त्रेण गन्धादिदीपा
न्तैरुपचारैः संपूज्य तत्र प्राग्वद्बलिपात्रे निधाय सर्वभूतबलिद्रव्याय नम इति बलिं संपूज्य
॥ ॐ ह्रीं सर्वविघ्नकृद्भ्यः सर्वभूतेभ्यो हूं स्वाहा सर्वभूतेभ्य एष बलिर्नमः इति वामकरस्य स
र्वाङ्गुलिभिर्गृहीतोदकधारादानेन बलिं दत्त्वा पुष्पाञ्जलिमादाय ॥ भूता ये विविधाका
रा दिव्या भौमान्तरिक्षगाः पातालतलसंस्थाश्च शिवयोगेन भाविताः ध्रुवाद्याः शान्तसं
ख्याकाः पाण्डुरायाश्च विख्याताः ध्रुवाद्याः संप्रत्येयाप्यपीडया याश्चाव्यवस्थिताः ते
प्यत्र प्रीतमनसो भूता गृह्णन्त्विमं बलिं इति पुष्पाञ्जलिं दत्त्वा योनिमुद्रां प्रदर्शयेदिति सर्व १६४

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ष्ठानबलिः अथोर्ध्वाम्नायी चेद्राजराजेश्वरबलिं दद्यात् तत्र सर्वभूतबलिमंडलादुत्तरतः॰
प्रागवन्मंडलं विधाय तत्पीठवत्संपूज्य तत्र वक्ष्यमाणराजराजेश्वरमंत्रेण तन्मात्रास्य द्वा
त्रींशिन्यादिषडंगैः सकलीकृत्य क्षेत्रपालवद्ध्यानावाहनादिभिः संपूज्य तत्र प्राग्वद्बलिपा
त्रं निधाय राजराजेश्वरबलिद्रव्याय नमः इति संपूज्य ५ अमुकस्थाने क्षेत्रपालराजरा
जेश्वर इमं सपुत्रं बलिं गृह्ण गृह्ण स्वाहेति वामकरमध्यमांगुष्ठाभ्यां मध्यमानतथावादा
नेन बलिं संपूज्य पुष्पाञ्जलिमादाय ५ अनेन बलिदानेन वटुकवर्गसमन्वितः राजरा॰
जेश्वरो देवः सर्वदा मे प्रसीदतु इति मंत्रेण पुष्पाञ्जलिं दत्वा योनिमुद्रया प्रणमेदिति राज
राजेश्वरबलिः अथ शाक्तौ ऊर्ध्वाम्नाये वाराही बलिदानानन्तरं श्रीचक्रस्योत्तरभागे मंडलद्व
यं कृत्वा तत्रैकस्मिन्त्रिशूलानादिमध्यान्ते प्राग्वत्पात्रपंचकं विधाय वटुकादिसर्वभूतानां॰
बलिपंचकं दत्वा ऊर्ध्वाम्नायी चेद्द्वितीयमंडले राजराजेश्वरबलिं दद्यात् अत्राप्यशाक्तावेक
स्मिन्नेव मंडले एकमेव पात्रं निधाय तस्मिंस्त्रिशूलानादिकोणचतुष्टये बलिचतुष्टयं मध्ये॰
ऽप्येकमिति पंचसंख्याबलिं दद्यादिति अयमिति संक्षेपः न्यायकल्पः इत्थं बलिदानं विधाय ५ स
र्वेभ्यो बलिदेवताभ्यो नमः इति पुष्पाञ्जलिनास्मत्सर्वबलिदेवताः संपूज्य तालत्रयं दत्वा नं
राचमुद्रां बद्ध्वा ५ बलिदानेन संतुष्टाः सर्वे बलिदेवताः यथास्थानं विहरंतु येषां स्थाने॰

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

मो॰ १६५ दिग्गजाश्च वटुकाद्याः सुराः सर्वे सर्वसिद्धिविधायिनः मे यान्ति तृप्तिं तुष्टाश्च मे तन्वन्तु मत्प्रसादतः
इत्युच्चार्य तान्विसृज्य प्रसन्नात्मा त्रिराचमन्नेवं शुद्धोदकेनात्मानं प्रोक्षयेत् ॥ इति बलिदानवि
165 धिः ॥ अथ प्राकृष्टदग्नि नैवावसरे छागादिबलिं दद्यात् ॥ तद्यथा सर्वलक्षणसंपन्नं पशुं मूलमन्त्रेण
स्नाप्य स्रगादिभिरलंकृत्य देव्याग्रे स्थापयित्वा मूलमन्त्रेण प्रोक्षणीजलेन प्रोक्ष्यास्त्रमन्त्रेण
संरक्ष्य कवचेनावगुण्ठनमुद्रयावगुण्ठ्य मूलेन धेनुमुद्रयामृतीकृत्य ४ सर्वदेवतारूपिणे
बलिरूपायामुकपशवे नमः इति गन्धादिभिस्त्रिः संपूज्य तस्य दक्षिणकर्णे ॐ पशुपाशाय वि
द्महे विश्वकर्मणे धीमहि तन्नो जीवः प्रचोदयात् इति पशुगायत्रीं त्रिः पठित्वा पुरतः खड्गं
निधाय ॐ ह्रीं कालि कालि वज्रेश्वरि लोहदण्डायै नमः इति मन्त्रेण गन्धादिभिस्त्रिरभ्यर्च्य तस्य
मुष्टिदेशे ४ वागीश्वरीब्रह्मभ्यां नमः मध्ये ४ लक्ष्मीनारायणाभ्यां नमः अग्रे ४ उमामहेश्व
राभ्यां नमः इति संपूज्य तं हस्ताभ्यामादाय ॐ खड्गाय ... देवकार्याय तत्परः पशु
श्छेद्यः त्वया शीघ्रं खड्गनाथ नमोऽस्तु ते इति मन्त्रेण खड्गमभिमन्त्र्य गन्धाक्षततण्डुलादिकमाद
य मूलविद्यामुच्चार्य अद्येत्यादि तिथ्युल्लेखान्ते अमुकगोत्रामुकशर्मा मीदीयायुरस्तु दुर्भि
क्षदुःखनिवृत्तिपरमानन्दप्राप्त्यश्वमेधसमफलध्वजमालाकुलविमानवरारोहणपूर्व
देवीलोकगमनोत्तरप्राप्त्यनसमावधि चिन्मयावन्द विजयकामः श्रीमन्महात्रिपुरसुन्द १६५

दिङ्मेपशुं तम्भमहेशेसंप्रदद्दे इत्युक्त्वा पुष्पाद्यैस्तत्तज्जलादिकं पशोः शिरसि निक्षिपेत् ततः पशोः शि
रो हित्वा शीर्षं तत्पात्रे पशोरावेशः स्वाहा यत्नात्पशुच्यावनं अनेन ह्स्रां यां तविष्वामो नमस्वा यजेन वधोवधः
शिवाय तन्मिदं पिण्डमन्त्रं त्वं शिवतां गतः तद्धुर्यस्व पशो त्वं हिनाधिवत्स्व शिवोसि हि इति वाचय
पित्वा वद्धं मादाय सोऽः अह्नाय फट् छिंधि छिंधि स्वाहेति मंत्रेणैव वद्धं तस्य स्कंधे योजयेत् ततः स
र्यदेवीरूपो भूत्वा निर्विकल्पः सन् तमेकेन प्रहारेण छिंद्यात् सविकल्पः साधकस्तु परहस्ते
न छेदयेत् ब्राह्मणो निरुक्तैः स्वगात्ररुधिराणि दानरूपं पिवलिं दद्यात् इति छागादिवलिदान
विधिः इत्थं वलिदानं विधाय मूलेन देवीं संपूज्य स्वर्णादिपात्रस्थं जलं पेयं मद्यं पानीक
न्य मूलविद्यया त्रिरभिमन्त्र्य मूलमन्त्रान्ते श्रीमहात्रिपुरसुंदरी श्रीपादुकां पे समर्पयामीति स
मन्त्र्य सलिलं पावनं देवेशि शीतलं सुमनोहरं मया निवेदितं भक्त्या गृहाण परमेश्वरि इत्य
नेन देव्या वामभागे निवेदयेत् ततो मूलान्ते श्रीमहात्रिपुरसुंदरि तर्पयामीति विज्ञाप्य स्वर्णादि
पात्रस्थं जलं पेयं मद्यं पानीयं कृत्वा मूलेनाभिमन्त्र्य ऽमृतात्मने नमः स्वाहेति देव्या दक्षि
णहस्ते किंचिज्जलं दत्वा तथा प्राशितं विधाय प्रविभाव्य गगनसारं नैवेद्यमहत्यनेनत्यादि
शिष्टं स्थाप्यास्तु मंत्रेण गोमयोदकेन तत्स्थानं शोधयित्वा हस्तप्रक्षालनं जलं दत्वा स्वाहा प
नोदार्थं स्वगंधचूर्णानि दत्वा पुनर्हस्तप्रक्षालनार्थं जलं दत्वा कर्पूरादिसुवासितं जलं गंडू

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

कौर॰ षाणि कारयित्वा कर्पूरपूराकैलेदन प्रोक्षणेन कारयित्वा पुनर्गण्डूषाणि कारयित्वा चरणौ प्रक्षाल्याच
१६६ मनीयं निवेद्य सूक्ष्मवस्त्रेण करचरणयोर्जलापनयनं कृत्वा सुगन्धद्रव्यैः करौ सुरभीकृत्य सुग
न्धानुलेपनमाल्यानि समर्प्य ताम्बूलमानीय श्रीपादुकां मूलमन्त्रमुच्चार्य श्रीमहात्रिपुरसुन्दरी
166ग नमाल्दलकर्पूरपूगान्यनेकमिश्रं संशोधितेन रङ्गेच ताम्बूलमन्तर्गर्भं इति ताम्बूलं निवेद्य छत्र
च्छत्रचामरादिराजोपचारान्निवेद्य प्रसन्नपूजां कुर्यात् तत्र मूलविद्यामुच्चार्य श्रीमहात्रिपुरसुन्द
री श्रीपादुकां पूजयामि इति पुष्पाञ्जलिभिस्त्रिः संपूज्य पुनर्मूलमुच्चार्य सर्वमन्त्रात्मिके श्रीम॰
हात्रिपुरसुन्दरी श्रीपादुकायै सर्वस्वं कल्पयामि स्वाहेति एवं वदन् दत्त्वा गन्धपुष्पधूपदीपा
न्प्रत्येकं निवेदयेदिति प्रसन्नपूजां विधाय आरात्रिकं कुर्यात् तद्यथा स्वर्णादिरचितामालिन्यं वर्ती
पात्राणि संस्थाप्य घृतेन तानि कर्पूरादिगर्भिणीवर्तीनि निक्षिप्य प्रज्वलयेत् प्रज्वाल्य श्रीं ह्रीं
क्लीं ह्रीं ह्स्त्रैं ह्सौः श्रीं इति नवरत्नेश्वरी विद्यया त्रिरभिमन्त्र्य चक्रमुद्रां प्रदर्शय रत्नेश्वरी विद्यां
पुनरुच्चार्य रत्नेश्वरी श्रीपादुकां पूजयामीति संपूज्य मूलेन मूले देवीमारात्रिकेन संपूज्य तत्र
मस्तकमध्यस्थानात्पादपर्यन्तं आदिवादनपूर्वकं देव्या मस्तकादिपादान्तं ५ मूलान्ते समस्तचक्रच
क्रेश्वरीयुते देवि नवात्मिके आरात्रिकमिदं देवि गृहाण मम सिद्धये इति पठन् देव्याः मस्तको
परि त्रिस्त्रिर्भ्रामणपूर्वकं नवकृत्वा नीराजयेत् इति नामामारात्रिकविधिः अथ बलिविधानम्॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

त्रिकं । तत्र लोहवर्णेन वर्णादिपात्रे कुंकुमादिना नवयोनिचक्रं विलिख्य ततः कविस्यात्रे सम
न्तिः शुभ्रोदनेन यथाविभज्य नवगोलकान्कृत्वा भानुगोलकान्समसमदीपाधारणयोग्यं
निहत्ताकाराणि नवभाजनानि कृत्वा कविस्तस्थाप्य ततः शाकरायवगोधूमचूर्णानि
पिष्ट्वा पुष्पमुष्टिमनपरस्परपार्श्वसंलग्नसमसमकान् नवगहरगणान्कृत्वा तस्मिन्नवयोनि
चक्रमध्यादिनवयोनिषु स्थापयित्वा घृतेन रचितानि नवभाजनानि समसमैकैकक्रमेण ते
षामुपरि स्थापयित्वा तेषु घृतं पावित्वा सुवर्णकार्पासादिमद्रव्यं विकीर्य तत्र शाकरामिश्रि
तानि यवगोधूमतण्डुलादिरचितानि समवृत्तिशिखान्वितपिष्टकानि चतुरंगुलोन्नतानि त्र्यश्रिमत
मानानि वा त्रिकोणाकारमुखानि तु उक्तवर्णाकाराणि वा घृतपावितानि दीपपात्राणि
कृत्वा तेषां नवभाजनानामुपरि एकैकस्मिन्समसमस्थापयेत् ततस्तानि सुगन्धियो
ग्यवर्तीनि कृत्वा तत्र प्रागुक्तानि निक्षिप्य तस्याग्रे देव्याः पुरतो दक्षिणवामचतुरश्रमण्डले
स्थापयित्वा तत्र गोमेधवज्रवर्णमरकतपुष्परागनीलानीतिगगनादीनां पंचरत्नानि
निक्षिप्य भावयित्वा वा मूलविद्यया भुवनेश्वर्यावादीपान्प्रज्वाल्य चक्रमध्ये श्टर्पं ।
ॐ ऐं ह्रीं श्रीं ह्लूं गगनलोकगोमेदरत्नायपल्लूं नमः ४ सल्लूं स्वर्गलोकस्वर्णरत्नायसल्लूं नमः
४ मल्लूं मर्त्यलोकमरकतरत्नायमल्लूं नमः ४ पल्लूं पाताललोकपद्मरागरत्नायपल्लूं नमः

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सौर·
१६९
167

ह्मलं नागलोकनीलरत्नापनलं नमः इति श्वाशादिमध्यान्ते पादत्रिपं नमः संपूज्य प्राग्वद्दत्वे
पश्चरीविद्यया भिमंत्र्य संपूज्य पुष्पैः पंचसिंहासनमंत्रैः तथैव संपूज्य समस्ताय ह्येतद्वा
वादनपूर्वकं प्राग्वन्नीराजनं कुर्यात् ततस्तत्पात्रे तन्मंडले विधाय दीपमालामयं महः
प्रपश्यन् बहिस्तेजः संविन्नेत्रद्वारोत्तः संविद्रूपेण स्थितेति ध्यायेदिति विशेषाराात्रिकं प्रा-
क्तो प्रसंगेनोत्तन्यत्वादि पूर्वक्रुर्यात् ततः स्वगुरूपदिष्टविधिना रात्रिकमध्यस्थदीप
मंत्रपेत् मलविद्यया इति नीराजनविधिः अथ कुमारी सुवासिनी वा देवताबुद्ध्या देवी
प्रीतये पूजयेत् तद्यथा सर्वलक्षणसंपन्नां सालंकारपरिभूषितां कन्यां सुवासिनीं वा स
मानीय तस्याः पादौ प्रक्षाल्य स्वच्छवस्त्रेण मार्जयित्वा तां पूजापीठे समुपवेश्य तस्याः
पादौ पादपीठोपरि निधाय सपादपीठे स्थिरासनेन संदेपनो योगपीठपूजां विधाय तत्र
सुस्तिकासनोपविष्टायां तस्यां मंत्राक्षरमयीं लक्ष्मीं मातृकारूपधारिणीं नवदुर्गात्मिकां
बालां कन्यामावाहयाम्यहं इत्यावाह्य ह्बालाविद्यामंत्राय कुमारी श्रीपादुकां पूज
यामीति तस्याः पादौ त्रिः संपूज्य ततो गंधादिदीपान्तैरुपचारैः संपूज्य सुवासिनीपक्षेतु
सुवासिनीश्री आपोऽउत्पाद्य कुमारीत्तनऊर्ध्वे सुवासिनीति तंत्रसंप्रदायः तत्राप्यविवाहि
मासुफलाधिकामिति ततः प्राग्वत्रिकोणमध्ये यावाहनीविद्यया तस्यां मलं देवीमावाह्या

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वाहनादिपरमीकरणान्तं प्राग्वत्कृत्वा मूलदेवीरूपेणोध्यायन्स्तोभणादिपाद्यादिभि
र्द्राग्धूपदीपा मूलेन पुष्पाञ्जलिभिः प्राग्वदासनादिभोजनान्तानुपचारानुपचर्याचम
नैवेद्यं ताम्बूलं समर्प्य वस्त्रालंकारदक्षिणादिकं यथाशक्ति प्रणम्य विसृजेदिति कुमा
रीपूजा ततो देवीपुत्रवटुका ॐ ह्रीं ऐं कुमाराय नम इत्यनेन यथाशक्त्युपचारैः देवीप्री
तये कुमारमपि पूजयेत् इति कुमारपूजा ॥ तत्र भोगपात्रनिवेदनप्रदेशे पूर्वोक्तरीत्या
पूजितायै कुमारिकायै सुवासिन्यै शक्तिपात्रे निवेद्य भोजनादिकं दत्वा विसृजेदिति
ततो वर्तमाने गुरौ श्रीपादुकाविद्यया समभ्यर्च्य तदीयं तस्मै निवेदयेत् तदभावेन तत्सं
यनिवेदयेत् तस्याप्यभावे शिरः प्रसस्याय गृहे वनिवेद्य तत्पूर्णविधिना त्रिः सेवेत प्येत तत
प्रसादं स्वात्मनि योजयेत् ततो वटुकभैरवमन्त्रेण कुमारं संपूज्य पूर्ववस्थापितं वटुक
पात्रं तस्मै निवेदयेत् ततः पूर्वस्थापितं स्वपात्रममृताक्षतरसेषणं स्वात्मनि योजयेत्
धिः ॥ इति भोगपात्रसमर्पणवि भोगपात्राभावपक्षे कुमारीवटुकयोरेव पूजनं तत्रापि कुमार्या
एवावश्यकमिति ततो मूलेन मूलदेव्यै पुष्पाञ्जलिं विधाय मूलेन प्राणायामत्रयं वि
धाय मूलविद्यया षडङ्गन्यासादिकं न्यासं विधाय कामकलारूपमात्मानं ध्यायेत् त
वशान्मुद्राप्य नमस्कारवता निजदेहमन्याकारं विभाव्य बिन्दुत्रयहार्धकलात्मकं ध्यायेत

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सौ र
१६८
168

रेखात्वा नमेत्स्वविंदके शाकर्णायवषवसमेते आनतेमध्यविंदस्वयेवा चतुष्टयवषव।
समेतेनत्तनमंडले नदशेमात्रायाद्वयायवयवसमेतोयोविविभाव्यात्मानमविनदूर्ध्वं
त्वा मूलविद्यां दशधा जपित्वा मूलविद्यां देवीरूपमात्मानं ध्यायन्नाशिरसि कामेश्वर।
योदिचिन्नेत्राः पंचदशानित्यास्तत्तद्विद्यया संपूज्य श्रव्याएकचटतपयषत्राणशक्ति श्री
पादुकां पूजयामि ३ऐं षद्धवयपरलत्रमिशक्ति श्री उऊगंजउदवललउलाशक्ति।
श्री मक्षशौजयकठपमवमेस्वेवुशक्ति श्री ललूस्वर णनमशहवेषाशाशक्ति श्री इ
तिशिरसि संपूज्य ४ऐं ह्रीं हंसः सोहं स्वाहा आत्मने नमः इति ध्यात्मानं शिरसि पुष्पांज
लिना पूजयेत स्वत्रपंचभूतमंत्राणामादौ त्रिनारयोजना ध्यात्माद्यावरमंत्रं तेसमाव
रीयोजनता चनात्तीतिरुसोपेसंप्रदायः उच्यमात्मानेसंपूज्य जपमालामानीयकवि
मातृकामयाणीवानिधाय मूलविद्यया सामान्यार्घ्योदकेनाभ्युक्ष्य ओं मां मालेमहामा
येसर्वशक्तिस्वरूपिणि चतुर्वर्गस्त्वयिन्यस्तस्तस्मान्मे सिद्धिदाभव ह्रीं सिद्ध्यै नमः इति
गंधादिभिः संपूज्य गंधविन्नं ऊरुमालेत्वेरस्पेन नदक्षिणहस्ते मालां गृहीत्वा स्वशि।
रसि स्वगृहे केदेपीतवर्णां विद्यां हृदये श्रीपरदेवतां श्रीगुरुचरणयोरात्मानं च ध्या।
त्वा भ्रूमध्यस्थाज्ञाचक्रे गुरुमंत्रदेवतात्मनामैक्यं विभाव्य कण्ठस्थविशुद्धिचक्रेत

१६८

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

स्वतद्रूपमेकीभूतमानीय श्रीपरदेवताचरणे तां ध्यात्वा मूलविद्यया हृदयकमलमानी
य तत्र श्रीपरदेवतां ध्यायन् मन्त्रार्थं कृतचित्तो हृदयसमीपे मालामानीय दक्षिणस्तना
ग्रमेणाङ्गुलिमध्यपर्वणि संस्थाप्य एकचित्तो ग्रीवां नतकायः स्वयमचलः कंठं मीलनवहि
तावदेवतादिशा हृमेकं कर्णे चेतसा गुह्याग्रेण चालयन् तर्जन्या मालामस्पृशन् शनैर्बीजमेव
मच्चरन् एकैकबीजं जपन् समये परबीजं मङ्गुष्ठेनास्पृशन् मध्यमेनेन मालामस्पृशन् स्थापि
तस्यानामिकस्यानेनात्र समापयन् तदोलयन् मेरुमलंघयन् परिवर्तनकाले संक्रमका
रयन् अङ्गुष्ठाग्रेण मध्यमामध्यपर्वस्थ बीजं परिवर्तयन् प्रणवोच्चारणपूर्वकमारभ्या
भिमतसंख्याजपं समाप्य पुनः प्रणवमुच्चार्य ॐ त्वं माले सर्वदेवानां प्रीतिदा शुभदा मम
शुभं कुरुष्व मे भद्रे यशो वीर्यं च सर्वदा इति मन्त्रेण मालां स्वशिरसि संस्थाप्य पुनः प्राणा
यामत्रयं कृत्वा ऋष्यादिकरषडङ्गन्यासान् कृत्वा अङ्गमन्त्रोच्चुद्दशांशजपं विना पुनः प्राणा
यामादिपूर्वकं ॐ गुह्यातिगुह्यगोप्त्री त्वं गृहाणास्मत्कृतं जपं सिद्धिर्भवतु मे देवि त्वत्प्रसादात्पि
स्थिपना इति मन्त्रेण सामान्यार्घोदकेन देव्या वामहस्ते जपं समर्प्य मालां पञ्चकमन्त्रेणासं
पुटे नैव रहसि स्थापयेत् मालाभावे करमालया वा जपं कुर्यात् तत्र अनामिकामध्यप
र्वादितर्जनीमूलपर्वपर्यन्तं दशपर्वरूपा अनामामूलपर्वादि मध्यमामूलपर्वादिमध्य।

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

मो॰र॰ १६४ 169

मामूलपर्यन्तावामामातृकामालयातुसंख्यांकृत्वाजपः मातृकानुलोमविलोमस्थाकारादिल

कारान्तामविन्दुकवर्णान्विताः अवर्गाद्यष्टवर्गयोगेनाष्टोत्तरशततामरत्नपाद्धिमेतकान्त

लादिवर्ग्गसंबोधनेत्रसुमंत्राः ॐ अलिनीसंवेणग्रथिमानि जपरूपदिष्टविधिनाजपमालेभ

वतीयमभगेजन्महिसूमहस्तादिसंख्यावसानेकार्याः ततमन्याहुतिरिति अस्याविद्या

निधानपूर्वमहत्त्वंमहर्षिकि ज्ञानमयेत्तरज्ञानेवादिनंजेवा तद्विनजेमिन्मत्रनाथनमः

निशाद्याटिकाहरजनितेकविंशत्युत्तरशतसंख्याकंजपः अथपनेपः सिद्धविषयः अंग

मविद्यासवहचक्रे श्रवणविद्यास्तद्विनतिस्याविद्यातिथिनित्याविद्याचेतिदशविद्याश्चमा

वशपकाः शाक्तान्तपंचदशीनित्याविद्याः पंचसिंहासनगताविंशतिविद्याः चतुःसमयः

सज्ञानकाभगमालिनीमितनेरएनित्वः सूर्णविद्याकमकलाविद्यानरीपविद्याननरपराऊ

रुऊलाचेतिसमचत्वारिंशत्संख्याकाः विद्याजप्याः ऊर्ध्वाम्नायपीठेदकश्रीमच्चरणाश्रश

विद्यापञ्चाधारविद्याश्चेतित्रयोविंशतिविद्याजपेत् अत्राप्पशाक्तोचरणविद्यामूलविद्याचे

तिकेवलप्रासादपरा प्रासादद्वीतितश्चेतयोरेकतरंतद्भयंवाजपेत् षडन्वयशांभवदी

त्तिनश्चेदेवदेवीनांद्वादशविद्याः पृथक्कजपेत् ततस्तिरस्करिणीविद्याभवनेपीरहिता

दर्शनेमंत्रान्यंचवजेपेत् तेनश्रीविद्यागमूलाश्चतंयतनसमेतानाफनरशातसंख्याकाः। १६४

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

भवति तत्रयथा शान्तिजपेत ॥ श्रीविद्यानंदनाथेन शिवयोः प्रियसूनुना कृतेनाह्निः
शान्तिनमस्कारेणोपलसागरे २ नतोमन्त्रविधया देव्याः पुष्पाञ्जलिं कृत्वा ऽनेनावादनपूर्व
कं देवीस्तोत्रं पठेत तद्यथा श्रीह्रीङ्कारा प्राहृदये पञ्चसिंहासनात्मके फलेकल्पलता
तोच वाहनं तत्स्फुरत्कले चतुरापतत्तानेदि चतुरन्वयकोशागे नित्यानंद परब्रह्मधाम
नौमि स्वात्ममये गणेशग्रहनक्षत्रयोगिनीराशिरूपिणीं देवीमन्त्रमयीं नौमि मातृका
पीठरूपिणीं प्रणमामि महादेवीं मातृकां परमेश्वरीं कालहल्लोहलोल्लोलकलना
शामकारिणीं यदक्षरैकमात्रेणापि संसिद्धस्पर्धते नरः रवितार्क्ष्येन्दुकन्दर्पशंकरानल
विष्णुभिः यदक्षरशशिज्योत्स्नामण्डितं भुवनत्रयं वंदे सर्वेश्वरीं महाश्रीसिद्धमातृकां
यदक्षरमहासूत्रप्रोतमेतज्जगत्त्रयं ब्रह्माण्डादिकटाहान्तं तां वंदे सिद्धमातृकां यदेका
दशमाधारं बीजं कोणत्रयोद्भवं ब्रह्माण्डादिकटाहान्तं जगदद्यापि दृश्यते अकारादि
क्षकारान्तस्वरिणीं ज्येष्ठाङ्गबाहुहृत्पृष्ठकटिपादनिवासिनीं तामीशानकलाक्षरोद्धा
रां सारात्सारां परात्परां प्रणमामि महादेवीं परमानन्दरूपिणीं अद्यापि यस्या जानंति नम
नागादिदेवताः केयं कस्मात्क्व केनेति सरूपारूपभावना वंदे तामहमक्षय्यक्षकारा
ररूपिणीं देवीं कुलकलोल्लोलप्रोल्लसन्तीं परां शिवां वर्णानुक्रमयोगेन यस्या

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सौर मात्राष्टके स्थिते वेदेनाम्नष्टवर्गे स्यमहासिद्ध्यष्टके पूर्वे। कमष्टगणेजकाराख्यश्रीपीठे
१९ तनिवासिनी चतुरात्ता काधाभ्रतानो नमिश्रीत्रिपुराम्बे इति द्वादशभिः श्लोकैः स्तवनम
170 वैसिद्धिकृत देव्यास्त्वेरूपायां स्तवनेन वचयुतः इति स्तुत्वा पुष्पाञ्जलिमादाय मैस्व
वैदिकैः पौराणिकैः स्तवैः स्तुत्वा तां देव्याश्चरणयोः क्षिपेत् ततः प्रार्थनमन्त्रं वक्ष्ये प्रार्थ
नमत्त्वे पठेत् किंकिंदुःखदनजदलितैस्तापनेन स्तुत्वायो काका कीर्तिः कुलकमलि
निमायोप्यतेन स्तुता याकाकासिद्धिः सुरवरनतेम्याप्यनेनादिनाथाङ्केके यागतत्त्वेन चि
न्तितेचित्तमाले विनायां सर्गारम्भसर्गासंरंभस्फारितायाश्वविभ्रमे चित्तेदमेउत्ताततः स्थिनम
स्तेहरवल्लभे जगदाह्लादनोद्योतयासाभोगविधायिनि स्थितिभावस्थितेगौरि नमः
स्यालस्थितिविके भावाभावप्रपञ्चभावस्वभावोदयधर्मिणि चैतन्यपञ्चके देवि नमस्त
भ्योहे योगतेः सृष्टिस्थितिप्रपंचहारमन्त्युद्धनपदोदय विद्धि श्रोतमहासत्तामात्रैमात्रे न
वस्त्रके शीतकिरणग्रहचक्रोत्तरोदिते चतुःपीठेश्वरि शिवेनम स्त्रिपुरसुन्दरि चरा
चरमिदं विश्वंप्रकाशयसि यास्वयं मातृकारूपमास्थाय तस्मै मातर्नमोऽस्तुते स्त
तामवभयेहे सिद्धिजनासिद्धिंभकरी स्तुतानवाञ्छितवस्तुदस्ताभिकरुणाकरे भक्त
स्तेमेनिषोपज्ञायुक्तस्सपरमे पवरि वाग्भवादिमहासिद्धिदे त्रिपुरसुन्दरि परमा

१९

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

नेदं संदोहस्वमोदभरनिर्भरे । दुःखत्रयपरिम्लानवदनं त्राहि मां शिवे । यादृग्ब्रह्ममये स्वच्छे देवि त्रिपुरसुन्दरि य
याशक्ति जपपूजां गृहाण मदनुग्रहात् । द्रव्यहीनं क्रियाहीनं मंत्रहीनं च यद्भवेत् । तत्सर्वं कृपया
देवि त्वमस्य परमेश्वरि । यन्मया क्रियते कर्म जाग्रत्स्वप्नसुषुप्तिषु । तत्सर्वं तावकी पूजा भूयाद्भूत्यै
नमः शिवे । यन्मयोक्तमिहाज्ञानान्नानाभक्त्या तत्क्षमस्व मे । हंत सर्वं जगद्धात्रि चिद्दात्र्यमपमे जलिः
दैन्ना दैन्नमहामोहपाशवेष्टितपण्यतमः । भासानिवजयत्येको गणेशः शक्तिसंयुतः । प्रतिभासा
गरोल्लासो निशाकरसवापरः । मूर्तिपुष्पः सज्जयति वटुकस्तोउवान्वितः । षड्दर्शान्तभगिने दे
व्र्यः पातलयन्त्यले देवे यां नमहे नौमि वारुणास्यं महाबले । चतुःपीठनिवासिन्यो योगेश्वर्यो म
हाबलाः । चतुष्षष्टिप्रकाराश्च [illegible] नित्यं वन्दे कुलागमाः । भेदाभेदमहामोहविवर्तपरिमर्दिनाः ।
आस्वरूपेणीममयो द्वात्रिंशाणि नमाम्यहे । इति स्तुत्वा पुष्पाञ्जलिं कृत्वा प्रत्युक्तस्तोत्रेणापि संस्तवं
प्रणम्य । ॐ सर्वशक्तिक्रमोद्भूतिप्रभवोस्त्विहात्मिका । देवस्य देवतां कां चित्से विनस्त्वमपि श्रुत्वे
स्त्रमुच्चरन् नमस्कारमुद्रां दर्शयेत् । ततः प्रदक्षिणानि कृत्वा ॐ सर्वमंगलमंगल्ये शिवे सर्वार्थसाध
के । शरण्ये त्र्यम्बके गौरि नारायणि नमोस्तु ते । इति श्लोकं सम्यक् पठित्वा गुरूपदेशविधिना साष्टां
गेन वा पंचांगेन वा अंगचक्रं ततः प्रणमेत् । ततः त्रितारमुच्चरन्नितनस्वस्तिककूर्मदमुष्टियोन्याख्याभिः
पंचमुद्राभिः प्रणमेत् । पुनः साष्टांगं प्रणम्य भूमौ संचलितपदानो भूमिरेवावलंबनं त्वयि जा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सौर॰ तापरीधात्त्वं त्वमेव शरणं शिवे अपराधो भवत्येव सेवकस्य पदे पदे कोऽपरः सहते लोके केवलं
१९१ स्वामिनं विना अपराधसहस्राणि क्रियन्तेऽहर्निशं मया दासोऽयमिति मां मत्वा क्षमस्व परमे-
१७१ श्वरि ज्ञानतोऽज्ञानतो वापि यन्मया क्रियते शिवे मम कृत्यमिदं सर्वमिति मत्वा क्षमस्व मे इति
बहुधा प्रणम्य पूर्वं कृत्वा माष्यास्थोदकं चुलुकेन पात्रान्तरेण चादाय ५ इतः पूर्वं प्राणबुद्धिदे-
हधर्माधिकारतो जाग्रत्स्वप्नसुषुप्तिषु अवस्थासु मनसा वाचा कर्मणा हस्ताभ्यां पद्भ्यामुदरेण
शिश्ना यत्स्मृतं यदुक्तं यत्कृतं तत्सर्वं गुरुदेवसमर्पितमस्तु स्वाहा मां मदीयं च सकलं श्रीमत्त्रि-
त्रिपुरसुन्दर्यै समर्पये ओं तत्सदिति तेन देव्याश्चरणारविन्दयोर्गृहीतोदकदानेनात्मानं समर्प-
येत् ततऊर्ध्वमाप्यायेत मत्तरीयान्तीतोऽहं सर्वतत्त्वसमष्टिरूपमात्मानं स्वः अस्तु तरत्वे
यथा भवति तथा भगवत्यै समर्पयामीत्यनेन ततः कलमात्मानमर्पयेत् ततः पूर्ववत्स्
लसमयविधया केवलपुष्पाञ्जलिं देवीसमवारमभ्यर्च्य कृताञ्जलिः ओं यद्दत्तं भक्तिमात्रेण
पत्रं पुष्पं फलं जलं निवेदितं च नैवेद्यं तद्गृहाणानुकम्पया आवाहनं न जानामि न जानामि
विसर्जनं पूजाभागं न जानामि त्वं गतिः परमेश्वरि कर्मणा मनसा वाचा त्वत्तो नान्या गतिर्मम
अन्तश्चारेण भूतानां द्रष्टी त्वं परमेश्वरि यातनायोनिसहस्रेषु येषु येषु व्रजाम्यहं तेषु तेषु
अच्युता भक्तिरच्युतेऽस्तु सदा त्वयि देवी धात्री च भोक्त्री च देवी सर्वमिदं जगत् देवी जयति सर्वत्र

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

योदेवीमहमेवहि: यदक्षरपदभ्रष्टं मात्राहीनं च यद्भवेत् तत्क्षमर्हसि देवेशि कस्य न स्खलितं मनः
त्वमस्व देवदेवेशि त्रिपुरे परमेश्वरि तव पादाम्बुजे नित्यं निश्चला भक्तिरस्तु मे इति संप्रार्थ्य त्वमाघ्य
योनिमुद्रया प्रणमेत् ततः शंखमुद्धृत्य देव्युपरि भ्रामयित्वा साधुवासाधुवा कर्म यद्यदाच
रितं मया तत्सर्वं कृपया देवि गृहाणाराधनं मम इति मंत्रमुच्चार्य देव्या दक्षहस्ते शंखजलं किं
चिद्दत्वा पुनः प्राग्वद्धृत्वा देव्याः शिरसि दत्वा शंखं यथास्थाने निवेश्य तज्जलं किंचिद्वाम
हस्ते निधाय तस्मिन्सुधावशिष्टं किंचिद्रूपमालोक्य मूलेन सप्तवारमभिमंत्र्य तेन जलेना
त्मानमभ्युक्ष्यान्यानपि साधकान् शंखजलेन प्रोक्षयेत् ततः पुष्पांजलिमादाय इषिमन्त्र
पामहादेव्याश्चक्रपूजितदेवताः श्रीमत्पदयुगलीनास्ताः सन्तु सर्वशुभावहाः इति पुष्पांजलिं
दत्वा परिवारगणानुगणेशादीन् सर्वदेवता आवरणदेवतास्सहितान् मूलदेव्या देहे विली
नान् विभाव्य सर्वचक्रामकलारूपमात्मानं ध्यात्वा देव्याः पंचपुष्परूपमायुधं च तत्सर्वं नि
जदेहे विचिंत्य देवीरूपमात्मानं ध्यायेत् खेचरीमुद्रां बद्ध्वा तद्बीजेन देवीमुत्थाप्य मूलवि
द्यांते भगवति श्रीमहात्रिपुरसुंदरि त्वमस्मिन्नंतालत्रयेण देवी प्रवेपतेजोमयीं विचिंत्य ॐ ग
च्छ गच्छ परं स्थानं स्वस्थानं परमेश्वरि यत्र ब्रह्मादयो देवा न विदुः परमं पदमित्युच्चार्य तेजो
रूपां तां संहारमुद्रया निर्माल्यपुष्पेण तत्तेजः समाहृत्याघ्राय पूरकयोगेन शिरस्थसहस्रद

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सौर लकमले प्रापय्य तन्द्रागं तेजोरूपं ध्यात्वा स्वसुषुम्णावर्त्मना ऐं हृदयायनमः इतिहृदयक
19 मलमानीय तत्र पद्मासनरूपां देवीं ध्यायेत् ॐ तिष्ठ तिष्ठ परे स्थाने स्वस्थाने परमेश्वरि यत्र ब्र
ह्मादयः सर्वे सुरास्तिष्ठन्ति मे हृदि इति हृदयकमले स्थापयित्वा तत्र पद्मासने सिंहासनमध्य
172 गतश्रीचक्रमध्यगतां सपरिवारां परदेवतां मानसैरुपचारैः संपूज्य पुनस्तेजोरूपां तां कुं
डलिनीरूपेण मूलादिब्रह्मरंध्रान्तं ध्यात्वा तां मूलाधारे स्थापयेत् ततो पात्रान्यात् जलेन त्रिकोण
वृत्तचतुरस्रमंडलं निर्माय तन्मध्ये पीठिकाद्यो निर्माल्यवासिनीं तन्मंत्रेणावाह्य षडंगन्या
सेन सकलीकृत्य तन्मंत्रेण ध्यायेत् तद्यथा मातंगीं नवयावकादिवर्णां शोणांशुकां स्मितकुसुम
कां वीणां हस्तास्त्रिकरां समुन्नतकुचां मंगलावलावतीं हयग्रीवां स्मितशोभावतुंडलपरां विवाध
रां स्वस्मितां स्मात्कीर्णालकवेणिमत्र्वनयनां ध्यायेच्छुकश्यामलां इति जयतां मोहिनीं निर्मा
ल्यवासिनीं तस्याः पीठषड्रूपां शिवोध्वादीन् मूलदेवीविभूतिभूतपीठषड्रूपगणेशादीनां
म उच्छिष्टभोजिनः कोणेषु ईशानादिषु ततस्त्रिर्माल्येन तर्पयित्वा मध्ये मूलदेवीनिर्माल्येन
तदुच्छिष्टभोजिनीं तां पूजयेत् ततस्तन्मंडलस्येशानकोणगणेशान् निर्माल्येन ॐ लंबोदरा
यनमः इति लंबोदरं पूजयेत् ततआग्नेय्यां सूर्यं निर्माल्येन ततो मं चंडेशायनमः नैरृत्ये विष्वक्सेननिर्मा
ल्येन ॐ विष्वक्सेनाय नमः वायव्ये शिवनिर्माल्येन ॐ ... 193

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ततश्चाग्नेयदलेपि निर्माल्येन तेजश्चण्डाय नमः नैरृत्ये विश्वनिर्माल्येन ॐ विश्वक्सेनाय नमः वायव्ये शि-
वनिर्माल्येन ॐ चंडेश्वराय नमः इति ततस्त्रिर्माल्येन गंधादिभिः पंचोपचारैः संपूज्य त्रिकोणमध्ये
प्रकृतिरूपभैरवेण सर्वपीठविशालरूपासनपद्मे ततो निर्माल्येन ॐ चंडेश्वर्यै नमः इति निर्माल्यवासिनीं
संपूज्य ततः त्रिकोणमध्ये देवीनिर्माल्येन ५ ऐं नमः उच्छिष्टचंडालिमातंगि सर्ववशंकरि स्वाहा
शेषिकाश्रीपादुकां पूजयामीति निर्माल्यपुष्पैः त्रिः संपूज्य ततो निर्माल्योदकादिभिः पाद्यादिदी-
पांतानुपचर्य नैवेद्यस्थाने तांबूलसहस्तां शिवान्नवरणोदकेन वस्त्रमर्पयेत् ततो निर्माल्यपुष्पां-
जलिमादाय ॐ लेह्यचोष्यान्नपानादितांबूललेपविलेपने निर्माल्यभोजने तस्मै ददामि श्री-
शिवाज्ञया इत्यनेन पुष्पांजलिं कृत्वा तालत्रयपूर्वकं प्रणिपत्य तन्मस्तकेति विसर्जयेत् इति नि-
र्माल्यवासिनीं पूजयित्वा ततस्तालत्रयपूर्वकं ॐ देवनाथ गुरो स्वामिन् देशिक स्वात्मनायक
त्राहि कृपासिंधो पूजां पूर्णतरां कुरु इति श्रीगुरुं प्रार्थ्य कराभ्यां श्रीपात्रमामस्तकमुद्धृत्य शि-
रसि स्थिताय श्रीगुरवे समर्प्य तत्पात्रं दक्षिणकरे निधाय ५ गुरुपादुकाविद्यांते श्रीअमुकानं-
दनाथश्रीपादुकां तर्पयामि नमः इति त्रिः संतर्प्य तत्पात्रं यथास्थाने वेशयेत् तज्जलं किंचित्पात्रो-
त्तरे निधाय ५ ऐं प्रथमकूटे आत्मतत्त्वाय नमः ५ क्लीं द्वितीयकूटे विद्यातत्त्वाय नमः ५ सौः तृ-
तीयकूटे शिवतत्त्वाय नमः ५ ऐं क्लीं सौः समस्तविद्याप्रत्यात्मसर्वतत्त्वाय नमः इति तत्र सिंचेत्

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सौ० १९३
173

तत्त्वचतुष्टयं विसृज्य तत्त्वं लेपुनः पात्रांतरेणोद्धृत्य तुल्लकेनादाय तत्रोत्पाद्य लेशान्निक्षिप्य ४ प्र-
कृतिबुद्ध्यहंकारमनः श्रोत्रत्वक्चक्षुर्जिह्वाघ्राणपादपायूपस्थपाणिवाक्शब्दस्पर्शरूपरसगंधाकाशवा-
य्वग्निसलिलपृथिव्यात्मकाशुद्धचतुर्विंशतितत्त्वसहितेऽस्मि ग्रामिन्यादि १८ ऐं प्रथमकूटंस्था-
त्मकस्थूलदेहं शोधयामि स्वाहा मायाकलाविद्यारागकालनियतिपुरुषात्मकशुद्धाशुद्ध-
सप्ततत्त्वसहितेऽकंखं २५ ह्रीं द्वितीयकूटं विद्यातत्त्वात्मकसूक्ष्मदेहं शोधयामि स्वाहा शिवश-
क्तिसदाशिवेश्वरशुद्धविद्यात्मकपंचशुद्धतत्त्वसहिते परं सौः तृतीयकूटं शिवतत्त्वात्मकं पर-
देहं शोधयामि स्वाहा शिवशक्तिसदाशिवेश्वरशुद्धविद्यामायाविद्याकलारागनियतिपु-
रुषप्रकृतिबुद्ध्यहंकारमनःश्रोत्रत्वक्चक्षुःजिह्वाघ्राणवाक्पाणिपादपायूपस्थशब्दस्पर्शरू-
परसगंधाकाशवाय्वग्निसलिलपृथिव्यात्मकेशुद्धमिश्राशुद्धषट्त्रिंशत्तत्त्वसहिते बालां मूल-
विद्यां चोच्चार्य सर्वतत्त्वस्थूलसूक्ष्मपराख्यदेहत्रयाभिमानिने शोधयामि स्वाहा इति तुल्लक-
चतुष्टयं संशोध्य तत्पात्रं कराभ्यामादाय मूलविद्यां गुरुपादुकाविद्यां चोच्चार्य प्रकाशा-
मर्शहस्ताभ्यामवलंब्योन्मनीस्रुचं धर्माधर्मकलास्नेहं पूर्णमग्नौ जुहोम्यहं इत्युच्चार्य तत्त्व-
लेशाञ्जीपात ततः कराभ्यां मूर्धादिपादांतं सर्वांकं षट्त्रिंशन्मूलतत्त्वात्मकतां भावयन् स्वदे-
हं स्पृशेत अथैतावत्कर्मणा शक्तौ संध्याप्रकरणोक्ताचमनविधिना तत्त्वचतुष्टयं शोधयेत्

१९[illegible]

ततः स्वसामयिकान्यथाशास्त्रं यथागुरूपदेशं संभाव्य तेषु परितुष्टेषु बलिं विसर्जनं कुर्यात् । तत
त्रस्थं विस्थापितं बलिपात्रस्थमन्नादिकमेकस्मिन्पात्रे कृत्वा तद्गृहीत्वा सोदकपात्रहस्तः पूजागृ
हाद्बहिर्गत्वा जलेन तच्चोद्देशं चतुरश्रं त्रिकोणात्मकं मण्डलं कृत्वा तत्र गन्धादिभिः संपूज्य तत्पात्र
हस्तस्त्रिलोचनं कृत्वा श्रीभैरवं सर्वविघ्नविनाशनं । वामपादं करमारभ्य वामोर्ध्वकरपर्यन्तमायु
षध्यानं । उच्छिष्टभैरवं ध्यात्वा गन्धादिभिः संपूज्य ॐ ऐं ह्रीं श्रीं उच्छिष्टभैरव एह्येहि बलिं गृह्ण
गृह्ण हुं फट् स्वाहा । इति मन्त्रेण तस्मिन्मण्डले पात्रस्थं बलिद्रव्यं विसृज्य तत्पात्रं हस्तौ पादौ प्र
क्षाल्याचम्य तत्पात्रे जलेनापूर्य पूजागृहद्वारे गत्वा तद्योनिं विलिखन् । अन्तः प्रविश्य स्वासने
समुपविश्य तत्पात्रस्थं जलं विप्रोक्ष्य जलबिन्दुं दत्वा तेन जलेन सामयिकानभिषिञ्चन् शा
न्तिस्तोत्रं पठेत् । तत्र श्रीवामकेश्वरतन्त्रे षट्शत्यां । नन्दन्तु प्रेतकूष्माण्डा नन्दन्तु षट्काननगाः
साधकानां शिवाः सन्त्वाम्नायपरिपालिनां । जयन्तु मातरः सर्वा जयन्तु योगिनीगणाः । जय
न्तु मातरः सर्वा जयन्तु योगिनीगणाः । जयन्तु सिद्धडाकिन्यो जयन्तु गुरुपङ्क्तयः । नन्दन्तु अणिमासि
द्धा नन्दन्तु भैरवादयः । नन्दन्तु देवताः सर्वाः सिद्धविद्यापरादयः । ये चाम्नायविशुद्धाश्च मन्त्रिणः
शुद्धबुद्धयः । सर्वदानन्दहृदया नन्दन्तु कुलपालकाः । इन्द्राद्यास्तर्पिताः सन्तु तृप्यन्तु वास्तुदेवताः ।
चन्द्रसूर्यादयो देवास्तृप्यन्तु मम भक्तितः । नक्षत्राणि ग्रहा योगाः करणा राशयश्च ये सर्वे ते स

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सौर ग्विनीयोगिनीमासाश्च तिथयस्तथा तुष्यन्तु पितरः सर्वे ऋतवोऽब्दास्तथादयः खेचराश्चराश्चैव वनस्पतयः
१९६ मम भक्तितः अग्निरीशश्च वरुणो वायुश्चान्ये देवयोनयः सर्वे निशाविनायकास्तथा सर्वे नक्षत्रपदिशः प
17.4 पावकास्तथैव वसवो नागाः कर्कटा गुह्यकाः ऋषयो ब्राह्मणाः सर्वे शान्तिं कुर्वन्तु मे सदा तीर्थानि पशु
वो गावो याश्चान्ये उपभूमयः वृक्षाः पतिव्रता नार्यः शिवं कुर्वन्तु मे सदा शिवं सर्वत्र मे वास्तु
पुत्रदारधनादिषु राजानः सचिवाः सन्तु ते मम भाग्ये तु मे सदा शुभा मे दिवसा यान्तु मित्राणि
तु मे शिवाः साधकास्तु पितरः सन्तु शिवं तिष्ठन्तु पूजकाः ये च पापधियः सम्भूषणरता मन्त्रि
दकाः पूजने देवीचारविरुद्धेन दुष्टहृदयाः दुष्टाश्च ये च बाधकाः दृष्टा च क्रमसर्वं मे दुष्टहृदयाश्च ये कौ
लिकदूषिकाः स्त्रीनिन्दापरा लिङ्गाशमनाः समयघ्नाश्च भैरवसन्ततया दुष्टा ये साधकानां च सदैवाशु
पदूषकाः शाकिनीनां सुखे यान्तु मास्त्वन्त्यशिवनेस्तु ताः शत्रवो नाशमायान्तु मम निंदा
कराश्च ये दुष्टाः साधकानां च विनश्यन्तु शिवाज्ञया ये निंदकास्ते प्रलयं प्रयान्तु ये साधका
स्ते प्रभवन्तु सिद्धाः सर्वत्र देवीकरुणावलोकात् परः परेशी मम सन्निधत्तां इति पठित्वा सर्वोत्त
मैकान्ते अभिषिच्य विधिवत्पात्रमुद्धृत्य प्राशयेत् शिरः स्थितं तत्र गुरुर्वे समर्प्य तथैव नन्त्य
रुकादिः सन्तर्प्य मन्त्रविद्यागुरून् पादुकाविद्यां तेन च स्वाहेति नत्वा धारयेत् कुण्डलिन्यात्मकपुरदे
वतां स्वे खेचरवत् तुष्टान् जलेष्टं ज्ञानेन कन्या प्राशयेत् शेषं प्रिय शिष्याय प्रसादं दद्यात् किञ्चि

१९६

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

र्पयेत् सोऽपि स्वपात्रे कृत्वा तत्तले प्राग्ज्योत्यादिन्यक्षेपणविधिः ततः स्वस्वरूपदिष्टविधि
नाशेषकृत्यं निवेद्य समापयेत् ततस्ताम्रादिपात्रे गंधपुष्पाक्षतान्वितं जलमापूर्य ॐ
नमो विवस्वते ब्रह्मन् भास्वते विष्णुतेजसे नमः सवित्रे शुचये सवित्रे कर्मदायिने ह्रां ह्रीं सः
श्रीसूर्य एषोऽर्घः स्वाहा इति सूर्यायार्घ्यं दत्वा कृतांजलिः ॐ यच्छिद्रं तपः छिद्रं यच्छिद्रं य
ज्ञे मम सर्वं तदच्छिद्रमस्तु भास्करस्य प्रसादतः इत्यच्छिद्रमवधारयेत् ततो मूलविद्य
या प्राणायामत्रयं कृत्वा ऋष्यादिकरषडंगन्यासान्विधाय षडासनवादेवताष्टकं
न्यासान्विधाय प्रागुक्तगुरुस्तोत्रं पठित्वा श्रीगुरुं प्रणम्य मूलविद्याद्वितीयखंडेन नि
र्माल्यं शिरसि धृत्वा मूलखंडचरणोदकं स्वीकृत्य श्रीपरदेवताभक्तेभ्यो नैवेद्यादिकं विभ
ज्य दत्वा स्वयमपि सहृद्भिर्बान्धवजनैः सार्धं भक्त्या स्वात्मानं कामकलारूपं भावयन् सुखं विहा
रेदिति श्रीपरदेवताया नित्यपूजाविधिः एवं बिंदुचक्रमारभ्य चतुरस्रान्तेनावाह्य पूजयेत् ए
षाह्निकपूजा ॥ पाक्षिके चतुरस्रादि बिंदुचक्रान्तं पूजयित्वा पुनर्बिंदुचक्राच्चतुरस्रान्तं पूजये
त् ॥ **एषा संहारपूजा** ॥ इति विस्ताराति विस्ताराभ्यां पद्धतित्रयं एवं नित्यक्रमेण पूजयितुः स
र्वसिद्धिर्भवेत् अमंगलमपि मंगलं स्यात् विस्तारे अशक्तो संक्षेपतोऽपि नित्यपूजां कुर्यात् त
त्र शुचिर्भूत्वा शुद्धासने उपविश्य गंधादिचंदनपूर्वकं भूतशुद्धिं सूक्ष्ममातृकान्यासं च कृत्वा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सौर योगपीठन्यासपूर्वकं मन्त्रमहामातृकान्यासं च कृत्वा योगपीठन्यासपूर्वकं प्राणायामत्रयं कृ-
१५५ त्वा मूलविद्याया ऋष्यादिकरषडंगन्यासान् विधाय करशुद्धिपुरःसरं षडंगयुवतीप्राग्देव-
ताष्टकचतुष्पीठचतुस्तत्त्वात्मकं न्यासपंचकं कृत्वा अत्राप्यशक्तो प्राणायामऋष्यादिक-
रषडंगचतुरासनाष्टवाग्देवतात्मकं न्यासत्रयं वा कृत्वा मुद्रादर्शनान्ते यथाशक्ति मानसपू-
जां विधाय संक्षेपतः सामान्यार्घ्यं श्रीपात्रं च स्थापयित्वात्मपूजां विधाय पीठपूजां कृत्वा पंचे
यतनी चेत् पंचोपचारैः पंचायतनदेवताः संपूज्य श्रीचक्रे पूर्ववन्मूलदेवीमावाह्य षोडशाभि
र्दशभिः पंचभिर्वोपचारैः यथाशक्ति संपूज्य प्राग्वन्नित्यामण्डलादिषडंगयुवतीः पूजयित्वा
नवावरणदेवताः पूजयेत् अशक्तो चतुर्दशारमारभ्य बिंदुचक्रान्तमावरणषट्कं पूज-
येत् ततो यथाविधि पूजाशेषं समापयेदित्यनुकल्पः अत्राप्यशक्तो बहिर्दशारमारभ्य बिंदु
चक्रान्तमावरणत्रयं पूजयित्वा शेषं समापयेदित्युपकल्पः तत्राप्यशक्तो षडंगयुवतीः
पूजान्ते सायुधं त्रिकोणबिंदुचक्रे च यथाविधि पूजयेदिति परमोपकल्पः अत्रापि यदि दुर्ग-
मस्थाने एव चक्रयागमे सिंहव्याघ्रचौराद्युपद्रवभये कारागृहप्राप्ये वा वैधनादिसंभवे म
नोभवे ज्ञाने स्थाने पूजासाधनाद्यलाभे स्नानसंध्यादिकं यथाशक्ति निर्वर्त्य न्यासादिकमपि
यथाशक्ति विधाय यथाविधि ध्यात्वा वा सपूजाविधिनैवार्घ्यासादन पीठपूजापंचायतन
१५५

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

पूजागुरुः सर्वं मानसीमेव श्रीचक्रपूजां यथाविधि विधाय होमजपादिकमपि यथाविधि यथाशक्ति
कृत्वा समापयेत् । इति मानसीपूजासमयस्थविधिः ॥ इति संक्षेपपूजाविधिः ॥ एवमपि यो न करो
ति साधको यावन्निशिवशास्त्रव मिपेसेदपूजा ॥ विस्तारतः कर्तुं सामर्थ्यं देशकालादिकेवल
चापि स्यात्तस्यादिना वक्रियते तदेवमनर्थकारि(णि) भवति तस्मादायुत्तमस्य एवं यत्पूजनिषेधे
पः श्रीविद्यानन्दनाथेन शिववपोः प्रियसूनुना कृते सौभाग्यरत्नाकरे तन्त्रे सप्तदशकविश्रान्तिः
११ ॥ अथ नैमित्तिकपूजा ॥ तत्रादौ दिनतः प्राप्तपूर्णाभिषेकः कृतपुरश्चरणो नित्यार्चनानिरतो
नैमित्तिकार्चनं कुर्यात् तत्र विशेषदिवसेषु क्रियमाणा महापूजा नैमित्तिकपूजेत्युच्यते विशे
षदिवसास्तत्तत्पुण्यपर्वतिथ्यादयः दिनानामिव गुरुपरमगुरुपरमेष्ठीगुरूणां जन्मवारतिथि
नक्षत्राणि स्वजन्मतिथिवारनक्षत्राणि विद्याप्राप्तिदिनं गुरोः स्वयदिनमष्टमीचतुर्दशीपूर्णि
मामावास्यारविसंक्रान्तियुगादिनानि पुण्यनक्षत्रे रविवासरपीठोपपीठगमने दक्षिकागमन
वीरमहायोगिदर्शनमीक्षगमनव्रतदीक्षाफलस्य वदिनानि विशेषदेवतागमने देवतादर्शनाद्
रक्तितयसंपातादिनानि चाद्वरत्रयसंपातदिनमिति एकस्याद्वारस्य दिनादारभ्याद्यादशवेन
वदर्शने यस्मिन् दिने तद्दिने विशेषपर्वसु नित्यपूजानन्तरं यथाबलं यथाश्रद्धं यथादेशं य
थाविभवं विस्तरं वितनशाठ्यरहितो यथोक्तद्रव्यैः यथाबलं यथाश्रद्धं यथाकालं यथादेशं य

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सोर· यावि भवविस्तरैर्वित्तशाठ्यविवर्जितो यथोक्तद्रव्यैः यथागुरूपदेशाच्छक्तिसामवाप्यकैः सार्धं विशेषपू-
१५८ जां कृत्वा यथाशास्त्रं गुरून् सामयिकांश्च परितोषयेत् अत्र गुरुपर्वसु गुरुपंक्तिपूजोक्तमानवोचगुरु-
178 न्संख्याकान् साधकान् ततस्तान् सामयिकानुपचारैः समभ्यर्च्य यथाशक्तिदक्षिणादानादिभिः परितो-
षयेत् चैत्रादिफाल्गुनान्तेषु मासेषु द्वादशसु पूर्णिमासु विशेषपूजां कुर्यात् तद्यथा तत्रादौ चैत्र-
मासि पूर्णिमायां दमनैः पूजयेत् तत्र चैत्रशुक्लत्रयोदश्यां साधकः कृतनित्यः सायं साधकैः सार्धं
दमनसमीपं गत्वा पूर्वोक्तचतुष्कल्पलताविद्यामिदं मन्त्रमभिमन्त्र्य आसने समुपविश्य प्राणाया-
मत्रयत्रिखण्डादिकरषडंगन्यासांश्च विधाय ॐ कामभस्मसमुद्भूत रतिवाष्पजलोद्भव ऋषिगंध-
र्वदेवादिसाहितोऽयत्नमोस्तु ते सांवत्सरीकपूजायाः परिपूर्णत्वसिद्धये दमनक समायाहि त्व-
मस्त्वं च नमोस्तु ते ॐ शिवप्रसादसंभूत अत्र सन्निहितो भव शिवकार्यं समुद्दिश्य नेतव्योसि शि-
वाज्ञया इति दमननमामंत्र्य अनंतरं कामदेवं रतिं च तत्तन्मंत्रेण वक्ष्यमाणप्रकारेण ध्यात्वा संपूज्य गृहं
समागच्छेत् ततश्चतुर्दश्यां कृतनित्यकृत्यः साधकः साधकैः सार्धं पुनर्दमनसमीपं गत्वा स्वमंत्रे-
ण दमनं समूलं उत्पाट्य यथासंख्येनाव्युच्छिन्नं गृहमानीय अघोरेभ्योऽथ घोरेभ्यो घोरघोरतरेभ्यश्च
सर्वतः सर्वसर्वेभ्यो नमस्ते अस्तु रुद्ररूपेभ्यः ह्रीं श्रीं इति मंत्रेण दमनमभ्युक्ष्य पूजास्थाने क्षालितपात्रे द-
मनं नवधा विभज्य मध्ये अष्टसु दिक्षु च संस्थाप्य तु मंत्रेण चंदनागुरुकर्पूरकुंकुमादिभिः संलिप्य

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

हं नमः सं नमः क्षं नमः मं नमः लं नमः वं नमः रं नमः यं नमः ऊं नमः इति नवधा विभक्तं दमनं
मध्यादि प्रादक्षिण्येन संपूज्य तथा वा तं देवं गौर्वाद्येन नवधा विभक्तेन पूजयेत् ततो हृदयेन संवे
ष्ट्य त्रिशूलमुद्रां बद्ध्वा कवचमंत्रेण दमनोपरि भ्रामयेत् ततो नूतनवस्त्रेणाच्छादयेदिदम
नं स्थापयेदित्यधिवासनं चतुर्दश्यां रात्रौ कुर्यात् ततः पौर्णमास्यां प्रातः स्नात्वा नित्यपूजां
निर्वर्त्य सामयिकैः सार्धं राज्ञो स्वस्तिवाचनपुरःसरं दमनं पूजास्थानमानीय एवं कृत्वाधिवा
सनाकरणे च चतुर्दश्यां स्थापनं तन्नैप्रोक्तविधिना दमनकमामंत्र्य पौर्णमास्यां दमनकमानीय वा पू
र्णिमायामेव दमनकमामंत्र्यानीयोक्तविधिना सद्योधिवासनं विधाय पुरतः सिंदूरेण चतुरस्र
तद्बहिर्वेष्टितं नवयोनिचक्रं विधाय तत्स्थं नवसु योनिषु स्वर्णादिरचितान् नवकलशान् पव
पुंजोपरि दीक्षाप्रकरणे वक्ष्यमाणविधिना मध्ययोनौ वैवाहं वा कुंभं संस्थाप्य स्वासनपूजादि
पीठपूजां नेशान् वह्निसूत्रावरणैः संवेष्टितो वा कृत्वा पंचायतनकर्मी चेत् गणेशादीन् मंत्रैः संपूज्य
स्वदक्षिणभागे मध्ये नाम भद्रमंडलं वक्ष्यमाणप्रकारेण कृत्वा तद्बहिर्मध्ये अष्टदलकमलं वा सिंदू
रादिना कृत्वा तन्मध्ये अशोककलशं पंचवर्णरजोभिरारभ्य अशोकाय नम इत्यभ्यर्च्य कामस्त्रीशोक
नाशन शोकार्तिहर मे नित्यमानंदजनयस्व मे इत्यशोककलशं प्रार्थ्याशोकाय नमः इत्यशोक
कलशं संपूज्य ॐ इत्यादि प्रलयांतोयः कामरूपो महाबलः कल्पपन्न्यपि विध्वंसयस्तस्मै कालात्

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सौर॰ मदेनमः इतिकाल्लचसंपूज्य अशोकतरोरधस्तात्त्रिकोणमंडलमंतूकादिपरतत्वांतेयोगपीठंसं
१५९ पूज्य अष्टदलकेसरेषुसाशादिषुदक्षिणेन ॐ सौभाग्यायैनमः हृद्यायैनमः वर्षायैनमः
गर्भेमष्टदलकमलेचेद्वासरश्रुकचलरश्रपाचेष्टितेपूजामंडलेकृत्वा तत्रलित्त्यैनमः भ्रांत्यै
177 नमः प्रीत्यैनमः संगमायैनमः निर्वाणायैनमः कामकायैनमः इतिमध्यांतेसंपूज्य क्लीं
सर्वशाक्तिकमलासनायनमः इतिसमस्तपीठंसंपूज्य तत्रॐकामदेवायविद्महेपुष्पबाः
णायधीमहि तन्नोऽनंगःप्रचोदयात् इतिकामगायत्र्या श्रीकामदेवमावाह्यावाहनादिमु
णश्रतिष्ठांते पाशांकुशधनुर्बाणमुद्राःप्रदर्श्य कामदेवंतरुणमरुणवर्णंरक्तवस्त्राभरण
माल्यानुलेपनंवामदक्षिणयोरतिप्रीतिभ्यांशोभितं पुष्पबाणइक्षुधनुर्धरंवसंतसहितंध्या
त्वा ॐ ऐं ह्रीं श्रीं क्लीं कामायनमः इतिमंत्रेणगंधादिपंचोपचारैःकामदेवंसंपूज्य तद्वामभा
गेरतिंगौरवर्णांसर्वालंकारभूषितांरक्तवस्त्रपरीधानांपद्महस्तकरांध्यात्वा श्रींश्रींश्रींक्लीं
रत्यैनमः इतिमंत्रेणरतिंपंचोपचारैःसंपूज्य कामस्यदक्षिणभागेप्रीतिंश्यामवर्णांसर्वा
लंकारभूषितांरक्तवस्त्रपरीधानांनीलोत्पलकरांध्यात्वा ४ श्रींश्रींश्रींक्लींप्रीत्यैनमः इतिप्री
तिंपंचोपचारैःसंपूज्य ततःकामदेवस्याग्रेकदेववनमध्येवसंतंगौरवर्णं वामहस्तेनसुधा
कुंभंदक्षिणहस्तेननानापुष्पसमन्वयंदधानं रक्तवस्त्राभरणभूषितंरक्तमाल्यानुलेपनंध्यात्वा

१५८

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ल्रूं शिखायैनमः २

वंवसंताय नमः इतिमंत्रेण पंचोपचारैः वसंतं संपूज्य पुनर्मध्ये कामदेवं पुष्पांजलिना संपू॰
ज्याष्टदलकेसरेषु रक्तश्रीशाम्भवं वा पश्चमध्ये चतुर्दिक्षु च क्लीं शिरसे नमः क्लैं कवचा
य नमः क्लौं नेत्राय नमः क्लः अस्त्राय नमः इति षडंगानि संपूज्याष्टदलेषु स्वाग्रादिशा दक्षि
णे नमः कामाय नमः भस्मशरीराय नमः अनंगाय नमः मन्मथाय नमः वसंतसखा
य नमः स्मराय नमः इक्षुचापधराय नमः पुष्पबाणाय नमः इत्यष्टौ कामान्संपूज्य बहि
श्चतुरश्रे लोकपालांस्तदस्त्राणि च पूजयेत् ततः पुनः कामदेवं तन्मंत्रेण संपूज्य धूपदी॰
पादिकं दत्त्वा प्रणम्य कामदेवाय विद्महे पुष्पबाणाय धीमहि तन्नोऽनंगः प्रचोदयात् ।
इति कामगायत्रीं यथाशक्ति जपित्वा समर्प्य नमोऽस्तु पुष्पबाणाय जगदानंदकारिणे म
न्मथाय जगन्नेत्ररतिप्रीतिप्रियाय च इति कामदेवं प्रणम्य मूलविद्यया अंगन्यासादिकं षडं॰
गन्यासांतं कृत्वा मध्ये कुंभे प्राग्वद्देवीमावाह्य षोडशोपचारैः संपूज्य प्राग्वत्तिथिनित्या॰
दिलोकपालांतानावरणक्रमेण दमनैः संपूज्य आवाहितासि देवेशि यः कालेऽस्मिन् पावि
कर्तव्यं तद्यथालाभं पूर्णं पर्व तदा त्वया इति विज्ञाप्य देवीं गंधपुष्पादिभिः दमनैः पुनः सं
पूज्य प्राग्वद्धूपदीपनैवेद्यानि निवेद्य नैमित्तिकहोमं नित्यहोमोक्तविधिना संस्कृतेऽग्नौ
नित्यहोमद्रव्यैः केवलघृतेन वा नित्यहोमसंख्यात्रिगुणं कृत्वा प्राग्वद्रात्रोपचारमहता

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सौर १७८ तान्त्रिककुमारीस्ववासिनीवटुकादिपूजां विधाय सर्वान्भोजनवस्त्रालंकारदक्षिणाताम्बू-
लादिभिः परितोष्य स्वगुरुं गोभूहिरण्यवस्त्रालंकारपूजाप्रणतिभिः परितोष्य तदभा-
वे तत्पत्नीं पुत्रकनिष्ठादीन् अन्यं वा महायोगिनं संपूज्य दक्षिणादानादिभिः परितोष्य मू-
178 लविद्यां नित्यजपात्त्रिगुणां संख्यां जपित्वा श्रीविद्यामपि तथा जपित्वा देव्यै जपं समर्प्य स्तु-
त्वा पुनः पुनः प्रणम्य षोडशार्णे जगन्मातर्वाञ्छितार्थफलप्रदे कामान्पूरय मे देवि का-
मे कामेश्वरेश्वरि इति देवीं प्रार्थ्य पुनः कामदेवं तन्मन्त्रेण दमनैः संपूज्य रतिप्रीती च
संतोष्य दमनैः संपूज्य धूपदीपनैवेद्यताम्बूलानि निवेद्य प्राग्वत्स्तुत्वा प्रणम्य कामदे-
वं तन्मन्त्रेण दमनैः संपूज्य रतिप्रीती च संतोष्य दमनैः संपूज्य धूपदीपनैवेद्यताम्बूलानि नि-
न. वेद्य प्राग्वत्स्तुत्वा प्रणम्य कामदेवं सवसन्तं विसृज्य पुष्पाञ्जलिमादाय समस्तचक्रचक्रे-
शि सर्वविद्याधारिणि वेदमातर्नमोऽस्तु ते इष्टं त्वदाज्ञया इति देवीं प्रार्थ्य पुष्पाञ्जलिं
दत्वा प्राग्वद्देवीं विसृज्य श्रीपात्रोद्वासनादि प्राग्वद्यथागुरूपदेशं विधाय प्राक्सामयिकं
संपरितोष्य ब्राह्मणान्भूरिदक्षिणाभोजनादिभिः परितोषयेदिति दमनपूजाविधिः ॥ अथ दमन-
पूजायाः चैत्रपूर्णिमायां न संपद्यते तदा पक्षद्वयमस्याष्टमीनवमीचतुर्दश्यन्यतमतिथौ कार्या
चैत्रमासि चेन्न भवेत् तदा वैशाखे ज्येष्ठे वा मासि प्रोक्ततिथिष्वन्यतमतिथौ कुर्यात् यथा चैत्रे १७८

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

मासि पूर्णिमायामेव लग्नकाले सम्भवैः पुष्पैः सचंदनकर्पूरकुंकुमफलैरेवं सेनोत्सवपूजां कुर्या-
त् ॥ अत्रापि नैमित्तिकपूजायां सर्वत्र पूजाद्रव्याणि पूर्वेद्युः निक्षिप्य पवित्रस्थाने ह्येकत्र विन्यस्य
निधाय मूलविद्ययाभ्युक्ष्य मूलविद्ययानन्तरं निस्माविद्यया वा गंधपुष्पधूपनमस्कारा-
द्यैः पंचोपचारैरभ्यर्च्याधिवासनं विधाय परेद्युः स्वनित्यक्रमार्चनानन्तरं सविशेष-
पूजनेन कृत्वा स्वगुरुपूजनं च कुर्यादिति विशेषपारणमधिवासनं पूजनं च सर्वत्रैव नैमि-
त्तिकार्चनेन सर्वदा रात्रावेव कार्यं नित्यार्चनं दिवा कुर्यात् रात्रौ नैमित्तिकार्चनं उभयोः
काम्यकर्माणि चेति शास्त्रस्य निर्णयः इति कुलार्णववचनात् ॥ अथ वैशाखे मासि पूर्णि-
मायां हिमजलैः कर्पूरकस्तूरीचंदनोन्मिश्रैः शीतलोदकैर्वा आम्रदधिवासनपूर्वकं
विशेषपूजां कुर्यात् ॥ अथ ज्येष्ठे मासि पूर्णिमायां विशेषपूजां विधाय कदलीपनसाम्र-
फलैर्महान्नैर्वा देवीं परितोष्य गुर्वादिपूजनं च कुर्यात् ॥ अथ आषाढमासि पूर्णिमायामेला-
कक्कोलजातीफलकुंकुमान्वितैः सुगंधैः पूजयेत् ॥ अथ श्रावणमासि पूर्णिमायां पवि-
त्रारोपणं कुर्यात् ॥ अथ श्रावणमासीत्युपलक्षणं मिथुनसंक्रमणमारभ्य तुलासंक्रा-
न्तिपर्यन्तं पवित्रोत्सवस्य कालः तिथयस्तु पक्षद्वयेपि चतुर्दशी पूर्णिमा चेति अत्रान्तरान्त-
रं गौणः कालः पवित्राणि स्वर्णरूप्यताम्रपट्टसूत्रदर्भमुञ्जशणसूत्रवल्कलकर्पासस-

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सौर १९९ वेष्टन्यत्नेन सूत्रेण कुर्यात् कर्पासमसूत्रं चेतत्स्व वा सिनीभिः कृतं त्रिगुणं त्रिगुणीकृत्य तत्र सूत्रसैकसप्तते
न कल्पितैर्मर्कलसंख्यैः सूत्रैः पवित्राणि कुर्यात् तत्र षोडशांगुलदैर्घ्याणि षोडशसूत्रैः षोडशग्रंथि
युक्तानि च वांगुलदैर्घ्याणि नवसूत्राणि नवग्रंथियुक्तानि वा यस्मिन्नावरणापावत्यः शक्तयस्त
179 न्संख्यांगुलसूत्रग्रंथियुक्तानि वा पवित्राणि कुर्यात् तत्रावरणशक्तिसंख्यांगुलायामादिकं प
वदशानित्यानां पंचदशांगुलादिकं वा राज्ञी कुरुकुल्ला योगयोग्यमलदेव्या रव पवित्राणि कुर्यात्
श्रीगुप्तानाम षडंगुलदैर्घ्यं सूत्रग्रंथियुक्तानि गुरुपंक्तिः यस्य तत्तदायां तु गुरुसंख्यांगुलादि
केन वांगुलादिकं वा पवित्राणि कुर्यात् इत्थं श्रीचक्रे सर्वदेवतानां तत्समसंख्यान्तानि पवि
त्राणि उक्तप्रदेशैकपञ्चाशत्सारीणि कृत्वाष्टोत्तरशतसूत्रग्रंथियुक्तमेकं वितानं नाम्स्रजा
विहरमानं देव्यै स्यात्मनः क्रमागमनशिष्याणां च स्कंधादिनाभिपर्यन्तदैर्घ्यमेवं कृत्वा पत्ता
त्रसारि सूत्रग्रंथि क्रमतस्पर्श सामान्यपारिग्राक्तीनां एकग्रंथिनवसूत्रयुक्तानि मंडपसैकसूत्र
णवेष्टनप्रमाणग्रंथिरहितं पवित्रं कुर्यात् अत्रावरणशक्तिसमसंख्यांगुलादि प्रदेशात्म
नः क्रमात्क्रमनशिष्याणां च मलदेवीवत् अत्र पवित्रगुग्ग्रंथयो बालामंत्रेण कवचमंत्रेण वा
कार्याः ग्रंथिषु सूत्रवेष्टनेन यथेष्टमिति विदि इत्थं पवित्राणि विधाय पवित्रारोपणदिनात्पूर्वदिने
साधकः कृतनित्यकृत्यो रात्रौ सामषिकैः सार्धं पवित्राणि पञ्चगव्यानमानीय पवित्रस्थाने

१९९
५८

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सिंदूरादिना चतुरस्रवर्तुलवेष्टितं नवयोनिचक्रं कृत्वा कविन्यासेन तस्मिंस्तेऽरलेपवित्राणि कोरो
चनाकुंकुमरक्तचंदनकस्तूरीकुंकुमकर्पूरयं कैः पतिसूत्रमेकैकालिं मालात्वा गौरि
कायै ग्रथित्वा स्थापनेषु विविधानि संस्थाप्य कार्पासस्त्रं कृत्वा निवेद्य पवित्राणि तदानेषु नव
सूत्रेषु ॐकाराय नमः चंद्रमसे नमः वह्नये नमः ब्रह्मणे नमः नागाय नमः गुहाय न
मः रवये नमः सदाशिवाय नमः सर्वदेवेभ्यो नमः इति देवतां संपूज्य शिरोमंत्रेणाभिमं
त्र्य हृन्मंत्रेणाभ्युक्ष्य अस्त्रमंत्रेणावकुंठ्य पवित्राणि मलविघ्नपापं अरौ समसंपूज्य घोरशांतिं सं
पूज्य पित्वा नेषु गंधकुसुमानि निक्षिप्य पंचरत्नानि सर्वौषधीश्च निक्षिपेत् पंचरत्नानि
वज्रहीरकमुक्ताफलनीलपद्मरागमरकतानि प्रवालानि सर्वौषधयस्तु सर्षपकुष्ठहरिद्रादारुहरि
द्रालोध्रमुस्ताशीरविष्णुक्रांतिशालीराख्या ततो नववस्त्रयुगेनाच्छाद्य पादिकं स्थापिवा सत्वे विधाय ।
पूर्वेद्युः साधकः स्नात्वा नित्यकृत्यः समपिधिः सार्धं गुरोर्हार पूजां सर्वे के पूजास्थाने शिवस्य
पूजामंडपे विनायकादिभिः सह कृत्वा पूजा विष्टरादर्शे विनायकान् पूजा विष्टरपूर्वेणे प्रासादवनारा
र्भमंत्रेण हापवित्रमालेवपित्वा श्रीमत्पूजादिना ज्ञाते विधाय दमनेन पूजां वक्रं भस्थापनं कृत्वा
देवस्थापनाद्यात्मपूजां नेपीठपूजां विधाय पंचायतनदेवताः संपूज्य पवित्रैः संभाव्य तस्मिन् कुं
भे देवीमावाह्य सर्वोपचारैरभ्यर्च्य नित्यपूजाक्रमेणैव रश्मिमंत्रं दपवित्रैः संभाव्य तदग्रहवन

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सौर· प्राग्वत्तत्कृत्वा गुरुं संतोष्य तस्मै पवित्रं समर्प्य पूर्णाहुतिं कृत्वा अग्नये पवित्रार्पणं विधाय सर्वं
१८९ तूत्वायात्सर्वमपि पवित्रधारणं कृत्वा दमनकपूजावत् यथाक्रमं मासमपि कान् पवित्रादानभोजन
तांबूलदक्षिणादिभिः परितोष्य जपं विधाय देवीं विसृज्य ब्राह्मणादीन्भोजनभूरिदक्षिणा
180 दिभिस्तोषयेत् एवं नवरात्रत्रयं मासमन्नं प्रेषितृप्रक्रान्तिं त्रीणि पवित्राणि कृत्वा प्राग्व-
त्पूजनादि सर्वं कृत्वा तानि देव्यै समर्प्य शेषं समापयेत् इति पवित्रारोपणविधिः अथ
प्रभाद्रपदे मासि पूर्णिमायां कनकपुष्पैः सापिवासे विशेषपूजां कुर्यात् आषाढपूजेमा-
शिशुक्लपक्षप्रतिपत्तिथिमारभ्य पूर्णिमापर्यंत पंचदशसु तिथिषु प्रत्यहं नित्यपूजानं-
तरं तत्तिथिक्रमेण नवकन्यामेरा जोमे पूज्य प्रतिपत्तिथिमारभ्य एकादिवृद्ध्या प्रतिपदि
द्वितीयायां द्विसंख्यां तृतीयायां त्रिसंख्यां भिन्नादिजपहोमौ विधाय पूर्णिमायां तद्दिने पंचदश-
संख्यजपानंतरं संख्याकमपि केतपित्वा होमानंतरं संख्या होमं कुर्यात् प्रतिपदादि
तिथिषु एकादिवृद्ध्या पूर्णिमायां षोडशकन्याः यथाभवंति तथा कन्यापूजनं च कुर्यात् तत्र प्रत्य-
हं प्रातः कन्यकायाः निमंत्रणं कृत्वा पूजाजपहोमानंतरं स्नातां तां समलंकृत्य पूजास्थाने
मद्रासने न्यवेश्य तस्यां प्रागुक्तविधिना देवीमावाह्य संपूज्य वस्त्रालंकरणभोजनतांबूल
दक्षिणादानादिभिः परितोष्य प्रणम्य विसृजेत् एवं बहुकन्यापूजनेऽपि प्रत्येकं पूजनं कुर्यात् १८९

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

अस्मिन्नेव मासि प्रतिपत्तिथिमारभ्य नवम्यन्तासु नवरात्रितिथिषु विशेषपूजां कृत्वा एकादिवृ
द्ध्या जपादिकं च विधाय कुमारीपूजनं चैकादिवृद्ध्या कुर्यात् तत्र नवरात्रेषु कुमारीपूजने ।
विशेषः प्रतिपद्येकवर्षा द्वितीयायां द्विवर्षा एवं नवम्यां नववर्षा कन्या पूज्या तत्रापि ति ।
थि कुमारी एवं दिनसंख्ययाश्च नवम्यामेकवर्षादिनववर्षान्तान् नवकुमारीः पूजयेत्
तासां नामानि प्रतिपदि शुद्धा द्वितीयायां बाला तृतीयायां ललिता चतुर्थ्यां मालिनी
पंचम्यां वसुंधरा षष्ठ्यां सरस्वती सप्तम्यां रमा अष्टम्यां गौरी नवम्यां दुर्गा मन्त्रास्तु ऐं ह्रीं
श्रीं शुद्धायै नमः ऐं ह्रीं श्रीं ललितायै नमः इत्यादिनाममन्त्रैः पूजयेत् अथवा नववर्षा वनस
पत्नापथ्याकललक्षणाः सुवासिनीर्वा नवरात्रिषु पूजयेत् तासां नामानि हेले खागरा
ना रक्ता महोच्छुष्मा करालिका रक्ताक्षी त्रिपुरा दुर्गा चेति अत्रापि मन्त्राश्चिन्तारोने हेले
खायै नमः इत्यादयः अथ पूज्यापूज्यकुमारीणां लक्षणानि तत्र प्रथमं पूज्यालक्षणानि ।
श्रीकुलार्णवे अरोगिणीं सुपुष्टांगीं सुरूपां व्रणवर्जितां एकवंशसमुद्भूतां कन्यां सम्यक् प्रपू
जयेत् अथापूज्याकुमारिकालक्षणानि तत्रैव हीनाधिकांगीं कुष्ठां च विशीलां कुलसं
भवां ग्रंथिस्फुटितशीर्णांगीं रक्तपूयव्रणांकितां जात्यंधां केकरां काणीं कुरूपां तनुलोम
शां संत्यजेद् दासीं रोगिणीं कन्यां दासीगर्भसमुद्भवां अथ फलविशेषः पूज्यकुमारीविशेषः ब्राह्म

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सौर॰ १८१ ऽणिमर्वकार्येषु जयार्थे नृपवंशजा। लाभार्थे वैश्यवंशोत्थां सुतार्थे शूद्रवंशजां॥ दारुणे चांत्य
जातीनां पूजयेद्विधिना नरः॥ अत्र नित्ये नैमित्तिकपूजायोग कुमारीपूजायां कुमारीपूजास्वपि
उक्तजातिषु एव वेदवालाभे उत्तरोत्तराणि ज्येति॥ अथ पूज्यसुवासिनीलक्षणानि॥ सुरूपा तरु
181 णी शांता नवकुला सद्दिना शुचिः॥ शांकाहीना भक्तियुक्ता नृत्यगानप्रिया योगिनी॥ अलोलु
पा सुशीला च स्मिता स्मा प्रियवादिनी॥ गुरुदेवजनसद्भक्ता सुविज्ञा कौलिकप्रिया॥ विमत्स
रा विशेषज्ञा देवताराधनोत्सुका॥ मंत्रतंत्रसमायुक्ता समयपालिका॥ मनोहरा सदाचारा
पालिके सुशुभलक्षणा॥ अथ त्याज्यसुवासिनीलक्षणानि॥ दुष्टा पाकर्कशा त्याज्या कुत्सि
ता कुलदूषिका॥ दुराचारा पराधीना भावहीना नवालसा॥ निद्रासक्ता निष्ठुरैर्मा धर्महीना
नीच्याधिपीडिता॥ दुर्गंधाढ्या विनास्वीर्या हद्वोन्मत्ता रहस्यभित्॥ उन्तको कुत्सितालाः
पा निर्लज्जा कलहप्रिया॥ विरूपा चात्मा सा गंगा कृष्णांगं च धा विकृतानना॥ ईदृशीं मंत्रयुक्तां च
शक्तियागे विवर्जयेत्॥ इति॥ नवरात्रपूजा चैत्रादि फाल्गुनांतेषु द्वादशमासेषु चैत्राषाढा
श्विनपुष्याख्येषु मासचतुष्टये चैत्राश्विनमासयोर्वा श्विनेवा शुक्लपक्षे प्रथमादिवसं तं कार्या
पि तत्र नवरात्रकरणाशक्तौ तृतीयादि नवम्यंते सप्तरात्रं पंचम्यादि पंचरात्रं सप्तम्यादि त्रि
रात्रं वा उक्ततिथि कुमारीपूजनादि भिन्नवरात्रोत्सवं कुर्यात्॥ एवमन्येऽपि नैमित्तिकपूजाविशे १८१

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

षावरणः संति तेन चत्रेश्च यागोरवमपात्रं लिखिताः तेन स्नापयेत्ः गुरुरतः शास्त्रज्ञज्ञान
व्याः अथ कार्तिकमासे पूर्णिमायां ॐ ॐ मूलेन देवीं समभ्यर्च्य रात्रौ ॐ उत्थ्यइलादावात्रिस्था
पनं कृत्वा पिष्टमयैः घृतपूरितैः कर्पूरवर्तिदीपितैः प्रदीपैर्नित्यहोमक्रमेणावतृत्वा साग
येसावरणायै दीपदानं चक्रयोगेन तत्र समसमे भूतले सिंदूरादिना विपुलं श्रीचक्रं विरच्य
तत्र देवीमावाह्य संपूज्य मध्ये बिन्दुचक्रे षोडशदीपान् शार्कराज्यपामि अथ वर्गा पूमादि
पिष्टरचितान् कर्पूरगर्भवर्तिकान् घृतपूरितान् प्रज्वाल्य लिप्तान् मूलविद्यया मूलदेव्या
श्रेस्थापयित्वोन्मज्ज्य नित्यादिश्रीचक्रं पूज्य समस्तदेवताभ्यः ततस्तत्तत्स्थानेन तत्तत्
चेणेन तदग्रे एकमेकं दीपं स्थापयित्वोन्मज्जेत् एतावत्करणाशक्तौ एकस्मिन्नपि
भाजनेन त्रयोदि चक्रे अष्टदलकमले वा ॐ ॐ मादिना निर्माय तस्मिन्स्थाले रूपान्नव
दीपान्मध्ये अष्टदलेषु वा संस्थाप्य देवीमभ्यर्च्यान्तर्यागमर्पयेत् अथ मार्ग
शीर्षमासे पूर्णिमायां कर्पूरयुक्तनारिकेरजलेन देवीं स्नापनं विधाय सुगन्धपुष्पादिभिः
संपूज्य माषपिष्टनिर्मितान् दीपान्नैवेद्यं च कुर्यात् अथ पौषमासे पूर्णिमायां देवीं संपूज्य
शर्करायुक्तं गुडयुक्तं वा गव्यदुग्धं नैवेद्यं दद्यात् अथ माघमासे पूर्णिमायां घृतेन कृष्ण
तिलैर्देवीं सावरणां संपूज्य शर्कराज्यपायसादिनैवेद्यं च निवेदयेत् अथ फाल्गुन

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

मामिषु णिमासायां पंककैः सर्वाणि गजनतुष्यै: कर्तारिमिष्टकपुष्पैश्शुद्धैर्वा सहस्रं जपेत् ॥ इति नैमि
त्तिकपूजा ॥ श्रीविद्यानंदनाथेन स्थविरेण शिवमतेन ना कृतेन्द्राविंशतिः प्राणगर्णेगोरत्न
वारिधौ २२ अथ नित्यनैमित्तिकाचारान् निरूप्यानंतरं सिद्धविद्यानां विविक्तानां साधका
नां काम्यपूजाविधिर्लिख्यते तत्र काम्यानि षट् कर्माणि तानि तु स्वरक्षा शांतिर्जयला
भश्चित्रिष्ठ निपत्त्याख्यानि तत्र स्वरक्षा नाम स्वराष्ट्रादीनां परचक्रचोरव्यालादिभयेभ्यः परि
पालनं रक्षा यष्टेन तत्रे भवनमप्युच्यते राष्ट्रा यो राजादीनां कोपो योगगतिर्निरोधरूप
स्तान शांतिस्तज्जनानां भवनप्रेतापिशाचकृत्यारोगाद्युपद्रवनिवृत्तिः संग्रामे द्वंद्वयु
द्धवादद्यूतादिषु विजयो जयः अत्र राजामात्यपविकवनितादयः प्राक्कर्मकरा भू
त्वा स्वामीष्टान्यपि वस्तूनि वित्तप्राणैः सह प्रयच्छन्तीति वश्याकर्षणमोहाद्यपि जयान्त
र्गतं तेन योः सर्वजनवित्तजपत्रपत्नान् वाणिज्यराज्यसेवादिभिरभीष्टसिद्धिर्वस्तुप्रा
प्तिर्लाभः विद्वेषणोच्चाटनव्याधिकरणादयो निग्रहः निपतं मारणं कर्म इति षट्क
र्माणि तत्र रात्रिविशेषस्नानः कृतनित्यकर्मा साधकः शांतः पंचत्रुटिकांमिकां निदिनस्य न
प्रथमभागे वर्तमानेतां गोमयलिप्तशुभेस्तनमेभूतले हरिद्राजमात्रिशूलाष्टकोणं तद्वि
पुलेचक्रं लिख्य मिमेरले विरच्य ॐ ऐं ह्रीं श्रीं क्रूं फ्रां गजेन्द्रवल्लभगुरायनमः इति

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

मंडले पूजयित्वा पुनरुक्तमंत्रमध्याये श्लोकान्किं श्रीपादुकां पूजयामीति भूपुरादिदे
वतां मंडलमध्यस्थितां त्रिपीठं पुष्पाक्षतादिभिः संपूज्य तन्मध्ये स्वासनमात्मनोपि श्रीगु
रुं विधिना संपूज्यापरविघ्नहरं पूर्वे तोरणे च वनादि दिक्पीठं तद्ब्रह्माणं श्रीचक्रमध्ये तत्र
समस्तप्रकटेत्यादिसमस्तयोगिनीवियुक्ताः पुष्पाञ्जलिं निक्षिप्य श्रीचक्रस्य समीपे
कवित्वी दोत्तरे प्रयोगादिवसस्य वारेशाद्यतिथीशानक्षत्रेशादिन नित्यादिषु विन्यसेः
षट्पादिदेवताः पंचाशन्मिथुनदेवताश्च पूजयेत् तत्र वारेशास्तु रविवारस्य सूर्यः शि
वो चेद्वारस्य सोमो मो विकः मंगलवारस्य भौमः कुमारो सौम्यवारस्य बुधः स्य बुधो गुरुवा
रस्य बृहस्पतिर्विष्णुः भृगुवारस्य शुक्रो रमे शनिवारस्य कुबेरः सौरी इति तत्तद्वारेशाद्य
यथायथं पूजयित्वा तिथीशान् पूजयेन्नक्षत्रेशान् तिथीशास्तु प्रतिपदग्निः द्वितीयायाम
श्विनौ तृतीयायामुमा चतुर्थ्यां विघ्नराजः पंचम्यां सर्पः षष्ठ्यां षण्मुखः सप्तम्यां रविः
अष्टम्यां मातरः नवम्यां दुर्गा दशम्यां दिशः एकादश्यां धनदः द्वादश्यां केशवः
त्रयोदश्यां यमः चतुर्दश्यां हरः पंचदश्यां चन्द्रः नक्षत्रदेवतास्तु अश्विन्यामश्विनौ भर
ण्यां यमः कृत्तिकायामग्निः रोहिण्यां धाता मृगशिरसः चन्द्रः आर्द्रायाः शिवः पुन
र्वसोरदितिः पुष्यस्य गुरुः आश्लेषायाः सर्पः मघायाः पितरः पूर्वायाः अर्यमा उत्तरायाः

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सौर॰ भगः हस्तस्य सूर्यः चित्रायास्त्वष्टा स्वात्यामारुतः विशाखायामिन्द्राग्नी अनुराधायामित्रः ज्ये-
१८३ ष्ठायामिन्द्रः मूलस्य निरृतिः पूर्वाषाढायामापोयं उत्तराषाढायां विश्वेदेवाः श्रवणस्य हरिः
धनिष्ठायां वसवः शततारकायां वरुणः पूर्वभद्रपदायामजैकपात् उत्तरभद्रपदायां अहि-
183 र्बुध्न्यः रेवत्याः पूषा अश्विनेयोरश्विनौ यमः एवं विज्ञाय तत्तद्दिननित्याविधानं तत्रा-
मश्रीसमानाधारी इति मंत्रेण प्रोक्तवारेशादिगणादि सर्वदेवताः पूजयेत् ततस्तद्दिननित्यो-
तिथिनित्यां पार्श्वदेवतामिथुनदेवताश्च वक्ष्यमाणविधिना संपूज्य ततः करशुद्ध्यादि
न्यासजातं प्रागवद्विधाय ध्यानादिपीठदेवतांतेन चक्रराजगतदेवताः संपूज्य ॐ अद्येत्यादि ति-
थ्युल्लेखनांतेऽमुकस्य रक्षार्थं श्रीपरदेवताप्रीतये सावरणपूजामहं करिष्ये इति।
संकल्पं विधाय नित्यपूजोक्तविधिना तत्र श्रीचक्रे देवीमावाह्य सर्वोपचारैराराध्य
तथैव क्रमार्चनं विधाय विशेषनैवेद्यं सहृदयारात्रिकादिभिः समस्तराजोपचारैर्देवीं
परितोष्य जपादि पूजाशेषं प्रागवत्समापयेत् एवं शान्तिकर्मणि दिनस्य द्वितीयखंडे।
ग्रीष्मर्तौ कहेररजसा शालितंडुलचूर्णैर्वा विपुलमध्ये चन्द्राकारं जलमंगलंपूगाद्धेयम-
लोल्लिखितं कृत्वा प्रणवत्रितारं हंसः ॐ जूं सः चन्द्रभवसंभवमंडलाय नमः इति तन्मंडले
देवतागंधादिभिः संपूज्य पुनस्तत्र देवीं ज्ञापयित्वा शान्तिश्रीपादुकां पूजयामीति रक्तचंदनपु- १८३

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ष्पादिभिस्तन्मंडलाधिदेवतां संपूज्य तन्मध्ये प्राग्वत्कुंकुमादिभिः श्रीचक्रमभ्यर्च्य तथैव सं
पूज्य ततो वारेशादिपूजापुरःसरं देवीमावाह्य संकल्पपूर्वकं गंधाद्युपचारैः सचक्रा
क्रमेण संपूज्य प्राग्वत्पूजाशेषं समापयेत् ततो लाभादिनस्य चतुर्थभागे प्रारब्धे तोक
त्तालैः कोकिलाचूर्णैर्वा एकांतरितमेव तन्हि विरचितविंडषट्कं पुष्कलत्वात्मकं वायुमं
डले विरच्य प्राणवत्रिकोणांतःस्थाएकचत्वारिंशत्पथवायुमंडलाय नमः इति तन्मंडलं सं
पूज्य पुनरुच्चार्य प्राणशक्ति श्रीपादुकां पूजयामीति वायुमंडलाधिदेवतां संपूज्य त
न्मध्ये प्राग्वत्कुसुमैः श्रीचक्रमभ्यर्च्य वारेशादिपूजांतं प्राक्तविधिना देवीमावा
ह्य गंधादिभिः सर्वोपचारैः संपूज्य क्रमार्चनं विधाय प्राग्वत्पूजाशेषं समापयेत् त
तो निग्रहनिधनयोर्दिनस्य पंचमषष्ठभागयोर्हेमंतशिशिरयोर्वा ॐकाराकारं व्योम
मंडलं पौलकुसुमैर्विधाय ॐ ऐं ह्रीं श्रीं ललल सं-नमोनमः शाश्वद्व्योममंडलाय नमः
इति व्योममंडलं कुसुमपुष्पाद्यैः संपूज्य पुनरुच्चार्य वशक्ति श्रीपादुकां पूजयामी
ति व्योममंडलाधिदेवतां संपूज्य तन्मध्ये श्रीचक्रं कुसुमैर्गंधैः समभ्यर्च्य प्राग्वत्तस्य
मोपवारेशादिपूजनं विधाय संकल्पपूर्वकं तत्र देवीमावाह्य प्राग्वत्कुसुमपुष्पादिभिः
समस्तचक्रक्रममभ्यर्च्य प्राग्वत्पूजाशेषं समापयेत् इति एवं रात्रिं च पंचवक्त्रादिकमिः पीठ

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सौर डाविमस्य वश्येनादिषट्कर्मसु नित्यं वेदेषु प्रोक्तविधिना प्रोक्तषट्कर्मसिद्धये प्रोक्तक्रमे देवी।
१०८ प्रजयेत् ॥ इति तंत्रराजमतं ॥ तंत्रांतरे तु षट्कर्माणि शांतिवश्यस्तंभनविद्वेषणोच्चाट
नमारणानि । तत्र शांतिर्नाम प्राणिनां रोगकृत्याग्रहाद्युपद्रवनिवृत्तिः वश्यं नाम प्रा
184 णिमात्रस्य वचनादीनां स्वायत्तीकारणं स्तंभनं तत्सर्वेषां प्राणिनां प्रवृत्तिनिरोधः वि
द्वेषणं तु स्निग्धयोरन्योन्यद्वेषजननं उच्चाटनं तु द्विषतां देशादिभ्रंशः प्रवासनं मार
णं तु प्राणिनां प्राणहरणं अत्र मारणे कर्मणि ब्रह्मणधार्मिकजनप्रसिद्धराजस्त्रीजन
व्यतिरिक्तदुष्टम्लेच्छाद्यपि विषयः तत्रापि स्वदोषतो लोकानुग्रहाय वा मारणकर्म
कुर्यात् न तु द्रव्यादिलोभेन अथ शांतिषट्कर्मारंभकाले पूजनाय तत्तत्कर्माधिदे
वताः तत्र शांतिकर्मणि रतिं पूजयेत् तस्या मंत्रध्यानादिकं नैमित्तिकपूजायां दमनारो
पणप्रकारेण प्रागेवोक्तं तत्र पद्मासनः पद्मस्थदामदिनवेशरतिं ध्यात्वा अथवा स्वपद्मम
ध्ये प्रदर्श्य तन्मंत्रेण षोडशोपचारैः पंचोपचारैर्वा तत्रैव ध्यात्वा पूजयेत् वश्यकर्मणि
वाणिकाः स्तनः पाशांकुशाम्बुजेन करैः पाशिजातस्मरस्मरेतीं पंचकलसमंत्रो पूजाप्रकार
णेकैकरूपां ध्यात्वा तां तत्रोक्तेन मंत्रेण पूजयेत् स्तंभनकर्मणि विकटास्येनोग्रदंष्ट्रा
नकरोरमांशाकुपंचलक्ष्मीपूजाप्रकरणोक्तैकस्वरमंत्रेण तत्रोक्तरूपां तां ध्यात्वा पूजये १०८

पर

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

त विद्वेषणेनऊं कुर्यात् मनस्योमस्तलमदिनकरो ज्येष्ठादेवी धूमावती नक्तलेपान्करूपां।
ध्यात्वा तन्मंत्रेणायुतजपेन धूमावतीमंत्रस्तु धूं धूं धूमावति स्वाहा इति पिप्पलाद ऋषिः
नीचच्छन्दः ज्येष्ठादेवी देवता धां धीं मित्यादिभिः करषडंगन्यासः अथध्यानं विवर्णा च
चला क्रुद्धा दीर्घा च मलिनांबरा विवर्णकुंडला रूक्षा विधवा विरलद्विजा काकध्वज
रथारूढा विलंबितपयोधरा शूर्पहस्तातिरूक्षाक्षी धूतहस्ता वरान्विता प्रवृद्धलोमातु
भृशं कुटिला कुटिलेक्षणा क्षुत्पिपासार्दिता नित्यं सदा कलहतत्परा एवंविधां सदा ध्या
त्वायुतजपेन उच्चाटनेवन्नामनस्यो शानिमद्रामदिनकरो दुर्गा शाकम्भरी च कृष्णजारंभेश
लभादिद्गुप्ता प्रकटरूपेण करूपां ध्यात्वा तत्तत्कमंत्ररूपेणायुतजपेन मारणे तु भद्राम
नस्य: खंकं मद्रामदिनकरो भद्रकालीनक्तलेपान्करूपां ध्यात्वा तन्मंत्रेणायुतजपेन मं
त्रस्तु हौं कालि महाकालि किणि किणि फट् नेत्रस्वाहा इत्यथध्यानं क्षुत्क्षामा कोटरा
क्षी मषिमलिनमुखी मुक्तकेशी रुदन्ती नाहं तृप्ता वदन्ती जगदखिलमिदं ग्रासमेकं
करोमि हस्ताभ्यां धारयन्ती ज्वलदनलशिखासन्निभं पाशमुग्रं दंतैर्जंबूफलाभैः परिह
रतु भयं पातु मां भद्रकाली इति ध्यात्वायुतजपेन अथ शान्तिकर्मणि साधकः श्रवणनक्ष
नमालस्वान्वलपनैश्यानकोणाभिः स्वावः शाकम्भरीं पीठचक्रमहत्स्यप्राकविधिना पूज

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

मो॰ १८५ 185

येत् वश्यकर्मण्युत्तराभिमुखो रक्तवस्त्रादिभूषितो रक्तोपचारैः पूजयेत् स्तंभने पूर्वाभिमुखः पीत
वस्त्रादिकः पीतद्रव्यैः पूजयेत् विद्वेषणे नैरृतिदिङ्मुखो धूम्रवस्त्रादिको धूम्रवर्णद्रव्यैः पू
जयेत् उच्चाटने वायव्याभिमुखः कृष्णवस्त्रादिकः कृष्णद्रव्यैः पूजयेत् मारणे पिङ्गलवर्ण
रेवाग्नेयकोणाभिमुखः पूजयेत् अत्र कालस्तु दशघटिकाभिरहोरात्रे षोढा विभ
ज्य तेषु वसन्तादिषड्ऋतुभ्रमेषु खेटेषु पंचमखेटे हेमन्ताख्ये शान्तिकं कुर्यात् वसन्ताख्ये
प्रथमखेटे वश्यकर्म कुर्यात् ग्रीष्माख्ये द्वितीयखेटे विद्वेषणं कुर्यात् वर्षाख्ये तृतीय
खेटे उच्चाटनं कुर्यात् शरदाख्ये चतुर्थखेटे मारणं कुर्यादिति षट्कर्मकालविशेषः
अत्र मण्डलानि वारिवह्निपवनव्योमवाय्वाख्यानि शान्तिकादिषु ज्ञेयानि तानि तत्पूर्वो
क्तरूपाण्येव अत्र मारणे वह्निमण्डलं उच्चाटने वायुमण्डलमिति एवं तत्त्वविशेषः यस्मिन्
कर्मणि यन्मण्डलं तद्भूतोदये तत्कर्म कुर्यात् भूतोदयपरिज्ञानप्रकारस्तु शिशिराख्ये
षष्ठखेटे तन्नासानासारन्ध्रेण निर्गच्छन्वायुर्यदा निष्कलति तदा वायुभूतोदयकालः यदो
र्ध्वं चलति तदाग्न्युदयः यदाऽचलं स्यात्तदा पृथ्व्युदयः यदाऽधश्चलति तदा जलोदयः यदा
न दामण्डलगतिस्तदाकाशभूतोदयकालः इति एतत्सर्वं गुरुमुखाज्ज्ञात्वा कर्म कुर्वीत तदावश्यं
तत्फलसिद्धिः इति षट्कर्मपूजाविधिः ॥ अत्र चैत्रादिमासेषु पूजाविशेषः तत्र चैत्रे मासि शुक्लेष्मानक

१८५

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

हृद्देशेण विपुले चतुरस्रे पीठे निर्माय तस्मिन्नित्यपूज्योते शनिदिने ऊऊमादिना श्रीच-
क्रमुद्धृत्य तत्र देवीमावाह्य त्रिपुरानाम्नीं तन्मानसैर्भवैः संपूज्य जपहोमादिकं वि-
धाय विद्याविदग्राय्यणाय यथाशक्तिवीहिदानं विधाय यथाशक्ति दक्षिणां दत्त्वा
प्रणम्य देवीं स्तुतिप्रदक्षिणनमस्कारैः परितोष्य प्रणम्य विसर्जयेत् मन्त्रपूजायां त्रि-
पुरात्रिपुरेशी महात्रिपुरसुंदरीपादुकायै स्वाहेति कल्पयामि नमः इत्यादि प्रयोगवाक्य-
कार्यं अथ त्रिपुरे यथा दीयमानं प्रयोगवाक्यं ऊहनीयं एवं वैशाखे मासि करजपीठे
प्राग्वत् श्रीचक्रमुद्धृत्य तत्र त्रिपुरेशीनाम्नीं देवीमावाह्य तत्कालसंभवैः पुष्पैः प्रति-
दिनं संपूज्य जपहोमादिकं विधाय विद्याविदे माषदानं यथाशक्ति दक्षिणां च द-
त्त्वा प्रणम्य देवीं च प्राग्वद्विसर्जयेत् एवं ज्येष्ठे मासि विमोहलकपीठे श्रीचक्रमुद्धृत्य
तत्र त्रिपुरसुंदरीनाम्नीं देवीमावाह्य तत्कालसंभवैः पुष्पैः प्रतिदिनं संपूज्य जपहो-
मादिकं विधाय प्राग्वद्यवदानं विधाय शेषं समापयेत् आषाढे मासि नित्यपीठे
श्रीचक्रमुद्धृत्य तत्र देवीमावाह्य त्रिपुरवासिनीनाम्नीं सर्वोपचारैः संपूज्य मधुदानं
विधाय प्राग्वच्छेषं समापयेत् श्रावणे मासि पूर्वस्य पीठे श्रीचक्रमुद्धृत्य तत्र देवीमा-
वाह्य त्रिपुराश्रीरितिनाम्नीं सर्वोपचारैः संपूज्य प्राग्वत् यवदानं विधाय शेषं समा-

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सौर
१५८

186

पयेत् भाद्रपदे मासि कंदर्पपीठे श्रीचक्रमभ्यर्च्य तत्र देवीमावाह्य त्रिपुरमालिनीनाम्ना
सर्वोपचारैः संपूज्य दुग्धदानं विधाय ब्राह्मणं समापयेत् आश्विने मासि विल्वहस्तपीठे
श्रीचक्रमभ्यर्च्य तत्र देवीमावाह्य त्रिपुरासिद्धेति नाम्ना सर्वोपचारैः संपूज्य दधिदानं
विधाय ब्राह्मणं समापयेत् कार्त्तिके मासि वदहस्तपीठे श्रीचक्रमभ्यर्च्य तत्र देवीमावाह्य
त्रिपुराम्बिकानाम्ना सर्वोपचारैः समभ्यर्च्य वस्त्रदानं विधाय ब्राह्मणं समापयेत् मार्गशी
र्षे मासि सहकारपीठे चक्रमभ्यर्च्य देवीमावाह्य श्रीमहात्रिपुरसुन्दरीनाम्ना पुष्पैः स
र्वोपचारैः संपूज्य हेमदानं विधाय ब्राह्मणं समापयेत् पुष्ये मासि कर्पूरपीठे निधा
य तत्र श्रीचक्रमभ्यर्च्य तत्र देवीमावाह्य ललितेति नाम्ना सर्वोपचारैः समभ्यर्च्य रत्न
दानं विधाय ब्राह्मणं समापयेत् माघे मासि चन्दनपीठे श्रीचक्रमभ्यर्च्य तत्र दे
वीमावाह्य कामदेति नाम्ना सर्वोपचारैः समभ्यर्च्य तिलदानं विधाय ब्राह्मणं स
मापयेत् फाल्गुणे मासि चंदनपीठे श्रीचक्रमभ्यर्च्य तत्र देवीमावाह्य कामेश्वरीति ना
म्ना सर्वोपचारैः समभ्यर्च्य मधुदानं कृत्वा ब्राह्मणं समापयेत् एवं वत्सरमात्रमवि
च्छिन्नं पूजयेत् आयुः कीर्तिश्रियो यश सिद्धिं जयं बलारोग्यादि पदमीप्सितं सर्वेशाप्नुयात्
आत्मासिद्धिं च लभेत् अथ चैत्रादिशुक्लद्वादशमासेषु प्रतिमासे रविवारेषु पूजयेत् नित्य

१५८
पत्र

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

पूजोनेरक्तकमलैः प्रतिरविवासरे सोमवारेषु कुमुदकुसुमैः पूजयेत् भौमवारेषु महोत्पलैः पूजये-
त् बुधवारेषु नंद्यावर्त्तैः गुरुवारेषु कल्हारैः भृगुवारेषु श्वेतकमलैः शनिवारेषु नीलोत्प-
लैः पूजयेत् अत्र रविवारादिषु नैवेद्यविशेषः तत्र रविवारेषु पायसं सोमवारेषु दुग्धं भौ-
मवारेषु कदलीफलं बुधवारेषु नवनीतं गुरुवारेषु पिंडशर्करा शुक्रवारेषु सिकतामि-
श्रशर्करा शनिवारेषु घृतमिति एवं वत्सरमात्रमविच्छिन्नं कुर्वन् ग्रहपीडादिनादुरितानि।
विनिर्जित्य नानाविधानि सुखानि प्राप्नुयात् अथ सिद्धिविशेषेषु काम्यपूजाविशेषः। तत्रा-
पशोमेलनार्थं पूर्वभागे रात्रौ पलाशपुष्पैः सिद्धद्रव्ययुक्तश्रीचक्रे सपरिवारां देवीं पूजयेत् ए-
वं मासमात्रे कृते पशोमेलनं भवेत् ५ अथ महारण्यपवनमलेपवर्त्तकं परेणाकदंबजातिपु-
ष्पाभ्यां सिद्धद्रव्ययुक्तश्रीचक्रे सपरिवारां देवीं मासमात्रं पूजयितुः षट्त्रिंशद्विपदः स-
प्तीभत्तावाञ्छितमविलंबं प्रयच्छन्ति समुद्रतीरे केतकीकुसुमैः सिद्धद्रव्ययुक्तके सपरिवा-
रां देवीं मासमात्रं रात्रौ पूजयितुः चतुःषष्टिभिर्दाशकाः अन्तर्लीनतामाल्याम्बरणानि
नानावस्तूनि अभीष्टो वनिताश्च अन्यानि नानाविधानि वस्तूनि साधकवाञ्छितानि प्रय-
च्छन्ति पुष्पैर्वमल्लाभ्रुमामायां कुर्वन्तः शत्रूणां कन्दनं च कुर्वन्ति एतत्तत्र वृन्दारणपीठकृता।
तत्र श्रीचक्रमहत्स्यशम्बशाने देशे मासमात्रं रात्रौ पालाशलिपुष्पैः सिद्धद्रव्ययुक्तनिर्भयस्सदेवी।

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

मौर मृजपितृः पिशाचाः प्रत्यक्षीभूत्वा तस्मात्तपायाषाणायानादिनानाविधग्रहादेरस्य शान्
१८७ त्यहं तेति तदेतत्कृत्वाद्यान्तकारकस्करघ्नमलकोद्गुवरोजंबुकः तथा खदिरः कुलस्य शोवपि
प्पलोनागरोहिणी पलाशात्मलकोवष्टविल्वाजेनविकंकताः वकुलः सरलः सर्जोव
187 ञ्जुलः पनसस्तथा अर्कः शमीकदंवञ्च चूतो निंवस्तथैवच मधूकश्चेतिमेशाल्मलाद्भा
नोक्रमादमी इतिलेखराजः निर्जनेरण्यमासमासंश्रीचक्रेदेवीसपरिवारां मालतीजाति
पुन्नागकेतकीपुष्पैर्मधुमिश्रैः सिद्धद्रव्यैश्चसंपूज्यवेतालसिद्धिं प्राप्स्यात् नानारूपधे
यश्चेत्त्रैलोक्यत्रयेपि निर्भयश्चरेत् प्रभाते वटिकायतने निर्जनेवाकुलस्य वस्त्रादिभूषणैः
कज्जलादिकुलद्रव्यैः श्रीचक्रंसंपूज्य तत्रदेवीमावाह्य कुलवर्णाणितिज्ञोध्यायतः
स्वयमप्यतिकुद्दाघायोर्धरात्रे कुलपुष्पान्वितैः सिद्धद्रव्यैश्च मासमात्रंसंपूज्यानिमदिवेर्ध
रात्रे साधकतत्रयोनिदितामादेव्यैवलिंनिवेद्य तस्मात्लोचनाभिः सहनाभ्योतिभीषणाभ्यः
कृताभ्यश्चस्वशान्तिंनिवेदयेत् तोस्तान्प्रहृष्य साधकेन प्रार्थिताः पुनरेव्यदेव्याललाटने
त्रेतिरोहितावभूवुः साध्यनक्षत्रयोनयस्तत्राश्विन्याअश्वः भरण्यागजः कृत्तिकाया अजः
रोहिण्याः सर्पः मृगशिरसः सर्पिणी आर्द्रायाश्वपुनर्वसोर्बिडालिका पुष्यस्याजः अश्लेषायाः
मार्जारः मघायाभूषकः पूर्वायामूषिका उत्तरायाहृषः हस्तस्य महिषी चित्रायाव्याघ्रः १८७

५५

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

स्वात्यां महिषः विशाखायां व्याघ्री अनुराधायां मृगी ज्येष्ठायां मृगः मूलस्य श्वा पूर्वफ-
ल्गुन्याः कपिः उत्तरफल्गुन्यां गोवृषः श्रवणस्य वानरी धनिष्ठायां नारी शतभिषा-
यामश्वी पूर्वभद्रपदायां नरः उत्तरभद्रपदायां गौः रेवत्याः करेणुरिति पुष्पायाने नि-
जैनैरक्तवस्त्रमाल्यानुलेपनभूषणभूषितविग्रहः श्रीचक्रे पद्मोक्तरूपां देवीं ध्यात्वा क-
ल्हारचम्पककाशोकपाटलशतपत्रपुष्पैः सिद्धद्रव्यैश्च मासमात्रं पूजयित्वा मायासिद्धि-
माप्य कामरूपी भूत्वा इन्द्रजालादिदर्शनेन विश्ववारी नानाविनोदवान्भवेत् किंशुक-
पुष्पैः सिद्धद्रव्यैश्च मासमात्रं श्रीचक्रे देवीं संपूज्य नानाविधानि भूषणानि प्राप्नुयात् तथै-
व राजसर्षपपाटलिपुष्पैर्मासमात्रं पूजयेत् तथैव धवशाल्मलीरक्तोत्पलैः उष्ट्रप्राप्त्यै मास-
मात्रं पूजयेत् गोप्राप्त्यै ... वन्यैर्मासमात्रं पूजयेत् जंबीरैर्मासमात्रं महिषीप्राप्त्यै पूजयेत्
तथैवाजप्राप्त्यै दाडिमैर्वा मासमात्रं पूजयेत् गजसिद्ध्यै तथैव मधूकपुष्पैः मासमात्रं पूज-
येत् स्त्रीप्राप्त्यै वकुलपुष्पैर्मासमात्रं पूजयेत् तथैव कह्लारैः पुत्रप्राप्त्यै मासमात्रं पूज-
येत् तथैव जयावाप्त्यै तालपत्रैर्मासमात्रं पूजयेत् स्यन्दनादोलिकादिवाहनप्राप्त्यै मासमा-
त्रं केतकैः पूजयेत् नानासुगन्धपुष्पैः सौभाग्यसिद्ध्यै मासमात्रं श्रीचक्रे देवीं सपरिवारां पू-
जयेत् सर्वमासमात्रं सिद्धपलहावा मासद्वयं मासत्रयं यावत्फलावाप्तिर्वा पूजयेदिति ॥ ...

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सौर मकोद्याने कुंकुमपुष्पैः सिद्धद्रव्यैश्च दिवानिशं देवीं पूजयन् स्त्रीजनेषु साक्षान्मन्मथो भवेत् सि
१८८ द्धद्रव्यैर्गिरिगह्वरमध्ये वाटवर्तिन्यामिति पुत्तलिकाकुमारिकायां देवीमावाह्य समर्चनेनान्तरेऽरिताः
कृत्स्ना मन्त्राश्च प्रत्यक्षा नैव पराहतस्य ग्रसन्ति पूजकं बाधितेन न शापः क्व भवति सुगन्धकुसुमैः श्रीच
188 क्रे देवीं सकलस्य पूर्वं कुंसे पूज्य माहात्म्याज्जातकेऽनेको भवति तथा शमीपत्रैर्देवीं कुबेरपद्मवत्स्य प
ल्लवैरर्कपुष्पैर्वा देवीं सपरिवारां श्रीचक्रे संपूज्य सप्तजन्मार्जितैः पापैर्मुक्तो भवति पी
तवस्त्रिष्ठले पीतवितानादिशोभिते धाम्नि स्ववेदः पीतद्रव्यैश्चक्रराजमभ्यर्च्य रक्तवस्त्राच्छले
कृतैः तस्मिन्नेकोपचारैः देवीं संपूज्य सर्वलोकं वशं नयेत् पश्चिमाभिमुखः चेद्देवेन च
क्रराजमभ्यर्च्य तत्र विधिवद्द्रव्यं चेतात्मवं यो विद्वल्लभो भवति तालस्य दासीवद्दृशगा भवे
त् दक्षिणाभिमुखः कृष्णद्रव्यैश्चक्रराजमभ्यर्च्य तन्मध्ये समके समन्त्रहानिरूपकं विनिःसा
धनाम समालिख्य तत्र देवीमावाह्य कृष्णवस्त्राच्छले कृतः कृष्णद्रव्यैः समभ्यर्च्य द्विषतां
मन्त्रहानिरूपीत् एवमाग्नेयाभिमुखः चक्रे संपूज्य समन्तान्भयेत् विद्वेषणाय नैरृतिको
णाभिमुखः चक्रराजे पूजयेत् धात्वणाव्याधिकरणाय पूर्वोत्तरकोणाभिमुखः चक्रराजे पू
जयेत् शान्त्युच्चाटनाय वायव्याभिमुखः पूजयेत् सुहीभ्यर॰॰ यत्राचतुर्दशपर्णाराजौ सि
द्धद्रव्यैः पूजयान्ते देवीं सचक्रक्रमां स्थिरचित्तैः समभ्यर्च्य स्वर्दृष्टिसिद्धिवेतालसिद्धिगुटिकासि १८८

५०

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

द्विमेजनसिद्धिं नमः सिद्धिः धान्यसिद्धिं महाबिल्वसिद्धिं यक्षिणीसिद्धिं वा यथोद्दिष्टं लभेत रक्तप-
द्मैः करवीरैर्दमितैः मासमात्रं श्रीचक्रे सिद्धदेव्यर्चनं देवीं संपूज्य जन्मान्तरकृतैः सर्वैः स्त्रीहत्यादिपा-
तकैर्मुक्तो भवति महतीं लक्ष्मीं चाप्नोति जपापुष्पैर्मासमात्रेण प्येवं संपूज्य सम्य-
ग्जन्मार्जितैर्महापातकैर्मुक्तो धनवान्भवेत् केतकीपुष्पैर्मासमात्रं प्राग्वत्संपूज्य पापात्-
कान्मुक्तो भवति महासौभाग्यं चाप्नुयात् शतपत्रैर्मासमात्रेण संपूज्य सर्वपापक्षयो
भवति तथैव चम्पकपुष्पैः संपूज्य शतजन्मार्जितपापसमूहान्मुक्तो भवति महासौभा-
ग्यवांश्च भवेत् तथा बकुलपुष्पैर्मासमात्रं देवीं संपूज्य त्रिशतजन्मकृतैः पापैर्विमुक्तो महाभा-
ग्भवेत् बन्धूककुसुमैर्देवीं मासमात्रेणैव संपूज्य समस्तपापक्षयपूर्वकं त्रैलोक्यं वशमानयेत्
बिल्वपत्रपुष्पैः पद्मैर्मासमात्रं संपूज्य सर्वपापविमुक्तः सर्वसमृद्धिमान्भवेत् मल्लिकाजाती-
मालतीकुन्दशतपत्रकैर्वा नीलोत्पलैः सितैः सिन्दूरैर्वा मासमात्रं संपूज्य प्राग्जन्मार्जितब्रह्म-
हत्यादिमहापातकसमूहान्मुक्तो भवति वाचा बृहस्पतिसमो भूत्वा सम्पत्तिभाग्भवेत् अगस्त्य-
बाणबन्धूकजपारक्तोत्पलैः एवं च मासमात्रं संपूज्य महापातकसमूहेनापि विमुक्तः कंदर्प-
समो भवेत् चम्पकपाटलबिल्वदलनागकेसरकह्लारसिन्दुवारपुष्पैः मासमात्रं प्राग्वत्संपूज्य स-
हस्रजन्मार्जितादिमहापातकात्तिनाशयित्वा महासौभाग्यं चाप्नुयात् ॥ ॥ श्रीविद्यान-
न्दनाथेन शिवयोः प्रियसूनुना कृते सौभाग्यरत्नाकरे त्रयोविंशः तरङ्गकः २३ अथ दीक्षाविधिः

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सौ॰ तत्रादौ तद्देशमन्नमेरुपादिरचनार्थं प्राच्यादिदिक्परिज्ञानस्यावश्यकत्वात् तत्परिज्ञानप्र
१०४ कारः प्रदर्श्यते तत्र मेध्यायतनाङ्गणमध्ये निर्मले नभोमण्डले दिवसे हस्तप्रासादायतनाङ्गवेश्मप्र
देशे तलं यन्त्रादिभिर्दर्पणोदरवत्समीकृते भूतले कञ्चिद्बिन्दुं कृत्वा तदवष्टम्भतः प्रति दि
189 शं द्वादशाङ्गुलमानेन सूत्रेण निःपाद्य तत्र षडङ्गुलमानपरिणाहमूलमग्रतः परिणाहापच
येन सूचीमात्रीकृताग्रपरिणाहमृज्वाकृतिं शङ्कुं द्वादशाङ्गुलोच्छ्रायं समाहिते वृत्तकाकेन्द्रस्थि-
तिवेशेन निर्मिते वृत्तमध्यस्थबिन्दुमध्ये यथा शङ्कुमूलपरिणाहमध्यं भवति तथा संस्था
प्य तच्छङ्कुच्छायाग्रस्य स्वभावात् पूर्वाह्णे वृत्तरेखायाः पश्चिमभागे पतत्संपातस्तत्रैव तदपराह्णे शङ्कुच्छा
याग्रस्य तद्रेखायाः पूर्वभागे पतत्संपातस्तत्र च चिह्नं विधाय तच्चिह्नद्वयस्पृक्सूत्रं तत्सूत्रं प्राप
रपरिकल्प्य तच्चिह्नद्वयावष्टम्भेन तच्चिह्नान्तरालमानस्याप्यधिकेन सूत्रमानेनान्यतोम
मेन किंचिदन्योन्यसंश्लिष्टं पूर्वापरं वृत्तद्वयं विधाय मत्स्यरेखाद्वारा दक्षिणोत्तररेखां विद्ध्वा यथा पि
प्राक्पश्चिमसूत्रमध्यगत्या तिर्यग्रूपेण पतत्तदेव दक्षिणोत्तरं परिकल्प्य दक्षिणोत्तरसूत्र
द्वयसंपातात् वृत्तद्वयमानप्रमाणेन तद्वलयचतुष्टयं परिकल्पितमत्स्यचतुष्कस्तेषां मध्ये यच्छङ्कुग्रदी
ना प्राक्प्रत्यग्दक्षिणोत्तरात्मकं दिक्चतुष्टयं कल्पयेदिति इत्थं प्राचीसाधनं विधाय वास्तुमा
नमदिक्समानाभिमुखिकास्यैव बोधिता तेषां मध्यगा स्थिरलोष्टादिकं निरस्य तत्र नववहस्ता पा
मविस्तारं मेरुपङ्क्तिपात्रं हस्तलक्षणोक्तमानतः कपिलपञ्चरात्रे वास्तोपद्मप्रथमाध्याये भानि रवि १०४

५८

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

यवमयः तेषु स्तम्भाविसर्पितो रेणवस्त्रसरेणवः परमाणी रथरेणुस्त्रसरेणुरुदाहृताः तेषां के
शाग्रं यातो लिक्षा यूका स्यादष्टकं तदष्टकं यवस्त्वष्टाङ्गुलिः समपर्वाः सैव तु मध्यमा पर्व
वा स्याद्यमांशकामानाङ्गुलमितीरितं विभक्तेत्रि यवगणाभिर्यवमानान्तराङ्गुलं शालिभि
र्वा कृतं तस्य लेखाभिर्मानान्तरं भवेत् आचार्यदक्षिणकरे मध्यमाङ्गुलमध्यमं पर्वेणान्तरं
दीर्घमात्राङ्गुलं वा कृतं विनाङ्गुष्ठं तर्जन्यादिभिर्मेहि मङ्गुलिभिः कृतं चतुर्धा विभक्ते देका
भागेन मुष्ट्यङ्गुलं स्मृतं पञ्चविंशोत्तरायामे विभज्य दशधा पुनः एकं द्वादशधा भागं कृ
त्वा तेष्वेकमङ्गुलं देहलब्धाङ्गुलं नाम जानीयात्तत्समं तु नः एभिश्चतुर्विंशतिभिर्हस्तः स्या
देङ्गुलैः क्रमात् उच्छ्रायः ···· मायाः स्यान्महामानाङ्गुलाश्रयः महामानाङ्गुलिरिति मात्रा
ङ्गुलिरिहोच्यते प्रासादादीश्च तेनैव कुर्यान्मानान्तरेणवै वेदिकाः पीठधिष्ण्यविकारयादीन्
विधिः पुनः मानान्तराङ्गुलेनैव भवेज्ज्ञातव्यमन्येन तु चित्त पात्रोपकरणानां च कुर्यान्माना
ङ्गुलेनैव होमाङ्गानि तदारीति केऽन्ये मुष्ट्यङ्गुलाश्रये देहलब्धाङ्गुलेनैव प्रतिमाङ्गानि कल्प
येदिति अत्र त्वाचरते आचार्यपत्न्या वा यजमानः एतावदुक्ते यस्मात् यजमानस्य
तद्वदेवेति सारसंग्रहवचनात् करदक्षिणहस्तस्येति पादरात्रिलकवचनाच्चेति अत्र
केरेषु तेषां तरापेक्षया विशेषकथनार्थं तन्निर्माणे हस्तत्वेनैव राज्ञो ग्राह्यते यथा म

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सार १७
190

ध्यमांशपालिमध्यस्य पर्वणः परिणाहतः तृतीयांशो भवेद्दत्र तत्र सर्वत्र चोपालिः नेश्वत्रभि
भवेनमहिर्विनिसिलालिभिर्गतोः मध्यान्तसत्र येन स्याद्वृत्तसत्रयतः पिवे तद्वं तभवे
ह्योमनन्मानानन्यात्रेरोन्नतिः षलवन्त्यपलासास्यानन्मानेः तु रकल्पन मिन्येवमन्तकप
कारेण योस्यैकपिलपंचरात्रोक्तमात्रोपालिभिर्हस्ते परिकल्प्यान्तप्रकारेणयोपिते स
येहस्तेपिलिभिः समीकृत्य भजेत्प याद्दिष्टमानहस्ताप्रामविस्तारेभुरस्ताद्दण्डमाणप्रका
रेणसमपत्तसत्कोणचतष्क निवानशेतु चतष्टयलयरस्यचतष्टयकोनस्थ कविधाय
पूर्वापरायतं दक्षिणोत्तरायतं च मध्यसूत्रद्वयं रेखीकृत्य तत्पुनः सवैतेनेवधा विभज्य बाह्यको
णचतुष्टयेनैकैकंशतिदिशोसूत्राग्रेद्विविक्रमादिकचतुष्टये च स्तंभाष्टकं संभ्य द्वादशस्तंभा
ननानिमूलकर्णानवहन्नत्रणानेकजातीयानृत्तसत्रानपंचरस्तसमद्वायान द्वादशाबा
नप्रविष्टसवपंचमोशानप्रमाणबहिर्हस्तसस्त्यांत्सहतीया स्थूलविनन्त्वनशिवाबाप्रका
नमध्यविभक्तेः कोणचतुष्टये स्तंभचतुष्टये पूर्वस्तंभसजातीयं एवं तः किविन्मूलमन्ततम
रेयतट्धोशुमन्तोष्टहस्तसमवृत्तं प्रवेवन्सशिवपचमोशेनप्रविष्टमेतलमिति षोड्शस्तं
भाशिबापनषामपूरिमसजातीयानि क्रमेणत्रयाणि शिवाप्रवेशपायम्बेपपुष्पकप्रादि
हृपतिपंक्ताष्टानिशोलिभिः परिकल्पितानि द्वादशस्तंभाग्रेषु मध्ये स्तंभचतुष्टयाग्रेषु च
चतरस्राकारेणसमागोप्य मध्यस्तंभचतुष्टयापरिशिवाग्रप्रविष्टमूलवधपुष्पकमेको १७

५०

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

हृत्याग्रवन्तष्टयं पिशिष्टिवर्त्मनिर्मितं तत्सजातीयकाष्ठकलशकमलाकृतिशोभिनात्ररिवि
द्विगर्घहस्तशालेभ शिखाग्रेण तन्मूलं मध्यलंभवच्छष्टयाग्रस्य ष्टाग्रकतन्मध्यतिर्य
ङ्कक्राष्टचतुष्टयमध्यगतनाग्रन्नस्याकृति पुष्पायोमध्यीर्ध्वस्योल्पपुत्तमसारिहस्तशाका
ष्ठपुत्तमन्येरयिकाष्ठेर्य प्यायेयांपदद्वोकृतं नारिकेलस्लेर्वशकंटवामस्यगाकृति
ते तैरेवनिः पूर्णपद्मितकोणचवतुष्टयं चतुर्दिक्षु वेणुत्तममध्यमकनिष्ठमेदे पृथुसा
र्द्धाङ्गुलहस्तद्वयमतवतुरंगुलहस्तद्वयविस्तारपृथुहस्तचतुष्टयोपेतं मेदेपं विस्त्व
मेदेपरमपृथ्वं हस्ता द्वि हि हस्तमात्रेपरिमाणम् अथ स्रुवस्य वृत्तोणोत्तममध्यमकनिष्ठ
भूतममषट्पञ्चहस्तोत्किरीतेदशाप्रलविस्तरेणपंचांगुलस्य तले विषमचतुरस्रम
णतिरिक्तविततस्तुत्रुतनशिखं द्वारस्त्रोमयोः पार्श्वयोरुत्तममध्यमकनिष्ठमेदे
पञ्च सार्धहस्तद्वयमपादहस्तद्वयहस्तद्वयोन्नताले यथापूर्वेपञ्चमांशेनमवि
ष्टमूलं पफलकद्वयं अग्रिमीण्डावाहितेयज्ञस्यैवमविजेहोतारं रत्नथानम
रतिमेत्रेण निखाय तत्समजातीयकाष्ठेन समानविस्तारस्यतले विषमचतुरस्रको

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

श्री
सा०
१९७

दिक्षये पिशाचमेवेशयोर्यौग्यवेधयुतं तिर्यक्कलकं समारोपयन्मर्भमासां च ब भीया
न एवं दलिगाद्वारे स्तवकमयं तोरणं इवे ते जित्वा वायव्यां पात्वस्य हेवोकः सवि
ता सापयन्तु श्रेष्ठतमायकर्मणा इति मंत्रेणान्यसेन ततः पश्चिमद्वारे उद्देवरमयं तो
रणं प्राग्वन्निर्मितं अग्र आयाहि वीतये गृणानो हव्यदातये नि होता सत्सि बर्हि
षि इति मंत्रेणान्यसेन ततः उत्तरद्वारे वटवृक्षमयं तोरणं प्राग्वन्निर्मितं शन्नो देवीरभि
ष्टये आपो भवंतु पीतये शंयोरभिस्रवंतु नः इति मंत्रेणान्यसेन ततस्तेषामुपरि तत्र
ति यवकलहेन मध्यतः सुषिरं विधाय तेषु तोरणस्तंभेषु जातीकाष्ठेन निर्मितम्
ध्य मुद्गमीषच्चक्रपार्श्वयुग्मं गृहयंक निष्टेनवांगुलदीर्घं मध्यमे तेकहस्तप्रमाणं
दीर्घं मध्यमे त्रयोदशांगुलदीर्घं ततश्चतुरश्रपीठावितस्तियुक्तं अंगुल अंगुलचक्र
रंगुलमानेन सुषिरप्रविष्टं त्रिशूलाकारं प्रतितोरणमेकमेकं कीलमारोपयेत्
ततो मंत्रपाठेन शाहत्लसैर्जीवं पातेजवलाविततहत्लमात्रवित्तलतं पंचहस्तदैर्घ्यं
तानव्यामत्रदैवनवाहनमत्रं किंनवाटादिभूषितायस्तुश्वेतं अप्लतैवतनवागानुरूप

१९७

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वर्णोवाध्वजमारोप्य हष्टादिक्षु बाहुमात्रतोच्चायघ्यायोग्यमानदंडाश्च तेविनाः तन्नलो
कपालवाहनमर्ज्यंति ताद्दशं वर्णाः सर्वे लविस्तृता लोष्का या ला गांवेलोजन जनमंत्रणायमा
काश्च ब भीयाजन नेत्रैं इन्द्रस्य पीतवर्णो वह्नेः पिंगलवर्णो यमस्य कृष्णवर्णो निर्ऋतेः
श्यामवर्णो वरुणस्य श्वेतवर्णो वायोर्धूम्रवर्णो सोमस्य श्यामलवर्णो ईशानस्य
सितवर्णो अनंतस्य श्वेतवर्णो ब्रह्मणो रक्तवर्णेति लोकपालवाहनानि च गजमे
ष महिष प्रेतमकर मृग नर वृषभ हंस मृग गज यथाक्रमेणोच्छ्रालीयानि ध्वजो
वर्णाः स्वश्वेतरक्तधूम्रश्वेतकृष्णगौरसितश्वेतरक्ता ज्ञेयाः इत्थं पताकाभिर्लोह
त्यमेव पाप्येतरं विना न पुष्पमाल्यादिभिरलंकृत्य आग्नेय्यां स्वस्य दत्तग्रथितस्य
न्नू रूपचंदनमालया संतर्बहिः परिवेष्टा संभानुकूलं सेवश तन्मध्यस्य लंभ
वनस्य पमध्यगानेच्चतुरस्रं रूपमध्यावेडे अपर्के एकाभिः स्त्रिग्ध मङ्गलैर्वाचनारम्भ
दर्पणानदर्पनि मपाश्वे चनस्थपमध्यपं संशोभमनलो हलमात्रो कुण्डवती वेदी विर
च्यादिति मंडपनिर्माणविधिः ॥ अथ नवग्रहमखे यस्यानि से काचना हतिक स्य

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

श्री
ता
१९२

सवाहुस्येविंशतिहस्तैस्तुल्यगात्रस्तैरुत्तमसंज्ञं चतुर्दशहस्तैर्दीर्घहस्तैर्मध्यमं रश्मि
हस्तैः कनिष्ठं नाम संज्ञं च योऽष्टालं तपालयेत्तं कुर्यान् रथं संज्ञं कृत्वा नस्यतिर्ननिको
णोहस्तमात्रविस्तारावामौ वितस्तिमध्यान्तनो दर्पणोर्ध्वं रथं काशां चनर्स्यमर्थं वेदोक्तान्
नवमस्तु युष्टजो कुर्यात् न चमावाख्यनपरतिलोर् स्वष्टस्वास्तनं वित्यामेने काणिनिको
ष्ठानि समानि तानि निःपायान्न मध्ये कोष्ठं तच्चकमेकीकृत्य तदनंतरं बाह्यवीथ्यां
ततः षोडश कोष्ठानि तानि यानि दिक्षु त्रीणि त्रीणि कोणस्थमेकीकृत्य तद्वीथ्यां प्रतिको
णमेकैकं क्रमेण कोष्ठचतुष्टयं ततस्तद्बाह्यवीथ्यां तु चतुर्विंशति कोष्ठप्रमिति कोणमे
कमेकं क्रमेण कोष्ठचतुष्टयं चैवं क्रमात्प्रतिकोणं कोष्ठद्वयं कोष्ठद्वयमेकेकं कोणस्य
त्रैणद्विधा कृत्वा मेसमध्य कोणचतुष्टयस्यार्धं कोणद्वयाष्टकं एकैकं क्रमात्तत्पोऽन्य
देवमाल्यानेव परिकल्प्य पुनस्तद्वीतीयवीथ्यां तत्कोणमध्यपार्श्वयोः कोष्ठद्वयं को
ष्ठद्वयमेकीकृत्य पुनस्तद्वीथ्यां प्रतिदिशं मध्यमध्यस्थितमेकमेकं कोष्ठं वल्लमाणक्रमा
दतरवीथ्यामार्थ्यं परिकल्प्य पुनस्तद्बाह्यवीथ्यां द्वात्रिंशत्कोष्ठानि द्वात्रिंशद्देवतास्थानानि १९२

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

रत्येवं संभूयात्र रवि न्यासस्थानकोष्ठचतुष्टयवर्जं त्रिपंचाशद्देवतास्थानयुक्तं वा
स्तुष्टजाचक्रं निर्माय तस्य द्वितीयवीथीमध्यगतकोष्ठचतुष्टये प्रत्येकं कोणसू
त्राभ्यां चतुर्धा विभज्य पूर्वकोष्ठस्थाविंशचतुष्टये प्रागादिप्रादक्षिण्येन तत्कालीन
युगाब्दो पर्याय तिथ्यादीन् न्यसेत्र यथाचलिखेत् ततो दक्षिणकोष्ठस्थां तच्चतुष्टये नन्दिनीसा
दयाधाां दिनानि त्यजाणि त्रयं वा लिखेत् ततः पश्चिमकोष्ठविंशचतुष्टये प्रागादिप्रा
दक्षिण्येन भूमिलोपमयस्त्रिवर्गभूमितियत्ता चतुष्टयं लिखेत् तत उत्तरकोष्ठ प्रभा
दिविंशचतुष्टये प्रादक्षिण्येन एजयामीति वर्णचतुष्टयं लिखेत् ततस्तानि को
ष्ठानि वर्णैर्लिखेत् कोष्ठचतुष्टयविधारणि त्रिपंचाशद्देवतास्थानानि श्वेतर
क्तपीतकृष्णनीलाख्यैः पंचवर्णै रजोभिर्मनोहरं यथा भवति तथा पूरयित्वा
देवाः सर्वाः एवं तत्र जन्मादिपूरयित्वा तन्मध्ये ॐ ब्रह्मणे नमः एवं दिक्चतुष्टये
ॐ प्रजापतये नमः ॐ विवस्वते नमः ॐ मित्राय नमः ॐ महीधराय नमः एवं तद्ब
हिर्धकोष्ठाष्टके आग्नेय्यादीशानान्तं सावित्राय सावित्रे शक्राय इंद्रजिते रुद्राय ।

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

श्री· मो· १६३

193

हइजयाय अज्ञः आपवत्साय इत्यष्टौ देवताः संपूज्य नैर्ऋतिकोणपार्श्वयोर्वीथि
नकोष्ठद्वयात्मककोष्ठके मार्गवद्धलादिभिः पार्वतीयनमः गन्धाय अजाय जम्बु।
काय पिलिपिञ्छिकाय चरक्यै विदार्यै पूतनायै इत्यष्टौ देवताः संपूज्य नैर्ऋतिः पू
र्ववीथ्यामीशानकोणस्य कोष्ठमारभ्याष्टमकोष्ठेषु ईशानाय पर्जन्याय जयन्ता
य शक्राय भास्कराय सत्याय वृषाय अन्तरिक्षाय नमः इत्यष्ट देवताः संपूज्य दक्षि
ण वीथ्यामाग्नेय्यादिकोष्ठाष्टकोणेषु अग्नये नमः पूष्णे वितथाय यमाय गृहक्ष
ताकाय गन्धर्वाय भृङ्गराजाय मृगाय इत्यष्टौ देवताः संपूज्य पश्चिमवीथ्यां नैर्ऋ
तिकोष्ठमारभ्याष्टमकोष्ठेषु निर्ऋतये दौवारिकाय सुग्रीवाय वरुणाय पुष्पदन्ता
नाय असुराय शोषाय रोगाय इत्यष्टौ देवताः संपूज्य उत्तरवीथ्यां वायुकोणकोष्ठ
मारभ्य वायवे नागाय मुख्याय सोमाय भल्लाटाय अर्गलाय दित्यै अदितये नमः
इत्यष्टौ देवताः संपूज्य प्राङ्मुखे स्वरमुकुडे मध्ये इलेवावत्यमाणमग्निस्था
पने कृत्वा ॐ ब्रह्मणे स्वाहा इत्यादिपूजितदेवतानां नाममन्त्रैः स्वाहान्तैः प्रत्येकं श्री १६३

३

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

हिमकृपैवैः घृतमधुदुग्धपरिस्रुतैः पायसैश्च पश्चकमेकैकद्व्याणाशेत्तरशतसंख्यं
वाजुहुयात् ततोघृतशर्कराकदलीफलनानाव्यंजनयुतैः पायसैः ॐब्रह्मणएव
वस्तिनमः स्वाहेति ततो मामभिलेषापहेषु वलिं दद्यात् ततःश्रीपरदेवताभक्तानां
नाविधान्नपानैर्भक्त्याभोजैः सुतोषुलदक्षिणादिभिः परितोषयेत् २ वास्तु जा
पि: इत्यंयवास्तुयज्ञो गृहे सितृगतेभानोश्शीर्षामाघांप निवत्सरंकुर्वतोनस्यी
ज्ञानबालमरणांनान्योन्यकलहादिस्पृशुभानिभवंति उत्पोत्रधनारोग्यपशुदास
दासीसमृद्धिमान् रोगीविजयीविख्यातस्तस्मिन् गृहे सुखंजीवति राजवेश्मनि
महीषीगृहे मंत्रिधामात्यसेनानिभवनेषु मंत्रिकः कारयेत् तेषामल्पकलमिः
द्धिर्भजति यदिनकुर्यात् महानर्हैयरोग्यभवति २ इत्थंवास्तुयज्ञोविधाय तस्मिन्मंड
पेमागादितित्तमधादि द्वादशराशिस्थाने पुचव्रतस्य आदिकुंडानि यथाकामफल
प्राप्त्यैकुर्यात् तत्रघोतेमंडपेवायम भक्तश्च के भागादिचतुर्दिग्भागसुचतस्रःपुम
तिश्चकस्यैकस्यादि हिदिराशिक्रमेणकोणादिगतान्हभक्तिस्ते केकक्रमेणवसमय

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

श्री॰
मा॰ २॰
१८४
194

प्रागुन्नतिर्गतस्य तु माररभयरविणापेक्षा शानाकोणाभ्युन्नति पश्चिमे नैमघादिद्वादशराशि स्थाना
नि परिकल्प्य तेषु स्थानेषु मेषगतं प्रथमे मेष कर्कटेन तुलामकरराशिषु वृत्तं कुर्यान्निचता
दिक्षु पुनः कन्याचापमीनराशिषु योन्याकाराणि वर्णरेखिकं कुर्यान्निच पुनः रमेङ्गलप्रथमे गोत
मेषादिचरराशिचक्रपृष्ठे धेचेद्वाकारकं कुर्याद् चक्रपृष्ठं स्थिरराशिचक्रपृष्ठे त्रिकोणाका
रं कुर्याद् चक्रपृष्ठमध्ये भागराशिचक्रपृष्ठे क्रमात् पञ्चाशत् षष्ठ अष्टम सप्त अष्ट सप्ताधिक नवति
धानि मुष्टेन तेषां रचनाप्रकारः तत्र वेधाः पूर्वभागे पट्टमात्रां भुवं परित्यज्य प्राक्तिय
नरिकक्रमाण प्राकृपत्यगायतं सूत्रमास्फाल्य तन्मध्ये चिह्नं कृत्वा तस्मिन् हस्तमर्वे ततः प
श्चिमतश्च तेनैव कल्पितेन दिक्क्रमेण प्राकृपत्यगायतं सूत्रमास्फाल्य तन्मध्ये चिह्नं कृ
त्वा तस्मिन् हस्तमर्वं ततः पश्चिमतश्च तेनैव राजोगोमूत्रैः द्वादशाङ्गुलमानेन चिह्नं कृत्वा
तत्र दधिकांशमार्जयित्वा तस्मिन् हस्तपादवेष्टनेन तत्र चार्धं लिखित्वा चिह्नमधिकमानं भूमेः
पूर्वापरतः विंशतिरष्टौ च मध्ये स्थितं पूर्वत्र हस्तं विधाय तयोरेखाद्वारे स्थिता तत्र रेखा पदमपि
प्राकृपत्यक्रबलसूत्रमध्यगतेन हेमपदसंभेदेन दक्षिणोत्तरं सूत्रमास्फाल्य तत्रापि १८४

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

मध्यविद्धाद्वादशांगुलमानेन चिह्नं कृत्वा तत्र दक्षिणकोणं मार्जयित्वा चतुर्षु कोणेष्वपि
हेमपद्मचक्रषट्कं विधाय तत्र चतुर्गात्रं तत्र देहमपद्मानि पञ्च कमलदलहये दक्षिणेन्द्रं सू
त्रसंबंधं च समं यथा त्रयचतुष्टयं वा स्फाल्य चतुरस्रं कृत्वा पीत तत सूत्र ततस्य मा कमलं तया मध्य
तस्य त्रयस्त्रिमानं निर्मितं समचतुरस्रं व्योमं कृत्वा तद्बहिरेकांगुलमात्रेण प्राकारं तत्परि
तो बहिर्द्वादशांगुलमानविस्तारो चतुरंगुलमानो तमेधं मेव तां कृत्वा तदुपरि बाह्ये प
रितः चतुरंगुलमानविस्तारो चतुरंगुलमानोत्तो मेखलां कृत्वा तदुपरि बाह्ये प्रा
गवसु रंगुलमानका तदेव विस्तारो तस्य धाम्यां चतुरंगुलमानमितो मेखलां कुर्यात् ए
वं तस्य प्रथमा मेखला द्वादशांगुलोत्तता चतुरंगुलविस्तृता तद्बहिर्द्वितीया षडंगुलो
त्रता चतुरंगुलविस्तृता च भवति तत् सर्व बाह्यस्य चतुरंगुलविस्तारो तस्य धमेख
ला मध्ये हेशोदंगुला प्राम विस्तारो मे कांगुलोत्तो धं चतुरश्रपीठमस्त्रां कृत्वा त
दुपरि निहितमस्तद्वादशांगुलहीनं तत्र रोद्र रहीन परिणाह मध्य मेव लामं तत्प्रम
रेखना लघुतो मस्तकं मध्य पुकोम धेयं समासतो मध्ये उपरितन मेखलोपरि गतमध्येंगुल

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

श्री· सो· १५५ 195

मानविस्तारमध्यां तन्मध्ये शतत्रयपादपर्यंकमेखलासंकुचितामेकां गुणलक्षितस्ताराग्रां हार।
श्रोच्यत्वाद्यामामेकां स्वलोत्सेधां समेखलामध्वस्यपत्राकारां मृत्तत्वकमात्विं चित्रि
स्त्राग्रां योनिं कुर्यात् अत्र वृत्तकुंडे योनिर्नोक्तेति च राजटीकाकारमतं योनिकुंडे योनिं
पद्मकुंडे नाभिं स्वनाम्नीत्याहुः नाविकाः अथ नाभिः तत्रकुंडमध्यस्य हे समपदावले
वनेमतिरिक्तां चतुरंगुलमानेन वृत्तं निःपाद्य तद्बहिः षडंगुलमानेन च वृत्तं कृत्वा
तद्वृत्तं वृत्तान्तरकर्णिकोपरिकल्प्य तद्बहिः स्यवृत्तान्तरालं वीथ्यामष्टदलानि विधा
य षडंगुलाद्धिं नाभिपंकजं कुर्यात् **॥ इति वृत्तपद्मकुंडे नाभिनिर्माणविधिः ॥** अथ तेष्वेव
जे कुंडानां यत्वं कंठे नाभिकमलं त्रैपादपद्मवत्यगुलात्मकत्वमंगप्रोक्तयोनेर्वा वृत्त्यं न
हि कंठाभरणापि मित्यवायः स्मृयत इति चेन्नत्यं तस्मान्यत्वेष्वेकुंडेज पादत्वंक
त्वनीयं शिवस्यस्वतंत्रेक्तत्वात् कुंडे ष्वत्यव्यत्रान्यतेत्रापितथा विशेषबाङ्गत्वप
शेनादिति **॥ अथ वृत्तकुंडचनामकारः ॥** तत्र प्रागवस्थायो हि स्वराशिस्थाने समचतुर
स्रं तेत्रं साधयित्वा तन्मध्यविधिं समानमष्टाद्शधाविभज्य तेषु एकसमानतः प्रागा १५५

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

नष्टतिर्यग्वृत्तरायतनतिर्यक्सूत्राद्बहिः प्राक्प्रत्यगायतब्रह्मसूत्रं प्रसार्याग्रे विन्यस्य म
ध्याद्धमवलंब्य विन्यस्यरितवक्रमसूत्राग्रमानेन परितो भ्रमेण वृत्तं निष्पादयेत् तत
वृत्ताद्बहिः कोणचतुष्टयेऽन्यत्क्षेत्रमिमानेदिक्षु तत्रैव चतुरश्रान्बहिर्वृत्तात् अंतरेत
स्यात्तेन सर्वाणि कुंडानि षोडशवत्स्यं गुलपरिणाहवच्च चतुरश्रकुंडं तत्र समानानि
भवंति इत्थं वृत्तं निष्पाद्य पादद्बहिरेकांगुलेन त्यक्त्वा पुनर्द्वादशशामानेन वृत्तं निष्पाद्य
प्रथमकृतवृत्तमध्ये चतुरश्रं प्रसार्य ब्रह्मसूत्रमानं निर्मांशवात्तं कृत्वा बहिर्द्वादशांगुला
न्तरालवीथ्यां प्राग्वत्क्षेत्रवलायं कृत्वा प्राग्वद्देवयोन्यादिकं रचयेदिति ॥ अथार्धचं
द्राकारकुंडरचनाप्रकारः ॥ तत्र प्राग्वच्चतुरश्रं निर्मायतद्दिक्कमानं दशधा विभज्य ते
ष्वेकैकांशं तत्प्राक्पश्चिमयोः मर्यादां परित्यज्य विन्दुद्वयं कृत्वा तत्पश्चिमविन्दू दक्षिणो
त्तरायततिर्यक्सूत्रसंधिमध्यावलंबनेन प्राक्कृतपूर्वविन्दुद्वादशांशमानेन भ्रमा
दर्धचंद्राकारं कुंडं भवेदिति इत्थमर्धचंद्राकारं कुंडं निष्पाद्य तद्बहिरप्युक्तप्रकारेण कृत्वा
द्वादशांगुलमानेन चार्धचंद्रनिभं मेखलं कृत्वा प्रथमकृतमेखलमध्ये चतुरश्रवृ

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

श्री. सा. र. १९६ लसूत्रमानेन कोणं कृत्वा ॥ बहिः प्रागग्रमेव वेलादिकं कुर्यादिति ॥ अथ त्रिकोणकुण्डखनन
प्रकारः ॥ तत्र प्रागग्रसूत्रमध्ये चिह्नं कृत्वा तद्द्वयमत्स्यस्य प्रागग्रे बहिरंशाष्टमार्धं तत्सूत्रमुभयत्र वि
भक्तं समभागत्रयं विभज्य तेष्वेकैकांशमानेन पश्चिमतिर्यक्सूत्राग्रद्वयेषु पार्श्वयोः ब
हिः प्रसार्य ॥ तदग्रद्वयात्तत्सूत्रमानेन पश्चिमसूत्रद्वयस्य प्राक्प्रसारितसूत्रस्य च
यत्र संपातस्तत्र स्तंभपातः ॥ त्रिकोणकुण्डं परिकल्प्य तद्बहिः कोणत्रयं कृत्वा तद्ब
हिरष्टादशांशमानेन कृत्वा त्रिकोणं निष्पाद्य ॥ योनिपूर्वमेव वेलादि प्रागग्रं कल्पये
दिति ॥ अथ योनिकुण्डनिर्माणप्रकारः ॥ तत्र प्रागग्रचतुरस्रं निर्माय तत्सूत्रं तत्कोणद्वयं
मावकल्पयेत्तत्र मत्स्यस्य प्रागग्रे तन्मानं पञ्चमांशेन तद्बहिर्विस्तार्य तत्कोणद्वय
स्य पश्चिमभागस्य दक्षिणोत्तरकोणद्वयोर्द्वयोर्नैरृत्यवायव्यकोणयोरीशानेनमाग्नेय्या
दिवायव्यां तेन केन च सूत्रद्वयात्स्फालनेन लक्षितं तन्मत्स्यद्वयसंपातविदितमध्यदे
शावधिमतः तत्कोणावधिमानेन कोणद्वयमाकल्प्य तत्र सूत्रं पश्चिमाग्राद्दक्षि
णोत्तरमध्यतिर्यक्सूत्राग्रावधि तद्दक्षिणकोणेन तत्र पश्चिमाग्रादुत्तरदक्षिण

दिग्भा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ग्रावपि च यमार्धं च हृदयं निर्माय ॥ तन्मध्यात्तिर्यक्सूत्राग्रहृदयमारभ्य प्राक्सूत्रान्तरि
ब्रह्मसूत्रावधि मत्स्यस्फालनेन योन्याकारं हेत्र्यं परिकल्प्य तद्वहिस्त्र्यमेखलार्धं य
थाक्रमानेनोत्कयुक्ता योनिमेऽत्र तहृ येनिष्पाद्य ॥ प्राग्वन्मेखलामेखलालिकं न्याये
इति ॥ अथ पंचास्रकुंडनिर्माणविधिः ॥ तत्र प्राग्वच्चतुरस्रं कृत्वा ॥ तन्मध्यमानं स्वस्व
मांशेन ब्रह्मसूत्रस्य प्रागग्रं बहिर्विकाश्य तन्मानेन तच्चतुरस्रमध्यस्य हृत्स्पदाव
लंबनेन मध्यमाहृत्तेविष्पाद्य ॥ तच्चतुरस्रमध्यसूत्रे चक्रधां कृत्वा ॥ तेषु पात्रेयेणाग्रा
त्रे येणात्त हृत्ते ब्रह्मसूत्रप्रागग्रालिपारितः पंच विन्दून्निनिष्पाद्य ॥ तत्र विन्दुसिद्धिं द्रंज्या
त्रपाणि पंचसूत्राणि प्रास्फालय तत्तच्चापहृत्तलेऽत्र माजे नास्यं चास्रकुंडं भवति ॥ इत्थं
स्यपंचास्रकुंडं हेत्र्यं परिकल्प्य ॥ तद्वहिरपिप्राक्तयुक्ता केऽत्र मेखलां पंचास्रहृदयं
परिकल्प्य मेखलादिकं प्राग्वत्कल्पयेदिति ॥ अथ षडस्रकुंडनिर्माणप्रकारः ॥ तत्र प्रा
ग्वच्चतुरस्रं विधाय तन्मध्यमानं षोडशधा विभज्य तेषु कांशेन ब्रह्मसूत्रस्य प्रागग्रं ब
हिर्विकाश्य तन्मानेन चतुरस्रमध्यस्य हृत्स्पदमध्यावलंबनेन भ्रमाहृत्तं निष्पाद्य तन्म

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

श्री
मा॰ प॰
१९७

197

ध्य विष्कंभमानार्धेन तन्मध्या तिर्यक्सूत्रं पश्चिमाग्रादि परितो वृत्तेन विहृत्य षट्कं विधाय तत्
तच्चिह्नाच्चिह्नं ज्यासूत्रं पंच षट्कमास्फाल्य तत्र चापरूपं वृत्तं खंमार्जनेन षट्कोणाकं
क्षेत्रं निष्पाद्य तद्बहिरेकांशेन द्वादशमानेनोत्तरवृत्तामस्मात् वृत्तं यथा कृत्वा वा
नालिकेकल्पयेत् एतत्समास्त्रवायुदिमाने चापराशिस्थाने मोक्षं वैरिनाशकारकं
क्षेमं भवतीति ॥ अथ षष्ठाश्रकुंडरचनाप्रकारः ॥ तत्र प्रागपश्चिमसूत्रं विधाय तन्मध्यमानेन
त्रिंशतिधा विभज्य तेन षड्भिः कोणमानेन तद्बहिः प्रतिदिशमस्मादिनमद्भागे एवं
वक्षमाणरेखामोक्तक्रमेण विधाय तत्र एवं चत्वारश्रस्यकोणमत्रार्धमानेन वा सचतुर
स्रकोणचतुष्टयमनामावर्त्तेनातु भयतः मतिरेवं चिह्नद्वयं यद्वयक्रमान् सेस्य
ष्ट विहृत्य निकृत्वा तच्चिह्नाच्चिह्नं मास्वा... चत्वारि षट्कमास्फाल्य तन्मध्ये दिगन्तकोण
मार्जनात् षष्ठाश्रकुंडं भवति रम्यम् षष्ठाश्रकुंडेतत्रैकृत्वा तद्बहिः परिपूर्णमयुक्तको
णतमानेन द्वादशांशमानेन चापास्त्र वृत्तं यथा कृत्वा वा नालिकिं कल्पयेत् ॥ अथ नवकुं
डरचनाप्रकारः ॥ अत्र दोलायां वृषादिस्थिरराशिस्थाने चतुष्टये चत्वारि च वरस्त्रं कुंज

१९७

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

मेव कुर्यात् || ऋत्विग्वाङ्रूपेण || मिथुनकन्यामीनचापाख्योभयात्मकराशिस्थाने ष्ठा
ग्रे याति षट्कोणेषु योनिकुण्डानि च नाभिं कुर्यात् ईशानयोर्मध्ये नवममाचार्यकुण्डं च व
ज्रमेव कुर्यात् || अन्यानि शुभाशुभात्मककाम्यादिकर्मयोगेषु यथायथं दृष्टोपदेशं वि
धेयानि || अत्र द्विहस्तादिकुण्डस्य च नामप्रकारो न लिखितः ग्रन्थगौरवभयात् दीक्षायाम
यजनामाबाख्य || || श्रीविद्यानन्दनाथेन शिवयोः प्रियसूनुना कृते सौभाग्यरत्ना
करे चतुर्विंशस्तरङ्गकः || २४ || अथ दीक्षा तत्र शिष्याय दिव्यज्ञानं ददाति सर्वपाशान्
ये च करोति तिरस्क्रियेति दीक्षा इति कथ्यते सा च बहुधा भवति क्रियामयी वर्णमयी का
लमयी वेधमयी स्पर्शदृग्दीक्षा वाग्दीक्षा चेति || तत्रादौ क्रियादीक्षाविधिर्विविच्यते
तत्र शुभे मासि शुभे पक्षे शुभतिथौ यथोक्तलक्षणगुरुं || यथोक्तलक्षणयुक्तं
शिष्यो यथाविधि सेवादिभिः प्रसाद्य यथाविधि वरणं कृत्वा नमस्काराद्यैस्तोषयेत् दी
यात् || तत्र मासफलमुक्तं भैरवतन्त्रे || चैत्रे दुःखाय दीक्षा स्याद्वैशाखे सर्वसिद्धिदा ज्येष्ठे
मृत्युप्रदा ज्ञेया आषाढे बन्धुनाशिनी श्रावणे हितदा नित्यं भाद्रे दुःखप्रदा मता आश्वि

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ज्यो॰ १९८ नेसर्वसिद्धिः स्यात्कार्तिके स्नानं हित्वा सुभगा मार्गशीर्षे च पौषे मघा विनाशिनी मा
घे सुवर्णलाभः स्यात्स्नाता या सर्वसिद्धिदा सा स्वे गृहे मलमासं परित्यजेदिति ॥
198 अथ वारा तानि तत्र वैशंपायनसंहितायां रविवारे भवेद्धि त्वं सोमे शांतिर्भवेत्किल ॥
आयुरंगारके हंति तत्र शीतां विवर्जयेत् बुधे सौख्यं येमासोमिज्ञाने न स्यात्त्वहस्पतौ ॥
शुक्रे सौभाग्यमाप्नोति यशोहानिः शनैश्चरे ॥ इति वारफलानि ॥ अथ तिथयस्तत्रैव ॥
प्रतिपन्मृत्युनाशी स्याज्ज्ञाननाशकरी मता द्वितीयायां भवेज्ज्ञानं तृतीयायां भवेत्कुक्षि
वृत्त्यं धननाशः स्यात्पंचम्यां बुद्धिवर्धनं षष्ठ्यां ज्ञानं तयः सौख्यं तं सप्तम्यामीरि
ते अष्टम्यां ज्ञाननाशः स्यान्नवम्यां वपुःक्षयः दशम्यां राजसौभाग्यमेकादश्यां
विर्भवेत् द्वादश्यां सर्वसिद्धिः स्यात्त्रयोदश्यां दरिद्रता तिर्यग्योनिश्चतुर्दश्यां मृतिर्मा
सावस्यां न के पंतां ने सर्वसिद्धिः स्यात्संध्यायां विवर्जयेत् मासावमानमसाव ॥
स्यां पतं तनः पौर्णमासी संध्यागर्जितनिर्घोषभूकंपोल्कानिपातनं एतान्यन्यांश्चदि
वसान्त्यक्त्वा तु कान्परित्यजेत् अथ नक्षत्राणि तत्रैव ॥ अश्विन्यां सुखमाप्नोति भरण्यां १९८

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

मरणं ध्रुवं कृत्तिकायां भवेद्दुःखं रोहिण्यां वाक्पतिर्भवेत् मृगशीर्षे तु दुःखमार्द्रायां वै
धनाशनं पुनर्वसौ धनाढ्यः स्यात्पुष्ये शत्रुविनाशनं अश्लेषायां भवेन्मृत्युः मघायां दुः
खशोचने सौदर्ये पूर्वफल्गुन्यां समाप्नोति न संशयः ज्ञाने चोत्तरफल्गुन्यां हस्तायां
चवर्त्तिर्भवेत् चित्रायां ज्ञानसिद्धिः स्यात्स्वात्यां शत्रुविनाशने विशाखायां च दुःखं या
नुराधायां बुद्धिवर्धनी ज्येष्ठायां मृत्युमाप्नोति मूले तु सर्वसम्पद्दर्हेत् पूर्वाषाढोत्तराषाढे भ
वेत्कीर्त्तिविषयके श्रवणायां भवेद्दुःखं धनिष्ठायां दरिद्रता बुद्धिः शतभिषायां स्यात्पू
र्वभद्रे सुखी भवेत् सौख्यं चोत्तरभद्रायां रेवत्यां कीर्त्तिवर्धने ॥ इति नक्षत्रफलानि योगश्च
तत्रैव ॥ प्रभाग्रप्रीतिरायुष्मान्सौभाग्यः शोभनः शुभः सुकर्मा च धृतिर्वृद्धिः ध्रुवः सिद्धिश्च
हर्षणः वरीयांश्च शिवः सिद्धो ब्रह्मा ऐन्द्र श्च एषोऽप्य इति ॥ करणानि वा तत्रैव ॥ शुभानि क
रणान्याकुर्वीत तायां च विशेषतः शकुनादीनि विष्टिं च विशेषेण विवर्जयेत् अत्रापि
देवकिंस्तुघ्नचतुष्पदनागानां गृह्णी ॥ राशयस्तत्रैव ॥ मेषाद्यारम्भमाणां मेषे धनधान्यपदं
भवेत् वृषभे रणमाप्नोति मिथुने पत्यनाशने कर्कटे सर्वसिद्धिः स्यात्सिंहे सोमेध्यविनाश

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

षः कन्या तत्तीम्पदा नित्यं तु लाभे सर्वसिद्धयः वृश्चिके स्वर्णलाभः स्याद्धनुर्त्तेमनविनाश
कं मकरः शुद्धः प्राज्ञः कुंभो धनसमृद्धिदः मीने दुःखप्रदो नित्यमेवं राशिफलं भवेत् तिथ
हदिनानि त्यक्तिः प्राज्ञा विशेषतो वेयानि तान्यत्र नलिखितानि शौरगौरवं भवेत् अ
यो कुमा सदा दिशोधनमन्तरेणापि सर्वेषां दीक्षायाः शुभकालविशेषाः २ विषुवेप्य
यनद्वन्द्वे संक्रान्त्यां दमनोत्सवे दीक्षाकार्या तत्कालेपि पवित्रारूपर्वणि षष्ठी भाद्रपदे
मासि शुषेष्ठ कृष्णत्रयोदशी कार्तिके नवमी शुक्ला श्रावणी कृष्णपंचमी एतानि देवप
र्वाणि तीर्थकोटिफलानि च तिदिनेष्वपि मासे शुद्धौ दीक्षा ग्रहणे शुभा सूर्यग्रहण
कालेन समानो नास्ति भूतले अत्र यद्यत्कृतं कर्म ह्यनन्तफलदं भवेत् रविसंक्रमणे
चैव नान्यस्मात्तेषणं भवेत् न मासतिथिवारादिशोधनं सूर्यपर्वणि तद्भाष्य तु गृह्णी
यात्तस्मिन्काले प्रयतो नरः सिद्धिर्भवति मन्त्रस्य विनायासेन वेगतः रविसंक्रमणे चैव
सूर्यस्य ग्रहणे तथा जलेलयादिकं विना विचार्य करोति तदा सतीर्थे के विद्युत्ग्रासे ग्रहण
रोगे वा रोषु च मंत्रदीक्षा प्रकुर्वीत मासर्क्षादीन्न शोधयेत् अथवान्यप्रकारेण दीक्षा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

गृहाणां सूत्रं प्रवक्ष्यामि समासेन सर्वतन्त्रेषु गोपितं सर्वेषां गृहाः सर्वेन तन्त्राणि चरा
णाय: यस्मिन् त्रिकोणे स्थितो गृहः सर्वे शुभावहाः केन्द्रेषु च गृहैस्तस्मात् संस्थः सर्वदेवताः
गुरुं संतोषयेन्नरः क्रूरादयमेव तत्पापमेव तत् हृदयं भुक्त्वा मन्त्री मम दुःखानां महाकालः स्त्री।
णां कालतत्सर्वदा शुक्लपक्षे शुभा दीक्षा कृष्णे सप्तम्यां च मी द्वितीयान्त भूतिकामैः स्थिते
पक्षे मन्त्रिकामैः स्थिते तत्र दीक्षाग्राह्येति निश्चयः तथा त्रिकोणगताः पापाः शुभाः केन्द्र
त्रिकोणगाः दीक्षायोग्य शुभाः सर्वे धिस्थाः सर्वनाशकाः आयुःप्रकाद शस्थाने पापाः रा
हुकेतु दीक्षायां शतारा शिधरा शिज विजाः पापयुक्ताः सौम्यस्य सप्तमे च न योग्य अष्टम
शमस्थाने नोकेन्द्रे संज्ञा त्रिकोणे नवमस्थाने पञ्चमस्थाने शुभाः प्रदीक्षाग्रहः ८
पापरहितः सौम्यो गृहः धर्मगस्य धर्मस्याष्टमस्थाने एवं विचार्य निर्दोषे शुभलग्ने दीक्षां
कुर्यात् इति दीक्षाकाल प्रयोग गृहत्तत्त्वाणि निर्वाणे त्रिकाल समते सूत्रः सूत्रः स्वच्छः
सत्त्वभोवक्त्रं नेत्रवित्त प्रभेदायः सर्वपक्षिविरूपेतो गृहमितः सौन्दर्यमनवद्यत्वे रूपेता
साधकः पुनः स्मरेदेवं सिभाषितं स्वच्छतां जिह्वाहर्निशं सौलभ्य मपाराविनं समत्तो

श्री· सौ· र·
२०१
200

शोवज्ञस्तंत्रतो ग्रंथसंशयच्छेत्तृबोधेन च्छिष्यप्रतिपादनात् नैर्मल्यात्सर्वचित्तेच्छाग्रहणात्सदि
तविदितः एवंविधो महाज्ञेयस्तिन्नः शिष्यकः स्वदः तथा कुलार्णवे श्रीगुरुः परमेशा
नि शुद्धवेशो मनोहरः सर्वलक्षणसंयुक्तः सर्वावयवभूषितः सर्वागमार्थतत्त्व
ज्ञः सर्वमंत्रविधानवित् लोकसंमोहनाकारो देववत्प्रियदर्शनः सुमुखः सुलभः
स्वच्छः भ्रमहंता छिन्नसंशयः इंगिताकारचेष्टाविदूहतः कृतज्ञकः अन्तर्मुखो
बहिर्दृष्टिः सर्वज्ञो देशकालवित् आज्ञासिद्धिस्त्रिकालज्ञो निग्रहानुग्रहक्षमः
वेधवेधनविक्रान्तः सर्वजीवदयापरः स्वाधीनेन्द्रियसंचारः षड्वर्गविजयक्षमः
अग्रगण्यो गंभीरः पात्रापात्रविशेषवित् निर्ममो निरहंकारो निर्द्वंद्वोऽनंतशक्ति
मान् सद्गुरुवत्सलो धीरः कृपालुः स्मितपूर्वभाषी भक्तप्रियः सर्वसमो दयालुः शि
ष्यशासितः श्रेष्ठनिष्ठो गुरुः समाजोवनितापूजितात्मकः नित्यनैमित्तिककाम्यरतः
कर्मण्यनिन्दितः अलोलुपोऽदम्भकश्च पक्षपाताविचक्षणः विज्ञविद्यादिभिः शोभि
तो मंत्रयंत्रादिपारगः तत्त्वनिंदाजितिमौनी निरपेक्षो निरामयः रत्यादिलक्षणोपेतः २०१

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

श्रीगुरुः कथितः प्रिये ॥ इति श्रीगुरुलक्षणानि ॥ सच्छिष्य एवंविधो गुरुः दृढः सेव्यश्च ॥ अ
थ शिष्यलक्षणानि ॥ चतुर्भिः सेवितैः संयुक्तः श्रद्धावान्सुस्थिराशयः अलुब्धः स्थिरगात्र
श्च प्रेक्षकारी जितेन्द्रियः आस्तिको दृढभक्तिश्च गुरुमंत्रे सदैवते एवंविधो भवेच्छि
ष्य इतरो दुःखकृद्गुरोः ॥ तथा च कुलार्णवे ॥ सच्छिष्यं तत्कुलेशानि सर्वलक्षणसंयु
तं शमादिसाधनोपेतं गुणशीलसमन्वितं शुद्धदेहान्नवंशं च धार्मिकं शुद्धमानस
म् दृढव्रतं सदाचारं श्रद्धाभक्तिसमन्वितं कृतज्ञं पापभीतं च साधुसज्जनसम्मतं ८
आस्तिकं दानशीलं च सर्वभूतहिते रतं विश्वासविनयोपेतं वित्तशाठ्यविवर्जितं
अर्थसाध्यसाधकं शूरं बलकान्तिसमन्वितं अवक्रलक्षियायुक्तं समयमन्त्रेविचक्षणं ८
हितसत्यमितं सत्यभाषितं मत्करहणं सहात्तुन गृहीतार्थं चवर्पैत्रुद्दिविसलं
महत्तत्वासक्तमानसं गानिर्विकारमसेवकं विमलस्यपकारिणं वीरमानोहारिजव
र्जितं सर्वकार्यातिकुशलं धीरं सर्वोपकारकं स्वस्यार्थपरनिंदायां विमुखं सम

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

त्वं प्रिये जितेन्द्रियं सत्यसंधं धीमन्तं ब्रह्मचारिणं त्यक्ताधिव्याधिचापल्यं दुःशंकां नक
वर्जितं गुरुध्यानस्तुतिकथास्वेव नाभजनोत्सुकं गुरुदैवतभक्तं च कामिनोऽरुजितो
त्सुकं सर्वंजापात्तने ऐर्गो गुरुकीर्तिप्रकाशकं गुरुवाक्यप्रमाणज्ञं गुरुशुश्रूषणो
द्यतं विज्ञानुवर्तिनं प्रेतारिणा कुलं नायिके लज्जाभिमानगर्वादिवर्जितं गुरुसंनि
धौ निरपेक्षं गुरुद्रव्यं तन्मात्सर्यं कौतिणं कुलधर्मकथायोगिनीकौलिकप्रिये
कुलार्चनरतं निरपेक्षं मोक्षमार्गानुगामिनं इत्यादिलक्षणोपेतं गुरुः शिष्यं परि
गृह्णीत ॥ इति सच्छिष्यलक्षणानि ॥ अथासच्छिष्यलक्षणानि कुलार्णवे ॥ दुष्टान्ववायजं दु
ष्टं गुणहीनं विरूपिणं परिशिचपाषंडधूर्जितमानिनं हीनाधिकाङ्गविकला
ङ्गं विकलावयवान्वितं पंगुमन्धं च बधिरं मलिनं व्याधिपीडितं उच्छिष्टं दुर्मुखं
चापि स्वेच्छावेषधरं विटं दुर्विदग्धं पंडुचेष्टं च कूटं तं भीमवीक्षणं निद्रालसपु
तंतं द्रावृतलास्यमसनालिनं कपाटकुज्यलं भासैतितिरोहितं तं तं समस्त प्रत्ययुक्ति

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

करस्तुतं श्रद्धाभक्तिविवर्जितं विस्मयकारिणं लुब्धं प्रमादकं चपलं शठं धनहीनं गुरुद्विर
रहितं निषेधविधिवर्जितं रहस्यभेदकं चापि देविकार्यार्थघातकं विश्वासघातकं
देवद्रोहिणं पापकारिणं अविश्वासमवयोगमनर्थसिद्धिकांक्षिणं आततायिन
माहिंस्रकं कुत्सितं क्रूरमास्तिकं सर्वत्र याचकं देवीसर्वोत्कृष्टाभिगामिनं असत्यवि
हं वा शाक्तं ग्राम्यालिङ्गनभाषिणं दुर्विचारकं तर्कवादिकारकं कलहप्रियं तृष्णा
विपकरं भ्रान्तं ग्रामवेदवाणिज्यवक्रं परनिन्दाहर्षणकं रमत्यसत्प्रियवादिनं वाग्दु
वादिनं विद्याचौरमात्मप्रशंसकं गुणासहिष्णुं संमुद्धीनं आतिक्रोधसमन्वितं वा
चकं दुर्जनं प्रायं सर्वलोकविगर्हितं पिशुनं परस्वं नाशकं सर्वप्राणिभयंकरं स्वच्छ
शावादिनं मित्रद्रोहिणं मानवं चकं जिह्वोपस्थपरं देवीनस्कारं पश्चेष्टिनं अकारण
द्वेषहास्यक्लेशक्रोधादिकारिणं अतिहास्यसकर्माणं मर्मान्तः परिहासकं कामुकं

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

श्री· मार· २·२

वातिनिर्लज्जं मिथ्याडंबरसूचकं असत्यामदमात्सर्यदंभाहंकारसंयुतं ईर्ष्यापैशुन्य
पारुष्यकार्पण्यक्रोधमानिनं अधीरं कुत्सितं द्वेष्यमप्राज्ञं तत्त्ववर्जितं अप्रसन्नम
तिमूढं विनाकुलितमानसं तस्मात्लोभयुतेनान संतुष्टं सर्वयाचकं बहुभाषिनक
दितं ग्रामकंटकं कुटिलं प्रिये भक्तिश्रद्धादयाशांतिधर्माचारविवर्जितं मातृपितृगुरु
प्राज्ञमहतां हास्यकारकं कुलद्रव्यादिबीमन्तं गुरुसेवाभिमानिनं स्त्रीदुष्टं स
मयभ्रष्टं गुरुशासकं कुलपवारि इत्यादिविगुणोपेतं गुरुः शिष्यं परित्यजेत
स्वहास्तालोभतो वापि यदि गृह्णाति तत्पापेत् तस्मिन्गुरौ सशिष्येन्तु दे।
वतापापं तेयथा तथा शिष्येन गृह्णीयात् गृह्णीयात्कदाचन यदि ग
ह्णाति मोहेन तत्पापैर्वीष्यते गुरुः सत्रिपापं चरजातं पतिजायाकृतं
यथा तथा शिष्यकृतं पापं प्राप्नोति गुरुरमपि स्पृशेत इति निंदितशिष्यपरि

२·२

20

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

गृह्वेदोषश्रवणात्सम्यक्शिष्यं न परिगृह्णीयात् इति गुरुशिष्यलक्षणानि ॥
अथ दीक्षा ॥ तत्र यथोक्तलक्षणः शिष्यो यथोक्तलक्षणं गुरुं पूर्वं चिरकाल
सेवितं शुश्रूषाचित्तप्रदानविनयप्रणामाद्यैर्बहुशः परितोषितं स्वस्ना
नेकृतपूर्वाह्निकक्रियोऽस्वयं च स्नातः कृतपूर्वाह्निककृत्यः समलंकृतः ।
पंचवाद्यघोषपुरःसरं ब्राह्मणैः स्वस्तिवाचयित्वा ॐ अद्यामुके मासि अमु
कराशिगते सवितरि अमुकपक्षे ऽमुकतिथौ भारतवर्षे ऽमुकप्रदेशे वि
शेषतेत्रे अमुकगोत्रोऽमुकगोत्रान्तर्गतामुकशर्मणोपाध्यायी अमुकशर्मा
श्रीविद्याग्रहणं करिष्ये इति कुशहस्तसंकल्पकरणेनितहस्यैः कृतम
तिवचनः शिष्यो गुरुचरणसामग्रीमादाय गुरोरभिमुखं विस्थित्वा अथे ।

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

श्री·
मेरु·
२८

203

त्वा हिरण्मयकर्णाभरणमन्यकोटिरत्नं मुकुटं देहान्तर्गतमानुकं पारत्वाधारयेत
मध्यकर्णाभरणं त्वा श्रीविद्यागुरुहणं पर्यङ्कं कन्देन वरणोरन्तिकं जलस्वर्णाय
ज्ञोपवीतं हारकेयूरवलयं गन्धमल्लिकावासनादि गुरुपादयोर्निहितय्य म
णमयूखएण्याज्ञ ततो हृतेमीति गुरुमणमतिवचनेन तत्र शिष्यः कृताञ्ज
लिः यथोचितं गुरुकर्मकुर्यादिति ब्रूयात् ततो गुरुः करवाणीति प्रतिश्रुत्य
पञ्चवाद्यघोषपुरःसरं सौभाग्यवतीभिः स्त्रीभिर्ब्राह्मणैर्मिलितैः द्विजैः शि
ष्यैः सामयिकैः सार्धं तीर्थं गत्वा पश्चिमद्वारं गत्वा पादौ प्रक्षाल्याचम्य
प्राङ्मुखः स्वासने समुपविश्य सामान्यार्घं विधाय द्वारपूजां प्राग्व
त्कृत्वा भूतोत्सारणं विधाय मण्डपान्तः प्रविश्य वास्तोष्पतये पद्मादि

२८

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

पुष्पमर्दिनि स्वाम्नने संस्पृज्य पंचगव्यार्थं तोयाम्पों मेऽपामध्यंतरं प्रोक्ष्य मेऽपवी
त्रणादिचन्द्रैर्मिः संस्कारैः संस्पृज्य दशांगागुरुधूपैर्धूपयित्वा स्वाजवंदनगि
द्धार्घ्यं भस्म हवींकुशणाततामकान स्त्रमंत्रेणास समभिमंत्रितान्विकिरान्मंडपा
भ्यंतरे विकीर्य अस्त्रमंत्राभिमंत्रितेन कुशाग्रहस्तिना तान्विकिरान्संमार्ज्य की
र्णान्यस्थानकोणेतन्नसंस्थाप्य ब्राह्मणैः पुण्याहं वाचयित्वा ब्राह्मणान्दक्षिणा
दिभिः परितोष्य वेद्यां श्रीचक्रं गन्धेन तत्र वेदिकायां गोमयोपलिप्तायां पश्चि
मतः स्वासनस्थाने परिकल्प्य एवं मार्गेण समस्तं तत्र हंसमयं विधाय त
स्मिन्देशे प्राग्स्थानमवष्टभ्य मतिपार्श्वे चतुस्त्रिंशदंगुलमानमष्टमे गारद्वे नि
धाय तत्र प्राक्सूत्र्य गायत्र्या ब्रह्मसूत्रं मास्फाल्य तत्र दक्ष चत्वारि प्रादेशेन विन
ज्य तत्र दक्षस्मसूत्रेण प्रागग्रादिषदृष्टपंचाशता मानेन तिर्यक्सूत्रत्रयं कृत्वा पुनरपि
पश्चिमादिषदृष्टं प्रमाणेन तिर्यक्सूत्रत्रयं विधाय प्रागादित्रीणि पदानि सूत्रस्य पूर्वमध्येव

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

श्री॰
सा॰र॰
२०५
204

त्यमानाममर्मानुगमांतिर्यक्सूत्रं च पश्यान्तं कर्णश्चाव यामनस्वापरिकल्प्यते॰ सहनव
स्तातिर्यक्सूत्रेस्य दक्षिणपश्चिमस्य सूत्रं मध्यमसूत्रे परिकल्प्य नक्षमात्रे पुनर्जीवसममस्त्र
हृदये ह्रन्नसंस्थं हृत्वा तन्नभी यस्त्र्याग्रहृदयालिख्य सूत्रं प्रागग्रहृन्नसंपातान्त सूत्रं ह
ये नत्वा नममसूत्राग्रहृदयालिख्य सूत्रं च पश्चिमाग्रहृन्नसंपातोन्त सूत्रं हृदये संस्थ पसूत्र
चतुष्टयमास्फाल्य षट्कोणं कृत्वा पुनस्तत्पूर्वमेरेखामध्यादिक्सूत्रसंस्थितनिर्मित
षट्कोणं प्राचीनमर्मानुगुणगतिवशेन यावदष्टमेरेखाग्रहृदयान्तं सूत्रं च हृदये पुनर्न
वमेरेखामध्यास्थिषट्कोणस्य पश्चिममर्मानुगुणगतिवशेन यावत्तद्वितीयरेखा।
ग्रामयपार्श्वान्तं सूत्रं च हृदये संस्थः सूत्रं चतुष्टये मर्मचतुष्टयावगुणामास्फाल्य पुन
र्नवमतिर्यक्सूत्रोभयपार्श्वान्तमारभ्य सममाष्टमसूत्रयोरुभयपार्श्वसंपातस्थान
चतुष्टयत्सूपमर्मचतुष्टयानुगुणाग्रहसूत्रं च स्थाग्रकेसूत्रहृदयमास्फाल्य येन नत्र
च हृदयस्याग्रहाससूत्रेयत्र संपातस्तत्पश्चिमादिचतुर्थतिर्यक्सूत्रस्य स्थाने भवति।

२०५
१८

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

पुनः सप्त सप्तत्रमध्यात् पश्चिमतः उभयपार्श्वस्थमर्मद्वयानुगुण्येन यावत्प्रथमति
र्यक्सूत्रं याम्यपार्श्वे सौम्ये च वर्ममर्मानुगुण्येन सूत्रद्वयमास्फाल्य पुनरष्टमति
र्यक्सूत्रमध्यमारभ्य सप्तमसूत्रमध्यात्समारितसूत्रद्वयावधि सप्तमचतुर्थति
र्यग्रेखाग्रद्वयं तन्मध्ये सूत्रद्वयं विन्यसेत् पुनरष्टमरेखामध्यात्पश्चिमतः सप्तमसू
त्रद्वयं सप्त च संपातद्वयानुगुण्येन वमरेखामध्यात्पश्चिमतः सप्तजोभयरेखावधि
तिर्यग्रेखां कृत्वा तदग्रद्वयमारभ्य द्वितीयरेखामध्यावधि सूत्रद्वयमास्फाल्य पुनः सू
र्यरेखामध्यात्पश्चिमतः सप्तरेखाद्वयसंपाताग्रद्वयोः तिर्यग्रेखां कृत्वा तदग्रद
मारभ्य तत्तीयतिर्यक्सूत्रमध्यावधि सूत्रद्वयमास्फाल्य ब्रह्मसूत्रे मार्जयित्वा व
त्मस्पृष्टपञ्चत्वं तत्र स्पृष्टाष्टाष्टमाष्टाहशासंभोपन्नं चतुर्विंशतिसंधिपुतं स्त्रीचक्र
बिहाटिपकठहेशाशोते निःपाद्य तद्बहिः अंगुलमानेन द्वे तत्कृत्वा तद्बहिरपि षडं
गुलमानेन तद्बहिः रेखां विरच्य तत्र चतुरंगुलवीथ्यां केसराणि बाह्यशेरेखाभिः समान
रालाभिः परिकल्प्य तद्बहिः षडंगुलवीथ्यां मध्ये दिक्षु अष्टदलानि परिकल्प्य

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

मो॰
मै॰
१.५
205

नहृदिस्थं गलमानेन नरत्नमेवं । नहृदिः घटं गुलमानेन चरत्नमेवमिति हृन्न हृदये निष्पाद्यः
श्रीयत्नेन तरलवीथ्यां समानतरालाभिर्द्वात्रिंशद्रेखाभिः केसराणि परिकल्प्य । नहृदिः
घडंगुलवीथ्यामष्टदिक्षु तन्तरालेषु वीथ्या अष्टदलानि निर्माय घहृदि रेके कां गु
लान्तराले ह नेमिमथित्वा नहृदिहिः हं गु लमानेन त्यक्त्वा कं गु लमानेन चतस्रस्त्र्यं
प्रागादि चतसृषु दिक्षु प्रतिदिशि द्वे शाखे लविस्तारान्तरालद्वारयुग्मं कोष्ठं यो दि ति चक्रराजस्य
मङ्गत्यन्तर समीपे स्वासनस्थाने प्राग्वत् संशोध्य । तत्र स्वासनमासीनो प्राग्वत् सज्य
तत्र मासृज्य खेः पमाचाम नेनोपविष्ट मानो विजिते द्विघां प्राग्वत् जाइव्या एपमा
य तानितं ध्यवहंसत्कृत्य ततो गर्वा दिवं न तो न प्रभवत्त महत्प्रकटत्यालिस मविंघो
गि निमूलविषया चक्रराजे त्रिः पुष्पांजलिं निक्षिप्य करशुद्ध्यादि मानस पूजां
पूजां तेन प्राग्वद्विधाय मन्त्रविद्यामष्टोत्तरशतं जपित्वा जपं देव्यै समर्प्य प्राग्वत् र्घ्य
स्थापनाद्याम पूजोतं विधाय पुनर्मन्त्रविद्यां धाय घाशक्ति जपित्वा जपं समर्प्य पु
नः पूर्ववत् श्रीचक्रे पुष्पांजलिंदत्वा मध्यत्रिकोणमध्ये शान्तिमिरा पूर्येतद् २०५
१५

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

परितेऽङ्गुलानि निक्षिप्य तत्र दर्भान्नालीर्य साग्रान्स्तीर्य तस्मिन् विप्रातिदर्भानिष्कीकृत्वा
गृहेशाद्वसाग्रं विधाय कूर्चं कृत्वा गंधाक्षतन दर्वीपुतेनलकूर्चं शान्तिपुजोपयरिनि
धायः तत्र प्रागुक्तविधिना पीठपूजां विधाय सवर्णां दिव्यैरचितं कुंभमद्रणमति
शोभनाकृतिमस्य मंत्रेणाता लिते चंदनागुरुकर्पूरधूपिताम्यंतरं त्रिगुणीकृतेन
तन्तुनावेष्टितं चाक्षिः गंधपुष्पादिभिः पूजितं कुंभं कुशान्ततमसम न्वितं पुष्पनील
वैडूर्यं विद्रुमं मौक्तिकमरकतवज्र गोमेद पद्मरागाख्यनवरत्नाद्यं शान्तिपुजोप
परिप्रागवमस्थापन मंस्थाप्य प्रागविनायोगपीठस्य कुंभस्य चैकं परिकल्प्य कंपचा
प्रद्युम्नौ षपिष्टकाप्लुतोयगंधपुष्पकर्पूरवासिते तस्मीं गंज तैलं वा स्वात्माभेदेन मन
तरे सविन्दुकोमान्तकोविनामेनपठन् मूलविद्यामथितन्यासजपन् देवताधिपाति कुंभ
मापूर्यपुरतः प्रागुक्तसामान्यार्घ्यविधिना शंखं संस्थाप्य तं शंखं कुंभतोयस्य तालि
यजलेनापूर्य तत्र चंदनागुरुकर्पूरगोरोचनाकाश्मीरमदोजटामांसीशितिसह्काल्या
एगंधपंकं निक्षिप्य तस्मिन् शंखजले मागत्य वह्नेर्दैशाकलाः सूर्यस्य द्वादशकल।

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

श्री॰
होम॰
२०
२०६

ता॥ ओं मम सर्वोत्सवं कलात्मा॥ सप्तपाति पंचाशल्लताप्सु आवाह्य प्रागेवस्पृष्ट जप्ता नासौ प्राणा॥
प्रतिष्ठाव विधाय मम तिलोममूलविद्यां जि॥ सकृ हाशी वेष्ट श्रान जपित्वा हृदि देवी॥
ध्यात्वा तत्कुंभस्थे जलेतुं भज ते निति प्या श्लन्य पन सा म्ब प न मा म्ब प हृच्यानिश
नवरत्न तत्त्वानममावष्टप वाल्ल्य कुम्भ पिधायाकुंभ व कूर्म निधाय नंद्य परिकुंभ सजाती देन
तुल्ल दूर्वां नारिकेल फलानि तत्तच्चछं के संस्थाप्य तत्फलेककल्प च तफ लेध्याय त्वा रक्त
वस्त्र युगले न तं कुंभं संवेष्टयेदिति मध्या कुंभं संस्थाप्य पूर्वादितो गणस्य समीपेषु नव
योनिचक्रेषु शान्तिकुंजो परिमाण कलं कुंभान्संस्थाप्य पूर्वकुंभे ध्रुवं हति गणेश पश्चि
मवायव्यति उत्तरे विघ्नेशं च पूज्यत न्नं उ पस्थ को ण एचन्द्र पूयेत्कुंभान्संस्थाप्य अग्रा
ग्रय कुंभेमत ते नैन्ततेतु र्जे यंवाय व्ये सिहाह्य मि शाने मेग लवचप्र पूज्य पुनः पूर्वादि
कुंभेषु दिग्ध्वाहोतन्वे दिकें॥ मंत्रैः संपूज्य पूर्वाघष्टलि त्त ये रावतं पुण्डरीकं वामनं कुमु
दांजनौ पुष्पदन्तं सार्वभौमं सुप्रतीकं च वर्जयेदिति दिग्गजान्संपूज्य मध्यान कुंभेषा
रवन्मूर्ति विधया श्रीपरदेवतां मूर्ति परिकल्प्य तस्यां श्रीपरदेवतामावाह्य सार्वी २०

पवारेराराध्य प्रागवन्निपिनित्यादि श्रीचक्रगतं समस्तदेवता हृदे संपूज्य प्रागवनधूपदी
पनैवेद्यं च परिकल्प्य प्रागवत् मेजानोदेवीं ध्यात्वा स्वहृदि एतत् भोगोगामयो पत्तिमवेन
ते हस्तमात्रविलासायाममेगं पदं मात्रोच्चमेग्यसमात्रोच्चवावान्तकाभिः समचतु
रस्त्रस्थंडिलं कृत्वा तत्र नित्यहोमोक्तविधिना वह्निं संस्थाप्य तत्र देवीमावाह्य गंधादिभिः
संपूज्य प्रागवन्नाख्याहुतिभिराज्याहुतीर्हुत्वा सर्वहुतेन पायसेन सर्वविघ्नघ्नाः पंचवि
शत्याहुतीः षडंगेन षडाहुतीश्च हुत्वा पुनर्महाव्याहृतिहोमान्ते देवीं संपूज्य तां कुंभे
विसृज्य वह्निं च प्रागवद्धोमं प्रागवदिति विधानेन विधायात्र राधाशान्तादिराजोपचारान्
कृत्वा प्रागवज्जांबूलं निवेद्य रात्रिकं कुर्यात् पूजनं च प्रागवद्विधाय प्रागवन्मूलविद्यया
ष्टोत्तरशतं सहस्रं जपित्वा देव्यै समर्प्य स्तुत्वा प्रणम्य मे जपस्थानं कोणे पूर्वं संचिन्तवि
किरपुंजो परिसोत्कं हि रणगर्भं वस्त्रादि संयुक्तं करकं निधाय तस्मिन् सिंहासने देवि
र्सं रवेत्कां धारिणीं चोरत्नपापपद्मासनासीनां सर्वदेवतां ध्यात्वा तिष्ठत्वाधादिभिः संपू
ज्य तेकारकमाला यश्री परदेवताजयामाला त्र सरदेवि लोकपालांतानदेव्याज्ञां स्वय

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

श्री· गौर· मंउपातनोलमध्येनैकधारयापरिषिंचन् प्रदक्षिणंपरिक्रम्यास्त्रमुच्चरन् पश्चाद्योने
नैकरेकनिवेशणोपविश्य पुनः पूर्ववदस्त्रदेवतामभ्यर्च्य ईशानयोर्मध्ये चक्रस्यकोणे
२९ ग्राचार्योग्निस्थापनं कुर्यात् ॥ श्रीविद्यानेनाप्येन शिवयोः प्रियसन्ततेना कृतेहोमा
न्परतन्त्रा होमरंगः पञ्चविंशकः २५ अथाग्निस्थापने तत्रादौ गुरुः स्वकुंडसमीपस्था
१०७ सनेप्राङ्मुखं पूर्वं तत्रमाद्युखउपविश्य कुंडेण्मयेनोपलितमष्टाभिर्भूमिः सं
स्कारैरलंसंस्कुर्यात् तत्रमूलमंत्रं स्मरेत् दिव्यदृष्ट्याकुंडे निरीक्ष्यास्त्रमंत्रेणाकु
शमतिलैः उत्तानहस्ताग्रेणाभ्योक्ष्यास्त्रमंत्रेणैवकुशैः संताड्य कवचमंत्रेणावि
किरन्मुष्टिनाजलैरभ्युक्ष्यास्त्रमंत्रेणखनित्रेणखनित्वाऽस्त्रमंत्रेणैवमृत्स्नाम्
बहिः परित्यज्य हृन्मंत्रेणमृत्तिकांतरेणापूरयित्वात्माधर्यास्त्रमंत्रेणतत्समीकृत्य
कवचमंत्रेणजलैरासिच्यास्त्रमंत्रेणफलकाहिना हढीकृत्वा कवचमंत्रेणकुशैः
संमार्ज्य कवचेनैवगोमयाद्भिर्विलिप्य कवचेनैवसीमामस्त्रयाग्निकलाकृपपरिक
ल्प्य कवचेन सूत्रत्रयेणामेखलात्रयविहितैः संवेष्ट्य मूलविद्ययाऽभ्युक्षकुंडेऽग्नयन २९

१२

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

मः इति कुं ३ स्पृष्ट्वा पुनः प्रणवमुच्चार्य नामधेयेन मः इति नाभिं स्पृष्ट्वा हृन्मंत्रेणाभि
खेत्वाभ्यो नमः इति मेखलास्वास्वासु स्पृष्ट्वास्त्रमंत्रेण कुं ३ वज्रवत्स्पृष्ट्वा ध्वरं स्पृष्ट्वा हृ
न्मंत्रेण कुं ३ स्पृष्ट्वा चन्दनदिग्धवह्नेर्ज्वालावलीमालामायमानां चन्दनवत्पञ्चपञ्चकुशैः परिकल्प्य
ग्रन्थिकृत्वाग्रैः कुशैः स्वयं त्वामभिमन्त्रितैः कवचेन तं कुं ३ अभिमन्त्रितां गणान् सर्वमाच्छादये
दिति ॥ **अक्षपाटनं कुर्यात्** ॥ अथ वामपद्मासने अशोभिरखण्डैस्त्रिभिः संस्कृत्य ॥
ग्रहस्थापनं कुर्यात् ॥ स्रुवं तेन चनः संस्काराः एव कार्याः अत्र ह नेत्रकवचमंत्राः स्त
न्यासोक्तस्थानेषु यथाः नवनमः पदं इंद्रपदमातः ततः कुं ३ मध्यमं भूमौ कुशमस्तेन दे
ति मध्यात् उत्तरपश्चिमायां पश्चिमात् प्राक्लिखेरेखाद्वयं मंत्रेणैव लिखेत् पुनः प
श्चिममध्यादेव पूर्वदक्षिणोत्तराग्राह्लीखितरेखात्रयं विलिखेत् बालायावामभव
बीजं कुशायानलिकेन प्रोक्ष्य प्रागग्ररेखासु दक्षिणरेखायां ॐ विश्वाय नमः मध्यरेखा
यां इन्द्राय नमः उत्तररेखायां रुद्राय नमः उदग्ररेखासु पश्चिमरेखायां ब्रह्मणे
नमः मध्यमरेखायां विश्वेभ्यो नमः पूर्वरेखायां सोमाय नमः इति रेखादिदेवताः

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

श्री॰ सा॰ २०९

संपूज्य ततः त्रिकोणगर्भं च वक्रद्वीरयुक्तचतुरस्रवेष्टितमष्टदलकमलं कामेश्वर्यु
पेतं विरच्य विभाव्य वा तत्र ॐ मंडूकाय नमः कालाग्निरुद्राय नमः मूलप्रकृत्यै नमः आ
धारशक्त्यै नमः कूर्माय नमः अनंताय नमः वराहाय नमः भूम्यै नमः सुधार्णवाय नमः
रत्नद्वीपाय नमः महाकल्पकोद्यानाय नमः स्वर्णप्राकाराय नमः कदंबवनाय नमः
मणिमंडपाय नमः कल्पवृक्षाय नमः स्वर्णवेदिकायै नमः रत्नसिंहासनाय नमः
इति संपूज्य चतुरस्रसिंहासनस्येन परिकल्प्य आग्नेयादिकोणचतुष्टये धर्माय न
मः ज्ञानाय वैराग्याय ऐश्वर्याय नमः पूर्वादिचतुर्दिक्षु अधर्माय नमः अज्ञानाय
अवैराग्याय अनैश्वर्याय मध्ये मायायै नमः विद्यायै अनंताय पद्माय आनंदकंदा
य संविन्नालाय प्रकृतिमयपत्रेभ्यो नमः विकृतिमयकेसरेभ्यः पंचाशद्वर्णबीजा
ढ्यसर्वतत्त्वरूपायै कर्णिकायै नमः अं अर्कमंडलाय नमः सं सत्त्वाय नमः रं रजसे
नमः तं तमसे नमः आं आत्मने नमः अं अंतरात्मने नमः पं परमात्मने नमः ह्रीं ज्ञा
नात्मने नमः इति संपूज्याष्टदलकेसरेषु मध्यमारभ्य ॐ मोहिन्यै नमः क्षोभिण्यै

२०९

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

नमः वशिन्यै नमः स्तम्भिन्यै नमः आकर्षिण्यै नमः द्राविण्यै नमः आह्लादिन्यै नमः क्लि
न्नायै नमः मध्ये क्लेदिन्यै नमः इति पीठशक्तीः संपूज्य ह्रीं सर्ववशंकरिकमलासनाय न
मः इति समस्तं पीठं संपूज्य पुनः कामबीजमुच्चार्य कामेश्वरकामेश्वरीमूर्तिभ्यां
नमः इति संपूज्य कामबीजेन प्राणायामत्रयं कृत्वा शिरसि संमोहनऋषये नमः मुखे
गायत्रीछन्दसे नमः हृदये श्रीकामेश्वरीदेवतायै नमः गुह्ये कं बीजाय नमः पादयोः
ईं शक्तये नमः नाभौ लं कीलकाय नमः इति विन्यस्य मम सर्वाभीष्टसिद्धये विनियोगः
इति कृताञ्जलिर्वदेत् ततः क्लां हृदयाय नमः क्लीं शिरसे स्वाहा क्लूं शिखायै वषट् क्लैं
कवचाय हुं क्लौं नेत्रत्रयाय वौषट् क्लः अस्त्राय फट् इति षडंगमंत्रानंगुष्ठादितलां
तकरयोर्विन्यस्य हृदयादिषडंगेषु विन्यसेत् जपाकुसुमसंकाशां धनुर्बाणधरां म्ब
रेण नानालंकारसुभगां मोहयन्तीं जगत्त्रयमिति ध्यात्वा मानसैः पूजयित्वा कराभ्यां
पुष्पांजलिमादाय हृदयकमलान्तेजोरूपां भगवतीं करस्थपुष्पांजलौ सुषुम्णा
वर्त्मना वहन्नासापुटरन्ध्रेण निःसार्य त्रिकुञ्जमध्यस्थयन्त्रमध्ये कल्पितमूर्तौ प्राणवहवायु

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

श्री
मार
भै

आवाहनादिपरमीकरणांतं तत्त्वमुद्रया विधाय प्राणप्रतिष्ठां ते पञ्चबाणयोनिमुद्राः ।
प्रदर्श्य प्रागुक्तरूपां स्वसमानवर्णायुधभूषणादियुक्तकामेश्वरयुतां मञ्जमंगीमः ।
कामाख्याम्यथ मंगुतीध्यात्वा प्रभवतामनादिषुण्यांतैरुपचारैर्देवीं देव्याः षडंगपूर्व
क्रमेण पूज्य आदौ स्वकेसरेषु आग्नेयीशानिवायव्य... देवाग्रस्थाग्रादिचक्रादिंस्त्वच ह्रां
हृदयाय नमः ह्रीं शिरसे नमः ह्रूं शिखायै नमः ह्रैं कवचाय नमः ह्रौं नेत्राय नमः
ह्रः अस्त्राय नमः इति संपूज्य कर्णिकायां त्रिकोणांतः स्वाग्रादिचक्रादिंद्रमातति
णीं नदेव्यग्रे च द्रां द्राविण्यै नमः द्रीं क्षोभिण्यै नमः क्लीं वशीकरिण्यै नमः ब्लूं ।
आकर्षिण्यै नमः सः संमोहिन्यै नमः इति संपूज्याष्टदलेषु देव्यग्रादि अने
गरूपिण्यै नमः अनंगमदनायै नमः अनंगमथनायै नमः अनंगकुसुमायै न
मः अनंगमदनातुरायै नमः अनंगशिशिरायै नमः अनंगमेखलायै नमः अने
गदीपिकायै नमः इति मातृकिण्यैन संपूज्य चतुर्भेषु प्रभवतो कपालान्तस्थानि
च संपूज्य धूपादीनां वृत्तानामुपचारान्परिकल्प्य स्वर्गांगजननां नमस्यामया

२०
१

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

210

व्यतमेपात्रे अस्त्रेणाभिमंत्र्य कोणात्रिमत्स्य हृदंतो हृत्पात्रेणाण यहृतं श्रोत्रियदिशग
हाराहृत्तं वास्त्रेणाग्निमाराध्य कवचमंत्रेणाम्रजातीय पात्रेणाजेरेणापिधाया ग्निमानी
यास्त्रमंत्रेणानन्यथाहकमगारेरैन्तिकोणोऽकव्यात्तांशं परित्यज्य देवांशं स्वयु
रनः स्वपात्रेमन्त्रयथामेष्याप्य म त्तमंत्रेणवीत्यास्त्रमंत्रेणमो दय अस्त्रमंत्रेणव
कुशैः त्रिः संताड्य कवचेनाभ्युक्ष्य प्रणवेनाभिमंत्र्य धेनुमुद्रयामृतीकृत्य हृदा
संरक्ष्य कवचेनावगुंठ्य जानुभ्यामवनीं गत्वा तत्पात्रं कराभ्यामादाय कुंडस्योपरि भ्र
मयित्वा त्रिःपरिभ्राम्य प्रणवमुच्चरन् कामेश्वर्या योनौ कामेश्वरस्य बीजमिति ध्या
यन्नाभिमुखं कुंडमध्ये ग्निं निदध्यात् कामेश्वरीकामेश्वरयोराचमनेन ह्रा स्वना
भिमंत्र्य तेजोदराग्निं संचिंत्य ... मानावमनेनावतारं अस्त्या योस्तोमामकम त्वां कुं
मध्यगतं वत्सला वाग्नौ तेजोदराग्निं योज्य ते पुनः वहत्वा साधना निः स्वार्थं कुंडमध्य
स्थपार्थिवाग्नौ संयोज्य कामेश्वरीगर्भे वत्समाणं ध्यानेन तत्रूपो वह्निमूर्तिं संचिंत्य
मूलविद्यांतेनाग्नौ मोहं वह्निचैतन्यापनमः इति तत्स्थांमूर्त्तौ वह्निचैतन्यं संयोज्य ह्रीं

श्री
मा० २
२९१

211

वह्निमूर्तये नमः इति वह्निमूर्तिं संपूज्य तदुपरि कुशान् शुष्ककाष्ठशकलानि च निक्षि
प्य विस्फुलिंगान् स्तनयद्दह दह २ पच २ सर्वज्ञाज्ञापय स्वाहा इति मंत्रेण मुखफूत्कृत्य तम
ग्निं प्रज्वाल्याग्न्यायतने कृतांजलिः ॐ अग्निं प्रज्वलितं वंदे जातवेदं हुताशनं सुवर्ण
वर्णममलं समिद्धं सर्वतोमुखम् इति ज्वलंतमग्निमुपतिष्ठेत् ततो वक्ष्यमाणान् वह्नि
मंत्रगणान् यान्मंत्रयेद् ज्ञात्वा शिरसि भृगुऋषये नमः मुखे गायत्रीछंदसे नमः
हृदये अग्निदेवतायै नमः इति विन्यस्य होमार्थे विनियोगः इति कृतांजलिर्वदेत्
ततः सहस्रार्चिषे हृदयाय नमः स्वस्तिपूर्णाय शिरसे स्वाहा उत्तिष्ठपुरुषाय शि
खायै वषट् धूमव्यापिने कवचाय हुं सप्तजिह्वाय नेत्रत्रयाय वौषट् धनुर्धराय अस्त्रा
य फट् इति षडंगमंत्रानंगुष्ठादिकनिष्ठांतेषु करयोर्विन्यस्य हृदयादिषडंगेषु विन्
न्यसेत् ततो लिंगे सुवर्णहिरण्याय नमः पायौ सुवर्णकनकाय नमः शिरसि शर
क्तकाय नमः भ्रूमध्ये कृष्णाय नमः नासिकायां सुप्रभाय नमः नेत्रयोर्
रक्तातिरक्ताय नमः सर्वांगे बहुरूपाय नमः इति सप्तजिह्वा विन्यस्य मा ॐ

२९१
२

अग्नये जातवेदसे नमः वामांसे ओं अग्नये सप्तजिह्वाय नमः वामपार्श्वे अग्नये हव्यवाहनाय।
नमः वामकट्यां ओं अग्नये अश्वोदराय नमः लिंगे अग्नये वैश्वानराय नमः दक्षिणकु
ट्यां ओं अग्नये कौमारतेजसे नमः दक्षिणपार्श्वे ओं अग्नये विश्वमुखाय नमः दक्षिणां
से ओं अग्नये देवमुखाय नमः इति वह्निरूपं तनौ विन्यस्य समस्तजिह्वासङ्घं वेधाव ह्य
माणवह्निरूपं स्वात्मैनैन ध्यात्वा वह्निमंत्रेण प्राग्युक्तसामान्यार्घविधिनार्घपात्रं सं
स्थाप्य प्रागुक्तविधिनैव पाद्याचमनीयमधुपर्कप्रोक्षणीयपात्राणि च संस्थाप्य
स्रुक्स्रुवावाज्यस्थालीं चरुस्थालीं प्रणीताप्रोक्षणीपात्रे बहुमानसहितं मन्त्रिस्त्वव
मध्यं माद्रमंगुष्ठमात्रस्थूलं परिधित्रयं पालाशवैकङ्कतशीशपं बिल्वाश्वत्थ
तमं परिधिसजातीयं प्रादेशमात्रं सेध्मकं निष्ठाग्रं तमानस्याष्टमा इंमनिसंव
चकं कुशानि विजयं चूर्णं रजार्हव्याणि दध्यन्नादि बलिद्रव्याणि च यागोपकर
णानि संपाद्य कुंडस्योत्तरभागे कुशास्तरे रक्तादिषड्पात्राण्यधोमुखानि संस्थाप्य
अन्यानि द्रव्याणि च यथायथं विधाय प्रोक्षणीपात्रजलेन पात्रादीनि प्रोक्ष्य स्रुक्स्रु

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

श्री· होम· २१२ वारीं निपात्राणि ऽन्नानि कृत्य प्रणीतापात्रं प्रताप्य स्वपुरतः कुशास्तरे निधाय स्रुद्दोर
केनार्घ्यं गंधास्तनान्निति प्प नत्र पवित्रम नुसंग्र निधायाज्ञानं दलद्वयाग्रच्छिन्ना
मिकामंगं पवित्राग्रम् नि विधृत्या प्रोक्षणीपात्र लोपूरनास्तु मेत्रेण तज्जलं बिंदु पवित्र
२१२ मध्येन मम मौत्रि निति प्प नत्र चत्तविंदुस्तन्त्रा कुशास्तरे न्यात्रेम स्या प्प
नत्तु परिकुशान्त्रिति पेरिति प्रणीतामत्राणं विधाय प्रोक्षणीपात्रं प्रताप्य स्वपुरतः कु
शास्तरे निधाय तत्र स्रुद्दोरकेनार्घ्यं तत्र प्रणीताजलं किंचित् निति प्प नैनाद्वेन
होमोपकरणानि प्रोक्ष्य तत्पात्रं त्रिभागजलात् एकं कुर्यात् तत्र प्रणीतापात्रं स्वदेव
भागकुशास्तरे तत्पात्राज्यधारणाय स्थापयेत् ततः प्रोक्षणस्थापित प्रोक्षणीजले
न वह्निमावलोपरि परिषिच्य मध्यस्थमावलोपरि गर्भे स्रुचं नर्भि दर्भैरीशानां
त्तेयाग्नेयं दक्षिणे नाग्नेयदक्षिणपरिस्तरणाग्रेण पूर्वपरिस्तरणस्य मूलमाक्रादयन् ने
र्ऋत्य दक्षिणपरिस्तरणस्य मूलमाक्रादयन् पश्चिमपरिस्तरणस्य मूलं तेनाक्रादयन्
त्तरपरिस्तरणस्य मूलं तेन वायव्यपश्चिमपरिस्तरणाग्रमाक्रादयन् त्रीशाने उत्तरपरि

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

स्तरणाग्रेण पूर्वं परिस्तरणमुमाच्छादयन् परिस्तीर्य पश्चिमदक्षिणोत्तरदिक्षु ज्येष्ठमध्यम
मध्यकनिष्ठक्रमेण पूर्वाग्रमुत्तराग्रं परिधीन्निदध्यान्मन्त्रेण पश्चिमपरिधौ ब्रह्मणे नमः दक्षि
णे विष्णवे नमः उत्तरे रुद्राय नमः इति संपूज्य यजेत् अत्र परिस्तरणपरिधिमध्ये पूर्वपश्चिम
मेखलाद्वयोर्मन्निनालोर्ध्वमेखलायोर्मध्यपरिधिस्थापनस्य चैरथं कुर्यात्तथा त्रिशान्त्य
ध्यमामेखलोपरीति ॥ सारसंग्रहवचनात् ॥ ततोऽग्नेः स्वावित्यमनन्तरं ततः शिष्यो ब्र
ह्मविद्यायालीति ते ब्राह्मणमाहूय वृत्वा उत्सह तिष्ठ भो गोकुशासने समस्तपवेश्य अमुक
गोत्रोऽमुकशर्माहं अमुकगोत्रिणं अमुकगोत्रिणं अमुकवेदोत्तर्गनामकस्वाध्यायिने
अमुकशर्माणं मम श्रीमहाविद्यादीक्षाप्रमितहोमकर्मणि कृताकृतावेक्षणाय ब्रह्म
त्वेन त्वां वृणे इति वस्त्रालंकारादिभिर्वृणीत ततो गन्धादिभिः पूजयेत् ब्राह्मणाला
भे कुशबटुं वा संपूज्य कुंडमध्ये कामेश्वरीगर्भस्थं वह्निं ध्यायेत् तथा ततो वैश्वान
रेणगर्भं त्रिनेत्रमरुणप्रभं श्रुक्स्रुवौ वरं करे तथाभयपाणिं पद्मस्थितं वरं शक्तिं स्वस्तिकं वामी
ति हस्ते स्वविभ्रतं अग्ने त्वं हेममालाधिपं रक्तिं नमस्ते स्थितये इति त्रिकोणाग्निमित्रपटको

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

श्री मं॰ २१३
213

णिकर्णिकवच्च ह्रीं रश्मिसंचरमध्यवेष्टिता अष्टदलकमलात्मकवह्निपीठमध्यसंस्थाना
आधारशक्त्यादिज्ञानात्मान्तं प्राग्वद्योगपीठं संपूज्य अष्टदलकेसरेषु मध्ये च स्वाग्रादि
प्रादक्षिण्येन ॐ पीतायै नमः श्वेतायै नमः अरुणायै नमः कृष्णायै नमः धूम्रायै नमः
तीव्रायै नमः स्फुलिङ्गिन्यै नमः रुचिरायै नमः ज्वालिन्यै नमः इति नव शक्तीः संपूज्य
रं सर्वशक्तिकमलासनाय नमः इति समन्त्रपीठं संपूज्य तन्मध्ये स्वयं एकरूपं व-
ह्निं ध्यायन् स्वाध्यापनादिपरमीकरणान्ते तत्तन्मुद्रां विधाय मम जिह्वामध्योपरि शर्वे वै-
श्वानर जातवेद इहावह लोहिताक्ष सर्वकर्माणि साधय स्वाहा इति मन्त्रेण समनादि
पुष्पान्तैरुपचारैर्वह्निं पूजयेत् अत्र वह्निपूजायां लौकिकवह्निः सत्तेजसं बुद्ध्याकुम
वह्निः पात्रान्तरस्थान् चेत् नाडीनिबद्धो वैवद्यात् ततो वह्नेर्मेखले षट्कोणं विभाव्य
बहिः स्वषट्कोणेषु ईशानकोणमारभ्य हिरण्यायै नमः पूर्वे कनकायै नमः आ-
ग्नेये रक्तायै नमः नैरृत्ये कृष्णायै नमः पश्चिमे सुप्रभायै नमः वाय-
व्ये बहुरूपायै अतिरक्तायै नमः मध्ये बहुरूपायै नमः इति जिह्वाः संपूज्य अष्टदलेषु

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

मरेषु अग्ने सहस्रार्चिषे हृदयाय नमः ईशाने स्वस्तिपूर्णाय शिरसे नमः नैऋत्ये उ
त्तिष्ठपुरुषाय शिखायै नमः वायव्ये धूमव्यापिने कवचाय नमः अग्रे सप्तजिह्वा
य नेत्रत्रयाय नमः स्वाग्रादिचतुर्दिक्षु धनुर्धराय अस्त्राय नमः इति षडंगानि पूज्य ।
अष्टदलेषु स्वाग्रादि प्रादक्षिण्येन ॐ अग्नये जातवेदसे नमः ॐ अग्नये सप्तजिह्वाय
य नमः ॐ अग्नये हव्यवाहनाय नमः ॐ अग्नये अश्वोदरजाय नमः ॐ अग्नये वैश्वान
राय नमः ॐ अग्नये कौमारतेजसे नमः ॐ अग्नये विश्वमुखाय नमः ॐ अग्नये देव
मुखाय नमः इति मूर्तीः संपूज्य अष्टदलाग्रेषु आं ब्राह्म्यै नमः ईं माहेश्वर्यै नमः ऊं
कौमार्यै नमः ॠं वैष्णव्यै नमः ऌं वाराह्यै नमः ऐं ऐन्द्र्यै नमः ॐ चामुण्डायै नमः अं म
हालक्ष्म्यै नमः इत्यग्रादिप्रादक्षिण्येन संपूज्य तद्बहिः लोकपालान् स्वस्वाशास्वा
य संपूज्य पुनरुक्तवह्निमंत्रेण वह्निं संपूज्य धूपाद्युपचारांस्तानूतानात्परिकल्प्य
वह्निप्राणमयस्रुवं स्रुवादिसंस्कारान्कुर्यात् अग्नेर्दीप्तादिसप्तजिह्वाः कहोमेषु प्रोक्ताः सप्तजि
ह्वाः संपूज्याः वश्यादिराजसकाम्यकर्मसु पद्मरागाद्यस्ववर्णान्यान्तर्लीयाम दृष्टोहिनाम्लो

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

श्री सौ० र० २१५ हितां नेत्रं शेवना धूम्रिनीचकतालिका रजस्थो रुद्रनाथ वह्नौ विहितोः काम्यकर्म सुर
ति मारणादिक्रूरं कर्म सतन्त्र विश्वमूर्तिं स्फुलिङ्गिन्यो धूम्रवर्णा मनोजवा लो।
२१४ हिता न्याकरालोच्याः कालाना मस्थे रिनारतिएनास्त्र नेत्रक मेणाम्रागुरुकबीजा
या न्या मसृजा नाह्ययोज्याः केचित्तु भागरुक सात्विकम समजिह्वा सुकर्म विशेषेषु तत्र
त्कर्मे गुणानां जिह्वा मध्ये भ्रामयन्त स्याहोमः कार्य इत्याहुः उक्तं च कुण्डस्य मध्ये व्यवामा
प्रदिग्भागां जिह्वा हिमप्रभामुविकामनादौ स्तम्भनादिषु मनोवत्पूरकः मारणे निगदि
तानुविह्नलौ सप्त भाउथवेरिरह शान्त्या माभिचारिक विधिषु बाति ज्ञा अत्र याजिह्वा
मध्ये तिष्ठति तद्दूर्ध्वं गामारभ्य पेचाः सप्त ज्वा पुनरादि जिह्वा मारभ्य मध्यस्य जिह्वापर्य
तमीशानादिमं ध्यानं प्राहुरिति एवं पूजयेदिति ॥ श्रीविद्यानन्दनाथेन शिवयोः प्रि
यसूनुना कृते सौभाग्यरत्ना त्रिषष्टिं शो गत्तरङ्गकः २६ अथ प्राकृतेन पुनर्वह्नि
मन्त्रेण वह्निं संसृज्य आज्यस्थाली मस्तु मन्त्रेण प्रताल्य स्वपुरतः कृशानोरेनिधाय
तस्मान्म प्राग्रे पवित्रे निधाय वीतरागादिचक्रभिः सम्प्रकोरेः संस्कार्ण स्वगोधिस पोपघ २१५

२

गन्धे घृतमाघर्षे मन्त्रविद्यया त्रिरभिमंत्र्य नत्वा स्वेष्टदेवतां संचिन्त्य धेनुमुद्रां मत्स्य
कुम्भहस्तगोरात्रं हृत्य केऽम्भवायव्यकोणेऽङ्कु चिन्त्या त्रैमन्त्रो वानिति प्य नतुपरि ह
स्तेन त्रणाज्यस्थालीं निधाय दर्भपुगलमग्नौ संदीप्य दग्धाग्रमाज्ये हृदानिति
प्याच शिष्टमग्नौ मतिप्य ॐ नृदं मे पुगलं संदीप्य कवचेनाज्यापरि त्रिर्भ्रामयित्वा
ग्नौ दग्ध्वा शेषं विसर्ज्य पुनर्दर्भान्प्रज्वाल्य हृन्मन्त्रेणाज्यमस्पृश्य दर्भशेषानग्नौ प्र
ति प्याज्यस्थालीं मे गारेभ्य उत्तरस्यां मुद्रायां योगारानुग्नौ निति प्याप उपस्पृश्य पुर
तो दर्भे स्वाज्यस्थालीं निधाय प्रागग्रहस्तमेतेन पवित्रमध्येन हृनेत्रि हत्य वनेवि
धाय हृदयं त्रेण स्वामिमन्त्रे पवित्रमध्येन त्रिः मन्त्रवनेन कुर्यादिति नापनपवि
त्रीकरणाभियोजनेऽन्योजनेऽन्यवनम्ब्राह्मणानामष्ट संस्कारान्कृत्वा कराभ्यां
स्रुक स्रुवौ ऊर्ध्वमुखौ गृहीत्वा तावधोमुखौ प्रताप्य कुशमूले स्तयोर्मूलं कुश
मध्यै स्तयोर्मध्यं कुशाग्रै स्तयोरग्रं त्रिः त्रिः परिमृज्य वामहस्ते निधाय दक्षिण
हस्तेन तौ प्रोक्ष्य पुनः प्रताप्य दर्भान्नद्भिः संस्पृश्याग्नौ मतिप्य नयोरधो वामकरस्थ

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

श्री॰ त्वोर्ध्वमवैवोनोमत्वाद्यग्रीनेवात्वाविषयाभिमेध्य नयोर्मध्ये ऐं आत्मतत्त्वायन
सा॰ र॰ मः नयोर्मध्ये ह्रीं विद्यातत्त्वायनमः नयोरग्रे क्ष्रौं शिवतत्त्वायनमः इति पृथक्
२ पृथग्विन्यस्य पुनस्तयोर्मूले ह्रां इच्छाशक्त्यै नमः नयोर्मध्ये ह्रीं ज्ञानशक्त्यै न
मः नयोरग्रे हूं क्रियाशक्त्यै नमः इति शक्तित्रयं विन्यस्य स्रुचि ह्रीं नमः स्रुवे
215 ह्रौं नमः इति विन्यस्य हुं मंत्रेण तयोः कंठदेशे त्रिः नवसूत्रेण स्रुवेण पृथक्
पृथक् त्रिः मर्दितांगं वेष्टयेत् धाहिभिः सेचयेत् इति णाभागेक्षुपात्रे तोस्या
पयित्वा ज्यस्थात्वोपवित्रस्यागग्रे कृत्वा देवभागे कल्पयित्वा इति णाभागे स्रुक्
मे पत्रेवामभागे स्रुपत्रेच संचिंत्य वामभागे इडा इति णापिंगला मध्ये सु
षुम्णा च विभाव्य हुं मंत्रेण इति णाभागात् स्रुवेण आज्यमादाय अग्नये स्वाहा इत्य
ग्नेर्दक्षिणनेत्रे हुत्वा अग्नये इदं न मम इत्युक्त्वा पुनर्वामभागात् स्रुवेणाज्यमादा
य सोमाय स्वाहा इति वह्नेर्वामलोचने हुत्वा सोमाय इदं न मम इत्युहेशत्यागं
विधाय पुनर्मध्यात् ... आज्यमादाय अग्नीषोमाभ्यां स्वाहा इति वह्नेः मेध्ये जुहुयात् २
२५७

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

अत्र सर्वत्र स्रुवत्तगृह्णन् शेषमाज्यसंपातं धारयन् प्रथमाकस्थापितपात्रे निति
पेत् सर्वप्राग्गुक्तयुक्तात्तत्रैव होमे शत्यागे वक्ष्यते यथा इति वह्नेर्नेत्रविक्षोद्घाटने
विधाय ॐ भूः स्वाहा अग्नये इदं न मम ॐ भुवः स्वाहा वायवे इदं न मम ॐ स्वः स्वा
हा सूर्याय इदं न मम ॐ भूर्भुवः स्वः स्वाहा प्रजापतये इदं न मम इत्याहुतिचतुष्ट
यं हुत्वा वैश्वानर जातवेद इहावह लोहिताक्ष सर्वकर्माणि साधय स्वाहा इ
त्यग्निमेवेणाहुतीश्च यं हुत्वा ऐं अग्नेः गर्भाधानं संपादयामि स्वाहा ऐं अग्नेः पुंसवनं
संपादयामि स्वाहा ऐं अग्नेः सीमन्तोन्नयनं संपादयामि स्वाहा इति प्रतिकर्माज्याहुत्यष्टकं
हुत्वा कामधेनुगोर्भेजातं प्राग्गतं रूपं वह्निं ध्यायेत् ऐं अग्नेः जातकर्म संपादयामि स्वाहा इत्य
ष्टावाज्याहुतीर्हुत्वा वह्नेर्नामतत्कृतं हुत्वा शुचिकं संशोध्य ऐं वह्नेर्नामकरणं संपादया
मि स्वाहा इत्यष्टावाज्याहुतीर्हुत्वा कामाग्निरिति नामधेयं परिकल्प्य कामेश्वरीकामेश्व
राभ्यां दत्वा विसृज्य ऐं वह्नेः परितः क्रमणं संपादयामि स्वाहा ऐं अग्नेः अन्नप्राशनं संपा
दयामि स्वाहा ऐं अग्नेः चौलं संपादयामि स्वाहा ऐं अग्नेः उपनयनं संपादयामि स्वाहा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सौ॰ १॰ ऐं अग्ने र्महानाम्नं संपादयामि स्वा। ऐं अग्ने र्महाव्रतं संपादयामि स्वाहा। ऐं अग्ने रुपनिषदं
संपादयामि स्वाहा। ऐं अग्ने र्गोदानं संपादयामि स्वाहा। ऐं अग्नेः समावर्तनं संपादया
२१६ मि स्वाहा। ऐं अग्ने र्विवाहं संपादयामि स्वाहा। इति प्रतिकर्माष्टाष्टावाज्याहुतीर्हुत्वा
916 गर्भाधानादिविवाहान्तान्यपि दश संस्कारान् -- कर्मसहकुर्यात् अशुभकर्महु
तु अग्ने र्मृतिं संपादयामि स्वाहा। इति मारणान्तान्येवं दश संस्कारान्कुर्यादिति नवो
मूलमंत्रहुतेन समित्पंचकेन सीवह्नौ निक्षिप्य सरयूं हिरण्यायै स्वाहा। षरयूं कन
कायै स्वाहा। शरयूं रक्तायै स्वाहा। वरयूं रक्तायै स्वाहा। लरयूं सुप्रभायै स्वाहा। ररयूं अ
तिरिक्तायै स्वाहा। यरयूं बहुरूपायै स्वाहा। ॐ सहस्रार्चिषे हृदयाय स्वाहा। ॐ स्व
स्तिपूर्णाय शिरसे स्वाहा। ॐ उत्तिष्ठपुरुषाय शिखायै स्वाहा। धूमव्यापिने कवचा
य स्वाहा। सप्तजिह्वाय नेत्रत्रयाय स्वाहा। धनुर्धराय अस्त्राय स्वाहा। ॐ अग्नये जा
तवेदसे स्वाहा। ॐ अग्नये हव्यवाहाय स्वाहा। ॐ अग्नये अश्वोदरजाय स्वाहा। ॐ अग्न
ये वैश्वानराय स्वाहा। ॐ अग्नये कौमारतेजसे स्वाहा। ॐ अग्नये विश्वमुखाय स्वाहा।

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ॐ अग्नये देवमण्डलाय स्वाहा ॐ ब्रां ब्राह्म्यै स्वाहा ईं माहेश्वर्यै ॐ कौमार्यै ऋं वैष्णव्यै ऌं वारा
ह्यै ऍं इन्द्राण्यै ॐ चामुण्डायै अः महालक्ष्म्यै स्वाहा रं अग्नये स्वाहा टं यमाय ठं निर्ऋतये वं
वरुणाय यं वायवे सं सोमाय हं ईशानाय ॐ ब्रह्मणे स्वाहा ह्रीं अनन्ताय स्वाहा ॐ वज्राय
स्वाहा ॐ शक्त्यै स्वाहा ॐ दण्डाय स्वाहा ॐ खड्गाय स्वाहा ॐ पाशाय स्वाहा ॐ अंकुशाय
स्वाहा ॐ गदायै स्वाहा ॐ त्रिशूलाय स्वाहा ॐ पद्माय स्वाहा ॐ चक्राय स्वाहा इति वह्नि
जिह्वां गायत्रीं तिलवतीं नामैकां ज्याहुतीं हुत्वा स्रुवेणाचलयोः स्रुवं चिच्छन्नमात्रेण अ
धोमुखं स्रुवं स्रुचि निधायान्या आज्यं कलशे मंत्रेणैवोद्धृत्य वह्नौ हुत्वा पविष्ट पुनः
स्रुवेण ॐ स्वाहा ॐ श्रीं स्वाहा ॐ श्रीं ह्रीं स्वाहा ॐ श्रीं ह्रीं क्लीं स्वाहा ॐ श्रीं ह्रीं क्लीं ग्लौं स्वा
हा ॐ श्रीं ह्रीं क्लीं ग्लौं गं स्वाहा ॐ श्रीं ह्रीं क्लीं ग्लौं गं गणपतये स्वाहा ॐ श्रीं ह्रीं क्लीं
ग्लौं गं गणपतये वरद वरद स्वाहा ॐ श्रीं ह्रीं क्लीं ग्लौं गं गणपतये वरद वरद सर्वजनं मे
स्वाहा ॐ श्रीं ह्रीं क्लीं ग्लौं गं गणपतये वरवरद सर्वजनं मे वशमानय स्वाहा इति दशधा
विभक्तं नमद्गणपतिमंत्रेणाद्दशाज्याहुतीर्हुत्वा समस्तेन मूलगणपतिमंत्रेणाहुति

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

श्री॰ वर्त्मपंनजुहुयात् ममममहागणपतिमंत्रस्य द्रष्टमाहुतिहोमसांकः प्रणवादि स्वाहां
सौर॰ तेजेयः । तत्तत्तल्यादिनिर्मितो चरुस्थालीमस्त्रमंत्रेण प्रक्षाल्य तत्र सुद्धान् शालितंडु
२२८ लान् मूलविद्यया ष्टधाभिमंत्रितान्न्यचरु प्रक्षमसतिमितान् अस्त्रमंत्रेण पवित्रितेषु तत्रय
917 थामानेगोक्षीरेनिक्षिप्य कवचमंत्रेण पात्रान्तेरणतत्पात्रमवधि विधाय गुरुः प्राङ्मुखो
मूलविद्यान् पवित्रधानसजातीयेनेधार्थमानेनावदानयोग्यस्य तांगुलाष्टत्राकारचरि
तेनमेतणनप्राहतिरणेनोर्ध्वमवघट्टयन् स्तुसिक्तिमस्थं नातिकठिनेनातिशि
थिलं चरुं श्रपयन्वा स्रुवमाज्येनाभिपूर्य मूलविद्यया भिमंत्रेष्मिन्वरोत माभिघात
स्रुवस्थमाज्यं निक्षिप्य तत्पात्रं कवचेनोत्तार्य कुंडस्योत्तरभागे कुशास्तरे निधाय
प्रभवस्थासनेसहस्र तत्र प्राग्वत् उपविश्य मूलविद्यया प्राणायाम त्रयं मूलविद्यया
ऋष्यादिकरषडंगन्यासौ विधाय करशुद्धिं च जमनषडंगयुवती वर्णिन्या षट्क
चतुष्पीठं च व स्वतन्त्रान्विन्यास षष्ठं विधाय ध्यानमानसं गोते सांगवत् ह्याद्विपात्र
स्थापनं कृत्वा अन्तः पूजां विधाय वह्निमध्ये श्रीचक्रं ध्यात्वा सांगयोगपीठं संपूज्य मू

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विकल्पयित्वा तत्र सांगदेवीमावाह्य सर्वोपचारैः संपूज्य प्रागवत्तिथिनित्यादिसमस्तदेवता
वृन्दं संपूज्य संतर्प्य वह्निरूपां भगवतीं ध्यायन् मूलविद्यया घृतेन पंचविंशत्याहुतीर्हुत्वा
वह्न्यैकीकरणं विधाय । पुनर्वह्निदेवतयोः स्वात्मना सहैक्यं विभावयन्नाडीसंधानार्थं ए
कादशाज्य --- मामूलविद्ययाहुत्वा गणादिसमस्तदेवतानां तत्तन्मंत्रेण श्रीपादुका
ये स्वाहेत्यादि तत्तन्नाममंत्रैः प्रत्येकमेकैकाज्याहुतिं हुत्वा प्रागादिपूर्वकुंडेषु ऋत्विग्भिः
प्रागुक्तविधिना संस्कृतेषु वा वाचार्यः स्वकुंडादग्निमुद्धृत्य विहरेत् ततः ऋत्विजः स्व
स्वकुंडेषु वह्निं प्रज्वाल्य स्वस्वकुंडाग्रे स्वस्वासनानि प्रागुक्तविधिना संपूज्य उपविश्य गुर्वा
दिवंदनपूर्वकं मूलस्य ऋष्यादिषडंगन्यासं कृत्वा तं विधायोक्तविधिना वह्निस्थापनपूर्व
कं वह्निमुखे श्रीचक्रं ध्यात्वा पीठपूजापूर्वं सर्वदेवीमावाह्य सांगावरणां सर्वोपचारैः
संपूज्य संतर्प्य घृतेन पंचविंशत्याहुतीर्मूलविद्यया स्वस्वकुंडेषु जुहुयुः ततो गुरुर्हविर्द्रव्याम
न्नेन स्वात्मसंवित्तेनैकत्वेन स्नेहं च कृत्वा त्रिधा विभज्यैकं भागं देव्यै निवेद्य । द्वितीयं भागं विभ
ज्य ऋत्विग्भिः सह साज्येनान्नेन मंत्रिकुंडे पंचविंशत्याहुतीर्हुत्वा तृतीयं भागं शिष्यगणस

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

श्री
गौर.

सहगुरुः स्वयंभुक्त्वा च मध्यमसमये तं शिष्यं मूलविद्यायाः षडंगन्यासेन सकलीकृत्य हस्ते
त्राभिमंत्रितेन नीरेण दत्वा दिग्भेरवं दन्तकाष्ठं शिष्याय दद्यात् ततः शिष्यः समाहितः तेन दं
२१८ तान्विशोध्य दंतकाष्ठं मन्त्रान्ते विसर्जयेत् ततः समाचान्तं शिष्यं मूलविद्यया बद्धशिख
218 मस्त्रमंत्राभिरक्षितं वेदीं नीत्वा गुरुस्तेन सार्धं सकुशास्तरणे रात्रिशेषं नयेत् इति
ता दिनादर्वाग्दिने अधिवासं कुर्यात् ततोऽन्यस्मिन्दिने गुरुः सशिष्यो रात्रिशेषे समुत्थाय
स्नानादिनित्यकृत्यं निर्वर्त्य यागमण्डपं गत्वा द्वारपूजादि नित्यक्रमोक्तविधिना कुंड
स्थापरदेवतान्तां सामान्यार्घ्यं संपूज्य जपान्तं समाप्य कुंडस्य समीपे गत्वा स्वस्वासनेन स
मुपविश्य आत्मनो गुरुस्त्वं देवपरदेवता यथाविधि संपूज्य मूलविद्यया षोडशा
हुताहुतीर्हुत्वा अथाग्निहवनान्नाममेकैकामाज्याहुतिं हुत्वा घृतत्रयैस्तिलैस्तण्डुलैः
त्रिपुरसुन्दर्याणां गाहेऽमेविहितद्रव्यैर्वा यतिकुंडमष्टोत्तरसहस्रं जुहुयुः अत्रत्रिपुरसुन्द
र्याणां गाहेऽमद्रव्याणि पलाशपुष्पाणि कुसुमकुसुमानि वा त्रिमधुरानि वा घृतं तीरमधु
नि घृतं शर्करा मधूनि वा ततः स्नानेन हृज्जनित्यकृत्यं शिष्यं पंचगव्यं पाययित्वा कुंडस

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

मोपवीत्वा गुरुस्तत्र दिव्यहस्तादि विसोढ्य योगमार्गेणात्मनो यहृदये प्रविश्य नाडि-
त्यमाहृत्य स्वात्मनि निक्षिप्य शिष्यस्य पिण्डं ध्रुवं पश्री चक्रं विभाव्य तस्य षडध्वशो-
धनं कुर्यात् तत्र शिष्यस्य पादयोः प्रभृति निवृत्त्यादि पञ्चक कलात्मकं कलाध्वानं संवि-
त्य पुनस्तस्य लिङ्गदेशे आत्मतत्त्वविद्यातत्त्वशिवतत्त्व सर्वतत्त्वमयं तत्त्वध्वानं विभाव्य
पुनस्तस्य नाभिदेशे प्राग्वत् चतुर्दश भुवनात्मकं भुवनाध्वानं परिकल्प्य पुनस्तस्य
हृदये अकारादि हकारान्त मातृकावर्णमयं वर्णाध्वानं संचिन्त्य पुनस्तस्य ललाटे
ब्राह्मं मन्त्रमयं पदाध्वानं विभाव्य पुनस्तस्य शिखायां सर्वमन्त्रराशिमयं मन्त्राध्वा-
नं विभावयेदित्थं षडध्वात्मकं शिष्यदेहं संस्मरन् गुरुः पूर्वं शिष्यस्य पाशान् ओं अमुक
स्य कलाध्वानं शोधयामि स्वाहा इत्यष्टावाहुतीः साज्यतिलैर्हुत्वा कलाध्वानं तत्त्वा-
ध्वनि विलीनं विभाव्य एवं पुनः ओं तत्त्वाध्वानं शोधयामि स्वाहा इत्यष्टावाहुतीर्हुत्वा
तं भुवनाध्वनि विलीनं विभाव्य पुनः ओं भुवनाध्वानं शोधयामि स्वाहा इत्यष्टधाहु-
त्वा तं वर्णाध्वनि विलीनं विभाव्य पुनः ओं वर्णाध्वानं शोधयामि स्वाहा इत्यष्टधाहुत्वा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

श्री॰ हुत्वा तेषु पराध्वनि लयं नीत्वा पुनः ॐ पराध्वानं शोधयामि स्वाहा इत्यष्टधा हुत्वा तं मं
सौ॰ र॰ मन्त्राध्वनि लीनं विभाव्य ॐ मन्त्राध्वानं शोधयामि स्वाहा इत्यष्टावाहुतीर्हुत्वा तं पर
२२६ मात्मनि विलीनं विभावयेदित्यध्वशोधनं विधाय पुनः सृष्टिक्रमेण परमात्मनि
२१९ लीनं मन्त्राध्वानं ततः तत्त्वाध्वानं पदाध्वानं ततो वर्णाध्वानं ततो भुवनाध्वानं ततः तत्त्वाध्वा
नं कलाध्वानं च तत्तत्स्थाने संयोज्य स्वात्मस्थितं शिष्यचैतन्यं तद्धृदयं प्रवेश्य
हृष्यमाणवर्त्मना शिष्यस्य हृदये तं दिव्यदृष्ट्यावलोकयन् स्थापयेत् अत्र मृद्गु।
सकरजातीनामध्वशोधनं न कुर्यात् तेषाम् स्वपादोदकप्रदानेनैव पापविमोचनं
कार्यमिति ततो गुरुः स्वकुण्डे [illegible] ॐ भूः अग्नये च पृथिव्यै च महते च स्वाहा अ
ग्नये इदं न मम ॐ भुवः वायवे चान्तरिक्षाय च महते च स्वाहा वायवे इदं न मम ।
ॐ स्वः आदित्याय च दिवे च महते च स्वाहा सूर्याय इदं न मम ॐ भूर्भुवः स्वः प्रजापत
ये महते च स्वाहा प्रजापतये इदं न मम इत्याहुतिचतुष्टयं हुत्वा तिलैः [illegible] प्रायश्चित्तार्थ
माहुतिचतुष्टयं हुत्वा इतः पूर्वं प्राणप्रतिष्ठा हृदि देह धर्माधिकारजात्यन्तरं [illegible] वक्ष्या

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

हु मनसावाचाकर्मणा हस्ताभ्यांपद्भ्यामुदरेणशिश्ना यत्स्मृतंयदुक्तं यत्कृतं तन्मसर्वंब्रह्मा
र्पणंभवतुस्वाहा इतिब्रह्मार्पणोमंत्रेणकर्मबंधविमुक्त्यर्थंमाज्येनाष्टवाहुतीर्जुहुयात् ततो व
ह्निमंत्रेण पुनः प्राग्वद्वह्निंसंपूज्य ॐ सहस्रार्चिर्महातेजा नमस्ते वज्ररूपधृक् सर्वाशि
वे सर्वगत पावकाय नमोऽस्तु ते त्वं सेव्यो रक्षकोऽथवायो महात्वं नमामि ते विसृजे लोकपा
लोसि शांतिमंत्रमपठ्य क्षमे स्वपश्चिमाप्य न्यूनातिरिक्तसंपूर्णार्थं ददामि मयूर्तेति
तं ॐ हूं सांगेभ्यः रुरु रुरु स्वाहा इति तिलैनेकामाहुतीर्हुत्वा स्रुवेण स्रुवि हृतमाज्यं न
द्येष्वग्रपुष्पफलादिकं च निक्षिप्य नरर्द्धधाम्न खे स्रुवं निधाय शांखवल्कं संपाद्य पुटा
भ्यां स्रुक्स्रुवौ गृहीत्वा उत्थाय ऋजुकायस्स्थलयोर्मूलं स्वनाभौ निधाय वामपादमग्रकृ
त्वा मस्तविद्यामुच्चार्य वौषडिति देवास्त्वकमले परमाममृतं श्रावाज्जुहुयात् एवं पूर्णा
हुतित्रयं हुत्वा नपविष्ट हे दीसे पूज्य हे दीसे च क्रांगांगा मावरणां कुंभं विसर्जयेत् एव
मत्रिजोपि स्वस्वकुंडे महाव्याहृत्यादिहोम एवं कैशणां हुतिं हुत्वा हे दीसे पूज्य विसर्ज
येद्गुरुः ततो गुरुः प्रागुक्तविधिनासांगेसावरणां वह्निं संपूज्य सामान्यमहाव्याहृतिमंत्रैः हु

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

श्री· दीनां मंत्रैः स्रुचे ते स्रुहुत्वा वह्निं परिषिच्य ॐ भो भो वह्ने महाशक्ते सर्वकर्मप्रसाधक कर्मान्तेऽपि
मा·र· सम्प्राप्य सान्निध्यं कुरु सादरं इति वह्निं संप्रार्थ्य प्रणम्य तं स्वात्मनि संयोज्य परिस्तरणानि
२२० धात्वाग्नेः प्रतिपूज्य विसृजति च नेत्रं कृत्वा नेत्रमंत्रेण शिष्यं मंत्रेण नववस्त्रेणावगुण्ठितं करेण गृ
२२० हीत्वा कुंभसकाशमानीय जले नीत्वा तत्स्थाने जलिंग ष्यय हर्ये स्वयंभू लवि घामस्मरन् कुंभ
स्थाने वनायोपश्चात् तिष्ठापयित्वा नेत्राधः विसृज्य दर्शयेत् शिष्यं समुपवेश्य ॐ अज्ञानति
मिरान्धस्य ज्ञानाञ्जनशलाकया चक्षुरुन्मीलितं येन तस्मै श्रीगुरवे नमः इति मंत्रं पा
ठयित्वा कुंभे देवीं सांगां सावरणां सर्वोपचारैः संपूज्य प्रागुक्तभूतशुद्धिविधिना शिष्य
देहे संहृत्यात्मा घातं देहे हेमागुरुक षोढाद्यखिलन्यासजातं विन्यस्य पंचोपचारैः कुंभस्थां
देवतां संपूज्य षडंगन्यासयोगेन प्रागवदेवीं सकलीकृत्य शिष्यकुंभस्यानेव त्यमातृकाम्
वतो भद्रमेवलेखलेखतेजशिष्यं प्राङ्मुखं समुपवेश्य पंचवाद्यघोषपुरःसरं ब्राह्मणा
शीर्भिः सह गुरुः कुंभमुद्धृत्य तत्पल्लवस्थानं सरत्नमान् शिष्यमूर्ध्नि निधाय विलोममा
तृकां मूलविद्यां च जपन् गुरुः कुम्भेः शिष्यमभिषिच्य एवं स्थापितं नवधा नीनौ ये रत्नार्थं शिष्य

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

मभिषिच्य उद्दिश्य पूजयित्वा वामेन तेनैव जेन न्यासयेद्यो न पश्यं गामैवैः सकलीकुर्यात् ततः शि
ष्य उत्थाप्य मस्तके तु तं पुष्पेभ्यः हस्तेवा मसी परिधायाचम्य मौनी कृतांजलिर्गुरुं सन्निधौ ति
ष्ठेत् ततो गुरुः सत्श्रीचक्रे मां गुरुं पूजयेत् मण्डपं चर्वयेत् तस्मिन्नेकैको नाम खपदे वत्ता तां धारीभिः
पंचोपचारैः संपूज्य शिष्यदेहे हृत्पद्मे रक्तं सं चिंतयत् श्रीपादाद्यामस्ते तन्मात्रकं विधिना गु
रुः शिष्य स्वतनुं शोधनेकारयित्वा तस्य पापशंकं दहेत् विहृध्यात् तत्र मध्य मध्ये शिष्यदेहे हृद्मस्ता
धारखाधिष्ठानमणिपूरकानाहत विशुद्धाज्ञाविद्धिं धेडोधिनी -- द्विषोडशा
ध्याने षोडश शतानाद नादान्त शक्ति व्यापका समनोन्मनी ध्रुवमंडलान्वितं पंचेशतावनस्थाः
षोडश बीजानि संचिंत्य पंचदशान्त मुद्रं प्रवेशेन न्यासः पंचदशान्त राशिमन्त्राधारादि प
चदशस्थानेषु संचिंत्य तत्र सर्वमप्यं विद्यामयीं महाविद्या पंचदर्श स्वरूपी कामरूपकामक
लां संचिंत्य विद्यां तत्र षोडशार्णकं संतिनाः सत्वादि गुणत्रयं गुणातीतस्वरूपं जाग्रत्स्व
प्न सुषुप्ति तुर्यावस्था च तत्त्वं उजनि सौषु षोडशकला उत्पन्ना जागरबोधमनो व्या
पिन्ति मिलाप भ्रमचिंतामतिर्मर्दग्न विश्लनी मंदश्री निरावेशमपसम्रस्वानामाधिवि

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

श्री· वेकाख्याः संचिंत्य तं दिव्यदृष्ट्यावलोकयन् धनपुत्रादिमूलेनानापापनकमयपत्रयुते भिलाषम
मो·२· मूलं भूरितेपुण्यपापफलान्वितेसंसारवृक्षे स्फूलहृष्ट्याप्य स्थूलपापावोह्ये निषसंमो
२२१ हमत्सरकामक्रोधाहंकारमदमयपिंछबकुलाभ्यां संकल्पविकल्परूपपक्षाभ्यां प्र
२२) तिवद्धलेन स्वात्वं पुष्टं कृत्वा सपदं वपपीष्यस्य मनः पक्षिणं ज्ञानोपदेशजालात्प्रणय
वो नैव बद्धा श्रीगुरुः करतलरूपशस्त्रच्छिन्नपक्षद्वयतया निश्चलीभूतमनःपक्षिणः आत्मा
त्मनीभावस्यानिःशेषत्रुटितभवपाशस्यापि षष्यस्य ब्रह्मरंध्रे गुरुः स्वपुष्पफलेन स्वहस्त
णाकरेण स्पृष्टस्वात्मस्वरूपं पद्मस्तनच्छिद्रपं ससंयोज्य ब्रह्मैवायमितिभावयन् तत्रस्थमह।
स्वदलस्वसमीकहोरत्नमध्यगंतं गुरुतत्त्वं मां कमलः स्मरणेन रूपं बोधयित्वा तेत्रैवात्मपा
संकल्पमकारोदमकारेण बद्धचक्रमस्वरूपादिकं चोपदिश्य मायुक्तविधिना श्रीपात्रामृते
न तत्त्वशोधनं कारयित्वा नूतनवस्त्रेण शिष्यस्य मस्तकमाच्छाद्य तस्य दक्षिणकर्णे मयम 219
न्त्रोगुरुपादुकाविद्या स्वपादुकां तामुपदिश्य तदनु पंचपंचिकाविद्या स्तानाम् तद्विद्या तदनु
चक्रेश्वरीविद्यां षोडशनामोपदेशपदं तदंगानां पंचदशाक्षरी तदनु पंचदशाक्षरी तद

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

नु पंचदशानित्यविद्याः ततश्चतुराम्नायविद्याः ततश्चराणाम् ऊर्ध्वाम्नायविद्याश्चन्याश्च श्रीच
क्रमुद्रेजाः पादयोनित्यो पायाविद्यास्ततः सर्वाः यथाक्रमेयथास्वसम्प्रदायं यथाधिकारी समस्तगुरुपदि
ष्ट तस्य नामाद्यक्षरादिवर्णमाने स्नाद्यशक्ति नस्यु दक्षशिष्यस्य नामक कुर्यात् अथवा खेशरी
देमान्तकान्यामस्यानेष्टक मेगेशिष्यस्पर्शयित्वा तत्रस्यमान्तकात्तरमाद्यन्तसेक्र नामुनेर
नाद्यश्वा होतेनाम विद्ध्यात् इति यथा मेसप्रदायेनाम कृत्वा ततश्च गतकलियुगादिनान्निसी
हिनावसानानि गणयित्वा नवमिर्हृतेयावंति दिनान्यवशिष्टानि भवंति तानिपरिज्ञाय प्राक्
मानः मेधाप्रकार सोम नवना प्रेषु दीताहिनस्य यः पर्याय नामो भवति तस्य नाम एव स्वशि
ष्यस्यापि नामकुर्यात् ततः शिष्यमाणाय्याम अभ्यादिकरषडंगान्यासपूर्वकं गुरुरूपदिष्टांम
लविद्यामष्टोत्तरशतमष्टधावाजपित्वा जपं समर्प्य गुरुमंत्रदेवतानामैक्यं विभावयन् दे
वतात्मकं श्रीगुरुं ध्यायेत् दंडवत्प्रणम्य तस्य पादद्वयं कृत्वाप्यो स्मीतिवदेत् शिष्यमनुत्या
प्यपरिरभ्य मूर्ध्न्याघ्राय कालनित्याविद्योदयात् रात्रिपारपर्यक्रमसमुपदिष्य समयाचा
राधिकं यथाधिकारे बोधयेत् ततः शिष्यः प्रहृष्टमनाः स्वात्मनिवेदनं कृत्वा गुरवेसर्वस्व

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

श्री· मौ०र· तदर्धं वा स्वविभूत्यनुरूपं वा विप्रं शास्त्रोपहितो गोभूहिरण्यवस्त्राभरणगजाश्वदासमहिषीगृहा
रामादि तु गोदक्षिणां दत्त्वा प्रणम्य परितोष्य कुमारिकाः सुवासिनीः सामयिकांश्च संभोज्य
२२२ वस्त्रालंकारमूर्त्तिदक्षिणाभिः संतोषयेदिति ॥ क्रियामयीदीक्षा ॥ ॥ श्रीविद्यानंदनाथेन
222 शिवयोः प्रियसूनुना कृतो मौलिमाणिक्यरत्नाख्यो ग्रंथः समभिशोधकः ॥ २७ अथैतदनुष्ठातुमशक्ता
नामाचार्यः प्रागुक्तेन वर्त्मना मंडपे मंडपकरणाशक्तो मंडले कल्पयित्वा हस्तमात्रं स्थंडिलं मंडपे
वेद्याः पश्चिमतो गुरुः स्वासनस्थानं परित्यज्य पूर्वतो हस्तद्वयमात्रमवकाशमपहाय तेन बहिः
त्रमास्फाल्य तन्मध्ये चिह्नं विधाय तच्चिह्नावलंबेन हस्तमात्रपरिमाणया वृत्तं निष्पाद्य त
न्मध्ये ब्रह्मसूत्रं पंचधा विभज्य भागात्रिकं वृत्ते चिह्नानि कृत्वा समानं तेषु भेषु एवं
हि चतुर्थं सममहाद्भागेषु तिर्यक्सूत्रत्रयं स्पृशति तावत् वृत्ते वा वावधि कृत्वा तेषु मध्यस्थ
स्पृशति तावत् वृत्तसंधिद्वयमारभ्य ब्रह्मसूत्रस्य पश्चिमवृत्तसंध्यवधि सूत्रद्वयमास्फाल्य
ततः प्राक्सूत्रं स्पृशति तावत् वृत्तसंधिद्वयमारभ्य पश्चिमसूत्रमध्यस्थब्रह्मसूत्रस्य एवं
वृत्तसंध्यवधि सूत्रद्वयमास्फाल्य ब्रह्मसूत्रं मार्जयित्वा सुसमं नवयोनिचक्रं निःपाद्य त 220
२१

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

त्वप्राग्वत्कुंभस्थापनादिकं विधाय वैश्वदेवांते गुरुर्मिश्रेशानयोर्मध्ये वनरश्मामाचार्यस्तु ज्ञेयथा
विधि स्वकृत्वाग्निस्थापनादिकं कृत्वा । मिश्रिका प्रागुक्तविधिना दीक्षां दद्यात् मेवं पाभा
वेन हृदय कुंभकरणाशक्तौ प्रागुक्तस्थंडिले वाग्निस्थापनादि दीक्षामात्रं सकलं कर्म।
यात् अग्निस्थापने यदि विस्मारणाशक्तौ प्रागुक्तनित्यहोमविधिना वाग्निस्थापनं कुर्यात् सर्व
दिनाद्यधिवासनाशक्तौ तस्मिन्नेव दिने सद्योधिवासनं कृत्वा द्वितीय यत्कृत्यमेकस्मिन्नेव
दिने समापयेदिति सद्योधिवासनपक्षे गुरुशिष्ययोर्हुतशेषचरुप्राशनं न स्यात् किंतु
प्राशनस्थाने पञ्चगव्यं वा क्षीरं वा प्राशयेदिति शिष्टाचार इति शिष्टाचारः ॥ अथ वह्नेर्यमेव।
तन्नैव प्राशितं नैवाप्राशितमिति श्रुते ॥ **इति संक्षेपतः क्रियादीक्षा** ॥ अथाग्निहोमकाले
वह्नेर्जिह्वाशिरः कर्णादिके ज्ञात्वा जुहुयात् तत्र जिह्वायामेव होमः श्रेयः अन्यत्र गौणहो।
मावहः तथा चोक्तं गह्वरकल्पे सर्वकार्यप्रसिद्ध्यर्थं जिह्वायां तु सहोमयेत् वक्त्रः कर्णादिके।
ज्ञात्वा होमयेद्देशिकोत्तमः अग्निकोणे कुंडे न स्यात् कुर्याच्च व्याधितो मध्ये नासिकायां महद्दुः
खं च तथा चैव नाशनं भवेत् केशेषु रिक्तस्थाने ज्ञात्वा जिह्वायां होमयेत् तत्र कांडं तत्र कर्णौ

श्री· यत्र धूमस्तु नासिके यत्रान्यत्र तु नैनेत्रे पश्चाद्भस्मानुनन्धिः यत्रैव ज्वलितो नित्यं हि स्तत्र जिह्वा प्र
सौर· कीर्तितेति ॥ तथाच शारदातिलके ॥ आस्यं तजे हुत्वा हृदि विपश्चित्सर्वकर्मसु कर्णे होमे भवे
२२३ व्याधिर्नेत्रे तं धनं मीरितं नासिकायां मनःपीडा मस्तके धननाशनम् सधूमो निःशिराः प्रा
223 क्रो निर्धूमश्च उरेवच ॥ ज्वलनः शोभवेत्काणि काष्ठे लग्नस्तु नासिका अग्नि निर्ज्ञायते तथ
त्र शुद्धस्फटिकसन्निभः तन्मुखे तत्र विज्ञेय वनरश्लु तमाननमिति ॥ अथाग्नेर्वर्णाख्याना
रस्यैव च तत्र ॥ अग्नेर्मौ सस्रगो धूम्रशशाङ्काभ्याकृतयस्तथा विकारस्फटिकाख्यश्च वर्णवेद्याः
कर्मसिद्धये पद्मरागद्युतिः श्रेष्ठो लाक्षारससमप्रभः बालार्कवर्णो हुतभुग्जयायां प्रश
स्यते बुधैः इन्द्रगोपकसंकाशः प्राणिनाम्भो च पावकः शक्रचापनिभः श्रेष्ठः कुङ्कुमा
मलश्चैवच रक्तानां च वर्जानी नावर्णो नाग्निरिहोच्यते ॥ अथगंधः ॥ सुगंधद्रव्यगं
धाग्निर्हुतः गंधः सुशोभनः आपुर्णः पद्मगंधः स्याद्धिल्वगंधश्च सत्त्ववान् ॥ तथा शारदाति
लके ॥ नागचम्पककुन्नागपाटला यूथिकानिभः पद्मसौवर्णकल्हारसौगन्धिकसमत्रि
भः पावकस्य शुभो गंध इति ॥ अथशब्दः ॥ जीमूतवल्लकीशंखवेणुसंग्रामध्वनिस्त्वकः

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

२२

शाखोगृः सिद्धयेहेन एवोन्यः स्मात्सिद्धिकृतु ॥ तथा शारदातिलके ॥ मरीचामितदक्षलोहदधा
निवेद्धृः शुभावहः ॥ अथ आहुतिः ॥ नारदपांचरात्रे ॥ कुत्राकोरोहिजश्रेष्ठ धजं चामरसन्निभः
विमानानोहयानोचमामाहानांवृषस्यच आकारेणाप्यहंसानांमयूराणांच सिद्धिदः न
दाकृतिः मत्स्यवह्निः स्यः सिद्धिकराः स्मृताः शेषाणांदेहिर्लो तं पनश्लीहोमकर्मणि
यदृपांकृथितंचैवयदिनस्पृतिस्ता आम्न्योस्यवेप्यतेनदासिद्धिकोननः ॥ अथ
शिखोमनैवः ॥ विषमास्याशिखावेद्धृ स्यादपश्युभावहः कृष्णाकृशोत्रतानाशोचोग्रत्वा
लः सिद्धिहास्मृताः ॥ तथा शारदातिलके ॥ प्रदक्षिणास्त्वंशाब्जभाशिखिनः शिखाः
शुभदायजमानस्यराज्यस्यापिविशेषतः ॥ तथा नारदपांचरात्रे ॥ प्रदीप्तेतिलिहानेगृ्नातिः
धृतेस्मगुणोनथा हृष्येनहिमते चैवहोतव्यो सिद्धिमिच्छता ॥ अथ निषिद्धं नारदपांचरात्रे ॥
अस्यतेनजाम्नस्तस्य विस्फुलिंगसमन्वितः धूम्रावलिढज्वालस्य होशननैवसिद्धिद उ
गंधस्थावलीढस्य सिनकृ स स्वयेभवेन भूमिंचविलिखेयस्तु सोपिदद्यात्पराभवं ॥ त
था शारदातिलके ॥ कृमः हृस्वगतेर्वर्णो यजमानेविनाशयेत् रतिगंधोतृजसुखोहातकःऊ

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

श्री॰
सौर॰
२२८
227

ख्यमेशोभवेन ह्निचैाहृत्तांशिलोकुन्मन्तुधनपरिहार्यं। भुक्तपदनिमाधुमः पारावतम
मममुः ह्यानिनुरगज्ञानीनांगवांचक्रन्तेविरान ॥नक्षत्रपंचरात्रे॥ ख्येरेष्टुमहीवारीनां
हनमत्रानसिद्धये रतस्रष्टचयशहृत्तपमव्याप्तिः महा उलिखिखैववमुधांपश्चा
धःशिखपवच नक्षत्रेनमाम्मृतिश्रेष्ठशास्त्रे स्मिन्यागमप्रवरे इत्यत्रेवंविधेषुदोषेषुप्रा
यश्चित्तमनुत्तं ॥प्रायश्चित्तम्॥ एवंविधेषुदोषेषुप्रायश्चित्तायदेशिकः मूलमन्त्रेण
जुहुयात्पंचविंशतिशताहुतीरिति पंचविंशतिरेकैकस्मिन्दोषे इतिज्ञेये अथ स्रुक्
स्रुवोलक्ष्म श्रीपर्णीशिंशिपाचैव वटवृक्षोद्भवं तनविल्वापचपर्यककपुत्रागखदिरैवैकैक
तपत्नाशावटपिप्पलमतोउदुम्बरादिवृक्षेणान्यतमस्य मुष्टकमवृणामपीलोचुणा
ह्निमिरउष्टमहिष्टमानात्नधिककेदीर्घस्यतथुनेसमचतुरस्रंकुण्डंगहीत्वा तत्र ह्वैत्तम
ष्टांगुलेनचतुर्विंशत्यंगुलिमानेषट्त्रिंशदेशनविभज्य तेषुविंशत्यंशाद्र्धंविभ
ज्य मुवर्णिष्टेषाउदशभागेषुग्रदेशेमानाष्टकंमालेपर्यंपरिकल्प्यावशिष्टभागाष्टकेन
समचतुरस्रंवेदिंकृत्वा तन्मध्येचिह्नंकृत्वा तच्चिह्नमवलंब्यार्धेशमानेनामितोह

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

त्तं निष्पाद्य वृत्तयोरन्तराले भागाच्चयनिभं मध्ये वृत्ताकारां कर्णिकां स्थापयन् । गर्तं कृत्वा
तद्बहिर्वर्धांशमानेन बहिर्वृत्तं निष्पाद्य तद्बहिरष्टकांशमानेन वृत्तान्तराले कृत्वा ।
वृत्तद्वयान्तराले ष्टस्थानि परिकल्प्य तद्बहिर्वर्धांशमानेन तत्सम आकारो विचित्रो वा ।
शोभां विदध्यात् ततोऽग्रे वशिष्टांशांशेषु कोणेन वेद्यां सन्तीपोशान्तीपोतानपार्श्वे
द्वयवृत्तेन मध्ये किंचित्त्रित्वं कंठं विधायावशिष्टः समभिरशेषाग्रे कंठसमानविस्ता
रेसमन्तलमधस्तात्पीठोच्चीयमानविस्तारे कृत्वा मुखविस्तिविस्तिवन्मोवलंपत्रिके
त्या कंठाल्पधोस्तुवेस्पमोवलामभिंदन्त्याली कारकारमेकांशमानमितं कर्निष्ठायेवे
पायेभयंपावान्तेकृत्वा कर्णिकामध्यस्यवान्तमध्यान्तुवुमध्यस्यमणालीकाकारवान्त
मध्येयथावृत्तं किंचित् न पाणिमलोष्टमात्वाकयाकवेलोपरिधिमेखिने वृत्तनि
गमनाय कुनिष्पवेशयेभपरस्थं कुर्यात् ततो वेद्याः ष्टशमागं कुर्मोकारं मध्ये किंचित्
मनतं भूमौ यथा निम्नं तत्ति ष्ठतितपाकृत्वा मावलस्य शष्ठमभागमध्ये किंचित्त्रिमतं कृ
त्वा मण्डलं प्रथमं तत्तुच्चभागे हस्तमात्रं वाकारं गजमात्राकारं वाराहमात्राकारं वा सम्यक्

श्री
सौर:
२२५
225

रयित्वा स्रुचं येत्र मात्रयान्तरं द्वत्र्यङ्गुलं हि एवमानाभिं विदध्याद् एवं स्थूलं स्रुवं तेन शिल्पिवरेण
कारयित्वा द्वे ज्यङ्गुलेन एकांशेन कार्यपृत्वा केकणाकारत्रयं चलद्वयं वा कृत्वा तदह
धोपात्रं च वृत्तं येन सुवृत्तं केन मध्यमङ्गुलेन स्रुवे भिन्नमूर्ध्व मखेऽङ्कुम्भं निर्माय तदधः पु
नरेकांशेन कंकणानि कृत्वा तदधो नवांशमानेन दैर्घ्येण स्रुवं वेष्टनयोग्यस्य तले द्वे ज्यङ्गुलमध्ये
कृत्वा तदधः पुनरेकांशेन कंकणानि तदधो षडंशेन पात्रं प्रागवदूर्ध्व मखे कुम्भं तदधः पुन
रेकांशेन कंकणानि चतुर्थांशेति स्रुचं निर्माय स्रुचश्च मूलं विंशतिभागे दैर्घ्यमङ्गुलैः
शङ्कुयमानेन वर्तुलाकारस्य तलोपरि मागपृष्ठे स्रुवे तेस्रुवं निर्माय तस्य मूले षडंशेन
कम्बुग्रीवान्तमग्रपोत्रपत्राकारं कर्षमात्रं वृत्तं मार्गं रेखाङ्कित्वा तदधो द्वे ज्यङ्गुलेनकांश
मानेन प्रागवत्कंकणानि तदधोपात्रं वृत्तं येन कुम्भं तेन एकांशेन पुनः कंकणानि त
तदेकादशांशमात्रं चतुरंशमानं दीर्घं स्रुवं चाष्टेन योग्यस्य द्वे ज्यङ्गुल मध्यं न्यस्त्वा पुनरेकांश
न कंकणानि तत्तो शात्रयेण कुम्भं पुनरेकांशेन कंकणानि तत्तो शात्रयेण कुम्भं पुनरे
कांशेन कंकणानि चतुर्थांशेति ॥ स्रुक्स्रुवनिर्माणप्रकारः ॥ एवं स्वर्णाद्युपनामयो

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वास्तुकस्तुवैकार्थैः स्तुवस्तुवाभावेपत्तापास्वमध्यपत्रंहृदयेपिण्डं तत्हृदयंवाहोमेग्रासं संस्का
रोपिस्तुकस्तुवयोरिव पात्रीयोरपिकार्यमिति ॥ अथ प्रकृतेर्विलयादौ लाङ्कृत्यं वर्णहोमावि
धिर्लिख्यते ॥ तत्र पृथ्व्यप्तेजआत्मकानकारादिलकारान्तान्मातृकावर्णान्पृथ्व्यप्तेजआत्मकोशा
ध्यात्मके शिष्यदेहे हेमापाद्मलविधिनाविन्यस्य पुनः संहारक्रमेणैव मस्तकादिहृदयान्तस्थं
लकारं हृदयादिनाभ्यन्तस्थं लकारं संहरामि हृदयादिनाभिपर्यन्तस्थं लकारं हृदयादि
वामपादाग्रपर्यन्तस्थं हकारं संहरामि हृदयादिवामपादाग्रपर्यन्तस्थं हकारं हृदयादिद
क्षिणपादाग्रपर्यन्तस्थं सकारं संहरामि हृदयादिदक्षिणपादाग्रावधिस्थं सकारं हृदया
दिवामपादाग्रावधिस्थं षकारं संहरामि हृदयादिवामपादाग्रावधिस्थं षकारं दक्षिणपा
दाग्रावधिस्थं शकारं संहरामि स्कन्धपृष्ठपार्श्वकायवकारं संहरामि स्कन्धादिमस्तकान्तस्थ
मकारं शिरःस्थं ग्राकारं संहरामीत्युक्त्वा तत्त्वक्रमाद्वर्णान्संहृत्य पुनस्तत्त्वं तन्मयं सकल
तत्त्वग्रामसमन्वितं परमात्मनि संयोज्य विलीनसकललोकं तत्त्वसमूहं विगलितं निर्विक
कल्पं हृदिव्यतं नैशिष्यं संचिंत्य पुनः परमात्मनः सकारादिहकारादिलकारान्तान्वर्णान्वेता

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

श्री
मो
२२६
226

य मार्गक्रमसंहृतिन्यासक्रमेण शिष्यदेहे मातृकावर्णान् विन्यस्य पुनस्तस्मिन्नेव तन्त्रग्रामसमेते
तस्मिन्संयोज्योक्तविधिना उपदेशं कुर्यादिति वर्णदीक्षा अथ कलादीक्षा तत्र पादादि जानु
पर्यन्ते निवृत्तिकला जान्वोर्नाभिपर्यन्तं प्रतिष्ठाकला नाभितः कण्ठपर्यन्तं विद्याकला कं
ठाल्ललाटपर्यन्तं शान्तिकला ललाटान्तब्रह्मरन्ध्रान्तं शान्त्यतीतकला च शिष्यदेहे संविन्यस्य नि
वृत्तिकलां प्रतिष्ठाकलायां संहरामि प्रतिष्ठाकलां [illegible] विद्याकलायां संहरामि विद्या
कलां शान्तिकलायां संहरामि शान्तिकलां शान्त्यतीत
कलायां संहरामि शान्त्यतीतकलां परमात्मनि संहरामीति क्रमात्संहृत्यैव धारयित्वा पुनः
परमात्मनः सकाशात् शान्त्यतीतकलां ततः शान्तिं ततो कलां ततो विद्यां ततः प्रतिष्ठां त
तो निवृत्तिं च सृष्टिक्रमेण शिष्यदेहे तत्तत्स्थाने संयोज्योपदेशादिकं कुर्यादिति एवमष्ट
त्रिंशत्कलाभिर्वा एकपञ्चाशत् कलाभिर्वा प्रागुक्ताभिः कलाभिः पञ्चाशत्संहारसृष्टिन्यासक्रमेण
शिष्यं संस्कृत्य दीक्षां दद्यात् इति कलादीक्षा तत्र गुरुः स्वहस्तं तेजोरूपं स्वगुरुं ध्याय
न् मूलविद्यां षडङ्गां मन्त्रात्मात्मकां जपन् शिष्यस्य शिरसि स्वहस्तं करं निधायोपदि

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

शेत् इति स्पर्शदीक्षा ततो गुरुः पश्चिमे पाणिं विचिन्त्य निधाय तत्र कृत्वा न्यासमन्त्रमेवं च ध्यायन्
तन्मयः स्वयं शिष्यानुपश्येत् इति वाग्दीक्षा ततो गुरुः स्वनेत्रे निमील्य परमात्मस्वरूपेण
मन्त्रदेवतां ध्यात्वा मन्त्रविन्तो दिव्यचक्षुषा शिष्यं नीरूपमन्त्रोपदेशं कुर्यादिति दृग्दीक्षा
पश्चादुत्क्रमेण तद्दीक्षात्रयं विरक्तानाममन्त्रान्तो शिष्याणां तत्त्वविदा गुरुणा कार्यमिति स्त्री
णां तु वाग्दीक्षा दृग्दीक्षा वा विहिता नान्या अथ वेधदीक्षा ततो गुरुः शिष्यस्य मूलाधारे चतुर्द
लपङ्कजमध्यगतत्रिकोणमध्ये मातृकारूपां कुण्डलिनीं ध्यात्वा तया तत्र चतुर्दलमध्य
स्थवादिसान्तान् वर्णचतुष्टयं तन्मध्यस्थितेन कलाष्टकेन सह मन्त्रवर्णान् ऊर्ध्वगतस्वाधि
ष्ठानाख्यषड्दलकमलमध्यस्थिते विलोमं संयोज्य वेधयित्वा तत्र षट्कमध्यस्थबादि
लान्तवर्णषट्कं च विलोमं संयोज्य तदूर्ध्वं नाभिमण्डले दशदलकमलमणिपू
रकचक्रे विलोमं संयोज्य तत्र दशकमलस्थडादिफान्तवर्णदशकसहितं विलोमं तदुप
कजमध्यस्थहृदि संयोज्य वेधयित्वा तदूर्ध्वमनाहताख्यहृत्पद्मे कादिठान्तद्वादशवर्णा
द्वादशदलपत्रे संयुज्य तैः स्वरैः सार्धं तत्कण्ठेन मध्यस्थितेश्वरे संयोज्य वेधयित्वा कण्ठदे

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

श्री
मोर

शिवोऽजरश्च सदाव्यक्तोऽज शाटलकमलविशुद्धचक्रस्थमीश्वरं संयोज्य तेन रुद्रेण सार्धमीश्वरं त
न्मध्यस्थसदाशिवे संयोज्य वेधयित्वा तं सदाशिवे भ्रूमध्यस्थद्विदलकमलमाज्ञाचक्रं
२२६ नीत्वा तत्पत्रद्वयस्थहक्षवर्णद्वयसहितं तत्सदाशिवे तन्मध्यवर्तिनि बिन्दौ संयोज्य वेधः
यित्वा तं बिन्दुं तदूर्ध्वस्थितायां कलायां संयोज्य तां पुनर्नादे नादं नादान्ते नादान्तमुन्मन्यां त
२२७ वि सकलवक्त्रे विलवक्त्रेण हवक्त्रे चेत्यन्तरं संयोज्य वेधयित्वा जीवभूतां सहतां कुण्डलि
नीं परशिवे संयोज्य वेधयेत् एवं कृते शिष्यो गुर्वानुग्रहाक्लिष्टसंसारपाशो भवति ततोऽय
न्तः संहारविपरीतक्रमेण परशिवात् कुण्डलिनीमुन्मन्याद्यानयासं हृत्कमलस्थितं सहषिकं
मण्णशिष्यदेहे तत्तच्चक्रे तां तां देवतां संयोज्य हृदये जीवं मूलाधारे कुण्डलिनीं च संयो
ज्यापत्रे शान्तिकं कुर्यात् ततः संजातदिव्यवेधो भूतभविष्यद्वर्तमानज्ञः सदाशिवो भव
ति इति वेधदीक्षा प्रायः कलौ वेधदीक्षाकरो गुरुर्लब्धा न शिष्यस्तु उतं भरत्नाकराचार्याः
प्रसंगाद्व्याप्तिलिख्यते नायमिति शिवे अभिषेकदीक्षितानां सह्रक्रियुक्तानां शिष्याणां गुरुः प्र
ण्याभिषेकाख्यं द्वितीयमभिषेकं कुर्यात् तत्र प्रागुक्तमेवं पूर्ववेदिकापरिहितेनमाग्रयां ततः तत्तणाः

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वक्ष्यमाणषट्त्रिंशदधिकसार्धसहस्रकलशस्थापनयोग्यविपुलतरश्रीचक्रं विरचित
त्वचतुरश्रे रेखायमध्यगतवीथीद्वये सिद्धिदशकस्थानेषु ब्राह्म्याद्यष्टकस्थानेषु षोड
शदलेष्वष्टदलेषु धाष्टकष्टजास्थानेषु च त्रिकोणानि कृत्वा मध्यस्य कोणत्रयस्य को
णत्रये मतिकोणमेकैकमिति यंत्ररेखा कृत्वा त्रिकोणत्रयं निष्पाद्य तेषु चतुर्दशारायष्टा
रान्तचक्रचतुष्टयगतद्विचत्वारिंशत्त्रिकोणेषु च समेत्य पंचनवतिसंख्येषु श्रीचक्रगता
ष्टवसुदेवतास्थानत्रिकोणेषु मतित्रिकोणरेखात्रये पि मतिरेखसमानरालानि
त्रीणि चिह्नानि कृत्वा तेषु चिह्नाचिह्नमिति क्रमेण गुरुक्रमस्थानानि भवति यंत्ररेखाभिः षोडशत्रि
कोणानि कृत्वा तेषु सर्वमध्यगतत्रिकोणत्रये पञ्चान्तरालेषु त्रीन् कृत्वा तन्मध्ये स्वामिन्या रेखात्र
त्रिकोणं कृत्वा तत्रापि मार्गत्रयस्थानेषु द्वात्रिंशत्त्रिकोणानि कृत्वा तेषु सर्वमध्यत्रिकोणमध्ये
दीतामकरणोक्तविधिना वक्ष्यमाणरेखामध्यमाणजलपूर्णकुंभं संस्थाप्य अन्येषु च पञ्च
वति त्रिकोणगर्भगतेषु पंचत्रिंशदधिकसार्धसहस्रसंख्याकेषु त्रिकोणेषु तावत्संख्या
कान्कलशान् जलपूर्णान् वस्त्रयुग्मवेष्टितान् रत्नादियुतान् स्थापयित्वा सर्वमध्यस्थकुंभे

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

श्री· सार·

देवीमावाह्य प्राग्वत्सर्वोपचारैः सांगां सावरणां प्रोक्तक्रमेण संपूज्य मध्यस्थकुंभे संस्पृशन्।
षट्त्रिंशदुत्तरसप्तशताधिकविंशतिसहस्रसंख्याकाः कालनित्याविद्याः प्रजपेत् ता
स्तु प्राग्वत्पारायणप्रक्रमात्स्थिताः एवं शिष्यस्य जन्मनक्षत्रदिनात्पूर्वदिने जन्म।
नक्षत्रदिने वा एवं सप्तदिवासरं कृत्वा पूर्वदिनाधिवासनपक्षे एवं यथोक्तविधिनाधिवा
सनं विधाय शिष्यस्य जन्मनक्षत्रेऽगुरुः प्रातः स्नात्वा नित्यक्रियां निर्वर्त्य मध्यस्थकुंभे दे
वीं सांगां सावरणां संपूज्य मूलविद्यामष्टोत्तरसहस्रं जपित्वा नित्यहोमोक्तविधिना स्थंडि
ले हव्यवाहं संस्थाप्य नित्यहोमोक्तस्वेच्छया प्राशितं हुत्वा एवं शेषं समाप्य संख्याकाहुला
हिनान्ताव्रतहितैर्दोषवर्जः सर्वाङ्गासान्निवेशैः सह गुरुः प्राङ्मुखे त्रिनेत्रैर्देवतात्मभिः प
ञ्चभिः सामयिकैः सार्धं स्वयं प्रधानकुंभे सहस्थाप्य सम्यक्तविधिनाभिषिंचेत् ततः शक्त्यः
सामयिकाश्च कलशान्यान्योन्याभिषेकं कुर्युः ततः शिष्याय दिननित्यापर्या
यनित्यास्तथा तदिके स्वक्रमं सर्वं कथयेत् शिष्योऽपि तदारभ्याविच्छिन्नपर्यायपद्या
सप्तोत्तरसहस्रजपेन मायत्रिंशत्सहस्रं नित्याविच्छिन्नदिनान्तं मन्त्रके सन्ध्यात्रयपरिजप

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वटिकाजपं प्रातस्तृतीजपेच सायमश्रिन्नेकृत्वा तदित्रादिक्रममभजनेकुर्यादिति अथ पश्चा
भिषेके मातृकाक्षरजश्च त्रिकोणाकरणादि विलसाशङ्को विधुत्वे श्रीचक्रमभ्यर्च्य तत्रपा
तुलकयानवतित्रिकोणाणुमध्यत्रिकोणे स्वहस्तकुम्भमन्त्रेषु कलशं संस्थाप्य
मेरुज्याभिषिंचेत अथवा मध्यत्रिकोणस्य विन्दुस्थाने वारितोयपरितं कुम्भं संस्थाप्य
मेरुज्याभिषिंचेत् अथ यानवतिकलशस्थापनपक्षेवावरणशक्तीनां प्रतिकलश
केवलेव नादस्त्रजनेन धरान्कुम्भेमलहेवाः सन्ततमिति अत्रोत्तरोत्तरः पक्षः श्लाघ्यविषयः
इति पूर्णाभिषेकविधिः ॥ बोरीलत्नाणेनभविष्णुवाणे ॥ पतदयं तत्समस्तं द्विगुणाकुजवेमस्र
ते चतुर्भिः कुम्भैः मध्यः मध्या स्वतमआठकः आठकेस्ते स्वनुर्भि द्रोणस्तु कथि
तो बुधैः कुम्भोद्रोणाद्वयं शूर्पः खारीद्रोणान्यवाजशेति ॥ श्रीविद्यानन्दनाथेन शिवयोः
प्रियसूनुना कृते सौभाग्यरत्नाकरे अष्टाविंशस्तरङ्गकः २८ अथैवं मासाद्विविधाभिषे
कान्वासमुत्कानां साधकानां श्रीगुरुपादुकाभिलषितानां तत्पादुकामाहात्म्य तदर्जने तत्प्रा
प्यफलं तत्सम्बन्धानां मत्सवार्थं तद्दैक - - - व्यावहारिकं चतिख्यते ॥ तत्र श्रीकुलार्णवे

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

श्री
मार

228
229

वाप्यरामलवलतोयम्सम्राज्याकवतीकृताः एवंकुलागमज्ञानेपादुकांयांप्रतिष्ठितं कोटि
कोटिमहादानानांकोटिकोटिमहाव्रतानां कोटिकोटिमहायज्ञानांपराश्रीपादुकास्मृतेः को
टिमंत्रजपानांकोटितीर्थावगाहनानां कोटिदेवार्चनानांहि परा श्रीपादुकास्मृतिः
महारोगेमहोत्पाते महादुःखेमहाभये महापदिमहापापेस्मर्तव्यतिपादुका अ
धीतंवेदशास्त्रेणतंत्रमिष्टंचसंजितं जितंग्रेवतेनपरमंसरा श्रीपादुकाप्रिये महाश्री
पादुकांदेवीयोवाजपतिभक्तितः सर्वपापविनिर्मुक्तः प्राप्नोतिपरमांगतिं श्रुतिर्विद्याश्रु
चिर्विद्याश्रीमद्गुरुपादुका सनातनधर्मार्थकाममोक्षाणांहर्मेतनमः श्रीनाथचर
णांभोजंयस्यांदिशिविराजते तस्यांदिशिनमःकुर्याद्भक्त्यापूर्णमिलिंनप्रिये नपादुकापरा
मंत्रान्नदैवं श्रीगुरोः परं नहिशास्त्रात्परोमार्गो नपुण्यंकुलपूजनात् ध्यानमूलंगु
रोर्मूर्तिः पूजामूलंगुरोःपदं शास्त्रमूलंगुरोर्वाक्यंमात्रमूलंगुरोःकृपा गुरुमूलाक्रि
याःसर्वालोकेस्मिन्कुलनायिके तस्मात्सेव्योगुरुर्नित्यंसिद्ध्यर्थंभक्तिसंयुतैः नावदाति
मेयंदुःखमोहतृष्णावशमादयः यावन्नयातिशरणं श्रीगुरोर्भक्तवत्सलं नावद्भ्रमतिसं

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सारे सर्वं तुः खमस्तीमहः यावन्न भजते [illegible]गुरुं शिवरूपिणं सर्वसिद्धिफलोपेतो मेत्र
स्कृ धातिशोभनः गुरुप्रसादमूलोयं परम[illegible] महात्तुमः यथाललानिसेनरूः प्रमत्रोकरो
मन्तुः नथाभक्त्याधेके प्राणैः गुरु यत्नेन लोभेपेन यदाददाछिवायस्वमान्मानेदेशिके नमः नदा
भक्तो भवेछिष्यान ततोलिपुनर्भवः तावद्भाग्यो धयेछिष्यः समस्तं वायथाभवत् गुरोप्रसत्रोपि
ध्यस्य सयः पाशात्ययोभवेत् मनसापिनकोते नभक्तोमानानुजीविकासंपादयेतिनत्सर्वेसा
मिनोभक्तवत्सलाः ब्रह्मविष्णुमहेशानदेवतामुनियोगिनः कुर्वन्त्यनुग्रहं तुष्टा गुरौ तुष्टे
नसंशयः भक्त्यासंतुष्टगुरुणा योपदिष्टः कृपालुना कर्मसक्तो भवेछिष्याभुक्तिसक्तोसभा
जने शिष्येणापिनदा ग्राह्यं यत्न सेतोषितो गुरुः नस्माद्गुरोः प्रियं कुर्यान्मनोवाक्कायकर्मे।
भिः यद्दिवापरितुष्टेन गुरुणा यत्र कुत्रचित् सन्तोषीतिसमादिष्टः सोपिमुक्तो भवेत्प्रिय
ग्रष्यवाक्तिः प्रपंचेन धान्यावितचिदिश्वरो करोमिगुरुरूपेण पशुपाशविमोचने नमेप्रियः
चतुर्वेदीमद्भक्तः श्वपचः प्रियः तस्मैदेयंततोग्राह्यं सचपूज्योयथाह्यहं यथा विप्रोपिसुरणाद्यभक्तो।
वाप्यभक्तो नमस्यते म्लेछकोपिगुणाढ्यो नोवाभक्तिमान्सविशिष्यते गुरुभक्तिविहीनस्य।

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

श्री·
मार·
२३०
23०

तपोविद्याव्रतं कुर्वन्निष्फलं हि भवेच्छनैः केवलं लोकरंजनं गुरुभक्त्याव्यवहरद्गयद्दर्जीतिक
त्मकः स्वल्पप्रकोपितैः पुराणेन विज्ञानपि नास्तिकः धर्मार्थकामैः किं तस्य मोक्षस्तस्य करस्थि
तः सर्वार्थः श्रीगुरोर्देवी यस्य भक्तिः स्थिरा मम हा सशिवा गुरुरूपेण भक्तिर्मुक्तिप्रदा मम २
ति भक्त्या स्मरेद्यस्तु तस्य सिद्धिर्हि रक्षति यस्य देवे परा भक्तिर्यथा देवे तथा गुरौ तस्यैते कथि
ता ह्यर्थाः प्रकाशन्ते कुलेश्वरि नारायणो महादेवो मातापित्रोश्च राजनि यथा भक्तिर्विहिता वि
तथा कार्या निजे गुरौ लक्ष्मीनारायणौ वाणीधातारौ गिरिजाशिवौ श्रीगुरुं गुरुपत्नीं चापि
नरा विचिन्तयेद् गुरोर्भक्त्या यथा देवि प्राप्यते सर्वसिद्धयः यज्ञदानतपस्तीर्थव्रतादिने
तथापि ये श्रीगुरौ निष्ठा भक्तिर्वर्धते हि यथा तथा तथा तथा सर्वविज्ञानं वर्धते कुल
नायिके किं तीर्थैः किं महायागैः किं व्रतैः कायशोषणैः निर्व्याजमेव देवेशि भक्तिर्येषां हि
सद्गुरौ कायक्लेशं न मे हृत्तापं मा वा पियत्वं तेन तत् तन्मते देवि सर्वत्र गुरुसेवया मोक्ष
मोक्षार्थिनापि संप्राप्तकौ ति भक्तिमेवमुक्ते हि विनान्यः पंथा इति श्रुतिः अश्वमेधविचस्स
वाणीसम महापातकानि च भक्तिः दहनेन न तापि मिवानल विष्णवा साधनमनन्तं सर्वेति

३५

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

द्विमहायिने येनमह्यफच पर: फ तस्य विकल्पे फलं नयेयोगोऽनन्तयोनाचौक्रमः कोपि निगद्यु
ते श्रमायकल्लमार्गेस्मिन्नतिरेव विपिष्यति तातान्नरम यदेवेम र्वस्मिन्भुवनोत्तरे कि
नाभक्तिमतां देतुं मंत्रः केषांन सिद्ध्यति गुरोरमन्त्र बुद्धिं च मन्त्रे चात्तावबुद्धिकं मतिमान्
शिलाबुद्धिं कुर्वीताऽनो नरकं व्रजेत् गुरुं मर्त्यं बुद्ध्या नय दिबुद्ध्या न त्यक्त्वा कलापिन भवि।
ति हि मंत्रेवा देवतार्चनैः श्रीगुरुः प्राकृतैः सार्धयस्मा रैन्तिवर्द्धते तिवा तेषां च सकृत्तेनसर्वं
पातकं भवति प्रिये जन्महीनं हि पिनरौ पूजनीयौ प्रयत्नतः गुरुर्विशेषतः पूज्यो धर्मा
धर्मप्रदर्शकः गुरुः पिता गुरुर्माता गुरुर्देवो गुरुर्गतिः शिवे रुष्टे गुरुस्त्राता गुरौ रुष्टे न
कश्चन गुरोर्हितं हि कर्तव्यं वाङ्मनः कायकर्मभिः अहिताचरणाद्देवि विष्ठायां जाय
ते कृमिः शरीरवित्तप्राणांश्च श्रीगुरुं वंचयंति ये कृमिकीटपतंगत्वं प्राप्नुवंति नरा
धमाः गुरुत्यागाद्भवेन्मृत्युर्मंत्रत्यागाद्दरिद्रता गुरुमंत्रपरित्यागाद्रौरवे नरकं व्रजेत् गु
वर्थे धारयेद्देहं तृणं च धनं जयेत् निजप्राणान्परित्यज्य गुरुकार्यं समाचरेत् गुरूनं
परुषं वाक्यमाशिषविंतयेत्प्रिये तेन मंत्राज्जितो वापि प्रमादमिति संस्मरेत् भोगाये

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

श्री सार: गमानि वसनानि मस्त्रवेसर्वसर्पयेत् नत्वेषमितिसंविश्य चानुभूयानकुलेश्वरि गुर्वग्रे णानपकु
र्यात्पुत्रापवासिकेव्रते तीर्थयात्रां च नो कुर्यान्न स्नायादात्मशुद्धये न नियमं जपेदेहे गुरुवे
२३१ चो नैव भाषयेत् व्याख्यानं नैव चापि विवादं नांकयविक्रयं न कुर्यान्नृहमिः सार्धं शिष्याभ्
231 ल्पाकलावन न कुर्यात्पुत्रालिकेर्वा दसेभाषणमसपांचवरी विलोकयन्नुद्रनेतमाक्षे त्रासीन सहेतेः
नूचित् गुरोः सन्निहितेयस्तु स्थजयेदन्यमेविके सयातिनरकं घोरं सह पूजातिः फलाम्
वेत् श्रिमानवदेव्या गुरुपादाम्बुधारिणा तस्याज्ञया तत्त्वमातानुपालगुरुः सततं स
नोगमायमूल्य च सजनेनमेनिवेदयेत् गुर्वाज्ञया तस्य हीयात्तद्दत्तं शिवव जयेत् स्वशास्त्रा
केरहस्यान्येन वदेद्यस्तु कस्यचित् यदि भूयात्समम पवनम पायः श्रद्धेतेभाव
येन्नित्यं नोद्धेते गुरुणामह आत्मवत्सर्वभूतेषु हितं कुर्यात्कुलेश्वरि आत्मध्यानेभा
सज्ञावेः शुश्रूषामसनविधा शुश्रूषया न याहे विशिष्यः संतोषयेद्गुरुं पदेपदेऽश्वमे
धस्यफलमाप्नोत्यसंशयः शुश्रूषणापोयस्तु गुरुहर्वमहात्मना केवलं गुरुशुश्रूषणातल्लु
पाकारिणी प्रिये सज्जनिमहिनामा च सर्वकामफलप्रदा दीयन्ते सर्वपापानि वर्धन्ते पुण्य

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

राशयः सिद्ध्यन्ति सर्वकार्याणि गुरुस्तुष्टे यथा प्रिये यस्य शास्त्रमहिम्नैव स्वल्पं तत्त्वमहिन्नैनं वं च येन गु
रुदेवार्चको यस्तेन सम्पूर्णेन गणाधिने भक्ताविज्ञानसारेण गुरुमूर्तिहि संपयन्नृतं स्वसंगावकूत्वा
गुणैकव्यमानं हरिहरयोः सर्वस्वमपि योन्याद्गुरवे भक्तिवर्जितः शिष्याननफलमासो निम
ज्ज्ञस्तेव हि कारणं यस्मिन्कृष्णगुरौ शक्तिस्सहानानुभवे नतन सर्वकर्म्यफलतिवांछाम्यस्तनु
भूपान्नलज्जया यतितलाघं तदर्थं वा गुरुसन्मनुपजीवति लोभान्मोहान्मयशेष्णनरके च त्रि
समस्ते स्वात्मसत्वं गुरुद्रव्यं स्वयं त्वं स्वीकरोति यः तिर्यग्योनिमापन्नः कल्पान्सैर्भवत्येन प्रिये
गुरुद्रव्याभिलाषी च गुरुस्त्रीगमनोत्सुकः पतितस्य च तस्यैव प्रायश्चित्तं न विद्यते आज्ञाभं
गोपगुरुद्रव्यं गुरोरप्रियवर्तनं गुरुद्रोहमिदं मातुर्यः करोति स पातकी स्वगुरुद्रव्यविनियोगं च(
नानिवेद्य गुरोरग्रे स्वेनैव विद्यते यः कुर्यात्स भवेद्ब्रह्मघातकः गुरुस्थानं समुपस्थाय तद्धर्मपा
विनाशयेत गुरुभिः सह बहिः कार्ये हे उमाव ध्यायेच्च घातकी गुरुशापात्तु नाशः स्यात् गुरुद्रोहा
त्तु पातकं तस्मात्सर्वगुरुनिन्दा या गुर्वेनिष्टा त्वचापहः जीवेत्स गृहमविशेषो वा नरः पीतं विशेषो पिबा
म स्वहे स्तगतो वापि नापराधं करोत्गुरोः यत्र श्रीगुरुनिन्दास्यात्तत्र धायस्वबंगेषु वे सयस्त(

श्री
सारः

स्मातपक्रमे हूरेन स्मृणुयाद्यथा गुरोर्नाम जपेन्मन्त्रा कुर्वाणो सामन्तिक्रिया गुरुमित्रस
हूहाक्षीलाद्याचान्त्राप्यमानयेत् नतिरे हस्यसमयान्वेहशाग्व्रागमादिकान् श्रीगुरोः
२३२ पादुपीकामूघाणुरो नामसंस्कृतिर्जपः गुर्वाज्ञाकरणं कृत्यं स्त्रुस्त्रूषाभजनं गुरोः विवित्वर्वे
232 शिकाबर्मशोनविन्नोनिभक्तिमान् वाहनं पादुका यंत्रं चामरं व्यजनादिकं नो वृत्तमुल्ला
णाविवसमुन्मज्जप्रविशे छत्रैः आसने पादुकां छत्रं वाहने वसनादिके दृष्ट्वा गुरोर्नमस्कु
र्यात्रात्मभोग्याय कारयेत् पादप्रक्षालनं स्नानमभ्यंगं दन्तधावनम् मन्त्रेन ष्ठीवनं तो
रणायनं स्त्रीनिषेवनं वीरासनं चतुर्वाक्य मासनं हास्यरोदने केशमोचनमक्षलीशंकंडु
कं न गवलोमप्पापासमस्थारणं वारं कलहं हूषणं प्रिये अंगभंगोगवाद्यादिकरास्फाल
नचूर्णनं धूतकुंकुमस्नानादि पुरुमित्यादि चांबिके गृहयोगिमहासिद्धपीठ क्षेत्राश्रमे
षुच नाचरेन्नाचरे न्मोहाद्देवताशापमाप्नुयात् उपचारं विनातिष्ठेत् पुर्वंगुरोनेकापादिशेत्
मुखावलोकी सेवेन न तत्कालेच समाचरेत् गुरुत्तात्मकार्यं पुनोपेत्ताकारये प्रिये सद
सयकृत्नत्यूया न्नत्कार्यमविशंकया निग्रहान्ग्रहे वापि गुरुः सर्वस्य कारणं निर्गतंयद्

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

रौर्वं क्रान्तवै शास्त्रं तन्तु उच्यते गुरुकार्ये स्वयं शक्तो नापरं प्रेषयेत् प्रिये बहुलैवं तन्त्वैः भक्तैः स
हितो ध्यातिभक्तिमान् गच्छन्ति स्वन्नप ज्ञाय ज्ञाप ज्ञ कुन्ज ह जयन गुर्वाज्ञामेव उवीन तजे
ते नो नतं तन्मना अभिमानो न कर्तव्यो जातिविद्याधनादिभिः सर्वदा सवेत् त्रितय शिष्यः श्री
गुरुः स त्रिधो छायाभूमि परित्यागी विनीतस्वतिभक्तिमान् देवि गुर्वग्रतः तिष्ठेत् स्फुलका
यं समस्तुकः स्वकार्यं मत्वा कार्यं वा शिष्यः श्रीगुरु चित्तवित् गुरुपार्श्वगतो विमृशः प्र
क्रियां स्थापितं तं वसेत् सामान्यविशेषेण तत् सद्गुरौ पदि स त्रिधो आचरेच्य लिमू स्तान्ता
तोषं कोटिगुणं भवेत् अनादृत्य गुरोर्वाक्यं शृणुयाद्यः पराङ्मुखः अहितं वा हितं वा
पि रौरवं नरकं व्रजेत् गोब्राह्मणवधं कृत्वा यत्पापं समवाप्नुयात् तत्पापं समवा
प्नोति गुर्वग्रेऽनृतभाषणात् स्थानान्तरगते चार्थे व्यसने विषमे स्थिते श्रीगुरुं नत्य
जेद्यापि नरो दिष्टो व्रजेत् प्रिये अधःस्थेन गुरौ वृद्धे न तिष्ठेत् न कदाचन न गच्छेदग्रतः
सन्न विशेत् स्थिते गुरौ शालिकायां गुरुच्छायाद्देवच्छायां न लंघयेत् स्वच्छाया
तेषु नोच्छयेत् त्रस पञ्च हस्त त्रिधो भाषणं पठने गाने भोजने शयनादिके अनादिष्टे

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

श्री॰
मा॰
२३३
233

नकुर्यान्नवबावंह नपूर्वकं बलात्मप्याशानेकुर्यात्कुर्यात्तोपरिपालयेत् विनागुर्वाज्ञ
याशिष्याविश्वमेत्रातिशासनात् सर्वंगुर्वाज्ञयाकुर्यात्रापतिगेनहिप्रियेप्रिये भवताम
णम्यवोज्ञिष्ठल्लंतोजन्ति ७८ः प्रिये पश्चात्पादेनतिगच्छेत्र समह्लन्य गुरोर्गृहान् एका
सनेनापविशेल्लुकामानस्मेः सह नविशेत्सासनेदेवतागुरुसन्निधौ गुरोः सिंहास
नेदेयंज्येष्ठानामवत्रमासने दृश्यासत्रंकनिष्ठानामितरेषांमसमासने जातिवियाध
नाद्योवाहूहेदृष्टागुरुसमा हुप्रणामंकुर्वीतत्वैः महत्तिणमाचरेत् नतमिः पद्माद
राज्ञाज्येष्ठाहिपुत्रकमेवच गुरुमानकृत्य योगान् वेदेन परम गुरु नतोनमेकुहं योपि गर्व
गुरुनकारयेत् प्रगुरोःसन्निधौ शिष्यः स्वगुरुंमनसानमेत् गुरुवृद्धानमेत्सर्वेदेवबन्
णमेवच ननमेद्देवबुद्ध्यान्यप्रतिमांतोहमाणमेघौ गुरोः प्रणाममतित्रंपंज्येष्ठानामेव
मवच पूज्यानामेजनतिसल्लहत्यैषांवाकांवेदने देवान्गुरून्नकुलावायांनज्ञानवृ
द्धोन्तपाधनात् विद्याधिकांस्वकर्मस्थान्प्रणमन्कुलनायिके स्त्रीहिंश्रीगुरुभिः श्रम
पाषाढे पतिते शठे विकर्मिणांदृतन्त्रवानाश्रमिणौचनानमेत् अनिवेद्य गुरोर्भक्तेय

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

त्वेवगृहमेस्थितः तेन मुञ्चामि मे धर्मं स्यात्स्वकरो जायते मतः एकग्रामस्थितः शिष्यः
त्रिसंध्यं प्रणामं कुर्यात् क्रोशमात्रस्थितो भक्त्या गुरुं प्रति दिने दिने अर्धयोजनगः शिष्यः
प्रणमेत्पंचपर्वसु एकयोजनमारभ्य योजनद्वादशावधि तत्र योजनसंख्याते
मासि मासि गत्वा नमस्कुर्यात् दूरदेशस्थितः शिष्यो भक्त्या नत्वा त्रिधा गतः अतिदूरस्थितः शि
ष्यो यदीच्छा स्यात् तेषां च तेन रिक्तहस्तस्तु नोपेयाद्राजानं दैवतं गुरुं फलपुष्पाव
गलीनि यथाशक्त्या समर्पयेत एवं यो नार्च्चयेद्विप्रस्स यातनतां ब्रजेत गुरुपत्निः
अनन्तस्तु ज्येष्ठभ्राता गुरोः समः भ्रात्मवत्स कनीयांस पुत्रवत्कृतपालकः तेषां वर्षे
स्मादेव शिगुरुन्ज्येष्ठकनिष्ठयोः गुरुकल्पस्य कुर्वीत प्रणामं स्वगुरोर्यथा स्वज्येष्ठस्य
भ्रामज्येष्ठः तृतीयकः गुरोर्ज्येष्ठस्यैदेवशिरति ज्येष्ठवन्नष्टये पावज्येष्ठाभिवाभिवा
देनकमकोटिगयोगवः गुरोश्च कुलवृद्धस्य वेदनादि विधानतः पितृमातादिसेवे
षु ष्टज्यकोटिषु वेधुषु अभ्युत्थानप्रणामाद्यैर्व्यत्क्रोशापततो भवः यत्नानां वा पिचैव
गृहस्थानां नमेप्रकाशयेत अभ्युत्थानप्रणामाद्येर्हेषदः स्याज्जरापि चेत पतिर्भक्तापसु

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

श्री भक्तप्रणामं यः करिष्यति स महापशुरित्युक्तो देवि नाशमवाप्नुयात् यो गुरुस्थानकं प्राप्य
कौ २ पादुकोपरि संस्थया गुरुवत्तः नमेन्नाज्ञां पृथग्वा न वत्प्रिये ॥ इति पादुकाचारविधिः ॥ श्री
२३४ द्वादशमयाचारस्तत्र श्रीकुलार्णवे ॥ श्रीगुरुः कुलशास्त्राणि सम्यस्थानानि यानि तु मन्त्रा
श्रीदेव्युवाच केशव प्रणामं परिकीर्तितं येन ब्रह्मादिसकलं भयपर्यन्तं यस्य मे गुरुमन्त्रिणः नमस्येऽस्त
वेशिष्यकस्य कौलस्य पूज्या महीतले गुरुं नाम्नो न मावे तत्र जपकाले इत्येप्रिये श्रीनाथदे
वस्वामीति विवाहे वादे ने वदे श्रीगुरोः पादुकामुद्रां मूलमन्त्रं स्वपादुकां शिष्यास्य
त्रदैवैः श्रीन वेदयस्य कस्यचित् पारंपर्यागमाम्नायमन्त्राचारादिकं प्रिये सर्वं गुरुमु
खाल्लब्धं सफलं स्यान्नचान्यथा श्रीपादुकां स्वपन्नं तंचपुस्तकं देवव्रतं प्रिये नित्यमम
वि पेन्नत्यपस्युहस्तेन नोत्थिपेत सदाचारं निषेवेत कुलशास्त्राणि भावयेत् पशुशास्त्रा
णामवाणि वर्जयेत्परसंसर्गवत् एवं चर्मस्थं यथा तीरमध्ये पश्याद्विजोत्तमैः तथा पशु
मवाद्यमीनथात सकौलिकैः यः स्वगोत्रीलिंकुलाचारेष धापशास्त्रं च येन वदेत्तावृ
गच्छतः सात्त्वयोगिनी विरमेत्तं सर्वयत्नाधानायेवा कुलधर्मकुलेश्वरी नरकात्

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

निवर्तते यावदाभूतसंप्लवं ऊढाद्यूताननयापीतामद्येन च समाहृता समुत्कामगना वापि ये
च धारायुद्धयोषितः हस्तोऽभ्युक्तो हास्यवर्णां कुमारीचक्रशेश्वरी मनोहरां याचनस्थां गात्रिये
देवताधिया ग्रामसीमसु राकुंभं मन्त्रमंत्रसिद्धलिंगिने सहकारमशोकं चक्रीजलोलंकु
मारिकां एवदृष्टं श्मशानं च समाहृतेषु योषितामपि नारीं चरक्तवसनां दृष्ट्वा वन्देत भक्तितः
गुरुशक्तिसुतज्येष्ठकनिष्ठकुलदेशिकान् कुलदर्शनशास्त्राणि कुलद्रव्याणि कौलि
कान् प्रेरकान् सूचकांश्च विद्यावाचकान्दर्शकान् तथा शिक्षकान्बोधकान्योगिनी योगिनीति
द्धपुत्रकान् कन्याः कुमारिकावृद्धा नग्नामुन्मत्तामपि योषितं न निंदेत्त्वज्जयेच्छ क्षेत्रं न तनदृसे
त्रावमानयेत् नाप्रियं नानृतं ब्रूयात्कस्यापि कुलयोगिनः कुरूपेत्यति हीनेति न व
देत्कुलयोषितं परित्यजेत् भक्तानां वीराणां च कुलनाशकं न पश्येत् वनितां नग्रामुन्मत्तां
प्रकटस्तनीं न द्वेष्टि वामं वयेत्त्रागिनं योनिं न निरीक्षयेत् याकाचिदंगना लोके सा मातृ
कुलसंभवा कुर्येति कुलयोगिन्यो वनितानामतिक्रमात् शतापराधं वनितां पुष्पे
णापि न ताडयेत् दोषान्त्र गणयेत्स्त्रीणां गुणानेव प्रकाशयेत् तिष्ठेति कुलयोगिन्यः

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

श्री· सार·

२३५

235

कुलवृक्षेषु सर्वेषां नानात्मेषु नभोक्षयमर्द्धपद्मे विशेषतः । नखैः पत्रं कुलवृक्षाणां नवोपर
वमाचरेत् न वृक्षमूले मलत्यागं नमस्कुर्याच्छेदयेन्न कदाचन । श्लेष्मातककरंजोत्थनिंबाश्वत्थ
कदंबकाः । बिल्वावटोदुंबरश्च कुलवृक्षान् वसन्ति । देवताः गुरुशास्त्राणि सिद्धाचा
रविडंबकः । विद्याचोरो गुरुद्रोही ब्रह्मस्वहारी तत्र तो व्रजेत् । गुरुमोहाव्यतात्प्रेत्य निर्भर्त्स्य
वीरमूर्हषान् विकल्पकुलशास्त्राणि भवेत् निंदयन्नाभ्रमः । एकान्तरमदान्तारं योगुरु
नैव मन्यते श्वानयोनिशतं गत्वा चांडालत्वमवाप्नुयात् । गुरुं प्रकाशयेद्धीमान् मंत्रं नै
व प्रकाशयेत् । अप्रकाशप्रकाशाभ्यां क्षीयते संपदायुषी । कुलधर्मे समाश्रित्य स्वाचा
रं येन पालयेत् । पंचशुद्धाचारिणः स्वल्पमहापातकिनः प्रिये । आपदो ऽपि सिद्धिं शाक्त्यादीनां स्वक
लहो भये योगिनीनां प्रकोपश्च वर्तिताच पदे पदे भक्षमाणः प्रमादस्तु तेजोहीनो ऽतिदुः
खितः । निंदितः सर्वविहितो च वि कुलसंगवर्जितः । देशाद्देशांतरं याति कार्यहानिस्तु सर्व
वदा । तत्रापि कुलमार्गस्य शाकिन्यः कुलपालिकाः । भक्षयंति दुराचारान्ते वीराद्द्विजो मये
वत्त तस्मात् सदाचारो वि योगिनीनां प्रियो भवेत् सदाचारेण देवत्वं योगिनीवीरमेलने ह 233

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

मासुवेत्तितिर्यक्त्वं कौलिकास्तद्धि पर्ययात् संस्कारेणाविहीनस्तु गुरुवाक्यस्त्वतिवचनात् आ
चारस्ते च नो देवि कौलिकः पतितो भवेत् नित्ये नैमित्तिके काम्ये मंत्रतंत्रादिलोपजे अन
द्दे पशुर्भुः सेनामंत्रसोकटसंभवे गुप्तमकटसंभूतेज्ञाताज्ञातानहृते प्रिये एवमादिषु हे
पेषु पापस्य गुरुस्त्वाचवे देशकालवयो वित्तसम्यग्ज्ञात्वा यथाविधि प्रायश्चित्तं गुरुर्देया
त्सर्वपापविशुद्धये शिष्योपि च तथा प्रोक्तं प्रायश्चित्तं समाचरेत् अथवा सर्वपापानां गुह्या
नामजपः स्मृतिः जोत्रुन दस्यकालं च परिशुद्धये यथाग्निना अनाचारस्य मालिन्यं प्राय
श्चित्ताग्निना दहेत् बहुनात्र किमुक्तेन रहस्यं परमं शृणु पार्वति वर्णाश्रमाणां सर्वेषां आचारः
सज्जतिमद्भ्यः गुरुर्हि त्रिवारमाचारं कथयेत् कुलनायिके तत्र गृह्णाति शिष्यश्चेत् तदा पापं गु
रोर्न हि ॥ मंत्रविद्यादोषश्च राजा नैजा पापाद्दोषः पतिं यथा तथा पापमात्मसंदेहः शिष्यपापं गुरुं
प्रिये ॥ अथाप्रयोगमोरः ॥ देवस्थाने गुरुस्थाने श्मशाने वा चतुष्पथे पादुकासनविण्मूत्र
मैथुनानि विवर्जयेत् देवं गुरुं गुरुस्थानं क्षेत्रं तत्राधिदेवताः सिद्धं सिद्धाश्रवासाश्च श्री
पूर्वं समुच्चारयेत् यमनामेतज्जोकन्याओष्ठिताः पतितस्तनौ विमुक्तो मुक्तकेशी च कामा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

श्री·
मो॰र

र्तं च न निंदयेत् कन्यायोनिं पशुक्रीडां दिग्वस्त्रां प्रकटस्तनीं नालोकयेत् परस्त्रीं च परद्रव्यांश्च स्व
वर्जयेत् धान्यगोगुरुदेवाग्निविप्राकोशनराभ्यति नैव प्रहारयेत्पादैर्नैतानपि च लंघयेत्।
२३६ ग्रामस्य मध्ये मोहं शास्त्रस्य पैशुन्यविग्रहान् अप्रस्तुतामात्मसमानेन परनिंदां च वर्जयेत् लि
236 गिनं व्रतिनं नैव विप्रं वेदवेदांगसंहिताः पुराणान्यागमशास्त्राणि कल्पांश्चापि न दूषयेत् पुरो
हितस्तलमप्रमानं स्वप्नं तु तीमुल्लावितं भूपं समाजे नार्दे न प्रजेच्चैवेर्ष्यमायुधं कलशं चा
मरेच्छत्रं दर्पणं भूषणोत्तमा भोगयोग्यानि चान्यानि यानान्द्रव्याणि यानि च महार्घ्यानेव
स्तूनि यानि वा देवतालये दिव्यानि च पदार्थानि भूतानि विशिष्टानि यानि च तं घयेज्ज्वालने
तानि नैतानि च पदा स्पृशेत् यथा श्रीलोकविद्विष्टाया च स्वैरविसर्पिणी परहिंसात्मि
का या च न तामवलोकयेत्कचित् प्रतिगृह्णेन गर्ह्यापात्तामभोगविधित्सया देवतागुरुप।
आर्थं पत्नीमोप्यर्जयेद्धने धारयेदार्जवं सत्यं शौचं शीलं प्रमता धृतिं तांतिं दयामनायासं च
दिव्याशांतिं च सर्वदा विभीतकार्ककारंजस्नुहीछायां न संश्रयेत् सन्ध्यासीय मनुष्याणा
मन्येषां प्राणिनां तथा नाक्राम्ये केशान् निर्धूतस्नानवस्त्रघटोदकं एतत्स्पर्शं त्यजेद्दूरात्। 235

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

एवाज्ञस्तज्ञस्तथा ॥ तथा सोमशंभुः ॥ ननिंदेत्कारणादेवेन शास्त्रेणैव न निर्मितं न गुरुं साध
केचैव लिंगच्छायां न लंघयेत् नाद्याहं चैव निर्माल्यं न लंघ्यात्किंचि द्दशेतिते ॥ तच्छिवनि
माल्ये ॥ तथा श्रीउत्तमहेश्वरे ॥ न लंघयेद्गुरोराज्ञामुत्तरं न वदेत्तथा रात्रौ दिवा च तस्या
तां सम्यक्वन्यादिपालयेत् अप्रसन्नमशुभं तद्वद्द्वारपरित्यजेत् अप्रियं च न पालंस्यका
मक्रोधो विशेषतः अप्रकृत्तमशौचो न यथा गुरोरग्रे कदाचन अभिमानं कुर्वीत धनजाभ्या
श्रमादिभिः गुरुद्रव्यं न भोक्तव्यं ते नात्रैक एव च न रत्नं मस्तावग्राह्येत्तो भन्नो न कदा
चन अहं न स्वस्जोत्व गुरोरग्रपरित्यजेत् पादुकापोगानहादि गुरुहचिह्नानि माहरं न ल
घयेत्स्पृशेन्नैव पादाभ्यां प्राणामेमस्तका हारं प्राणामेहित्यन्वयः पर्यंकशयनेन तद्वत्तथा
पादप्रसारणं अंगभंगं च लीलां च न कुर्यात्गुरुसन्निधौ गमनागमनं कुर्यात्प्राणाम्यग
रुपादुकां छायां न लंघयेत्तद्वत्गाढं न्युपेतो गुरोः पश्चात्तदाहेन निर्गच्छेत्प्राणाम्य वग
रोरहत्तान गृहेत् ग्रेन कुर्वीत ममभावे शिष्यसंग्रहं अहंकारं न कुर्वीत नोल्वणं धारयेद्ग
रुः प्रगुरोः सन्निधौ नैव स्वगुरुं प्रणामेद्बुधः नमस्कारायचोर्ध्वे गुरुः र्हं शिष्याणि वार्येत

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

श्री· मा·

२३६

237

न नियोगं गुरुः कुर्याद्दुर्बोधेनैव भाषयेत् उपयुक्तं परेणाथ यद्दिव्यादीति तेन तत् क्षेत्रा।
पानहवस्त्रादि नोपयुञ्जीत कर्हिचित् अमेध्यपत्त्राद्युपयोगाच्च न दोषः तालिता इति स्व
कुलेनीतितानो चक्रा चार्याणां नक्षेवच उपयुक्ताम्बरो दोषः सात्त्र हत्वा सहतावपि म
न्त्रोपयुक्तमन्त्रादि नधारयेत् च संस्कृते पात्रमायतनं नाहेद्व्याः शिष्यमण्डलोवहेत्।
निर्विशेषेभित्तेतान पतेद्वनो यथा नानायामासदिश्रे शेषपथ्यं गुरुमेत्तवं नकु
र्याद्गुरुगवर्धेन्तन्ने ऽन्तं समाहेन क्रियेन चेत् नर्ष्ये निर्वेहे स्वलादं नर्एजा जयाद्गुनीं
अनिर्वाहेहक्कार्यस्य यदर्ध्यं शापर्धं हानेः मायश्चित्तं जपो हे विस्मृहस्व स्वमनोहनं
लोकोद्वेगकरीयाचर्याचममनिर्द्दं ननो स्थितस्त्द्वेगकरीयाचर्यानिरेनैवभाषयेत्
रम्यमप्यत्युक्तं तमपि मनसापि ममीहित लोकविद्वेषणं वेषं न गहीयात्कथंचन
अन्धोक्षान्याः सदायत्तानेहिकामस्यिकोचितान् आवसानोहताः शान्तिदीतितः मो
धिगच्छति स्त्रीणां विशेषतो रक्षा तत्र मे याश्रमलाशयः पालनासमयानांतु सिद्धि
स्याद्यतेचिरात् मेत्र्यः सं स्मृत्वामायाति समयस्य समस्तसर्वदा सिद्धयः समयस्य सर्वाः

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सुमीत पश्चिमान् प्रयत्नेविष्णवे चैवग्रहणेचंद्रसूर्ययोः अष्टम्यांशर्वरीमायांचोतु
नैमित्तिको जपः नित्यात्रिगुणितः सोपश्चनोचैवसमाचरेत् न्यायार्जितैः साधने
स्नानहोमार्चनादिकं॥ कुर्यात्तचैवधीयानिमन्त्राकुर्वन्नपीश्वरो॥ श्रीविद्यानंद
नाथेनशिवयोःप्रियसूनुना कृते सौभाग्यरत्नाकरेत्राद्यावूनत्रिंशत्तरंगकः॥२९ अथपु
रश्चरणविधिः॥ तत्र पुरश्चरणसंपन्नोमंत्रोहि फलदायकः किंहोमैः किंजपैश्चैव कि
मंत्रन्यासविस्तरैः रहस्यानोहि मंत्राणां यदिनस्यात्पुरस्क्रिया पुरस्क्रियाहि मंत्रा
णांप्रधानंबीजमुच्यते वीर्यहीनोयथादेहीसर्वकर्मसु न क्षमः पुरश्चरणहीनोपि
तथामंत्रः प्रकीर्तितः इतिवैशंपायनेन पुरश्चरणस्यावश्यकत्वमभिधानात्तस्यतनि
हेति विधिहीनानां फलं हेति कर्मणामिति विधिहीनानुष्ठानेनिहास्यवर्णानुष्ठा
नविधिर्विविच्यलिख्यते तत्र पुरश्चरणेशहनिहन्ति वीर्यबीजमंत्रिनायो। साधने मूल
मंत्रस्य पुरश्चरणमुच्यते पुरतश्चरणं यत्तदिहनियोगाख्यकर्मणां पुरतो विनियोग
स्यचरणंहातस्योहितमिति॥ विनियोगलक्षणमुक्तं तंत्रप्रकाशे॥ धर्मार्थकाममोक्षाणां

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

श्री॰
भार॰
२३८
238

एणस्य मार्गेण योजने सिद्धमन्त्रस्य संभवात्को विनियोगो विवक्षितः पुरश्चरणप्रत्येको वि
नियोगो विनिश्चितः फलाय मन्त्रमेवायाराजमेवायध्यानपा चरणात्सर्वमेवाभीपुर
श्चरणमुच्यत इति एतेन काम्यकर्मफलसिद्धिजनकक्रियापेक्षिकाम्यक्षिकमेत्रात्म
शुद्धिहेतुक्रियावा पुरश्चरणमित्युक्तं ॥ तत्र श्रीविद्यायाः पुरश्चरणमुक्तं ज्ञानार्णवे ॥ यत्र
वाक्त्रविज्ञाणे लिंगं स्यात्पश्चिमामुखं स्वयंभूर्बाणलिंगं वा वृषशून्यं जलस्थिते प
श्चिमायतने वापि इतरे वा पिसृवने एकान्ते वै पुण्यगंगायां नद्यां पर्वतमस्तके पवित्रे स
स्थले देवि येहि द्योमसमत्र धीः नवलक्षं जपेत्तेन साता हवींसुचपवान् ततो भवति
विधे त्रैलोक्यवशकारिणी एवं जपेद्यथाशक्ति कृत्वा होमं साधकोत्तमः किंशुकैः हव
नं कुर्याद्दशांशेन वरानने कुसुमैः कुसुमैर्वापि मधुरत्रयमिश्रितैः विधिनानेन मा
कोरणा विघ्नौघान्नाशयेत्क्षणात् सर्वकामप्रदा राज्ञ भुक्तिमुक्तिफलप्रदेति एवं त
त्र जपेव श्रीविद्यायाः पुरश्चरणं दशांशहोमसमन्त्रं सर्वकामप्रदत्वादिति।
फलस्य वापि कर्माभिधानात् तत्र हमोऽपदेशादिति त्यायात्र ज्ञानार्णवाख्यकोशो विवि

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

धानाउज्ञानोपयेभागनीकथंसिद्धिरित्याकांक्षायां । पुरश्चरणपूर्वैर्सावितिनियोगोविनिर्मि
तइतिवचनात्तन्नदभिधानस्येवयेप्युपलात् तथा श्रीचक्रसंहितायामपि लोपामुद्राविद्या
मुद्दिश्योक्तं तत्तमेवंविधंयस्यामर्वपापहारोभवेदिति तत्तजपमात्रमेवोक्तं ॥ वामकेश्व
रतंत्रेप्येवमेवोक्तमितिवदंति ॥ तन्नमन्तविचार्यमाणोसन्नितिणामर्तिसंहितैकवाक्यतया ।
तानामेव प्रएमर्वागमभोग्यश्रीचक्रविधिमन्त्रमे यस्यविज्ञानमात्रेणाकर्ताहन्तेमदा
शिवः अनेनविधिनायत्रश्रीचक्रेक्रमसंयुते पूज्यतेतत्रसकलंतवशीकुर्यात्रसंशयः नग
रेवशमायातिदेशोमेत्तनमहिजे योषितः सकलावश्यान्ते तत्कामार्गियोत्रिमाः विद्या
विमूढहृदयाः साधकेन्द्रसलमानसाः तद्दर्शनेनसेवेत्थिजायेतेसर्वयोषितः अतमाल
समामिन्नमातृकावर्णरूपिणी अपचन्तकापलमयीवामोलफललाग्रिनी सर्वेसि
द्धिमहोनित्यसर्वराजवशंकरी यस्यामत्राफलमयीतथ्यामर्फटिकोनिमिता रुद्राक्षमा
तिकामदेभवेत्सर्वसन्ध्यहृत्तमवालमालावशेषन्तुसर्वकार्यार्थसाधकामणिकामा
लाफलदामामाजपफलप्रदायिनी पुत्रजीवकमालोतवश्यफलामोक्षफलभवेत् अतमा ।

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

श्री
सौर
२३६
239

तायफलदा साम्राज्यफलदायिनी पुत्रजीवकमालानुवशपदाभोगदप्रभवेन अतमालो
मप्रज्याप्य चंदनेन प्रपूजितो समासिप्तजपे ह्रियो लतमात्रो यदा शुचि योषितो भ्राम
यत्यनेमनस्तस्य सुनिश्चले तदा हितीय लतं तु प्रजपेत्साधकोत्तमः पातालतल
नागेन्द्रकन्यकाः तेभ्यं यांति तासां कदा तज्जा लेषु न मोहं यांति साधकः जलाल
तत्रयेकु यो तत्साधकः स्थिरमानसः त्वनीयलते सम्मासे द्रावयंतिसुरांगनाः अभि
मोकेन सौंदर्य सौभाग्यमहत्कारिणी साधकं द्रावयेत्येव ननतंस्त्री सोमनः स्थिरः तदा
लतत्रयं साधुः सर्वपापनिहंतनं एवं लतत्रयं जप्त्वा व्रतस्थः स्वस्थमानसः सतो
भयेतिसु लोक स्वलोकतलवासिनः पुष्टो योषितो वशपाभ्रराचरमपि प्रियेर
तित्रि लतजपमंत्रका श्रीचक्रसाधनस्यानकवात श्रीचक्रसाधनस्यकाम्यप्रयोगाद्या
काम्यप्रयोगस्य विद्यासिद्धेरपेक्षितत्वात् विद्यासिद्धेः पुरस्सरणमूलकत्वात्पुरश्च
रणमनुक्त्वा काम्यप्रयोगाकथनानौचित्यात् ततमातामेदनिरूपणानंतरमातायां
पुरस्सरणप्रकरणएवमककथनादिच्छ बाऊ लक्षकथना देवं विधानां विद्यानां सिद्धि

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

प्रतिबंधकत्वेन यावत्पुरश्चरणकालमेव निषिद्धत्वात्काम्यजपस्य तत्कविघ्नानामेव
फलत्वेनाभिधानात्तस्य स्थिरमानस इति नियममनस्थैर्ययोः पुरश्चरणका
ल एवात्यंतमावश्यकत्वेनात्र कथनमौचित्यादिति ॥ स्मृतिसंहितायामपि पु
ण्ये हि विमलस्थाने श्रीविद्यामंत्रसाधनं ॥ शमी दूर्वा कुशा बिल्वपल्लवैरर्कसंभवैः ॥
श्रीचक्रे यजनं देवि मासमात्रसमाहितः ॥ सहस्रजन्मजं पापं हंति मासेन देशिकः ॥ इत्या
दयप्रायश्चित्तरूपं वैकल्पिकज्ञानानामेवात्र प्रकारोऽत्र वक्ष्यमाणात मासे तोपश्वाहिज पलतणमाप
तत्प्रकारेण विघ्नत्रयकथनं दवेकं तत्रत्र यजपमुक्ता तद्दशांशेन होमः स्यात्तत्संख्यैः
स्वहुतं जेकुं संभगुप्यं जुहुयात्म्यक त्रयमंजुतेरिति तद्दशांशहोमकथनादेव तत्र
यजपएव पुरश्चरणमिति तन्त्रे यन्त्रज्ञानानाणां वा प्रत्यवाकुत्रा विघ्नागोतिं गस्तदित्या
रभ्य जपस्थानकथनत्ववेके नत्र स्थितानां जपे तत्तमातोहवीस्वरूपवानिस्तके सत्
तत्तशांशः एवोत्तानंतत्रयस्मारकः इति ॥ स्मृतिसंहितेनैकवाक्यात् अत एव श्री
चक्रसाधनप्रकारणात्त्रान्तास्थानेहोमावावात्रोक्तो अन्यथात्तमातादीनामप्य
दैववत्क्रमोचितत्वात्त न वलत्तजपस्यापि पुरश्चरणाके विद्धेति नद्दश्वेक इति

श्री·
श्रोरे·
२४०
२४०

णान्मूर्ति संहितायां अघघ्नान्वलक्षं तज्जपेद्विद्वान् समाहितः तद्दशांशेन होमं तु सर्वेषां क्वचि
द्विनाचरेत् साधयेत्सर्वं भूर्लोकपालान् लक्षलक्षाभिन इति ज्ञानार्णवे च ॥ नवलक्षज
पेनोक्तेः किं नवकलक्षमारभ्यैकलक्षस्यैव फले हि लक्षमस्ये तिन न्यूने फले रत्याहित
वलक्षपर्यंत स्पष्टपक्षपक्षलम्युक्त नवद्वितीयलक्षस्य नतोघलत्वमेति तस्मान्नवमे
भूयपंचचत्वारिंशल्लक्षं जपेज्जायते तेन तत्पुरश्चरणस्य शेषकाप्यतिनाशिस्त्वकाम्यज
पएवेति तेषिता एषकृतज्युगजपः कृतावेन च्व युगानां जपादिकं कार्यमिति तेचरा
जेव तार्तीयकूरस्य स्वम्यहन्त्यथकृते समतराणि भवंति ते षांसमानं वर्णांता
मतिवर्णा लक्षमिति संभूय कार्यं प्रति लक्षं जपः पुरश्चरणे कृतयुगे कृतावेन च्व वर्णा
णां जप इति पुरश्चरणामुक्ते पुरश्चरणे तु जपहोमतर्पणे स्वाभिषेकाब्राह्मणभो
जनात्मकं पंचांगरूपं भवति अत्रैतत्तेगपंचकेषु वैवत्तु दशांशपातः कार्यमिति
तेचराजेत्तु होमं संख्यामसम संख्यात्तर्पणमिति विशेषः केचित्तु जपो होमस्तर्पणं
च स्वाभिषेको व मर्षणं सूर्यार्घ्यं जलपानं च प्रणामं देवपूजनं ब्राह्मणानां भोजनं
च एवं एवं द्वादशान्तः दशांगोपासनं भवात्मा पुरश्चरणमुच्यते उत्तिवचनात् दशांगो

७९
७९

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वदंति अत्र संसारेऽस्मिन्विप्रो यदीक्षेत्सिद्धिमात्मनः पंचांगोपासनेनैव मंत्रजापी
स्तु विवर्जेदिति कुलप्रकाशतंत्रवचनाद्दृढसेमनत्वाच्च पंचांगमेव पुरश्चरणमस्ति
दमिति केचित् शास्त्रोल्लिखमपंचमारादिषु जपहोमावभिधाय प्रयोगाभि-
धानाज्जपहोमयोरेव पुरश्चरणं वदंति तन्नरस्य बहुतंत्रविरोधात् वर्णात्मा-
त्वात् ब्रह्मनाडिगतानाहितानन्तवर्णां लिपिमाश्रयत्व वर्णविद्धयुतं कृत्वा स्वेष्टमंत्रं ज
पेत्सुधीः अकारादिषु संयोज्य तथा कारादिषु चक्रमात् तावतो मे हमध्याद्धृत्वा कल्पये
ज्जगती प्रवेरे नलालिपिभवि ह तमालार्धशतसंख्यया अनया सर्वमंत्राणां जपः सर्व
र्वसाधकः तत्कारमेरुसंस्थाने तकारादिविलोमतः एवैकोनविंशतिंमंत्रं जपेदेवं फ
लप्रदमिति कुलम् तावतारोक्त अष्टाधिकोत्तरसहस्रं मष्टोत्तरशतं वाप्यस्या जपः कार्य
स्तथा वर्णाष्टकविभेदेन भवेदष्टोत्तरशतमिति अनवर्णाष्टक जपसु द्विष्टशतादि
संख्यावशात्तत् एवं कर्तव्यः अत्र हेतवः न कस्मै तु नीरपर्वतस्थं गामी समुद्रगामिनीनदीति ॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

श्री· सा·
२४२

२ विष्णुगृहं विविक्तं निजगृहं गोष्ठं प्रवन्यथबिल्वमूलं जलाशयपश्चिमामभिमावे हृष
मूलं यस्यरिवालय गृहं मन्त्रविधिज्ञलमीवन सेव्हेर्वनामन्त्रविधिप्र एणेत्रतीर्थवनोन्या।
त्वेन नदीकूलं स्वामिमनःस्थनः सेव्ह हरुमगव्यालपंकावर्जितेकांत निसहरहितथा
र्मिक सेव्ह वनामन्त्रजनाश्रयमनुमितनिरूपद्रव राजनमाविवादिगमनागमनरहि
ते स्थानानि एषामन्यतमस्थाने ग्रामेक्रोशमात्रेनगरेक्रोशत्रये नदीपर्वतना।
तीर्थेषु परिमाणरहितं अमुकमंत्रस्य पुरश्चरणसिद्धये मयेयं गृह्यते भूमि
मंत्रेमेसिद्धानामिति मंत्रेणाभिपरिग्रहं विधाय तोरहत्तमवाग्वितन्तिलामि
नानवराकीलान्कृत्वाः स्वमंत्रेणाकृत्वाः स्वमंत्रेणपश्चागष्टधाभिमंत्र्य पू।
वाद्यष्टवि तुरं डेणानयोमेध्ये निन्ध्वितवरुणबीमंध्ये ३ वनिखेनेत तेषस्वच
मेपूज्य तेषुस्थाने पुरं ज्ञातिरशतेवपालेभ्योमापभक्तबलिंदघात ततः क्षेत्रपा
लेगणेशं वास्तुपुरुषं च संपूज्य प्राक्स्वसन्ततागायनाटवीत प्रणोन्नरापनापश्वातन स्वस्थानस्थे॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

रेखा विलिख्य नवकोष्ठानि कृत्वा तेषु पूर्वादिक्रमेण अकचटतपयशाख्यान् सप्तवर्गान् सप्तको
ष्ठेषु विलिख्य ईशानकोणे लक्षौ विलिख्य मध्यकोष्ठे नपुंसकं तथा विभज्य पूर्वादिक्रमेण
दिशः षोडशस्वरान् एकोष्ठेषु लिखेदिति कूर्मचक्रं निर्माय तत्र मध्यनवके मध्ये पूर्वादि
क्रमेणाष्टसु दिक्षु अश्मनवृषभशैलराजवासकर्कटकुलिपञ्चयोनिमहाशोत्वक्षाया
छत्राणां तत्र वसेत् पातालात् सप्तावासिन्धौ नेत्तन लालाम्बासं स्वस्य ग्रामनामाद्यक्षर
युक्तकोष्ठे दिशि कूर्ममुखं तत्र ताभे मध्ये कूर्मपृष्ठे वा तत्स्थः कोष्ठद्वयात्मकं कूर्महस्ते
वाग्रहेजपं तत्र पार्श्वं शीतवातातपनिवारणात् तस्मिन् कुर्यात् अथ वर्ज्यस्थानानि अवर्णस्य अ
कोरेण अवर्णस्य ठकोरेण लवर्णस्य पकोरेण ओंकारस्य षकोरेण जकारस्य टकोरेण
चकारस्य खकोरेण ञकारस्य नकोरेण फकारस्य धकोरेण भकारस्य रेफेण यकारस्य
सकोरेण वैरित्वं यत्र स्थानसाधकयो राघत्तरे वैरित्वं तत्स्थानं त्याज्यमिति अथ जप
माला तत्र जीवशंखप्रवाललारक्तस्फटिकमणिकोपलपद्मबीजरजतसुवर्णकुशग्रन्थि
रुद्राक्षान्तमस्य निर्मिताष्टोत्तरशतं चतुःपञ्चाशत् सप्तविंशतिसंख्याकैर्वा देवस्यं तास

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

श्री· मा·र· २४२

242

महत्का कार्या ॥ अथ मालासंस्कारकालः ॥ विष्णोर्द्वादशी सर्वा स्मृता ॥ शाक्तेरष्टमी नवमी च कृ
ष्णचतुर्दशी रात्रिः शिवस्य त्रयोदशी दिवा ॥ अन्येषां तिथिनियमो नास्तीति ॥ अथ मालायाः सूत्राणि
विष्णोः पद्मसूत्रे कार्या सत्सूत्रे वा देव्याः पट्टसूत्रे शिवस्योर्णाभवं वाल्कं वा कर्पाससूत्रे च
तु ब्राह्मण्या कृतं स्वसमानवर्णया योषिता कृतं वा त्रिगुणं त्रिगुणीकृतं कुर्यात् ॥ अन्येषु सूत्रेषु
यथेष्टमेव स्यात्प्रमाणे ॥ अथ संस्कारः ॥ तत्र गोमूत्र गोमय दुग्ध दधि घृत कुश जलात्मकं पं
चगव्यं तिलान् घृतं च होमार्थं च सम्पाद्य शान्तिव्यतिरिक्तेषु पूर्वेद्युरेकभक्तं विधायान्येद्युः
प्रातः कृतनित्यकृत्यः शान्तिमालासंस्कारे कृतभोजनो रात्रौ साधकः सूत्रं मणींश्च पृथक्
पृथक् पञ्चगव्येन जलैश्च प्रक्षाल्य नवसु पिप्पलदलेषु पद्माकारं विन्यस्य सूत्रं मणींश्च सं
स्थाप्य तेषु प्रणव भुवनेश्वरी बीजमातृकां च विन्यस्य मणीन् सूत्रं वा गन्धादिभिः सम्पूज्य
संस्पृश्य जितश्वासो वाग्यतः समस्थाप्य यथाशक्ति समघृतेन तिलैः सद्यादि पञ्चगव्ये हुत्वा होमाशक्तौ
जपं वा विधाय सूत्रे सकलमणीन् संयोज्य जपमणीनाराध्यैकैकं मणिं मध्ये ब्रह्मग्रन्थिं वि
धाय गोपुच्छाकारेण सर्पाकारेण वा ग्रथयित्वा सर्वतः स्थूलं सुमेरुं ग्रन्थिं ... सजातीयमेकं मणिं वा स्तबक
नी

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

यमेकीकृत्य मेहं ग्रथयित्वा ॐ सद्योजातं प्रपद्यामि सद्योजाताय वै नमः भवे भवे नातिभवे
भजस्व मां भवोद्भवाय नमः इति मंत्रेण पंचगव्येन पीतं लक्ष्णेन च प्रक्षाल्य ॐ वामदेवा
य नमो ज्येष्ठाय नमो रुद्राय नमः कालाय नमः बलविकरणाय नमः बलप्रमथनाथाय
नमः भूतदमनाय नमः मनोन्मनाय नमः इति मंत्रेण चंदनागुरुकर्पूरकुंकुमैर्विमृश्य ॐ
ॐ अघोरेभ्योऽथ घोरेभ्यो घोरघोरतरेभ्यः सर्वतः सर्व सर्वेभ्यो नमस्ते अस्तु रुद्ररूपेभ्य इत्य
गन्धशार्करसगुग्गुलमधुचंदनघृतैर्धूपयित्वा ॐ तत्पुरुषाय विद्महे महादेवाय धीमहि
तन्नो रुद्रः प्रचोदयात् इति मंत्रेण चंदनकस्तूरीकुंकुमकर्पूरैर्धूपयेत् ततः ईशानः सर्वविद्या
नामीश्वरः सर्वभूतानां ब्रह्माधिपतिर्ब्रह्मणोऽधिपतिः ब्रह्मा शिवो मे अस्तु सदाशिवम् इति
मंत्रेण प्रतिबीजं शतं शतमभिमंत्रयेत् महवानेनाघोरेणाभिमंत्रयेत् तथा चावा
हनास्थापनसन्निधापनसन्निरोधनसंमुखीकरणावगुंठनामृतीकरणपरमीकरणानि
तत्तन्मुद्रया प्रागुक्तैः पंचभिर्मंत्रैः प्रतिबीजं पंचोपचारैः स्वेष्टदेवताः प्रजपित्वा तस्य सकृत
मालया जपं कुर्यादिति आधिवेदिकसंस्कारो रुद्राक्षाणामेव नान्येषां ग्रथितानां कृत्वा चित्या

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

श्री: त्रे संस्थाप्य तत्र स्वं गणेशसूर्यविष्णुशिवदुर्गाः षड्गायत्र्या पंचोपचारैः संपूज्य सहस्रमिति मंत्रेण
सौर: पंचगव्येन निक्षिप्य पुनस्तां पंचगव्यादुद्धृत्य स्वर्णपात्रे निधाय तदुपरि लेख्य पयोदधिघृतदोहश
२४३ केशात्मकं पंचामृतं सुपवासितं संस्थाप्य तत्र मालां निक्षिप्य पुनस्तस्मादुद्धृत्य शीतलजले
निक्षिप्य प्रक्षाल्य चंदनकस्तूरीकुंकुमाकर्पूरागुरुभिरनुलिप्य तस्यां होमिति मंत्रमष्टो
त्तरशतं जपित्वा सूर्यादिनवग्रहानिंद्रादिदिक्पालांश्च संपूज्य सघृतेन तिलैः यथाशक्ति मू
लमंत्रेण हुत्वा यथाशक्ति गुरवे कांचनदक्षिणां दत्वा ब्राह्मणान् वस्त्रादिभिस्तोषयेत् इति द्विती
यप्रकारः प्रकारान्तरं तु सूत्रं मणींश्च पंचगव्यैः त्र्यहं तिष्ठेत् चतुर्थदिने तस्मादुद्धृत्य अस्त्र
मंत्रेण प्रक्षाल्य हृन्मंत्रेण ग्रंथयित्वा कवचमंत्रेण प्रतिबीजं वस्त्रग्रंथिं च नागपाशं वा वि
धाय नेत्रं प्राणेन बध्नीयात् तत्र सप्त जितं श्रीचक्रे कृत्वा तत्र स्वेष्टदेवतां संपूज्य मूलवि
द्यामष्टोत्तरशतं जपित्वा पुरश्चरणोक्तदिव्यैस्तावत्संख्यं हुत्वा श्रीचक्रमध्ये मालां संस्थाप्य
तस्यामप्यमृतां गमयेच्छांतिस्वस्त्यं स्वेष्टदेवतारूपां तां मत्वा विधया संपूज्य प्राणप्रतिष्ठां ब।
लिदानं विधाय पुनस्तां स्वेष्टदेवतां संपूज्य गुरवे दक्षिणां दत्वा ब्राह्मणभोजनादिभि

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

स्नायेयेदिति ॥ तृतीयः प्रकारः ॥ अथ पुरश्चरणकाले विहितानि ॥ मनः संहरणं शौचं मौन
मंत्रार्थचिंतनाव्यग्रतानिर्वेदः श्रद्धा मनोत्साहः क्रोधत्यागः स्वधर्माचरणं नपरिदृष्टेनेंद्रि
यनिग्रहः ब्रह्मचर्यं भूशयनं नतिः साधुसंसर्गः संध्या मत्रकस्नानं मंत्राभिमंत्रितजले
नाभिषेकः त्रिषवणं हविष्यान्नमशनं मौनं सहस्राहानं पिप्पलादिपीठं स्वच्छवस्त्रपरिधानं
णं मध्यपत्ररहितपत्रालाशयनं त्रिषवित्रपत्रावल्यां रात्रौ मितभोजनं गोविप्रबालादि
शुश्रूषा पापानां तु लग्नवणं स्वगोधांगुवसनमत्केशधारणं च ॥ अथ निषिद्धानि ॥ अपि
यान्नभाषणं कांजविभोमार्क स्नुहीका पाकमत्स्य नियताहारदिदिन स्त्रीशूद्रपतितोच्छिष्ट
नास्तिकसंभाषणं स्नानं तर्पणं अनुष्ठानं बहुवस्त्रैकवस्त्रमलिनवस्त्रधारणं काम्यकर्मसे
वा नित्यकर्मत्यागः शास्त्रमार्गविहितकर्माचरणं कांस्यभाजने दीवाभोजनं संभाषणं
पूजने कौटिल्यं तैलमधुसंसर्गमालजस्नानं अभ्यंगं नगीतवाद्यश्रवणं नित्यदर्श
नाह्विधमे पुनन कथालापास्नानमणिमंत्राशीर्हिंसावंचकेशौघधारणमलापः
करामावरणं केशमोक्षणं शिरःप्रावरणं चिंता क्रोधधर्षणाय नगामनो नाधकारा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

श्री: मा० र० २४४

मंगलस्नानपात्रकाधारणा यानपश्च व्याधितो हस्तपादपमस्पर्शणोल्का दात्तजृंभा हिक्का
विकलमनस्नानशनश्च मौठपादन्न न मान्यकृशारहितनकुरलानि च ॥ अथ जपः ॥
सर्वेभ्यो जपेभ्यो जिह्वामानसमेकज्ञद्विविधः स्पष्टपदान्तरपूर्वकोच्चारणो वाचिकः ईषत्
स्पष्टचालनपूर्वकः किंचिच्चलनवर्णयोगाच्चोपांशुः जिह्वामात्रस्पन्देन जपो जिह्वा
जपः मनसा पदान्तरार्थमननं वाचिकादीनामुत्तरोत्तरफलं पौष्कल्यं दशशत
सहस्रगुणत्वेनेति ॥ अथासनानि ॥ व्याघ्रचर्मपरिधान मृगाजिनवेत्रजकेबल
कुशाकम्बलवस्त्रात्मकानि ॥ अथ निषिद्धासनानि ॥ वंशदारुजभूमिपाषाण
तृणपल्लवेष्टकानिर्मितानि ॥ अथ जपस्य दिनकृत्यं ॥ तत्र प्रातः स्नात्वा नित्यक्रि
यां विधाय भोजनादिभिर्ब्राह्मणं तोषयित्वा गुरुमपि वित्तमेषावस्त्रादिभिः
परितोष्य तं सदेवत्रिपालायनमः इति मंत्रेण क्षेत्रपालं संपूज्य मासकविधिना ब
लिदानस्य क्षेत्रपाल एहि विद्रुषिपुरूपुरू जेमयजे मयनते यनते यविघ्नविघ्न
महाभैरवक्षेत्रपाल बलिं गृह्ण स्वाहा इति मंत्रेण बलिं दत्वा पविशेत् शाक्तस्रे

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वैदिनत्रयं बलिमुपोषणं च कुर्यात् ॥ अथ व्रतदिनकृत्यं ॥ नवमीदिने तत्र मासदौ दिशुद्धस्थ
ले प्रातः स्नात्वा गुरुविप्राज्ञामादाय कुशहस्तः स्वस्तिवाचनं कारयित्वा ॐ सूर्यः सो
मो यमः कालः संध्ये भूतान्यहः क्षपा पवनो दिक्पतिर्भूमिराकाशः खेचरामराः
ब्रह्मशासनमास्थाय कल्पध्वमिह सन्निधिं इति पठित्वा ताम्रपात्रे कुशतिलाक्षतजलं
तन्माद्दायोदङ्मुखः ॐ अद्य अमुके मासि अमुक राशिगते सवितरि अमुकपक्षे अमु
कतिथ्यामारभ्य वर्षावधि अमुकप्रदेशे विशेषक्षेत्रे वा अमुक क्षेत्रे अमुकगोत्रः अमुकशर्मा श्री
अमुकश्रीविद्यासिद्धिकामः स्वयं लक्षजपात्मकं पुरश्चरणमहं करिष्ये इति संकल्प्य
गुरुगणेशदुर्गाः प्रणम्य स्रजं समादाय जपमारभेत तत्र मूलविद्यया प्राणप्रतिष्ठा
दिकं कृत्वा अंगन्यासादि विधाय देवीं ध्यात्वा मानसैरुपचारैः संपूज्य जपमालां वामह
स्ते कृत्वा विलोमं संस्थाप्य ऐं लां लं वं गं कं ईं रं आं तीं फं लं मां तिं पत्रात्मकं पंचत्रिंशत्कं हे
वैः समर्पितं ... विहिता ... एकेन मूलविद्यया अभ्युक्ष्य ॐ मां माले महामाये सर्वश
क्तिस्वरूपिणी चतुर्वर्गस्त्वयि न्यस्तस्तस्मान्मे सिद्धिदा भव ह्रीं सिद्ध्यै नमः इति गोप्य

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

श्री॰
सौ॰
२८५
285

ध्यात्वैनं मालां संरज्य गंधाक्षविल्वंकुसुमालेपमिति मंत्रेणार्द्दितां हृत्लेन मालामादाय
स्वशिरसि गुरुं कंठे पीनवर्णां मूलविद्यां हृदये स्वेष्टदेवतामात्मानं गुरुपादयोश्च ध्या
त्वा गुरुमंत्रदेवतात्मनामैक्यं भूमध्ये स्याज्ज्ञात्वैकविभाव्य कंठस्थविमृष्टचक्रेण चक्र
स्पृश्यमेकीभूतमानीय तत्रत्तत्त्वेण श्रीपरदेवतां ध्यात्वा मूलविद्यया हृदयस्थानाहृत
चक्रमानीय तत्रापि भगवतीं ध्यायेत् मंत्रार्थं गानविज्ञो हृदयसमीपे मालामानीय
दक्षिणहस्तमध्यमांगुलिपर्वणि संस्थाप्य कंचित्तः सुग्रीवः समस्तगात्रः कंटकमील
नरहितः खटखटादिशब्दमकुर्वन्मालया प्रतिबीजं मंत्रमुच्चरन् सर्वबीजजपसमये
परिबीजमरुत्पत्रा ग्राणेवोच्चारणपूर्वकमारभ्य मातृकालानां ध्यांदिनावधिदेशाधः
पद्मवर्ह्नभावनायांप्रहरत्रयावधि वा जपित्वा ॐ अं प्रतमुच्चार्य ॐ त्वं माले सर्वदेवा
नां प्रीतिदा शुभदा मम शिवं कुरुष्व मे भद्रे यशो वीर्यं च सर्वदा ह्रीं सिद्ध्यै नमः इति मंत्रे
ण मालां शिरसि संस्थाप्य पुनः प्राणायामत्रयं कृत्वा ऋष्यादिकरषडंगन्यासान्विधा
य चैतत् हृदके नमागुत्त मंत्रेण मालां स्वपरहस्ति स्थापयेत् ततो मध्याह्नस्नानादिकं ॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विधाय पुनः पूजां विस्तरतः कृत्वा प्रतिदिनं होमपदे जपदशांशं कृत्वा तत्तद्देवतायै होमं कुर्या
दिति प्रतिलक्षहोमपदे लक्षसंख्येन जपं समाप्य ॥ सहस्रांशहोमादिकं समाप्याग्निमन्त्र
तज्जपारंभं कुर्यादिति कश्चित् तत्संख्यो जपं समाप्य ॥ अन्ये तु होमपदे कश्चित्तत्संख्याजप
समाप्य पश्चाद्दशांशहोमादिकं कार्यमिति पठन्त्ययं पक्षः प्रयोगे कार्यः होमप
र्यायस्तु प्रागेव दीक्षाप्रकरणेभिहितः होमाशक्तौ ॥ तावद्दशगुणो जपः ॥ होमकर्मण्य
शक्तानां विप्राणां द्विगुणो जपः स्मृतः तेषां च वर्णानां त्रिगुणादिर्विधीयते इति द्विगु
णो जपपरस्तु पुरश्चरणजपसंख्यातेरधात्क्षत्रियवैश्याद्विजभक्ताव्यतिरिक्तशूद्राणां द्विज
भक्तानां स्त्रीणां त्रिगुणो द्विजपत्नीनां तु जपाभिधानात् तथाकुम्भसम्भवोपि होमेप्यश
क्तिः स्यात् स जायान्तर्पणोपि वा तावत्संख्याजपेनैव ब्राह्मणाराधनेन च भवेदङ्ग
येनैव पुरश्चरणमार्यैव यद्यस्यांगविहीनं तेन तत्संख्याद्विगुणो जपः कर्तव्यः सांगसि
द्ध्यर्थं न दशांकेन भक्तितः तावत्संख्याजपेनयात्तापुरश्चरणेनैतेन न सिद्ध्येन महत्त
जपाद्द्विगुणो जपस्तामः पूजायां संख्याभावेन तद्गुण्याभावात् उत्तरग्रंथविरोधाच्च

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

श्रीः नदशाक्तो न द्विगुणाजपा समर्थेन यद्यदेगं गोसंपद्यते नाकृत्स्नं स्याद्द्विगुणो जपः कर्तव्य
हो॰र॰ इति ॥ तथा कृतानीत्यपि ॥ यद्यदेगं विहीयेत तत्संख्याद्विगुणं जपं कुर्वीत त्रिः चतुष्पंचसंख्य
२४६ यासाधकः प्रिये कुर्वीत संगसिद्ध्यर्थं नदशाक्तेन भक्तिजः तेनाशक्तानां द्विजातीनां द्विगु
246 णो द्विजपः अशक्तानां होमसंख्याद्विगुणो द्विजपो द्विजभक्तव्यतिरिक्तशूद्रादीनां पंचगु
णो जपः द्विजभक्तानां द्विजस्त्रीणां च द्विगुणो द्विजपो नैव पुरश्चरणे दक्षिणा च प्रदातव्या
गुरवे शिष्टा द्विजन्मना भक्तिपूर्वकं स्पष्टं दक्षदक्षिणा द्विगुणा भवेत् स्त्रीणामपि तथा त्रे
याभक्तस्यैव फलं भवेदिति गौतमेन विप्रभक्तस्य शूद्रस्यानन्यस्त्रीणां च तनो द्विगुणाद्
तिगुणविधानादेकत्र निर्णीतिरिति न्यायेन जपपि तथा कल्पनादिति अपरेतु होमाशक्ता
नां द्विजातीनां क्रमेणैव दशसंख्या गुणाजप तदाशक्तानां शूद्राणां द्विजस्त्रीणां चायमे
व प्रकृत जपस्त्वादुः यथासंप्रदायं विधेयमिति ऋग्यं होमं विधाय चेदनकर्पूराद्विवासितैः
शुद्धसलिलैः होमसंख्यादशांशतः प्रोक्तविधिना देवीं संतर्प्य स्वात्मानमिष्टदेवतारूपं
ध्यायन्कुंभमुद्रया सुवासितविद्योतेः आत्मानमभिषिंचामि नमः इति तर्पणदशांशसंख्यया स

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

मूर्धानमभिषिञ्चामि इति वा संख्यातपंचपंचाशत्संख्याकान्ब्रह्मविद्यादीक्षितान्महाचारानात्मनोनिमं
त्रितानाहूय भंगादिनामन्त्रपयित्वा वस्त्रगंधादिभिरलंकृत्य षड्रसैर्नानाविधैर्भक्ष्यभो
ज्यैः स्वेष्टदेवताबुद्ध्या भोजयित्वा तांबूलदक्षिणादिभिः परितोष्य कुमारिकाः सुवासि
नीश्च यथाशक्त्या तथैव परितोष्य प्रदक्षिणीकृत्य प्रणम्य विसर्जयेदिति मतहेवालतो
देवाः समस्ताः संख्यातसमाप्तो वा भवन्ति सर्वकं कुर्यादिति ततो वैश्वदेवात्मकं माह्निकं विधाय
स्वेष्टदेवतामन्त्रजपध्यानकीर्तनश्रवणादिना दिनशेषं नीत्वा शक्तो सायंतनं स्नानं विधाय
पूजां समाप्य भुंजीत तत्र भोज्यानि मुद्गलेकविधानि हैमंतिकनीवारकंकुषष्टिकायवाः
भृष्टानवहताः पादाभ्यामननात्यावहताम् गुरुवर्जितमेतद्वृक्षलतिलमुद्गकलायकेमन्ने
रकृष्णविशेषानालिकेरकदलीलवलीपनसाम्राम्लकाश्वकहरीतकी वास्तुककालशा
कतिलमोचिकसैंधवसामुद्रलवणानि अन्नं च नमारागिगव्यानि पिप्पलीजीरकनागरंगा
तिंतिडीलतलशुनमसूरालकोद्रववेमंडककैसकालपद्मासषमसूर॥ चणकगोधूमदेवधान्यादी
नि अतिभोजने दिवाभोजने च ॥ अथ भोजनपर्यायः ॥ स्वेष्टदेवताप्रसादमन्त्रमध्यपञ्चरहितप

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

श्री॰
सौर॰
२४७
2W7

ताशापत्न्याव त्वामे स्याप्य ॥ मूलविद्यया प्रोक्ष्य ॥ प्रतिष्ठाप्य मूलविद्यया समधाभिमंत्र्य मौनीपवि
त्रे हिते मिलंतह्नमेत्रणाव धीयात ॥ मूलविद्यया द्वात्रिंशद्वाराभिमंत्रिते जलेनवाप्राशयेदिति ।
अथ प्राशयने ॥ कुशानितिमिनापाशाय्यापाप्रत्तानितायांतान्हर्पणंवसूमाङ्गीयं गोमूत्रविद्यया
समवारमभिमंत्र्य ॐ यज्जाग्रतो दूरमुदैति दैवं तदु सुप्तस्य तथैवैति दूरंगमं ज्योतिषां ज्योति
रेकं तन्मे मनः शिवसंकल्पमस्तु येन कर्माण्यपसो मनीषिणो यज्ञे कृण्वन्ति विदथेषु धीराः
यदपूर्वं यक्षमन्तः प्रजानां तन्मे मनः शिवसंकल्पमस्तु यत्प्रज्ञानमुत चेतो धृतिश्च यज्ज्यो
तिरन्तरमृतं प्रजासु यस्मान्न ऋते किंचन कर्म क्रियते तन्मे मनः शिवसंकल्पमस्तु येनेदम्
भूतं भुवनं भविष्यत्परिगृहीतममृतेन सर्वं येन यज्ञस्तायते सप्तहोता तन्मे मनः शिवसं
कल्पमस्तु यस्मिन्नृचः साम यजूंषि यस्मिन्प्रतिष्ठिता रथनाभाविवाराः यस्मिंश्चित्तं सर्व
मोतं प्रजानां तन्मे मनः शिवसंकल्पमस्तु इति मंत्रौ द्विः पठित्वा ॐ भगवन्देवदेवेश
शूलभृद्वृषवाहन इष्टानिष्टे समाचक्ष्व मम सुप्तस्य शाश्वत ॐ हिलि हिलि शूलपा
णये स्वाहा नमो जाग्रत्त्रिनेत्राय पिंगलाय महात्मने वामाय विश्वरूपाय स्वप्नाधिपतये नमः
॥ ५९

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

स्वप्नकाध्यायमेनमभ्यं सर्वकालेषु शोभनः क्रियासिद्धिं विधास्यामि त्वत्प्रसादान्महेश्वरः ॐ न
मः सकललोकाय विलसेव प्रभविस्कंव विश्वाय विश्वरूपाय स्वप्नाधिपतये नमः इति
मंत्रेण स्वप्नं कृत्वा ठिना शाकशिरा दक्षपार्श्वशायी स्वप्नं पश्यति तेन तत्र स्वप्नमानं प्रथमे प्रह
रे दृष्टः स्वप्नः संवत्सरे फलदः द्वितीये षड्भिर्मासैः ततीये मासत्रयेण चतुर्थे मासेन नि
शान्ते सद्यः फलं ज्ञेयमिति ॥ अथ सिद्धिसूचकस्वप्नाः ॥ तत्र स्वप्ने सम्यक् दृष्ट्वा देवताग
न्ति मेते चंद्रसूर्यमंडलं गां गोमहखवतीसन्न्याति शिवलिंगानां दर्शने भूमिलाभः जलस
मुद्रतरणं युद्धजयतो मवह्निश्च जनहेमचक्रवाकमयूरसारसहंसयोरोहणं कन्यारथछत्र
दीपप्रासादपद्मगजवृषमात्स्यसमुद्र सर्पफलवृक्षपवित्रामांसमहाराजवस्त्रादर्शन नदी
तरणं आकाशगमनग्रहनक्षत्रदर्शनं स्वप्नासादशिवरराजावृषभवृषभनरूपर्वतशिवरारोह
णं विमानगमनलाभदेवीदर्शनानि मदिरापानमांसभक्षणं ताम्बूलभक्षणं अनुलेपनरक्ताभि
षेकदधिभक्तभोजनं श्वेतवस्त्रानुलेपनं सिंहासनरथयानध्वजराज्याभिषेकरत्नाभर
णादिदर्शनानि ॥ अथ शुभसूचकाः ॥ वंजुलकपकाकामृत्युगर्भामेगतद्रव्यानेलाभस्त्र

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

तत्रमायश्चित्तेन नृसिंहमंत्रं पठित्वा
श्री० नगृत्युपावृत्तकेटवानहनत्ताहितप्रासादस्पर्शनेरोगादे
हो० र० कुं स्वमसूचिलान्दोषानत्रविजहि पुनः नृसिंहमंत्रं पठित्वा स्वाहित्यहोमनरशांतं चैते
२४८ कुर्यात् अथएवमेवाहूमंत्रणाहोमः कार्या नृसिंहमंत्रस्ववर्णानि वह्निमेस्यमवस्वप्न
248 भूषिते विडुनावयुत्तेमांहेवीजेनरस्हेः स्त्रांते स्युत्तमसूमेयस्तुमृत्तविधायाः अथस्व
मनिवेदने गृहचारलाभविदयुगालेमणामयच्छायसूलः स्वमतसेनिवेदयेत गोरन्यत्रन
काशयेत स्वप्नेवातिसमतेवाचाश्चर्यमतिहर्षंच अस्माकंदिजायते नाख्यातव्यंगुरोर्विन
तिवचनात् अथसिद्धिविह्नानि चित्तेप्रसादोमनस्तुष्टिः स्वमाप्यन्निराज्ञप्नोतिर्देवानाक
स्मात्तिहर्षः अंतरित्तस्यतुंतुभिशब्दमधुरवाचना नामगीतश्रवणंकर्षेराहिंधप्राप्ति
॥ श्रीविद्यानंदनाथेनशिवयोः प्रिय
वंदनाकेकिरणाकीलाकाशलोकनादीनि ॥
नकुत्ना कुनेसोभाग्यन्ता नाभाग्निशत्रुरोगकः ॥३॥ अथमंत्रसिद्धस्यपर्थयाः न
त्रशाशिसूर्योपरागेपि यत्रमेकरावंवार्द्धमपोष्य एकमनंकंवाविधाय गृहणंसृष्टास्ना
नमात्रंविधाय सवद्गगायेनयावन्नाभिमात्रेजलेस्थितः नद्दलागेकाविजुलेभूमौवामगु ५२

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

पविष्टः ॐ अद्यामुकेमासि अमुकराशिगते सवितरि अमुकपक्षे तिथौ भारतवर्षे जंबूद्वीपे देशे अ-
मुकतीर्थे सोमग्रहणे सूर्यग्रहणे वा तत्समयमारभ्य विमुक्तिपर्यंतम् अमुकविद्याजपमहं
करिष्ये इति जपं कृत्वा जपेत् ततो ग्रहणकालीनजपदशांशहोममहं करिष्ये इत्य होमसं-
कल्पं विधाय होमं कुर्यात् होमाशक्तौ ग्रहणकालीनजपसमसंख्याजपमहं करिष्ये तद-
शक्तौ ग्रहणकालीनजपदशांशहोमसंख्याद्विगुणं जपमहं करिष्ये इति त्रिगुणं चतुर्गुणं वा ए-
वं संकल्पः सर्वेणाह्निकमप्येवमेव संकल्प्य कार्यमिति ॥ अथ रत्नमेवसिद्धिप्रयोगः ॥ तत्रैव अ-
धिकारि श्रीविद्यासिद्धिकामः कृष्णाष्टमीमारभ्य तच्चतुर्दशीपर्यंतम् अमुकश्रीविद्याया अयुत-
चतुष्टयजपतद्दशांशहोम तद्दशांशतर्पणाद्यात्मकं पुरश्चरणमहं करिष्ये इति संकल्पं वि-
धाय जपादिकं कुर्यात् अत्रापि प्रत्यहं वा समस्तजपान्ते वा होमादिकं कार्यमिति होमाशक्तौ
कृष्णाष्टमीमारभ्य शुक्लचतुर्दशीपर्यंतं कृतपुरश्चरणचतुष्टयजपसमसंख्याजपमहं करिष्ये
तद्दशांशहोमसंख्याद्विगुणजपमिति वा संकल्प्य कृष्णाष्टमीमारभ्य चतुर्दशीपर्यंतम-
युतचतुष्टयजपं समधा विभज्य प्रत्यहं चतुर्दशीतः समसमपानाधिकसहस्रपंचकं जपित्वा:

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

श्री
गौरि
२४६
249

तिमह्निने प्रोड्शोत्तरसहस्रशताधिकसहस्रपंचकं जपेदिति एवमयुतचतुष्टयं जपकृत्वा दशो।
शांशहोमादिकं कुर्यादिति अत्र सर्वत्र पुरश्चरणे जपे संख्यानियमानंतरमारभ्यादिने यावत्संख्या
जपः कृतः तावदेवो नित्यमह्नि पर्यंतमन्यूनाधिकं कार्यमिति न्यूनाधिकेन सिद्धिहानि स्यात्
अन्यत्तु क्रमोत्क्रममातृकापुटितेन मंत्रेण सहमात्रं प्रतिदिने शतेशते जपेत् तत्र ओं अघोरेभ्यो इत्यादि
मंत्रविद्यासिद्धिकामः क्रमोत्क्रममातृकापुटिताया अघोरकविद्याया अघोरभ्यः मातृकमात्रं
प्रतिदिने शतशतं ... जपेत्करिष्य इति जपसंकल्पः संपुटप्रकारस्तु अं आं इं ईं उं ऊं ऋं ॠं
ऌं ॡं एं ऐं ओं औं अं अः कं खं गं घं ङं चं छं जं झं ञं टं ठं डं ढं णं तं थं दं धं नं पं फं बं भं मं यं रं लं वं शं
षं सं हं ळं क्षं क्षं ळं हं सं षं शं वं लं रं यं मं भं बं फं पं नं धं दं थं तं णं ढं डं ठं टं ञं झं जं छं चं ङं घं गं खं
कं अः अं औं ओं ऐं एं ॡं ऌं ॠं ऋं ऊं उं ईं इं आं अं इति शतशतवारं जपेत् मंत्रविद्या पुरश्चरणं ति।
तिस्रनमुख्यांव्यवच्छेदकमष्टोत्तरशतं जपेदिति अपरस्तु तत्र क्रमोत्क्रममातृकालिपिपुटि
ताया मूलविद्याया अष्टोत्तरसहस्रं मातृकमात्रं प्रतिदिने जपेत् संकल्पस्तु सर्वं वेदव्यास
लिपयस्तु अरभक्षल एऐओऔहयवरलटकखगघङ चछजझञटठडढणतथाद्य

५८
१०

नपफवभमणाघसखामसशषलवभवफपमटधघत्तनजहरफणञजफछचटगवघकाव
ङलवरयहऊँऔँऐँएँअल्लउइ इति मन्त्रविद्यामष्टोत्तरशतसहस्रमष्टोत्तरशतं वा प्रतिदिने
मासमेकं जपेत् अष्टोत्तरशतं लगुडजमममंत्रयरमिति ज्ञेयं प्रकारान्तरस्तु अथेत्यादि अ
मुक विद्यासिद्धिकामो रात्रौ त्रिकालं जनं कारयेत् इति संकल्प्य वत्सरमात्रमपि दिने
रात्रौ त्रिकालं सर्वोपचारैः श्रीचक्रे देवीमंगावरणां पूजयेत् एवं षण्मासं त्रिमासं वा मा
समात्रं वा पूजयित्वा पुरश्चरणमंत्रेणापि विद्यासिद्धिर्भवतीति अथ यत्न मंत्रवर्णावधि
विनिर्मित मंत्रवर्णैः समुत्सेधांगुलिकान्यथा रागं विलेपनेताभिः पूजा नक्त्राप्यन्तं स्वा
नं तन्मूर्धारणं चक्रु याऽन्नेन विद्यासिद्धिर्भवतीति वर्णौषधयस्तु वेल्लनरक्त चेलनागुरुक
र्पूरो क्षीरकज्जवा तक्रं कुंकुमकंकोलजातीफलजटामांसीमुस्ता श्वेतगुग्गुलगोरोचनापत्रज
पिप्पलबिल्वएसिपत्नीचित्रकलवंगकल्पाकटुफलवेदिक्यु दुरारुपाषाणमेहपद्म
शालपुष्पीमरिशिवा स्वर्णताम्रमंडपसिंही कुशाहस्वर्णशंखपुष्पीरोहिणीक्षीरवृहती
पाटलिमर्षिककर्णीनलस्थापामार्गवह्नीमेगराजापराजिताताल्मलीकुंतिजलिह

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

श्री गौर

वींश्रीदेवीकुमारीभार्गीभर्गाअलाहल्पृकपंचाक्षरोऽयं यः क्रमात्स्काशितकारेणेतकंपंच

प्राद्वर्णानामिति अथापरप्रकारः लभूर्जपत्रे गोरोचनागंधादिभिः ष्टदलपद्मं विलिख्य त

२५० त्कर्णिकायां साधकनामवर्णविदर्भितमायते तत्क तं लामप एवं च विलिख्य पत्रेषु ठंठंठ

250 ठः क्रमेणाक्षराणि विलिख्य गुलिकां कृत्वा पवित्रमत्रां मंत्रेण स्थापितमथ सिक्तं केतम् वेष्ट्य

मधुत्रयपूरिते शराव्यसंपुटे निक्षिप्य तीरे शर्णिकन तत्कुंभे मध्ये गुलिकां ताम्रपात्रे निक्षि

प्य मा त्रम विधिना अग्निकुंडे होम कृत्य तन्मध्ये कुंभं संस्थाप्य गोमयेनपालिप्तं साधक

विद्यासिद्धिकामो विद्यासाधको योऽकन्त्रिस्त्रयं महेशानामहस्त्रमष्टोत्तरशतं मधुत्रय

होमं च अहेकरिष्य इति तत्क त्यायामपिविद्यायामक त्वमेतव्यमत्पादनेनामूलमंत्रमपाले

स्तु वल्लगं कृत शेषं स्थानेनिक्षिप्य वरूना कुंभं जलाशये निक्षिप्य गुरुं ब्राह्मणान्दीनां

धात्रीं स्मृतो यपेक्षिति एवं कृते पि न सिद्धानि चेत विद्याधारावरणादिकं कुर्यात्तत्रावर

णि वक्रणां बीज ग्रंथिनेमंत्रेक ईस्वं कुकुमम नः शिलागोरोचनाशीरे ष्टदलपद्मं होरंयंत्र

मध्यां विलिख्य उग्रमधुजल त्कृत्नमेकीकृत्य काष्ठिं ग्लिपात्रेनिधाय तन्मध्ये तद्यंत्रं नि

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ति पा एवजाजपहोमात्कुर्यादिति ॥ अथ बोधने ॥ तन्नु वामभवपुटितं मंत्रं जपसन्नवे ॥ अथ
वशीकरणे ॥ तत्र भूर्जपत्रे रक्तचंदनेन लाक्षाहरिद्राकस्तूरीरोचनाभिः शिलाभिः विद्यामालि
ख्य कंठे धारयेदिति ॥ अथ पीडने ॥ अधरोत्तरभावेन मंत्रपदानि प्रजप्य देवतामधरोत्त
रभावेन ध्यात्वार्कक्षीरेणार्कपत्रे मंत्रमालिख्य तत्पादेनाक्रमेत् अधरोत्तरक्रमपठित
मंत्रेण होमं च कुर्यादिति ॥ अथ शोषणे ॥ तत्र वातालानलीयबीजपुटितं मंत्रं गोरोचनया मधु
भ्यां भूर्जे लिखित्वा हस्ते धारयेदिति ॥ अथ पोषणे ॥ पद्मस्थसुधावायुबीजविदर्भि
तं मंत्रं विलिख्य कंठे धारयेदिति ॥ अथ दहने ॥ पलाशबीजतैलेन वह्निबीजमेवपुटि
तं मंत्रं प्रत्येकं क्रमतो विलिख्य प्रतिवर्णमथ ऊर्ध्वं च वह्निबीजं चालिख्य कंठे धारयेदिति
विदर्भलक्षणं शारदातिलके ॥ मंत्रार्णद्वन्द्वमध्यस्थं साध्यनामाक्षरं विदर्भं तद्विजानीय
इति एकांतरे चरणपठनमिति तत्र बहुपुरश्चरणेऽन्तस्यार्थो चालिसभवेदिति जपबाधः
पुरस्के विस्तरेणाप्यत्र नविष्यते एवं आदेहोमार्चनेन जप मास्ते हस्तकेन स्पालनाखेर
हस्तके मांसैर्वा वरणेयत्ने सेकत्वयत्र नजापयेत् तान्दोमसविवाहादौ आद्वैणाकपति

श्री
सो॰ र॰
२५१
251

क्रियेति वचनात्तु नैमित्तिकार्चा तत्र नाशैवादिभं भक्तिनित्यार्चनादिबाधो नास्ति जपोस्या
र्चनविधिः कार्योदीक्षितान्निमित्तेः नास्ति पापं यतस्तेषां मृतके सूतके वा यत्नात्मनामिति देवी
यामलवचनात् मृतके सूतके चैव धूमाङ्गारादिके तथा अर्घ्यं जाप्यं तथा कुर्यान्मन्त्र
न्यासमुपस्मरेत् मन्त्राजनीतिन्त्रवचनानाम् मृतके सूतके चैव नित्यं विस्मयस्य च स्नानुष्ठान
मविमेवं स्मृतः शुद्धिः प्रजायते नारदपञ्चरात्रवचनाच्च अशुचिर्न महायामां पूजयेत्
कदाचनेत्यादीनि कालिकापुराणस्कन्दवचनानि नान्त्रलिखितानि ग्रन्थगौरवभयात्
नैमित्तिककाम्यपूजामात्रनिषेधपरं मृतके सूतके चैव वर्जितमानेपि नारदकामतः पू
जितेमन्त्रशान्तिकार्य चतुर्वर्षि जपेत्तं च यतन्मचे सिद्ध मन्त्रस्य भक्तिः प्रानत्रयमकाम
त्वप्रायश्चित्तविधौ जपेदिति नारदपञ्चरात्रे नैमित्तिकार्चने प्रायश्चित्तविधानादिति ।८
अकामान्नैमित्तिके एतत्सर्वं निष्कामनायाम्नुपासनायामिति केचिदाहुः अथ मृत
केतः पूजावस्यमागमबोधितां धारात्नित्यं च निर्वर्त्य मानस्याक्रियया तद्वे वाह्यपूजा
त्रिमात्रावसाने योगेन पूजयेत् यदीकामिन चेत्कामी नित्यं पूर्ववदाचरेदिति नवमः ।८

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

रसंहिता वचनात् मृतकाद्यशौचे मानमस्रजेवकाद्यौ अत्र यथा गुरूपदेशे कार्यमिति अथ कर्म्य
होमविधिः तत्रादौ तत्कोणपरिपाट्याग्निचक्रं विचार्य सौम्यक्रूरग्रहमुखे प्राहुतीप्रवेशो विज्ञा
य शुभग्रहमुखप्रवेशदिने शुभहोमं अशुभग्रहमुखप्रवेशदिने च अशुभहोमारंभं कुर्यात्
तत्परिज्ञानप्रकारस्तु सूर्यस्थितनक्षत्रमारभ्य चंद्रस्थितनक्षत्रपर्यंतं गणयित्वा प्रतिग्रहं
त्रीणित्रीणि नक्षत्राणि सूर्यादिनवग्रहेभ्यो विभज्य यथा तत्रादौ सूर्यः ततो बुधः ततः शुक्रः
ततः शनैश्चरः ततश्चंद्रः ततो भौमः ततो गुरुः ततो राहुः ततः केतुरिति ग्रहाणां क्रमो
ज्ञेयः अत्र यस्य त्रिकाहोमारंभलग्नमुखे तस्याहुतिप्रवेशः इत्यग्निवक्त्रपरिज्ञानप्रकारः अत्र
सौम्यहोमे सूर्ये शोकः बुधे धनागमः शुक्रे अभीष्टफललाभः शनौ पीडा चंद्रे सौख्यं भौमे
बंधनं गुरौ धनप्राप्तिः राहौ रोगः केतौ मृत्युरिति ग्रहाणां फलानि अथ लग्नमध्येऽनलो
स्थितिर्विज्ञाय तत्फलानि च ज्ञात्वा काम्यहोमारंभं कुर्यात् तत्परिज्ञानप्रकारस्तु प्रति
पदादि होमतिथिपर्यंतं गणयित्वा तथा सूर्यवारादि होमारंभवारपर्यंतं च गणयित्वा उ
भयत्र लब्धे संख्याकाने कानेकोनत्रिंशेणैकेमेलयित्वा जातांकसमस्तांश्च त्रिभिर्हृत्वा अवशि

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

श्री·
मोर
२५२
252

ष्टोकाग्निरग्निः स्वर्गे वसति हृयं चेत्पाताले प्यत्र मध्यमे लोके इति पावकस्थितिं विज्ञाय तत
त्फलानि निहितानि तत्र स्वर्गस्थितो वह्निरायुष्मान् पाताले धनलयो मर्त्यलोकस्थितो नेमकल
फलमाप्तिः इत्येवं वह्निचक्रं विज्ञाय प्राग्गन्धे मं जप्य प्राग्गतं [illegible] शारदा [illegible] न गते पुनर्वसु
कुंडे पुष्पाग्न्नं मंजनं तमंगलं नेपथ्य प्राग्गन्धे विधिना गृहीत्वा पर्व [illegible] ला प्राग्गन्धं जिह्नामेद
विज्ञाय यथाक्रमं देव्याय यथाविधि जुहुयात् तत्र होम्यद्रव्याणि ज्ञात्वा तांश्च मालती
मल्लिका मल्लीकुसुमैर्मधुमिश्रितैः हुतः श्रीं [illegible] देवि वशी प्रजापते मकर [illegible]
मूलकुसुमशिलान्नपमापावेवति जपापुष्पैराज्ययुतैः करवीरैस्तथाविधैः हवनात् [illegible] येन
त्रैलोक्यत्रयनिवासिनः कर्पूरं कुंकुमं देवि [illegible] हवनान्मदनो देवि मंत्रि
णां विजितो भवेत् सौभाग्येन वित्तेन मानमध्ये नापि सुभगे चाम्पकैः पाटलैर्हुत्वा
येप्सितार्थ सिन्धोपरा प्राप्नोति मन्त्री महती हेमयेत्तु गर्तेन मां श्रीवे [illegible] चन्द्र [illegible]
होमयेन्नतः राजतो गोहृदं दिवा [illegible] पुर श्रीवंशमानयेत् सर्वलोकावशात् [illegible] भवंत्येव न संश
यः तत्र होमात् [illegible] ग्रहज्वरादि [illegible] भरपीडितः उपसर्गशामकं [illegible] पलाशमधुहोमतः हृष्टि

८१

© Dharmartha Trust J&K: Digitized by eGangotri

तान्नं देवेशि गुरुणाम्भातकमार्गतः होमकार्ये विशेषकामे त्वन्यथा निष्फलं भवेत् रुधिरान्ते
न कागमांसेन निशि होमनतः मधुत्रयहोमेन गुरुत्वापि विधानतः वशतः महाउग्रं
सुमहत्त्वं वशं नयेत् महाफले नैवेद्ये वशिरिपोः सैन्यं विनाशयेत् खेचरोराजा थेनेराज्ञो हुत्वा
होमे च तच्छ्यं दीर्घं दधिमधुवाज्यं हुत्वा मधुत्वावरानने ग्रामं धनमपारं सम्पदः द्विजोप
नेत्राणां क्रमेणेशालजलं दधिमधुभ्यां मन्मथनाशनं दधिमांतिक होमेन सौभाग्यधनमायुषा
तु मिनयाकेवलं हे प्रिये वृरिलं भक्तकारकः करवीरफलं होमः सम्पत्संपत्तिदायकः २
क्रोधफले जगन्नरपुराजा नोवशगा त्वाणतः नीलोत्पले महात्रुष्टवशमायाति नान्यथा श्वे
तोत्पलैः श्रियं वाचं लभते नित्यं वनाग्निप्रिये श्वेतलहोमात्वमते लक्ष्मीसौभाग्यमायुष्यात्
कल्हारहवनान्मंत्री सौभाग्यं च धनं लभेत् पूगीं धत्तूरहोमेन वशीकुर्यान्महासुरान् ८
मातुलुंगफलेहोमेन होमेन नातिप्रियावशाः नारंगफलहोमेन वश्यावेश्या भवन्तिहि कू
ष्माण्डफलहोमेन भूपा वश्या स्युरनातपे द्राक्षाफलैः सिद्धयोष्टौ लतहोमात्वम्हशायः क
दलीफलहोमेन नतमात्रेण भूधरः वश्याविंशतिमांख्याकारस्याज्ञापारमेश्वरी ना

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

श्री
सार
२५३
253.

रिवेतलपत्रैर्होमान्मासाद्दिजोऽयनेत्प्रिये लवणमात्रेण मंत्रज्ञो राजा परवशं प्रिये पद्मकाष्ठफल
होमेन लवणमात्रेण सेहहरि वल्कः सहस्रपर्यंतो मेहिनीवणामानयेत् पद्मसप्तकले हो
मात्तद्देशाश्चनमृत्युजः वश्या भवति देवेशि नात्र कार्या विचारणा तिलाज्यहोमाद्देवे
शि कामसिद्धिर्भवेत्प्रिये राजिकालवणाभ्यां तु षट् त्रैलोक्यं वशमानयेत् कुंकुमेन हुने
देवि त्रैलोक्यं वशमानयेत् गुग्गुलस्य च होमेन सर्वदुःखानि नाशयेत् वैरिणो वश
गाः श्रीखंडं चंदनस्यापि होमतः रक्तचंदनहोमेन वश्या हि नृपाः स्त्रियः कर्पूरस्य च होमे
न वाग्वश्या जायते नरा कस्तूरीहोमतो देवि राजानो राजमंत्रिणः वश्या भवंति सक
लाः परिवारयुताः प्रिये तिलतंडुलहोमेन शांतिर्भवति मंदिरे शर्करा गुड होमेन स
र्वकार्यार्थसाधकः चूतपायसहोमेन सिताघृतमंत्रिणः त्रैलोक्यं वशमायाति धा
न्यसिद्धिमवाप्नुयात् नानाविधान्नहोमेन धान्यसिद्धिर्भवेद्ध्रुवं सोपस्कैस्सर्ववस्तुको
टुपसर्गान्विनाशयेत् बंधूककुसुमैर्होमात्सर्वसत्त्वान्वशमानयेत् जपापुष्पैर्जगद्वश्यं
बाणपुष्पैः सम्मोहनं बकुलस्य फलैः पुष्पैः सौभाग्यं जायते महत् दशांशे पुष्पसमे

251

६२

नेसौभाग्यमन्तंभवेत्जेष्ठफलैः स्त्रियोवपुषः कृशांजैर्दन्यकन्यकाः श्रीयुतैरस्तलोत्त
त्सौयनेवीसुरवंदिते इत्तरं जैःस्त्रावाभितनुमाङ्गजन्यकाः वश्याभवंतिदेवशिनारि
वैत्तजलेनवाकेवलंवृत्तहोमेनयस्तः सर्वशान्तयाः नयाचतेत्रराजेअथहोमंप्रव
त्त्यामितत्तिलाविधयाशिवे येनमर्त्याविभुवनेजायतेदेवनासमः नद्विधानेसुराभ्याजे।
दुग्धकालाद्रिभेदतः मोक्षेषुनवकुंडेषुत्तन्त्रत्वमस्तचोदितैः जुहुयादुत्तमार्गेणानन्तलक्षमी
नुहृवंद सुत्तमतिपदंरमात्सर्णांनेकमलेद्भूते मधुरत्रयसंसिक्तैः पुष्पैर्यपहलाःशुभैः
ग्रलेजितैरसूमात्रात्रेरान्यतिमत्रिभः नथैवहिमसेवलितैः स्याद्धनवान्हुतैः कलहारैर्दि
वनोत्पलैः पुष्पैर्धनधान्यवान् नथैवोत्पलैर्होमेनश्रियंप्राप्नोतिपुष्कलां अरुणोत्पलै
र्होमात्कन्यकांप्राप्नुयात् सोभाग्यंकीर्तिमारोग्यमवाप्नोत्यचनात्परं नैःपद्मैःकुंकु
मक्तोदग्धैर्नेत्तैर्हिनहोमतः अचलांचश्रियंप्राप्यस्त्रावीजीवतिमानवः नेपुष्पैःहनात्रीहि
वनान्नहिनेषयथाविधि पुत्रपौत्रसमायुक्तश्चिरंजीवतिमानवः तैरेवंतुरूपवान्शोलस्तदा
मान्तेहर्यैस्त्रिभः वनिताजनैः सहनरोदीर्घायुर्बहुजीवति हस्तमतिपदारंभात्दर्शा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

मा॰र॰ नेद्रुयान्वितैः घृताक्तैर्हवनाच्चैवमानिः सप्तवारं तमेक्त्रिये नैवेद्यहविसेवगृग्गजैः तैर्होमात्
२५४ नैर्ऋतैः कांतिर्लक्ष्मीस्तथारोग्यं पुत्रो जीवति भूतले ज्ञात्वाभिर्दुग्धसिक्ताभिः स्तहिते
254 हवनाच्च सुरसौरभ्यात् तीरहारीचिरं भूमौ जीवत्यकूलपाशयः खर्जूरीफलहोमेन त्रिमधा
क्तेनन्नहितैः आयुरारोग्यविजयमेपत्नी प्रियमाप्नुते कदलीफलहोमेन तत्था
नहितिवसेषु च पुण्यकीर्तिं न्नैपमो व्याजीवेद्वर्षशतं सुखी नारिकेलफलात्तैः सि
तात्तैस्त्रिमधुमन्वितैः हवनाच्चहितैः रिष्टमखिलं समवाप्नुयात् तैः सवत्सविनाभाव्य
पयोक्तैर्हवनादपि महिषीक्षीरसंसिक्तैर्होमाल्लिष्टमवाप्नुयात् अजाक्षीरसुगंधे
प्रस्तथा वित्तीरसप्लुतैः नारिकेलफलस्तोदतीराक्तैरपि सहुतैः तथाहारपामिष्ट्या
रेकैकैः सहस्रैस्तथा नित्यशो हवनादुग्धतो द्रमपि समन्वितैः सप्तसप्ताहपृथि
वीं समवाप्नोति स्वनिश्चितं गोभूहिरण्यवासोभिः समस्तैर्जीवनितित्तैः रविवारसितात्र
स्तुतीराक्तैर्हवनात्तथा आहोहत्रसमृद्धिः स्यात् घृताक्तैर्वा मधुप्लुतैः सोमवारसिता
पत्तैर्नारिकेलफलैर्हुतैः सप्तसप्ताहपृथिवीं समवाप्नोति निश्चितं अंगारवारे तोद्रोत्तैर

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ग्रोहोमाक्रियं लभेत् नैरिष्टं भूमस्मिन्वितैर्हवनं नो महीं लभेत् बुधेवा भूनाके लहो
मनतिलतेऽलैः श्रियं सकलकल्याणीं नलयो लभते ध्रुवं गुरुवारे तु गन्धसितैः प
नसाक्षिपरागकैः जुहुयात् हेमाचेण लभते गेहमुत्तमं सितवारे वारिके लतोड्डैः सि
तसमन्वितैः गुग्गुल्वितैर्वा जुहुयात् क्रियासु विश्रमेधते शनिवारे तैलमिश्रैः तिलैर्गु
डसंयुतैः हवना लभते लक्ष्मीमुद्यान्तसमनोहरैः तैःसमस्तैः समस्ता कैर्जुहुयात्स
मस्तक्रमात् तत्तिनैमित्तिकाभिः साहित्याहवनवैभवात् तत्तद्दिनेषु तत्सूक्तं -- दू
त्वा -- सुभोजयेत् घृतदीपसितलोहगुग्गुलधूपसमन्वितैः ग्रीशिन्यादिषु ग्रहेषु
नवस्वपिहूते क्रमात् प्रातिभिलंतुले मुहूर्मा घान्यादि नेरक्षितैः तथाविधैः स
धंपोगुके स्वैरिंदितामये लोहसर्पिर्हलेलतुग्यती गोरेत्तरमासुमैः सहिष्णजाविकम्बीरः
स्तुतेलैनवसंक्रमात् मधाविषुत घाहोमेनवभिः स्पात्रवस्तपि गणके स्त्रणकान्त्रे स्तुम
ज्ञात्रैः कृमैरस्तथा माषान्नैः सुहरिद्रान्वै पंचान्नैः पायसैः रपि मुद्गान्नैः स्वन्नमधाक्तैः कोर्दि
लहोजयामथ तथाम्लाहिनवैर्नवभिर्जुहुयात्तथा श्पुभिः सत्तुभिर्लजैरेदारे

श्री सार

मेः पयः श्रुतेः श्रालीचाणक महोत्सवे मीयविहृति स्तवेः अत एव मधुराभ्यासे विनयेऽको
तिमितिरिता अरोगमा सुयाहृजमान्यतो चलभेत्तुवे सिद्धयोगेषु चलस्थैर्यत्रयान्तम
२५५ 255 न्यधिमान न याम तामयोगेषु जनुयाद्योगे शान्तये गृह्णीति तत्र सर्वाभिसिद्धिमधा॰
क्रामिरागरान मद्ययोगेषु जनुयाद्विमाशा एवहितारतपतेरपि उच्चैर्भवति सर्वेषां
स्वकुलानां सुनिश्चितं पर्वतान्ये हतेपां गेयघोगेन हि पर्वते भुवः स्मापविरोणवका
लेनपरमेश्वरः अत्यानन्दकुत्वहाम माफलायवदामिति स्वदेवं गे स्वाच्छेगवाजुहू
याज्जुहुतमये पायसेः घृतमिश्रकेवसितमि श्रुत्वविधया सर्वत्रयोऽहन विधिमेन
कुर्याद्यथाविधि नत्वलैषु कालेषु गृहादिः स्मान्तरत्नकुल मोमेषु जनमचिनपूह
मनुष्यो यथाविधि सर्वान्यजति तेनित्ययावज्जीव सत्वं भवेत न हि निपुजपहिया
महत्वे हि न नित्यया नत्स्य कुचचित्कलापि क्लेशसंभवः नपूर्णाकारयेच्चेत्स्वामि
नेमधुरं जैतेः मारभावोः प्रभूतनपुत्रजयेदापत्तहितेसार्वध्यजन्माचिन्तयस्मात्सावित्र
मोत्रकः यदि स्यान्तस्य रोगादिपीडा भवति निश्चितं स्वस्त्येव स्वराशावास्थिते चेहः। ६८

१२

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

द्विवारं रे विघ्नं जपेन्महत्स्वं वा शान्तं वा सजपेत्किंवा यत्नस्यारोगतो बाधः कदाचिन्न भवेद्ध्रुवं
तस्मात्तुन्नेपुष्कान्तेषु तथा कुर्वन्नरोगी भवेत् ग्रहरोगादिदोषाश्च न्नैःशमन्तेः स्यमैत्रिणः सो
त्रिवारं भवेल्लोके शोकहं त्रासहं भवेत् पालाशपुष्पैस्तु फलैः पत्रैः कांजैर्मूलकैः हव
नाद्ब्रह्मात्रेण वा रमीस्यात्कुबेरवागपि बिल्वमहुनेश्च फलैः पत्रैः कांजैस्तथाहुतैः मूले
श्च लक्ष्मीसंसिद्धौ लक्ष्मीस्तत्र नुगा भवेत् पद्मोत्तमैः धुराभ्यक्तैर्होमितैर्वा दिनेदिने ईदि
तो लभते रम्भा सर्वलोकचमत्कृता चाम्पकैर्मधुसंमिश्रैर्जुहुयात्त्रिदिनावधि स्त्रबूस्ता
दमजः पुत्रान्वाप्नोति गुणान्वितान् तैरेवाज्यसंयुतान् होमान्नंगतेन तुच्च संस्थिते।
लोमतः सर्वमस्यां भुवं भोक्ता च जायते तैः लीगाक्तैः हुतैश्च यः — — नहिनेर्भवेत्।
शीतगुः साधकः न द्वित्रिमधाक्तैर्भवित्वं पाटलैः लाहुसंमिश्रैर्होमात्कन्यामवाप्नुयात्
— — — रमैर्यातत्थालाजे स्वकरैस्तथा लैः तीरमिश्रैर्हवनाद्वृतगमिल्लभते धनं स्त्रबरा
णि विचित्राणि महार्हाणि च नहिनेः शतत्रैः हिमधाक्तैर्होमात् लक्ष्मीमवाप्नुयात् केस
रैश्च कहेबश्चकैर्दविविकिनेरपि मल्लिकामालतीजातिपुत्रागैश्च नमेरुभिः जुहुया

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

श्री॰ त्र्यब्दमारंभे पंचमांसेन मधुप्लुतैः एकैकशः सहस्रेण महालक्ष्मीमवाप्नुयात् नैरवतीरमिति
सौ॰ र॰ ते हेमाम्लानमवाप्नुयात् तथाज्याक्तैः सहवनाल्लभते भूषणैः श्रियं प्रसूनैः कर्णिकारैश्च
तेोहास्तैः हवनाद्दिने उदितैरखिलात्सलक्ष्मीमवाप्नोति हुनिश्चितं कल्हारपद्मकुसुमैर्ह-
२५६ ताः कमलद्वयैः प्राग्वत्सादिसंयतमेकैकैर्भिर्विपिंचमिः हवनाल्लभते लक्ष्मीम
256 मृषणैर्स्तवाहनो त्रिमधाक्तैः लप्यैकैकैः सर्वेर्वा साधकोत्तमः केतकीकुसुमैः तोह्य
तु तेहेमान्हुतहिनैः वासांसि लभते चित्राण्यनर्घ्याणि बहूनि च सितैः प्रसूनैः तीरा
कैर्हेमाह्नमात्र हिनैः सितानि वासांसि तथा गन्धान्नसितं तथा हुतेन सहवर्कैः
हृत्तु नैर्वीक्षितसिद्धये तथा पद्मनकैः पत्रैः हवनात्प्रियमश्नुते महार्घाणि प्रसूना
नि जुहुयाद्दिव्यया प्रिये तद्वर्णान्येव वासांसि लभते साधको ध्रुवं मरिचैः सर्षपैस्तिला
न् तैहेमाच्छिराहुवे तत्रामानकुलत्वागतो लामि ष्टां समानयेत पाटलीकुसु
मैर्हारशेफालिकसमन्वितैः च एककाशौ त्रागतमरुकुसमैः शुभे हवनाद्दमितां
सर्वां वशायेत्त्योऽद्य सप्लुतैः नैरवान्यप्लुतैर्हेमाह्नशायेत्पुरुषानपि ते राज्यलक्ष्मीं लभते

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

घृताक्तैर्देवानाह्निवे समस्तजीवनवनेनाशयेत्तैः सिताविल्वैः स्मरेत् घृताक्तैर्हुतैर्निशि
हवनाद्दैवतवान्भवेत् तथैव जुहुयान्नित्यमाषेतिलतंडुलैः मध्यरात्रे तु लवणैः
सर्षिप्रपरिचूर्णितैः त्रिमधाक्तैर्हुतैः सर्ववशयेदंगनाजनं तथा तत्त्वितैर्ल
तैर्होमाद्वशंवशं नयेत् तथांडेर्तुत्तलोयाक्तैर्हुतैः सुर्वशगान्नृपाः आज्यप्लु
तैर्वलाग्न्होमादिने तैर्धनी भवेत् नित्यशोहृत होमेन श्रीमान्भोगी च जायते
स्नातोनुलिप्तः सर्वीचामि नरं धसुगवरः मेरज्य देवींतु श्रान्मा तस्कने दृष्यवा
हवे सर्वस्वायाः सितायाणोः पयसिद्धिगुणिपचेत् गृहीत्वा पाणिना विद्यांजपि
त्वा शतवारकं पिबेमंदेवि देहीति मां कौकाष्टोज्ञलेन तत् हुत्वा समाप्य एजोनत
याभु स्वान्तव्र हितं मोनीनुगमयेद्दर्षांह्निये मामोति षष्ठं तं निरंतरं नित्यशास्त्रज
हुयाच्चैव तद्दर्चनात् नकलापिरमामंत्रचत्पहुनामंत्रशक्तयः पापस्यैजुहुयात्पूर्णा
स्वर्कवारे तु साधक निवेदयेच्च एनायामहादास्त्रतमोभवेत् सवस्त्रारुणावर्णा
यागोदीरात्रवनीतके तद्दिनान्नमक लहूत्मस्यने निंतिपेन्नतः तउहुत्यजमेहद

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

श्री
मा० र०
२५७
257

ग्रैष्मे मधु वारित रम्भके कालेन ताव दिने लक्ष्मी भूमा दद्यात्म भवेत ध्रुवं तथा धवलतरूपाया।
यान वनीतेन सितं वुजे निधाय पाडीयमानेन हुतेन ग्रीष्मेऽशोध्दिने समवारं प्रयोगेन मह
तीमाप्नुयात्क्रियं न्यमाम्यो सर्वं इष्टानां नाभोगानि विनोप्नुभो तथा इह णाप्समहुतनव
नीतान्हुतेन दिने निधाय विकचे पद्मे कर्णिकायां तत्र तस्थितेन जुहुयात्सहस्रमिवोऽसहः
स्थान्साधकः शिवे कर्णिकायास्तस्य पत्राणि तथा चाप्यकजान्यपि जुहुयात्र क्रनीता
कान्युच्चैस्तस्य गतेन गुरौ निरातङ्कां महार्घां च राजचौराप्रहारकैः प्राप्नोति महतीं ल
क्ष्मीं यातकत्वपणामिनी केवलं नवनीतेन सितोपेतेन होमतः कांतिं लक्ष्मीं धना
रोग्य विजयैरापुराप्नुयात् वध्यैः किंस्युकैः श्ववतैः त्रिमधाक्तैः ज्ञेतक्रिया सौभा
ग्य लक्ष्मी विजयकान्तिमज्ञावसम्भवेन इध्म्ब्रहोमात्स्त्राब्धः साधकः स्यात्त्रिमास
नः स्यात्प्रेषतालपत्रस्यपंचे पुनितजषाब्धितेनं विलिप्य नवनीतेन समेतं जुहुयात्त्रि
षि मज्जतान्मासतोवाभान्यासेप्रातिव स्ववांछितं तथापलाशपर्णेषु विलिप्य चत्वरसे
ऽुं तेन कुंकुमैः चूतपत्रेषुत्तिविनावाङ्नानिशि चे तैः पानमेपत्रे विलिप्य ज

६६

१५

हुयात्तथा पतत्येदेवि लिख्येष्टैनागवल्लीसंलेपुतैः हुतैस्वामाति निजं वांछितं मोक्ष
कालिनः कस्तूरीललितं लिहेष्टं पत्रे चाप्यकर्मसु तत्॥ नेहुते स्तवामोति तिनहिनेलहि
धाननः एतालवंगकर्कोलजातीफलसमन्वितैः॥ सितेगोलिख्येच स्वेष्टं पद्मपद्मस
मूत्रवे जुहुयात्तस्य संसिद्धो बहुभिः कर्मचोदितैः। नामाख्यमल्लिभुवनेविद्याहोमक
हीरितैः ॥ अथ क्रूरहोमः ॥ स तस्य परे च होमेन काष्ठेन परमेश्वरि इदानीमस्तु होमेन क
शयाम्यारिमर्दने तत्त्वकर्मोदितैः केकेकुर्याद्धोममनुहीरितैः विधानेनैव निधनेन रोग
निग्रहवाटने श्राद्धईयांरियोज्ञोत्वालग्रोल्कषीन्तुगुणपतः नसम्मकग्रहाणां च स्थिति
महकवर्गाणि त्रयाणामनुकूले न कुर्यात्तदभिचारकं सम्यग्याकुस्वकर्माणि कुर्वीणि
नाशयंति हि तान्येवकर्माणि ततः तत्र यः प्रतिकूलतः कुर्यात्तु हेवता भवति मालिकंवा
वर्तनेनगुरुं तन्याश्चवर्तिमेत्रज्ञानालोख्यरिपुनिग्रहं विद्ध्यात्तन्यथा शक्तितेषकस्यवा
मनाशने सर्पशीर्षस्रुवाहोमं कुर्यादशुभकर्मसु वैरियोत्यसज्जाहत्वा च हंवाजुहु
यात्तथा त्रिकोणकुंडे यमदिङ्मुखो भूत्वार्धरात्रके श्मशाने निर्जने देशे विदध्याद

श्री
भैर
२५८
258

धं यात्रकं यज्ञामि वा म्हेमं नुक रोति स विसाधकः तन्त्राभितोन्यो रहोंकार ये दाम्नाभिद्ये
मवेत्याति न्नृपति श्रीरेलोत्नानि हंत्यसुः स्वराष्ट्रं ते चान्ध्रवीन नष्ठवीत स्वमेजले हानिं
ग्रर्यात्लमाहेनमात्रिकाज्ञा नमो हि तः तद्राष्ट्री ज्येयत्रिलयशनकैर्वैरि म मृतः अतन्नुम
सामिद्धग्रोतन्य तैमस्त्रकरंकजे हंमीहलस मातैस्नहोमाच्छान्द्विनाशयेत ततमात
समिद्धग्रोतन्य तेवातयाड्ढनेत रिपुरुग्रोपि रोगार्तः मयातियमशासने उन्मत्तकोष्ठैः
मन्त्रात्यवह्नितहीजकैर्हनेत तत्पत्रांउ त्नुने मांसादराति सिंहंतिमाप्नुयात अरिस्वधस
मिद्धग्रोतन्नामिद्धिस्युतन्यलेः विततिमात्रहैतलाते हंवनाद्वेरिणोमृतिः अग्रह
कार समिद्धग्रोत हीजे ततचृत सुतैः होमादरातेस्तीव्रणाज्वरणस्यान्मृतिर्ध्रुवं सो
वीरान्ते स्ववर्णा सवीजे होमान्नु तेज्जलात अरातिनामपाय्योन्यकलहाविधनंभवेत
सर्षपाज्याप्लुतैः शुंठीमागधीमरिचैर्हनेः विरिजन्मर्दे हुत्वाग्रामे जलेतानर्मतिज्ज्वा
ल मागुलेः श्वेतलोह्रवाहैस्व्यह क्वविधानतः सर्षपैः हुनेत्सिते ---- नेहृहयात्रिशि
आमहुत्वानदीकूलकुडविज्ञा नागावरः राजस्व गाधवा व्याकेहोमात्कुष्ठं विनाशयेत अ

६०

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

पुष्कारसृताभ्यन्तैः लहाजेः सर्पशीर्षकैः हवना ...... नाशमेतित्तुनिश्चितं कुमकुज
निपातेन निर्वाणेनाशिवे ऽन्नः सलिले पावके सर्पेरेशान्मत्तहि पङ्क्त्वात् पदमात्सङ्ग
धर्वपिशाचैर्वेलगातसैः अन्यैर्वा कारणैः हि मे नाशमेति शिशुर्ध्रुवं नि बपञ्चे स्वकर्म
सवीजे लग्नकाधकोणजैः हवनान्मर्षपसे हसितैः विहुषलाभवेन नीचयोगे हुतेन
होरिपुरिधमसम्भिधिने नहुत वं लैलानैः निशामध्यरिपुहितैः उच्चाश्रितैः प्रया
त्यकस्मात् शत्रुपिताजितः मनुपञ्चम्भन्नकाष्टलहजैलकुचोहुतेन आगतिं
तिनोवातरोगानेशपति निश्चितं गरिकीपञ्चलोके वारियोगमराशिके माण्डकेन्द्रका
हेलनुयटणैः धपैकैः विषनाशो विषस्यानन्तपेवयमकोपके ग्रथमहरकेशीर्षम
हरेवाशनैःपानैः अगतेलत्तहेगोष्ठनिधने महत्त्वा हिना गुप्तिमिर्वाटवक्काहितानहे
... विहारतो नत्रकाहोस्याहृतोमापञ्चलोस्या पितरका गर्हेमीमेहमसिलेमेख्या
प्यकाप्यपकेनैः रिपुसंस्थग्रहयुतैः शनैर्याति पमालपं मधूकिष्टतनोकेवाताप
येविशिवाणानैः तैर्नैर्नाहज्वरग्रस्तैः मयातिनि धनेशनैः नामलेरकविजोगीव

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

श्री
सौर.
२५८
259

नेत्विन्नरहेनिशि दक्षिणाभिमुखा चाविद्भस्मरियुर्यातियमालयं प्राशुन्नैरेवतद्भौरशोषैः पु
त्रलीतया निर्मायकुंडमध्ये तां नकृमेषु त्रै र्महीरुहैः समिद्भिर्णातस्मिन्निर्मलतैर्
जुहुयान्निशि सन्निपातनरक्तस्य वज्रजिह्वोनिमंत्रयीः प्रलपञ्शनकैर्देहं त्यजन्याति
यमालयं तथाविधां तां प्रतिमां निखनेत्तस्य पृष्ठके नवम्यामातृदिवसे मातृगेहेऽथ
पाटके सप्ताहान्निधनं वैरी प्रयाति निशि ताडितः भूताद्यैः शिरसि स्वीये निधीतिनद
लदितं सर्षपामाषमरणाच तिलशालिजतंडुलं पिष्ट्वा साध्यपदेनेह देहशल्ककेरपि
सपुतैः अरंडबीजैर्मिलितं कृत्वा पुत्तलिकां ततः तद्ध्यानतन्निधायाहि नामतनाल
पापश्रवां सजुषतांप्रत्यानिधाताततो यप्रतिलोमतः सहस्रशोध्यास्वध ---
देहमराशिषु निबध्नीतां पादयोस्तस्य भानुहंदोत्स्पतं तुना गृहीत्वाजीवहस्ते
न ------ तांजपन् हत्वाम्नोतिः सहस्रवांताष्टवीद्विमधोमखौ तद्दिनेता प
पनस्माद्वि द्विलेन ज्वरेणसः गमस्तदेहालेठन्मा विसृजतः प्रलैन्मुहुः प्रयातिनि
धनशीघ्रप्रयोगबलतः शिवेमाध्यदेहतसंभूतं पुत्तलीमधुङ्मधनः वनीहीरण २८

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

चालिप्यवह्नप्रागवदधोमसंज्ञो साध्यानामादिसंयुक्तांकेग्राहर्ध्वपलंभयेत जङ्घयात्समि
द्धिस्तनत्त्रीगमैक निशाग्रुरोज्वरार्तिः स्यात्‌ रात्रेरुत्तरिमिरवदिनैमलतः पयमिनास्य
रतेत्त्रौ ... मिमगोहरे जंबालमध्यतेन स्याम्नोलोनस्यपानैः पानैः नथ्यायहिंनं
वीतविरेरोगात्मको भवेत् नथ्यामाममांजेहविनिवेष्णामावामरे वंशिकायतनेत्वा
त्वांतयोनिः पुरतोबलिं निहन्यात्‌ त्रोगांश्च निहन्यात्तु पसगौकैः स्वगहेचुत्तथः
लोत्वा तडवर्यग्निवर्धनात्‌ स्त्रा वह्निचमगामेः स्यात्‌ जुचरातिगमहसंभवः तोलप्यात्
स्वरूपांतभुजजेचास्थिसेवतो निवृत्तस्यधूर्वमूत्रेणाद्विषमेहेदलनेत्रिणि तपेतान
हसेमा सात्मयात्तु च्चारितोन्यतं नथ्याचिर्थभव्रत्निकापुंगांग्रहतोपे सागेतः विगत
मूषिकाचर्मबद्धं साध्यात्वचापापुतं निवेनि ज्जीरयोनसाः पित्तगेहेषु वा तूतः मात्र
गेहेनदी प्रणांद्वि हेषः स्यात्तुयोः सदा तानवप्राकाउत्पाद्य साध्यात्वोदि समन्वि
त्रा निवद्धा विधाजमालाः लेनेहरिमहेवनः मध्येष्ट लितत्त्वतनथ्यो नाकतोत्वार

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

श्री॰
मा॰

२६॰
260

तेभवेत एवंनिकरवतीनामभिचारसंश्रितः हरश्चिनानां हिपानां वाचंस्यानेभवा
रके वटंमिते चरणमाते हरस्यस चवेरिणः विनाशनेभयोभेजलिनमापमिचार
के यनारिनिकरस्यलुमागेवनिधनेप्रजेतनेनलाधसेः पुत्रलिकाविरपोशेशाते
क्रमपत नामागवतीनितीरहयसिताः समेतकः तन्नहस्तकवेतायंवाता॰॰ मूया
गात्रातः एकामेकोहनेहरिटिङ्गवस्थानपेघता तन्नहस्यंकातेयासुहस्या
पितत्वमान कपंवामांत्रिकाबतीतिहंनेशकतानेप्रजेतत श्राणत्वेवकितेसविप
कारंतस्यनिग्रहे तेमंत्रिके लस्यरवंविदेषकायेवनः तेहिविभिधनेतम्
न्सुशकंस्यात्तनाश्रयात माग्यांविकमहारताकरमांत्रिकमेगते राजानेराजपुत्रं
वाकपंहन्यात्स्वयेभातः तन्नेकपयहेवस्यपयकपायनुविधेते विहामित्यपुणं
माश्रेत्वमाचंचोरवित्रहे अभिचारमरागीनामापुनापांवकरपरं स्त्रियंसेवा
नतिहिंस्यापाचोजपा॰॰ चयानतेयविधिवत्पेरहोमयेयामतः क्रमानतेवनतः १९

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

त्रिधनं भ्रयात् इति तिलस्याप्युयत्नतः प्रयाति निधनं कुर्यादिह्वमुक्तविधानतः श्रीवि
द्यानेह नाप्येन शिवयोः प्रियमुत्कृता कृतेमेमामागपरत्वाद्भाविकत्रिशालतरेगकं श्र
श्रद्धकाम्यहोमं कृत्वाद्योमानेन तत्त्रजानाणवे यूएतद्देवीप्रवत्पामिमानहवनसि
द्धिदे पुष्यमम गृजुहुयान्कस्यमनेनवाप्यपुष्कलं कुर्वंभवाणपुष्पाणियथेष्ट
निर्द्धने सिद्धे शतसंख्यातिलाहेविराजिकाः शतसंख्यया लाजान्दृष्टिमकाणाः
स्युः घृतेनगजानमात्रं वंचुलकार्धं हविषीरमत्रग्रामसिद्धिजनमवेत स्थूलफल
महे शान्तिकृत्पुंजेमाजलेगकुमनः प्रियेस्त्रावेजे सूफलंभवतिनिश्चयात् रमा
फलंचन्तः संजन्तु चवेतंविजितनहि नारेकितस्याविजंचस्थूलकुर्यात्मनः प्रिय
पर्वस्थानेचेलतुरंजेमनः संतोषकारिता इत्ताफलसमप्रसारत्वारेगोवाजेरत
प्या गुग्गुलस्त्रक्रमधुका धंन्तकुं भवात्या भवेत गजाममेक्कसरेवकल्पे तीव्र
स्मरणं तथा चदनं चागुहे विक्रमकेनसमंभवेत मनः प्रियाहुतीः कृत्वा होमंकु
र्यान्महतोचने एतद्हुतिमानेनकथितं सर्वसिद्धिदे पञ्चकपावरारोहे श्रीवि ।

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

श्री॰
गौर॰

२५१

261

यां परितोषयेत् तथा शास्त्रस्य युक्ति तत्त्वैः कर्षमात्रं स्मृतं हेमं शुक्तिमात्रं पयः स्मृतं दधिस्र
स्मृतिमात्रवालाजाः स्युर्मुष्टिसंमिताः षट्पकापलं प्रमाणं स्युः सप्तकोपितप्यादिताः
गुडः पलार्धमपि स्यात्कर्करापित्तप्राप्तमा ग्रामार्धं च हमाने स्यादिन्द्रः पर्वमितः स्मृतः ए
कैकं पञ्चषण्णाणि तथा स्युः पानिफलत्रये न कल्कानां नागरंगानां फलान्येककशो विदुः मा
तुलुंगाख्यं तथैवं च पनसं दशधा कृतं स्यष्टधा नारिकेलानि तानि वृज्जिता निविंशुर्द्धाः त्रिधाकृ
ते बिल्वफलं तेक पित्याखिज्जितं द्विधा उर्वारुकफलं हेममेकमपि तं खण्डितं त्रिधा फलान्य
न्यानि खण्डितानि समिधाः स्युर्दशांगुलाः दूर्वात्रयं समादिष्टं गुडूची चतुरंगुला ब्रीहयश्च
मुष्टिमात्राः स्युर्मुद्गमाषा यवास्तथा पिंडतन्त्रादिलक्षणं धान्यश्राद्धे कोद्रवा मुष्टिसंमिताः गोधूमा
स्तु कमलाविहिताष्टमानतः तिलाः चुलकमात्राः स्युः सर्षपास्तत्प्रमाणकाः शुक्तिम
मात्रं लवणं मरिचान्यपि विंशति पुरं बदरमानं स्यात् इमं तत्प्रमं समस्तं चन्दनागुरुकर्पू
रकस्तूरिकुंकुमानि च तिलबीजमानानि समुद्दिष्टानि दैविके रिति कर्षं तत्ताम
त्रेसारसंग्रह माषोदशरुजाः स्यात् बीजं शमाषोनिगद्यते वैद्यके इति तैलस्यापि तदेव परि

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

७०

रिमाणमितिश्रुतिः कर्षद्वयं पलद्वयमात्रं मुष्टिः पलं पलार्धं कर्षद्वयं सार्धं अशीतिरति को
शितं तत्तुल्यं पिंगला मता गुंजाभिर्माषः पञ्चाभिर्माषचतुष्टयं द्वौ शाणौ टंकः कौलेबट
रेऋत्तणमुष्टिः नो द्वे पाणिन्तलं कर्षः सुवर्णाद्विवल्लगुहः विद्वांविजलपदकां विंतुकोत
शालुच्ये श्रुतिरुक्तामिकोत्ते द्वे पलं बिल्वं चतुर्थिका मष्टि दामंत्रप्रकुंजो यद्देपलेपस्ति
लस्येति मातलुंगबीजपूरे उर्वारुके कर्कटीतल्दधौ शाः श्रुतिमितो चुलकमात्राः पा
णिन लपमाणकर्षमात्रारल्पर्थौः पुनः गुग्गुलः बदमाने अशितितिउजामिते रामठे हि
गुः तथा नारलपंचरात्रे तृतीयं विंजे मूलानां हस्वाति बप्रमाणेनः शिवागमेपि तंत्रे
यत्तु मूलानां मूलमाणेव द्विहोमयेत कंदानाम षष्टमं भागं तत्तानामं गुल्लद्वयमितिस
यसमिधः समित्पादेशमात्रेण समस्के दान्विताः परा तथा विशीर्णा द्विदलावक्रा स्व
ल्पाकृशाद्विधा कृमिविद्धा स्व्रदीर्घाश्च निस्त्वचः परिवर्जिताः विशीर्णा मृः तयं कुर्याद्विदला
व्याधिसंभवं द्धस्व याम ल्पुमान्मोति वक्रा पविघ्नकरि स्मृता स्थूला भिहरते तत्माकृशाया
जायतेतयः द्विधा यानेत्र सोपा स्फुः कीटदष्टार्थनाशिनी द्वे षं प्रकुरुते दीर्घा प्रमाणं चोपानि

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

श्री: सवल्लक्षा सुवीरानाधिकन्यूनाः समिधः सर्वकामदाः । आर्द्रत्वचं समक्षेशं जनेन्यत्यग्रलकीता
सौर: दशांशी होमयेद्याजः प्राप्नोति विपुलं श्रियं । आनमार्गे च नेत्रोक्ता समिधः परिकीर्तिताः ॥ प्र
थायविधमेहिताया ॥ नाः पत्रानयनाः परावापिपायाती याहार्दशो यत्ना: । अवक्राश्च वटो भुषः
२६२ 262 त्वचो निर्व्रणाः परा: दशांगुलावा विहिताः कनिष्ठांगुलिसंमिताः । प्रादेशमात्रा ध्या
नं भवेत्तव्याः सकलाग्रपर्व ॥ अथ काम्यजपविधिः तत्र ज्ञानार्णवे ॥ चक्रे समर्चयेद्देवि
सकलं निष्कलं त्वतः । ब्रह्मरन्ध्रगतं वापि मध्यं वा चक्रमर्चयेत् । उपचारैः समभ्राध्य सहस्रे
मजपेच्छुचिः । तत्त्वे संस्थितो मंत्री नित्यनैतत् फलं लभेत् । ध्यात्वा पश्च वाचक्रराजं मनः पूजा
समर्चयेत् । जपान्ते मत्सुधीः कुर्यान्महापानक हा भवेत् । निगदेनोपांशुना वा मानसे
नापि वा जपेत् । निगदः परमेशानि स्पष्टवाचा निगद्यते । अव्यक्तं स्पष्टरहितं उपांशुः प
रिकीर्तितः । मानसं त्ववरारोहे चिन्तनात्तत्स्वरूपवान् । निगदेन तु यजनेलक्षमात्रं वरा
नने । उपांशुस्मरणे नैवत्तु संभवति शोभने । उपांशु लक्षमात्रेण यजुः सेक मर्त्यतततो
मानसोच्चारणात्त् स्यामेकेन परमेश्वरि । सदा समत्वत्तु योगः सन्नूर्वं कधानयोगतः ल

७१

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

तस्मात्तं जपेद्यस्तु सर्वपापैः प्रमुच्यते लक्षत्रयेण पापानि सप्तजन्मभवान्यपि महापातक
सहस्राणि नाशयेन्नात्र संशयः नवलक्षं जपेद्यस्तु सायं ते मातृकलेवरः महापातककोटीस्तु
नाशयेन्नात्र संशयः चत्वारिंशल्लक्षं तं जपेद्देवि महावागीश्वरो भवेत् सप्तलक्षजपात्कोटीश्वरो च
रीमौत्तको भवेत् अष्टलक्षजपान्मंत्री देवपूज्यो भवेन्नरः अणिमाद्यष्टसिद्धीनां नायको भ
वति प्रिये वर्णानां तस्य राजानो योषितस्तु विशेषतः नवलक्षप्रमाणं हि जपेत्त्रिपुरसुंद
री रुद्रमूर्तिः स्वयं वर्तते हंतामात्रान्नात्र संशयः सर्वदेवैः सदा स्तव्यः सर्वसौभाग्यवान्भ
वेत् ॥ अथ कूटत्रयस्य एकैकसाधनविधिः तत्र ज्ञानार्णवे ॥ एषा विद्या वरारोहे पारंपर्यक्र
मागता भवबंधनाशाय तीव्रसंसारतापापनाशिनी जपान्मृत्युंजयेशानि ध्यानात्सर्वा
र्थसाधनी एकैकबीजत्रयस्याहं साधनं कथयामि ते शुक्लांबरधरो विरः कल्हीणंधमेदि
तः मुक्ताफलस्फुरद्भूषाभूषणः शुभ्रमाल्यधृक् शुभ्रमंदिरसंविष्टो ब्रह्मचर्यसमन्वितः
स जपेच्छुभ्रकुसुमैर्नैवेद्यमपि चोज्ज्वलं पायसं तु सर्पांतन्यामतनक्तोहने वृत्तगोत्र

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

श्री सार
कसंपत्रैर्नानाप्रसूनान्वरगिते नैवेद्यं तर्पयित्वा वागीश्वर्यैः स्तुरोश्वरी मनः संकल्पसुद्धोवाप्मा
धयेन्मातवाक्तये वाग्भवाख्यं जपेद्विद्यावामीशीसंस्मरेद्बुधः करस्वरधवलांस्तस्रग्भूषा
२६३ भरणभूषितां अत्यंतशुभ्रवसनां वज्रमौक्तिकभूषणां मुक्ताफलामलमणिजपमाला
263 लसत्करां उत्पलकं वरदानं च दधतीं मम यामदां एवं ध्यायेन्महेशानि सर्वविद्याधिपो भ
वेत् मूलादिब्रह्मरंध्रांतां स्ववत्पीयूषवर्षिणीं तन्मध्ये ज्योतिर्मयीं ध्यायेज्जिह्वाग्रे रसतर
पिणीं पापाणोनमनोवापि मूर्खोजीवसमोभवेत् अथ कामकलामंत्रः साधकः प
रमेश्वरि रक्तालंकारसुभगो रक्तगंधानुलेपनः रक्तवस्त्रावृतः सम्यक् सर्वकामक
लात्मना रक्तपुष्पैश्च विविधैः कुंकुमाद्भिरर्चयेत् मूलादिब्रह्मरंध्रांतां स्फुरद्दी
पस्वरूपिणीं बंधूककुसुमारक्तकांतिभूषणभूषितां रक्तकोकनदप्रख्यपुष्पवरदाभ
यसत्करां उद्दीपकांतिसिंधूरभरितंभुवनत्रयं चिंतयेत्परमेशानि त्रैलोक्यं मोहयेत्
क्षणात् राजानो वशमायांति यत्र गात्रा तत्र मां स्मराः कंदर्पस्य वेश्यौ यो षितां मा

७२
९

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

नहास्कः मनस्त्रिंतितयोषितो दासीववशगाभवेत् ‥ उज्वलेंदुसंकाशां जरु॰
णाद्रुणाविग्रहां चिंतयेद्योषितो योनौ तां भयेन्मारकेशरी विंद्रुनर्मा नुद्योहे तित्रै
लोक्यमपि मोहयेत् एवं वर्विनिनादे विसिंदूराभा हृदि तत्राणात् आकर्षये त्तरा
णीं ततः भावयेदिति लोत्तमो रक्तवर्णां विन्निंधध्यात्वा नहीयमहस्रात ततः मस्तकान्मूर्धि
स्मरेद्धीजं सवर्तीयूषवर्षिणं ध्यायेन्मोहयेद्देवं मदनोत्तरमानसे तर्णमा
त्रेणादेवेशि त्रैलोक्यं वशमानयेत् एतत्कामकलाध्यानं तत्पंचकामावरानने मोह
येत्तिजगत्सर्वं प्रयोगैः परं शृणु पार्वती पूर्वोक्तकामदेवेशि ज्ञानेब्यां पंचसंख्यकाः॰
विरंभ्यां तान कामेन मन्मथात्तगनेकुरु केदर्पसंपुटं ह्कृत्वा कोणमभंगाजेततः म
करध्वजसंज्ञेत्तु सर्वमेतद्वरानने मीनकेतुगनेकुर्यान्मोहयेज्जगतीमिमां त्रैलोक्य
मोहनो नाम मनपयोगोऽयं प्रकीर्तितः अत्र विदर्भेण त्यादिकुर्याद्विलपनस्य श्लोकद्वयस्याय
मर्थः प्रथमे मन्मथकूटे क्लींकारमालिख्य तस्पककारोदरे कामराजकूटं ह्रींकारमा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

श्री:
मार:
२६४
264

त्रिकोणस्य हकारोदरे मम रेफोपरि अमुकेन योमे ध्येव शपमानयेति साध्यनामन्त्री
कारं विदर्भितं विलिख्य बीजत्रयाद्बहिः सलीयकेन षट्कटद्वयेण षट्कारद्वयेनाग्रा
कोणाकारेण पुटितं षट्कोणेन वेष्टनं तस्य षट्सु कोणेषु रेफचन्द्रं मकारकेन तं
कूटाक्षरं बलं कवा रमा त्रिकं षट्कोणाद्बहिर्भीनकेन तकूटाक्षरेण ह्रींकारे
णां वा छिनार्थेषु विनियुंज्यादिति अत्र पंचमकूटाक्षरलेखनेनाक्षरं बहिःस्थाने
गेयघ्यासकलं यन्त्रं भवति तथा गुरुक्तक्रमतः समालेख्य मितिरहस्यार्थः पूर्णेदे
विमवत्वामि शक्तिबीजसमाधने सृष्टिसंहारपर्यन्तं शरीरे चिंतयेत्परां स्रवन्ती
मूषधाराभिर्वर्षन्तीव विहारिणी हेमप्रभाभासमानां विद्युत्त्रिकरसुप्रभां स्फुर
च्चन्द्रकलापूर्णां कलशं वरसाभये ज्ञानमुद्रां च दधतीं साक्षादमृतरूपिणी ध्याय
न्विषहरेन्मंत्री नानाकारव्यवस्थितं एतस्य स्मरणाद्धेविनीलकंठत्वमागतः अहं
मतेजयोभृत्याविचरामि स्यतेजते वैनतेय समोमेत्री विषमारसहस्रमुक म

७२

२९

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

तमेतत्पिशाचोस्त्रनाशायेद्दैभासंचयं चातुर्थिकज्वरान्सर्वान्पस्मारोंस्त्रनाशायेत स्या
यत्रिकूटसंपूर्णांमहात्रिपुरसुंदरी चिंतितासाधकस्याशु त्रैलोक्यवशकारिणी क्र
मेणनाभि हृत्कण्ठभ्रूमध्ये ललाटस्थाकलाममो पञ्चारागामणिप्रख्यं चिंतयेत्स्मरवेदिने तथा
दृग्गुणोस्य भवेत्सौभाग्यं च प्रजायते तन्नामसंस्मरन्मंत्री योगिनीनां भवेत्प्रियः साध
कश्चेतस्य कायेनेतसार्धं सखीभवेत् पुत्रवान्देवि शीमंत्री ध्यानान्नसंशयः यदा च
क्रास्थितानाडीणां विचरीसिद्धिदायिनी चतुर्णाहि तत्कायायेयोगिनीनां महोजसा
तत्क्रमेण नस्समाख्य न्यसंस्थितानावीरवंदिते मातिसबंधिनि पद्मे मध्ये बीजाष्टकेबा
ह्निः कलाधानान्नागनामेतकामराजस्त्ववापरः पाशांकुशधनुर्बाणमदनेमोहये
त्प्रिये त्रैलोक्यसुंदरी देवी विष्णुनेमन्त्रयोर्षितः तथैव शान्तिके देव श्रीशास्त्रसत्त्व
यविग्रहः श्रीस्तंभर्वदेवानां वशीकृत्यो नसंशयः एतामाराध्य देवेशि कामसो मा
यमहेश्वरः हरिश्च त्रिपुरेशानि त्रिपुराराधनात्प्रिये त्रैलोक्यमोहनो नाम्नास्थितिका

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

श्री सौरः

२६५

265

नोभवेत्तारापतनमासार्धन्यानुग्रहात्मसाक्षिकरोभवेत् चंद्रसूर्यौवरारोहेसृष्टिसंहा
रकारकौ ॥ अथश्रीचक्रसाधनविधिः ॥ तत्रज्ञानार्णवे ॥ शृणुसर्वांगसुभगेश्रीचक्रवि
धिमुत्तमं यस्यविज्ञानमात्रेणकर्ताहर्तामहाशिवः अनेनविधिनायंत्रं श्रीचक्रंसम
र्चयेत् पूज्यतेनत्रसकलंवशीकुर्यान्नसंशयः नार्यावशमायांतिदेवेशिमंत्रलक्ष्मद्विजे
योषितःसकलावश्याज्वलत्कामाग्निपीडिताः विद्याविस्मृतहृदयाः साधकस्य
मानसाः तद्दर्शनेनदेवेशिजायंतेसर्वयोषितः गोरोचनादिभिर्द्रव्यैःस्वयंभूकुराजे
समन्वितैः अनेनैवमंत्ररत्नंसमंतत्कमधोमतिमांवरो ज्वलंतीनामसंहितोमहा
बीजविदर्भितं महाबीजमध्यगतंविद्यायाद्वितीयकूटंविलिखेत्तद्गर्भगोवोद्देश्चिंत
येत्तत्तनेदेवियोजनानांसहस्रशः अचिरादेवदेवेशिअजनस्यापितुलभान्नाः
गकन्याप्यवाचान्यालक्ष्मीभयविवर्जिता आयातिसाधकंसम्यक्तेषुत्रसकलसंतीप्रिये
चक्रमध्यगतोमंत्रीसाधकःचिंतयेद्यदाउद्यन्सूर्यसहस्राभमात्मानंमहाणांतया॥

७४
१५

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

साध्यमध्यहृणं भजं चिंतयेत्परमेश्वरि अनेन क्रमयोगेन स्वयं कंदर्परूपवान्।
सर्वसौंदर्यसंपन्नः सर्वलोकवशंकरः सर्वरक्षोपचारैस्तु सद्भक्तिहितविग्रहः।
चक्रमध्ये जपेद्यस्तु तस्य नामविदर्भजं सममेवहासस्विहेविधनाऽभिवापिभूपतिं
चक्रमध्यगतं कुर्यान्नामयस्मात्तु योषितः अहं ह्यायामहेशानि योगस्तु यथेरव
धः हृद्दासानयते शीघ्रं यतिगौ राजकन्यकां नागकन्यामप्सरसं खेचरीं चाप्स
रोगतो विद्याधरीं स्त्रियं नृपामपि कन्यामपि स्त्रियं मदनोद्भवसंतापस्फुरज्ज्व
लनमेजलो कामबाणप्रभिन्नांतःकरणोलोलचक्षुषं मताकामक लाध्यान
योगान्मनुस्वंवदिने वामयेन्नागभूर्नाकपातालतत्त्वयोषितः ॥ **अथ तिलकादि**
वश्यप्रयोगः ॥ गोचनाभागमेकं तुभागमेकं तुकुंकुमं अभागाद्द्वयं देविचंदनेम
हेश्वरमे एकत्र तिलकं कुर्यात् त्रैलोक्यवशकारिणं अष्टोत्तरशताहत्यामंत्र
यित्वा वशं नयेत् राजानं नगरं ग्रामं येनयच्छक्र सप्तजे मेविज्ञोपरमेशानि नास्ति

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

श्री॰
सार॰

२६६

वं तस्य वश्यगं मोहं लेध पश्यट्टकं पत्रं पुष्पं फलं तथापि अर्थं नृत्तं चूर्णापत्रं वस्त्रं कर्पूरमेव
च कस्तूरीकुङ्कुमं चैव ताम्बूलं वै गजाजिनं चक्रं फलं वा वस्तु यद्दत्त्व सम्यक् तत्परमेश्वरे श
तं महेशान ज्ञानं जप्यमाय समयं समप्रयच्छति सर्व वश्यो जायते देवि नात्र कार्या विचारणा स्त्रि
यस्तु सकलास्तावश्यास्तासां भूतानां भवेत्ति हि हि आकर्षणमेनं न कथितं न्यान्यप्याभवे
त ॥ अथाकर्षणप्रयोगः ॥ रहस्यस्थानके मंत्री लिखेद्रोचनया भुवि चारुशृंगारवे
षाढ्यां सर्वाभरणभूषितां प्रतिमां सुंदरीं मनोविलिख्य मम मनोहरां तन्नाल
लकहस्त्राभिन्नत्तमेज सयोजितं जपमानां मम स्मृविद्यामेकुर्यात्तविरभिंने म
वेसंधिभवेत्तस्य मदनातुरमालिखेत् लीनेतातिम पुष्पाभैश्चिंतयेद्देहसंधिषु त
स्याभिन्नयोषामाभूत्वा स्वयं देवी स्वमूकः मदनेनततोभिणीबद्धा मंत्रमष्ट पुतं ज
पेत् नियोज्य देहनागारे चेद्रसृयेककलानके ततो तिकलमर्वांगीकामबाणः
मपीडितां आनन्यमानसं प्रेमसंभ्रममानाम्रतालसो एवमाकर्षयेत्तां रीमोज

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

नानोपायानपि मातृकां विलिखेच्चक्र आस्थितः एकस्तोऽपि ये भूर्जपत्रे स्वर्णपि
त्रेरोचनापत्रेण्यनाम्युजे मोवश्यः सर्वजेत नात्याद्यार्धेनाविशेषतः तथैव मातृकापुत्रे
स्वमाजाचक्रमंजिते कर्पूरकुंकुमाद्येस्तु अजमा `` ` गोभजेत अनेनैव विधानेन रो
चनाकुरुकुंकुमैः लिखितेचक्र येऽनेनसाध्यनामवरानने विरभिंतस्वनामन्।
यस्मिन्कस्मिन्नपि स्थिते स्थावरे जंगमे वापि सकलेजनमेजत्ले वशीकुर्यान्महेशा
पातालक्रोडेन नहेशायः महाविपुरभैर्याः कामकूटेनमास्वना एकमेकमेकमवरुध्य
साध्यनामान्तरेणाहि वहिरष्टाविलिखेत् मातृकायाः प्रवेष्टयेत् हेममध्यगतंकु
यांकिलोपांवामके भुजे धारयेच्चक्रकुर्यात्पिवै लोकवश्यकारिणि राजेन्द्रमपि दे
वेशिहासम्भ्रंककशानिहि राजानोवाजिनः सर्वे महादुष्टामहोत्कटः व्याघ्राश्चे
मरिणोमन्त्रावशगास्तु भवन्तिहि एवंतिक्रमेणानगरे नाममेसर्षशैलजे मध्ये
चक्रमध्येवापिवनरितानिधापयेत् महातेमोपाषितान्जनानां महतामपि त
पोवसर्वं उष्ठानोपुरस्थानोचजायते एतन्मध्यगतं पृथ्वीमपि शैलवनकाननं

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

श्री॰
मार॰
२६७
267

ज्वलंतीं सर्वराजेंद्रमेकिनं सागराम्बरां मायापट्टं केचित येषुः समंतो मकरो भवे
त् कदाचिदेप मात्रेण नार्थलक्षवशाः प्रिये राजानो ब्राह्मणा वैश्याः शूद्राश्च ।
पशवो जगत् दृष्ट्वाकर्षते देशान् दृष्ट्वा त्रासयति तत्क्षणात् पतंति स्म सभूमौ
रात्रौ समं पूजिते प्रिये योऽज्ञानान्नाशनाहे विस्मयगाकर्षयेत्प्रिये यत्सा दिव्युविदि
त्वे वसमस्तं स्थावीमप्रज्यते तन्नादिदेवाश्रिये लोकान्वितिकम्यानपि स्तद्धरिं वश
मानयते शीघ्रं हि पुत्रपशुबाधवान् भूर्जपत्रे समालिख्य रोचनागुरुकुंकुमैः न
मध्ये नगरं लेखिलेणमध्येत्तले खिड्गमेववा नाम्ना विदर्भिं तस्य स्तस्य पूजयित्वा भूमिमध्य
गतं कृत्वा त्रैलोक्यं वशमानयेत् अश्वयवाधारयेत्कंठे शिखायो बाहुमूलके य
त्र कुत्र स्थितेमग्नेतो भयं नगरे महत् अर्कक्षीरेण समं युक्तं धत्तूरकरसेन पेष्या रो
चनाकुंकुमं चैव लाक्षालक्तकसंयुतं कस्तूरिद्रवसंयुक्तं एकीकृत्य ततः परं चक्र
मेतत्समालिख्य यस्य नाम्ना महेश्वरी तस्य ग्रहसर्वव्याधिरिपुसर्पगजादिकं ।
चौरग्रहज्वलारिष्टं डाकिनी शाकिनीभयं भयं न विद्यते देवि परमेवाभिचारके ।

७६
१५

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

नित्यं समर्चयेद्देवि कालमृत्युविनाशयेत् अथ वामे ध्यागोदेवी त्रिकोणाभयमः ।
ध्यागो अथ स्तोनामसंपुटकोरोचनाकुंकुमाभ्विता निधापयेत् समाहाहासवल्लिका ।
करामवेन पीतद्रव्यैः समालिख्य पीतपुष्पैः समर्चयेत् एवंषाभिस्तवोमृत्वा
लभयेत्सर्ववादिनः सहस्रवदनोदेवि मूकोभवति तत्क्षणात् नामत्रापदस्पस
वामीहृदिपाषाणस्थ वनिस्थले जयते देवदेवेशि महालोलिरसेनतः नामसंयोज्य
विधिवद्धृदि लोशाम्बलोबुधः वह्नेर्गृहामहेशानि मारयेद्धरिपुं प्रियमहिष्ठा
स्पृष्टीशाभंगमार माहकूष्यपोतजे गोमूत्रेण च संलिख्य नामसंरुध्य पूर्ववत् विशा
रनालमध्यस्थं विद्वेषणाकरं परं कृत्वा रोचनयानामकाककपटस्यमध्यागं तेबुमाने
नलकाशेश्मशान्ब्रात्स्नकारकं महाभैरोरोचनाभ्याउगथलालास्माहिभिः विलिख्य
धारयेत्मंत्रोसर्ववर्णान्वशानयेत् अनेनैव विधानेन स्थापयेत्तीरमध्यगे तेनोस्केनमद्दा
नः पीतेनतत्सर्वं वशपहाने सौभाग्यं जायते तेनपानीयेनमंमशायः एतन्मध्यगातोश्वी
नगोरवाम लोचने समाहात्म्योभयेत्रिसंज्ञ तमाने विचिंतयेत् अथ वदेमहेशानि मदा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

श्री
भैर.
२६८
268

पातकनाशनं शिवांसंपूजयेद्देवि सुगंधैः कुसुमैः प्रिये महापातकयुक्तात्मा तत्क्षणा-
त्पापहा भवेत् शमीदूर्वांकुराश्चैव पल्लवैरथवार्कजैः मासेन हंति वै तद्वत् सप्तजन्म
कृतं नरः पूर्वाशाभिमुखो वाम्भृत्वा पीनहृद्भवैः समर्चयेत पीनस्थाने समालिंग्य
त्सर्वकामान्वितः उत्तराभिमुखो भूत्वा लिंगमिष्टं रजमालिखेत् मेरुज्याविधिविद्धि तान्सर्व
योषिन्मनोहरान् बहुभोजाय ते नाशो नामी शिववशनयेत् यमाशाभिमुखो भूत्वा ।
चक्रे कृत्स्नं यत्सर्वं येन पश्यना मे विनेन स्पमेव हानिः प्रजायते अग्निकोणमवायव्य
शुभुकोणेषु पूजिता लोमविद्वेषणं व्याधिशान्त्यर्थं स्वकरं परं शेचनातिविलिंत्य
व्रातीरमध्यादि परहुधः सर्ववर्णकरं भद्रे भवत्येवन संशयः ग्रामस्त्रमा
ध्यगो मम्यक शान्त्यर्थं टकरे परं नैऋत्य चक्रराजेन्द्र विद्वेषणकरं परं
ज्वलज्ज्वलनमध्यस्थ शत्रुनाशकरं भवेत् यद्देकोनेशचतुर्मासे सिंहरज
मालिखेत् सर्वबाधान् आरभ्य यावन्मध्यं महेश्वरि अकारादिहकारान्तां मात
कां नेत्र षिन्यसेत् पूजयेद्गन्धपुष्पैश्च सर्वकुलाचारक्रमेण तु साधकः खेचरो हि विजायते ।

३५

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

त्रसंशयः गिरावेकनरस्तद्वर्दचैयेत्कुलमार्गगः अजरामरत्वं लक्ष्मीसाक्षी भवति मान्त्रिकः श्मशा
नेस्वजपेच्चक्रं महाभूतदिने त्रयः पूर्वक्रमेण विधिवत्साधकः स्थिरमानसः खड्गसिद्धिं वेता
लसिद्धिं च गुटिकां लभेत् पादुकांजनसिद्धिं च यथा तद्वदी समहाविलसिद्धिं च यक्षिणीचोत्क
टां च वा सर्वतो लभते मंत्री नात्र कार्या विचारणा ॥ श्रीविद्यानंदनाथेन शिवयोः प्रिय
सूनुना कृते सौभाग्यरत्नाकरे षोडशस्त्रिंशो गतंतरंगकः ३२ ॥ अथ श्रीमूलविद्याभेदान्निरूप्यन्ते तत्र
त्र श्रीज्ञानार्णवे ॥ सकला भुवनेशानी कामश्री बीजमक्षरं मं अनेन सकला विद्याः कथ्या मिव
राजने शक्तिसंतत्र स्यवर्णं यकलमध्ये सलोचने वाग्भवं पंचवर्णं तु कामराजमथोच्यते सादि
ते शिवचंद्राद्ये शिवांतमेणलोचने कामराजमिदं भद्रे तद्वर्णं सर्वमोहनं शक्तिबीजं वरारो
हे चंद्राद्यं सर्वसिद्धिदं शक्तिरकाद्यशास्वराः तस्यांगं ते त्र्यधस्त्र्यवर्णास्त्रिमूर्त्तीशाः सकला
भुवनेशानी त्वस्य कलाभ्यां सह वर्तमाना भुवनेशीत्वर्थत्वात् कलयोर्मध्ये प्रोक्तवर्णद्वया
ंते कामराजविद्या या वाग्भवाद्यं प्रथमं कूटं भवति सादि तं सकलेत्यनन्तेषु वा शिवचंद्रेन
क्लीयाद्यष्टीमा वा योपस्तत्तत् शिवो नक्लीयाद्यंतेय स तत् चंद्र मा भू वी शश्च योय
स्तत् ॥ वामकेश्वरतंत्रे ॥ साधनेनतद्यः शक्तिस्तदंतविंदुमालिनी ऐंद्रमाकाशबीजस्थमप
सानुज्वलनारूढं मायाविंदीश्वरयुतं सर्वायपरि नियोजयेत् अथेतत्वाग्भवो देवि वागीत्वप

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सौ॰ र॰ वर्तकः शिववीजं तथा कृत्वा सृष्टिस्थितिलयक्रमात् इयमाद्येन रहिता यथा मदनाद्वरं
पुनः स्थितिशिवापत्त्यादिं तद्बीजं नियोजयेत् तथा लुप्तशिवापि ज्वलन्ती महेश्वरी
२६९ चतुर्थस्वरसंयुक्तं विन्दुवेन्दुलेखांकितं एवमेतन्महाबीजं कामराजं महोदयं मायाबीजं
269 महेशानि मादनं शक्तिसंयुतं संहारक्रमयोगेन शक्तिकूटं समुद्धरेदिति कामराजप
देवतास्फुरद्रूपः लोपामुद्रापदेवतासारसंग्रहे साधक्षित्रं समाख्याता ॥ वशीकारकः
शिवः एवं मादनमित्युक्तो हकारः शिवसंज्ञकः तत्र शक्तिर्यथार्थेन सकारश्च विधीय
ते शिवो हकारः संयुक्तः सकारः शक्तिरुच्यते विन्दुमालिनीकान्तस्य पर्यायः यथा स्थि
तायं च वर्णानामभवत्स निराविला द्वावेतौ कामशाला ... वर्णौ निष्कीलकात्मकौ ।
मादनशाणरूपस्य विकासः शिवरूपेणैव सकारविन्दुना परोऽस्य संकोचः शक्तिरूपत्वा
त् संकोचः परमा शक्तिः विकासः परमः शिवः संकोचश्च विकासश्च हसरूपस्य तत्र हृदय
तपोरूपोपोद्धरेणाक्षवर्णौ विन्दुमालिनी अधोधरेद्वक्राकारा ज्वलनसूत्रपोरयः मायाः
विन्दुयं ॥ चैव बीजं भवेत्सा च कीलकं ॥ इति निष्कीलनमेव । कामराजास्य विद्यायाः शक्तिमका
रेतरीयमीकारकलयोर्मध्यस्थमेतदक्षरद्वयमप्यस्य कलयोरादौ क्रमेणाहकारसका
रौ देयौ एवं कृते लोपामुद्राराधितविद्या भवति तेनान्यत्कूटद्वयं पूर्वं तत्क्रमेव कामराजा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

क्षविद्यायां वाग्भवेन बरानते विद्योद्धारे एवं वक्ष्यामि शक्तिमादनमध्यगं शिवं ऊर्ध्वो
द्धाग्भवे च शिवाद्यं कामराजके चंद्राद्यं तत्तृतीये सादि द्वितीयमन्त्रजिता शक्तिमादन
योरेकारककारयोर्मध्ये शिवं हकारं ऊर्ध्वेन तदा वाग्भवे कूटं भवति कामराजविद्या।
या वाग्भवे हकाराद्ये च कामराज कूटं स्यात् चंद्राद्यं सकाराद्यं तद्वाग्भवं वाग्भवेनेति शति
ज्ञानात् ऊर्ध्वे विद्या वर्णपरमर्थप्रकारः तृतीयं स्यात् शक्तिकूटं स्यात् विद्याद्यं वाग्भ
वेदे विचं द्वा शिवमध्यगं मादने कामराजे तु शक्तिबीजे हमातत् चंद्राद्यं नविद्यं यंभो
गमोक्षफलप्रदा शिवोहकारस्त्वाद्यो यस्मात् चंद्रस्त्वाद्यं मादने शिवस्य मध्यगं स्थः
ऊर्ध्वं क्लिन्नपर्थः तेन हकस इत्यादि हसौ प्रथमेतस्त्वाद्यो यस्मात् हसाद्यं वाग्भवं विद्धि शि।
वाद्यं हसमध्यगं मादने कामराजे तृतीये पशुगण पार्वति शिवाद्यं शक्तिबीजं स्याद् द्विधा
ऊर्ध्वे वर्णजिता हसयोर्मध्यगेनेन हसकल ए ई इत्यादि कामराजाख्यविद्यायास्तृतीये
स्वरं वदिति हसाद्यं शक्तिबीजं तु विद्यागमसम्प्रजिता तृतीये शक्तिकूटं हसौ आद्यौ
यस्मात् तेनाद्यं कूटद्वयं कामराजविद्यायाः एवं कामराजाख्यविद्याया वाग्भवमदन
स्मेत् चंद्रं तथैवं संयोज्य कामराजे यथा तथा शक्तौ च इम्बले ऊर्ध्वो द्वितीयं चन्द्रप्रजिता ।
शक्तौ तत्कूटे चंद्र सकारं मावेष्टाद्यौ तेन सहमक हइत्यादि कामराजाद्यविद्यायां हित्वा भ

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सौभ मित्तृतीयेरे शाक्तिवीजस्थितं देवि विद्यायाः ऊहनेनतः इंद्रादायिन विद्येयम्भक्तिमतिः

२६० प्रदायिनी श्रीभं मित्तृतीयकूटस्थलकारं तद्वीयमकरस्याथः ऊर्पोत नेव लकारः

२७० स्मादि आद्यकूटद्वये तु कामराजाख्यस्य ह्रस्वैव लोपामुद्रायाविद्यायाहि द्वितीयायाम

हेश्वरी कामराजेभ्ययुह्रिता तानीयसकारः शिवः एषाविद्यावरारोहे त्रिपुरा स्वयं

जिता भूगुंसकारं तदाह कहयाति तानीयशाक्तिकूटे सकारः सकारयोरथः ह

कारं ऊर्ध्वदित्यर्थः लोपामुद्रा द्वितीयात विलिख्य सर्वदिते पुनर्विलिख्य तामेवच

तुर्थे पंचमे स्थितां हित्वात् वनीयातीमे कोच्चारेणचोच्चरेत चतः कूटा महावि

द्याणां करेणग्रहजिना पूर्वी कामराजविद्या विलिख्य पुनस्तामेव विलिख्य चतु

र्थे पंचमयो द्वितीयवारं विलिखितायाः आद्यद्वितीयकूटयोर्वर्तते स्थितं मायावीजद्व

यं विहाय कूटत्रयमेके कूटं ऊर्ध्वादित्यर्थः लोपामुद्रा पुनर्देवि विलिख्य तदनन्त

रं नंदिकेश्वरविद्येयं षट्कूटा वेसवीभवेत लोपामुद्रा मनराख्य विद्या श्रगास्यनेदिवि

द्यायाः षट्कूटा वैसव प्रिया इति संहितोक्तेः कामराजाख्य विद्यायास्तु कूटेषु वरान

ने यास्थिता भवेत शाक्ती तां ऊरुसहयवर्णं विंदुहीनां नादहीनां तुर्वीसाहूजिता

भवेत तेन ह्रीं इति त्रिषु कूटेषु वीजोच्चारणे दनिमानिति संहितायां मायास्थाने हरी।

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वर्णयुगले चक्रमालिखेत् इत्यादौ मस्य संजितेयंयुग्मबाधप्रदायिनीत्युक्तं तेन हकारस्यादि ।
पृथग्गच्छारः प्रतीयते वर्णयुगलमित्युक्तेः अत्र यथागुरूपदेशात् जपः कार्यः ॥ ज्ञानार्णवे ॥
त्रिकूटाः कथिताः सर्वाश्चतः कूटा च षोडशाक्षरी षट्कूटा वैश्रवी चैवेति वेदादौ तु वाग्भवान्ते
चशाक्तादिसहितेनैकं वामाद्दितविंदुनादाढ्यविपुलमाध्यकलात्मकं विद्यादौ योजयेत्
देवि सादान्तास्त्रन्यरूपिणी त्रिकूटा सकला भेदाः पंचकूटा भवंति हि वैश्रवी वसुकू
टाख्या स्यात् षट्कूटा शांकरी स्मृता द्वितीयो यः प्रकारः स्यात् द्वले भोभवनत्रये वेदान्ते हका
रः वाग्भवान्ते शाकारः शाक्तादि रेफो वामाद्दि ईकारः विंदुरनुस्वारः एते मायावीजं … श्री
वीजं चाद्यन्तेन तथा वेदादिसंस्थितादि विशिव शक्तिमयी सदा तदा वेदादिसकला षट्कूटा
परमेश्वरी वैश्रवी तु वसुकूटाख्या स्यात् समकूटा तु शांकरी वेदादिः प्रणवः तथा श्राद्देवी
तद्द्वयं भेदविपरीतक्रमेण तु विलिख्य परमेशानि तेनो न्यानि समुद्धरेत् विपरीतक्रमे
ण श्रीमायाक्रमेण अंते मंत्रे वा वराहेत कुमारी त्रिपुरेश्वरी अंते मध्ये मुख्यमाद्य वाग्भव
वीजं यस्याः सा कामवाग्भवशक्तिवीजक्रमेणान्यथा एभिस्तु पंचसंख्याकैः वीजैः संपुटिता
भवेत् षट्कूटा परमेशानि विद्यं षोडशाक्षरी त्रिकूटाः सकलाभेदषोडशार्णा भवंति
हि वैश्रवैकोनविंशार्णा शिवासमदशाक्षरा वक्त्रकोटिसहस्रैस्तु जिह्वाकोटिशतैरपि ।

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

मोर वर्णितत्वैव प्राक् एषु श्रीविद्याषोडशार्णाक्षरी पुटिता क्रमोत्क्रमेण ध्यायेन्न योः पंचवीजयुता मंत्रमा
२२१ दौ भवेत् सर्वसाध्या सेत्यनेन तं विपरीतं पुनः प्रोक्तं मंत्रेत्तं संपुटे स्मरन्मितिसिद्धेः एवरीत्या त्रैलोक्यसं
पुटलक्षणे षोडशार्णामिमां पामहे श्रीविद्याकल्पितां प्रमाणीं निधानमिव चौरेभ्यो रक्षणीयसदाप्रि
271 ये न देया यस्य कस्यापि देयाचात्मप्रदायिने निर्मलाय सत्सम्भाय श्राणेभ्यो प्रियतमाय च ॥
वामकेश्वरतंत्रे षट्शत्यां ॥ कामो विष्णुः शक्तिः मया शक्रश्च पार्वति पश्चाद्देवि महामा
यावीजस्यान्ते नियोजयेत् कूटं च वाग्भवे वीजे किं न सिध्यति भूतले कामः कः विष्णुर ।
अकारेण युक्तः एतेन सर्वत्र श्रीविद्याकूटेषु सस्वरा एव वर्णाः पठनीयाः शक्तिः एमाया ई ।
शक्रः लकारः महामायाभुवनेश्वरी अयमाद्यो वाग्भवकूटः तथा शिववीजसंयुक्त
शक्तिवीजमनंतरं तदधः कामवीजं तु व्योमानलसंयुतं चतुर्थस्वरसंयुक्तमर्धेन्दुवि
न्दुसंयुतं प्रथमं कामवीजस्य कूटं त्रैलोक्यपूजितं शिववीजं हकारः शक्तिवीजं सकारः
भूलव्योममहाग्निनलेन रेफेण युक्तं चतुर्थस्वरः ई एतेन मायावीजं व्योमानलेत्यादिना कं
वियद्विलयपदेनेमादनंतदनंतरं तदधो हंसवीजं तु इंद्रवीजं च पार्वति विलोः पदं वह्नियुक्तं
मायावीजविभूषितं अर्धेन्दुमस्तकाक्रान्तं कूटं त्रैलोक्यदुर्लभं मध्यकूटमिदं पुण्यं सर्वसौभा
ग्यदायकं हंसवीजं हा इंद्रवीजं ल विसोः पदमित्यादिना भुवनेश्वरीहृता कामवीजमहे

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

याति शिवबीजेन ततः परं वियद्वह्निसमायुक्तं चतुर्थस्वरसंयुतं अर्धेन्दुबिंदुसंयुक्तं तत्तनीयबीजं
समुद्धरेत् वायुबीजं वियदित्यादिना मयोक्तं प्राणबीजं समुद्धृत्य कामबीजं समुद्धरेत् इंद्रबीः
जेन तदादेविक्रमेणहि नियोजयेत् सोवं वह्निसमायुक्तं चतुर्थस्वरसंयुतं नादबिंदुसमायुक्तं श
क्तिकूटं समुद्धरेत् प्राणबीजं हकारो देवी शक्तिः तेन मकारो गृह्यते सांतमित्यादिनामाया
हृत्सर्वेनानक्रमेण योजयेदित्यर्थः ॥श्रीरुद्रयामले॥ ब्रह्मा चाधारशक्तिश्च कलास्मरपुरंदरौ एं
तान्संयोज्य पुनरीश्वरी योजयेच्छिवे चेंद्रबीजं तदादिस्थं शिवबीजं नियोजयेत् मादनं शा
क्रबीजस्थं योजयेद्भुवनेश्वरी शिवबीजं मादनस्थं शाक्रं षष्ठं नियोजितं रक्तसमं शाक्रं स्यमा
याबीजं समुद्धरेत् तत्रोन्तरे शिवादिस्थमंत बिंदुसमन्वितं धाराधरस्तताबीजमेकत्रापि नियो
जयेत् वक्रतरीयबीजाधः क्रोधीशं च नियोजयेत् पिनाकेशं चेंद्रमस्य माकाशं रक्तसंयु
तं चतुर्थस्वरसंयुक्तं नादबिंदुविभूषितं सर्वमेकत्र संयोज्य पंचपंचाक्षरी भवेत् पंचकूटा
त्मिका विद्या सर्वतंत्रेषु गोपिता ब्रह्मा कः आधारशक्तिः एकला स्मरः ई पुरंदरः लं ईश्वरी मा
याबीजं चेन्द्रबीजं ततदादिस्थं शिवबीजं सकारादौ हकारमित्यर्थः मादनं ककाशाक्रं षष्ठं हरक्त
समस्मेत्सुक्तान्तवादेन शाक्रं स्य लस्य तत्रोन्तरं क शिवादिस्थं हारं दिस्थं महत्त्व पकारः यद्वा
शिवाशक्तिस्तत्र्यंते अंतरं इंद्रल धरा सुतामाभुवनेश्वरी यकतरीयबीजं हक्रोधेशः कपिना

स

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

मोर॰ केशाः लंबंद्रः सम्याकाशेत्यादिना मायोद्धृताशिवादिस्थं सकारस्थं वा ॥ श्रीचक्रसंहितायां ॥ कामे
२६२ शक्तिं च मायां च इंद्रवीजं ततः पठेत् वियदग्निसमायुक्तं नादविंदुसमन्विते वाग्भवैकपिंते ह
२७२ टचतुर्थस्वरभूषिते शक्तिर्मायाई वियदित्यादिना भुवनेश्वरीबीजं वियद्धक्तिस्ततः पश्चा
त्कालानलकुलवह्निमत् मायां वरेणसंयुक्तं नादविंदुकलान्विते वियद्दे विसमद्भुत्य कामे
श्री मम महेश्वरी शाक्तवीजं परं भद्रे त्वपरं शृणु वल्लभे महामायां ततः पश्चान्तस्मावतादिक
ल्पते मादनं शक्तिवीजं तु वालिनं तु ततः पठेत् इंद्रवीजं ततः पश्चाच्छिववीजं तु वह्निके च
तुर्थस्वरसंयुक्तं विंदुनादविभूषिते शक्तिवीजं स पश्चा शक्तिवीजे हकारः तस्यापि शक्ति
वाचकत्वात् सकारः सर्ववर्णाग्र्यः प्रकाशः परमः शिवः हकारोस्य कलारूपो विमर्शा
ख्यः प्रकीर्तितः इति संकेतपद्धतिवचनात् वामकेश्वरहृद्यामलयोरेकवाक्यात्वं स
र्वसंप्रदायानुसारेण जपार्थो लोपकारः कामराजमिदं देवि शक्तिवीजं शृणु प्रिये शिववी
जं महादेवि काममिदं महेश्वरी मायामायां पठेत्पश्चात्सर्वकामफलप्रदां महेश्वरी श
क्तिः सकार इति डामरे पंचमी षोडशी चैव वर्णयामध्ये महेश्वरी चण्डालेभ्योपि न ह्येषा यदि
भाषेन लभ्यते सर्व एव शुभः कालः एतेन ग्रहणेपि च न च दोषा दिवारात्रौ संध्यायां च महा
निशि नक्षत्रं चिन्तयेदत्र भावशुद्धे हि शुद्धता नात्र शुद्ध्याद्यपेक्षास्ति न चामित्रादिदूषणं स

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

मित्रादिरूपेणमिति पदच्छेदः तेनाविशेषेणास्मीति सर्वोगहेदरीविद्यामाह ॥ श्रीमच्छंकरा
चार्यचरणाः ॥ गिरामाहुर्देवीं द्रुहिणगृहिणीमागमविदो हरेः पत्नीं पद्मां हरसहचरीमद्रि
तनयां तुरीया कापि त्वं दुरधिगमनिःसीममहिमा महामाया विश्वं भ्रमयसि परब्रह्ममहि
षि ॥ हरसहचरीशब्दात् हकारसकारौ पद्माशब्दात् बिंदुः लोपामुद्राकामराजविद्ययोरं
स्मकूटानेव वर्णान्दर्शयंतो तुरीयानामविद्याद्वयसादिति ॥ एवं सर्वोगहेदरीविद्यत्वानेदमि
ति श्रीचरणैः व्याख्यातमात्र पद्मा पद्माहसलकारौ वाचकत्वेन कामकलाक्षरमिति पादक
त्वात्तस्य बिंदुत्रयात्मकत्वाद्धकारः पंचको बिंदुः मकारपार्श्वे बिंदुद्वयं तेन हे सः पदं सिद्ध
मित्यस्मदाराध्यचरणानुक्तिः ॥ एवं च सकलविद्याया एकपंचाशद्भेदाः श्रीमदाराध्यचरण
पादाः प्रदर्शिताः अथ पंचपंचाशद्विद्यानां न चामित्रादिरूपेणमित्युक्तेः सिद्धसाध्यादि
विचारो न कर्तव्यः तथापि नित्यानां चैव शत्रूणां नावेक्ष्या वक्ष्या प्राकादयः लक्ष्यपंचैकोच्यते
किंतु दभिचारादिसिद्धये इति तेन राजवचनेनाभिचारकर्मसु सर्वस्य विरुद्धमेवेणाभिचारे क्रि
यमाणे स्वस्यैव नाशाकरं भवति शत्रोरपि मित्रभूतेन क्रियमाणेन तः फलं भवतीत्यादिदोष
परिहाराय स्वस्य मित्रभूतेन तत्कर्मणः कर्तव्यत्वात्तन्मरित्वानाय मंत्रमेलनचक्रादीनि लि
ख्यंते ॥ तत्रादौ नक्षत्रचक्ररचनाप्रकारः ॥ तत्र दक्षिणोत्तरायतनाष्टनखो रेखाः प्राक्प्रत्यगाय

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सो०र तादृशैरेखाश्चतुःसप्तविंशतिकोष्ठानि विलिख्य दक्षिणोत्तरायतं पंक्तित्रयं सर्वोर्ध्वपं
क्तेः प्रथमकोष्ठे अआ द्वितीये इई तृतीये उऊ चतुर्थे ऋॠऌॡ पंचमे ए षष्ठे ऐ सप्तमे ओ
२६३ औ अष्टमे अं नवमे अः इति विलिख्य तदधःस्थद्वितीयपंक्तेः प्रथमकोष्ठे खगङ द्वितीये चत
तीये छजझ चतुर्थे कञ पंचमे टठ षष्ठे डढ सप्तमे ण अष्टमे तथद नवमे ध इति विलिख्य ति
२७३ तदधःस्थतृतीयपंक्तेः प्रथमकोष्ठे नप द्वितीये फ तृतीये ब चतुर्थे भ पंचमे यर षष्ठे ल
सप्तमे वश अष्टमे षसह नवमे लक्षः अंअः इति सव्यामादिदक्षिणांतं मातृकावर्णान्वि
लिख्य सर्वोर्ध्वपंक्तेः प्रथमकोष्ठमारभ्य सर्वाधःस्थतृतीयपंक्तेः नवमकोष्ठपर्यंतेषु
सप्तविंशतिकोष्ठेषु एकादिसप्तविंशत्यंकानालिख्य तानंकानश्विन्यादिनक्षत्राणि प
रिकल्प्य विचारयेत् तत्र यस्मिन्कोष्ठे साधकस्य नामाद्यक्षरं तिष्ठति तन्नामसांकवर्णाश्च वि
हाय यत्र तत्र दत्ते समापाति तत्साधकस्य जन्मनक्षत्रं तत्कोष्ठमारभ्य मंत्रस्याद्यक्षरं य
ति स्मिन्कोष्ठे तिष्ठति तत्पर्यंतं गणयित्वा तत्रस्थमेकमक्षराणि च विज्ञाय तत्र यन्नक्षत्रं दृश्य
ते तदेव मंत्रस्य नक्षत्रं परिकल्प्य साधकनक्षत्रमारभ्य मंत्रनक्षत्रपर्यंतं जन्मसंपत्क्षे
मप्रत्यरसाधकनिधनमैत्रपरममैत्रं च जन्मादि पुनः पुनरिति कुलार्णवोक्तप्रकारेण
जन्मादिनवोक्तप्रकारेण जन्मादिनवकं पर्यायत्रयेणाविज्ञाय फलानि च निर्दिशेत् त

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

फलानि चक्रकलाशिवएव ॥ जन्मनक्षत्रतो यावन्मृत्युराधुनी यावत्तनीयस्या मन्त्रः पंचमनक्षत्रायांश
समोयानवेमनः द्वितीयः षष्टनवकगतनक्षत्राः शुभाश्मनाः इति नक्षत्रफलं [illegible]
त्रेदृशा हि शुभधीः ॥ **अथ देवमानवराक्षसगणानभेदः तत्र कुलाकुलावतारे ॥** अश्विनी मृगशी
र्षं चित्रा पुष्य पुनर्वसुः हस्त स्वाती अनुराधा रेवती विसदैवते भरणी रोहिणी चैव
[illegible] तथा पूर्वा [illegible] उत्तरा [illegible] कृत्तिका [illegible] विशाखा
[illegible] धनिष्ठा [illegible] शतभिषा [illegible] गणाः प्रिये [illegible] विशाखा
[illegible] देवगणा [illegible] [illegible] ॥
गणः ॥ **अथ षष्ठैतेषां गणानां प्रीतिविरोधौ हृदयामले ॥** स्वगणे परमा प्रीतिः मध्यमा देवमानु
षे अधमा राक्षसे देवि मृत्युर्मानवराक्षसे ॥ **इति नक्षत्रशोधनं ॥ अथ घटाशी चक्रं ॥** तत्र प्रथमा
कृष्णवर्णा [illegible] पंच [illegible] विवयावि
लिख्य मध्यस्थचतुरश्र [illegible] कृत्वा द्वादश [illegible] विधा
[illegible] प्रथमे [illegible] द्वितीये [illegible] तृतीयेऽक्षः
[illegible] षष्ठे [illegible] सप्तमे [illegible] अष्टमे [illegible] न
वमे [illegible] दशमे [illegible] एकादशे [illegible] द्वादशे [illegible]

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सौर· ण्यानि लिख्य तेषु भाणि हि युद्धादशादिषु एकादिद्वादशपर्यंतानि केष्ठाः समालिख्य य
२६८ स्मिन् खेटे साधकनामाक्षरं तिष्ठति तदारभ्य यस्मिन् खेटे मंत्राद्यक्षरं तिष्ठति तन्मध्ये तेन गणयेत्
तत्र सकलग्रहादि द्वादशस्थानानां नामानि कुलार्णवे लग्नधनभ्रातृबंधुपुत्रकलत्रकाः
274 मरणधर्मकर्मायव्ययाः द्वादशराशयः इति ॥ अथैषां फलानि रत्नसागरे ॥ एको वाप्यथ पंच
मोऽथ नवमो राशिस्तु सिद्धांप्रदो राशिः स्याद्दशमो द्वितीयश्च हितः षष्ठो भवेत्सेवकः हृद्वाग्नि
स्वरसंख्यायां यदि मंत्रो मंत्री भवेत्पोषकः सप्ताद्वादशकोष्ठकः शत्रुनिमित्तो मंत्रः स्वनेच्छ्या
तकः इति हृद्गएकादश अग्निः तृतीयः स्वरसंख्येः सप्तमः शत्रुनिमित्तः चतुर्थः ॥ अथ भौति
कचक्रं ॥ तत्र दक्षिणोत्तरायताः षड्रेखाः प्राक्पश्चिमायताः एकादश रेखाश्च विलिख्य
पंचाशत्कोष्ठानि कृत्वा द्वादशदशकोष्ठेष्वेकैकां पंक्तिं इति पंक्तिपंचकं परिकल्प्य तासु
पंक्तिषु मध्येऊर्ध्वगतप्रथमपंक्तौ वामादि दक्षिणांतं दशसु कोष्ठेषु अआइएकचटतप तथा
द्वितीयपंक्तौ ईऐखछठथफरक्ष तृतीयपंक्तौ उऊगजडदबवलव तुर्यपंक्तौ ऋॠघझ
ढधवबस पंचमपंक्तौ लृॡअंअः ङञणनमषसहवाप अग्निभूजलाकाशात्मकानि
चत्वारि विसर्गरहितपंचाशद्वर्णविभागजनितानालिख्य तत्तन्मायत्तरूपत्रयंपंक्तौ ति
ष्ठति तदैव तन्मंत्राद्यक्षरं अपि तिष्ठति तदा तन्मंत्रमेकभूतदेवत्यं स्वकुलं ज्ञेयं अन्यत्र च

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

स्वं त्राय त्वं निष्ठितं तदा न किं भूतं देवतास्मिति विचार्य तं तद्गुणदोषान् जानीयात् । आत्मनो ।
नामाद्यक्षराणि दैवतनाम्नस्तु विरुद्धं भूतं दैवतस्य चेन्मंत्राद्यक्षरं स्यात्तदा तन्मंत्रं न कुर्यात् ।
अत्र भूतानां वैरमैत्री तत्स्थानात्तावदुच्यते ॥ श्रीकुलार्णवे ॥ महीसलिलयोर्मैत्री महत्तेजोनि-
लयोरपि सामान्यमग्निभूम्योस्तु सलिलानिलयोस्तथा खात्रवं वैपरीत्येन मित्रं सर्वत्र-
चापरं परस्परं विरुद्धानां वर्णानां यत्र संगतिः वर्जयेत्तादृशं मंत्रं नाशकृत्तत्कुले एव हि
अथ मंत्राणां सिद्धसाध्यादिशोधनप्रकारः ॥ तत्रादौ द्वादशारचक्रं तत्र पूर्वोक्तं राशिवच्च-
क्रं विधाय तस्य द्वादशारेषु मेषादिषु प्रादक्षिण्यक्रमेण अ आ इ ई उ ऊ ए ऐ ओ औ अं अः इति
द्वादशस्वरान्प्रतिखंडमेकैकशः समालिखेत् पुनस्तथैव ककारादिढकारांतान्वर्णान्विलि-
खेत् पुनस्तथैव णकारादिमकारांतान्वर्णान्विलिखेत् तथैव यकारादिहकारांतान्वव-
र्णान्वखंडेषु क्रमेण विलिखेत् यस्मिन्खंडे शिष्यनामाद्यवर्णस्तिष्ठति तदारभ्य मंत्रा-
द्यक्षरपर्यंतं सिद्धसाध्यसुसिद्धारिक्रमेण गणयेत् ॥ तत्र कुलमूलार्णवे ॥ नवैकपंचमः ।
सिद्धः साध्यः षड्दशयुग्मकः सुसिद्धो मुनिरुद्राग्निस्त्वरयो द्वादशवेदयुः इति ज्ञात्वा वरा-
रोहे मंत्रं दद्याद्विचारधीः ॥ अथ षोडशारचक्रे सिद्धसाध्यादिशोधनप्रकारः ॥ तत्र प्राक्प्रत्य-
गायता दक्षिणोत्तरायताश्च पंचपंच रेखा विलिखेत् षोडशकोष्ठकानि कृत्वा चतुश्च-

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

मौर कोष्ठात्मकचक्रलिपिवर्णनाय पञ्चचतुष्टयमर्द्धपंक्तेः प्रथमकोष्ठेस्य तृतीयस्या तदधस्तृतीय
264 पंक्तेस्तृतीयकोष्ठे इ ततः प्रथमकोष्ठे ई पुनः प्रथमपंक्तेः द्वितीयकोष्ठे उ चतुष्टये तृतीयपंक्तेः
चतुर्थकोष्ठे ऊ तद्द्वितीयेऽक्ष ततो द्वितीयपंक्ते द्वितीयकोष्ठे ऋ तच्चतुर्थे ॠ ततश्चतुर्थपंक्तेः
275 चतुर्थकोष्ठे ए तद्द्वितीये ऐ पुनर्द्वितीयपंक्तेः प्रथमकोष्ठे ओ तृतीयकोष्ठे औ चतुर्थ
पंक्तेः तृतीयकोष्ठेऽं ततः प्रथमेऽः इति षोडशस्वरान्विलिख्य स्वरलेखनक्रमेणैव
कादिषोडशार्णक थादिषोडशार्णक हादित्रयं च पुनः पुनः लिखेत् इति मातृकावर्णान्वि
लिख्य तत्र क्रमेणैव नामादिवर्णतः चतुः कोष्ठस्तु एक चतुष्टयेन विभज्य तच्चतुष्कं साध
कनामाद्यवर्णस्तिष्ठति तदारभ्य यस्मिन्मंत्राद्यवर्णस्तिष्ठति तत्तद्वर्णगणनया सिद्धसाध्य
सुसिद्धारीन्विचारयेत् तत्र साधकमंत्राद्यवर्णौ यद्येककोष्ठ एव स्थितिश्चेत्स मंत्रः सिद्ध
मंत्रः तच्चतुष्क एव प्रादक्षिण्यक्रमात् द्वितीयकोष्ठे चेन्मंत्राद्यवर्णस्यात्तदा स मंत्रः सिद्ध
साध्यः तृतीये चेत्सिद्धसुसिद्धः चतुर्थे चेत्सिद्धारिः एवं तस्मात्प्रादक्षिण्यक्रमात् द्वितीयचतु
ष्के चेत्तत्प्रमाणकोष्ठे मंत्राद्यवर्णस्तिष्ठति तदा स मंत्रः साध्यसिद्धः तद्द्वितीये चेत्साध्यसु
सिद्ध चतुर्थे साध्यारिः एवं तृतीयचतुष्के चेत्सुसिद्धसिद्धः द्वितीये सुसिद्धसाध्यः तृ
तीये सुसिद्धसुसिद्धः चतुर्थे सुसिद्धारिः एवं चतुर्थचतुष्केऽपि प्रथमे अरिसिद्धः द्वितीये अरि

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

साध्यः तृतीयस्य रिपुः सिद्धः चतुर्थस्यारिः इति सम्यग्गृहस्य कोष्ठे ज्ञात्वा मन्त्रमीलनं कार्यं ।
अथैतेषां फलानि तत्र कुलमूलावतारे ॥ सिद्धः सिद्ध्यति कालेन साध्यः सिद्ध्यति वा न वा ह
सिद्धः सिद्ध्यति तत्क्षणादरिर्मूलं निकृन्तति ॥ तन्त्रराजे ॥ सिद्धः सिद्धो जपात्सिद्धे द्विगुणात्सि
द्धसाध्यकः सिद्धसुसिद्धोऽर्धजपात् सिद्धारिर्हन्ति गोत्रजान् साध्यसिद्धो द्विगुणितात् साध्यसा
ध्यो निरर्थकः साध्यसुसिद्धो भजनात् साध्यारिः स्वजनहरेत् सुसिद्धः सिद्धो
ऽर्धजपात्फलदः यथायथोक्तसमे सुसिद्धसाध्यो जपादेव सिद्ध्ये स्यादतोऽन्यथा सुसिद्धः तत्र
सिद्धारिः पूर्वजन्मकृतश्रमः तस्मात्सर्वसिद्धीनां साधने योजयेत्ततः सुसिद्धारिरशे
षं स्वकुलं मारयेद्ध्रुवं अरिसिद्धः सुतं हन्यादरिसाध्यस्तु कन्यकां अरिसुसिद्धस्तु पत्नीं
अर्यरिः साधकापहः ॥ सारसंग्रहे ॥ इष्टदेवताधिभक्तादिवर्णप्रवरमन्त्रकं सम्यक्कृपः
दीक्षितं पत्राद्ध्यैयेन्नतिमान्तरः अत्र मन्त्रमेलने प्रसिद्धमेव नाम ग्राह्यं सिद्धसाध्यादि
योगेषु मन्त्रदाने विशेषतः प्रसिद्धनामग्रहणे पान्यस्त्वदशो येन ज्ञानस्थानं ॥ इति ज्ञानोत्तप
नवना ॥ अथ ऋणधनशोधनप्रकारः ॥ तत्र मातृकाया साधकनामाद्यक्षरमारभ्य मं
त्राद्यक्षरपर्यन्तं गणयित्वा ज्ञातसंख्या सममभियोगाते ज्ञातसंख्या त्रिभिराहत्याष्टभि
र्भजेत् त्रिभिः संख्याया वशिष्टाङ्कद्वयं पत्रसंख्याधिकं सऋणमिति ज्ञेयः यो मन्त्रः सवकृ

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सौर त्तीभवति सर्वयागेषो नान्यः दोषाः रहीतमंत्रस्य पश्चात्सर्वमशेषाणि तिच्छानः चेत्तदा मंत्रो

२७५ कश्याया यत्नपाशेषाके किपन्मंत्र्या किमपि कमिति विज्ञापनन्मंव्यत्सल्लते वेह विद्या

५२६ जपेत्तावत्ताक्रमाच्छुद्धिर्भवतीति सौभाग्यदीपिकाः ॥ श्रीविद्यानंदनाथेन शिवपाः

प्रियसूनुना कृते सौभाग्यरत्नाकरेऽत्र पद्धिगान्तरंगकः ३३ इदानीं दिननित्यानित्य

नित्यानां धातदेवतानां पंचपान्निमिथुनदेवतानामर्गावरणविधिर्लिख्यते ॥ तत्रादौ

दिननित्यापूजाविधिः ॥ तत्र श्रीतत्त्वरागे ॥ आसां तु नित्याविधानं तच्छृणु हृदरि द्वि

हृत्माने: षडंगानि ऋष्यादीन् करांगयोः विन्यस्य मातृकामंत्रोक्तपद्धत्यानत्येकशः

रक्तांबरा रक्तभूषणमाल्यविलेपना पाशांकुशोद्वकोदंडपुष्पबाणविशिखाः स्मरेत्

वामारूपेयोरायेन्दा यथः स्वयोरक्तेश्न्याद्युपध्याने नवाहुतीनां पंचानां शुक्कोलल

त्तरवीः स्मरेत् चतुरस्रहृदयपद्मत्वारद्वयविभूषिते अष्टपत्राम्बुजमध्येन वयानौ ना

पद्मेन अनगहृतिमेधमानो रतरत्नाद्युपाहतिः पृष्ठतोगरुपंक्तिं च कोणे पृष्ठस्वचक्रमा

त वहिर्देलेष्वपित्यायजेद्वौ विलोमतः रूपिणीं शक्तिसहितेनमीयासमानवीपुत्रोः

वास्यायाया कीलत्द्वारेय चतुरस्रेतत्पापयजेत् आसां बलिप्रदानेच करान्तरुक्तस

पा समानयोकवलपाप्रोक्तरूपः स्मरान्तिर्यं ॥ अथप्रयोगः ॥ तत्र साधकस्नानमातनराह्रि

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

कथितः पूजागृहेऽस्मिन् विन्यासमवमालीय प्राग्वत्संपूज्य तत्र शास्त्रवदुपविश्य प्राणायामवि
धिनात्मसंरक्षणं भूतबलिं दत्त्वा गुर्वादिवंदनपूर्वकं संक्षेपतो भूतशुद्धिं प्राणप्रतिष्ठां मातृ
कान्यासं च कृत्वा योगपीठन्यासं च विधाय तद्दिननित्याया यथा प्राणायामत्रयं कृत्वा
शिरसि ऐं ह्रीं श्रीं दक्षिणामूर्त्तिऋषये नमः ४ मुखे पंक्तिश्छंदसे नमः ४ हृदये का।
लनित्यायै देवतायै नमः इति विन्यस्य मया कामकर्मांगत्वेन कालनित्यापूजने वि
विनियोगः कृत्वा तल्लिंगत्वात्तद्दिननित्याविद्यायाः प्रथमाक्षरेण ह्रां हृदयाय नमः
द्वितीयेन शिरसे स्वाहा तृतीयेन शिखायै वषट् पुनः प्रथमेन कवचाय हुं द्वितीयेन नेत्रत्र
याय वौषट् तृतीयेनास्त्राय फट् इति षडंगमंत्रान् मूलादितल्लांतं करयोर्विन्यस्य हृद
यादिषडंगेष्वपि विन्यस्य तद्दिननित्यां ध्यात्वा मानसपूजादिकं विधाय
ह्यपुरतः स्वर्णादिपट्टे कुंकुमादिना सकेसरमष्टदलकमले विरच्य तन्मध्ये प्रागादीन्
प्रकारेण कृत्वा प्रकारेण नवयोनिचक्रे विधाय अष्टदलाद्बहिश्चतुरस्रत्रयमेतद्बहिर्विभा
गेन प्राकारत्रिमार्गोपाहारं पुनः कृत्वा तन्मध्ये योनौ तद्दिननित्याविद्यायामन्त्रं संपलि
खित्वा पीठपीठादि दीपिकेऽस्य पुरतः संस्थाप्य तत्र तद्दिननित्याविद्यया पुष्पांजलिं दत्त्वा
पूर्वोक्तसामान्यार्घ्यपात्रादीनि संस्थाप्यात्मपूजां विधाय श्रीचक्रस्य पीठपूजां वदेव

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सौर.
266
277

पीठपूजां विधाय तत्र तामावाह्याथवा हृत्तादिवृत्ते योनैः उपचारैरुपविलयं गमस्तनं कृत्वा योनिमु।
द्रांयाद्यादिचलमुद्राः प्रदर्श्य मध्ययोनिमध्ये श्रीचरणमर्चयाप्यवाक्कोणेषु देव्याश्च तदादिचतु
दिक्षु प्राग्वत्त्र्यंगानि संपूज्य मध्ययोनेः बहिरष्टकोणाभ्यंतरालेषु प्राग्वदायुधचतुष्टयं सं
पूज्य देव्याः पृष्ठभागे सर्वयोनिर्मध्ययोनेरंतराले गुरुरूपंक्तित्रयं स्थाने प्राग्वदेवाद्यपंविभा
व्य तासपश्चमेर्वाघोशानः मध्यान्तप्रकारान्ते दादिगुरुत्रयं मध्यरेखायाः श्रीनाम्ना नंदा
दिगुरुत्रयं पेप्रति गुरुपंक्तित्रयं पूजयेत् अत्र सर्वमंडलेषु नाथान्तः देविमंडले ॥ इति तंत्रराजवच
नात् ॥ प्रकाशानंदनाथ श्रीपादुकां पूजयामीति समाचारो विधेयः पूजा प्रसक्ता तथापि व
हुषु तंत्रेषु श्रीपादुकां पूजयामीति श्रीपादादर्शनात् सर्वत्र श्रीपदं प्रयोगं नपात् पूजाकार्या त
त्रोष्टयोनिषु देव्यग्रमारभ्य वामावर्तेन ननादिविधया मध्यमांतं गंधोऽशक्रपुरके कृत्वा।
मायाबीजपूर्वकं तेषायाद्याक्षरमद्याये ऐं पराशक्ति श्रीपादुकां पूजयामीति द्वितीयं द्व
पिणीशक्ति श्रीपादुकां पूजयामीति इत्याद्यष्टशक्तीः संपूज्याष्टदलेषु च वामावर्तेनाव
शिष्टाक्षराष्टशक्तीः संपूज्य बहिश्चतुरस्रवीथ्यां वामावर्तेन ब्रह्माद्यष्टशक्तीर्मायावी
जादिकाः संपूज्य लोकपालोचनादिनैवेद्यदानांते नित्याहोमं प्राग्वत् विधिनाऽउरुकु
लाविधाया समातर्याविलिदाने च विधाय सर्वं समापयेदिति नित्यायां नित्यपूजावि

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

धिः ॥ अथ कामेश्वर्यादिपंचदशनित्यानां पूजाविधिर्लिख्यते ॥ तत्र कामेश्वरीनित्यापूज
नविधिः तंत्रराजे ॥ अथ षोडशनित्यासु हि ता या याः समीरिता कामेश्वरीति तासां पूर्वका
मंत्रं शृणु तत्वतः तत्र नरस्थानभेदाल्लक्ष्मीलक्ष्य पूजनमिति अत्र पंचदशानित्या
विद्यानां नित्यपूजाप्रकारेण लिखितत्वान्नात्रोद्धारः क्रियते ॥ दक्षिणामूर्तिसंहितायां ॥
ऋषिः संमोहनो नाम मात्र पंक्तिछंद उदाहृतः कामेश्वरी देवतास्यास्यां दर्पं बीजं शक्ति
के कंदर्पं ककारं ईकारः पृथ्वीं कीलकमिति प्रोक्तं बीलकारः ॥ तंत्रराजे ॥ मूलवि
द्यात्रिरेवबक्त्रपादेगानि षडङ्गमात् एकेन हृदयं शीर्षं तावत्तानोहृंपदद्यात् चम
र्मिनयनेत्तद्वत्समेकेन चोदितं कश्रोत्रनासाहितोपजिह्वाहृज्ञाभिगुह्यके व्याप
कत्वेन सर्वाङ्गन्यासादि सप्रपदावधिः न्यासहितात्र त्राणेषु स्यानेषु तद्दनंतरं समस्ते
न व्यापकं त्वरूपी रक्तक्रमेण तु अथ ध्यानं प्रवक्ष्यामि नित्यपूजासु चोदितं येन
देवी सुप्रसन्ना ददाति इष्टमप्यतः ॐ बालार्ककोटिसंकाशां माणिक्यमुकुटोज्ज्वला
हारग्रैवेयकांची सिंदूरमिकान्पुरादिभिः मंडितां रक्तवसनां रत्नाभरणशोभि
तां षड्भुजां त्रिनेत्रां अर्धेन्दुकलाकलितमौलिकां पंचाष्टषोडशाद्वद्वषट्कोणां
चतुरश्रेगां मंदस्मितलसद्वक्त्रां दयामंथरवीक्षणां पाशांकुशौ च पुंड्रेक्षुचापं पु

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सौर· ध्याशित्लीमत्वं रत्नपात्रे षीपुष्पार्लवरदं विभ्रती करैः वामाद्युर्ध्वे योगायेन दायथः स्थयोर
२८८ परे एवं ध्यात्वा वै यदेवी नित्यपूजासु मत्त्विये प्रयोगादिषु सर्वत्र वह्न्येध्यानादि तत्र वै मद
278 नोन्मादनो पश्चात्तथा दीपन मोहनौ योषणा शुतिक ष्पितः वाणाः पंच परोदिताः
ऊस्तमामे खलाः पश्चान्मदनातुरा अनंगपादपूर्वोक्ताः पंचमीमदवेगिनी ततोभुव
नपालास्वाछ्यांशोरेखोत्ततनतरा रेखागमन पूर्वोन्याः पूज्याः पत्रेषु चाष्टसु प्रद्राश्री
नीरतीश्च वधूतिः कांतिमनोरमा मनोहराष्टमी प्रोक्ता देवी चात्र मनोरमा मदनोन्
मादिनी पश्चान्मोहिनी पोंतिनी तथा योषिणी प्रांकरी चैव शिंजिनी···· वशीनी
तुभगा ततः सप्तवाः षोडशा योक्ताः प्रपदर्शितकांतिकाः पूज्यास्ताः प्रतिपत्रं तु प्रत्ये
कं षोडशाच्छदे पूर्वाय पत्रास्मनतमारतिः प्रीतिर्धृतिस्तथा ऋद्धिः सौम्या मरीचिः शुभु
रनश्चांशुमालिनी शशिनी चांगिराछ्या यात्ततः संप्रणमेउला पुष्टाम्हलाख्याः कथि
ताः कलाः स्युः मसहनाविधेः षोडशास्त्वपि पत्रेषु पूजयेत्ता यथाक्रमं वहिः षट्कोणभुज्ञ
किस्याया स्तथार्चयेत् नदहिस्याश्रुतरप्रस्यालोके शालन्तामाप्रजेत् वज्रकेगण
पे रेंगी देवेंदुषांचाभितापूजेत्त अस्याय थिष्ठुविद्यादि समासयन्त राश्यिते तत्रामभिवलि
तेभ्यादयाऊं पादिदिवापिनेः ततस्तां संगविद्याभ्यां लक्ष्मार्चैः पूजयेच्छिवापाराउकेरुपवा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

रात्रौ होमं कुर्याद्यथाविधि हुताग्नेर्मधुराक्तैर्बीजमस्तैलेन वह्निः शुभैः अत्राग्न्याभ्यांवेति ॥
अथ प्रयोगः ॥ तत्र प्राग्वदासनपूजादिक्रियामपीठस्यासाने कामेश्वरीविद्यायाः प्राणाया
मत्रयं कृत्वा शिरसि ॐ मोहनाय ऋषये नमः मुखे अनुष्टुप्छन्दसे नमः हृदये श्रीका
मेश्वरीदेवतायै नमः गुह्ये कं बीजाय नमः पादयोः ई शक्तये नमः नाभौ लं कील
काय नमः इति विन्यस्य मम कर्तव्यप्रयोगफलसिद्धये विनियोगः इति कृतांजलि
ह्स्का ऐं हृदयाय नमः सकल ह्रीं शिरसे स्वाहा नित्य शिखायै वषट् क्लिन्ने कव
चाय हुं मदद्रवे नेत्रत्रयाय वौषट् सौः अस्त्राय फट् इति षडंगन्यासं विधाय दक्षि
णे ऐं नमः वामे सकल ह्रीं नमः दक्षनेत्रे नित्य नमः वामे क्लिं नमः दक्षनासि क्लिं
नमः वामे ने नमः जिह्वाग्रे सें नमः हृदये शों नमः नाभौ द्रें नमः गुह्ये वे नमः सर्वा
ङ्गे सौः नमः इति वर्णान्विन्यस्य सकलविद्याविद्यापकं विन्यस्य ध्यानमानसपूजां
ते स्वर्णादिपट्टे कुंकुमादिना पंचदलकमलं मले कृत्वा तद्बहिरष्टदले तद्बहिः षो
डशादले पुनस्तद्बहिः षोडशादले तद्बहिः षट्कोणं तद्बहिस्त्रिवृत्तं रेखायुक्तं चतुर
स्रं यथाविधि पूजाचक्रं निर्माय स्वपुरतः शुद्धनादि पीठे संस्थाप्य तत्र कामेश्वरीवि
द्यायाः पूज्यमानलिंगं निवेद्यात्मनो हृदि स्थापनादात्मपूजान्ते प्राग्वदग्निस्थापनप्रकारेण

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सौर

२९

279

ह्रें कामेश्वरीपीठं संपूज्य तत्र कामेश्वरीं तद्विद्यया आवाहनादिषु ध्यानेनोपचारैः
संपूज्य मायूरवागं संपूज्य पंचदलकमलकेसरेषु अग्नीशासुरवायव्यदेवेषु
नदादिवन्तादिल्लच षडंगानि संपूज्य देव्याः पृष्ठभागे पंचदलाष्टदलयोरन्तराले मं
विद्धनिस्तारैश्चोक्रमगुरुपंक्तित्रयं संपूज्य पंचदलेषु देव्यादिप्रादक्षिण्येन ह्रीं श्रीं
ह्रीं मदनबाणाय नमः उन्मादबाणाय नमः क्लीं दीपनबाणाय नमः ब्लूं मोहनबा
णाय नमः ५ सः शोषणबाणाय नमः इति संपूज्य तद्बहिरष्टदलेषु देव्यग्रादि प्रा
दक्षिण्येन ५ अनंगकुसुमाश्रीपादुकां पूजयामि ५ अनंगमेखलाश्री ५ अनं
गमदनाश्री ५ अनंगमदनातुराश्री ५ अनंगमदवेगिनीश्री ५ अनंगभुवनपाल
श्री ५ अनंगशशिरेखाश्री ५ अनंगगगनरेखाश्री ततः षोडशदलेषु ह्रीं श्रीं अं
श्रद्धाश्रीपादुकां पूजयामि आं प्रीतिश्री इं रतिश्री ईं धृतिश्री उं कान्तिश्री ऊं मनोर
माश्री ऋं मनोहराश्री ॠं मनोरथाश्री लृं मदनाश्री ॡं उन्मादिनीश्री एं मोहि
नीश्री ऐं शोषणीश्री ओं वशंकरीश्री ५ औं सिंजाश्री ५ अं सुमनसाश्री ५ अः रति
श्री ५ इं प्रीतिश्री ५ ऊं धृतिश्री ५ ऋं ऋद्धिश्री ५ ॠं सौम्याश्री ५ लृं मरीचिश्री ५
ॡं अंशुमालिनीश्री ५ एं शशिनीश्री ५ ऐं अंगिराश्री ५ ओं छायाश्री ५ औं संपू

११

लेमेखलाश्री भ्रमेन्त्रखिश्री भ्रमः भ्रमन्ताश्रीः इति संपूज्य तद्बहिः षट्कोणेषु स्वद।
क्षिणाग्रकोणे ऐं डाकिनीश्रीपादुकां पूजयामि वामाग्रे ऐं राकिनीश्री एवं देव्याः पृ
ष्ठकोणे लाकिनीश्री देव्याः पृष्ठभागे काकिनीश्री पृष्ठदक्षिणे शाकिनीश्री देव्य
ग्रे हाकिनीश्री एवं देव्याः पृष्ठकोणे लाकिनीश्री एवं वटुकश्रीपादुकां पूजयामि
नैऋत्ये गणपतिश्रीपादुकां पूजयामि वायव्ये ऐं दुर्गाश्री ईशाने ऐं क्षेत्रपालश्री
इति संपूज्य तद्बहिरुत्तरपूर्वे ब्रह्माद्यष्टमातृदिक्षु ऐं लं इन्द्रशक्तिश्री ऐं रं अग्निश
क्तिश्री इत्यादि लोकेशान्तदायुधानि च चक्रान्ते तत्तन्नामभिः संपूज्य धूपादि
निवेद्य मातृभ्यो गन्धकुल्याबलि वटुकगणेशाबलि वटुकगणेशाबलिं च दत्वा।
जपादिकं शेषं भगवन्नमामो यथापादिति अथ दुर्गाबलिमन्त्र ॐ ह्रीं श्रीं दुर्गायै नमः इत्यष्टा
क्षरमन्त्रेण देयः अत्र पंचदशानित्यास्वपि पूर्वोक्तादेव भूतबलिपूजान्ते सर्वास्वपि
ऊरुकुल्लाबलिं दद्यादिति कामेश्वरीनित्यापूजनविधिः॥ अथ भगमालिनी नित्यापूजा
विधिर्लिख्यते॥ तत्र श्रीतंत्रराजे॥ अथ षोडशानित्यासु तन्नीयां भगमालिनी शृणु देवि
प्रवक्ष्यामि सांगां सावरणां क्रमात् तदंगान्यपि तद्ध्यानं तदावरणदेवताः तत्पू
जाक्रममिति॥ दक्षिणामूर्तिसंहितायां॥ ऋषिरस्यास्तु सुभगो गायत्री छंद उच्यते दे

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सौर. वनेयं सबीजं हरवल्लभे स्यात्मकीप्रिये शक्तिः श्रीह्रींबीजमस्य कीलकं परमेश्वरि ॥ इति भगमा-
लिनीनित्या ॥ तंत्रराजे ॥ अंगानि मंत्रवर्णैः स्यादावेनहृदीरितं ततस्त्रिभिः शीर्षं स्याच्छि-
२८० 280 खा त्रिभिरुदीरिता चतुर्भिस्त्र्यैः शीर्षाण्यंगानि षड्विंति क्रमात् अरुणामरुणाकल्पां ।
सुंदरीं सुस्मिताननां त्रिनेत्रां बाहुभिः षड्भिः उपेतां कमलासनां कल्हारपाशपुंड्रेक्षु ।
कोदंडान् वामबाहुभिः दधानां दक्षिणैः पद्मं कुशपुष्पसायकं अथ पंचेश्वराद्यादिक्रमेण
पुष्पध्याने तथाविधाभिः परितो वृता शक्तिभिरात्मभिः अभितोन्याभिरन्याभिः स्म ।
रोन्मादमदाभिः पंचत्रिंशाद्धिताणीस्तत्रपितृशक्तिपंचकं समाहृतौ च संयोज्य
शक्तीस्तन्मयत्वं कायजेन मदनो मोहिनी लोला भंजनी मृगमोस्म्भी ह्लादिनी द्रा ।
विणी प्रीतिरति रक्ता मनोरमा सर्वोन्मादा सर्वसुखा नमभगामम्मितोघमा अनल्पांग-
कविभवा विविधतमविग्रहेः एताः स्युः शक्तयः पंचपंचाशद्भिः शक्तिभिः ताभिर्हे ।
तां देवीं यजेदच्छितामयं अथ यजाक्रमं देवि शृणु सर्वार्थदायकं येन विश्ववशी-
भयादपि स्याद्वरांगने चतुरश्रद्वयं कृत्वा कुर्यादाद्वारं त्रपश्चिमं तन्मध्ये त्रपद्मदलं कृ-
त्वा तत्कर्णिकागतं योनिद्वयं तन्मध्ये तिर्यग्रेखाविधानतः योनीः कुर्या [illegible]
योनयः परितः स्थिताः अग्राद्विताम गातालास्तु शक्तीः संस्थाप्य पूजयेत् मध्ये हृतद्

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

यं कृत्वा तत्र विंशतिरेखाया निःपाद्य तावतीर्यो नीमदनाद्याः समर्चयेत् कृतांजलिस्तेत्वं
दिक्षु पूजयेद्वैगानि षट्कमात् तन्मध्ये भगमालिनीं नाम्ना वाह्योत्क सद्रूपिणीं संस्थाप्य तां
दिमियुत्कमर्चयेत् षडुपचारकैः मध्यमे मोऽसुम् मूलेन संसाध्याभ्युत्सम्भूलतः द्वारस्य पार्श्व
योरागहेषयशः क्रिक्लिष्या वर्चयेत् तदंतभगमालायां मदनाद्यालयाचयेत मध्ये पदे
वीमभितो यजेत्तान्यायुधान्यपि ततो देवी षोडशभिरुपचारैरुदीरितैः पूजयेदाय
वर्णेन विदध्यात्तद्वलिद्वयं जपेद्दशांतरं ध्यानमग्रे देव्यास्तुनित्यशः प्राग्वदग्निमवे
हुत्वा होमं जपो द्रष्टयोपानैः संयोज्य विद्योनां प्राग्वन्मूलेनाभ्यर्च्य तोतयो स्नानमस्तु
द्वास्यपेद्रत्क प्रकारेण महेप्सवे देव्या न्यावपापे हि पूर्वैन्नवनारीन वापिपं ॥ न्यासमयो
गः ॥ तत्र प्राग्वदासन पूजादियोगपीठन्यासान्कृत्वा मूल विद्ययाप्राणायामत्रयं
कृत्वा शिरसि सुभगाय ऋषये नमः मुखे ॐ गायत्री छंदसे नमः हृदये श्रीभगमालि
नीनित्यायै देवतायै नमः गुह्ये ह्रं वली बीजाय नमः पादयोः स्त्रीं शक्तये नमः नाभौ ह्रीं
कीलकाय नमः इति विन्यस्य मम अभीष्ट सिद्ध्यर्थे जपे विनियोगः इति कृतांजलिः ह्रं का ये
ऐं हृदयाय नमः ह्रं भगवतो शिरसे स्वाहा ॐ भगि विशि शिखायै वषट् ॐ भगाद रिक कवचा
य हुं ॐ भगमालेन नेत्रत्रयाय वौषट् ॐ भगावहे अस्त्राय फट् इति मंत्रैः करषडंगन्यासे

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सौर· विधाय प्राग्वन्मूलविद्याव्यापकं विन्यस्याहूणामित्यादिध्येयाकाररूपं ध्यात्वा मानस
पूजां विधाय स्वर्णादिपट्टे कुंकुमादिभिर्देवदेहि विभागेन चतुरश्रद्वयेन चतुर्द्वारं युक्तं
२८१ समचतुरश्रं वीथीकृत्वा तस्याः पश्चिमदिग्भागमध्ये द्वारं विधाय तस्य चतुरश्रस्य म।
२८१ ध्ये पंचदलपद्मं विरच्य रक्तं तत्पद्मपत्रांतं कर्णिकायां समरेखाकर्णिकावृत्तस्य प्राग्रच।
यं यथामानयोनिं कृत्वा तस्याम् एकारेखां चत्वारिंशानि धा विभज्य तैरेखोः त्रयोविंश।
ति विद्ध्यानि कृत्वा तस्यास्तिस्रः पुरेखाः पिनद्याः कृत्वा तेषु कोष्ठमानं समितत्वपर्के
तदेतत्ः प्राग्वत्सम त्रिरेखायां त्रिविधाय तस्यां योन्यामेकारेखामेकं विंशतिधा विभ
ज्य तेषु विंशानि धा ति विद्ध्यानि शतिरेखामिति रेखात्रयेपि प्रत्येकं कृत्वा तेषु वास्योः
तरविद्रेषु विद्ध्याविद्ध मितिक्रमेणैव च चत्वारिंशद्रेखाः निर्मध्याः प्रतिष्ठितास्त्रुवि
लिखेदेवं कृते बाह्यरेखाग्राणि अभ्यंतररेखाग्राणि च त्रिकोणानि पंचत्रिंशदधिक
शतसंख्यानि संभवंति तदंतस्तिस्रो रेखाः क्रमेणानिष्ठाप्य तद्दत्तरेखां तयापंचमाग्र।
मानभ्रमेण वृत्तं विधाय तदंतरयोः कोष्ठमानेन वृत्तांतरं कृत्वा पूर्ववृत्तयो विष्कंभेषो
डशांगुलसहितेन विष्कंभमानेन त्रिशूलकाणि कृत्वा तत्तन्मध्ये दापमानेन दश्यधा विभज्य तेषु कं
पोन विद्ध्यानि पत्रेन लक्षुतत्रयपत्रिहृतं दशाश्रं विधाय तेषु क्रमेणवा ह्यांतरमाभ्यंत
२

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

गन्धाद्यैर्मृतिनिर्गोम्नः त्रिकाकर्मेणानि र्यन्त्रपात्रे विश्रान्ति तेभ्यो विलिखितः एवं क्रमेण वाग्देवत
स्य ब्राह्मणादि चत्रिकोणान्तर्भिन्नो विश्रान्तिसंख्याकानि संभवन्ति इत्यं पूजाचक्रे निर्मो
य श्रीगुरुत्वतः सम्प्राप्य भगमालिनी विद्यया सम्यक् ध्यात्वा दिव्यस्थापनेन यान्मपूजां तेषा
गुरुक भुवनेश्वरीपीठे संपूज्य तत्र भगमालिनी विद्यया मूर्तिं संकल्प्यावाह्य वाहना
दिषुष्पानैरुपचारैः संपूज्य देव्याः पृष्ठभागे गुरुनाथेन तत्र एव श्रीगुरुत्रिकोणस्थाने दादि गुरु
पंक्तित्रयं पूजयित्वा पंचदशकमलकर्णिकामध्यगतत्रिकोणान्तराले श्रीपादशीर्ष
स्तुत्वा यथादेव्याः ततः दादि चतुर्दिक्षु षडंगानि संपूज्य द्वारस्थवामदक्षिणपार्श्वयोः
ॐ ऐं भगशक्ति श्रीपादुकां पूजयामि ॐ ऐं देवशक्ति श्रीपादुकां पूजयामि नमः इति संपूज्य
पंचदशकमलकर्णिकामध्यगतयोनित्र्यंतराल पंचत्रिंशदक्षिणस्थानसंख्यात्रिका
णेषु देव्याग्रत्रिकोणमारभ्य वामावर्तेन ॐ ऐं ए रूपिणी शक्ति श्री एवं [illegible] रूपिणी शक्ति
श्री एवं तद्रूपिणी गद्रूपिणी भद्रूपिणी गिद्रूपिणी निद्रूपिणी मभद्रूपिणी गोद्रूपि
णी दद्रूपिणी हिद्रूपिणी भद्रूपिणी गाद्रूपिणी वद्रूपिणी हेद्रूपिणी सद्रूपिणी ग
द्रूपिणी गद्रूपिणी भद्रूपिणी योद्रूपिणी विद्रूपिणी सद्रूपिणी गद्रूपिणी निद्रूपिणी

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सौर॰ पाद्रूपिली निद्रूपिली नद्रूपिली मद्रूपिली बोद्रूपिली येद्रूपिली गद्रूपिली वद्रूपिली।
पाद्रूपिली कद्रूपिली त्रिद्रूपिली भद्रूपिली द्रूद्रूपिली खिद्रूपिली न्याद्रूपिली ह्रिद्रूपि।
२८२ 282 ली वलेद्रूपिली भद्रूपिली गद्रूपिली निद्रूपिली मेद्रूपिली याद्रूपिली नद्रूपिली प॰
द्रूपिली वद्रूपिली रद्रूपिली वेद्रूपिली रेद्रूपिली नेद्रूपिली सद्रूपिली वेद्रूपिली नेद्रू
पिली भद्रूपिली गद्रूपिली ह्रिद्रूपिली चेद्रूपिली ह्रिद्रूपिली चद्रूपिली दद्रूपिली
वेद्रूपिली ह्रेद्रूपिली दद्रूपिली यद्रूपिली दद्रूपिली वद्रूपिली पद्रूपिली मद्रूपिली ना
द्रूपिली चोद्रूपिली भद्रूपिली गद्रूपिली विद्रूपिली ज्रेद्रूपिली दद्रूपिली भद्रूपिली
गद्रूपिली यद्रूपिली सद्रूपिली वाद्रूपिली मद्रूपिली यकभ्यो नमः इति देव्याः वामाधः
करादि दक्षिणाधः करांतस्थान्यायुधानि संपूज्य बहिश्चतुरस्रे इंद्रादिलोकपालांस्तदायुः
धानि च संपूज्य पुनस्तद्विद्यया भगमालिनीनित्यां संपूज्य पादिसर्वं प्राग्वत्समापयेदिति भ
गमालिनीनित्यार्चनविधिः॥ अथ नित्यक्लिन्नानित्यपूजाविधिर्लिख्यते॥ तत्रं राजे॥ अथ षोडशो
नित्यामन्त्राय चतुर्थीमृणु पार्वति नित्यक्लिन्नाभिधानां तां तन्मंत्रं शृणु वीरिते नित्या।
क्लिन्नादेवतोल्का वनितानाद्रा विलिप परा बीजमायवह्निजायाया शक्तिनं कीलकं मननमिति तेन

१४

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

त्वराज्ञे॥ आद्येन मंत्रवर्णेन हृदयं समुदीरितं ततो द्वाभ्यां पुनर्द्वाभ्यां द्वाभ्यां द्वाभ्यां हृदयेन च ।
ऊर्ध्वं शेषाणि चोगानि करयोश्च न्यसेत्क्रमात् नेत्रषडंगमेवोक्तं तत्र नेत्रकरद्वये न्यसेत्
देंगुष्ठमूलादिकनिष्ठाग्रान्तमुद्धगं शेषं तलद्वये न्यस्य स्पृष्टहस्तकोशात्रनमोद्दयोः तर्विकाप
चपायोचपादपोरणिकोन्मुखेन अरुणामरुणाकल्पां अरुणांशुकधारिणीं अरुणा-
ऽविलोपांगीं चारुस्मेरमुखाम्बुजां नेत्रत्रयोल्लसद्वक्त्रां भालेऽर्धेन्दुमौलिकैः विराज-
मानां मुकुटोल्लसद्वैडूर्यवेषां चतुर्भिर्बाहुभिः पाशमंकुशं पानपात्रकं अभयं वि-
भ्रतीं पद्ममध्यस्थां नाममदालसां वामाधूर्णपोराधेनदाद्यपः संप्रोक्षेत्संप्रदायध्यानं ध्या-
त्वैवं पूजयेत्तिन्त्यक्लिन्नां नित्यां स्वशक्तिभिः द्रोभिनीमोहिनीलोलात्रिकोणादिषु प्रा-
क्रमः नित्या निरंजना क्लिन्ना क्लेदिनी मदनातुरा मदद्रवा द्राविणी च द्राविणी चा-
ष्टपत्रगाः मदाविला मंगला च मन्मथार्ता मनस्विनी मोहा मोदा मानमयी माया मंदा
मितावती चतुरस्रगताः सन्ना मदारुणा च लेलिहानाः मध्ये नित्यासमाकारवर्णा बाह्य-
धात्रिणा चतुरस्रद्वयं कृत्वा प्राक्प्रभृत्यक्रद्वारसंयुतं तन्मध्येष्टदलं पद्मं तन्मध्ये पुनश्च
केतथा अर्चीं षडंगमूलाग्रा कृत्वानामानम्रबोधयेत् चतुरस्रपश्चिमादि निन्द्यपंतप
जे च तनाः द्वारपार्श्वेषु कोणेषु दिक्षु नादशपूजयेत् तदेतरष्टपत्रेषु पश्चिमादिप्रदक्षि

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

मोर णं अर्चयेदष्टधान्कीलासं दन्तर्योनिकोणगाः अथान्यदक्षिणं तत्र धान्कीश्रोत्रकिवि
धानतः कर्णिकायोनिमध्यस्य देवेशवापी ग्रावलिङ्गेषु नैऋत्यां पुरतो दिक्षु यजेद्गणा
२८३ निषट्क्रमात् ततो देवीं तन्तां नित्यां नित्यक्लिन्नां मुदीरितैः उपचारैरर्चयेच्च बलिं द
द्याच्च पूर्ववत् ततस्तु वज्रयेत् क्लिन्नां सह हृत्पदि वाशतेः ततोऽभ्यर्च्य शिवां होमं कुर्या
त् क्रमेण तु आज्यसिक्तां धर्मं येन पुष्पैर्वीर्यौ रसारभान्वितैः जुहुयान्मागवाङ्दिनसं
ख्यं प्राग्वत्समाप्य तत्तत् अभ्यर्च्य देवीमयतां स्वात्मन्युद्वास्य पूर्ववत् न्यासं कृत्वा
स्तोत्रपाठं जपित्वा तत्र परे तन्त्र अथ प्रयोगः तत्र प्राग्वदासनादि योगपीठन्या
सं कृत्वा नित्यक्लिन्नाविधया प्राणायामत्रयं कृत्वा शिवम्हिंकृष्यणें ऋषये नमः
मुखे विराट्छन्दसे नमः हृदये श्रीनित्यक्लिन्नानित्यायै देवतायै नमः गुह्ये ह्रीं बीजा
य नमः पादयोः स्वाहा शक्तये नमः नाभौ ऐं कीलकाय नमः इति विन्यस्य मम सर्वा
भीष्टसिद्धये विनियोगः इति प्राग्वदुक्त्वा ऽ स्वाय फडिति करशुद्धिं अन्यासं कृत्वा हृ
दये ह्रीं नमः वदने ऐं नमः वामे स्तने नमः दक्षिणनासापुटे नमः वामे नमः
सर्वाङ्गे ह्रीं श्रीं नमः लिङ्गे ऐं नमः गुदे स्वा नमः पादयोः हौं नमः इति विन्यस्य प्रा
ग्वन्मूलविद्यया व्यापकं कृत्वा ध्यानादि मानसपूजान्तं स्वर्णादिनिर्मितपट्टे ऊँ ऊ मादि

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

नापूर्वपश्चिमयोः द्वारयुतं चतुरस्रद्वयं कृत्वा तन्मध्ये ष्टदलं पद्मं निर्माय तत्कर्णि
कायां स्वाभिमुखाग्रं त्रिकोणं कृत्वा प्रागवत्स्वपुरतः संस्थाप्याभ्यर्च्याऽऽत्मादिस्थो।
पूजां पात्रस्य पूजान्ते प्रागवन्मुखं वेश्वरीपीठमभ्यर्च्य तत्र नित्यक्लिन्नां विधाय तन्म
त्रैः परिकल्प्यावाह्य वाहनादि पूर्वोपचारान्ते त्रिकोणान्तः प्रागवद्देवीपरितः षड
ङ्गानि संपूज्य तद्बहिर्देव्याः पृष्ठभागे प्रागवत्स्वकायान्तेवादिगुरुपंक्तित्रयमभ्य
र्च्य चतुरस्रे देव्यग्रगतद्वारस्य दक्षिणे ऐं ह्रीं श्रीं मदाविलाश्रीपादुकां पूजयामि
उत्तरे ऐं ह्रीं श्रीं मंगलाश्रीपादुकां पूजयामि एवं मन्त्रयान्ता मदविह्वलां मोहा भ्रा
मोदामामयी मायामदा मित्रवती इति प्रादक्षिण्येन दिग्विदिग्द्वारपार्श्व
युक्तं संपूज्य अष्टदलेषु देव्यग्रदलमारभ्य ऐं ह्रीं श्रीं नित्या श्रीपादुकां पूजयामि
एवं निरंजना क्लिन्ना क्लेदिनी मदना मदनातुरा मद्द्रवा द्राविणी ऐं ह्रीं श्रीं द्र
विणी श्रीपादुकां पूजयामि प्रादक्षिण्येन संपूज्य ऐं तथा त्रिकोणेषु देव्यग्रकोणमा
रभ्य ऐं ह्रीं श्रीं दोभिणी श्रीपादुकां पूजयामि मोहिनी लोला इति संपूज्य पुनर्मध्ये
नित्यक्लिन्नां तद्वत् पूजयित्वा धूपदीपादिकं सर्वं कृत्वा प्रागवत् समापयेदिति नि
त्यक्लिन्नापूजाविधिः। अथ भेरुण्डानित्यापूजाविधिः तत्र श्रीतन्त्रराजे अथ भेरुण्डा।

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सौर त्रिन्यासैर्भैरवस्यपंचमीतया तद्वितयानंतमूलप्रागैक यथामियथाविधि मंत्रोद्धारं तृतीयेमुक्तंदे
गामृतिदेवता एवंक्रमेवेति ॥ दक्षिणामूर्तिसंहितायां ॥ ऋषिरस्यामहाविष्णुर्गायत्रीछंदः
२८४ उच्यते देवतेयंवराग्रेहतृतीयंबीजमुच्यते वह्निजायांतशक्तिः स्यात्कीलकंसलिलेवदे
284 ति ॥ तंत्रराजे ॥ मूलांयंततद्वयमध्यस्थषड्भिःऊर्ध्वस्वरंगकं रंध्राज्ञामुखकंठपुहृन्नाभ्याधार
पार्श्वयोः न्यसेन्मंत्राणांनवकंमातृकान्यासपूर्वकं ततःशक्तिराद्यातिस्ताध्यानंचमूल
पार्वति वासुहृतोचक्राध्यायायुगयात्कोस्मृत्युजपेत् तदंतरष्टपत्रेषुविजयांविमलांशु
भां विघ्नांविभूतिंविविधांविमलांक्रमात् तदंतरष्टपत्रेषुकमलांकामिनीतथा कि
रातीकीर्तिसहितांऊर्ध्वनीऊलसुंदरी कमलांकालीलोलांचपूजयेदकयोगतः डाकि
नीतद्वलाकिनीकाकिनीतथा शाकिनीहाकिनीषट्सुकोणेषुक्रमतोर्चयेत् रुद्रं
तक्रियाशक्तिस्त्रिकोणेषुमध्यजयेत् चतुरश्रद्वयंकुर्याच्चतुर्द्वारसमन्विते तदंतरं
ष्टपत्रेवृत्तयुग्ममध्यगंततः अष्टाश्रंभूपुरद्वंद्वांतचतुर्द्वारसमन्विते तदंतलाहशांऊर्ध्वं
स्वट्कोणांवाहुविग्रहे तदंतलाहशांऊर्ध्वंयोनिंतन्मध्यतोयजेत् भैरवांपंचमेनित्यां
उत्कशाक्तिभिराहृतां सर्वंखंडंगमल्लाभ्यासशोध्ययाम्बुलोपजेत् वलिंचषोडशार्णं
तदशादाययेत्तयोःक्रमात् अथध्यानमवक्ष्यामिदेव्याःसर्वार्थसाधकं तदाहतिस्य

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

शक्तिक्लिं लोकमेलमृणालपार्वति नदाकांचनसंकाशदेहां नेत्रत्रयान्वितां चारुस्मितां चितमुंडि
दिव्यालंकारभूषितां नानाकल्हारकेयूररत्नस्तवकमंडितां रशनानूपुरोन्मादिभूषणैर
न्वितां देवीं पाशांकुशौ टंकबाणौ गदाचक्रे धनुःशरं करैर्दधानामासीनां पूजयामि सदा
स्थितां पाकौशन्नमाकारं तेजोहं तिमिरत्विनाः पूजयेत्तु हृदि भिन्नः सितसौम्यत्वतोः
सदा एवं देवीमाहूतिभिः स्याहुतामवयन्तथा बलिमाधाय तत्रादेयान्यत्तोकविधिनाप्तु
ते ॥ अथ प्रयोगः ॥ तत्र प्राग्वदासनं पूजादि योगपीठन्यासांते भैरवीं विधिपूर्वकं यामत्रयं
कृत्वा शिरसि महाबिल्ववृक्षाय नमः मुखे गायत्री छंदसे नमः हृदि श्रीभैरवी नित्यायै
देवतायै नमः गुह्ये ऐं बीजाय नमः पादयोः स्वाहा शक्तये नमः नाभौ क्लीं कीलकाय नमः
इति विन्यस्य मम सर्वाभीष्टसिद्धये जपे विनियोगः इति कृतांजलिः कृत्वा ऐं हृदयाय
नमः क्लीं शिरसे स्वाहा सौः शिखायै वषट् कवचं हुं नेत्रत्रयाय वौषट् अस्त्राय फडिति
करषडंगन्यासं कृत्वा ब्रह्मरंध्रे ऐं नमः आज्ञायां क्लीं नमः मुखे सौः नमः कंठे क्लीं नमः हृ
दि ऐं नमः नाभौ ह्रीं नमः मूलाधारे क्लीं नमः दक्षपादे सौः नमः वामे ऐं नमः इति वि
न्यस्य प्राग्वद्व्यापकं कृत्वा तप्तकांचनसंकाशामित्यादि ध्यात्वा मानसैः पूजोपचारैः
संपूज्य पीठं दिक्पटं क्रमादिना चतुर्द्वारयुक्तं चतुरस्रं कृत्वा तदंतरष्टदलपद्मं तदंतः षट्कोणं

सौर· दं तद्बहिश्चैव पुनस्तद्दलं तः षट्कोणं तदंतर्हितं तन्मध्ये स्वाभिमुखे त्रिकोणद्वपं योनिं कृत्वा मा
त्वसंस्थाया घ्यामर्च्या ग्यात्मे हृत्तो ते मार्गवभुवने श्वरी पीठं समभ्यर्च्या वाहनादि प्राणप्रति
२८५ ष्ठांते न योनिमुद्रां प्रदर्श्य षडंगादि पुष्पांजलि चारांते योन्यंतः देव्यभितः प्राग्वत् षडंगानि संपू
285 ज्य योनिद्वारयोरंतराले देव्याः पृष्ठभागे प्राग्वत् गुरुपंक्तित्रयं समभ्यर्च्य चतुरस्रस्य पश्चिम।
द्वारपार्श्वयोः ह्रीं श्रीं ब्राह्मी श्रीपादुकां पूजयामि माहेश्वरी श्री उत्तरद्वारस्य पश्चिम पूर्व
पार्श्वयोः ह्रीं श्रीं कौमारी श्रीपा वैष्णवी श्रीपा पूर्वद्वारस्योत्तर दक्षिण पार्श्वयोः वारा
हीं श्री इन्द्राणी श्री दक्षिणद्वारस्य पूर्वपश्चिमपार्श्वयोः चामुण्डा श्री महालक्ष्मी श्रीपा
इति संपूज्य चतुरस्रस्य वायुकोणे कालि पुंग शक्ति श्रीपादुकां पूजयामीति संपूज्य तदंत
रष्टदलेषु देव्यग्रदलमारभ्य प्रादक्षिण्येन ह्रीं श्रीं विजयाः एवं विमला शुभा शिवा वि
नता विभूति विविधा विमला इति संपूज्य तदंतः षट्कोणेषु देव्यग्रमारभ्य प्रादक्षिण्ये
न कमला कामिनी किराता कीर्ति कुट्टिनी कुलसुंदरी कल्याणी कालकोला इ
ति संपूज्य तदंतः षट्कोणेषु देव्या वामाग्रकोणे डाकिनी एवं दक्षिणाग्रकोणे राकिनी
पृष्ठकोणे लाकिनी पृष्ठवामकोणे काकिनी दक्षिणपृष्ठकोणे शाकिनीकोणे देव्यग्र
कोणे हाकिनी इति संपूज्य तत्रिकोणे देव्यग्रकोणमारभ्य प्रादक्षिण्येन ह्रीं श्रीं रक्ता

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

शक्तिः ज्ञानशक्तिः क्रियाशक्तिश्चेति संपूज्य अष्टकोणषट्कोणयोरंतराले देव्या दक्षिणाग्रा-
दिक्षु च दक्षिणोत्तरस्थानचतुष्टये परिकल्प्य पाशेभ्यो नमः वज्रायनमः खड्गायनमः अंकुशा-
यनमः इति देव्या दक्षिणकरादितदूर्ध्वकरांतस्थान्यायुधानि संपूज्य देव्याः पृष्ठवामभागमा-
रभ्य वामाग्रावधिस्थानचतुष्टये परिकल्प्य तेषु पाशायनमः चर्मणे नमः गदायै नमः धनु-
षे नमः इति देव्या वामोर्ध्वकरादितदधःकरांतस्थान्यायुधानि संपूज्य प्राग्वल्लोकपालो-
क्तदायुधानि च संपूज्य पुनर्मध्यस्थानि स्थांतद्वितयपात्रे संपूज्य दीपादि सर्वं प्राग्वत्समापयेदि-
ति भैरवोक्तनित्यापूजनविधिः ॥ **अथ वह्निवासिनी ॥ तत्र श्रीतंत्रराजे ॥** अथ षष्ठ्योक्ता नित्यास्तु या षष्ठी
समुदीरिता सा विद्या वह्निवासिन्याः कथ्यते ताभ्युत्तरा [illegible] तदेषा लिखिपि न्यासैर्ध्यानशक्ति-
भिरर्चने ॥ **दक्षिणामूर्तिसंहितायां ॥** ऋषिर्वसिष्ठः छंदोस्या गायत्री देवता तथा आद्यं तु बीजं
शक्तिरंत्यं कीलकं मध्यमेव च ॥ **तंत्रराजे ॥** विद्यार्द्धितीयं बीजं न स्वराणां त्रीयोविद्या जपेत् मा-
योत्थाषड्भिरंकांगान्याचरेन्नकरांगयोः नवार्णं तिविन्यस्य नवरंध्रेषु विन्यसेत् व्याप-
कं तस्य मंत्रेण कुर्याद्देव्यात्मसिद्धये सर्वास्वपि च विद्यासु व्यापकन्यासमाचरेत् तेन तत्त-
न्मयो भूयात्साधकः तेन सिद्धयः तस्या चिरेण देवीनां प्रसादः संभविष्यति मातृकायाः
षडंगं च मातृकान्यासमेव च सर्वासां प्रथमं कृत्वा पश्चान्नेत्रादि तेन्यसेत् ललितायास्तु व-
र्गैर्लैः प्रोक्तमष्टभिरेव च तेन तस्याः तत्त्वलिपि [illegible] मेनैव समीरितः तत्प्रकाचन [illegible] काम

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सौर॰ नवयौवनसंदर्पी चारुस्मेरमुखाम्भोजा विलसन्नयनत्रयी अष्टभिर्वीजमिर्युक्ता मालिनीरूपाभ
रणोज्ज्वला पद्मरागकिरीटांशुसंभेदारुणिमावरा पीतकौशेयवसना रत्नमंजीरमेखला
२८६ रत्नमौक्तिकसंभिन्नस्तवकाभरणोज्ज्वला रत्नाङ्गकंचुकैर्युक्ता चापद्युतिमण्डले दधाना
286 पाङ्कुशौ वामैः कल्हारहेमशृङ्गकं पुष्पेषुमातुलुङ्गं च दधाना दक्षिणैः करैः स्वसमानाभि
तः शक्तिभिः परिवारिता वामाद्यादितदधः पर्यन्तदक्षिणाद्यादितदधः पर्यन्तमित्याभुव
ध्याने एवं ध्यात्वार्चयेद्बुद्धिवासिनी विघ्नविग्रहा ज्वालिनी विस्फुलिंगिन्यो मंगला सु
मनोहरा कनका किनवा विघ्ना विविधा चेति शक्तयः अष्टकोणेषु संपूज्यास्तद्बाह्ये
दक्षिणे दलेषु द्वादशस्वस्ताराबीजाद्याः सममर्चयेत् मेषाद्याः शक्तिभिः पुनाक
कटीमपि सिंहीकन्यातुलाकीटा चापीचमकरामपि ऊं हामीनोपयज्जे स्वाग्व द्वादार
ध्यरांकृति चतुरश्रद्वारयुगपार्श्वयोः कोणादिस्तु च अन्यपाश्चादि शक्तिः शाकाद
पूरमर्चयेत् मायासमानरीमध्यगतैर्नामभिरीरितैः जम्भरा सर्वभद्रा च विघ्ना च विवि
धोद्भवा विचित्ररूपाः सपत्नानिराकाचपावनी अचिन्त्यवैभवा स्वादशामीपरिकी
र्तिता बलदेवी तसंशाका ऊरुऊल्यादि विषया पत्रनाका देवता बलिकर्मणि तत्र
तो समाहृत्य मामायत्ताविदग्धा हलिदेवता हननोत्तवपानिवक्रता तद्बहिर्भुजे द्वाद
शाच्छदसंयुक्तं विदग्धाह्नतयुग्मकं नद्धहिस्थितरश्रेद्धा रङ्ग्यमनर्विते एवं पाश्चिमयोः

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

त्तस्मिंश्चक्रे देवीं तथार्चयेत् ॥ अथ प्रयोगः ॥ तत्र प्राग्वदासनमूर्त्यादि योगपीठस्यांते कृत्वा
वह्निवासिनीविद्यया प्राणायामत्रयं कृत्वा शिरसि वसिष्ठऋषये नमः मुखे गायत्र्यै छं
दसे नमः हृदि वह्निवासिनीविद्यायै देवतायै नमः गुह्ये ह्रीं बीजाय नमः पादयो नमः शा
क्तये नमः नाभौ वह्निवासिन्यै कीलकाय नमः इति विन्यस्य सर्वाभीष्टसिद्धये विनियोगः
इति प्राग्वदुक्त्वा ॐ ह्रीं हृदयाय नमः ह्रीं शिरसे स्वाहा ह्रूं शिखायै वषट् ह्रैं कवचाय हुं
ह्रौं नेत्रत्रयाय वौषट् ह्रः अस्त्राय फट् ततो दक्षनेत्रे ॐ नमः वामे ह्रीं नमः दक्षनसि ॐ
नमः वामे ह्रीं सि नमः मुखे न्यै नमः लिंगे ले नमः गुदे मः नमः इति विन्यस्य वह्निवा
सिनीविद्यया व्यापकं विधाय ततः कांचनसंकाशामित्यादि ध्यात्वा मानसपूजांते पटे
कुंकुमादिना द्वादशदलकमलं विलिख्य तत्कर्णिकायां वृत्तद्वयं विधाय तन्मध्ये
प्राग्वत्त्र्यश्रयोनिचक्रं कृत्वा पद्माद्बहिः वृत्तद्वयं विधाय तद्बहिः पूर्वपश्चिमयोः द्वारयु
तं चतुरश्रद्वयं कुर्यादिति पूजाचक्रं निर्माय प्राग्वत्संस्थाप्याभ्यर्च्य स्थापनाद्यात्मपू
जांते प्राग्वद्भुवनेश्वरीपीठमभ्यर्च्य तत्र वह्निवासिनीविद्यया मूर्त्तिं परिकल्प्यावाह
नादिपुष्पोपचारांते बाह्याभ्यंतरवृत्तयोरंतराले प्राग्वत्षडंगानि संपूज्य देव्याः पृष्ठ
भागे पूर्वयोनिमध्ययोन्यरंतराले गुरुपंक्तित्रयं संपूज्य अष्टयोनिषु देव्यग्रमारभ्य प्रा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सौर॰ दक्षिणेपन ह्रौं श्रीं ज्वालिनीपादुकां पूजयामि एवं विस्फुलिंगिनी मंगला मनोहरा ।
280
287
कनका किन्नवा विश्वा विविधा इति संपूज्य द्वादशदलेषु देव्यग्रादि प्रादक्षिण्ये
न मेषा वृषा मिथुना कर्कटा सिंहा कन्या तुला वृश्चिका चापा मकरा कुंभा ।
मीना इति संपूज्य चतुरश्रदेव्यग्रद्वारस्य दक्षिणभागमारभ्य प्रादक्षिण्येन ५ चुस
रा सर्वभद्रा विश्वा विविधोद्भवा चित्ररूपा इति पश्चिमद्वारद्वयवायव्यान्तरेशा
नेषु संपूज्य एवं द्वारयोरुत्तरदक्षिणपार्श्वयोर्नैऋत्यदक्षिणैशान्यकोणेषु निस्पंदा निर
ञ्जका पावनी अचिन्त्या विभवा रत्नाश्रीपादुकां पूजयामीति संपूज्य तद्बहिः शङ्खलो
कपालाश्रुतदाधुधानि च संपूज्य धूपदीपादि सर्वं शाम्भवस्य समर्पयेदिति वह्निवासिनी
पूजाविधिः अथ षोडशानित्यासु नवमीं यामलमीरिता तस्या विधानं वक्ष्यामि सर्व
वीर्यसाधकं साधके वविधा शोभवद्वादशा नृसिंहविग्रहा तदंगानि लिपिन्यासं ध्यानं
शान्तिभिर्वेन ॥ दक्षिणमूर्तिसंहितायां ॥ ऋषिर्ब्रह्मा च गणपते गायत्री छंदस्या ख्यातं दे
वता परमेश्वरी वैश्वेश्वरी शान्तिः अन्येनैवीज शक्तिनवामभवे कीलकं भवेदिति ॥
तंत्रराजे ॥ हृदयमेकैकमथवा हृदयं हृदयमथ हृदयं मापयापु दिनहा तारूपीदगानि षट्क
मान हकु श्रोत्रनासावाकु चक्षुर्नाभिगुह्येषु च क्रमात् रक्तो रक्तगंधमाल्याविभ
रक्तो

१५

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वरणं चतुर्भुजां त्रिनयनां मालिनीं कामरूपां उल्लसत्कलां पाशाङ्कुशौ बिभ्रतीं चापं दाडिमीं साय-
कं तथा दधानां बाहुभिर्नित्यं देवीं यामवस्थितां तले। प्रथमं तां समायज्य काले पाशवन्मध्ये कोणे
ब्रह्म ह्रीं पुरे चक्रमध्ये स्थाप्य मीनां स्वेरवक्त्रसरोरुहां शक्तिभिः सहस्वरूपाभिराहृता पा-
तमध्यगां सिंहासनेऽभितः शुद्धस्फटिकस्याभिश्च शक्तिभिः हन्ताम विनोदा च या तामाता-
दिभिः सदा कुर्याणां महागणां भोजविन्तये ... वनापि कां रक्ता तातां नित्यं त्रिकोणस्था
अष्टशक्तयः शक्तिस्थाप्याः षट् च स्थाः पञ्चाद्वादशपत्रगाः हल्लेखा क्लेदिनी क्लिन्ना क्षो-
भिणी मदनातुरा निरञ्जना रागवती तथैव मदनावती मेखला द्राविणी वेगवती ह्या-
दशपत्रस्थाः ततः षोडशपत्रस्थाः शक्तीराकर्णयाम्बिके कमला भिन्नी कल्या काली कलि-
तकोटका किराता कालचक्री कोशिकी केतुवादिनी कामराकपाली कीर्ति कुमारी कुं-
कुमा मपि चतुरस्रस्थिता शक्तीराकर्णयक्रमात् भेजिनी ... नाग चपलापि
पालामहा रतिः शुद्धा भोगलोला मदोन्मत्ता मनस्विनी दिक्षु द्वारे स्वपार्श्वकोणे दिक्ष्व
वसंस्थिताः द्वादशैता महादेव्याः ... अभितो यजेत् कलाद्यमरान्मल्लाश्चैव प्राग्रूपान्
तोर्चयेत् योगिनीश्च होमयानेवसिंहासनमनेनतं तत्र वक्त्रं ततो देवी शाम्भवाद्याः स्वशक्ति-
भिः मायासमातृभिर्मन्त्रगतैस्ताभिरर्चयेत् बलिं दद्यात् ... तत्पुरतः ... देव्या
स्तु कुङ्कुमा होमं कुर्याद्यथाविधि स्नात्वा ... पुष्पैः ... होमं समर्चयेत् प्राग्वत्समापयेद्

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सौ० २८६ 289

न्यसर्वतन्त्रे समीरितं । अथ प्रयोगः । ततः प्राग्वदासनं तत्तो योगपीठन्यासान्ते वज्रेश्वरी विद्यया प्राणायाम
त्रयं कृत्वा शिरसि ब्रह्मणे ऋषये नमः मुखे गायत्री छन्दसे नमः हृदि वज्रेश्वरी नित्यायै देवतायै नमः गु
ह्ये ह्रीं बीजाय नमः पादयोः क्लीं शक्तये नमः नाभौ ऐं कीलकाय नमः इति विन्यस्य मम सर्वाभीष्टसि
द्ध्यर्थे विनियोगः ततो न्यासान् विधाय ह्रीं क्लिन्ने ह्रीं हृदयाय नमः ह्रीं ऐं ह्रीं शिरसे स्वाहा एवं क्रों
शिखायै वषट् नित्यकवचाय हुं मदद्रवे नेत्रत्रयाय वौषट् सर्वं अस्त्राय फट् इति करषडङ्गन्यासं विधाय
दक्षनेत्रे ह्रीं क्लों ह्रीं नमः वामे ह्रीं त्रिं ह्रीं नमः एवं दक्षकर्णे ऐं नमः वामे क्रों नमः दक्षनासिके नमः
वामे त्यं नमः मुखे नमः वक्षसि दें नमः नाभौ इं नमः लिङ्गे वें नमः इति विन्यस्य मूलविद्यया व्यापकं
विधाय रक्तां वरां नित्यादि ध्यात्वा मानसपूजां विधाय प्राग्वत् स्थापितं पीठे ...... नाभिमर्दं
विधाय त्रिकोणं पूजायामि विधाय तद्बहिः षट्कोणं तद्बहिर्द्वादशदलपद्मं तद्बहिः षोडशदलपद्मं त
द्बहिश्चतुर्द्वारयुते चतुरश्रद्वयं कृत्वा इति पूजाचक्रं विलिख्य प्राग्वत्स्व पुरतः संस्थाप्य प्राग्वत्
शंखस्थापनादि आत्मपूजान्ते प्राग्वत् वज्रेश्वरी पीठावरणे मण्डूकादि पीठ विभूतिन्यासं तदनु शौ
णसमुद्राय नमः कनकपोताय रक्तसिंहासनाय नमः इति संपूज्य तदनुपपुष्पाञ्जलिं उपचारैः सं
पूज्य त्रिकोणमध्ये प्राग्वत् संपूज्य त्रिकोणषट्कोणयोरन्तराले देव्याः इष्टं प्राग्वत्तत्पू
ज्य त्रिकोणमध्ये प्राग्वत् त्रिकोणे देव्यग्रादि प्रादक्षिण्येन ह्रीं इच्छाशक्ति पादुकां पूजयामि एवं
ह्रीं क्रियाशक्ति ज्ञानशक्ति इति संपूज्य षट्कोणेषु प्राग्वत् डाकिन्यादि षट्कं संपूज्य द्वादशदले
ज्ञानशक्ति क्रियाशक्ति इति संपूज्य षट्कोणेषु प्राग्वत् डाकिन्यादि षट्कं संपूज्य द्वादशदले
षु देव्यग्रमारभ्य प्रादक्षिण्येन ह्रीं हृल्लेखा एवं क्लेदिनी क्लिन्ना क्षोभिणी मदना मदनातुरा इति
मुद्रा निरञ्जना भगवती मदनावती मेखला द्राविणी वेगवती इति संपूज्य तद्बहिः षोडशदले
षु देव्यग्रमारभ्य प्रादक्षिण्येन कमला कामिनी कल्पा कला कलितकौतुका किराता कालका

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ग्रादिज्ञारचतुष्टयपार्श्वेषु पश्चिमद्वारमारभ्य दक्षिणभागादि प्रादक्षिणेन भञ्जिनी वेगिनी
नागा चपला पेशला सती रतिः श्रद्धा इति संपूज्य वायव्यादिकोणचतुष्टये प्राग्वद्द
क्षिणेन रतिर्भोगा लोला मदा तु मज्ञा मनस्विनी इति नैर्ऋत्यन्तं संपूज्य प्राग्लोकपा
लार्चान्तिःशेषं समापयेदिति वज्रेश्वरीपूजाविधिः अथ शिवदूतीनित्याविधिर्लिख्यते।
तन्त्रीतन्त्रराजे॥ अथ वक्ष्ये शिवदूत्याः पूजां कामेष्टसिद्धिदां तद्विधानं शृणु प्राज्ञे समी
हितफलप्रदं वियोज्ञारः स्मृतः पूर्वमष्टत्रिंशाक्षरमतः तदावेशाश्च शक्तीश्वरत्रयात्
नेतत्सपूजने॥ दक्षिणामूर्तिसंहितायां ऋषिरुद्रोऽस्य गायत्री छन्दोऽस्या देवता शिवा श्रि
वाहनी अस्यानेन बीजं शक्तिश्च मध्यकीलकमुच्यते इति तन्त्रराजे पश्चाद्दद्यात्स मुद्दिष्ट
तच्छक्तीः शृणु पार्वति विद्युल्लाकर्षिणी लोला नित्या मदनमालिनी विनोदा कौतुका
पुण्या पुराणा चतुरश्रा वागीश्वरी वरदा विश्वा विनोदा विघ्नकारिणी वीरा विघ्नहरा
विद्येत्युक्ताः पञ्चदश शक्तयः सुमुखी सुदरी सारा सुमना च सरस्वती समया सर्वगा सि
द्धेत्युक्ता स्त्वष्टाष्ट शक्तयः ज्ञाकिन्याद्याः षडङ्गेषु सर्वाश्चाप्याग्न्यादिदिक्षु मूलदेवीं सु
माकारवर्णायुधसमन्वितां शिवां वाली हृस्सिद्धा विग्रहवतीमपि नादां मनोन्मनीं
परस्पदे पद्मे पुपरितोऽर्चयेत् स्थानक्रियाशक्तीः त्रिपुष्कोणेषु पूजयेत् मध्ये देवीं

सौ०
२६०
290

तिष्ठन्तां पूजयेद्दक्षमीशिवा तस्याध्यानं प्रवक्ष्यामि येन स्याद्विश्वमीशितं तथापि विश्वसंत्राण
हेतवे क्षमापणेन तु निदाघकालमध्याह्न दिवाकरसमप्रभां नवरत्नकिरीटाच चन्द्रार्द्धललाममस्तका
बरां नानाभरणसंभिन्नां देहकान्ति विराजितां शुचिस्मितामृष्टभं जानीत्स्वयमानामरूपविभिः
पाशं खेटं गदां रत्नं चषकं वामबाहुभिः दक्षिणैरङ्कुशं खड्गं कुठारं कमलं तथा दधानामा
धकामीप्सितां दानोद्यमसमन्वितां ध्यात्वेवं पूजयेद्देवीं दूतीं ज्वलिततापिनीं दूतगर्वीद्य
भ्रन्तद्वदि सुरदललावुजे तथा षट्सुभमषश्रेत द्वदशदललाबुजे भूपुरे च बहिर्वा शिवाः
तस्या तत्र प्रथमो शिवा आवाह्यार्च्चयेत्ताः शक्तीः प्रागुक्ता विधिना स्थिताः जपं कृत्वा नम
स्कृत्य स्वात्मनमुद्वासयेन्न चेति अथ प्रयोगः तत्र प्रातः दासनपूजादि योगपीठन्यासान्तं कृत्वा
शिवदूती विद्यायाः प्राणायामत्रयं कृत्वा शिरसि रुद्राय ऋषये नमः मुखे गायत्री छन्दसे न
मः हृदि श्री शिवदूती नित्यायै देवतायै नमः गुह्ये ह्रीं बीजाय नमः पादयो नमः शक्तये नमः
नाभौ शिवदूती कीलकाय नमः इति विन्यस्य मम सर्वाभीष्टसिद्धये कृताञ्जलिः रुक्का ह्रीं ह्रीं
इत्यादि षड्दीर्घस्वरयुक्त मायाबीजेन करषडङ्गन्यासं विधाय श्रोत्रयोः ह्रीं श्रीं सिद्धैं नमः
एवं सर्वाङ्गेषु नमः चक्षुषोर्नमः जिह्वायां नमः घ्राणयोर्नमः सर्वाङ्गे नमः इति विन्य
स्य मम तत्त्वविग्रहव्यापकं कृत्वा निदाघकालेत्यादि ध्यात्वा मानस पूजां कृत्वा शंखस्थापनं
विधाय देवीं कुम्भस्थिताम्बुदलपद्मान्तर्माय तन्मध्ये तन्मध्ये स्वाग्रे त्रिकोणं तदन्तर्दे

२१

पद्माद्बहिः षट्कोणं तद्बहिरष्टकोणं तद्बहिरष्टदलपद्मं तद्बहिः पूर्वपश्चिमयोर्द्वारयुतं
चतुरस्रमुर्वि स्मर्तव्यं कुर्यादिति पूजाचक्रं निर्माय प्रागन्त्यपुरतः सम्प्राप्यात्मपर्यङ्कार्थं स्थापना
यात्मपूजान्ते शिवदूतीयमूर्तिं विद्यां योपि कल्पावाद्यावाहनादि पुष्पोपचारान्ते त्रिकोणा
न्तः प्राग्रस्य ... निष्ठं पूज्य त्रिकोणाद्बहिर्व्यारतरालेषु प्रागन्त्यपतित्रयं सम्पूज्य चतुरस्रे देव्यग्र
द्वारस्य दक्षिणभागमारभ्य प्रादक्षिण्येन ह्रीं श्रीं विद्युल्लीपादुकां पूजयामि एवमाकर्षि
णी लोला नित्या मदना मालिनी विनोदा कौतुका पुण्या पुराणा इति संपूज्य अष्टदलेषु
प्रागन्त वागीश्वरी वरदा विप्रवा विहीने विघ्नकामिनी वाया विश्वम्भा विया इति संपूज्याष्ट
कोणेषु प्रागन्त्यमुर्वीसुन्दरी सार सुमना सरस्वती समया सर्वा गा सिद्धा इति संपूज्य षट्
कोणेषु देव्यग्रकोणमारभ्य डाकिनीपा एवं राकिनी याकिनी लाकिनी काकिनी इ
ति संपूज्य षट्पत्रेषु क्षिवा वामी नारसिंही विग्रहर्ती नादा मनोन्मनी इति संपूज्य अन्त
त्रिकोणे देव्यग्रादि प्रादक्षिण्येन इच्छाशक्ति क्रियाशक्ति ज्ञानशक्ति इति संपूज्य त्रिको
णमध्ये तेरहत यान्तराले देव्या दक्षिणाधः कराद्वामाधः करान्तं स्थानि आयुधध्यानानि
पीतकल्प्या कमलाय नमः स्वाराणाय नमः कुठाराय खड्गाय शङ्खशाय पाशाय ख
लय गदायै रत्नचषकायै इति संपूज्य पुनर्मध्ये देवीं संपूज्य धूपदीपादिकं सर्वं समापयेदिति
शिवदूती नित्यार्चनविधिः अथ त्वरितानित्याविधिर्लिख्यते तत्र श्रीतन्त्रराजे अथ षोडश
नित्याष्टिनवमी या समीरिता प्रोक्तेनवरिता विद्या प्रागेव द्वादशादेशा तद्विधाने ...

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

योर

२६१

291

विराट्छंदः समीरितं ऋषिर्वादेवता प्रोक्ता पुरुषार्थफलप्रदा । नेत्रराजे विद्यावत्तु षड्वर्णादिषु षट्
सिरत्नैः स्तुया कुर्यादंगानि मंत्रवर्णैः षट्कर्मणाक्रमतो गया । शिरो ललाटकंठेषु नेत्राभ्यां धारके
पृष्ठे च ऊरुयुग्मे जानुनोर्जंघयोस्तथा बाहुद्वयेनाभौ च पादयुग्मे तथा वर्णान्मंत्रजान्दश विन्यसेत्
क्षितौ प्रोपातमथ ध्यायेन्मंत्रार्णां शिरसि तेऽपि नारायणः शृणु तु ध्यानं तत्कालीलत्वं च पूजनं प्रणववर्णाभ
भाकारां नवयौवनशालिनीं त्रिविक्रमादष्टभागं कल्पिता मरणोज्ज्वला बहिर्वह्निकृतापी
ज्ञानच्छत्राननत्वतारिकिनी गुंजागुणालमहृदः कुचकुंकुममज्ज्वला त्रिनेत्रा वा रुद्रवदनाम दस्मित
मुखांबुजा पाशांकुशवराभीतिलसद्भुजचतुष्टया ध्यानेवतोन्तुलादेवी पूजयेच्छक्तिभि
र्हेता तदग्रस्यान्तु फट्कारिशूरचापकरोज्ज्वला प्रमादे च बलदाने च साधकानां वराविता ।
यतः सर्वरितेस्तु कामायाशक्तिनेव ममसो ह्रासवर्णागदापाणिर्वह्नेर्बहुशिरोरुहः किंच
रम्राग्रतस्तस्याः पूज्यः सर्वार्थसिद्धये तद्वामपार्श्वयोः पूज्या जयाविजयमस्तके शक्तीनस
हशी स्वर्णविद्युद्वेलत्काण्डभुजे हुंकारी विचर्चिते गच्छेदनी तापनीनतः बीजाक्षरोदेम
कालीलाकपालसमाउमाः पूज्याः पद्मा दृष्टपत्रपुष्पस्थितामर्चार्णां शक्तयः याभिर्नित्याविता
भिः स्यान्तरोनारी पुमस्तथः स्मृत्या पूजाविधितस्याः पूजिता याम हे पूर्वे प्राग्दक्षे विधाय
श्रीमदष्टसिद्धाश्चिके शुभे प्रसने हेमरचिते विद्याद्ध्युपाद्वय पश्चिमज्ञाम् स पूजनं देवतेहे तेयु
ग्मके तद्देते दृष्टपत्राद्विं विधाय स्त्रा शिवापरा प्राग्देवात्यपुर्विनः शक्तिभिर्वेष्टितामथ मुद्रा
दर्शनपूर्वं मंत्रपूजयेद्गत्रा यथाक्रिता अग्रपत्रप्रके ह्रन्नमथ्य वर्णाः पुरोदितेः किंकरस्य बलिदया

२२

गदीरितैः समस्तानगणानाकीर्णेमं लक्ष्य मक्षितः एवं मन्त्रो विद्याया ग्रे जपे हि द्वांशस्सहवके।
शान्ते वा कृत होम ल्लब्ध मन्त्रो भगवन्तमस्माद्ये नतः इति। अथ प्रयोगः॥ ऋषिः शौरि विराट्छन्दो देव
तेयं च पार्वति कवचे ह्रीं शक्ति बीजं ऐं कीलकमितीरितं तत्र भगवत्प्रसन्नतार्थे जपे विनियोगः।
ऋष्यादिन्यासं तेन तिरस्करिणीविद्यायाः प्रकृत्वा शिरसि ऋषये नमः मुखे विराट्छ
न्दसे नमः हृदि तिरस्करिणी विद्यायै देवतायै नमः गुह्ये ह्रीं बीजाय नमः पादयोः ह्रूं शक्तये न।
मः नाभौ ऐं कीलकाय नमः इति विन्यस्य सर्वाभीष्टसिद्धये विनियोगः इति कराङ्गुलिहृत्का
ह्रां हृदयाय नमः ह्रीं शिरसे स्वाहा ह्रूं शिखायै वषट् ह्रैं कवचाय हुं ह्रौं ह्र
नेत्रत्रयाय वौषट् ह्रः अस्त्राय फट् इति करषडङ्गन्यासं कृत्वा शिरसि ह्रां नमः ललाटे ह्रं
नमः कण्ठे ह्रिं नमः हृदि ह्रीं नमः नाभौ ह्रुं नमः मूलाधारे ह्रूं नमः ऊरुद्वये ह्रें नमः जानुद्व
ये ह्रैं नमः जङ्घाद्वये ह्रों नमः पादयोः फट् नमः इति मातृकापुटितान्वर्णान्विन्यस्य समस्त
विद्याया व्यापकं कृत्वा ध्यानादि मानसपूजां ततो भगवत्स्वरूपिणीं दिव्यदेहं कुमारादिना प
ञ्चिमाद्वारप्रवचनरपुरुषं विधाय तदन्तर्वेदिं तदन्तर षट्दलपद्मं इति एतावत्का विद्या
भगवत्पुरतः संस्थाप्याभ्यर्चा मांशादिस्थापना दि आत्मसूक्तानेम्भवन्ते पीठमध्ये तत्रत्वाभि
ना विद्याया मर्तिं परिकल्प्यावाह्यावाहनादि पुष्पाद्यर्चा तेनैकाग्रीकृतः भगवन्तं षडंगा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सौर॰ नियपङ्क्तित्रयं संपूज्य तद्बहिर्हेलत्रये तत्पश्चाद्वीथीद्वये देव्यग्रदलाग्रवामे ह्रीं श्रीं फट्कारी पादुकां
२६२ पूजयामि वामवीथ्यां देव्यग्र एव किंकरपादुकां पूजयामीति संपूज्य चतुरश्रद्वारस्य दक्षिणे
वामपार्श्वयोः जया विजया ततोऽष्टदलेषु देव्यग्रदलमारभ्य प्रागन्यादक्षिणेषु ह्रीं श्रीं हे का
लीपादुका खेचरीया चेश ज्वालिनी हूं डंकारीया क्षेमंकरीया इति संपूज्य लोकपालाद्या
दि सर्वं समापयेदिति अत्र कुलकुलावलिदानान्तरं किंकरस्यापि देव्यग्रन्यादिभिर्बलिं द
द्यादिति त्रिपुरा नित्यापूजाविधिः ॥ श्रीविद्यानन्दनाथेन शिवयोः प्रियसूनुना कृतेऽस्मि
न्भागवता चोचतन्त्रिपुरानरंगकः २४ ॥ अथ श्रीकुलसुंदरी ॥ तन्त्रराजे ॥ अथ षोडश नित्यासु द्
वितीयायाः समीरिता विद्योक्ता कुलसुन्दर्यास्तस्याः पूजाविधिं शृणु तद्याने अत्र तु न्यासे तत्र
कीर्तितं समं चेतनमिति ॥ दक्षिणामूर्तिसंहितायां ॥ अस्य श्रीकुलदक्षिणामूर्तिर्ऋषिः शिरसि वि
न्यसेत् छन्दः पंक्तिस्त्विति योगविविन्यस्य देवता हृदये परमेशानि विन्यसेत् कुलसुंदरी
वाग्भवं बीजमित्युक्तं शक्तिस्तार्तीयमीरिता कामबीजं कीलकं स्यात्पुरुषार्थे नियुज्यते ॥
तन्त्रराजे ॥ त्रिभिस्तैर्हृदि नेत्रे मूले वर्णैः कुर्यात्षडंगकं न्यासविधिं पावनं सानन्दपूजा पवित्रोक्त
मान्त प्रत्येकं त्रैस्त्रिभिर्बीजैर्दीर्घस्वरसमन्वितैः कुर्यात्कराङ्गवक्त्राणां न्यासं योन्यक्षपात्रविधि
धि ऊर्ध्वप्राक्दक्षिणोदीच्यापश्चिमापरनामभिः शुचिनयनतस्यालस्यदास्मयपात्र क

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

क्रमेण्यापारं प्रहसितं द्वितीये लोचनत्रये तर्जनीमङ्गुष्ठे विद्धि केचनत्वं ज्ञानमालय

पुच्छमेवा सनाभि शतनः पाणिपद्मद्वये स्फुलिङ्गधारालोन्मेषत्त्वधात्मलवाणिकैः ला

हितो लोहिताकारशक्तिः हृदि निषिद्धितो लोहिताख्यकमण्डलपुस्तकपाणिं बोधज्ञा

प्रतिबद्धं चित्रयन्तो यथा वाहुः स्मितानना मनो चैतन्यचित्तं मातृकास्त्रकूटी स्फुला

नाङ्कहारकेयूरपाणीन्द्रपुरो स्फुला रत्नलब्धकम्बुभिर्मलसद्दन्तः स्थूलांशुभाका

रुणानेत्रयरमामरुणा मनोज्ञादशाभिर्मुक्तासर्वेषां सर्वां वा द्युपी गवालानस्तनपद्म

ऊर्ध्वकारसन्निमिता रत्नकुण्डचूडाकलशाङ्गस्यानपुत्रिका दधानादितिः

[illegible]

वामेः पुस्तकवामितोन्यला हेमीचक्रसमी रत्नमाला के

मानाचक्रवर्गपद्मविन्दुः पद्मरागसमदेवाविसिद्धविद्यापरादिभिः ध्यानेवसर्वपत्रिस्य

वालक्ष्मीकीर्तिसिद्धयः सिताकेवलवाक सिद्धालक्ष्मेहेमप्रभामपि धूमाभाचापि

विद्धे हामनपनिग्रहापव नीलाचक्रकोकरणेस्मरेनत्रदयपदया भाषासरस्वतीवा

लीसस्कतायाकृतानया वक्रचूपाविचित्रकिरम्याध्यानेदकोक्वक एवमेकादशधामे

नवपानिषयोजयपत् वहिरदृष्टदाभोजवाक्या याज्ञाः समचेयत् चतुरश्रलोकपा

लाशानिचपात्समवेयेत् इन्द्राग्निप्रमरक्षोभिवरुणानलसोमकान् ईशानानन्तविधा

त्याणायप्रदिव्यधरानर शान्तानेकामभिः प्राग्वत्पूजयेत्सर्वसिद्धये चतुरश्रद्वयं

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

[illegible]

सौरं पार्वतीसंपुटकं ह्रांसंपुटं तेनैव क्षेत्रहृत्तत्पुरगमस्य ऊर्ध्वाद्द्वादशलोत्तुङ्गे चतुःस्त्रिषु च चत्वारि भोगान्तेनव
२९३ पौत्तिकं कृत्वा ततो नाममावाह्य शाम्भवं सम्यग्ध्यात्वा चयेत् एकादशान्तता: शाक्तीः मध्ययोनिस्तु पा-
र्श्वयोः तथैव लोकपालांश्च शक्तीर्द्वारे रूपे चयेत् विशेष एव सामान्यमन्यद्वेदनमेव विक स-
मापयीव लिंदद्यान्नृजानेतऊरुऊलया एवं नित्यार्चने ऊर्ध्वीभिन्यस्य होमे हुतेनैव ॥ अथ प्रयोगः
तत्र प्राग्वदासनपूजादि योगपीठन्यासान्ते मूलविद्यया प्राणायामत्रयं कृत्वा शिरसि दक्षिण-
मूर्तये ऋषये नमः मुखे पंक्तिश्छन्दसे नमः हृदये श्री ऊर्ध्वलहेदरी नित्यायै देवतायै नमः गु-
ह्ये ऐं बीजाय नमः पादयोः सौः शक्तये नमः नाभौ क्लीं कीलकाय नमः इति विन्यस्य सर्वा-
भीष्टसिद्धये विनियोगः कृताञ्जलिः कृत्वा ऐं हृदयाय नमः क्लीं शिरसे स्वाहा सौः शिखायै
वषट् ऐं कवचाय हुं क्लीं नेत्रत्रयाय वौषट् सौः अस्त्राय फट् इति करषडङ्गन्यासं कृत्वा पूजा-
रम्भे जपारम्भे आं हृदयाय नमः ईं शिरसे स्वाहा ऊं शिखायै वषट् ऐं कवचाय हुं औं अस्त्राय फ-
ट् इति कराङ्गयोः विन्यस्य शिरसि ऐं ऊर्ध्ववक्त्राय नमः मुखे ऐं पूर्ववक्त्राय नमः दक्षकर्णे ऐं
ओं दक्षिणवक्त्राय नमः वामकर्णे ऐं ऐं उत्तरवक्त्राय नमः ऐं औं पश्चिमवक्त्राय नमः ब्रह्मरन्ध्रे ऐं अप-
रवक्त्राय नमः इति न्यसेत् पूजामध्ये तावरणस्य पूजारम्भे विद्याया मध्यमबीजं षट् दीर्घस्वरैः
भिन्नं कृत्वा कं क्लीमित्यादि न्यसेत् पूजान्तेपि विद्याया अन्तिमबीजं तथैव स्वरैर्भिन्नं कृत्वा सौं सौ-
मित्यादि न्यसेत् एवं जपादौ जपमध्ये जपान्ते वा क्रमेण न्यसेत् ३ हि ष [illegible] जपादौ तु तत्र
मिति अथ प्रकृतः प्रथमं हृदयस्य वक्ष्यमाणानन्तरं मूलाधारे ऐं नमः ब्रह्मरन्ध्रे क्लीं नमः हृदये सौः
नमः दक्षनेत्रे ऐं नमः वामे क्लीं नमः ललाटनेत्रे सौः नमः दक्षश्रोत्रे ऐं नमः वामे क्लीं नमः वि

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

पादाग्रे सौः नमः एवं वामोरुमूले जानुनि पादाग्रे तथैव न्यसेत् ततो मूलविद्यया व्यापकं कुर्यात् मू
नापमस्तकान्तयोः अपि मध्यबीजेन सबीजयोरपि वक्त्रन्यासानन्तरं मूलबीजैर्नवविधन्यासं व्यापक
न्यासं च कुर्यादिति संप्रदायः ततो ध्यानमानसपूजान्ते भगवत्यास्त्वर्णादिपट्टे कुंकुमादिनाष्टदल
कमलं कृत्वा तत्कर्णिकायां भगवन्नवयोनिचक्रं विधाय समाहृदिस्थितं हृदयं तद्धृदिः एवं य
त्रिमयोर्हीरयुते चतुरस्रहृदयं कुर्यादिति पूजाचक्रं निर्माय भगवत्यष्टकं संस्थाप्य आवा
ह्य मसपूजान्ते मंडूकादिना स्मांते भगवतीष्टपूजां कृत्वा अष्टदलकेसरेषु वामायै नमः ज्येष्ठायै नमः
रौद्र्यै नमः अंबिकायै नमः इच्छायै नमः क्रियायै नमः कुब्जिकायै नमः विश्वायै नमः सर्वायै नमः
विषघ्न्यै नमः इति दशशक्तीः संपूज्य ह्सौः सदाशिवमहाप्रेतपद्मासनाय नमः इति समस्त
पीठं संपूज्य तत्र कुलसुंदरीविद्यया मूर्तिं परिकल्प्य आवाह्य आवाहनादिषु प्राणप्रतिष्ठान्ते भगवत्याः ष
ट्चक्रन्यासमन्त्रैः देव्या वक्त्रषडङ्गं संपूज्य आसनादिपुष्पोपचारान्ते त्रिकोणमध्ये भगवत्सडं
मानिं संपूज्य आग्नेयोनिमध्ययोन्यां मध्ये आवरणरूपं त्रिवर्यं संपूज्य अन्तस्त्रिकोणाग्रकोणे ह्रीं
श्रीं भाषापादुकां पूजयामि इति संपूज्य अष्टमयोनिषु देव्यष्टयोनिमातृभ्यः आदक्षिणेन ह्रीं श्रीं
सरस्वतीपादुकां पूजयामि एवं वाणी संस्कृता प्राकृता परा बहुरूपा चित्ररूपा रम्या इ
मष्टशक्तीः संपूज्य अन्तर्योन्यां देव्याः पृष्ठदक्षिणकोणे आनंदा वामकोणे का इति संपूज्य

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सौर.
२८४
294

अष्टदलेषु भगवतश्चावरणाः संपूज्य ततश्चतुरस्रे लोकपालान् लं इंद्राय इत्यादिशक्ति
रूपान्संपूज्य तदायुधान्यपि तथैव शक्तिरूपाणि संपूज्य धूपादिकं सर्वं कृत्वा मासमेकं समापये
दिति कुलसुंदरीनित्यापूजाविधिः अथ नित्यानित्या तत्र श्रीतंत्रराजे अथ षोडशनित्यास्तथा
प्रोक्ताः कादयो नित्या नित्यानित्यांशरूपा यासामेवं ततमिदं जगत् विद्याहार्दाद्युतेनैवं तद्दिवानमि
ह्रोच्यते यासां समस्तजीवानां देहस्थितिविधायिनी यासां ध्यानेन ततः शक्तीस्ताभिः पूजां च समाप्य
नमिति दक्षिणामूर्तिसंहितायां त्रिपुरेशीवत् तंत्रेऽपीति त्रिपुरेशी बालेति बालैव कुलसुं
दरीति तासां नित्या बाला बालाकुलसुंदर्योरभेदात् बालापूजा यथा पूर्वादिकमेव कुलसुंदर्यास्तु
एवं नित्यानित्या याश्च पीतिमा कृत्वा कुलसुंदरीविधानोक्ता एवं श्यामादयोत्रापि नित्याः तेषु प्रयोगे
लिखनीयाः तंत्रराजे दीर्घस्वरसमेताभ्यां हृत्सहस्राव दंडगं कं वृषमध्ये कं हृन्नाभि तद्यथा रेषु च
क्रमात् विद्यावरणाणि क्रमशो न्यसेद्धृद्युतानि च व्यापकं तत्समस्तेन विद्यया विधिना युतं
ध्यायेत् सर्वसंपत्तिहेतोः सर्वात्मिकां शिवां नवयज्ञास्करविंबाभां माणिक्यमुकुटोज्ज्वलां प
द्मरागकृताकल्पामरुणांशुकधारिणीं चारुस्मितलसद्वक्त्रषट्सरोजविराजितां प्रतिव
क्त्रं त्रिनयनां भजेहीरदनाभिःयुतां पाशांकुशगुणाइक्षुचापखेटत्रिशूलकान् वरं वामेषु दधा
नां दक्षिणैर्हस्तैः
तोचाप्येवं कुर्यात् पुस्तकं तथा पुष्पं बाणं मातुलुंगं च कपालमभयं तथा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

यद्देवीमनन्मथी अवेतत्याक्रयोर्द्वयस्त्वाकर्णापवदामिते लताशक्तिहंदात्वबीजद्वयमथोक्रमा
न्नृपर्णामंडलवर्णास्तु रेते शाक्तीतिमेश्वतं समात्तर्यास्तुनः सेत्वा विद्यास्त्वाद्दार ध्यानराषट्स्वम
म्यापंचशातेयजेन्नाभिर्हनोच्छ्रिवं षट्कोणाकर्णिकासीनाडाकिन्याद्यास्तथार्चयेत् रक्तोनि
लेश्वद्भ्रीशवरूणाभुक्रमाच्चता: डाकिनीराकिनीपश्चाल्लाकिनीकाकिनीतथा शाकिनी
हाकिनीमूलदेवीसहपाविग्रहाः हेतीस्त्वाभ्रमितः शक्तिरूपास्तन्मावजानन्मः कृतन्यासा
ध्येमेकलंस्त्वजयेदीरितक्रमात् सवलिवयहोमंतजपेद्दिव्यांयथोरितां षट्कोणाद्दहिवज्रे
नशानार्यैकदलान्विते कृत्वातेषपितामिस्त्वाशर्णानमथमा द्विचत्वः षट्दशादलेहौ
दशाष्टयच्छदेः पद्मे राहषट्कोणार्यंजेलक्ष्मीरितावना चतुरश्चद्वयंवाह्ये चतुर्दीरसमवि
ते विधायतेशुशावासुखशाक्तीनां विश्वातियजेत ब्रह्माद्यालोकपालाख्याः षोडशाद्वारमेस्थिताः
अनंतब्रह्मनियतिकालरूपाहिरिमाता: ॥ अथप्रयोगः तत्रयागवदासनादियोगपीठन्यासो
तेनित्यानित्याविद्यायाःप्राणायामत्रयंकृत्वा शिरसिदक्षिणामूर्तयेऋषयेनमः मुखेपंक्ति
छंदसेनमः हृदिनित्यानित्यायैदेवतायैनमः गुह्ये ऐंबीजायनमः पादयोः ॐशक्तयेनमः
नाभौईंकीलकायनमः इतिविन्यस्यसर्वाभीष्टसिद्धयेविनियोगः कृतांजलिरुक्त्वा ऐंमो
हृदयायनमः ह्रींमीशिरसेस्वाहा हूंमेंशिखायैवषट् हैंमैंकवचायहुं ह्रौंमोंनेत्रत्रयाय

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सार.
२६५
265

वौषट् हूं: म: अस्त्राय फट् इति करषडंगन्यासं विधाय भ्रूमध्ये हूं नमः कंठे मं नमः हृदि के नमः
नाभौ लं नमः उरौ वं नमः मूलाधारे हूं नमः समस्तविद्याव्यापकं विधाय तत्र यद्भास्करबिंबा
भामित्यादि ध्यात्वा मानसपूजां तेस्वर्णादिपट्टे कुंकुमादिना षट्कोणं विधाय तन्मध्ये त्रिकोणं वि
धाय षट्कोणाद्बहिः षोडशदलयुतानि षट्त्रिंशत्पत्राणि विधाय द्वात्रिंशद्दलयुतानि अ
ष्टादशपद्मानि चांते वहिर्भागेन कृत्वा तद्बहिश्चतुरस्रद्वयं च तद्द्वारोपेतं कुर्यादिति पूजाचक्रे
निर्माय प्राग्वत्पुरतः संस्थाप्य अर्घ्यादिस्थापनांतां पूजां तेकुलसुंदरीपीठमभ्यर्च्य पू
जां विधाय आवाहनादिपुष्पोपचारांतं मंत्रं तन्मध्ये देवीपरितः प्राग्वत्षडंगानि संपूज्य देव्याः
पृष्ठभागे षट्कोणाष्टत्रयोरंतराले प्राग्वद्गुरुपंक्तित्रयमभ्यर्च्य षट्कोणेषु निर्ऋतिकोणे ह्रीं
श्रीं डाकिनी श्रीपादुकां पूजयामि वायव्ये राकिनी पा पूर्वकोणे लाकिनी पा आग्नेये काकि
नी पा ईशाने शाकिनी पश्चिमे हाकिनी श्रीपादुकां पूजयामि इति संपूज्य वहिः षोडशदले दे
व्यग्रदलमारभ्य प्रादक्षिण्येन ह्रीं श्रीं अशक्तिपा ४ आशक्तिपा एवं इशक्तिपा ईशक्तिपा उ
शक्तिपा इत्यादि अः शक्तिपा इत्यंते षोडशशक्तीः पूजयेत् एवं तेष्वपि पंचत्रिंशत्सु तेषु क
कारादिक्षकारांतं पंचत्रिंशद्वर्णशक्तीः प्रतिपत्रं षोडश षोडश शक्तीरिति प्रातःक्रमेण मंडलव
र्णः शक्तीः पूजयेत् अष्टादशपद्मपत्रेषु प्रतिपत्रं मेद्वात्रिंशत्संख्याकाः प्रोक्तशक्तयः पू

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

न्याः अथवा षट्कोणाद्बहिरेकपंचाशद्दलमंडितं पद्ममेकं पद्मे विरच्य तद्दलेषु देव्या आदिमाद्
दक्षिणेन ह्रीं श्रीं अग्न्याशक्तिपादुकां पूजयामि ह्रीं श्रीं आशाशक्तिपादुकां पूजयामि इत्यादिना कामान्तैकपं
चाशद्वर्णशक्तीः पूजयेत् यद्वा षट्कोणाद्बहिः षोडशदलपद्मं तद्बहिः द्वादशदले तद्बहिः
दशदलं तद्बहिः षट्दले तद्बहिश्चतुर्दले तद्बहिश्चतुर्दलमिति पद्मषट्
कं विधाय षोडशदलेषु कादिठान्तवर्णशक्तीर्दशदलेषु डादिफान्तवर्णशक्तीः रसदलेषु वादि
लान्तशक्तीः चतुर्दलेषु वादिसान्तवर्णशक्तीः द्विदले हक्षशक्तीरिति पंचाशच्छक्तीः पूजयेत् प
द्मस्तम्भमध्यमकर्णिकापत्रेषु एकपञ्चान्मोरेण वर्णशक्तीः संपूज्य बहिश्चतुरश्रस्य चतुर्द्वार
पार्श्वेषु देव्यग्रद्वारस्य दक्षिणपार्श्वतः प्रतिद्वारं द्विद्विक्रमेण संपूज्य पश्चिमद्वारमारभ्य श्री ब्रा
ह्म्याद्यष्टशक्तीः प्रादक्षिण्येन ह्रीं श्रीं ब्राह्मी श्रीपादुकां पूजयामि नमः इत्यादिक्रमेण संपूज्य पश्चि
मद्वारमारभ्य प्रतिद्वारं द्विद्विक्रमेण इंद्रादीनोपान्त्यमेकं मार्गवत्संपूज्य वायव्यादिनैर्ऋत्यंतं को
णचतुष्टये ह्रीं श्रीं अनंतशक्तिपादुकां पूजयामि एवं ब्रह्मशक्ति नियतशक्ति कालशक्तिरिति
संपूज्य षट्कोणान्तर्वृत्तयोरन्तराले द्वादशस्थानानि परिकल्प्य देव्या दक्षिणाधः करादि वामा
धः करान्तं स्थानेष्वायुधानि ह्रीं श्रीं अभयशक्ति पद्मकपालशक्ति खड्गशक्ति दण्डशक्ति पुस्त
कशक्ति अंकुशशक्ति पाशशक्ति अक्षगुणशक्ति इक्षुचापशक्ति खेटशक्ति वरशक्ति।

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सौभ- इति संसृज्य भुवनमध्ये देवी तद्विद्यया संसृज्य पूर्वादिकं सर्वं कनासमापयेदिति नित्याह्निकाविधिः ॥ अ
२९६ थ नीलपताका तंत्रराजे अथ षोडशविद्यासहाद्यश्रीया समीरिता तस्या नीलपताकाया विद्या
तं सर्वसिद्धिदं न्यासक्रमं विधिं चैव ध्यानं यस्यार्चीः प्रपूजनमिति दक्षिणामूर्तिसंहितायां ऋषिः
296 संमोहनकं छंदो गायत्री देवता मनो नित्यानीलपताकाख्या ह्रीं बीजं ह्रीं च शक्तिकं कामबीजं कीलकं
स्यादिति तंत्रराजे मूलविद्यान्तरैरंगान्याचरेत्षडंगक्रमात् द्विवर्णषट्कषडक्षराणि क्रमेण षडिति
रितैः श्रोत्राक्षिनासापुगलेवाचिकंठेहृदि क्रमात् नाभावाधारके पादसंधिषु त्रिषु च क्रमात् मंत्रा
क्षराणि क्रमशो न्यसेत्सपरं पापि च व्यापकं च समस्तेन विद्यायाश्च यथाविधि इंद्रनीलनिभां
भास्वन्मणिमौलिविराजितां पंचवक्त्रां त्रिनयनामरुणांशुकधारिणीं दशहस्तां लसन्मुक्ता
माणाभरणमंडितां रत्नस्तबकसंभिन्नदेहां चारुस्मितानना पाशं पताकां चर्म श्यामांगं चापं
वरं करैः दधानां वामपार्श्वस्थैः सर्वाभरणभूषितैः अंकुशं च ततः शक्तिं खड्गं बाणं तथा
भयं दधानां दक्षिणैर्हस्तैरासीनां पद्मविष्टरे श्यामाकालवर्णविरूपस्यपादायुधविभूषणैः शा
क्तिहृदेहैतां ध्यायेद्देवीं नित्यार्चनक्रमे उभयपार्श्वयोर्ध्वादिक्रमेणायुधध्यानमिति त्रिषट्
कोणवृत्तं पद्ममष्टपत्रं ततो बहिः अष्टावेशभूपुरं चैव ह्यतेन्तस्रयुग्मके चतुर्द्वारयुतं दिक्षु
शाखाभिस्सुसमन्वितं कृत्वा तामाहृतीशक्तिगणैस्तत्रार्चयेत्क्रियां इच्छाज्ञानक्रियाज्ञानशा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

कोष्ट्रिकोणेषु मध्ये जयेत् डाकिन्याद्याय जेत् षट्स्रकोणेषु पश्चिनः क्रमात् ब्राह्म्यादीरष्टपत्रेषु तत्को
णेषु वह्निलत्या मातृकाः स्तायजेत् क्लींनिमादिमा दिक्षुस्थिताः बलिहृदयं चक्रवीतस्यो मायवन्स
मापयेत् सर्वत्र नित्यहोमं न कुर्यादन्नाज्यसंयुतं निलतंडुलकैर्वापि प्रोक्तद्रव्यैरुदीरितैरिति अ
थप्रयोगः तत्र भगवद्योगपीठन्यासान्ते नीलपताकाविद्याया न्यासमत्र यं कृत्वा शिरसि
संमोहनाय ऋषये नमः मुखे गायत्री छंदसे नमः हृदि नीलपताकाविद्यायै देवतायै नमः
गुह्ये ह्रीं बीजाय नमः पादयोः ह्रूं शक्तये नमः नाभौ क्लीं कीलकाय नमः इति विन्यस्य मम
सर्वाभीष्टसिद्धये विनियोगः इति कृतांजलिर्वदेत् ततो ह्रीं ब्रह्म हृदयाय नमः सुक्रों श्रां क्लीं शि
रसे स्वाहा पैं वं लं ऊं नित्यमदाशिखायै वषट् ह्रां कवचाय हूं वें नेत्रत्रयाय वौषट् ह्रूं स्रंस्त्राय
फट् इति करषडंगन्यासं विधाय दक्षकर्णे ह्रीं नमः वामे क्रुं नमः दक्षनेत्रे ह्रूं नमः वामे क्रों
नमः दक्षनासिकायां श्रीं नमः वामे क्लीं नमः मुखे ऐं नमः कंठे वलऊं नमः हृदि निं नमः ना
भौ सं नमः मूलाधारे मं नमः दक्षोरुमूले दं नमः जानुनि द्रं नमः गुल्फसंधौ वें नमः वामो
रुमूले ह्रूं नमः जानुनि फ्रें नमः गुल्फसंधौ ह्रीं नमः इति विन्यस्य नीलपताकाविद्याया भगव
द्यापके विधाय ध्यानादि मानसपूजांते भगवन्स्वर्णादिपट्टे कुंकुमादिना चतुर्द्वारोपेतं चतुरस्र
हृदयं कृत्वा तदंतरष्टदलहृदयं तदंतरष्टकोणं तदंतरष्टदलकमलं तदंतः षट्कोणं तदंतस्त्रि

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सौर॰
२९६
297

कोणे इति संख्या चक्रं निर्माय पूजनं ॥ संख्याप्यार्च्या हि स्वामले जाते भुवनेश्वरीपीठमध्ये तत्र नीलपता
काविद्यया सह तत्र विकल्प्याद्या हस्तौ दिशुव्यापकान्तराले त्रिकोणमध्यतो बिन्दौ न्यस्य इष्टानि संपूज्य त्रिकोणा॰
षट्कोणयोरन्तराले बाह्य पंक्तिवृत्तमध्ये च त्रिकोणषट्कोणयोरन्तराले देव्या आदि दक्षिणकरादि
वामान्तः करान्तस्थान्यायुधानि ॐ ह्रीं श्रीं अभयाय नमः वरदाय नमः खड्गाय नमः पाशाय नमः
अंकुशाय नमः पाशाय नमः पताकायै नमः चर्मणे नमः शार्ङ्गाय नमः चापाय नमः वराय नमः इति
संपूज्य त्रिकोणस्याग्रकोणादि प्रादक्षिण्येन ॐ ह्रीं श्रीं इच्छाशक्तिश्रीपादुकां पूजयामि एवं ज्ञानशक्तिक्रि
याशक्ति इति संपूज्य षट्कोणेषु देव्यग्रादि प्रादक्षिण्येन ॐ ह्रीं श्रीं डाकिनीश्रीपा एवं राकिनी लाकिनी॰
लाकिनी काकिनी शाकिनी इति संपूज्याष्टदलेषु देव्यग्रादि प्रादक्षिण्येन ॐ ह्रीं श्रीं ब्राह्मीश्रीपाद
कां पूजयामि इति ब्राह्म्याद्यष्टशक्तीः संपूज्य अष्टकोणेषु देव्यग्रमारभ्य प्रादक्षिण्येन ॐ ह्रीं श्रीं समलीश्री
पादुकां पूजयामि एवं सरसी सारा समना सरस्वती समया सर्वांगसिद्धा इति संपूज्य तद्बहिः चतुरश्रे देव्यग्र
द्वारस्य दक्षिणभागमारभ्य ॐ ह्रीं श्रीं विकलाश्रीपा एवं आकर्षिणी लोला निसा मदना मालिनी विनोदा को
लिका पुष्पा पुराणा इति संपूज्य बहिः सर्वतश्चतुरस्रचतुर्द्वारपार्श्वेषु देव्यग्रद्वारस्य दक्षिणपार्श्वमारभ्य तद्वाम
रभ्य तद्वामपार्श्वान्तं प्रति द्वारं द्विद्विक्रमेण प्रादक्षिण्येन पुनर्ब्राह्म्याद्यष्टशक्तीः संपूज्य पुनर्देव्याः पुरोभागस्य
द्वारस्य दक्षिणपार्श्वमारभ्य प्रतिद्वारं द्विद्विक्रमेणेशानान्तान् लोकपालान् तदष्टकं प्राग्वत् संपूज्य वायव्यादिको
णचतुष्टये च अनन्तं ब्रह्माणं निर्ऋतिं कालं चाश्रितान् संपूज्य वज्रादीन्यायुधानि प्राग्वत् क्रमेण संपूज्य पुनर्मध्ये
नीलपताकानित्यात्र हि ययाभ्यर्च्य धूपादि सर्वं प्राग्वत् कल्पयेदिति नीलपताकार्चनविधिः ॥ अथ विजया नित्या श्रीतन्त्रराजे
अस्याः पाठान्नित्यास्तवसमोकात्यां त्रयोदश्यां नहि धाने पूजायाः प्रविधाने जितानुवत्तरगानन्दानन्दस्य सम्पादनाय
शक्तिं विभिदिति दक्षिणामूर्तिसंहितायां अपि स्याय तिक्रमाय वीरवतां स्वयं स्वयंविजया तन्त्रराजे विद्यायां व्यंजनेरीयुक्
त्वयुक्ता वक्ष्यन्त योगाभ्यां न हृयं बकुचौ स्वरंगानिक्रमौ ॥ ज्ञानेन्द्रियेषु श्रोत्रादिप्रवृत्तिं च विषमेन अथ ध्यानं क्रमादि
द्युगमनत्यन्तं एवं वनपंच बकारं व्याप्यजापतिवक्रं त्रिलोचनं भास्वन्मकुटविमलचंद्ररेखा विराजितं ॥ ॥ ५

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

२८

वीभरणं तेषु त्वं कोपीतांबरसमुज्वलां । अग्रजासनतल्पदेहकां निजालोकविस्मितां । शंखचापा-
शांकुशेष्वाकल्हारं वामबाहुभिः । चक्रं तथाऽभयाख्यं वै सायकं मातुलंगकं । दधानां दक्षि-
णैर्हस्तैः प्रयोगे भीमदर्शनां । ब्राह्म्याद्यादिभिः शक्तिभिः परिवारिवारितां । समरे संग्रामे
ष्वेषु प्रयोगेषु स्वरूपेण स्मृतां । ध्यानमप्यस्यापि पूजायां स्वरूपेण समन्विताः । सर्वदेवा समाके-
तामसवेषाणामपि यथा अपि वामो ध्यावीदिदक्षिणो ध्यो दाघुपध्याने । चतुरस्रं हृदयं कृत्वा चतुः-
द्वारोपशोभितं । षाड्वाहकसमोपेतं तत्र श्रीचक्रमर्चयेत् । तदंतः सहेत पुष्पांतरष्टकोणं
विधायतत् तदंतश्च तथा पद्मं षोडशारं चक्रं दंसंयुतं । तथैव द्वादशारं च पद्मं विधायावास्य तत्रैताः
नवशक्ताः हुत्वा सम्यगुपचारैस्तथार्चयेत् । अन्त्यां स्वाम्यां नित्यं होमं कुर्याद्वा तिलतंडुलैः ब-
लिद्वयं च कुर्वीत पूजां भाग्यवत्समापयेदिति । ललितारहिताः पंचदशनित्यास्तिथीपूर्वराः
चंद्रोद्वेऽलसन्तो लिपुता सा तन्मयीन्यथा । अत्र कामेश्वर्यादि पंचदशनित्यानां हृदि त-
येन चंद्रकलापंचदशात्मकरूपपंचदशतिथिमपि त्वानासौ चंद्रकलाधारणात् ललि-
तायास्तु तासां कलानां कारणभूतत्वान्नाद्यादिकलारूपत्वात्तस्याः सहस्रारेण नाहि माया
समस्तात् दीमध्यगतेनामभिरर्चयेत् । तदावरणशक्तीः समानाकारा इति काः । अथान्यदु-
त्रिणैव ताः सर्वाः स्वेषु पूजयेत् । तासां क्रमेण नामानि शृणु वक्ष्ये यथाविधि । नित्या नित्ये

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सौर· वटुहिनमर्चयेत्तचतुरश्रके ब्राह्म्यादिलोकपालांश्च षोडशारवसंस्थिताः अनेनब्रह्म·
नियतिप्राकिकालविधिगताः अंतःस्थितेषु कोणेषु जयेयदङ्क विग्रहाः जयाचविज
२९८ याजंभाभद्राभद्रकरीमपि देमातेमकरीं नित्या अष्टकोणेषु भक्तितः तदंतः षोडश
298 दलेष्वर्चयेत्षोडशशक्तिभिः शान्तीलागंधपुष्पादियोगेन भक्तिसमन्वितः विदारिका
विश्वमयी विश्ववा विभंजनी वीरा विद्या भिनी विद्या विनोदा वित्तविग्रहा वीतशोका
विषघ्नीका विपुला विजयप्रदा विभवा विविधा विप्रा योग्याकारसमन्विता· तदंतर
ष्टपत्रेषु प्राग्नैरष्टाभिलोयजेत्र प्रोक्तक्रमेण गंधाद्यैर्भक्तिनिष्ठाग्रपावणी भजेत·
नित्यशोदेवीमासोऽस्यात्मवेत्तः सवी ॥अथप्रयोगः॥ तत्रप्राग्वद्यागपीठन्यासांतेविज
याप्राणायामत्रयं कृत्वा शिरसि ऋषये नमः ओं हृदयाय नमः ओं शिरसे स्वा
हा हूं शिखायै वषट् ऐं कवचाय हुं ओं नेत्रत्रयाय वौषट् ओं नमः अस्त्राय फट् इति
करषडंगन्यासं विधाय श्रोत्रयोः ओं नमः सर्वांगे ओं नमः नेत्रयोः ओं नमः जिह्वायां·
नमः नासायां ओं नमः चित्ते ओं नमः इति विन्यस्य प्राग्वत्तन्मुद्रा विधाय आत्मार्चनं विधा
य ध्यानादिमानसपूजांते स्वर्णादिपट्टे ओं कुमादिना चतुर्द्वारयुक्तं चतुरश्रद्वयं विधा
य तदंतर्वृत्तत्रयं तदंतरष्टकोणं तदंतः षोडशदलपद्मं तदंतरष्टदलपद्मं इतिपू·

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ज्ञाचक्रं विधाय पुरस्तस्याद्याभ्यर्च्यार्घ्योद्यान्तं सहजांते श्रीगुरुसुवेनैव श्रीयोगपीठमभ्यर्च्य
तत्र विजया विजया मूर्तिं परिकल्प्या वाहनादि पुष्पोपचारांते श्रीगणेशं गां निगुरुपंक्तिं च
यं संपूज्य चतुरश्रस्य द्वारस्य पार्श्वेषु देव्यग्रद्वारस्य दक्षिणद्वारमारभ्य तद्वामपार्श्वांतं
प्रतिद्वारं द्विद्विक्रमेण ब्राह्म्याद्यष्टशक्तीः प्रादक्षिण्येन ह्रीं ब्राह्मी श्रीपादुकां पूजयामी
त्यादिक्रमेण संपूज्य त्रिमेखलाद्यारभ्य द्विद्विक्रमेणेन्द्रादीनां लोकपालशक्त्यष्टकं
प्रागवत्संपूज्य वायव्यादि निऋत्यंते कोणचतुष्टये ह्रीं श्री अनंतशक्तिपादुकां पूजयामि
एवं ब्रह्मशक्तिं नियतिशक्तिं कालशक्तिं इति संपूज्य अष्टकोणपुटे देव्यग्रमारभ्य प्रा
दक्षिण्येन ह्रीं जया श्रीपादुकां पूजयामि विजया दुर्गा भद्रा भद्रकरी क्षेमा क्षेमकरी
नित्या इति संपूज्य षोडशदलेषु विदारिका विश्वमयी विश्वा विश्वविभंजिका
वीरा विक्षोभिणी विद्या विद्युद्वा वितशोका विषघ्नी वा विपुला विजयप्रदा वि
भवा विविधा विप्रा इति संपूज्य अष्टदलेषु मनोहरा मंगला मदोत्सिक्ता मनस्वि ने.
नी मानिनी मधुरा माया मोहिनी इति संपूज्य अष्टदलकर्णिकायां देव्याः दक्षि
णाधः करादि वामाधः करांता निदधायुधस्थानानि परिकल्प्य ह्रीं मातंग्या
यनमः एवं सायकेभ्यो नमः खड्ग अंकुश चक्र शूल पाश खेट चाप कह्लार इति सं

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सौर· स्य पुनमाधे विजयानित्यानन्दघया मंगलस्य प्रपादि सर्वं शाम्बल्ममापयेदिति विज्ञ पावि
२९९ न्याविधिः ॥ अथ सर्वमंगला ॥ श्रीनंदराजे ॥ अथ षोडशानित्यास्वेषा शोभा कान्त चतुर्दशी ए
२७७ कादशरात्रया शोभा कामा विद्या सर्वमंगला ॥ स्यास्य क्रमध्यान विधिं शाक्तीनावरणस्थिताः
पूजाक्रमं साधनं च विनियोगादिकान्क्रमात् ॥ इति त्रिमूर्तिसंहितायां ॥ अथ ऋषिश्छन्दो महे
शानि गायत्रं छंदः उच्यते देवी पंचसर्वमंगलेति ॥ नंदराजे ॥ मूलविद्या चतुर्दीर्घस्वरभिन्नैः ष
डंगकं न्यासानि तत्त्वस्मिन्ज्ञानित्यमेतत्सृष्टसमनोवपि सवर्णावर्णोहविंदमकामाणिक्य
भूषणा माणिक्यमकुटाने चन्द्रयोग्रोक्वहृया परा द्विभुजा सामनापद्येन व्हषोडशान्ह
यैः पद्मैरुपेतैः सचतुर्द्वारभूपद्मग्मके मातुलंगफलदक्षदधानाकरपंकजे वामेनति
नभक्तानां सङ्कीर्तिपन्नादिके समामानाभिरभिन्नः शक्तिभिः परिवारिता षट्समति
भिरन्याभिर्दशोक्ताभिरन्विता प्रयोगे तत्सदा नेम्पमपर्याप्तकि शक्तिका ताः शक्तीः
शृणु देवेशि याह्नित्यावरणस्थिताः भद्रा भगवती भव्या विशाला दीपशिखिनी कुञ्ज
भोकमलाकल्याणपूजयेदशपत्रके कलापूर्णा च नित्या मंगला जीविनोदया सुखा
काममेला सर्वपूर्णा भाग्या मशोदिता विवेका विभवा विश्वा विचिन्ता च षोडशमके
पूजयेदभितः शक्तीः शादविनण्टक्रमेणवै कामिनी खेचरी चर्या पूर्णा परमेश्वरी

श्री
२

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

गौरींशिवांमेमेयांचविमलांविजयांपरां पवित्रांपद्मिनींविद्यांविश्वेशींविश्ववल्लभां अघोषद्रुमा
नंदामंबुजाक्षीमनिंदितां वरदांवाक्प्रदांवाणींविविधांवेदविग्रहां वंद्यांवागीश्वरींसत्यांसंय
चसरस्वतीं निर्मलांनादरूपांचसज्जयेत्सोऽग्राद्दये प्रागग्न्यादिभिः सर्वाः क्रमादन्तर्थसेत्त
काः ब्राह्म्याद्यालोकपालाद्याः शक्तीः द्वारेषुपूजयेत् पश्चिमादिचतुर्वनतत्र शाक्तविग्र
हाः अनंतेन्द्रस्थानियतिकालरूपाविदिग्गताः वलिंद्रपंचहोमंचकुर्यात्प्रागवत्समापयेत् ज्ञे
यंतन्नित्यशः ज्ञयोदेशेनस्या सहस्रकं अथप्रयोगः प्राग्वद्योगपीठन्यासांतेनसर्वमंगलावि
द्ययाप्राणायामत्रयंकृत्वा शिरसिचंद्रायनमः मुखेगायत्र्याश्छंदसेनमः हृदिसर्वमंगलादे
वतायैनमः इतिविन्यस्य ह्रांहृदयायनमः ह्रींशिरसेस्वाहा ह्रूंशिखायैवषट् ह्रैंकवचा
यहुं ह्रौंनेत्रत्रयायवौषट् ह्रःअस्त्रायफट् इतिकरषडंगन्यासंविधाय श्रोत्रयोःह्रांनमः
सर्वांगेह्रींनमः नेत्रयोःह्रूंनमः जिह्वायांह्रैंनमः नासायांह्रौंनमः मनसिह्रःनमःइतिवि
न्यस्य समस्तविद्याव्यापकंविधाय ध्यानादिमानसपूजांतेप्राग्वल्लक्षणादिपट्टेक्रमादि
नावतद्धीरोपेतं चतुरस्रद्वयंकृत्वा तदंतर्द्वात्रिंशद्दले तदंतःषोडशदले तदंतरष्टदल
मिति पूजाचक्रंविधायप्राग्वत्स्वस्तंसंस्थाप्याभ्यर्च्यार्घ्यादिभ्यात्मपूजांतेभवनेपद्मपीठ
मभ्यर्च्य तत्रसर्वमंगलाविद्ययामूर्तिंपरिकल्प्यावाहनादिपुष्पोपचारांतैः प्राग्वत्षडंगानि

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सौर· गरूपं कित्रपंच संपूज्य कर्णिकायां देव्या दक्षिणवामयोः बीजपूराय नमः वराय नमः इति
संपूज्य अष्टदले ह्रीं श्रीं भद्रापादुकां पूजयामि एवं भवानी भव्या विशालाक्षी शुचिस्मि
३०० ता ककुभा कमला कल्या इति संपूज्याः षोडशदलेषु कमला कल्या इति संपूज्याः षोडशा
300 दलेषु कमला शरण्या नित्या अमला श्रीविलासदया अशोका अमला पूर्णा पुण्या भा
ग्या उदिता विभवा विश्वा वितता इति संपूज्य द्वात्रिंशद्दलेषु कामिनी खेचरी गं
धी पुराणा परमेश्वरी गौरी शिवा अमेया विमला विजया परा पवित्रा पद्मिनी
विश्वेशी शिववल्लभा अशेषरूपा आनंदा अंबुजाक्षी अनिंदिता वरदा वाक्प्रदा
वाणी विविधा वेदविग्रहा विद्या वागीश्वरी सत्या संयता सरस्वती निर्मला नादरूपा
इति संपूज्य चतुरश्रस्य चतुर्द्वारपार्श्वेषु देव्य भद्रारस्य दक्षिणपार्श्वमारभ्य तद्वामपार्श्वा
न्तयतिद्वारं द्विद्विक्रमेण ब्राह्म्याद्यष्टशक्तीः गंधादिलेपन ह्रीं श्रीं ब्राह्मी श्रीपादुकां पूजया
मि एवं क्रमेण संपूज्य पश्चिमद्वारमारभ्य पूर्ववत्क्रमेण इंद्रादीशानांतं लोकपालशक्ती नाम
ष्टकं प्राग्वत्संपूज्य वायव्यादि नैरृत्यंतं कोणचतुष्टये ह्रीं श्रीं अनंतशक्ति श्रीपादुकां
पूजयामि एवं ब्रह्मशक्ति नियतशक्ति कालशक्ति इति संपूज्य पुनः सर्वमंगलाविध
या मध्ये तां संपूज्य धूपादिकं सर्वं प्राग्वत्कृत्वा समापयेदिति सर्वमंगलापूजाविधिः ॥ ॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

अथ ज्वालामालिनी ॥ तन्त्रश्रीतन्त्रराजे । अथ षोडशानित्यानां पञ्चदशपुटितापरा तद्विधाने शृणु प्राज्ञे
ज्वालामालिन्युदाहृता स्वासंध्यानेन ततः शाक्तीः पूजामपि च समापयेत् ॥ दक्षिणामूर्तिसंहितायां ॥
षि
ऋषिर्लक्षकपङ्क्तिश्छन्दो गायत्री देवतालिपे रेफस्त्री विज्ञेया शक्तिः कीलकं कवले कवचे प्रियं ध्ये
ज्वालामालिनी एकवक्त्रपञ्चतः पञ्चवक्त्राष्टपदशाक्ते रेः ऊर्ध्वादेगानिर्मलादितः षट्
करांगयोः ज्वलज्ज्वलनसंकाशां मालिक्रमक्रोदोज्ज्वला षट्कोणाद्वादशभुजां सर्वाभरण
भूषितां पाशांकुशौ खेटखड्गौ चापबाणौ गदाधरौ शूलवह्नीवराभीतिर्दधानां करपं
कजैः स्वसमानाभिः शक्तिभिः परिवारितां चारुस्मितलसद्वक्त्रसरोजां वीक्षणां विता
ध्यात्वैवमुपचारैस्तैश्चैतां च नित्यशः चतुरस्रं हृत्पंक्त्या चतुर्द्वारसमन्वितं सशावेः
मष्टपत्राब्जमंतरष्टाश्रकं ततः षट्कोणमध्यतस्तस्य विधाय त्रिशोभां यजेत् इच्छाज्ञान
क्रियाशक्तिरचैव्यस्रगाः क्रमात् डाकिन्याद्यास्तु षट्कोणे द्वादशेचस्मरादिकाः च
स्वरा विषवक्कवलालाद्वीलोलजिह्विका सर्वेभस्मासहस्वाली निःसंग्रामे हन्तिप्रिया व
हिपुष्टिश्छन्दे पूतनाश्च जयपञ्चशदा दिशः स्वविन्यामप्रमेयाच पूर्णाद्रूपाड्डामदा सर्वार्थसिद्धि
रूपा च यानेनामकरूपिणी वह्निद्वारेषु कोणेषु पूजयेन्मातृकादीरिताः प्राग्वत्ताल्लार्ध्यपुष्पः
केनाष्टशक्तिकर्मां यजेत् वलिहोमावसाने तत्र निर्मध्यकृतसंमीलितः ॥ अथ प्रयोगः ॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सौर· तत्र भार्गवयोगपीठस्थां तां ज्वालामालिनीविद्यया भालत्ययाम मंत्रयं कृत्वा शिरसि कश्यपाय
ऋषये नमः मुखे गायत्रीछंदसे नमः हृदि ज्वालामालिनीनित्यायै देवतायै नमः गुह्ये रं
३०२ बीजाय नमः पादयोः फट् शक्तये नमः नाभौ हूं कीलकाय नमः इति विन्यस्य मम सर्वा
३० भीष्टसिद्धये विनियोगः इति कृतांजलिः कृत्वा हूं हृदयाय नमः नमः शिरसे स्वाहा भार्गवाय
शिखायै वषट् ज्वालामालिनि कवचाय हुं देवदेवि नेत्रत्रयाय वौषट् सर्वभूतसंहा
रकारिके अस्त्राय फट् इति करषडंगन्यासं कृत्वा तदंतरष्टदलपद्मं तदंतरष्टकोणं
विधाय ध्यानादिमानसपूजां ते स्वर्णादिपट्टे कुंकुमादिना चतुर्द्वारोपेतं चतुरस्रद्वयं कृ
त्वा तदंतरष्टदलांबुजं तदंतरष्टकोणं तदंतः षट्कोणं इति पूजाचक्रं विभाव्य भार्गवतं
पुरतः संस्थाप्याभ्यर्च्य आवाह्य पूजां ते भार्गवमूर्धनि पूर्वदीपपीठमभ्यर्च्य तस्मिन् ज्वाला
मालिनीविद्यया मूर्तिं परिकल्प्यावाहनादि पुष्पांजलिपर्यन्तं भार्गवस्वरूपं गानि गुरुपंक्तिं च प
च त्रिकोणमध्ये संपूज्य त्रिकोणषट्कोणयोरंतराले दक्षादिदिक्षु अधः करादिवामाधः
करांतानि द्वादश आयुधस्थानानि परिकल्प्य ह्रीं श्रीं स्वभीमायै नमः ह्रीं श्रीं वह्निरूपायै नमः शंखा
य बाणेभ्यो खड्गाय अंकुशाय पाशाय खेटाय चापाय गदायै त्रिशूलाय वराय इ
ति संपूज्य त्रिकोणे ह्रीं श्रीं इच्छाशक्तये नमः ज्ञानशक्तये नमः क्रियाशक्तये नमः ततः ष

११
५

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

रकोणे देव्या वामाग्रकोणे ह्रीं श्रीं डाकिन्यै नमः एवं दक्षिणाग्रकोणे राकिनी पृष्ठकोणे
लाकिनी पृष्ठवामकोणे काकिनी पृष्ठदक्षे शाकिनी देव्यग्रकोणे हाकिनी इति मध्ये
तु अष्टकोणे ब्रह्माणी विश्वकवला लोलाक्षी लोलजिह्वा सर्वभक्षा सहस्राक्षी निः
संगा संहृतिप्रिया इति संपूज्य अष्टदले अचिन्त्या अप्रमेया पूर्णरूपा दुरासदा सर्वा
सिद्धिरूपा पावनी एकरूपा इति संपूज्य चतुरस्रे चतुर्द्वारपार्श्वे देव्यग्रद्वारस्य द-
क्षिणपार्श्वमारभ्य तद्वामपार्श्वान्तं गणपतिं द्वारे द्वारे क्रमेण आत्मायष्टशक्तीः आदिदि-
त्रैपतनं संपूज्य पश्चिमद्वारमारभ्य पूर्वपश्चिमक्रमेण इन्द्रादीशानान्तलोकपालाष्टकं संपू-
ज्य वायव्यादिनैरृत्यन्तकोणचतुष्टये पार्श्वे भगवदन्तेन शक्तिं ब्रह्मशक्तिं निवृत्तशक्तिं
कालशक्तिं इति संपूज्य पुनर्ज्वालामालिनीविद्यया मध्ये संपूज्य धूपदीपादिकं स-
र्वं भगवत्कृत्वा समर्पयेदिति ज्वालामालिनीपूजाविधिः ॥ अथ विद्यानित्या ॥ तत्र श्रीतन्त्र-
राजे ॥ अथ षोडशनित्यासु या विद्या षोडशी शिवे प्रोक्तानन्त्याल मधुना शृणु सर्वार्थसि-
द्धिदं विद्याशोणेव कथिता तद्वदन्यासमं पुनः ध्याने शक्तीश्च पूजनमिति दक्षिणामूर्तिसं-
हितायां ॥ ऋषिरस्यास्समेत्रस्य गायत्री छन्द उच्यते विद्याविद्या देवतेति ॥ तत्रैव तन्त्रराजे ॥ विद्यादि-
वापुनारूपादीक्षेयं स्वतारकमात्र षड्गानि यथा पूर्वमार्तकांविद्यापापान्यसेत उद्यदा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

मोर दिव्यविंबाभां नवरत्नविभूषणां नवरत्नकिरीटांच विद्रुमपटांशुकोज्ज्वलां चतुर्भुजां त्रिन
३·२ यनां शुचिस्मितलसन्मुखीं सर्वानंदमयीं विद्यां स्मरेत्खिन्नदायिनीं चतुर्भुजां भुजैः
पाशमंकुशं वरदाभय दधानां मंगलपद्मकर्णिकानवयोनिगां अत्र तु ध्याने वामो
३॥२ र्ध्वादिवामदक्षिणक्रमेण तद्धस्तक्रिया ज्ञेया चक्रनवयोनिवाचनमीरिते नवयोनावष्टवर्गेषु
नाम्नाम्नादिकाः पूजयेत् इच्छाज्ञानक्रिया शक्तिरूपे ये तन्मध्यकोणतः हेतीश्च पतितो दे
व्याः पूजयेत्तदंतिके सर्वासामपि नित्यानां नाथदेव्याः स्तु पश्चिमे पूजयेत्तदाकारे
तत्तन्मंत्रान्यथाविधि गुरुमंडलपूजादि साधारणमुदीरितं सर्वासामपि नित्यानामुप
दात्याः स्वदता इमाः ॥ अथ प्रयोगः ॥ तत्र पागापीठन्यासांते चित्राविद्यया प्राणायामत्रयं कृ
त्वा शिरसि ब्रह्मणे ऋषये नमः मुखे गायत्रीछंदसे नमः हृदि चित्रानित्यायै देवतायै नमः
इति विन्यस्य चों हृदयाय नमः चीं शिरसे स्वाहा चूं शिखायै वषट् चैं कवचाय हुं चौं ने
त्रत्रयाय वौषट् चः अस्त्राय फट् इति करषडंगन्यासं कृत्वा चं कौं अं नमः इत्यादि चं कौं
क्षं नमः इत्यंते मातृकां विन्यस्य चित्राविद्यया व्यापकं विधाय ध्यानादि मानसपूजां ने
त्वा स्वर्णादिपट्टे कुंकुमादिना चतुर्द्वारयुक्तं चतुरस्रं कृत्वा तदंतर्द्वात्रिंशद्दलपद्मं त
दंतः षोडशदलपद्मं तदंतरष्टदलं तदंतर्नवयोनिमिति पूजाचक्रं निर्माय पुरतः संस्थ

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

व्याप्यवर्म्मार्घ्यपात्राद्यात्मपूजांते ॥ आगवभुवनेश्वरीपीठमभ्यर्च्य तत्र विद्याविधयामूर्तिं
परिकल्प्यावाहनादिषूपचारैः तेष्वाश्रवत्रिकोणषट्कोणयोरंतरालेषु रंगानि देव्याः
षट्भागस्थानांतरालेषु रूपक्तित्रयं च संपूज्य त्रिकोणषट्कोणयोरंतरालेषु दक्षिणवा
मपार्श्वेषु ह्रीं श्रीं अभयायनमः एवं मज्जुषायनमः पाशायनमः वाणायनमः इति
संपूज्य तत्त्रिकोणे देव्या अग्रादिप्रादक्षिण्येन ह्रीं श्रीं इच्छाशक्ति एवं ज्ञानशक्ति क्रियाश
क्ति इति संपूज्य अष्टयोनिदेव्या अग्रादिप्रादक्षिण्येषु ह्रीं श्रीं अं आं इं ईं उं ऊं ऋं ॠं लृं लॄं एं ऐं
ओं औं अं अः ब्राह्मी श्रीपादुकां पूजयामि नमः ह्रीं श्रीं कं खं गं घं ङं माहेश्वरी श्रीपा ह्रीं श्री
चं ५ कौमारी श्री ह्रीं श्रीं टं ५ वैष्णवी श्रीपा ह्रीं श्रीं तं ५ वाराही श्रीपा ह्रीं श्रीं पं ५ इंद्राणी
श्रीपा ह्रीं श्रीं यं ५ चामुंडा श्रीपा ह्रीं श्रीं शं ५ महालक्ष्मी श्रीपादुकां पूजयामि नमः इति
संपूज्य अष्टदलादिषु सर्वमंगलापूजोक्तशाक्तीः संपूज्य तथैव सर्वं समापयेदिति ।
विद्यानित्यापूजाविधिः ॥ अथ षडाकिन्यादिषट्स्थानदेवतापूजाविधिर्लिख्यते ॥ तत्र श्री
तंत्रराजे ॥ अथो विधाय षट्कोणं समं कोणेषु शाक्तिकं दिक्षुमात्र मध्ये च तत्र नित्यानित्या
गंधादिभिर्यजेत् आभिते तत्र षडंशु तत्पट्टकं तत्रमायजेत बाह्ये षष्टिवृत्ताः आग्व
स्यात्कवर्णाः समर्चयेत् तासामपि तथा षट्कोणेषु च शक्तयः षड्भिस्ततः

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सौर॰ मादेव्यः सर्वौषध्यादिभिः प्राग्वत्स्नानं पञ्चगव्यपूर्वकैः कादिसोमान्तगाः पूर्वेषु यव-
लक्षणं रहितैस्तैस्तं स्नानाद्येयेत् तेषामपि चक्रार्णान्तोच विशेषतः पूजाविशेष
302 सेवनीयात्मा प्राशनं लोविपतये ॥ ग्रहप्रयोगः ॥ तत्रादौ चित्तसमस्ते संमृत्ते गोमयोपलिप्ते
303 पशुरहितरहिते गृहे प्राग्वदासनपूजादियागपीठस्थापनान्ते नित्यानित्यविधायकं विधि-
नाग्रात्पात्रादिमानसपूजान्तं कृत्वा स्वपुरतो भूमौ कविंद्विलिखितं कृत्वा तदवष्टम्भतः पुर-
तः चतुर्विंशत्यंगुलमानकं मण्डलं निष्पाद्य तन्मध्ये शङ्कुप्रमाणायते ब्रह्मसूत्रस्य पूर्वाग्रा-
दितः पश्चिमाग्रादिति दक्षिणभागे विन्दुद्वयमुत्तरभागे विन्दुद्वयमिति संस्थाप्य विन्दूंश्च
तच्छेपं कृत्वा चिह्नाच्चिह्नं दक्षिणोत्तरायते तिर्यक्सूत्रद्वयमास्फाल्य पश्चिमतिर्यक्सू-
त्राग्रद्वयमारभ्य ब्रह्मसूत्रस्य पूर्वाग्रावधि सूत्रद्वयं विन्यस्य पुनः पूर्वतिर्यक्सूत्रस्य को-
टिद्वयमारभ्य ब्रह्मसूत्रपश्चिमाग्रान्तं सूत्रद्वयं विन्यस्य षट्कोणं कृत्वा तस्मिन् षट्को-
णे आग्नेयादिवायुकोणान्तं ईशानादिनैर्ऋतिकोणान्तं च कर्णसूत्रद्वयं विन्यस्य पूर्वे को-
णे ब्रह्मसूत्रसमेतानि त्रीणि प्रत्येकं त्रिधा विभज्य चिह्नानि कृत्वा पश्चिमवायव्येशान-
पूर्वाग्रेयनैर्ऋतिदिग्गतेषु षट्सु ब्रह्मसूत्रतत्तीयांशस्थानेषु मध्येन तदर्धार्धमानतः
चक्रमेणाहृतसमं कृत्वा ब्रह्मसूत्रे प्रत्येकं चतुर्विंशतिधा चतुर्विंशतिधा विभज्य ष

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

तमध्यगतविंदुमारभ्य पतितः षट्सूत्रेषु तेषु दक्षभागे वामभागे स्थानेषु तत्तन्मध्यगतत्र
यस्रसूत्रे विन्यस्य निखा पुनः मध्यसूत्रे तस्य वायव्यसूत्रस्य च मध्यादितः आग्नेयकोणगतसूत्रे
त्र्यस्रसूत्रे दक्षभागे वामभागे विन्दुं कृत्वा तथैवाग्नेयसूत्रे तस्य योजनालादितो वायव्यगतम
ध्यगतत्र्यस्रसूत्रे दक्षभागे वामभागे विन्दुं कृत्वा तथैवेशाननिऋतिकोणगतसूत्रे तयोः पृथक् पृथक्
प्रतिसूत्रे विन्दुद्वयं विधाय तथैवेशाकृष्टस्य गापनत्र्यस्रसूत्रस्य पश्चिमादितः पूर्वभाग
दितश्च वामभागे दक्षभागे वामभागे विन्दुद्वयं विधाय समस्तेषु सूत्रेषु पि विन्दिप्रतिसू
त्रे कृत्वा तेषु मार्गेषु कृत्वा षट्कोणमनकं कृत्वा विःपायतेषु प्रतिषट्कोणमध्ये
षट्सूत्रत्रिकोणे पुचक्रत्रानि कृत्वा त्र्यस्रसूत्राणि मार्जयेदिति पूजाचक्रमुद्धृत्य तन्मध्ये
नित्या नित्या विधया पुष्पाञ्जलिं निक्षिप्य नित्या नित्या विधया संस्थापना यात्मस
ज्ञां तं कृत्वा मध्यषट्कोणगामकं नित्या नित्याः पूर्वोक्तविधिना पीठपूजादि पुष्पाप
चारान्ते २ तेनोक्तविधिना शाकिन्यादि षट्कं संपूज्य धूपदीपादत्वा वक्ष्यमाणेन वैधप
दकं निवेद्य तांबूलादि सर्वं भागवत् कृत्वा नैऋतिकोणस्य षट्कोणे पूर्ववर्णं मध्यशाकि
नीमावाह्य पूर्ववर्णनित्या नित्या समानमुवभजा पूजयित्वा ङेङी नित्यादि षडंगमंत्रैः
त्रिपुरके षडंगन्यास योगेन सकलीकृत्य तस्याः प्राणप्रतिष्ठां कुर्यात् एवमन्तरत्रापि वा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सौरः किन्यादिनामान्तरैः शीघ्रं जालिपुत्के मालासं सकलीकरणं प्राणप्रतिष्ठां च कुर्यात् ततः।
३०८ स्वाभिमुखीं मामासनादिपुष्पान्तैरुपचारैरभ्यर्च्य तदावरणशक्तीश्च निऋतिकोणे ह्रीं
श्रीं स्वशक्तिश्रीपादुकां पूजयामि एवं वायव्यकोणे कशक्तिश्रीपादुकां पूजयामि पू
304 र्वकोणे ५ खशक्तिश्री आग्नेयकोणे ५ गशक्तिश्री ईशानकोणे ५ घशक्तिश्री पश्चि 300
मकोणे ५ ङशक्तिश्री इति संपूज्य धूपदीपौ दत्वा पायसान्नं निवेद्य ताम्बूलादिप्रदाना।
न्तैरुपचारैः परितोष्य वायव्यस्य षट्कोणे सिंदूरवर्णां राकिनीमावाह्य सिंदूरव
र्णां राकिनीमावाह्य सिंदूरवर्णां नित्यानित्यां नित्यासमानमुखभुजादियुतां ध्यात्वा
स्नानादिपुष्पोपचारान्ते राकिन्या वामाग्रदक्षिणाग्र ह ह ह ष वामदक्षिणमस्तकेःस्य
षु षट्सु कोणेषु ह्रीं श्रीं हशक्तिश्रीपा एवं च शक्ति क्षशक्ति नशक्ति कशक्ति म
शक्तिश्रीपादुकां पूजयामीति संपूज्य धूपदीपौ दत्वा गुडोदनं निवेद्य ताम्बूलादिप्र
दानान्तमुपचारान् ततः पूर्वोदिग्गतः षट्कोणे नीलवर्णां लाकिनीमावाह्य नीलवर्णां शा व
खलामुखभुजादियुतां ध्यात्वा स्नानादिपुष्पोपचारान्ते लाकिन्याः षट्सु कोणेषु ५ ह
शक्तिपा ५ ठशक्तिपा ५ टशक्तिपादुकां ५ ठशक्ति ५ णशक्ति इति संपूज्य धूपदी
पौ दत्वा मुद्गौदनं निवेद्य शेषं प्राग्वत्कुर्यात् अथाग्नेयस्य षट्कोणे तदादिस्थवः

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

एं तारं ईं काकिनीमावाह्य ध्यानं ध्यात्वासनादि पुष्पोपचारान्ते प्राग्वत्तष्टदलकोणेषु
ह्रीं श्रीं क्रं शाक्तिपा ५ नशाक्तिपा ५ यशाक्तिपादु ५ दशाक्तिपा ५ पशाक्तिपादुकां ५ न
शाक्तिश्रीपादुकां पूजयामीति संपूज्य धूपदीपौ दत्वा हृदि शुक्लमन्त्रं निवेद्य तांबूलादि
प्राग्वत्कल्पयेत् ततः ईशानादिगते षट्कोणे हेमवर्णां शाकिनीमावाह्य पूर्ववद्
एं ध्यात्वा ऽऽसनादि पुष्पोपचारान्ते ५ बं शाक्तिपा पशाक्ति फशाक्ति बशाक्ति भशा
क्ति मशाक्तिपादुकां पूजयामीति संपूज्य तिलमिश्रमन्नं निवेद्य शेषं प्राग्वत्कुर्यात
स्वयं पश्चिमे षट्कोणे शुभ्रवर्णां हाकिनीमावाह्य प्राग्वत्सर्वं भजनादि पुनः शुभ्रवं
एं ध्यात्वासनादि पुष्पोपचारान्ते रशाक्ति याशाक्ति षशाक्ति सशाक्ति हशाक्ति इति सं
पूज्य धूपदीपौ दत्वा मुद्गान्नं निवेद्य तांबूलादि प्राग्वत्कल्पयेत् ततो नित्या नित्यां प्रा
ग्वत्तद्विधया संपूज्य स्तुतिप्रणामादिभिः परितोष्य हाकिन्याद्याः सावरणास्तस्या
संयोज्य तां स्वहृदि ···· तन्मयः सन्विविहरेदिति इयमनुग्रहात्पूजा वश्यादि शुभक
र्मकर्मसु ज्ञेया निग्रहादि क्रूरकर्मसु तु शोक्त षट्कोणमध्ये हाकिन्यादि नित्यन्ति
त्याना विलोमेन तत्तदावरणशक्तीश्च विलोमेन संपूज्य क्रूरद्रव्याध्यायेन्सैवेरिनत्तद्द्वे
यो निरन्तं संपादितं वह्नौ लैवंध्येय विकल्पयित्वा सर्वे रणं धारीशां चतास्ते निवेद्य

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सौर॰ ऊर्द्ध्वाभिमुखाभिमुखक्षेत्राणि छित्वा छित्वा पिशाचेभ्यो विसर्जयेत्तानि तेषु भस्माणि
३०५ निक्षिप्य पृथिवीं निधाय देवताः पूजाविधिः अथ पंचाशन्मिथुनपूजा ॥ तत्र श्रीतंत्रराजे ॥ आदि
वर्णानां वरैः शान्तवर्णान्तिकैः संयुक्तैः बीजाद्यैर्भेदैः समालयेत्तैः पंचदशान्तैः पंचा
305 शत्क्रमशः स्पृशाः पंचाशन्मंत्रपालकैः तेषां वीणाद्यं पंचवर्णा — तेषां संयुक्ताः समा
न्यैवं संयुक्तमंत्राः पंचदशान्तराः चतुःषष्टिपदे मध्ये चतुष्के दिनं विधाय मन्त्रविन्ने
समालिख्य तेषु न मिथुनानि वै चटिकाक्रमयोगेन तन्मात्राणां मध्यगं च यत् दिने
शुद्धिकायोगान्यं चाशान्मिथुनान्यपि एवं मासमासानां दृष्टाः मान्ये वा भिवाच्छिन्ने
नित्यशालाः समावास्यान्ते मिथुनके समर्चनात् समस्तवाञ्छितफलमुत्तदा भवति सः
वेत्त्यन्यस्य ज्ञाकपदकस्याप्यमर्थः तत्र प्राक्प्रवेश्यानेन समान्तरालानि नवसूत्रा
णि प्राक्प्रत्यग्दक्षिणोत्तराणि विन्यस्य चतुःषष्टिपदेऽपि तेन चक्रे कृत्वा तन्मिथु
के मध्यकोष्ठचतुष्के मध्ये कोष्ठस्य तत्र तत्र तिथिनित्यान्विष्याभ्यन्तराणि स्वाभिमतयार्थे नाम
ध्यमालिख्य तत्तत्तदेवाह्याप्येकस्य कोष्ठद्वये दक्षिणकोष्ठमारभ्य पादक्षिणा
क्रमेणमकमनिगमगत्याचक्रवामपत्ता कोष्ठद्विषष्टिकोष्ठपुनः द्विनोदयान्तरा
दीनिमातृकायाः पंचाशदक्षराणि समालिख्य लिखितक्रमेणोत्तरपातरादिपूषपीह

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

चटिकामृत तत्र गुटिका मिथुनं षोडशाभिरुपचारैरभ्यर्च्य तत्फलमवाप्नुयात् यत्र पू
जामंत्रास्तु ह्रीं श्रीं अमुकपिशाचिनि पादुकां पूजयामि इत्यादि शक्तिमंत्राः ह्रीं श्रीं अमुक
देवेशपादुकां पूजयामीत्यादयः देवेशमंत्राः पंचाशदादिस्वर्वपंचदशान्तरकाभिः
विद्याभिः पंचदशाद्यैर्मंत्रैश्च तानि शाक्तक्रमेण पूजयेत् काम्यकर्मांगत्वेन पूजायां
तु गुटिकापारायणं वहेद्याद्यवानि शाक्तानि षट्छिर्मिश्रतानि यथोक्तक्रमेणैकैकं
विल्वेन पूजयेत्स्वस्तिगुटिकापूजनं स्मैतदेव काम्यकर्मेति पचत्वात् **॥ इति पंचाशत्**
मिथुनपूजा ॥ अथ मुद्राप्रस्तावस्तु ॥ खेचरी पादुं मात्रीं शाकारचक्र ध्यानादि करषडंगन्यासो भार्गवं
दि देवी नीलिगुतिहावग्रहमालिनी पंचशूलवपा निमन्त्र्यावाहनादिनवमुद्रा अभिज्ञा
दि पद्मगंधादि पंचचक्र ग्रामस्थानादि पंचसमन्तिहावलिपंचक नाराचनमस्का
रमहाशगदामसलापाशनिवद्धा व्योमेति चतुष्षष्टिमुद्राः **॥ अथ येनासांलक्षणानि ॥**
तथा नारदपंचरात्रे ॥ दत्तो गुरुः परो गुरुर्हि तिनाह लक्ष्ययेनत्र **॥ प्रयोगसारे ॥** त्रिशूला
ग्रौ करौ कृत्वा ब्रह्मसास्त्रावमितो नयेत् अमुद्रं येसमाख्याता वह्निप्राकारलक्षणा **॥ सा
रसंग्रहे ॥** ऋषिः छंदो देवतानां सम्यक् तत्वग्रलपः स्मृताः चत्वारो मनुशिरस्थिता इति **॥ ना
रदपंचरात्रे ॥** मंत्राभिमुद्रयोः पाणिपल्लवांगानि विन्यसेत् अगुष्ठेनाचरेन्न्यासम १

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सौर· न्यां गुल्लीसमायुक्तं अंगुष्ठं विषयस्यासं तर्जनी शिरसे वहीति ॥ दक्षिणामूर्तिसंहितायां ॥

३०६

306

कनिष्ठां गुष्ठरहिते त्रिभिस्तु हृदि विन्यसेत् । मध्यमानामिकाभ्यां तु स्यसेच्छिरसि मंत्र-
वित् । शिखां गुष्ठरहिते त्रिभिस्तु हृदि विन्यसेत् मध्यमानामिकाभ्यां न विन्यसेदृशा-
भिः कवचं न्यसेत् । हृन्नेत्रे त्रिविन्यासे विन्यसेत्स्यरमेष्वपि । तर्जनीमध्यमाज्यं च नेत्रे
त्रे विन्यसेत्स्वपि । मूर्ध्नि हस्तौ चालयेत्तु वाजनंनीदेवतादा सौभाग्यदंडिनी नाथ विसृ-
ज्य तेन त्यागतः । अंगुष्ठं मध्यमांग अधो द्विगुणितं हस्ताभवेत् ॥ मंत्रतंत्रप्रकाशे ॥ कनिष्ठा-
गुष्ठयोः हस्तौ कर्णयोर्विन्यसेत् । मुद्रैषा मालिनी प्रोक्ता प्राणविद्याप्रचालिनी ॥ ल-
क्षणसंग्रहे ॥ वामांगुष्ठं तु संस्पृश्य दक्षिणेन तु मुष्टिना कृत्वा तानेन तथा मुष्टिमंगुष्ठं तु
प्रसारयेत् । वामांगुल्यस्तथा श्लिष्टाः संयुक्ताः संप्रसारिताः दक्षिणांगुष्ठसंस्पृष्टा
मुद्रैषा शंखसंज्ञिता । अथो मत्स्यविवामहस्तेनानाद्य पादं दत्तहस्तक विन्यस्यांगुष्ठयुग्म-
न पार्श्वयोः संप्रसारयेच्च । दक्षिणपदं चापावे मत्स्यमुद्रेयमीरिता । पल्लवा हिस्ता अथ
स्य नामतर्जन्योर्मध्यनामानिष्ठाग्रयोगतः । मुद्रेयं त्रिशिखा प्रोक्ता इति ॥ लक्षणसंग्रहे ॥
हस्ताभ्यामंजलिं बद्ध्वानामिकामूलपर्वतः अंगुष्ठौ निक्षिपेत्सेयं मुद्रा तु आवाहनी स्मृ-
ता । अथो मत्स्योभिर्विचन्मात्स्या पनीमा निगपने उच्छिनांगुष्ठम स्यात्सस्येयाशक्ति

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

धायिनी ॥ अन्तःप्रवेशितांगुष्ठा सा च संरोधिनी मता । उत्तानमुष्टियुगले संमुखीकर
णं भवेत् । देवतांगे षडङ्गानां न्यासः स्यात् सकलीकृतिः । सव्यहस्तकृतां मुष्टिं दीर्घा
धोमुखतर्जनीं । अवगुण्ठनमुद्रेयमभितो भ्रामिता मता । अन्योन्याभिमुखौ श्लिष्टौ
कनिष्ठानामिके पुनः । तथैव तर्जनीमध्ये धेनुमुद्रेयमीरिता । अमृतीकरणाकृ
तीन् ध्यात्वा साधकसत्तमः । अन्योन्यग्रथितांगुष्ठा प्रसारितपरांगुली । महामुद्रेयमु
दिता परमीकरणे प्रिये । प्रयोज्येति इमा मुद्रा देवतावाहनकर्मणि ॥ मंत्रराजे ॥ पुटांज
लिकरौ कृत्वा विन्यस्य तु अनामिके । तत्रावृत्त तर्जनीग्रस्ते त्रिविगल्भलितावहा वि
च याव वक्ष्यमाणानां मध्यमेक एकशः । तर्जन्यावृत्तसंश्लिष्टमदाशीकानामस्तके नो
कनिष्ठानामिका योक्ता मध्यानाविरत्नासु संगता । कुर्वांगुष्ठैककनिष्ठास्याकृजकु
धौ तु तर्जनी । सर्वसंक्षोभिणी मुद्रा त्रैलोक्यक्षोभकारिणी । एतस्यां मध्यमे देवि तर्ज
नी वक्रकृते मति । सर्वविद्राविणी मुद्रा सर्वोस्तामपि पाचिता । द्वाभ्यामंकुशरूपाभ्या
संश्लिष्टाकर्षिणी मता । परिवर्तांगुलीकृत्वा नवोश्लितलोकरौ अंगुष्ठौ तर्जनी ।
श्लिष्टौ नवेशावेशकारिणी । करौ वेश्यतने कृत्वा व्यन्यस्तकनिष्ठके तदयाश्लिष
तौ भयेगमध्यमेनामिके क्रमे । तत्र व्रिसोहतर्जन्यौ अंगुष्ठौ मध्यमोपरि । इत्यमुन्मादि

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

मौर नीमध्यमे सर्वोन्मादनकारिणी ॥ अस्यास्त्वनामिके मध्ये तर्जन्यावङ्कुशाकृती ॥ एषा महाङ्कु
३०६ शमुद्रा स्याद्भुवनाकर्षकारिणी ॥ सव्यदक्षकरौ सम्यग्बद्ध्वान्योन्यं करपृष्ठौ ततः ॥ मणिबन्धयो
३०७ रवबध्नीयादङ्गुलिमध्यपृष्ठयोः ॥ विधाय मध्यमे तेन तर्जन्यावङ्कुशाकारे ये दृढे ॥ कनिष्ठे
नामिके ऊर्ध्वं पार्श्वे न्यसेत्करपृष्ठगे ॥ इयं सा खेचरी मुद्रा ललिता शीघ्रकारिणी ॥ अस्या
विज्ञानेनैव सर्वाः सिध्यन्ति देवताः ॥ अस्या मुद्रायाः एवमेवोक्तो भेदः इति वामकेश्वर
तन्त्रे ॥ सव्यं दक्षिणदेशस्थं दक्षिणं सव्यदेशतः ॥ बाहू कृत्वा महादेवि हस्तौ संपरिवर्त्य
च ॥ कनिष्ठानामिके देवि युक्ते तेन क्रमेण तु ॥ तर्जनीभ्यां समाक्रान्ते सर्वोर्ध्वमपि
मध्यमे ॥ अङ्गुष्ठौ तु महेशानि सर्वतः प्रहारिणी ॥ बद्धैवं तु पादे वीर पर्यङ्के साधकोत्त
मः ॥ योगिनीमन्त्रवृन्देन ज्वलत्पावकसन्निभः ॥ डाकिनी राकिनी वृन्दैर्लाकिनीगणैः
शाकिनी हाकिनीवृन्दैः दृश्यन्ते परमेश्वरि ॥ एतया कुर्वन्या देवी योगिनीनामभवेत्प्रि त
यः ॥ अतः सर्वमुद्रासु इयं सर्वासां परिकीर्तिता ॥ प्रपन्नो वा पिशाचो वा दृष्टो यत्र वा शुचिः ॥ उच्छिष्ट
श्चापवित्रो वा चेत्क्रमवित्स्थूलोऽपि वा ॥ उच्छिष्टो वा शुचिर्भूत्वा भक्त्या नाम्ना मैथुनेन तु ॥ मुद्राया
मध्यमां गत्वा परिवर्त्य क्रमेण तु ॥ पार्थिवस्यान्तके युक्ता सा मुद्रा खेचरी ज्ञेया भवेदिति तन्त्ररा
जे ॥ मध्यमामध्यमापार्श्वात्कनिष्ठाग्रविपर्ययात् ॥ अनामिकाधोऽन्यस्ते तर्जन्यावङ्कुशा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

कृति रचयेत्तेन खेचरी बीजमुद्रेयमीरिता कनिष्ठाङ्गुष्ठसंश्लेषात्प्रसारितायोनिस्थिताङ्कुशाः क
निष्ठानामिकामध्यामध्यस्थाः पृष्ठतः क्रमात् । वलिता मध्ये खेचरी गगने चाञ्जने जनिकौ
करौ प्रसार्य द्रासाद्धृदङ्गुष्ठेन मध्यमिका पाशामुद्रा तेनैव तर्जन्यङ्गुष्ठयोगतः कनिष्ठा
नामयोः पृष्ठसादङ्गुष्ठस्तर्जनी कुटिलाङ्कुशमध्यास्यान्मुद्रा सा वङ्कुशाभिधा ॥लघ्वा
ग्रामे ग्रहे॥ हस्तौ तत्समौ कृत्वा संहतावुत्तानौ गुली तथान्ते मिलिताङ्गुष्ठौ मुद्रैषा पद्मसं
ज्ञिका आसनेऽप्यग्रमुद्रा सा हस्तद्वयमधोमुखं मुद्रैषा कुम्भसंज्ञा प्रोक्ता देवार्धमूर्ध्वमुखे पु
नः मुद्रा स्यात्त्राणगते पाद्यमुद्रा चान्तलिङ्गाख्याते अनामाङ्गुष्ठयोगात्प्रोक्ता चाचमन
द्धिका उत्तानेदक्षिणे हस्ते कृत्वा निम्नतलस्थधीः कनिष्ठहीनाः संयुक्ताः प्रसृतस्थाङ्गुल्यस्तत
माः मुद्रैषा चमनेप्रोक्ता पाशोम्बुखी सा तन नामया मध्याङ्गुष्ठाभवेन्मुद्रा मधुपर्के वरानने
अधोमुखौ दक्षहस्तं कृत्वाङ्गुष्ठं कनिष्ठया विपुष्टा स्नानमुद्रेषा गदिता परमेश्वरि उत्ता
ने दक्षिणे हस्ते कृत्वानन्यमध्यमो पुनः अङ्गुष्ठेन स्पृशेद्देषा मुद्रा वस्त्रस्य कीर्तिता एवं वाना
मिकाग्रे शून्यमुद्रा भूषणार्थे निका कनिष्ठास्पर्शाना हेषा चोपवितस्य मुद्रिका ङ्गुष्ठाग्रे
णाकनिष्ठाग्रस्पर्शात्सेधाप्यमुद्रिका अधोमुखे कं कृत्वा तर्जन्याग्रे तु योजयेत् अङ्गुष्ठाग्रे
तु मुद्रेषा पुष्पाख्या परमेश्वरि मध्यमाग्रेण तर्जन्यास्पृशेद्दग्रमहेश्वरि धूपमुद्रेयमा

सौर ख्याता सर्ववशिंकरी अंगुष्ठाग्रेण संस्पृशेदग्रे मध्यमायाः प्रसार्य चेत् दीपमुद्रेयमाख्याता सर्वदे
३०८ वप्रियाशिवे अनामाग्रं स्पृशेद्विज अंगुष्ठाग्रेण तद्दीपिकाः नैवेद्यमुद्रा कथिता देवानां तृप्तिदा
308 यिनी ॥नारदपंचरात्रे॥ विपर्यस्तेन तल्हस्ता वामदक्षिणहस्तयोः अंगुष्ठाग्रं यथैवैव कनिष्ठा
नामिकान्तरे च क्रमेद्यमुद्रिष्टा सर्वदुष्टनिकृन्तनी प्राणमुद्रा सव्यहस्ते प्रफुल्लकमला
कृति दर्शयेत्तेच बाहुना मन्यहस्तेन तु नारद कनिष्ठानामिके सम्यगंगुष्ठाग्रेण योजयेत् ।
प्राणमुद्रा समाख्याता प्रथमा मन्त्रितम नम योजयेत्तर्जनीमध्यादपानस्यायमुद्रिका म
ध्यमानामिके तत्स्थान मुद्रा प्रकीर्तिता तर्जनीमध्यमानामा अंगुष्ठमुद्रा तृतीयका सर्वाभि न्न
रंगुलीभिश्च पंचमी मुद्रिका मता स्वकीयमन्त्रभिः ... पंचमुद्राः प्रकीर्तिता प्राणश्च
त्वपानेव्यानोदानोदानेमनन्तुतः समानोऽपि प्रभाः सर्वे शरणवायाद्वृत्तानिकाः पंचमन्त्रा
नवंतो हरक्रमेण मुद्रा विसर्जनमाः ॥जलार्णवे॥ अंगुष्ठानामिकाभ्यां तु वटुकस्य बलिः स्मृतः
तर्जनीमध्यमानामिकाङ्गुष्ठैर्योगिनीबलिः अंगुलीभिश्च सर्वाभिर्हस्तेनोर्ध्वेन वा बलिः क्षि
पे अंगुष्ठतर्जनीभ्यां तु क्षेत्रपालबलिर्भवेत् अंगुष्ठमध्यमाभ्यां तु राजराजेश्वरस्य तु
द्यमेव गणेशस्य बलिमुद्रा प्रकीर्तिता अंगुष्ठमध्यमाभ्यां च गणपस्य बलिं हरेदिति
ज्ञानार्णवात् ॥तत्त्ववाहिन्यां॥ हस्ताभ्यामंगुलीबद्धा तर्जन्यौ दारवं प्रजेत् अथ प्रवामेन तुनः

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ष्टं दत्त्वमाकर्षयेद्बुधैः नाराचमुद्रा संप्रोक्ता योन्यावलिविसर्जने ॥ लक्षणसंग्रहे ॥
स्वयोर्मुखे वामहस्ते ऊर्ध्वी स्याद्दक्षहस्तकं कृत्वांगुलीभिः संयोज्य परिवर्जयेत् एषा
संहारमुद्रा स्याद्धि सर्जने तु विधीयते वाममुष्टौ स्तनर्जन्या दक्षमुष्टौ तु तर्जनी संयो
ज्यांगुष्ठकाग्रात्स्वतर्जन्या दीर्घमूर्ध्वके स्थापयेत् एषा योगाद्रूप्या मुद्रा कथिता परमेश्व
री हस्तौ तु संमुखौ कृत्वा संलग्नौ संप्रसारितौ अंगुल्यौ मध्यमे भूयः संलग्ने संप्रसारिते
गदामुद्रेयमाख्याता सर्वपापनिवर्हणी कृत्वा मुष्टिं तु हस्ताभ्यां वामस्योपरि दक्षि
णं ऊर्ध्वांगुष्ठमुत्तलमुद्रैषा कथिता परमेश्वरि ऊर्ध्वाग्रस्य वामजन्यामध्यो वक्रा पुरो
न्यसेत् त्रियस्तथ्य भवेदेषा वज्रमुद्रा महेश्वरि कनिष्ठानामिके बद्धे चांगुष्ठेनैव
दत्ततः स्त्रिष्टांगुलीप्रसृते च संयुक्ते खङ्गमुद्रिका ॥ इति मुद्राविचारः ॥ अथ जपका
लविहितान्यासनानि ॥ तत्र गोरक्षसंहितायां ॥ ऊरू वीरासने संस्थाप्य कृत्वा पादतले उभे ।
ऋजुकायः समासीनः स्वस्तिकं तद्विदो विदुः गुल्फौ च वृषणस्याधः सीवन्याः पार्श्व
योः क्षिपेत् पार्श्वपादौ च पाणिभ्यां दृढं बद्ध्वा तु निश्चलः सिद्धासनो भवेदेवं सर्व
व्याधिविनाशकं एकपादमथैकस्मिन्विन्यस्योरुणि संस्थितं इतरस्मिंस्तथा चोरु
वीरासनमुदीरितं वामपादं समादाय दक्षिणोरुं प्रविन्यसेत् पद्मासनं भवेदेतत्स

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सौर ३-९
309

वैष्णवमपि प्रज्ञिते स्वस्तिकं पद्मकं वीरं सिद्धं चेति चतुष्टयं जपे शाक्तमन्येषां प्रसंगादि
ह कीर्तितं ॥ इत्यासनविधिः ॥ ॥ श्रीविद्यानंदनाथेन शिवयोः प्रियसूनुना कृते
सौभाग्यरत्नाकरेऽयं चतुर्विंशस्तरंगकः ॥ २४ ॥ अतः परं मंत्रपारायणक्रमो लिख्यते ॥ तत्र
प्रमाणं स्वकीये लघुस्तवे ॥ मायाकुंडलिनीत्यादि श्लोकेन सूचितः यथा मायाकुंड
लिनी क्रियामधुमती काली कलामालिनी मातंगी विजया जया भगवती देवी शि
वा शांभवी शक्तिः शंकरवल्लभा त्रिनयना वाग्वादिनी भैरवी ह्रींकारी त्रिपुरा
परापरमयी माता कुमारीत्यसि माया ह्रीं कुंडलिनी ऐं क्रिया क्लीं मधुमती सृष्टा
बिंदुयुता विसर्गयुता बिंदुविसर्गयुता चेति चतुर्विधा मातृका कालादीनि दश
नामानि दशाम्नायाद्दशविद्या एभिः श्रीमूलविद्यायाः श्रीमदानंदचरणकृपया
मूलमंत्रपारायणक्रमः प्रदर्श्यते तत्र कृतप्रातराह्निकक्रियो विविक्तस्थासनमास्थाय
ह्रीं मायाधारशक्तिकमलासनाय नमः इति तन्मंत्र्य तत्र पद्मस्वस्तिकाद्युपविश्य गुरुगण
पतिपरदेवताः प्रणम्य मूलविद्यया प्राणायामत्रयं कृत्वा संकल्पतो भूतशुद्धिं प्रा
णप्रतिष्ठां मातृकान्यासं मूलविद्यया करन्यासादिकरषडंगन्यासं चतुरासनवाग्देव
ताषट्कन्यासं विधाय देवीं ध्यात्वा मानसैरुपचारैः संपूज्य श्रीपरदेवतात्मकः प्रा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

रायणजपमारभेत् तत्र ॐ मूलविद्या ह्रीं अ कालीसौः मू ह्रीं आ कालीसौः मूलं ह्रीं इ
कालीसौः मूलं ह्रीं ई कालीसौः मूलं ह्रीं उ कालीसौः मूलं ह्रीं ऊ कालीसौः मूलं ह्रीं
ऋ कालीसौः मूलं ह्रीं ॠ कालीसौः मूलं ह्रीं ऌ कालीसौः मूलं ह्रीं ॡ कालीसौः मू
लं ह्रीं ए कालीसौः मूलं ह्रीं ऐ कालीसौः मूलं ह्रीं ओ कालीसौः मूलं ह्रीं औ कालीसौः
मूलं ह्रीं अं कालीसौः मूलं ह्रीं अः कालीसौः मूलं ह्रीं क कालीसौः मूलं ह्रीं ख काली
सौः मूलं ह्रीं ग कालीसौः मूलं ह्रीं घ कालीसौः मूलं ह्रीं ङ कालीसौः मूलं ह्रीं च का
लीसौः मूलं ह्रीं छ कालीसौः मूलं ह्रीं ज कालीसौः मूलं ह्रीं झ कालीसौः मूलं ह्रीं
ञ कालीसौः मूलं ह्रीं ट कालीसौः मूलं ह्रीं ठ कालीसौः मूलं ह्रीं ड कालीसौः मूल
ह्रीं ढ कालीसौः मूलं ह्रीं ण कालीसौः मूलं ह्रीं त कालीसौः मूलं ह्रीं थ कालीसौः मू
लं ह्रीं द कालीसौः मूलं ह्रीं ध कालीसौः मूलं ह्रीं न कालीसौः मूलं ह्रीं प कालीसौः
मूलं ह्रीं फ कालीसौः मूलं ह्रीं ब कालीसौः मूलं ह्रीं भ कालीसौः मूलं ह्रीं म काली
सौः मूलं ह्रीं य कालीसौः मूलं ह्रीं र कालीसौः मूलं ह्रीं ल कालीसौः मूलं ह्रीं व
कालीसौः मूलं ह्रीं श कालीसौः मूलं ह्रीं ष कालीसौः मूलं ह्रीं स कालीसौः मूल
ह्रीं ह कालीसौः मूलं ह्रीं ळ कालीसौः मूलं ह्रीं क्ष कालीसौः इत्येकपंचाशद्वारज

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सौर॰ पित्वा पुनर्मूलं ह्रीं अं कालीसौः मूलं ह्रीं आं कालीसौः इत्यादि पुनर्मूलं ह्रीं क्षं काली
सौः इत्यंतं बिंदुसमन्वितमातृकावर्णैरेकपंचाशद्वारं जपित्वा पुनर्मूलं ह्रीं अः का
३१० लीसौः मूलं ह्रीं आः कालीसौः इत्यादि मूलं ह्रीं क्षः कालीसौः इत्यंतं विसर्गसहित
310 मातृकाक्षरैरेकपंचाशद्वारं जपेदिति पुनर्मूलं ह्रीं अंः कालीसौः इत्यादिना नादबिं
दुविसर्गयुक्तां मूलं वियोज्य जपेदिति मायाबीजेन सहैवं चतुर्विधमातृकावर्णैरुत्तरत्रापि
कद्विपंचाशद्वारं मूलं वियोज्य जपित्वा पुनर्मूलं ह्रीं ऐं अं कालीसौः मूलं ह्रीं ऐं आं काली
सौः इत्यादि पुनर्मूलं ह्रीं ऐं क्षं कालीसौः इत्यंते ५१ पुनर्मूलं ऐं अं कालीसौः मूलं ऐं
आं कालीसौः इत्यादि मूलं ऐं क्षं कालीसौः इत्यंते ५१ पुनर्मूलं ऐं अः कालीसौः मू
लं ऐं आः कालीसौः इत्यादि मूलं ऐं क्षः कालीसौः इत्यंते ५१ पुनरुक्तवद्द्विपंचाशद्वा
रं मूलं वियोज्य जपित्वा पुनर्मूलं क्लीं अं कालीसौः मूलं क्लीं आं कालीसौः इत्यादि मूलं
क्लीं क्षं कालीसौः इत्यंते ५१ पुनर्मूलं क्लीं अं कालीसौः मूलं क्लीं आं कालीसौः इ
त्यादि मूलं क्लीं क्षं कालीसौः इत्यंते ५१ पुनर्मूलं क्लीं अः कालीसौः मूलं क्लीं आः का
लीसौः इत्यादि मूलं क्लीं क्षः कालीसौः ५१ इत्थं चतुर्विधमातृकाक्षरैः सह मूलं वि
योज्य २०४ वारं जपेत् पुनर्मूलं ह्रीं अं कालीसौः मूलं ह्रीं आं कालीसौः इत्यादि मूलं ह्रीं

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

क्षं कलासौः इत्यंते ५१ पुनर्मूलं ह्रीं अं कलासौः मूलं ह्रीं आं कलासौः इत्यादि मूलं ह्रीं क्षं
कलासौः इत्यंते ५१ पुनर्मूलं ह्रीं अः कलासौः मूलं ह्रीं आः कलासौः इत्यादि मूलं ह्रीं
क्षः कलासौः इत्यंते ५१ एवं संपूज्य चतुरुत्तरद्विशतवारं मूलविद्यां जपित्वा पुनर्मूलं ऐं
अं कलासौः मूलं ऐं आं कलासौः इत्यादि मूलं ऐं क्षं कलासौः इत्यंते ५१ पुनर्मूलं ऐं अं क
लासौः मूलं ऐं आं कलासौः इत्यादि मूलं ऐं क्षं कलासौः इत्यंते ५१ मूलं ऐं अः कलासौः
मूलं ऐं आः कलासौः इत्यादि मूलं ऐं क्षः कलासौः इत्यंते ५१ पुनर्मूलं क्लीं अं कलासौः
मूलं क्लीं आं कलासौः इत्यादि मूलं क्लीं क्षं कलासौः इत्यंते ५१ मूलं क्लीं अं कलासौः
मूलं क्लीं आं कलासौः इत्यादि मूलं क्लीं क्षं कलासौः इत्यंते ५१ पुनर्मूलं क्लीं अः कला
सौः इत्यादि मूलं क्लीं क्षः कलासौः इत्यंते ५१ चतुर्विधमातृकान्तरैः प्रत्येकं मायावाग्भ
वकामराजबीजैः सह द्वादशाधिकषट्शतवारं मूलविद्यां जपेत् ततो मूलं ह्रीं अं मा
लिनीसौः मूलं ह्रीं आं मालिनीसौः इत्यादि मूलं ह्रीं क्षं मालिनीसौः इत्यंते ५१ पुनर्मूलं
ह्रीं अं मालिनीसौः मूलं ह्रीं आं मालिनीसौः इत्यादि मूलं ह्रीं क्षं मालिनीसौः इत्यंते ५१ पु
नर्मूलं ह्रीं अः मालिनीसौः मूलं ह्रीं आः मालिनीसौः इत्यादि मूलं ह्रीं क्षः मालिनीसौः

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

 इत्यंते ५८ पुनः मूलं ऐं अं मालिनी सौः मूलं ऐं आं मालिनी सौः इत्यादि मूलं ऐं क्षं मालिनी सौः इत्यं
३११ ते ५८ पुनर्मूलं अं मालिनी सौः मूलं ऐं आं मालिनी सौः इत्यादि मूलं ऐं क्षं मालिनी सौः इत्यं
ते ५८ पुनर्मूलं ऐं अः मालिनी सौः मूलं ऐं आं मालिनी सौः इत्यादि मूलं ऐं क्षः मालिनी सौः
311 इत्यंते ५८ पुनर्मूलं क्लीं अं मालिनी सौः मूलं क्लीं अं मालिनी सौः इत्यादि मूलं क्लीं क्षं मालि
नी सौः इत्यंते ५८ पुनर्मूलं क्लीं अं मालिनी सौः मूलं क्लीं आं मालिनी सौः इत्यादि मूलं क्लीं
मालिनी सौः इत्यंते ५८ पुनर्मूलं क्लीं अं मालिनी सौः मूलं क्लीं आं मालिनी सौः इत्यादि
मूलं क्लीं मालिनी सौः इत्यंते ५८ मूलं क्लीं अः मालिनी सौः मूलं क्लीं आः मालिनी सौः इ
त्यादि मूलं क्लीं क्षः मालिनी सौः इत्यंते ५८ पुनर्मूलं ह्रीं अं मातंगी सौः मूलं ह्रीं आं मातं
गी सौः इत्यादि मूलं ह्रीं क्षं मातंगी सौः इत्यादि मूलं ह्रीं क्षं मातंगी सौः इत्यंते ५८ मूलं ह्रीं
अं मातंगी सौः मूलं ह्रीं आं मातंगी सौः इत्यादि लं ह्रीं क्षं मातंगी सौः इत्यंते ५८ मूलं ह्रीं अः
मातंगी सौः मूलं ह्रीं आं मातंगी सौः इत्यादि मूलं क्षः मातंगी सौः इत्यंते ५८ मूलं ऐं अं मातंगी
सौः मूलं ऐं आं मातंगी सौः इत्यादि मूलं ऐं क्षं मातंगी सौः इत्यंते ५८ मूलं ऐं अं मातंगी सौः
इत्यादि मूलं ऐं क्षं मातंगी सौः इत्यंते ५८ मूलं ऐं अः मातंगी सौः मूलं ऐं आः मातंगी सौः इत्यं

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

दि मूलं ऐं त्रः मातंगी सौः इत्यंते ५। मूलं क्लीं अ मातंगी सौः मूलं क्लीं अ मातंगी सौः इत्यादि
मूलं क्लीं त्र मातंगी सौः इत्यंते ५। मूलं क्लीं अ मातंगी सौः मूलं क्लीं आं मातंगी सौः इत्या
दि मूलं क्लीं त्र मातंगी सौः इत्यंते ५। मूलं क्लीं आ मातंगी सौः इत्यादौ मूलं क्लीं त्रः मातं
गी सौः इत्यंते ५। ६० ४ वारं जपेत् ततो मूलं ह्रीं अ विजया सौः मूलं ह्रीं आ विजया सौः
मूलं ह्रीं त्र विजया सौः इत्यंते ५। मूलं ह्रीं अ विजया सौः इत्यादि ५। मूलं ह्रीं अः विज
या सौः इत्यादि ५। मूलं ऐं अ विजया सौः इत्यादि ५। मूलं ऐं अ विजया सौः इत्यादि ५। मू
लं ऐं अः विजया सौः इत्यादि ५। मूलं क्लीं अ विजया सौः इत्यादि ५। मूलं क्लीं अ विजया सौः
इत्यादि ५। मूलं क्लीं अः विजया सौः इत्यादि ५। इत्येवं वारं जपेत् ततो मूलं ह्रीं अ जया
सौः इत्यादि ५। मूलं ह्रीं अं जया सौः इत्यादि ५। मूलं ह्रीं अः जया सौः इत्यादि ५। मू
लं ऐं अ जया सौः इत्यादि ५। मूलं ऐं अं जया सौः इत्यादि ५। मूलं ऐं अः जया सौः ५। मूलं
क्लीं अ जया सौः इत्यादि मूलं क्लीं अं जया सौः इत्यादि ५। मूलं क्लीं अः जया सौः इत्यादि
५। इत्येवं वारं जपेत् ततो मूलं ह्रीं अ भगवती सौः इत्यादि ५। मूलं ह्रीं अं भगवती सौः इ
त्यादि ५। मूलं ह्रीं अः भगवती सौः इत्यादि ५। मूलं ऐं अ भगवती सौः इत्यादि ५। मू
लं ऐं अं भगवती सौः इत्यादि ५। मूलं ऐं अः भगवती सौः इत्यादि ५। मूलं क्लीं अ भगव

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सौर॰ तीसौः इत्यादि प॰ मूलं ह्रीं स्ग्रः भगवतीसौः इत्यादि प॰ इत्यंवारंजपेत् ततो मूलं ह्रीं स्ग्रदेवी
सौः इत्यादि प॰ मूलं ह्रीं स्ग्रदेवीसौः इत्यादि प॰ मूलं ह्रीं स्ग्रः देवीसौः इत्यादि प॰ मूलं ऐं स्ग्र
३१२ देवीसौः इत्यादि प॰ मूलं ऐं स्ग्रदेवीसौः इत्यादि प॰ मूलं ऐं स्ग्रः देवीसौः इत्यादि प॰ मूलं क्लीं
३१८ स्ग्रदेवीसौः इत्यादि प॰ मूलं क्लीं स्ग्रदेवीसौः इत्यादि प॰ मूलं ऐं स्ग्रः देवीसौः इत्यादि प॰ मू
लं क्लीं स्ग्रदेवीसौः इत्यादि प॰ मूलं क्लीं स्ग्रदेवीसौः इत्यादि प॰ मूलं क्लीं स्ग्रः देवीसौः इत्या
दि प॰ इत्यंतंवारंजपेत् ततो मूलं ह्रीं स्ग्रशिवासौः इत्यादि प॰ मूलं ह्रीं स्ग्रशिवासौः इत्या
दि प॰ मूलं ह्रीं स्ग्रः शिवासौः इत्यादि प॰ मूलं ऐं शिवासौः इत्यादि प॰ मूलं ऐं स्ग्रशिवासौः
इत्यादि प॰ मूलं ऐं स्ग्रशिवासौः इत्यादि प॰ मूलं ऐं स्ग्रः शिवासौः इत्यादि प॰ मूलं क्लीं स्ग्र
शिवासौः इत्यादि प॰ मूलं क्लीं स्ग्रशिवासौः इत्यादि प॰ मूलं क्लीं स्ग्रः शिवासौः इत्यादि प॰
इत्यंतंवारंजपेत् ततो मूलं क्लीं स्ग्रशांभवीसौः इत्यादि प॰ मूलं क्लीं स्ग्रशांभवीसौः इत्या
दि प॰ मूलं ह्रीं स्ग्रः शांभवीसौः इत्यादि मूलं ऐं स्ग्रशांभवीसौः इत्यादि प॰ मूलं ऐं स्ग्रशां
भवीसौः इत्यादि प॰ मूलं ऐं स्ग्रः शांभवीसौः इत्यादि प॰ मूलं क्लीं शांभवीसौः इत्यादि प॰
मूलं क्लीं स्ग्रशांभवीसौः इत्यादि प॰ मूलं क्लीं स्ग्रः शांभवीसौः इत्यादि प॰ इत्यंतंवारंजपे
त् एवंसप्तैकस्मिन्दिने विधायानुत्तरध्यानादिकषट्शांतादिकषट्सहस्राहुतिकोजपो

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

भवति मूलविद्यायास्ततो द्वितीयदिने भागवदासनादिमानसपूजान्ते ॐ मूलं ह्रीं श्रं का।
लीहसौंहसफ्रीं इत्यादि ५१ मूलं ह्रीं श्रं कालीहसौंहसफ्रीं इत्यादि ५१ मूलं ह्रीं श्रः का
लीहसौंहसफ्रीं इत्यादि ५१ मूलं ऐं श्रं कालीहसौंहसफ्रीं इत्यादि ५१ मूलं ऐं श्रं काली
हसौंहसफ्रीं इत्यादि ५१ मूलं क्लीं श्रं कालीहसौंहसफ्रीं इत्यादि ५१ मूलं क्लीं श्रः का
लीहसौंहसफ्रीं इत्यादि ५१ ८१२ इत्येवावर्तयेत् मूलं ह्रीं श्रं कलाहसौंहसफ्रीं इत्यादि ५१
मूलं ह्रीं श्रं कलाहसौंहसफ्रीं इत्यादि ५१ मूलं ह्रीं श्रः कलाहसौंहसफ्रीं इत्यादि ५१ मू
लं ऐं श्रं कलाहसौंहसफ्रीं इत्यादि ५१ मूलं ऐं श्रं कलाहसौंहसफ्रीं इत्यादि ५१ मूलं ऐं
श्रः कलाहसौंहसफ्रीमित्यादि ५१ मूलं क्लीं श्रं कलाहसौंहसफ्रीं इत्यादि ५१ मूलं क्लीं
श्रं कलाहसौंहसफ्रीमित्यादि ५१ मूलं क्लीं श्रः कलाहसौंहसफ्रीं इत्यादि ५१ इत्येवं
भूय ८१२ ततो मूलं ह्रीं श्रं मालिनीहसौंहसफ्रीं इत्यादि ५१ मूलं ह्रीं श्रं मालिनीहसौं
हसफ्रीं इत्यादि ५१ मूलं ह्रीं श्रः मालिनीहसौंहसफ्रीं इत्यादि ५१ मूलं ऐं श्रं मालिनीह
सफ्रीं इत्यादि ५१ मूलं ऐं श्रं मालिनीहसौंहसफ्रीं इत्यादि ५१ मूलं ऐं श्रः मालिनीहसौं
हसफ्रीं इत्यादि ५१ मूलं क्लीं मालिनीहसौंहसफ्रीं इत्यादि ५१ मूलं क्लीं श्रं मालिनीह।
सफ्रीं इत्यादि ५१ मूलं क्लीं श्रः मालिनीहसौंहसफ्रीं इत्यादि ५१ इत्येवं भूय ८१२ ततो

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सार लें ह्रीं अ मातंगीह स्त्रीं हस फ्रों इत्यादि प१ मूलं ह्रीं आ मातंगीह स्त्रीं हस फ्रों इत्यादि प१ मू
लं ऐं अ मातंगीह स्त्रीं हस फ्रों इत्यादि प१ मूलं ऐं आ मातंगीह स्त्रीं हस फ्रों इत्यादि प१ मू
३१३ लं ऐं अः मातंगीह स्त्रीं हस फ्रों इत्यादि प१ मूलं क्लीं अ मातंगीह स्त्रीं हस फ्रों इत्यादि प१
313 मूलं क्लीं आ मातंगीह स्त्रीं ह स्त्रीं हस फ्रों इत्यादि प१ मूलं क्लीं अः मातंगीह स्त्रीं हस फ्रों
इत्यादि प१ इत्यं संभव द१२ ततो मूलं ह्रीं अ विजयाह स्त्रीं हस फ्रों इत्यादि प१ मूलं ह्रीं
आ विजयाह स्त्रीं हस फ्रों इत्यादि प१ मूलं ह्रीं अः विजयाह स्त्रीं हस फ्रों इत्यादि प१ मूलं
ऐं अ विजयाह स्त्रीं हस फ्रों इत्यादि प१ मूलं ऐं आ विजयाह स्त्रीं हस फ्रों इत्यादि प१ मूलं
ऐं अः विजयाह स्त्रीं हस फ्रों इत्यादि प१ मूलं क्लीं अ विजयाह स्त्रीं हस फ्रों इत्यादि प१
मूलं क्लीं आ विजयाह स्त्रीं हस फ्रों इत्यादि प१ मूलं क्लीं अः विजयाह स्त्रीं हस फ्रों इत्यादि
प१ इत्यं संभव द१२ ततो मूलं ह्रीं अ जयाह स्त्रीं हस फ्रों इत्यादि प१ मूलं ह्रीं आ जयाह:
स्त्रीं हस फ्रों इत्यादि प१ मूलं ह्रीं अः जयाह स्त्रीं हस फ्रों इत्यादि प१ मूलं ऐं अ जयाह स्त्री
हस फ्रों इत्यादि प१ मूलं ऐं आ जयाह स्त्रीं हस फ्रों इत्यादि प१ मूलं ऐं अः जयाह स्त्रीं हस
फ्रों इत्यादि प१ मूलं क्लीं अ जयाह स्त्रीं हस फ्रों इत्यादि प१ मूलं क्लीं आ जयाह स्त्रीं हस फ्रों
फ्रों इत्यादि प१ मूलं क्लीं अ जयाह स्त्रीं हस फ्रों इत्यादि प१ इत्यं संभव द१२ ततो मूलं ह्रीं
इत्यादि प१ मूलं क्लीं अः जयाह स्त्रीं हस फ्रों इत्यादि प१

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

अंभगवतीहसौंहसफ्रेंइत्यादि म्लेंह्रींअंभगवतीहसौंहसफ्रेंइत्यादि ५१ म्लेंह्रींअः भ-
गवतीहसौंहसफ्रेंइत्यादि ५१ म्लेंऐंअंभगवतीहसौंहसफ्रेंइत्यादि ५१ म्लेंऐंअंभग-
वतीहसौंहसफ्रेंइत्यादि ५१ म्लेंऐंअः भगवतीहसौंहसफ्रेंइत्यादि ५१ म्लेंक्लींअंभग-
वतीहसौंहसफ्रेंइत्यादि ५१ म्लेंक्लींअंभगवतीहसौंहसफ्रेंइत्यादि ५१ म्लेंक्लींअः
भगवतीहसौंहसफ्रेंइत्यादि ५१ इत्थंसमभ्यप ८१२ नत्वाम्लेंह्रींअंदेवीहसौंहसफ्रेंइत्या-
दि ५१ म्लेंह्रींअंदेवीहसौंहसफ्रेंइत्यादि ५१ म्लेंह्रींअः देवीहसौंहसफ्रेंइत्यादि
५१ म्लेंऐंअंदेवीहसौंहसफ्रेंइत्यादि ५१ म्लेंऐंअंदेवीहसौंहसफ्रेंइत्यादि ५१ म्-
लेंऐंअः देवीहसौंहसफ्रेंइत्यादि ५१ म्लेंक्लींअंदेवीहसौंहसफ्रेंइत्यादि ५१ म्लें
क्लींअंदेवीहसौंहसफ्रेंइत्यादि ५१ म्लेंक्लींअः देवीहसफ्रेंइत्यादि ५१ इत्थंसमभ्यप
८१२ नत्वाम्लेंह्रींअंशिवाहसौंहसफ्रेंइत्यादि ५१ म्लेंह्रींअंशिवाहसौंहसफ्रेंइत्या-
दि ५१ म्लेंह्रींअः शिवाहसौंहसफ्रेंइत्यादि ५१ म्लेंऐंअंशिवाहसौंहसफ्रेंइत्यादि
५१ म्लेंऐंअंशिवाहसौंहसफ्रेंइत्यादि ५१ म्लेंऐंअः शिवाहसौंहसफ्रेंइत्यादि ५१ म्-
लेंक्लींअंशिवाहसौंहसफ्रेंइत्यादि ५१ म्लेंक्लींअंशिवाहसौंहसफ्रेंइत्यादि ५१ म्-
लेंक्लींअः शिवाहसौंहसफ्रेंइत्यादि ५१ इत्थंसमभ्यप ८२२ नत्वाम्लेंह्रींअंशांभवीह

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सौर

३२४

314

स्हौः हसफ्रीं इत्यादि ५१ मूलं ह्रीं अं शांभवी ह स्हौः हसफ्रीं इत्यादि ५१ मूलं ह्रीं अः शांभवी ह स्हौः
हसफ्रीं इत्यादि ५१ मूलं ऐं अं शांभवी ह स्हौः हसफ्रीं इत्यादी ५१ मूलं ऐं अं शांभवी ह स्हौः हस
फ्रीं इत्यादि ५१ मूलं ऐं अः शांभवी ह स्हौः हसफ्रीं इत्यादि ५१ मूलं क्लीं अं शांभवी ह स्हौः ह
सफ्रीं इत्यादि ५१ मूलं क्लीं अं शांभवी ह स्हौः हसफ्रीं इत्यादि ५१ मूलं क्लीं अः शांभवी ह स्हौः
हसफ्रीं इत्यादि ५१ इत्येवं सर्वत्र ८१२ इति द्वितीयदिने ततस्तृतीयदिने प्राग्वदासनादि
मानसपूजान्ते ॐ मूलं ह्रीं अं कालीवौषट् एवं चतुर्विधमातृकाक्षरैः सह २-५ ततो
मूलं ऐं अं कालीवौषट् एवं चतुर्विधमातृकाक्षरैः सह २-५ मूलं क्लीं अं कालीवौ
षट् एवं चतुर्विधमातृकाक्षरैः सह २-५ इत्येवं सर्वत्र ८१२ ततो मूलं ह्रीं अं कलावौष
ट् एवं चतुर्विधमातृकाक्षरैः सह २-५ मूलं ऐं अं कलावौषट् एवं चतुर्विधमातृका
क्षरैः सह २-५ मूलं क्लीं अं कलावौषट् एवं चतुर्विधमातृकाक्षरैः सह २-५ इत्येवं
सर्वत्र ८१२ ततो मूलं ह्रीं अं मालिनीवौषट् एवं चतुर्विधमातृकाक्षरैः सह २-५ मू
लं ऐं अं मालिनीवौषट् एवं चतुर्विधमातृकाक्षरैः सह २-५ मूलं क्लीं अं मालिनीवौषट्
एवं चतुर्विधमातृकाक्षरैः सह २-५ इत्येवं सर्वत्र ८१२ ततो मूलं ह्रीं अं मातङ्गीवौषट् ए
वं चतुर्विधमातृकाक्षकाक्षरैः सह २-५ मूलं ऐं अं मातङ्गीवौषट् एवं चतुर्विधमातृका।

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

न्यासैः सह २-५ मूले क्लीं अमाजिते वौषट् एवं चतुर्विंशमातृकान्यासैः सह २-५ इत्यं सम्भू-
य ८१२ ततो मूले ह्रीं अविजया वौषट् एवं चतुर्विंशमातृकान्यासैः सह २-५ मूले ऐं अवि-
जया वौषट् एवं चतुर्विंशमातृकान्यासैः सह २-५ मूले क्लीं अविजया वौषट् एवं चतुर्वि-
शमातृकान्यासैः सह २-५ इत्यं सम्भूय ८१२ ततो मूले ह्रीं अजया वौषट् एवं चतुर्विंश
मातृकान्यासैः सह २-५ मूले ऐं अजया वौषट् एवं चतुर्विंशमातृकान्यासैः सह २-५ मू-
ले क्लीं अजया वौषट् एवं चतुर्विंशमातृकान्यासैः सह २-५ इत्यं सम्भूय ८१२ ततो मूले
ह्रीं अभगवती वौषट् एवं चतुर्विंशमातृकान्यासैः सह २-५ मूले ऐं अभगवती वौषट् ए-
वं चतुर्विंशमातृकान्यासैः सह २-५ मूले क्लीं अभगवती वौषट् एवं चतुर्विंशमातृका-
न्यासैः सह २-५ इत्यं सम्भूय ८१२ ततो मूले ह्रीं अदेवी वौषट् एवं चतुर्विंशमातृकान्यासैः
सह। २-५ मूले ऐं अदेवी वौषट् एवं चतुर्विंशमातृकान्यासैः सह २-५ मूले क्लीं अदे-
वी वौषट् एवं चतुर्विंशमातृकान्यासैः सह २-५ इत्यं सम्भूय ८१२ ततो मूले ह्रीं अशिवा
वौषट् एवं चतुर्विंशमातृकान्यासैः सह २-५ मूले ऐं अशिवा वौषट् एवं चतुर्विंशमातृ-
कान्यासैः सह २-५ मूले क्लीं अशिवा वौषट् एवं चतुर्विंशमातृकान्यासैः सह २-५ मू-

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सौ र.
३१५
315

मूलें ह्रीं अघोरा मवी वीवी खट् एवं चतुर्विधमातृकाद्यैः श्रुडाविंदुविसर्गाविंदुविसर्गयुतैः सह २
०४ इत्येभिर्जप ८१२ अथ चतुष्पदिने प्राग्वदासनादिमानसपूजांते मूलें ह्रीं अका
काली आह्ह्स्रौं सप्रीं इत्यादि मूलें ह्रीं अकाली आह्ह्स्रौं सप्रीं इत्यादिमायावाग्भवकामबी
जैः अनिर्वीजैः कवललविंदुविसर्गासविंदुविसर्गयुतैः मातृकाद्यैः सह ८२२ वारं जपेत् ।
ततो मूलें ह्रीं अकाला आह्ह्स्रौं सफ्रीं इत्यादि प्राग्वद्बीजत्रयपूर्वकं चतुर्विधमातृकाद्यैः
सह ८१२ ततो मूलें ह्रीं अमालिनी आह्ह्स्रौं सप्रीं इत्यादि प्राग्वद्बीजत्रयपूर्वकं च
तुर्विधमातृकाद्यैः सह ८१२ ततो मूलें ह्रीं अमातंगी आह्ह्स्रौं स प्राग्वद्बीजत्रयपूर्वकं च
तुर्विधमातृकाद्यैः सह ८१२ ततो मूलें ह्रीं विजया आह्ह्स्रौं सप्रीं इत्यादि प्राग्वद्बी
जत्रयपूर्वकं चतुर्विधमातृकाद्यैः सह ८१२ मूलें ह्रीं अजया आह्ह्स्रौं सप्रीं इत्यादि
प्राग्वद्बीजत्रयपूर्वकं चतुर्विधमातृकाद्यैः सह ८१२ ततो मूलें ह्रीं अभगवती आह्ह्
स्रौं सप्रीं इत्यादि प्राग्वद्बीजत्रयपूर्वकं चतुर्विधमातृकाद्यैः सह ८१२ ततो मूलें ह्रीं
देवी आह्ह्स्रौं सप्रीं इत्यादि प्राग्वद्बीजत्रयपूर्वकं चतुर्विधमातृकाद्यैः सह ८१२ ततो
मूलें ह्रीं शिवा आह्ह्स्रौं सप्रीं इत्यादि प्राग्वद्बीजत्रयपूर्वकं चतुर्विधमातृकाद्यैः सह ८१२

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ततो मूलं ह्रीं ऐं श्रीं भवी आह्रीं स्रीं श्रीं इत्यादि प्रागवद्धीजत्रयपूर्वकं चतुर्विधमानैकाहृदैः सह
६१२॥ ततः पंचमदिने॥ प्रागुपदासनादि मानसपूजानेष्ठवद्देव मूलं ह्रीं श्रीं कालीह्रं स्वं स्मः।
क्लीं ह्रूं स्वां इत्यादि प्रागवद्धीजत्रयपूर्वकं चतुर्विधमानकाहृदैः सह ६१२ इत्यं दशविधाह
संभूय ६१२॥ ततः षष्ठदिने॥ प्रागवदासनादि मानसपूजाने मूलं ह्रीं श्रीं कालीबीजत्रय।
इत्यादि प्रागवन्मायावाग्भवकामबीजपूर्वकं केवलविंदु विसर्गविसर्गविंदुयुक्तैर्मानका
हृदैः सह ६१२॥ ततः सप्तमदिने॥ मूलं ह्रीं श्रीं कालीह्रं इत्यादि प्रागवद्धीजत्रयपूर्वकं चतु।
र्विधमानकाहृदैः सह ६१२॥ ततोऽष्टमदिने॥ मूलं ह्रीं श्रीं कालीह्रं प्रागवद्धीजत्रयपूर्वकं चतु।
र्विधमानकाहृदैः सह ६१२॥ ततो नवमदिने॥ मूलं ह्रीं श्रीं कालीह्रं सकलरीं ह्रं सकलरींह
सकलरीं इत्यादि प्रागवद्धीजत्रयपूर्वकं चतुर्विधमानकाहृदैः सह ६१२॥ ततो दशमदि
ने॥ प्रागवदासनादिमानसपूजाने प्रागवद्धीजत्रयपूर्वकं चतुर्विधमानकाहृदैः सह ६१२॥ इ
ति मंत्रपादादाणजपक्रमः॥ अस्मिन्नवरात्रयज्ञे जपे प्रोक्ता अक्षमालादशाभिर्दिनैः यथा यथा भव
ति एवं दशाभिर्दिनैः कार्तिमासानेकदिवसजपं पंचयानि भवन्ति नामप्रयोगात्प्रवर्त्तिप्र
स्तुनरहितप्रनाधिकसहस्रसंख्याप्रत्यहं जपः कार्यः नवार्णवाग्निर्दिनैः यथा यथा भव

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

१०८=३८८
३५४ दो पत्र नहीं है

सौ·र· ति तथा पञ्चाशन्मातृकैकैकवर्णाद्यप्रतिबीजेन च सविसर्गमातृकाद्देवताद्द्वादशाधिकषट्छता
३२६ संख्यो जपो वा प्रत्यहं कार्यः तथा पञ्चाशत्संख्यो दिवसः पर्यायो भवतीति एवमन्यत्पर्यायत्रयं
विधिवत्पर्यायानुसारेण साधकैः मन्त्रपारायणजपः कार्य इति अत्र पारायणक्रमश्रीगु
रुनाथपारायणवद्द्वादशिन्यादि विचारा भावाध्याया गुरूपदेशाः स्थानदोवारम्भप्रकारवि
धिना साधकैः पारायणजपः कार्य इति एवं पञ्चकृत्येनानिमन्त्रपारायणानुषङ्गः सं
क्षेपेण सम्यग्विलासेन तद्वीयदेवजेन एतान्देवश्रीदेवनाथ्रीन्वर्थं मया भक्तिवशात्
लिखितेन षट्त्रिंशद्व्रतरङ्गाणपत्रत्र चतुःषष्ठिमेतेषु विधानं लिखितं मयानुज्ञातमिति शुभं ।
श्रीविद्यानन्दनाथेन श्रीवत्सः प्रियसूनुना कृते सौभाग्यरत्नाकरे षट्त्रिंशो नाम तरङ्ग
कः ३६ इति श्रीसच्चिदानन्दनाथचरणारविन्दद्वन्द्वान्तेवासिना श्रीश्रीविद्यानन्दनाथेन
विरचिते सौभाग्यरत्नाकरे षट्त्रिंशस्तरङ्गः ॥ ३६ ॥ समाप्तं ग्रन्थ्याः पडिमाषधनारायणेन
सौभाग्यरत्नाकरग्रन्थः सं १८५१ ॥ ॥ शुभं लेखि गतं ॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri